

OTTHONUNK
ÓBUDA
BÉKÁSMEGYER

Budapest III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Megalapozó vizsgálat - Helyzetfeltárás

Tartalom

1.	Helyzetfeltáró munkarész	14
1.1.	Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	14
1.2.	A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	19
1.3.	A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata.....	21
1.4.	A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	29
1.5.	Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	36
1.5.1.	A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai	36
1.5.2.	Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	42
1.6.	A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	43
1.6.1.	A hatályban lévő településrendezési eszközök	43
1.6.2.	A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek.....	43
1.6.3.	Az ITS tervezésével egyidőben készülő stratégiai dokumentumok	43
1.7.	A település társadalma	47
1.7.1.	Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	47
1.7.2.	Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok.....	61
1.7.3.	Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)	64
1.8.	A település humán infrastruktúrája	68
1.8.1.	Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)	68
1.8.2.	Esélyegyenlőség biztosítása	90
1.9.	A település gazdasága.....	100
1.9.1.	A település gazdasági súlya, szerepköre	100
1.9.2.	A kerület főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	101
1.9.3.	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése.....	106
1.9.4.	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	112

1.9.5.	Ingtalanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	115
1.10.	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere 121	
1.10.1.	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	121
1.10.2.	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	123
1.10.3.	Gazdaságfejlesztési tevékenység.....	125
1.10.4.	Foglalkoztatáspolitikai	128
1.10.5.	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	130
1.10.6.	Intézményfenntartás	136
1.10.7.	Energiagazdálkodás	139
1.11.	Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások	141
1.11.1.	Kerület, főváros, állam szolgáltatási mátrix	141
1.11.2.	Kerület kötelező és önként vállalt szolgáltatásai	146
1.11.3.	A kerületi lakosok milyen úton érik el a kerületi közszolgáltatásokat	155
1.11.4.	Digitális adatvagyon.....	156
1.11.5.	A városi szolgáltatásokban résztvevő partnerek feltérképezése (vállalkozás, civil szervezet), az együttműködési formák bemutatása.....	157
1.11.6.	A városban jelenleg meglévő együttműködési platformok	163
1.11.7.	Az önkormányzat belső működésének keretrendszere	169
1.11.8.	2014-2020-as években felhasznált pályázati és egyéb források	174
1.11.9.	A város pénzügyi lehetőségeinek és belső forrásainak feltérképezése	175
1.12.	A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	181
1.12.1.	Természeti adottságok	181
1.12.2.	Tájhasználat, tájszerkezet.....	184
1.12.3.	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	190
1.12.4.	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	199
1.13.	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	202
1.13.1.	A települési zöldfelületi rendszer elemei	202
1.13.2.	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	207
1.14.	Az épített környezet vizsgálata.....	209
1.14.1.	Területfelhasználás vizsgálata	209
1.14.2.	A telekstruktúra vizsgálata	217
1.14.3.	Önkormányzati tulajdon kataszter	224
1.14.4.	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	225

1.14.5.	Az építmények vizsgálata.....	227
1.14.6.	Az épített környezet értékei	235
1.14.7.	Az épített környezet konfliktusai, problémái	248
1.15.	Közlekedés	251
1.15.1.	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	251
1.15.2.	Közúti közlekedés	253
1.15.3.	Közösségi közlekedés.....	259
1.15.4.	Kerékpáros és gyalogos közlekedés.....	266
1.15.5.	Parkolás.....	271
1.16.	Közművesítés	273
1.16.1.	Víziközművek	277
1.16.2.	Energia	290
1.16.1.	Elektronikus hírközlés	300
1.17.	Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	307
1.17.1.	Talaj.....	307
1.17.2.	Felszíni és a felszín alatti vizek.....	308
1.17.3.	Levegőtisztaság és védelme	311
1.17.4.	Zaj- és rezgésterhelés	312
1.17.5.	Sugárzás védelem	317
1.17.6.	Hulladékkezelés	318
1.17.7.	Vizuális környezetterhelés.....	319
1.17.8.	Árvízvédelem	321
1.17.9.	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	322
1.18.	Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	324
1.18.1.	Építésföldtani korlátok	324
1.18.2.	Vízrajzi veszélyeztetettség.....	333
1.18.3.	Egyéb.....	335
1.19.	Ásványi nyersanyag lelő.....	339
1.20.	Városi klíma	339
1.21.	Problématérkép/értéktérkép	342
Mellékletek.....		343
A munka készítői		363

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. TÁBLÁZAT BUDAPEST III. KERÜLET AGGLOMERÁCIÓS TÉRSÉGÉNEK TELEPÜLÉSEI FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS.....	24
2. TÁBLÁZAT 2014-2020 KÖZÖTTI IDŐSZAK PROJEKTJAVASLATAI FORRÁS: ÓBUDA BÉKÁSMEGYER ITS, 2012.....	37
3. TÁBLÁZAT ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER KERÜLETÉBEN LÉVŐ KIJELELT AKCIÓTERÜLETEK (2012-2020) FORRÁS: ÓBUDA BÉKÁSMEGYER ITS, 2012	38
4. TÁBLÁZAT 2012-BEN KÉSZÜLT INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁBAN MEGHATÁROZOTT JÖVŐKÉP FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ – JÖVŐKÉP 2012	40
5. TÁBLÁZAT HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI SZERZŐDÉSEK FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÖNKORMÁNYZAT.....	42
6. TÁBLÁZAT A HATÁLYBAN LÉVŐ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÖNKORMÁNYZAT	43
7. TÁBLÁZAT ITS TERVEZÉSSEL EGYIDŐBEN KÉSZÜLŐ STRATÉGIÁK FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÖNKORMÁNYZAT	43
8. TÁBLÁZAT A III. KERÜLET LAKÓNÉPESSÉGÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA A HASONLÓ LAKÓNÉPESSÉGŰ KERÜLETEKSEL ÉS A FŐVÁROS EGÉSZÉVEL FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	47
9. TÁBLÁZAT AZ EGYES KORCSOPORTOK ARÁNYÁNAK VÁLTOZÁSA A III. KERÜLETBEN 2012 ÉS 2018 KÖZÖTT FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	49
10. TÁBLÁZAT KORCSOPORTOK MEGOSZLÁSA A LEGNAGYOBB LAKOSSÁGSZÁMÚ FŐVÁROSI KERÜLETEKBE FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	50
11. TÁBLÁZAT A III. KERÜLET NÉPESSÉGMOZGÁSAI 2012 ÉS 2018 KÖZÖTT FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS.....	51
12. TÁBLÁZAT A III. KERÜLET ÉS BUDAPEST EGÉSZÉNEK NEMZETISÉGI ADATAI FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS ...	53
13. TÁBLÁZAT ISKOLAI VÉGZETTSÉG NÉHÁNY III. KERÜLETI VÁROSRSZÉBEN FORRÁS: KSH NÉPSZÁMLÁLÁS 2011	53
14. TÁBLÁZAT A NÉPESSÉG MEGOSZLÁSA GAZDASÁGI AKTIVITÁS TEKINTETÉBEN A III. KERÜLETBEN FORRÁS: KSH NÉPSZÁMLÁLÁS.....	55
15. TÁBLÁZAT VÁROSI ISMÉTLŐDŐ ESEMÉNYEK FORRÁS: III. KERÜLET ÖNKORMÁNYZAT	66
16. TÁBLÁZAT: ÓVODAI ÉS BÖLCSŐDEI TRENDELEMZÉS 2019, OBVF.....	71
17. TÁBLÁZAT A III. KERÜLET KÖZÉPFOKÚ OKTATÁSI TEVÉKENYSÉGET FOLYTATÓ INTÉZMÉNYEI FORRÁS: III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT	73
18. TÁBLÁZAT ÓBUDAI EGYETEM KARAI A 2017/18-AS TANÉVBEN FORRÁS: ÓBUDAI EGYETEM.....	74
19. TÁBLÁZAT A III. KERÜLET TERVEZETT BÖLCSŐDEI FEJLESZTÉSEI A 2013-2023-AS IDŐSZAKBAN FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÓVODAI-BÖLCSŐDEI TRENDELEMZÉSE A 2013-2023	75
20. TÁBLÁZAT ÓBUDAI REHABILITÁCIÓS ÉS FOGLALKOZTATÁSI KÖZPONT ÁLTAL ELLÁTOTT FELADATOK FORRÁS: III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT.....	76
21. TÁBLÁZAT AZ ÓBUDAI CSALÁDI TANÁCSADÓ ÉS GYERMEKVÉDELMI KÖZPONT ÁLTAL CSALÁDSEGÍTÉS KERETÉBEN VÉGZETT SZOLGÁLTATÁSOK FORRÁS: III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT	77
22. TÁBLÁZAT AZ ÓBUDAI CSALÁDI TANÁCSADÓ ÉS GYERMEKVÉDELMI KÖZPONT ÁLTAL GYERMEKJÓLÉTI TEVÉKENYSÉG KERETÉBEN NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK FORRÁS: III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT	78
23. TÁBLÁZAT SZOCIÁLIS TÁMOGATÁSOK ALAKULÁSA 2012-BEN ÉS 2018-BAN A III. KERÜLETBEN FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS.....	79
24. TÁBLÁZAT A III. KERÜLET EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTOTTSÁGA SZÁMOKBAN 2012-BEN ÉS 2018-BAN FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS.....	82
25. TÁBLÁZAT AZ ÓBUDAI SPORT ÉS SZABADIDŐKÖZPONT NKFT ÁLTAL SZERVEZETT SPORTRENDEZVÉNYEK A KERÜLETBEN FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS.....	86
26. TÁBLÁZAT KRÍZISLEHATÁROLÁSI MUTATÓK JELLEMZŐ HATÁRÉRTÉKEI FORRÁS: FTFP – KRÍZISTERÜLETEK LEHATÁROLÁSA 2014 ..	94
27. TÁBLÁZAT MŰKÖDŐ VÁLLALKOZÁSOK ÖSSZETÉTELE A III. KERÜLETBEN FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	107
28. TÁBLÁZAT III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT BEVÉTELI-KIADÁSI MÉRLEGE 2014-2020 KÖZÖTT FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÖNKORMÁNYZAT.....	121
29. TÁBLÁZAT ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁBAN MEGFOGALMAZOTT ÁTFOGÓ CÉLOK FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ, 2012.....	125
30. TÁBLÁZAT A BUDAPESTI GAZDASÁGÉLÉNKÍTÉSI ÉS MUNKAHELYTEREMTÉSI STRATÉGIA 2019. ÉVI MONITORING JELENTÉSÉHEZ KÉSZÍTETT ÖSSZEGZÉS SZERINT FOLYAMATBAN LÉVŐ KÖZVETLEN GAZDASÁGFEJLESZTÉSI HATÁST EREDMÉNYEZŐ PROJEKTEK. FORRÁS: ÖNKORMÁNYZATI ADATSZOLGÁLTATÁS	127
31. TÁBLÁZAT BÉRLETI SZERZŐDÉSSEL RENDELKEZŐ LAKÁSOK SZÁMA, FELÚJÍTÁSI KÖTELEZETTSÉGGEL BÉRBE ADOTT LAKÁSOK SZÁMA, LAKBÉRBESOROLÁS SZERINTI MEGOSZLÁS FORRÁS: 2020-2025 ÉVI LAKÁSGAZDÁLKODÁSI STRATÉGIA, III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT.....	132

32. TÁBLÁZAT LAKHATÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ PÉNZBELI ÉS NEM PÉNZBELI TÁMOGATÁSOK A III. KERÜLETBEN FORRÁS: 2020-2025 ÉVI LAKÁSGAZDÁLKODÁSI STRATÉGIA, III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT	133
33. TÁBLÁZAT LAKHATÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ PÉNZBELI ÉS NEM PÉNZBELI TÁMOGATÁSOK A III. KERÜLETBEN FORRÁS: 2020-2025 ÉVI LAKÁSGAZDÁLKODÁSI STRATÉGIA, III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT	138
34. TÁBLÁZAT A FŐVÁROS ÉS A KERÜLET KÖZÖTTI FELADAT ÉS HATÁSKÖR MEGOSZTÁS AZ MAGYARORSZÁG HELYI ÖNKORMÁNYZATAIRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY ALAPJÁN FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS	143
35. TÁBLÁZAT A HIVATAL, AZ ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK, A FŐVÁROS, AZ ÁLLAM ÉS A CIVIL SZERVEZETEK KÖZÖTTI MUNKAMEGOSZTÁS FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS.....	145
36. TÁBLÁZAT ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER KÖZTERÜLET-FELÜGYELET ÁLTAL ELLÁTOTT FELADATOK (2019) FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS	146
37. TÁBLÁZAT A BÖLCSŐDEI ELLÁTÁSON KÍVÜLI ÖNKÉNT VÁLLALT SZOLGÁLTATÁSOK FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS.....	147
38. TÁBLÁZAT KÖZSZOLGÁLTATÁSOK ELÉRÉSE ÜGYTÍPUSOK SZERINT FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS	156
39. TÁBLÁZAT AZ ÖNKORMÁNYZAT ÉS KÜLSŐ SZERVEZETEK KÖZÖTTI AKTÍV EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁK FORRÁS: VEZETŐI KÉRDŐÍVEK, ÉVES SZAKMAI BESZÁMOLÓK	162
40. TÁBLÁZAT FÓKUSZCOPORTOS EGYEZTETÉSEK MEGÁLLAPÍTÁSAI FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS.....	168
41. TÁBLÁZAT ÖNKORMÁNYZATON BELÜLI EGYÜTTMŰKÖDÉS FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS.....	172
42. TÁBLÁZAT KIEMELT FEJLESZTÉSEK VONATKOZÁSÁBAN LÉVŐ FORRÁS-ÖSSZETÉTEL 2014-2020 KÖZÖTT A III. KERÜLETBEN FORRÁS: ÖNKORMÁNYZATI ADATSZOLGÁLTATÁS	174
43. TÁBLÁZAT PÉNZÜGYI ESZKÖZ ÉS VISSZA NEM TÉRÍTENDŐ ESZKÖZZEL ELÉRHETŐ HASZNOK ÖSSZEVEZÉSE FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS	179
44. TÁBLÁZAT SWOT ANALÍZIS CSÚCSHEGY FEJLESZTÉSÉRE FORRÁS: CSÚCSHEGY – MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT, 2016	210
45. TÁBLÁZAT ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER KÜLÖNBÖZŐ MORFOLÓGIÁJÚ TELKEI ÉS JELLEMZŐ TELEKMÉRETEI FORRÁS: INGATLANNYILVÁNTARTÁS.....	218
46. TÁBLÁZAT A LAKÓTELEPI LAKÁSOK SZÁMA FORRÁS: KÖRNER ZSUZSA – NAGY MÁRTA: AZ EURÓPAI ÉS A MAGYAR TELEPSZERŰ LAKÁSÉPÍTÉS TÖRTÉNETE 1945-TŐL NAPJAINKIG	225
47. TÁBLÁZAT A LAKÁSOK SZOBASZÁMAI FORRÁS: KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL	226
48. TÁBLÁZAT ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÓKORI MŰEMLEKEI FORRÁS: MINISZTERELNÖKSÉG ADATSZOLGÁLTATÁSA.....	241
49. TÁBLÁZAT ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER KÖZÉPKORI MŰEMLEKEI FORRÁS: FORSTER GYULA NEMZETI ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉS VAGYONGAZDÁLKODÁSI KÖZPONT	242
50. TÁBLÁZAT ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÚJKORI MŰEMLEKEI FORRÁS: MINISZTERELNÖKSÉG	244
51. TÁBLÁZAT ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER SZÁZADFORDULÓS MŰEMLEKEI FORRÁS: MINISZTERELNÖKSÉG	245
52. TÁBLÁZAT ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER XX. SZÁZADI MŰEMLEKEI FORRÁS: MINISZTERELNÖKSÉG	246
53. TÁBLÁZAT FŐVÁROSI HELYI VÉDETTÉSG ALATT ÁLLÓ ÉPÍTMÉNYEK A III. KERÜLETBEN FORRÁS: MINISZTERELNÖKSÉG ADATSZOLGÁLTATÁSA	247
54. TÁBLÁZAT AUTÓBUSZVIZONYLATOK JÁRATSÚRÚSÉGE ÉS FELKÍNÁLT KAPACITÁSA FORRÁS: BKK, VOLÁNBUSZ.....	263
55. TÁBLÁZAT: KÖTÖTTPÁLYÁS KÖZLEKEDÉSI VIZONYLATOK KÖVETÉSI IDEJE ÉS KAPACITÁSA FORRÁS: BKK, MÁV.....	266
56. TÁBLÁZAT AZ EGYES SZOLGÁLTATÁSI TERÜLETEKET ELLÁTÓ TÁRSASÁGOK FORRÁS: BUDAPEST TERÜLETSZERKEZETI TERVE- HELYZETFELTÁRÁS, 2017	274
57. TÁBLÁZAT A KERÜLETBEN JELENLEVŐ HÍRKÖZLÉSI SZOLGÁLTATÓK LISTÁJA FORRÁS: SAJÁT GYŰJTÉS	302
58. TÁBLÁZAT MÉRTÉKADÓ ZAJTERHELÉSI ÉRTÉKEK AZ EGYES MÉRÉSI PONTOKON FORRÁS: 10. SZ. FŐÚT ZAJTERHELÉSÉNEK FELMÉRÉSE ÉS ZAJVÉDELMI BEAVATKOZÁSOK TERVEZÉSE – ZAJVÉDELMI SZAKVÉLEMÉNY, 2018	314
59. TÁBLÁZAT. AZ ORSZÁGOS FELSZÍNMOZGÁS KATASZTER ALAPJÁN AZ ALÁBBI ESEMÉNYEK FÖLDMOZGÁSOK KÖVETKEZTEK BE ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER TERÜLETÉN FORRÁS: ORSZÁGOS FELSZÍNMOZGÁS KATASZTER ADATBÁZISA – 2020.06.29. ÁLLAPOT	331

Ábrák jegyzéke

1. ÁBRA RÓMAI -PART JÖVŐKÉPTERVEZÉS FOLYAMATA FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÖNKORMÁNYZATA	46
2. ÁBRA A KERÜLET LAKÓNÉPSSÉGÉNEK ALAKULÁSA 2012-2019 KÖZÖTT FORRÁS: KSH ADATOKBÓL SAJÁT SZERKESZTÉS.....	47
3. ÁBRA A III. KERÜLET KORFÁJA FORRÁS: NÉPSZÁMLÁLÁS (2011) ADATOKBÓL SAJÁT SZERKESZTÉS	48
4. ÁBRA ÉLVESZÜLETÉSEK ÉS HALÁLOZÁSOK SZÁMÁNAK VÁLTOZÁSA A III. KERÜLETBEN 2012-2018 KÖZÖTT FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	51
5. ÁBRA NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK SZÁMÁNAK VÁLTOZÁSA A III. KERÜLETBEN (2020 JANUÁR-NOVEMBER).....	55

6. ÁBRA EGY LAKOSRA JUTÓ NETTÓ BELFÖLDI JÖVEDELEM (EZER Ft) FORRÁS: TEIR	56
7. ÁBRA AZ EGYES ÖSSZEVONT SZEMÉLYI JÖVEDELEMDADÓ KATEGÓRIÁKBA TARTOZÓ III. KERÜLETI ADÓFIZETŐK SZÁMA FORRÁS: TEIR, NAV ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	57
8. ÁBRA A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG TERÜLETFEJLESZTÉSI MEGKÖZELÍTÉSE FORRÁS: CZENE ZSOLT: A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG SZEREPE TERÜLETFEJLESZTÉSBEN (PÉCSI TE, DOKTORI ÉRTEKEZÉS TÉZISEI, 2004	64
9. ÁBRA A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG TERÜLETFEJLESZTÉSI VISZONYRENDSZERE FORRÁS: CZENE ZSOLT 2004 PÉCSI TE ÉS PAP ÁGI 2014, DOKTORI ÉRTEKEZÉS, SZEGED TE.....	65
10. ÁBRA A III. KERÜLET 0-18 ÉVES KORCSOPORTBA TARTOZÓ NÉPESSÉG SZÁMA 2012-2018 KÖZÖTT FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	68
11. ÁBRA A 3 ÉVESEK, VAGYIS AZ ÓVODÁSKOR KÜSZÖBÉT JELENTŐ KOROSZTÁLY SZÁMÁNAK ALAKULÁSA AZ ELMÚLT ÉVEKBEN FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS.....	69
12. ÁBRA AZ ÓVODAI FÉRŐHELYEK ÉS A BEÍRATOTT GYERMEKEK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA 2012 ÉS 2018 KÖZÖTT A III. KERÜLETBEN FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	70
13. ÁBRA EGY ÁLTALÁNOS ISKOLAI OSZTÁLYRA JUTÓ TANULÓK ÁTLAGOS SZÁMÁNAK ALAKULÁSA A III. KERÜLETBEN ÉS BUDAPESTEN 2012-2018 KÖZÖTT FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	72
14. ÁBRA ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÖNKORMÁNYZATÁNAK BÉRLAKÁS ÁLLOMÁNYA FORRÁS: HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM, 2018-2023.....	92
15. ÁBRA A LAKÁSFENNTARTÁSI KÖLTSÉGEK CSÖKKENTÉSÉRE FORDÍTOTT ÖSSZEGET 2012-2017 KÖZÖTT FORRÁS: HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM, 2018-2023	93
16. ÁBRA A LAKÁSFENNTARTÁSI TÁMOGATÁSBAN RÉSZESÍTETT HÁZTARTÁSOK SZÁMA 2012-2017 KÖZÖTT FORRÁS: HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM, 2018-2023	93
17. ÁBRA BRUTTÓ HOZZÁADOTT ÉRTÉK (GVA) NÖVEKEDÉSI ÜTEME AZ EGYES KERÜLETEK ESETÉBEN A 2014 ÉS 2018 KÖZÖTTI IDŐSZAKBAN FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS.....	100
18. ÁBRA EGY FŐRE JUTÓ BRUTTÓ HOZZÁADOTT ÉRTÉK (GVA) SZERINTI RANGSOR 2018-BAN FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	101
19. ÁBRA REGISZTRÁLT ÉS MŰKÖDŐ TÁRSASÁGOK SZÁMA NEMZETGAZDASÁGI ÁGANKÉNT 2018-BAN FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS.....	102
20. ÁBRA A NETTÓ ÁRBEVÉTEL MEGOSZLÁSA AZ EGYES SZEKTOROK KÖZÖTT FORRÁS: OPTEN ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	103
21. ÁBRA A PRIMER SZEKTOR NETTÓ ÁRBEVÉTELE A III. KERÜLETBEN (EFT) FORRÁS: OPTEN ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS) AZ OPTEN ADATBÁZISA SZERINT ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER MEGHATÁROZÓ, A MEZŐGAZDASÁGI ÁGAZATBAN MŰKÖDŐ CÉGEI: A KURUCZ FARM KFT., A BUDAPESTI ÉRDŐGAZDASÁG ZRT., VALAMINT A PIG-TRADE KFT.	103
22. ÁBRA A SZEKUNDER SZEKTOR NETTÓ ÁRBEVÉTELE A III. KERÜLETBEN (EFT) FORRÁS: OPTEN ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	104
23. ÁBRA TÁRSAS ÉS EGYÉNI VÁLLALKOZÁSOK ARÁNYA A III. KERÜLETBEN FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	106
24. ÁBRA A MŰKÖDŐ VÁLLALKOZÁSOK FŐBB MUTATÓI A III. KERÜLETBEN FORRÁS: OPTEN ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	108
25. ÁBRA ÚJ ÉS MEGSZŰNT VÁLLALKOZÁSOK SZÁMA A III. KERÜLETBEN FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	108
26. ÁBRA A TŰLÉLŐ VÁLLALKOZÁSOK SZÁMA ÉVKATEGÓRIÁNKÉNT A III. KERÜLETBEN FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	109
27. ÁBRA FEJLESZTÉSI ADÓKEDVEZMÉNY MÉRTEKE A FŐVÁROSI KERÜLETEKBEN 2014 ÉS 2018 KÖZÖTT (EFT) FORRÁS: NAV ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	110
28. ÁBRA TÁRSASÁGI ADÓBEVALLÁST BENYÚJTÓ VÁLLALATOK KÖZÜL A CCI SZEKTORBA TARTOZÓ CÉGEK ARÁNYA A III. KERÜLETBEN FORRÁS: OPTEN ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	113
29. ÁBRA TÁRSASÁGI ADÓBEVALLÁST BENYÚJTÓ VÁLLALATOK KÖZÜL A CCI SZEKTOR ÁLTAL FOGLALKOZTATOTTAK ARÁNYA A III. KERÜLETBEN FORRÁS: OPTEN ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	114
30. ÁBRA SZÉLESEN ÉRTELMEZETT CCI SZEKTOR TARTOZÓ VÁLLALATOK MEGOSZLÁSA A VÁLLALATOK SZÁMA SZERINT FORRÁS: OPTEN ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS.....	114
31. ÁBRA SZÉLESEN ÉRTELMEZETT CCI SZEKTOR TARTOZÓ VÁLLALATOK MEGOSZLÁSA A VÁLLALATOK ÁRBEVÉTELE SZERINT FORRÁS: OPTEN ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS.....	114
32. ÁBRA SZÉLESEN ÉRTELMEZETT CCI SZEKTOR EGYES ÁGAZATAI ÁRBEVÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2014-2018 KÖZÖTT A III. KERÜLETBEN FORRÁS: OPTEN ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	115
33. ÁBRA A FŐVÁROS ÉS MAGYARORSZÁG LAKÁSPIACI INDEXE 2008-2020 FORRÁS: GKI.....	117
34. ÁBRA: A FŐVÁROSI ÉS A KERÜLETI ÁTLAGOS INGATLANÁRAK 2020 JÚNIUSÁBAN FORRÁS: INGATLANNET.HU	118
35. ÁBRA A III. KERÜLET LAKÁSÁRAINAK VÁLTOZÁSA 2005-2018 KÖZÖTT FORRÁS: KSH ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS.....	119

36. ÁBRA A III. KERÜLETI LAKÁSÁLLOMÁNY VÁLTOZÁSA 2014-2018 KÖZÖTT FORRÁS: ÖNKORMÁNYZATI ADATSZOLGÁLTATÁS.....	120
37. ÁBRA ÉPÍTETT LAKÁSOK ÉS KIADOTT ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK SZÁMA 2014-2018 KÖZÖTT A III. KERÜLETBEN FORRÁS: ÖNKORMÁNYZATI ADATSZOLGÁLTATÁS.....	120
38. ÁBRA III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT ÁLLAMI FORRÁSOKNAK VALÓ KITETTSÉGE 2014-2020 KÖZÖTT FORRÁS: ÓBUDA- BÉKÁSMEGYER ÖNKORMÁNYZAT	122
39. ÁBRA III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT KÖZHATALMI BEVÉTELEINEK ALAKULÁSA 2014-2020 KÖZÖTT FORRÁS: ÓBUDA- BÉKÁSMEGYER ÖNKORMÁNYZAT	122
40. ÁBRA III. KERÜLETBEN NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA A 2010-2019 KÖZÖTT FORRÁS: KSH, BP-STAR	128
41. ÁBRA 180 NAPON TÚLI, ILLETVE EGY ÉVEN TÚLI ÁLLÁSKERESŐK ARÁNYA A III. KERÜLETBEN A 2010-2019 KÖZÖTTI IDŐSZAKBAN FORRÁS: KSH, BP-STAR.....	129
42. ÁBRA KÖZFoglalkoztatottak számának alakulása a III. kerületben a 2013-2019 közötti időszakban Forrás: BELÜGYMINISZTERIUM.....	129
43. ÁBRA ÖNKORMÁNYZATI TULAJDONÚ LAKÁSOK SZÁMA A III. KERÜLETBEN A 2017-2019 KÖZÖTTI IDŐSZAKBAN FORRÁS: 2020- 2025 ÉVI LAKÁSGAZDÁLKODÁSI STRATÉGIA, III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT	131
44. ÁBRA ÖNKORMÁNYZATI TULAJDONÚ LAKÁSOK SZÁMA A III. KERÜLETBEN A 2017-2019 KÖZÖTTI IDŐSZAKBAN FORRÁS: 2020- 2025 ÉVI LAKÁSGAZDÁLKODÁSI STRATÉGIA, III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT	131
45. ÁBRA ÖNKORMÁNYZATI TULAJDONÚ LAKÁSOK ÉRTÉKESÍTÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTEL A 2017-2019 KÖZÖTTI IDŐSZAKBAN FORRÁS: 2020-2025 ÉVI LAKÁSGAZDÁLKODÁSI STRATÉGIA, III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT.....	133
46. ÁBRA INTÉZMÉNYEK ÉS ÖNKORMÁNYZATI TULAJDONÚ TÁRSASÁGOK ÖNKORMÁNYZATI TÁMOGATÁSÁNAK ARÁNYA (2020) FORRÁS: 2010 ÉVI KÖLTSÉGVETÉS, III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT	137
47. ÁBRA INTÉZMÉNYEK ÉS ÖNKORMÁNYZATI TULAJDONÚ TÁRSASÁGOK ÖNKORMÁNYZATI TÁMOGATÁSÁNAK MÉRTÉKE (EFT) FORRÁS: 2010 ÉVI KÖLTSÉGVETÉS, III. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT	137
48. ÁBRA: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ENERGIAFELHASZNÁLÁSA SEKTORONKÉNT 2010-BEN ÉS 2018-BAN FORRÁS: ÓBUDA- BÉKÁSMEGYER SECAP 2020	139
49. ÁBRA FEJLESZTÉSI FORRÁSOK MEGOSZLÁSA A III. KERÜLETBEN FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS	174
50. ÁBRA ÓBUDA VÁROSFEJLESZTÉSI ÉS MŰKÖDTETÉSI / FENNTARTÁSI MODELLJÉNEK VÁLTOZÁSA A FINANSZÍROZÁS FÜGGVÉNYÉBEN (HOSSZÚ TÁVÚ PERSPEKTÍVÁK) FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS.....	176
51. ÁBRA VFA FÓKUSZTERÜLETEI FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS	177
52. ÁBRA ÓBUDA, BUDA ÉS PEST AZ ELSŐ KATONAI FELMÉRÉS TÉRKÉPÉN (1782-1785) FORRÁS: ARCANUM ADATBÁZIS, MAPIRE236	
53. ÁBRA AZ ÓBUDA PROMENÁD MEGVALÓSULÁS UTÁN FORRÁS: HTTPS://WWW.OBUDAIIPROMENAD.HU/	249
54. ÁBRA KÖZÚTI BALESETI MORTALITÁS ALAKULÁSA 2005-2018 KÖZÖTT FORRÁS: KSH	256
55. ÁBRA A MOTORIZÁCIÓS FOK ALAKULÁSA KERÜLETI, FŐVÁROSI, AGGLOMERÁCIÓS ÉS ORSZÁGOS SZINTEN FORRÁS: KSH	258
56. ÁBRA ÓBUDA KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZATA FORRÁS: BKK	260
57. ÁBRA A KERÜLETI ELEKTROMOS TÖLTŐHELYEK KIHASZNÁLTSÁGA ADATOK FORRÁSA: ÖNKORMÁNYZATI ADATSZOLGÁLTATÁS.....	273
58. ÁBRA ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER LAKÁSOK KÖZMŰELLÁTOTTSÁGÁNAK VÁLTOZÁSA 1990-2011 FORRÁS: KSH	275
59. ÁBRA ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER KÖZMŰELLÁTOTTSÁGÁNAK KIÉPÜLÉSE AZ ALÁBBI ADATOKKAL JELLEMZHEŐ 1970-2011 FORRÁS: KSH.....	276
60. ÁBRA A SZOLGÁLTATOTT VÍZMENNYSÉG ÉS A LAKOSSÁGI VÍZFELHASZNÁLÁS ARÁNYA FORRÁS: BUDAPEST FŐVÁROS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE 2015	277
61. ÁBRA A III. KERÜLET VÍZELLÁTOTTSÁGI TÉRKÉPE FORRÁS: E-KÖZMŰ ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS.....	278
62. ÁBRA ELEKTROMOS GÉPJÁRMŰVEK SZÁMA A III. KERÜLETBEN, DB (2020. JANUÁR 1-I ÁLLAPOT) FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS A GÉPJÁRMŰADÓ ADATBÁZISA ALAPJÁN	291
63. ÁBRA A 2020-AS SECAP CÉLFÁJA FORRÁS: SECAP 2020	299
64. ÁBRA A KERÜLET ÉS A FŐVÁROS IGÉNYHELYEINEK MEGOSZLÁSA HOZZÁFÉRÉSI TECHNOLÓGIA SZERINT (%) FORRÁS: SAJÁT GYŰJTÉS	300
65. ÁBRA NÉVLEGES SÁVSZÉLESSÉGÉRTÉKEK FORRÁS: SAJÁT GYŰJTÉS	301
66. ÁBRA EGYMÁST KÖVETŐ Vezeték nélküli hálózati sztenderdek. FORRÁS: HTTPS://SLIDEPLAYER.COM/SLIDE/16305995/304	
67. ÁBRA AZ EGY LAKOSRA VETÍTETT FAJLAGOS ÉRINTETTSÉGI MUTATÓK KERÜLETENKÉNT FORRÁS: BUDAPEST KÖRNYEZETI ÁLLAPOTÉRTÉKELÉSE, 2017.....	313
68. ÁBRA A BÉCSI ÚT ZAJTÉRKÉPEZÉSÉNEK NAPPALI (FELSŐ) ÉS ÉJSZAKAI (ALSÓ) EREDMÉNYEI 70 KM/H TÁVLAT ESETÉN FORRÁS: 10. SZ. FŐÚT ZAJTERHELÉSÉNEK FELMÉRÉSE ÉS ZAJVÉDELMI BEAVATKOZÁSOK TERVEZÉSE – ZAJVÉDELMI SZAKVÉLEMÉNY, 2018.	315

69. ÁBRA: ILLEGÁLIS ZÖLDHULLADÉK LERAKÓ A PERÉNYI ÚT KÖZELÉBEN AZ EGYKORI ÚJLAK II. AGYAGBÁNYA SZEGÉLYÉN FORRÁS: SAJÁT FELVÉTEL.....	319
70. ÁBRA: A BÉCSI ÚT KÖRNYEZETÉNEK HIRDETŐTÁBLA ERDEJE FORRÁS: GOOGLE STREETVIEW	320
71. ÁBRA: A BOGDÁNI ÚT EGY SZAKASZA A DUNÁHOZ KÖZEL FORRÁS: GOOGLE STREETVIEW.....	320
72. ÁBRA: RÓMAI PARTI GÁT FORRÁS: SAJÁT FELVÉTEL	322

Térképek jegyzéke

1. TÉRKÉP MAGYARORSZÁG TÉRSÉGI ELHELYEZKEDÉSE EURÓPÁBAN. FORRÁS: BUDAPEST 2030 KONCEPCIÓ	14
2. TÉRKÉP PEST MEGYE GAZDASÁGI TÉRSZERKEZETE A MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓBAN FORRÁS: PEST MEGYE TRT 2020, PESTTERV.....	15
3. TÉRKÉP A VÁROSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ TERÜLETISÉGE FORRÁS: BUDAPEST 2030 KONCEPCIÓ.....	16
4. TÉRKÉP A BUDAPEST 2030 KONCEPCIÓ ÁLTAL KIEMELT CÉLOK TÉRBELI ELHELYEZKEDÉSE FORRÁS: BUDAPEST 2030 KONCEPCIÓ .	17
5. TÉRKÉP III. KERÜLET RÉSZEI FORRÁS: ÓBÉSZ.....	18
6. TÉRKÉP PEST MEGYE FŐBB KÖZLEKEDÉSI FOLYOSÓI ÉS TERVEZETT ÚJ NYOMVONALAI FORRÁS: OTRT 2018, TERÜLETSZERKEZETI TERV – RÉSZLET	21
7. TÉRKÉP BUDAPEST FUNKCIONÁLIS SZERKEZETI TERVE FORRÁS: BUDAPEST, BPTSZT 2017	27
8. TÉRKÉP ÓBUDA BÉKÁSMEGYER TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE FORRÁS: BUDAPEST FŐVÁROS SZERKEZETI TERVE, 3. KERÜLETI TERVLAP	28
9. TÉRKÉP A III. KERÜLET ÉS AGGLOMERÁCIÓS TELEPÜLÉSEI FORRÁS: BUDAPESTI AGGLOMERÁCIÓ TRT 2017	29
10. TÉRKÉP BUDAKALÁSZ III. KERÜLETTEL HATÁROS RÉSZEINEK SZERKEZETI TERVE – RÉSZLET FORRÁS: BUDAKALÁSZ TERÜLETSZERKEZETI TERVE, 2016.....	30
11. TÉRKÉP SZIGETMONOSTOR DÉLI SZIGETCSÚCS FORRÁS: SZIGETMONOSTOR TSZT RÉSZLET, DÉLI SZIGETCSÚCS, 2019.....	30
12. TÉRKÉP ÜRÖM TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE FORRÁS: ÜRÖM TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE 2017.....	31
13. TÉRKÉP SOLYMÁR TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE RÉSZLET FORRÁS: SOLYMÁR TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE, 2019.....	32
14. TÉRKÉP A II. KERÜLET SZERKEZETI TERVLAPJA FORRÁS: BUDAPEST FŐVÁROS SZERKEZETI TERVE II. KERÜLETI TERVLAP - 2017	33
15. TÉRKÉP XIII. KERÜLET III. KERÜLETTEL HATÁROS RÉSZÉNEK SZERKEZETI TERVE FORRÁS: BUDAPEST FŐVÁROS SZERKEZETI TERVE – XIII. KERÜLETI TERVLAP 2017	34
16. TÉRKÉP IV. KERÜLET III. KERÜLETTEL HATÁROS RÉSZÉNEK SZERKEZETI TERVE FORRÁS: BUDAPEST FŐVÁROS SZERKEZETI TERVE IV. KERÜLETI TERVLAP 2017	35
17. TÉRKÉP 2012-BEN MEGHATÁROZOTT KONCEPCIONÁLIS CÉLOK, PRIORITÁSOK VÁROSRÉSZENKÉNTI BONTÁSBAN FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ITS KONCEPCIÓ- JÖVŐKÉP 2012.....	41
18. TÉRKÉP A III. KERÜLET ELTARTOTTSÁGI RÁTÁJA 2016 FORRÁS: GEOX ADATAI ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	50
19. TÉRKÉP A NÉPESSÉG VÁLTOZÁSA A III. KERÜLETBEN 2020 FORRÁS: GEOX ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS.....	52
20. TÉRKÉP A DIPLOMÁSOK ARÁNYA A III. KERÜLETBEN FORRÁS: GEOX ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	54
21. TÉRKÉP EGY FŐRE JUTÓ NETTÓ ÉVES JÖVEDELEM 2019 FORRÁS: GEOX ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	58
22. TÉRKÉP LAKÓKÖRNYEZETI TÍPUSOK A III. KERÜLETBEN FORRÁS: GEOX TÉRINFORMATIKAI KFT. 2018-AS ADATAI ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	62
23. TÉRKÉP 3. KERÜLETI KRÍZISTÖMBÖK 10 SZÁZALÉKOS HATÉRTÉK MELLETT FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS.....	95
24. TÉRKÉP 3. KERÜLETI KRÍZISTÖMBÖK 20 SZÁZALÉKOS HATÉRTÉK MELLETT FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS	96
25. TÉRKÉP ÓBUDA- BÉKÁSMEGYER VÁROSFEJLESZTÉSI PROJEKTEK FORRÁS: HTTPS://WWW.GOOGLE.COM/MAPS/D/EDIT?MID=1HXvVFkMRJYKF9c8JP-va8EU- _WnPK6P&USP=SHARING	124
26. TÉRKÉP AZ ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT ELEMEI ÉS A VÉDETT NÖVÉNY- ÉS ÁLLATFAJOK ISMERT ELŐFORDULÁSA, VALAMINT AZ INVÁZIÓS FAJOK ISMERT ELŐFORDULÁSAI FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS	184
27. TÉRKÉP A TÁJ ÁTALAKULÁSÁNAK FOLYAMATA AZ ÓKORTÓL AZ 1990-ES ÉVEKIG FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFELFEJLESZTÉSI STRATÉGIA, 2015	187
28. TÉRKÉP ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER FELSZÍNBORÍTÁS TÍPUSAI AZ URBAN ATLAS ADATBÁZIS ALAPJÁN FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS.....	188
29. TÉRKÉP VÉDETT TERMÉSZETI ÉRTÉKEK A III. KERÜLETBEN FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS.....	195
30. TÉRKÉP ÓBUDA TERÜLETE MŰVELÉSI ÁG SZERINT FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS, ÖNKORMÁNYZATI ADATOK ALAPJÁN.....	211

31. TÉRKÉP A III. KERÜLET BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEI FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA, 2014, ÓBVSZ ALAPJÁN	213
32. TÉRKÉP A III. KERÜLET BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEI FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA, 2014, ÓBVSZ ALAPJÁN	214
33. TÉRKÉP ÖNKORMÁNYZATI ÉS ÁLLAMI TULAJDONÚ TERÜLETEK A III. KERÜLETBEN. FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS, ÖNKORMÁNYZATI ADATOK ALAPJÁN.....	224
34. TÉRKÉP ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER LAKÓTELEPEINEK ELHELYEZKEDÉSE FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA, 2014	226
35. TÉRKÉP ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÉPÜLETÁLLOMÁNYÁNAK MEGOSZLÁSA RENDELTETÉS SZERINT FORRÁS: ITS, 2016	231
36. TÉRKÉP ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÉPÜLETÁLLOMÁNYA SZINTSZÁM SZERINT FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA, 2013	233
37. TÉRKÉP ÓBUDA TELEPÜLÉSSZERKEZETE AZ ÉPÍTÉS KORA SZERINT FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA, 2013	238
38. TÉRKÉP RÉGÉSZETI LELŐHELYEK, FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA, 2013	239
39. TÉRKÉP KERÜLET KÖZÚTHÁLÓZATA ÉS FORGALOMCSILLAPÍTOTT ÖVEZETEI FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS, HÁTTÉR: OPENSTREETMAP	255
40. TÉRKÉP A KERÜLETBEN 2011-2019 KÖZÖTT TÖRTÉNT KÖZÚTI BALESETEK TERÜLETI ELOSZLÁSA A SÚLYOSSÁG SZERINT FORRÁS: WEB-BAL ADATBÁZIS, TÉRKÉPI HÁTTÉR: OPENSTREETMAP	257
41. TÉRKÉP ÓBUDA KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSI MEGÁLLÓK ÁLTAL KISZOLGÁLT TÁGABB TERÜLETEK (LILA: ELŐVÁROSI VASÚT (800 M), ZÖLD: HÉV (500 M), NARANCS SÁRGA: VILLAMOS (500 M), KÉK: BUSZ (500 M), CITROMSÁRGA: HELYKÖZI BUSZ (500 M), BARNA: HAJÓ (500 M) FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS, HÁTTÉR: OPENSTREETMAP	261
42. TÉRKÉP ÓBUDA KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSI MEGÁLLÓK ÁLTAL KISZOLGÁLT SZŰKEBB TERÜLETEK LILA: ELŐVÁROSI VASÚT (500 M), ZÖLD: HÉV (300 M), NARANCS SÁRGA: VILLAMOS (300 M), KÉK: BUSZ (300 M), CITROMSÁRGA: HELYKÖZI BUSZ (300 M), BARNA: HAJÓ (300 M) FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS, HÁTTÉR OPENSTREETMAP	262
43. TÉRKÉP ÓBUDA KERÉKPÁROS FŐHÁLÓZATA FORRÁS: SAJÁT SZERKESZTÉS, HÁTTÉR: OPENSTREETMAP	268
44. TÉRKÉP A KERÜLET KERÉKPÁROS FORGALMA BIKEMAP HŐTÉRKÉPE SZERINT FORRÁS: BIKEMAP, OPENSTREETMAP	270
45. TÉRKÉP PARKOLÁSI ÖVEZETEK ADATOK FORRÁSA ÓBUDAI PARKOLÁSI KFT., HÁTTÉR OPENSTREETMAP	271
46. TÉRKÉP KARSZTFORRÁSOK A III. KERÜLETBEN FORRÁS: ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK FELÜLVIZSGÁLTA ÉS AKTUALIZÁLÁSA, H-GESTOR KFT., 9.SZ. MELLÉKLET.....	281
47. TÉRKÉP CSATORNÁZÁSI ÖSSZEFÜGGÉSEK A III. KERÜLETBEN FORRÁS: BUDAPEST FŐVÁROS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE, 2015	283
48. TÉRKÉP E-TÖLTŐ ÁLLOMÁSOK ÉS AZ OTT FELHASZNÁLT ÖSSZES ENERGIA 2019. MÁJUS ÉS 2020. ÁPRILIS KÖZÖTT FORRÁS: ÖNKORMÁNYZATI ADATSZOLGÁLTATÁS ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	292
49. TÉRKÉP ÓBUDA BÉKÁSMEGYER HÁZTARTÁSAINAK ENERGIAFOGYASZTÁSI VISZONYAI FORRÁS: CE ENSURE PROJEKT – ÓBUDA BÉKÁSMEGYER HÁZTARTÁSAINAK ENERGIAFOGYASZTÁSI VISZONYAI – A REPREZENTATÍV FELMÉRÉS KUTATÁSI JELENTÉSE, BME TERÜLETI TÁRSADALMI KUTATÁSOK KÖZPONTJA, BUDAPEST, 2011.	293
50. TÉRKÉP ÓBUDA BÉKÁSMEGYER TÁVFŰTÖTT HÁZTARTÁSAI FORRÁS: CE ENSURE PROJEKT – ÓBUDA BÉKÁSMEGYER HÁZTARTÁSAINAK ENERGIAFOGYASZTÁSI VISZONYAI – A REPREZENTATÍV FELMÉRÉS KUTATÁSI JELENTÉSE, BME TERÜLETI TÁRSADALMI KUTATÁSOK KÖZPONTJA, BUDAPEST, 2011.	295
51. TÉRKÉP A HÍRKÖZLÉSI SZOLGÁLTATÓK VEZETÉKES HÁLÓZATÁNAK KIÉPÍTETTSÉGE FORRÁS: E-KÖZMŰ ADATOK ALAPJÁN SAJÁT SZERKESZTÉS	303
52. TÉRKÉP MAGYARORSZÁG FÖLDRENGÉSVESZÉLY TÉRKÉPE FORRÁS: HTTP://WWW.GEORISK.HU/MAPS/MAPS.HTML	332

Képek jegyzéke

1. KÉP A) A INTENZÍV BEÉPÍTÉS EGY PÉLDÁJA A REMETEHEGYEN, B) A RÓMAI PART LAKÁS CÉLÚ LAKÓPARKI BEÉPÍTÉSE FORRÁS: SAJÁT FELVÉTEL, 2020.06.	200
2. KÉP AZ ÚJ ÉPÜLETEK TÁJBA ILLESZTÉSÉNEK HIÁNYOSSÁGAI A REMETEHEGYEN FORRÁS: SAJÁT FELVÉTEL.....	201
3. KÉP ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÓKORI MŰEMLEKEI FORRÁS: MUEMLEKEM.HU.....	241
4. KÉP ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER KÖZÉPKORI MŰEMLEKEI FORRÁS: MUEMLEKEM.HU.....	242
5. KÉP ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER ÚJKORI MŰEMLEKEI FORRÁS: MUEMLEKEM.HU.....	244
6. KÉP ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER SZÁZADFORDULÓS MŰEMLEKEI FORRÁS: MUEMLEKEM.HU.....	245
7. KÉP ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER XX. SZÁZADI MŰEMLEKEI FORRÁS: MUEMLEKEM.HU.....	246
8. KÉP ÓBUDA HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEI FORRÁS: MUEMLEKEM.HU.....	248
9. KÉP CSILLAGHEGYI ÁRPÁD FORRÁSFÜRDŐ FORRÁS: TERMALFURDOK.COM.....	281
10. KÉP RÓMAI STRANDFÜRDŐ FORRÁS: WELOVEBUDAPEST.COM.....	282
11. KÉP PÜNKÖSDFÜRDŐI STRANDFÜRDŐ FORRÁS: TERMALFURDOK.COM.....	282

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Budapest III. kerülete, Óbuda-Békásmegyér a főváros egyik legnagyobb területű elővárosi kerülete, egyben a főváros részeként a közép-európai metropolisztérség szerves része. 2020-ban Közép-Európa egyik dinamikusan fejlődő egysége, egyben Nyugat- és Kelet Európa összekötője a Bécs- Pozsony- Budapest tengely. A metropolisztérség nem csupán a gazdaság területén, de társadalmi és kulturális vonatkozásban is összefüggő térszervező erőket tömörít. Ezek a hatások erőteljesen jelentkeznek Óbuda-Békásmegyér kerületének életében is, melyek nagyban meghatározzák a városfejlesztés területeit és irányait.

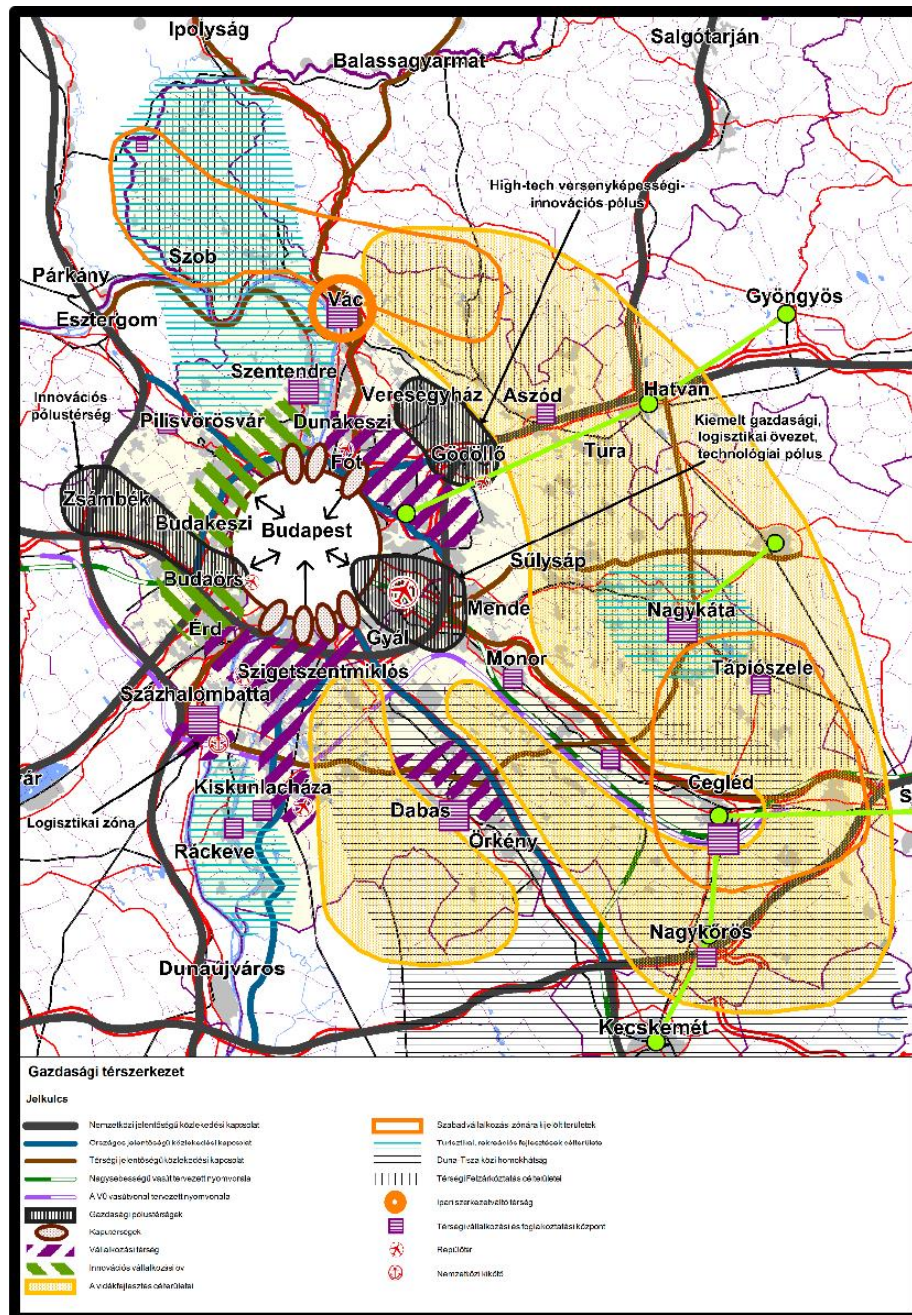

1. térkép Magyarország térségi elhelyezkedése Európában.

Forrás: Budapest 2030 Konceptió

Budapest Magyarország központi területén helyezkedik el, itt összpontosulnak az ország igazgatási, gazdasági és kulturális funkciói, melyek területi kihatásai jelentősek. Erre erősít rá a kifejezetten főváros-centrikus országos közlekedési hálózat, amely bizonyos mértékben gátat szab a középvárosok fejlődésének, egyúttal konzerválja Budapest vezető pozícióját. A főváros és agglomerációja, valamint Pest megye gazdasági szempontból az ország legfejlettebb területe, itt a legnagyobb a népesség, a jövedelem és a tőkekoncentráció. Ezek az energiák kihatnak a város agglomerációjára és további környezetére, ezáltal funkcionális várostérséget hoznak létre. Budapest és agglomerációja több ponton összeépült, de

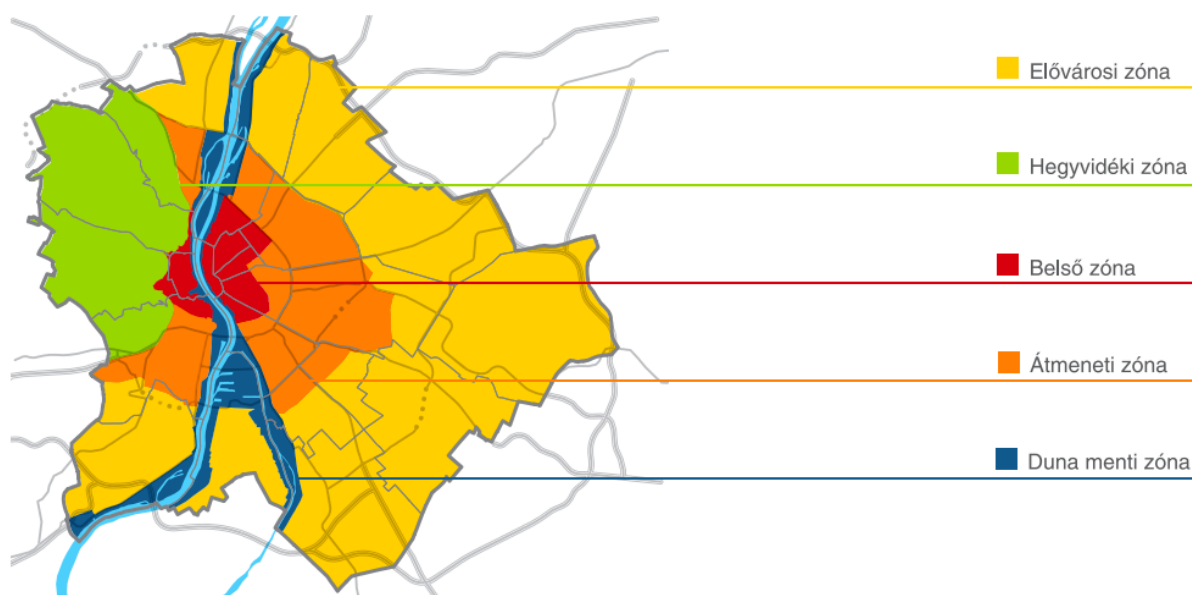
gazdaságilag, infrastrukturálisan és a beépítettség mértékét tekintve is komoly eltérések vannak az egyes területek között. A Budapestet körülvevő településeken a szolgáltatások színvonala alacsonyabb, a városiasodás mértéke gyakran elmaradott, így elsősorban lakófunkciókat töltenek be és alvótelepülés szerepkörük a jellemző. Ennek megfelelően munkahelyválasztás szempontjából lakosságuk erőteljesen a fővárosra koncentrálódik, mely kapcsolat jellege jelentős közlekedési és szolgáltatási terhelést ró a főváros – elsősorban – külső kerületeire, így a III. kerületre is. Másrészt az agglomerációs térségben megjelenő kereskedelmi- és szolgáltató központok is a fővárosban rejlő potenciálra épülnek rá, igaz a befolyó adóbevételek ebben az esetben az agglomerációs településhez kerülnek.

2. térkép Pest megye gazdasági térszerkezete a megyei területfejlesztési koncepcióban

Forrás: Pest megye TRT 2020, Pestterv

Ebben a centrális erőterben a főváros külső kerületei – beleértve Óbuda-Békásmegyert is – egyfajta **város-kapu funkciót** töltenek be, amely jelentősen alakítja az ilyen kerületek térségi és funkcionális szerepköreit és városszerkezetüket. A III. kerület a főváros északnyugati kapuja, ezáltal a kerület biztosítja a közlekedési kapcsolatot az északi agglomerációs települések, valamint elsősorban Komárom-Esztergom megye és kisebb mértékben Nógrád megye, illetve Szlovákia irányába. Az agglomerációból érkezők, mivel többnyire a kerületi szolgáltatásokat veszik igénybe, ezért a kerület vállalkozásainak a profitját növelik. Ez a folyamat pedig ösztönzi a kerület gazdaságának gyarapodását, a szolgáltatások színvonalának és számának növekedését.

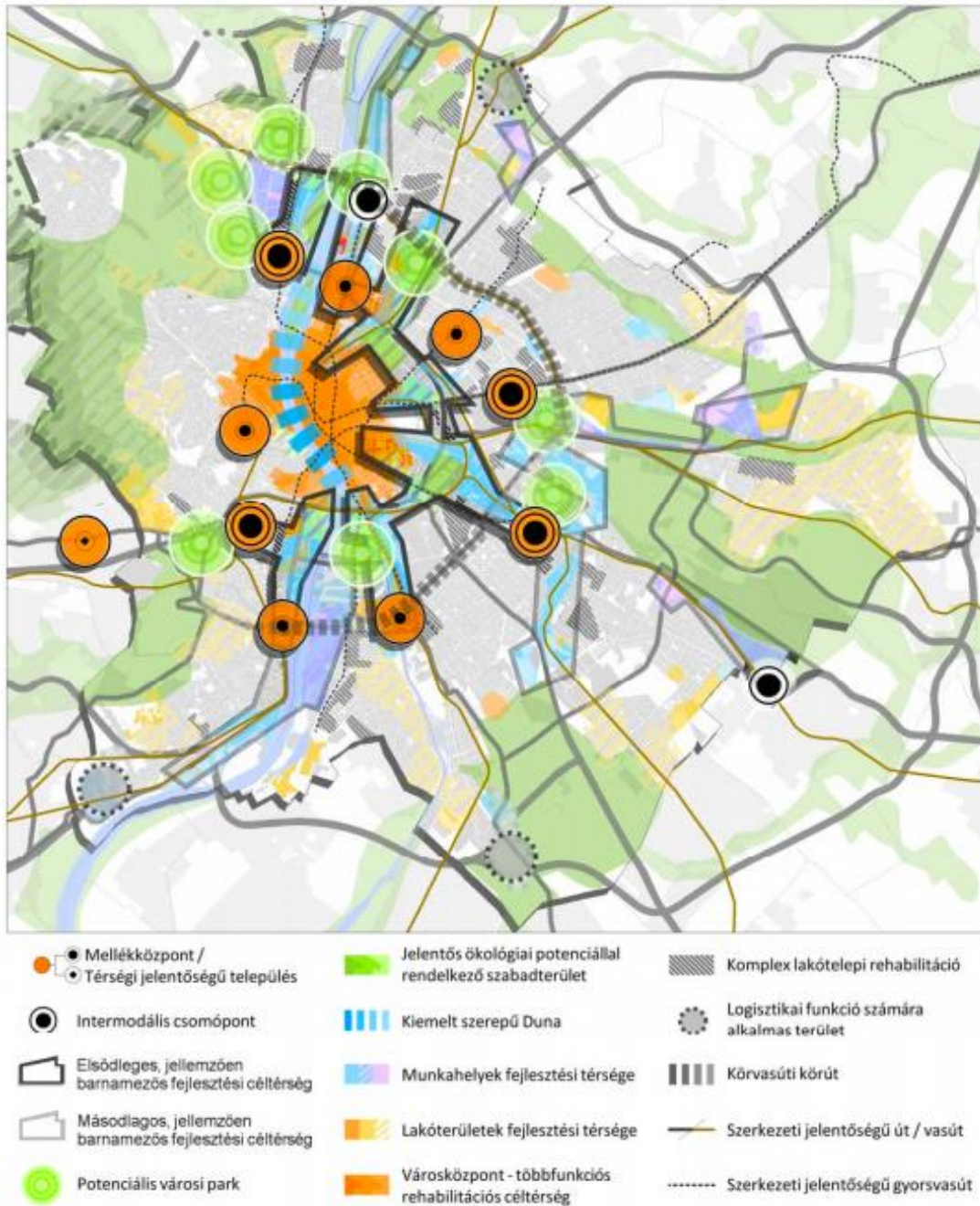

3. térkép A városfejlesztési koncepció területisége

Forrás: Budapest 2030 Koncepció

Mindemellett továbbra is ambivalens helyzetek teremődnek a kerület és agglomerációja közigazgatási és városirányítási folyamataiban, az érdekek egyeztetésében, miközben az urbanizációs folyamatok természetesen kikényszerítenek és létrehoznak bizonyos organikus megoldásokat. Ilyen volt a 10-es út mentén kialakuló bevásárlóközpont Budakalász határában, az Ürömön erőteljesen fejlődő lakóterület, a kialakuló rekreációs terület a Duna mentén és a kalászi tavaknál. Valamint további erőteljes átalakulás és átrendeződés várható az északi vasútvonal és a 11-es út megújulásával és az M0 kiépülésével.

Óbuda-Békásmegyer területének belső része a főváros korábbi fejlődési szakaszaiban külső területi munkahelyi szerepet töltött be, sok ipartelep és üzem működött itt. Ezek nagy része mára bezárt, területeik olyannyira felértékelődtek – tekintettel arra, hogy teljesen körbeépültek lakóterületekkel, – hogy új hasznosításuk a városközponti vegyes területfelhasználás felé mozdul el. Ezek a változó területfelhasználások egyeznek a főváros barnamezős területfeltárási elképzeléseivel.

4. térkép A Budapest 2030 Konceptió által kiemelt célok térbeli elhelyezkedése

Forrás: Budapest 2030 Konceptió

A kerület városszerkezeti rendszerét jelentősen meghatározzák a tájszerkezeti adottságok. Változatosságuk miatt igen sokféle lakóterületi beépítésnek és területfelhasználásnak adnak helyet: a tömör beépítésű, klasszikus történeti városrészekről kezdve a nagy lakótelepeken, hagyományos társasházak és családi házak övezeteken át a hegyvidéki villa jellegű és Dunaparti üdülőterületekig, sőt esetenként maradvány zártkertekkel is találkozhatunk. Emellett erdők és sík mezőgazdasági hasznosítású területek is részét képezik a tájnak. A kerület kedvező lakóterületi adottságai – hegyvidéki és sík területek mellett jelentős vízparti sávval is rendelkezik – vonzerőt jelentenek az újonnan költözők számára, emellett folyamatos lakóérték növekedést vagy legalább a lakóérték megtartásának lehetőségét biztosítják. A hegy

és a víz, mint két ősi táji elem meghatározó abban, hogy a főváros egyik magas presztízsű lakóterületévé válhatott a kerület, amely nem csak a magas színvonalú lakóépületek egyre nagyobb számában mutatkozik meg, hanem az itt élő lakosság átlagnál magasabb státuszán és a telephellyel rendelkező, értékes, magas hozzáadott értéket teremtő vállalkozások növekvő tömegén is. Ezek a folyamatok és a lakosság környezeti tudatosságának emelkedése együttesen hozzásegíthetik a helyi életminőség mind magasabb szintű biztosítását.

5. térkép III. kerület részei

Forrás: ÓBÉSZ

Óbuda -Békásmegyert, Budapest III. kerülete főbb szerepköreit 2020-ban az alábbiakban állapíthatjuk meg:

- Előváros, a főváros és agglomerációs térsége város-kapuja
- Kedvező adottságokkal rendelkező városi- kertvárosi lakóhely
- Jó közlekedési és infrastrukturális feltételekkel rendelkező modern gazdálkodási és munkahelyi terület
- Sokszínű és kiváló rekreációs adottságokkal bíró, fővárosi ellátást is biztosítani képes szabadidős- és zöldterületek (hegyvidék, Duna-part, Mocsárosdűlő)
- Gazdag kulturális építészeti és történelmi örökség

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) a 2014–2020-as fejlesztéspolitikai időszak keretdokumentuma, melynek felülvizsgálata Nemzeti Fejlesztés 2030 címmel megtörtént. Az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg.

OFTK 2014 – Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Magyarország fő stratégiai célkitűzései:

- Magyarország Közép-Európa egyik legversenyképesebb országává válik a kitörési pontjainak számító területeken 2030-ig
- Megkerülhetetlen a közép-európai üzleti kaputárság megteremtése a szolgáltatások, a logisztika és az innováció területein:
 - Nyugat-Európa innovációs zónájának keleti kapuja
 - Az ázsiai gazdasági erőter nyugati kapuja
 - A közép-európai észak-déli szerveződésű gazdasági és növekedési tengely központja
 - Az Európai Unió Duna Régió Stratégiájában fontos és nélkülözhetetlen szerep betöltésére alkalmas központi helyzet.
- A magyar külgazdaság földrajzi diverzifikációjának kiszélesítése az EU-n kívül gazdasági kapcsolatok gyarapításával.

Középtávon szükséges gazdaságstratégiai feladatok

- a foglalkoztatást biztosító gazdasági ágazatok és tevékenységek fejlesztése
- a nagyobb foglalkoztatási potenciállal rendelkező gazdasági ágazatok támogatása
- a piacbővítési lehetőségek feltárása, piacbővítés (pl. keleti nyitás)
- a szociális gazdaság támogatása
- a helyi gazdaság erősítése
- a barnamezős területek rekultiválása

Hosszú távú fejlődést megalapozó gazdaságstratégiai területek

- piaci újrapozicionálás
- az innovatív, versenyképes, magas hozzáadott értéket előállító ágazatok hazai termelésre, kutatásra alapozott fejlesztése
- a szakképzési, felsőoktatási és felnőttoktatási háttér, a tehetségtámogatás rendszerének megteremtése
- az agrár-és élelmiszergazdaság exportcélú és a belső piacot, foglalkoztatást és egészséges élelmiszereket biztosító fejlesztése
- a hálózati gazdaság és a helyi gazdaság erősítése
- a turizmus fejlesztése

Óbuda-Békásmegyer területére az OFTK által megfogalmazott alábbi, megyei relevanciájú fejlesztési célok vonatkozhatnak:

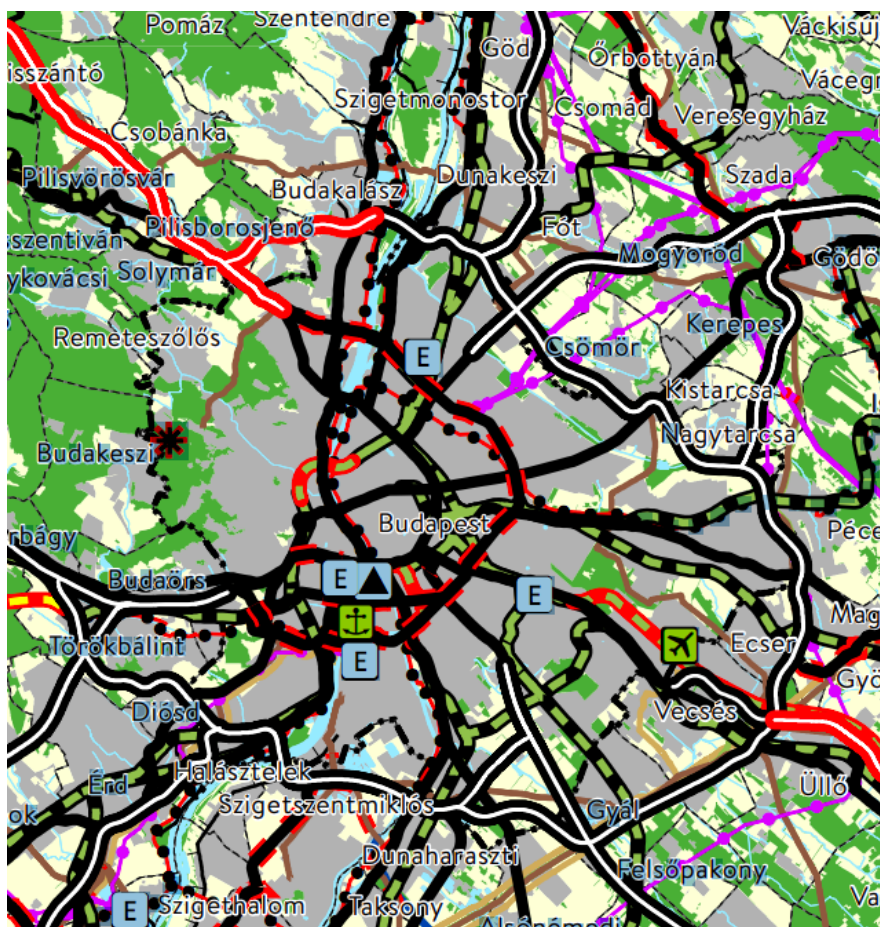
- Összehangolt fejlesztések a várostérségben – feladatmegosztás megszervezése.
- Egységes Budapest – hatékony közigazgatási rendszerrel.
- A népesség megtartása vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával.
- Kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készségalapú gazdaságfejlesztés, a zöld gazdasági kultúra meggyökereztetése, valamint a turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása.
- A város és a Duna együttélésének megteremtése.
- Kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel, a kompakt város elvének megvalósítása.
- A területhasználat és a közlekedés integrált fejlesztése, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése.

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

Országos Területrendezési Terv - OTRT 2018.

Az Országgyűlés 2018. december 12-én fogadta el Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt, amelynek területrendezési terveket érintő fejezetei 2019. március 15-étől hatályosak. Az OTRT kiemelkedő jelentőséggel bír az építésügyi ágazati szabályozásban, a tervrend csúcsán helyezkedik el és meghatározza azokat a kereteket, területi övezeti lehatárolásokat, amelyek keretei közt minden további terv – megye területrendezési és helyi településrendezési terv – szabályozhat, illetve, ha erre a törvény lehetőséget teremt, azt a kört, amelyben a rendelkezéseitől eltérhet. A törvényi erővel jóváhagyott területrendezési terv tehát meghatározza az ország térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve az erőforrások védelmére. Ennek értelmében meghatározza az országos jelentőségű közlekedési, energetikai hálózatokat és az egyedi építményeket, továbbá az országos övezeteket.

Az ország szerkezeti tervében szereplő elemeket a megyei terv is rögzíti, illetve a jogszabályi korlátok között pontosítja.

6. térkép Pest megye főbb közlekedési folyosói és tervezett új nyomvonalai

Forrás: OTRT 2018, Területszerkezeti Terv – részlet

PEST MEGYEI TRT – 2020 – TERVEZET

Pest megye helyzete, területrendezés vonatkozásában, sajátos. A területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény a budapesti agglomerációt „kiemelt térség” -ként rögzíti, amelynek területén a területrendezés szabályait az Országgyűlés 2005-ben a „Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló (BATrT) törvényben határozta meg. E törvény módosítását a „Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló” - 2018. évi CXXXIX számú törvény harmadik része tartalmazza, így 2019 március 15-től e törvény előírásai érvényesek Pest megye budapesti agglomerációhoz tartozó településeinek területére. A budapesti agglomeráció területéhez tartozó települések körét a 2005. évi LXIV. számú törvény 1/1 számú melléklete rögzítette. A melléklet (Budapesten kívül) 80 Pest megyei települést tartalmaz. E területi lehatárolást a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 1/1. számú melléklete megerősítette. Miközben a BATrT törvény (és annak módosítása) elfogadásával a törvényhozó az agglomeráció területén korlátozta a Pest megyei Önkormányzat területrendezési rendelkezési jogát, a „Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről” szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 24.§-a bővítette azt azzal, hogy megteremtette az „egyedileg meghatározott övezetek” megyei területrendezési tervekben való megállapításának és szabályozásának lehetőségeit.

Pest megye célja – Budapesttel együttműködve – egy harmonizált KAPU – HÍD szerep felvállalása.

- A megyét keresztező két kiemelt európai vasúti áruszállítási folyosó környezetbarát és magas szolgáltatású vezetése, valamint az erre szervezhető multimodális logisztika létrehozása érdekében a V0 vasúti kapcsolat megyét is érintő megvalósítása.
- A folyót, kikötőit, illetve hajóparkját érintő összehangolt fejlesztéssel a Duna nemzetközi hajózási, kapcsolati szerepének kihasználása, ennek részeként a DILK megvalósítása és a Szabadkikötővel való munkamegosztásának kialakítása (DILK: nagytérségi funkció és logisztika, Szabadkikötő: city logisztika)
- A közép-európai kohézió és gazdasági együttműködés erősítése és ebben a térség, valamint az ország pozícionálása érdekében a transzkontinentális kapcsolati szerepre is alkalmas M11 gyorsforgalmi út ütemezett megvalósítása és e kapcsolat adottságaira az Esztergom–Párkány multimodális (közút, vasút, hajózás), határon átnyúló gazdasági zóna rászervezése.

Pest megye versenyképességét meghatározza belső integritása. **Kiemelt cél a belső közlekedési kapcsolatrendszer** megteremtése, a térségi központok és vonzáskörzetük közlekedésének fejlesztése; valamint a közösségi közlekedés, elővárosi közlekedés hatékonyságának erősítése a mind kiegyensúlyozottabb mobilitás igényeinek megfelelően.

- Az S-bahn rendszerű integrált közösségi közlekedés szerkezeti, infrastrukturális és intézményi feltételeinek megteremtése a vonzáskörzettel érintett nagyvárosi térségben.

- A közlekedési kapcsolati pontok (állomások, P+R és B+R parkolók, ráhordó rendszerek) és integrációs tényezők (BKSZ intézménye, egységes jegy- tarifa és információs rendszer, menetrendi harmonizáció) kiemelt fejlesztése a megye teljes területén.
- Az M0 körgyűrű észak-nyugati szakaszának megvalósítása, nyugati szakasza kiemelt főútként való megvalósításának előkészítése
- Településközi kapcsolatokat biztosító mellékúthálózat felújítása, korszerűsítése, hiányzó elemeinek pótlása.
- A megye északi, Ipoly menti térsége elérhetőségének mind a hazai hálózati, mind a szlovák hálózati kapcsolódásokkal való javítása, ennek érdekében a határ átmenetek fejlesztése közúti és vasúti vonatkozásban.
- A 10-es számú főút jelenlegi nyomvonalának kiváltása egy, a településeket elkerülő regionális jelentőségű kiemelt főút új nyomvonalú megépítésével.
- A Duna váci ágát keresztező új, a térségi átjárhatóságot javító Duna-híd építése Vác térségében.
- A harántoló, településközi kapcsolatokat erősítő, valamint a kistérségi központok jobb elérhetőségét biztosító és a vasútállomásokra ráhordó autóbusz-közlekedés feltételeinek javítása a megye teljes területén.
- A kerékpáros közlekedés infrastrukturális, hálózati és eszköz feltételeinek javítása, új településközi kerékpárutak építése, az intermodalitáshoz kapcsolva állomási B+R létesítmények telepítése.
- A Duna regionális vízi közlekedésbe való bevonásához a feltételek megteremtése

Pest megye központjainak funkcióbővítése és fejlesztése:

Kiemelt szerepkörű központok: Cegléd, Érd–(Százhalombatta), Gödöllő, Vác, **Szentendre**

Térségi központok: Budaörs, Dabas, Nagykáta, Monor, Ráckeve–(Kiskunlacháza),

Kistérségi és agglomerációs központok: Aszód, Gyál, Dunakeszi-Fót, Nagykőrös, **Pilisvörösvár**, Szigetszentmiklós, Veresegyház, Zsámbék

Mikrotérségi központok: Mende–Sülysáp, Örkény, Szob–(Vámosmikola), Tápiószéle, Tura

A településstruktúra fejlesztésére vonatkozó célkitűzések:

- Az alapfokú ellátási funkciók biztosítása minden településen
- A meglévő ellátási funkciók minőségének javítása
- Az ellátó, szolgáltató és foglalkoztató központok funkcióbővítő fejlesztése
- A középfokú intézményi és ellátási szint elérhetősége maximum 20-30 percen belül
- Minden 10000 feletti lakosságszámú településen az ellátási funkciók teljes körének biztosítása. A városi szerepkörű települések (kivéve a 6000 lélekszám alattiak) igazgatási funkcióinak bővítése
- Települési együttműködések és településtársulások létrejöttének szorgalmazása, a meglévők együttműködési területének bővítése
- **A főváros és az agglomeráció együttműködésének fejlesztése az ellátási funkciók racionális megosztása érdekében**
- **Szuburbán CLLD – budapesti, Pest megyei helyi közösségi alapú fejlesztések**

Stratégiai cél: A tervezett, koordinált térségfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása.

Három zóna alakul ki a térszervező képesség, illetve a kapcsolatrendszer alapján.

- A belső zóna gyakorlatilag Budapest agglomerációs övezetét foglalja magába.
- A középső az agglomerációtól mintegy 20-30 kilométernyi távolságra déli irányban, a megye kis- és középvárosi zónájában.
- A külső az európai közlekedési folyosók megyét érintő csomóponti térségeiben.

Belső, dinamikus, Budapesttel határos zóna, a megye – eltérő funkciójú és profilú településekből kialakuló – húzótersege, amely az MO menti sávban húzódik, beleértve a Budai oldali településeket is.

Budai oldal: innovációs zóna, kedvező táji környezet, a legjobb humánkapacitásokkal és szellemi potenciállal bíró térség, a szuburbanizáció nyertese, magas vállalkozássűrűség.

Vonzó környezet megteremtése a fejlődés feltétele: humán infrastruktúra, életminőség, lakókörnyezet, szolgáltatási színvonal, kultúra. Külső szerkezeti keret – nagyjából – a megyén kívüli térben, melyet az M8 és M11 autópályák és a szlovákiai kapcsolatok határoznak meg.

M11 térsége: Ma még árnyékterületnek számító Fejér megyei területek bekapcsolása, M1-M11 térségben új gazdasági pólustérség jön létre (Budaörs – Zsámbéki-medence). A megye érdeke, hogy az M11 megvalósulása előzze meg, vagy teljesen váltsa ki az MO Nyugati szektorának kiépülését.

Pest megye területrendezési tervének hatálya a megye budapesti agglomeráción kívüli területére terjed ki.

BUDAPESTI AGGLOMERÁCIÓS TRT – PESTTERV 2011, 2017.

A „Magyarország és egyes kiemelt térségei területrendezési tervéről szóló” 2018. évi CXXXIX. számú törvény harmadik része tartalmazza, így 2019 március 15-től e törvény előírásai érvényesek Pest megye budapesti agglomerációhoz tartozó településeinek területére.

Budakalász	Pilisszentkereszt
Csobánka	Pilisszentlászló
Dunakeszi	Pilisvörösvár
Kisoroszi	Pomáz
Leányfalu	Solymár
Pilisborosjenő	Szentendre
Piliscsaba	Szigetmonostor
Pilisjászfalu	Tahitófalu
Pilisszántó	Visegrád
Pilisszentiván	

1. táblázat Budapest III. kerület agglomerációs térségének települései

Forrás: Saját szerkesztés

A budapesti agglomerációs kiemelt térségre vonatkozóan az OTRT és BATrT szigorú területfejlesztési előírásokat határozott meg, melyek elsődleges célja a területekkel való takarékoság, az új beépítések műszaki infrastrukturális ellátásának feltételei körültekintő meghatározása és a települések mértéktelen növekedésének területi korlátozása. A megyei övezetek vonatkozásában két új övezet is bevezetésre került: az ökológiai hálózat magterületének és ökológiai folyosójának övezete. Mindkét övezet a környezetvédelmi és élethezési szempontok figyelembevételének erősítését támogatja.

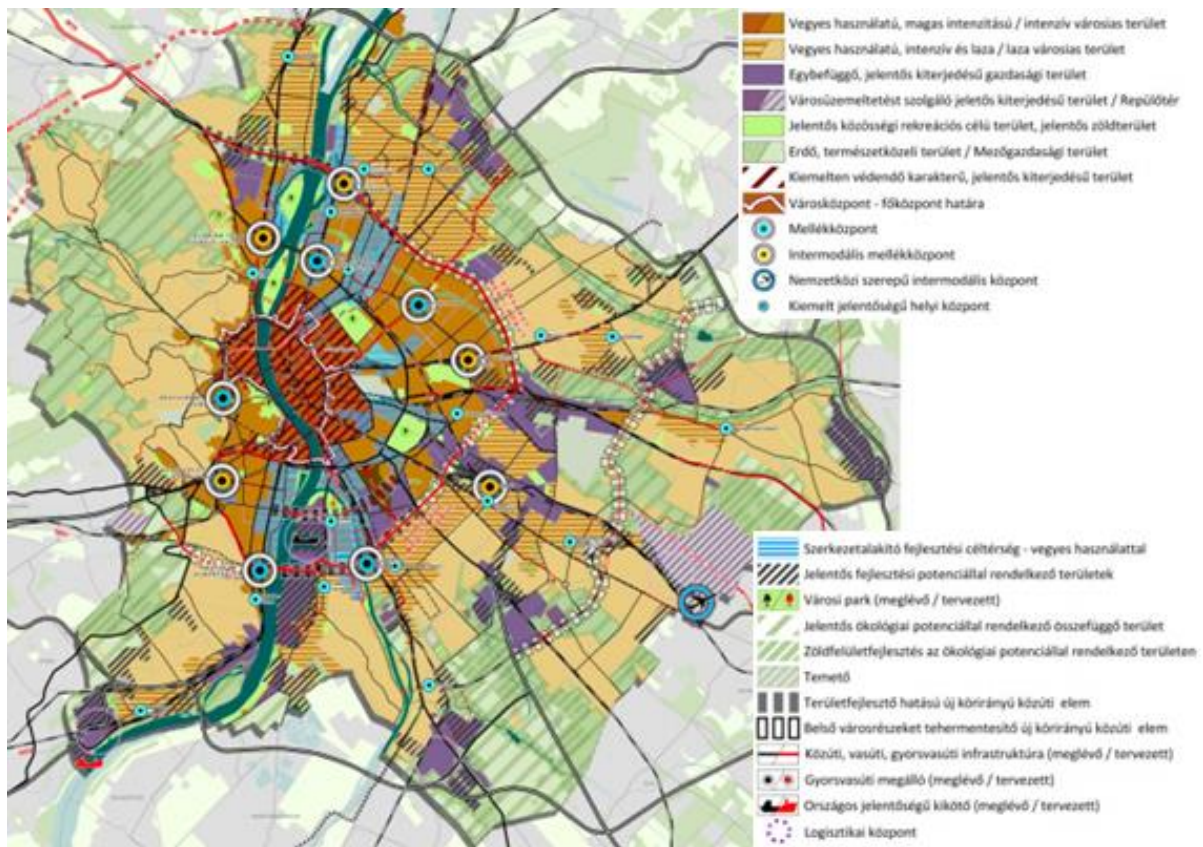
BUDAPEST TERÜLETSZERKEZETI TERVE – 2017

A TSZT 2015 a főváros „Budapest 2030” elnevezésű – 2013 áprilisában elfogadott – hosszú távú városfejlesztési koncepciójában foglalt célok megvalósítását hivatott biztosítani, ennek megfelelően meghatározásra került a település szerkezete, a területfelhasználás és a műszaki infrastruktúrahálózatok elrendezése.

A településszerkezeti terv kiemelt jelentőségűnek tekintette az alábbi célokat és feladatokat:

- **Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet kialakítása**
 - Összehangolt funkcionalitás differenciált sűrűség és hálózati kapcsolatjavítás biztosítása
 - A kötöttpályás közösségi közlekedés elemeinek fejlesztési tengelyként történő figyelembevétele
 - Fenntartható, kompakt szabadterületekkel megfelelően tagolt városszerkezet biztosítása a „kis távolságok városa” elvre alapozva
 - A területhasználat és a közlekedési rendszer térbeli összehangolása a közlekedési igények csökkentésére törekedve
 - Területi zárványok átjárhatatlan területek megfelelő átstrukturálása
 - A város indokolatlan terjeszkedésének megakadályozása
 - Földterület-takarékos fejlesztések – termőföldek védelme
 - Térbeli szerkezetbe illeszkedő központrendszer
 - Budapest gazdasági szerepköréhez szükséges sokrétű területi kínálat biztosítása
 - Rövid úton elérhető munkahelyek területbiztosítása a lakóterületekbe integráltan, illetve ezekhez közel
 - Társadalmi igényeknek megfelelő élhető és egyszerre fenntartható differenciált lakóterületi kínálat
 - Barnamezős területek funkcióváltásának elősegítése
- **Duna menti területek fejleszthetőségnek biztosítása**
 - Funkcióbővítés a barnamezős területek kihasználásával
 - Elérhetőség és közcélú hasznosítás biztosítása
 - Közlekedési elemek elválasztó hatásának mérséklése
 - Gyalogos és kerékpáros kapcsolatok erősítése a szigetekkel
 - Turisztikai és rekreációs területek helybiztosítása

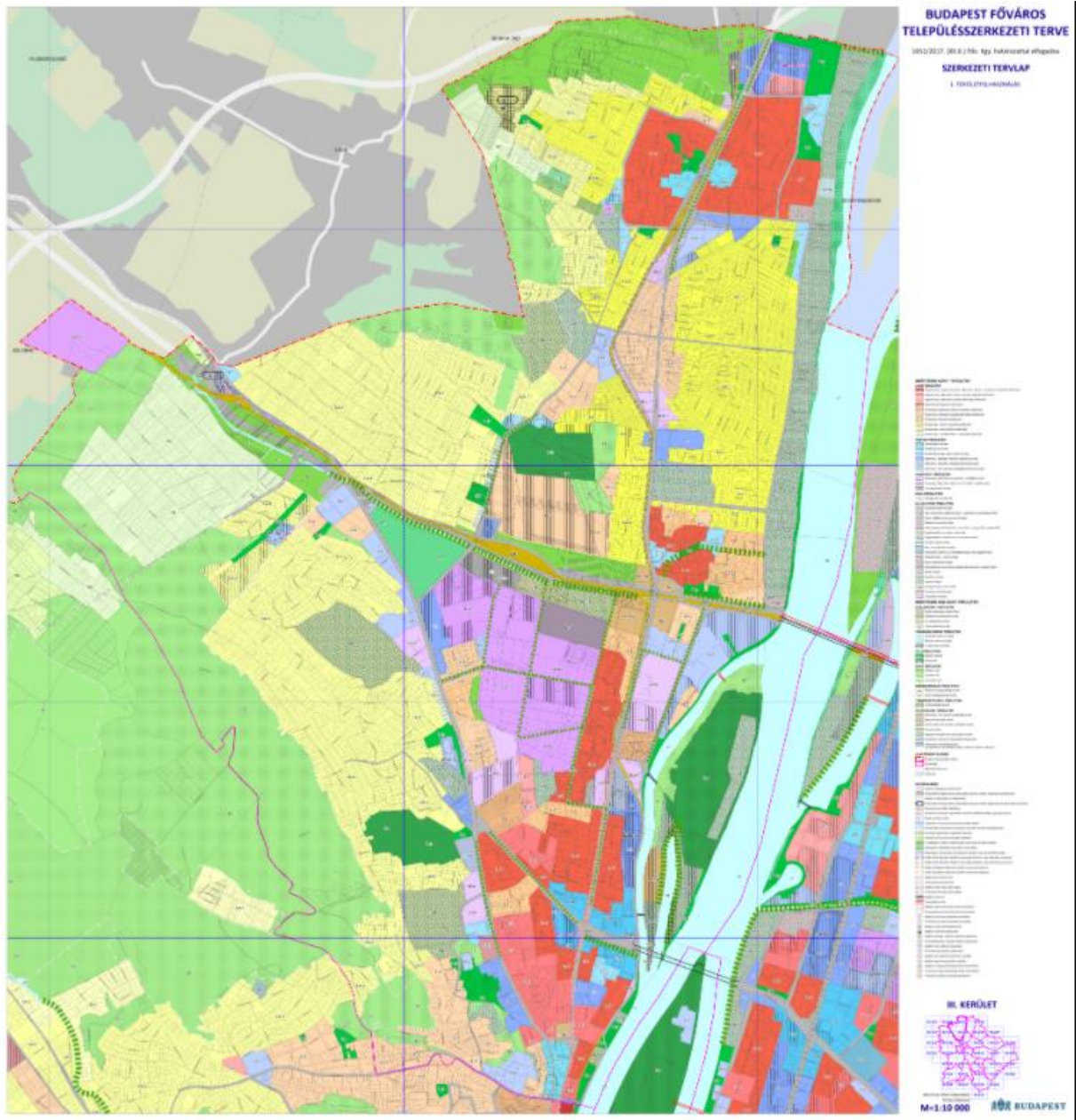
- **Az épített értékek védelme**
 - Települési örökség és történeti városi táj, egyedi értékek és városkarakter látványvédelme
- **Térségi (nemzetközi, országos) közlekedési kapcsolatok biztosítása**
 - Gyorsforgalmi úthálózat- és vasútfejlesztés helybiztosítása
 - Kikötőfejlesztés
- **A fővárosi közösségi közlekedésfejlesztéshez szükséges helybiztosítás**
 - Közösségi közlekedés, városi kötöttpályás és elővárosi közlekedés
 - Eszközváltás feltételei
- **A fővárosi közúti közlekedésfejlesztéshez szükséges helybiztosítás**
 - Hálózati hiányok fejlesztése
 - Gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételei fejlesztésének támogatása
 - Parkolási kérdések
- **Zöld- és egyéb biológiailag aktív felületek növelése**
 - A biológiailag aktív és zöldfelületek védelme
- **Sport- és rekreációs területek biztosítása**
- **Zaj- és légszennyezés szempontjából az érintettség és a konfliktusok csökkentése**
- **Hulladékgazdálkodás szempontjából a hulladékgazdálkodási és köztisztasági létesítmények számára helybiztosítás**
- **Korszerű vízgazdálkodás, patakok és kis vízfolyások rendezése, árvízvédelmi megújulás**
- **Környezet- és klímatudatos épített környezet megteremtésének elősegítése**
- **Energiaellátó hálózatok fejlesztése**
- **Természeti értékek megőrzése, az ökológiai kapcsolatok biztosítása, javítása**
- **Humán szolgáltatások optimalizálásához szükséges intézményhálózat helybiztosítása**

7. térkép Budapest Funkcionális szerkezeti terve

Forrás: Budapest, BPTSZT 2017

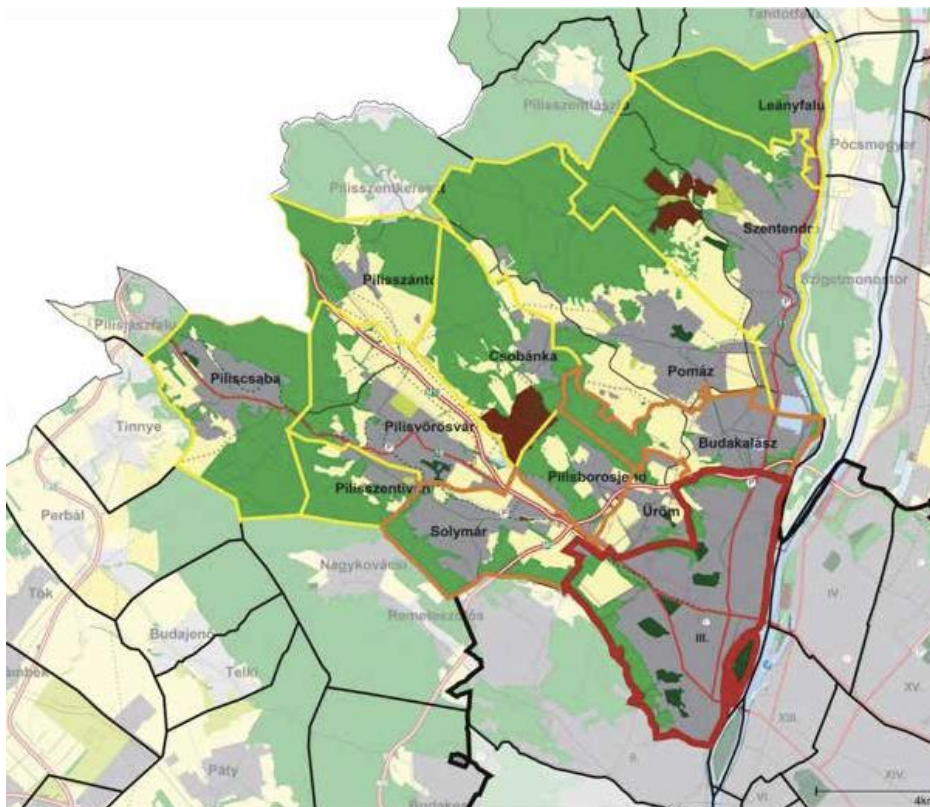
A Fővárosi Rendezési Szabályzat (a továbbiakban: FRSZ) a fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében az országos településrendezési és építési követelményeknek, valamint a főváros településszerkezeti tervének megfelelően a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, meghatározott területek beépítési magasságát, a fővárosi infrastruktúra területbiztosítását megállapító fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz. A két településrendezési eszköz együtt – a hatályos jogszabályi keretek között – megfelelő alapot kíván biztosítani az egységes, élhető és egyben fenntartható főváros számára.

8. térkép Óbuda Békásmegyér Településszerkezeti terve
 Forrás: Budapest Főváros Szerkezeti Terve, 3. kerületi tervlap

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

A 5/2012. (V.10.) önkormányzati rendelettel elfogadott ma is hatályos megyei területrendezési terv a korábban hatályos – még 2008-ban módosított - Országos Területrendezési Terv által meghatározott térszerkezetet, területfelhasználást és szabályozást érvényesítette Pest megye budapesti agglomeráción kívüli területén. Ez nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a térség településeire készülő településrendezési eszközök módosítása során érvényesülni tudtak az országos és a térségi szempontok és érdekek. A megyei terv – a rendelettel elfogadott munkarészeket keresztül biztosította az országos érdekek térségi érvényesítését (az OTrT törvénybe foglalt keretek között).

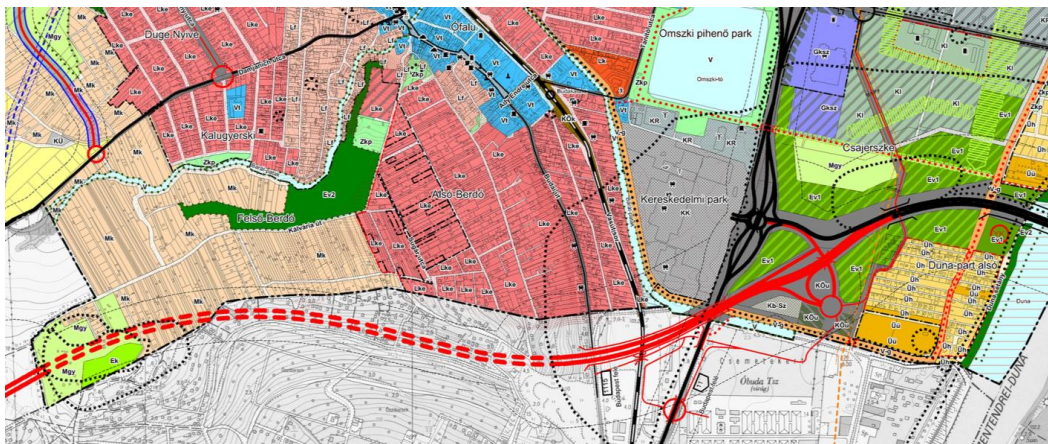
9. térkép A III. kerület és agglomerációs települései

Forrás: Budapesti Agglomeráció TRT 2017

Budakalás északról kapcsolódik Óbuda-Békásmegyer kerületéhez. A fővárosi városrész és a kisváros határterületén várható az M0 északnyugati szakaszának átvezetése. A tervezett nyomvonal minden területrendezési és területszerkezeti terven szerepel, de a részletes műszaki tartalom és a megvalósulás időpontja nem eldöntött. A Megyeri hídról leérkező elosztó csomópont az új szakasz kiépítésekor jelentős átalakulást fog kapni, melynek területigénye biztosított jelenleg is. Mindemellett várható mindkét települési térségben a területi funkcióváltás és a Duna kapcsolat átalakulása, az úthoz közeli partszakaszokon a rekreációs terület értékcsökkenése.

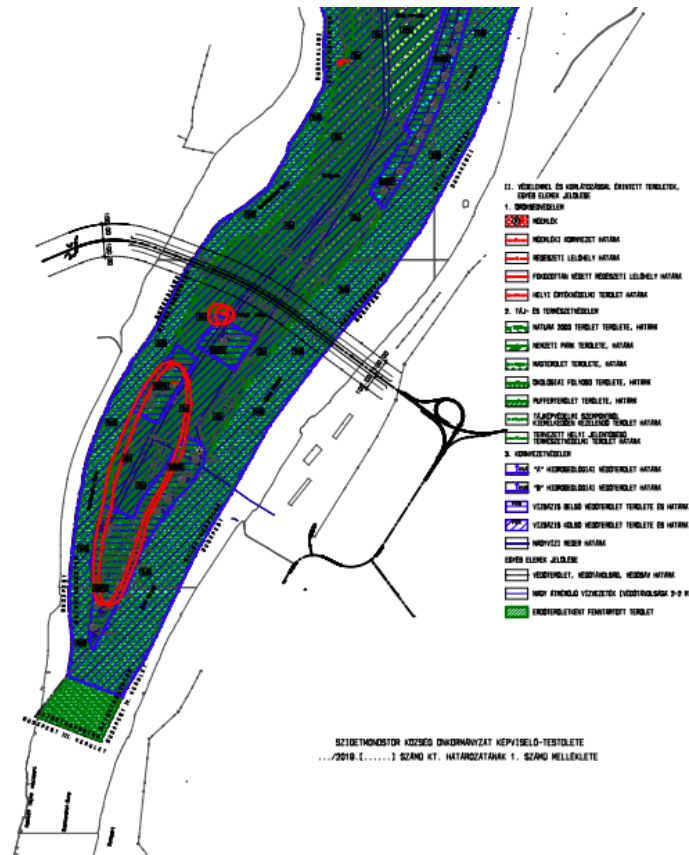
Békásmegyer-Ezüsthegy a másik érintkezési terület Budakalással, mindkét oldalról egyelőre kevésbé beépített, kertes mezőgazdasági területtel, gyümölcsössel, városi parkkal. Budakalás

Alsó-Berdó nevezetű városrésze fejlődő lakóterület, a beépítés itt várhatóan folyamatosan intenzívebbé válik. A probléma alapvetően az, hogy útkapcsolatai egyértelműen Békásmegyer felé kedvezőbbek, így sok tekintetben a kerület infrastrukturális hálózatát terhelik.

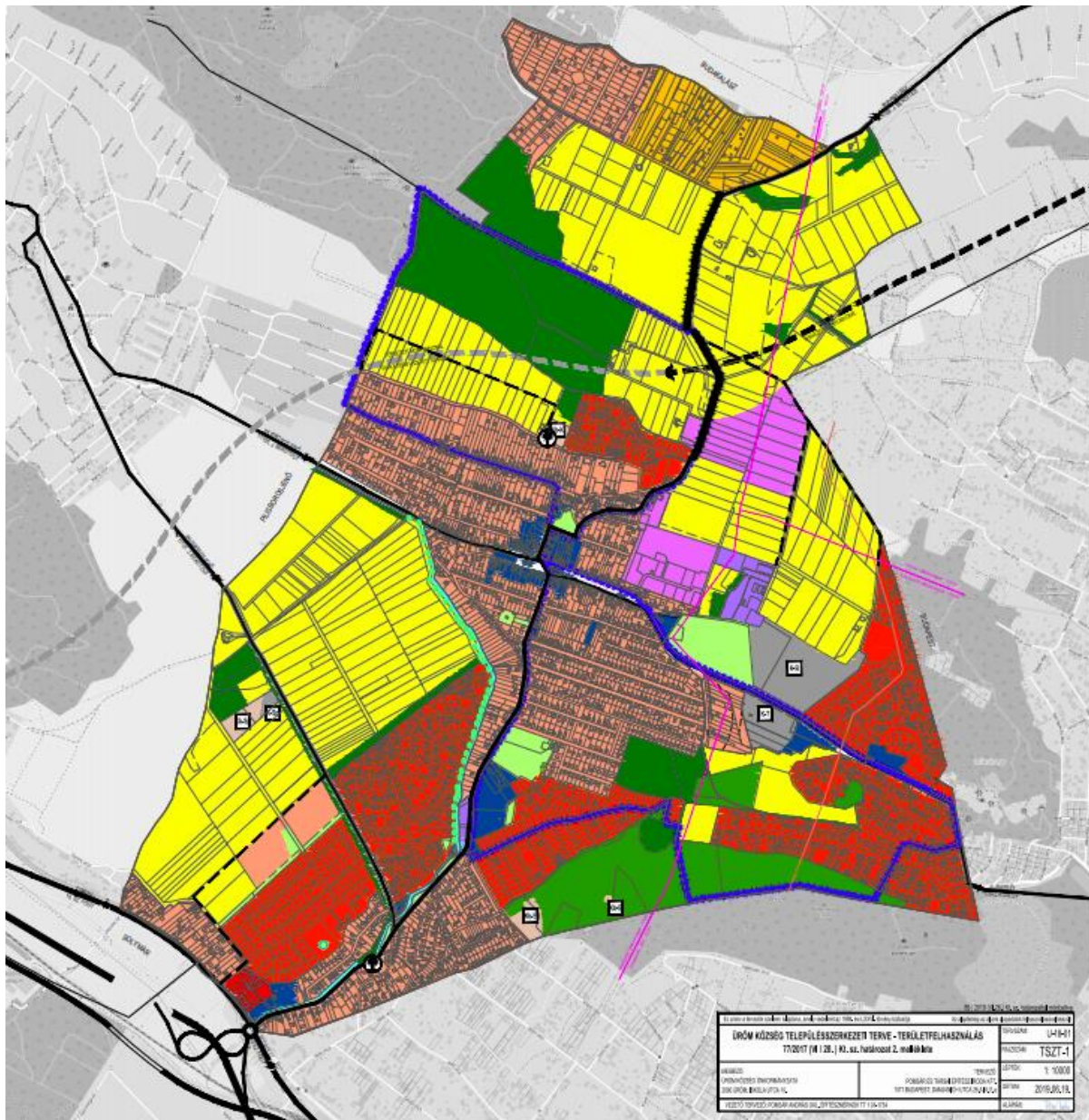
10. térkép Budakalász III. kerülettel határos részeinek szerkezeti terve – részlet
 Forrás: Budakalász Területszerkezeti terve, 2016

Szigetmonostor szintén északon, a Szentendrei szigeten lévő település déli külterületével határos a III. kerülettel. Itt támaszkodik meg a Megyeri híd, emellett a főváros védett vízbázisai és ártéri erdőterület a területhasználat jellemzői, mely megtartandó, változás nem várható.

11. térkép Szigetmonostor Déli szigetcsúcs
 Forrás: Szigetmonostor TSZT részlet, déli szigetcsúcs, 2019.

Üröm település északnyugatról határos a Óbuda- Békásmegyerrrel. A település lakóterületi fejlődése nagyon intenzív: a Sadove településrész Ezüsthegyhez kapcsolódik – egyelőre beépítetlen területekkel, viszont kialakulóban lévő átjárással. Rókahegy, Péterhegy és Aranyhegy ürömi oldalán folyamatos a kertvárosi építkezés és jellemzőek a III.kerületi úthálózatra becsatlakozó utak. A domborzati viszonyok és a folyamatos építkezések nagyon megnehezítik a terület megfelelő színvonalú feltárását, sok területfejlődési anomália jellemzi ezt a térséget. Üröm tervezett gazdasági területi fejlesztési területe is határos lesz a kerületi ezüsthegyi kertes mezőgazdasági területekkel, így a környezetvédelmi szempontok folyamatos egyeztetést igényelnek majd.

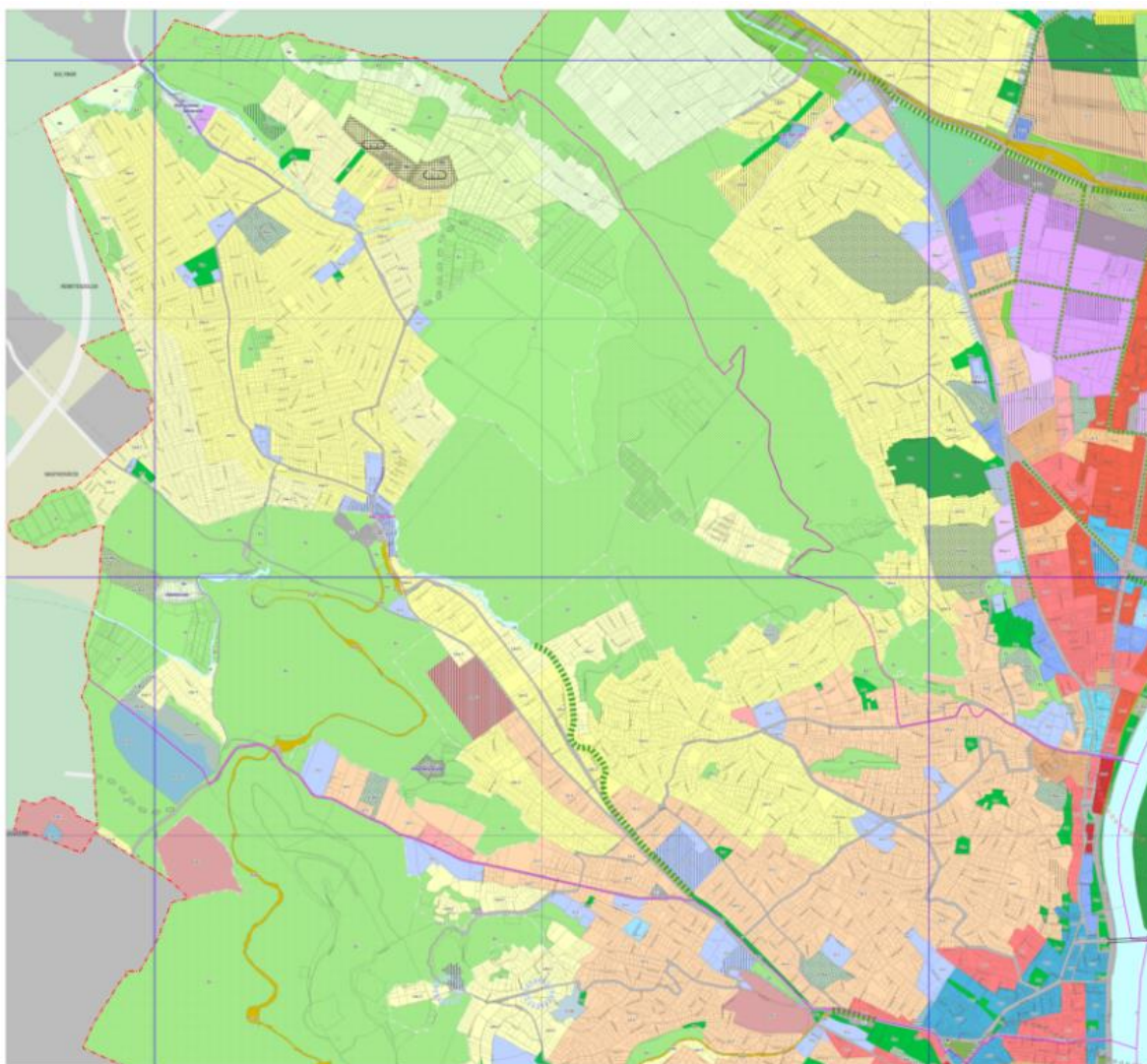
12. térkép Üröm Településszerkezeti Terve
 Forrás: Üröm Településszerkezeti Terve 2017

Solymár nagyközség nyugatról határolja a kerületet, főként külterületi mezőgazdasági hasznosítású területekkel és erdővel. Fejlesztést ezeken a területeken nem terveznek, így a főbb infrastruktúra fejlesztési vonalak és a környezetvédelmi és klímastratégiai elemek összehangolása és egyeztetése a feladat ebben a térségben. A déli határterületen, még a kerületben helyezkedik el a Wienerberger Zrt. Rozália Téglagyára és bányaterülete, mely külszíni fejtéseivel átnyúlik Solymár területére is. Ettől északra vezet az M0 északnyugati szektor tervezett nyomvonala, melynek megvalósulása esetén a térség jelentős átalakulása várható.

13. térkép Solymár Településszerkezeti Terve részlet
Forrás: Solymár Településszerkezeti Terve, 2019.

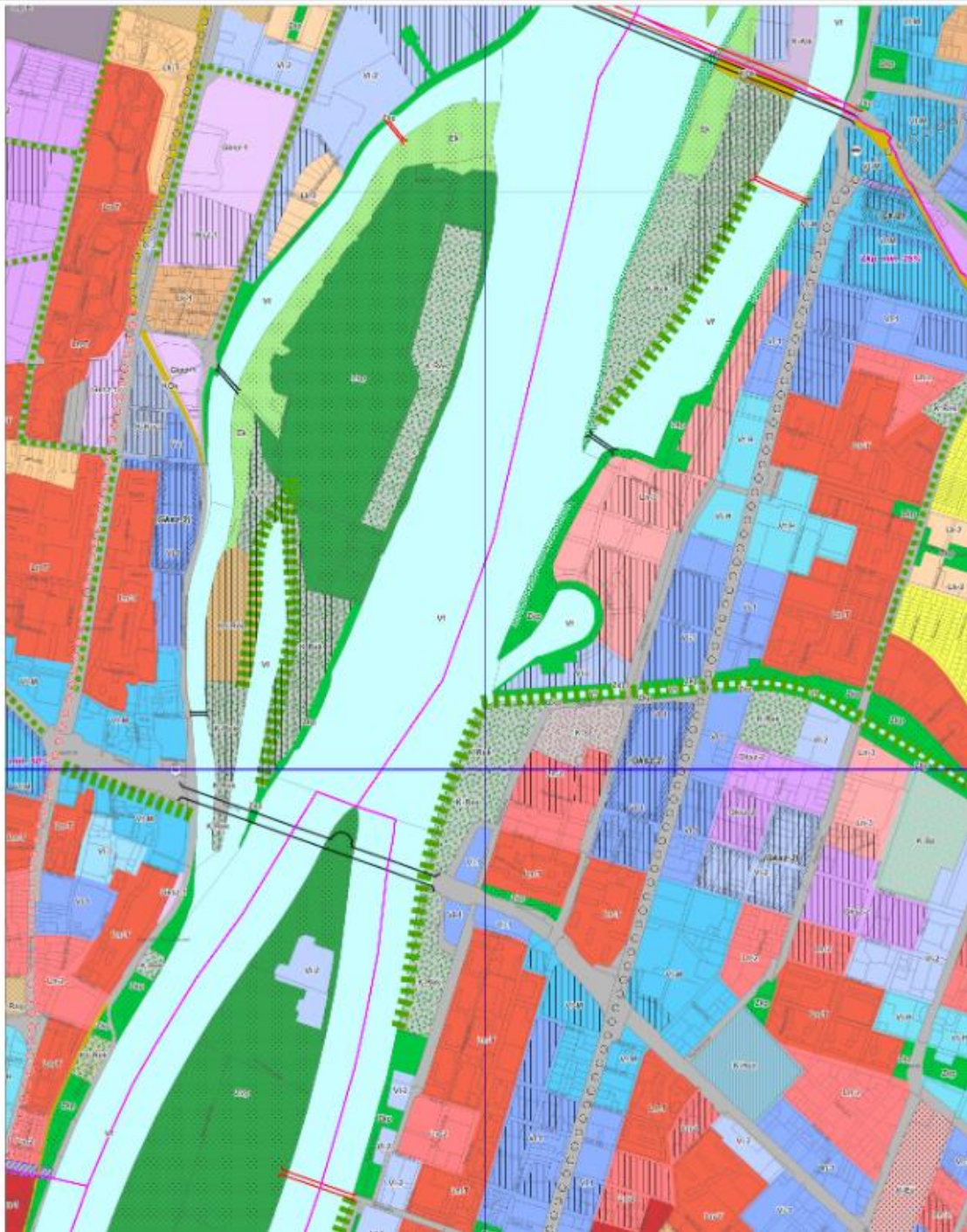
Budapest II. kerületével a Csúcshegy – Hármashatárhegy – Remetehegy - Mátyás hegy vonulatai mentén határos Óbuda-Békásmegyér városrésze, a nyugati határvonalat a Szépvölgyi út jelenti, amely egészen a Dunáig kifut. A területi kapcsolódás főként a hegyvidéki erdős övezetek mentén valósul meg, kb. egyharmadán viszont lakóterületekkel határos. A lakófunkciós beépítések beállt területek, egy-egy nagyobb ingatlanon várható intenzitás változás. A fejlesztési kérdések főként arculatképzési és infrastrukturális vonatkozásban vetnek fel egyeztetési igényeket, illetve a kötőtpályás közlekedési terület és a dunaparti szakasz mentén.

14. térkép A II. kerület szerkezeti tervlapja

Forrás: Budapest Főváros Szerkezeti Terve II. kerületi tervlap - 2017

Budapest XIII. kerülete a Duna túlszárjáról, keletről határos a kerülettel. A legerőteljesebb összeköttetést az Árpád híd és az azon keresztül átmenő közösségi közlekedési szolgáltatások biztosítják. Egyeztetési felület a hajózás és a látványelemek vonatkozásában mutatkoznak elsődlegesen, emellett a Hajógyári-sziget és a Népsziget rekreációs fejlesztésének és üzemeltetési szabályozásának összehangolása szükséges.

15. térkép XIII. kerület III. kerülettel határos részének szerkezeti terve
Forrás: Budapest Főváros Szerkezeti terve – XIII. kerületi tervlap 2017

Budapest IV. kerülete szintén a Duna mentén határos a III. kerülettel. Fizikális összeköttetést az Északi Vasúti híd nyújt, melyen gyalogos forgalom is biztosított. Távlati tervekben itt valósul meg az Aquincumi híd, amely az autós forgalom és a közösségi közlekedés kiterjesztésének is teret ad majd. A hídon keresztül az Esztergom–Budapest vasútvonal jelentős kapacitást biztosít az agglomerációs utasforgalomnak. A megállókhöz kapcsolódóan a P+R igény folyamatosan növekszik, mindkét kerületi munkáltatói és munkavállalói piaci lehetőségeket támogatja. A kapcsolatépítés fejlesztési területei tehát sok esetben a kerületek belsőbb területein jelentkeznek. A fejlesztések összehangolásának másik területe a folyóhasználat és a vízparti arculati elemek alkalmazása.

16. térkép IV. kerület III. kerülettel határos részének szerkezeti terve
Forrás: Budapest Főváros Szerkezeti Terve IV. Kerületi tervlap 2017

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Budapest III. kerület Óbuda-Békásmegyer városrész vonatkozásában a kerületi Integrált Településfejlesztési Stratégia készítésekor (2012) az alábbi területfejlesztési és ágazati koncepciók voltak meghatározóak:

- Budapest 2030 - Budapest Integrált Településfejlesztési Stratégiája
- Duna-menti területek Összehangolt Fejlesztése Tematikus Fejlesztési Program
- Barnamezős Területek Fejlesztési Program

Budapest 2030 fejlesztési célkitűzései fentebb ismertetésre kerültek.

A **Duna-menti területek Összehangolt Fejlesztése Tematikus Fejlesztési Program** célja a főváros és a kerületek egységes szemléletű, területi megközelítést alkalmazó tervének kidolgozása volt, mely megteremtette az összehangolt fejlesztés lehetőségét. A TFP-ben foglalt projektek képezték az alapját a 2014-2020-as programozási időszakra eső fejlesztési elképzelések megvalósításának. A Program középtávú fejlesztési céljai voltak:

- Árvízvédelmi megújulás
- Partszakaszok gyalogos elérésének biztosítása
- Közlekedési kapcsolatok javítása
- Rekreációs turisztikai potenciál kiaknázása
- Barnamezős területek fejlesztése
- Hajózás fejlesztése
- Kisvízfolyás-torkolatok revitalizációjának előkészítése
- Vízhasznosítás

A III. IV. XIII. kerületek alkotta északi fejlesztési térség, a rakpartok révén, hálózatosan is szorosan kapcsolódik a belvárosi térséghez. Ezért a külvárosi városrészekben a barnamezős területek és a természetközeli partszakaszok inkább igényelnek pontszerű rekreációs fejlesztéseket és az ezeket felfűző hálózatos (sétány és kerékpárút-fejlesztési) projektek megvalósítását. Önálló tematikus projektcsoporthoz tartoznak a Margitsziget, az Óbudai-sziget, a Népsziget és a Palotai-sziget fejlesztésére irányuló tervek, hiszen e térben is összekapcsolódó szigetek hatalmas rekreációs potenciált jelentenek, ugyanakkor a szolgáltatások és a használat intenzitása tekintetében szélsőséges állapotot mutatnak. Ennek megfelelően a projektek célja a kiegyensúlyozás és a kapcsolatok erősítése.

Előző ITS alapján tervezett fejlesztés	Állapot
Fővárosi Vízgazdálkodási Stratégia kidolgozása	Nemzeti Vízstratégia elkészült, 2017
Budapest árvízvédelmi műtárgyainak fejlesztése	Kossuth Lajos üdülőpart árvízvédelmi gát megépült
Duna-menti Integrált Városfejlesztési Stratégia kidolgozása	Óbuda-Békásmegyer Duna-parti területre vonatkozó Kerületi Építési Szabályzat 2019
Margitsziget integrált fejlesztése	Program 2013, folyamatban
Óbudai-sziget rekreációs fejlesztése	Jövősziget Program 2014.
Római-part rekreációs fejlesztése	A Római-parti hullámtér – jövőkép és megvalósítás, Civil javaslatok 2018
M5 metró északi szakaszának üzem módváltása-előkészítés	Az Észak-Déli Regionális Gyorsvasút terve vonatkozásában még nem született elfogadott álláspont
Körvasút menti körút és Aquincumi híd építése – előkészítés	Előkészítés alatt
Slachta Margit rakpart megújítása	Támfalak megerősítése 2016.
BUSZESZ területének fejlesztése	Waterfront City városfejlesztési program, 2019-2022.
Zichy kastély üresen álló északi szárnyának fejlesztése	Zichy Kastély Komplex Fejlesztési Program 2018. Megvalósíthatósági Tanulmány elkészült

2. Táblázat 2014-2020 közötti időszak projektjavaslatai

Forrás: Óbuda Békásmegyer ITS, 2012

Barnamezős Területek Fejlesztési Program célkitűzésit a Barnamezős Területek Katasztere 2015-ös dokumentum készítette elő, mely a főváros és a kerületek egységes szemléletű, területi megközelítést alkalmazó Tematikus Fejlesztési Programjának (TFP) másik csomagja. Budapesten a használaton kívüli, illetve alulhasznosított területek jelentős hányada „klasszikus” értelemben vett barnamezős területnek tekinthető (ezek az egykor ipari, közlekedési, katonai funkcióval bíró területek). A fenntartható város szempontjából ugyanakkor egyre nagyobb jelentősége van az egyéb, akár belvárosi elhelyezkedésű üres ingatlanok hasznosításának is, ahol a jövőbeli beruházás célja egy új funkció megtalálásával a környezet javítása és adott esetben az ingatlan értékvédelme, megőrzése. A barnamezős területek újrahasznosítása elengedhetetlen ahhoz, hogy a város kompakt maradjon, és a városon belüli utazási szükségletek csökkenjenek, vagy legalább ne növekedjenek tovább. A közmű- és közúthálózat fenntarthatóságát, optimális kihasználását is nagymértékben segíti, ha a város extenzív növekedés helyett belső területének intenzívebb használatára törekszik.

A program középtávú céljai:

- Funkcióhiányok megszüntetése a gazdaságilag racionális vegyes területhasználat preferálásával és a zöldfelületi rendszer bővítésével. A barnamezős területek fejlesztésében fontos feladat az összvárosi funkcióhiányok pótlása, közcélú

létesítmények létrehozása és a zöldfelületi rendszer hiányainak pótlása új városi parkokkal és nagyarányú zöldfelületekkel egyaránt. A barnamezős területek e cél mentén történő fejlesztése hozzájárulhat a városszerkezet értékőrző megújításához. A vegyes funkciók létesítése segíti a rövid utak városának kialakítását. Vegyes használat létrejöhet egyrészt a barnamezős területen belül, másrészt olyan homogén funkció létesítésével is, ami a terület környezetében lévő funkcióhiányt pótolja.

- Fenntartható gazdasági növekedést támogató fejlesztés: a gazdaságfejlesztési erőfeszítések minél nagyobb százaléka barnamezős területen valósuljon meg, azoknak a város működésébe való újraintegrálása érdekében.
- A megújulást akadályozó tényezők minimalizálása: a talaj szennyezettségéből adódó környezetvédelmi kiadások, vagy a szétaprózódott tulajdonosi struktúra és a félbemaradt beruházási elemek rendezéséből adódó költségek, vagy a hiányzó infrastrukturális elemek pótlása.
- Átmeneti hasznosítás támogatása

Előző ITS alapján tervezett fejlesztés	Állapot
Goldberger Textilgyár területének megújulását akadályozó tényezők megszüntetése	nem indult el a tulajdonosok érdekegyezésének hiánya miatt
Goldberger Textilgyár területének fejlesztése	nem indult el a tulajdonosok érdekegyezésének hiánya miatt
Közösségi Irodaház létrehozása a Tímár utcában	nem valósult meg helyette a Fő téren jött létre a Szindbád Közösségi Iroda és Rendezvénytér (Esernyős)

3. Táblázat Óbuda-Békásmegyer kerületében lévő kijelölt akcióterületek (2012-2020)

Forrás: Óbuda Békásmegyer ITS, 2012

Óbuda -Békásmegyer hatályos kerületfejlesztési koncepciója

Óbuda – Békásmegyer jövőképét a dokumentum a következőképpen fogalmazta meg: Óbuda-Békásmegyer egy olyan kerület, amely képes a helyi lakosok igényeit kielégíteni és az újonnan beköltözők (lakóhelyet keresők) és a gazdasági szereplők számára is vonzó maradni. Önmagát fenntartani képes, a környezettel szimbiózisban elő, az adottságait és a lehetőségeket kihasználni tudó város, amely a főváros kerületei és az agglomeráció környező településeivel szemben, rugalmasságából fakadóan, az élet minden területén versenyelőnyt élvez. Az egyetemes célok megvalósulásával Óbuda egy olyan márkává válhat, amely mind a lakosok, mind a gazdasági szereplők számára a magas minőséget jelenti.

A fentieket összefoglalva a kerület jövőképét három pillér alkotja, amelyek összhangban vannak a nagytérégi rendezési tervekkel és fejlesztési programokkal, valamint az akkor hatályos IVS-sel. Ezt a három pillért a célrendszerben egyetemes céloknak nevezték. Azonban a fejlesztések többsége esetén a három pillér éles lehatárolása nem lehetséges és nem is szükséges, hiszen, köztük jelentős átfedések, szinergiák tapasztalhatóak.

I. Versenyképesség: a gazdasági versenyképesség erősítése. A kerület fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a gazdasági trendeket követni tudja, vonzó környezetet tudjon kialakítani a gazdaság szereplői számára.

II. Fenntarthatóság: A város hosszú távú fejlesztésének megteremtése a gazdasági és környezeti fenntarthatóság biztosításával.

III. Élhetőség: A kötődés erősítése a lakhatósági nívó emelésével.

A jövőkép elérését szolgáló átfogó célok:

ÉLHETŐ – GONDOSKODÓ - VÁLLALKOZÓ - MEGÚJULÓ ÓBUDA

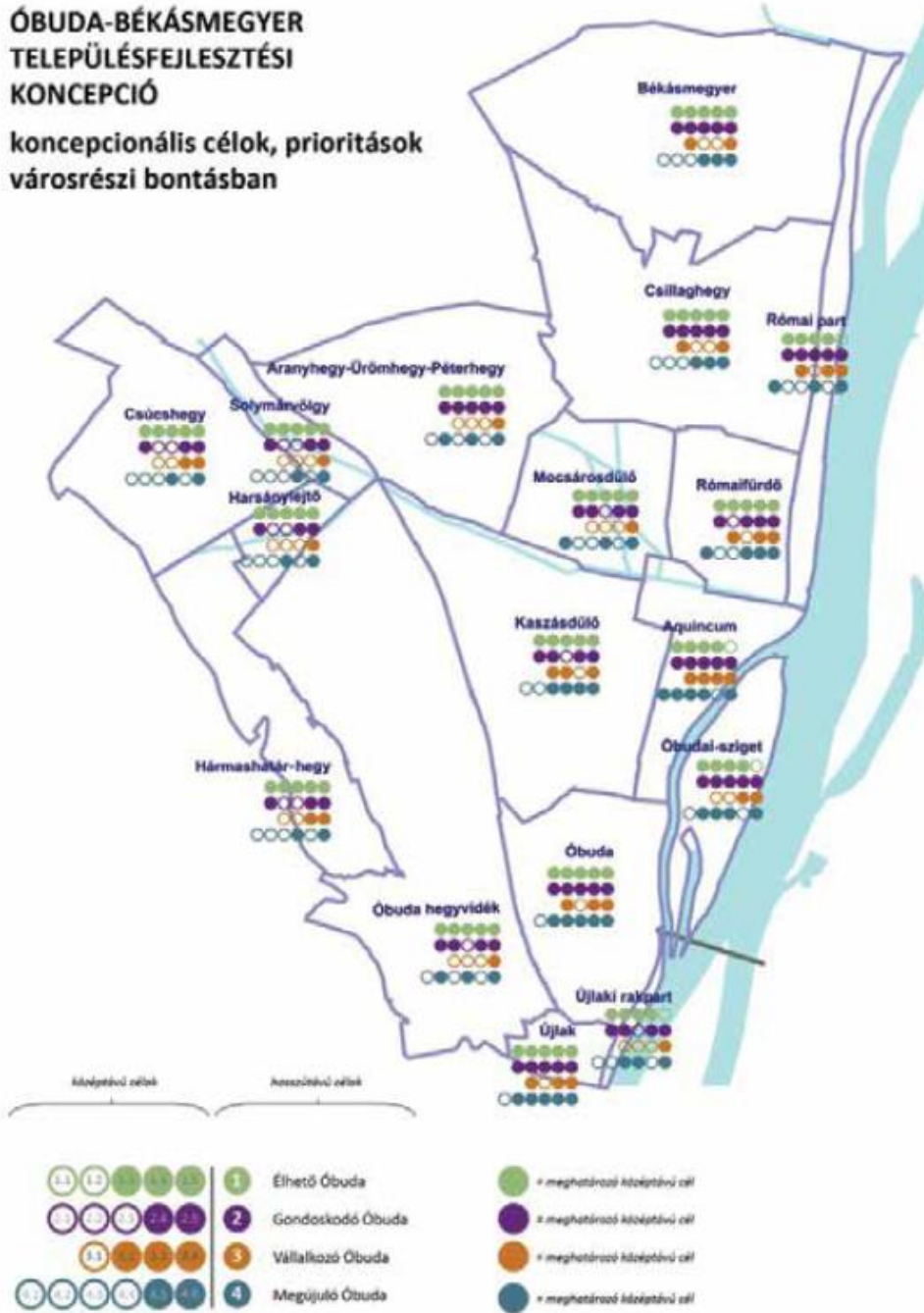
CÉLOK ÉRINTETT TERÜLETEK		A TELJES KERÜLETRE KITERJED	Aranyh.- Ürömh.- Péterhegy	Aquincum	Békásmegyér	Csillaghegy	Csúcshegy	Harsánylejtő	Hármaslőrhegy	Kaszásdűlő	Mocsárosdűlő	Óbuda	Óbuda hegyvidéke	Óbudai-sziget	Rómaiúrdő	Római-part	Solymárvölgy	Újlak	Újlaki rakpart	
MEGÚJULÓ ÓBUDA	4.6. Környezetvédelem																			
	4.5. Energiatudatosság erősítése																			
	4.4. Épített környezet fejlesztése																			
	4.3. Épített értékek védelme																			
	4.2. Történelmi értékek védelme és újratöltése																			
	4.1. Táj értékek védelme és hasznosítása																			
VÁLLALKOZÓ ÓBUDA	3.4. Önkormányzati érték- és vagyongazdálkodás optimalizálása																			
	3.3. Egységes arculatú, komplex turisztikai szolgáltatás-bővítés																			
	3.2. A technológia-intenzív és innovatív vállalkozói (K+F+I) bázis megerősítése																			
	3.1. Vonzó gazdasági környezet megteremtése																			
GONDOSKODÓ ÓBUDA	2.5. Egészséges életmódon és megelőzésen alapuló egészségü.-i int. rendszer biztosítása																			
	2.4. Lakossági igényeket kielégítő szociális ellátórendszer fenntartása																			
	2.3. Fogyasztási igényeknek megfelelő kulturális szolgáltatás-fejlesztés																			
	2.2. Szabadidős, rekreációs és sport lehetőségek bővítése, meglévő adottságok hasznosítása																			
	2.1. Oktatási infrastruktúra és kínálat fejlesztése																			
ÉLHETŐ ÓBUDA	1.5. Lakókörnyezet és életminőség javítása																			
	1.4. Közbiztonság javítása																			
	1.3. Köz- és zöldterületek karbantartása, arányának növelése																			
	1.2. Környezeti terhelés enyhítése																			
	1.1. Közlekedési infrastruktúra fejlesztései																			

4. táblázat 2012-ben készült Integrált Településfejlesztési Stratégiában meghatározott jövőkép

Forrás: Óbuda-Békásmegyér Integrált Településfejlesztési Konceptió – jövőkép 2012

ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

konceptcionális célok, prioritások
városrészi bontásban

17. térkép 2012-ben meghatározott konceptcionális célok, prioritások városrészenkénti bontásban
Forrás: Óbuda-Békásmegyér ITS Konceptció- jövőkép 2012

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A stratégiai fontosságú területfejlesztésekhez a III. kerületi Önkormányzat jellemzően településrendezési szerződést köt a beruházóval. A szerződésben vállalt kötelezettségeket a beruházó a fejlesztés megkezdéséig vagy annak folyamán teljesíti.

Waterfront City városfejlesztési projekt: Óbuda szívében, a Duna-parthoz közel a Folyamőr utca, Miklós tér és Bogdáni út által határolt helyszínen, 50.000 m²- es területen valósul meg. Infrastrukturálisan kiválóan ellátott, biztosítani fogja a mindennapok kényelmét mind lakófunkciók, mind a szolgáltatások, urbánus munkahelyek tekintetében.

Dokumentum neve	Dokumentum elkészülésének éve
Óvoda-Bölcsödei Trendelemzés 2013-2013	2013
Drogellenes Stratégia 2014-2020	2014
Bécsi út -Aranyvölgy Intermodális Csomópont megvalósítása	2016
Csúcshegy KÉSZ	2016
Lakásgazdálkodási Célkitűzések	2016
Kerékpárosbarát Óbuda Konceptió	2016
Iparosított technológiával épített lakótelepei - Helyzetkép és javaslatok	2017
Mocsárosdűlő Fejlesztési Tanulmányterv	2018
Kulturális Konceptió	2018
Turisztikai Konceptió	2018
Az Óbuda-Aquincumi római limesszakasz örökségének komplex turisztikai célú hasznosítása - Unesco Világörökség várományos helyszínek komplex turisztikai fejlesztése	2018
Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió – felülvizsgálat	2018
Római Parti KÉSZ	2020
Bérlakásépítési Konceptió	2020

5. táblázat Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Forrás: Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Eszköz neve	Hatálybalépés ideje
Óbuda-Békásmegyer Integrált Fejlesztési Stratégiája	módosítás 2019. 07.
Óbuda-Békásmegyer Kerületi Építési Szabályzata	2018 06.
Óbuda-Békásmegyer Városrendezési Szabályzata	2017 12.
Óbuda-Békásmegyer I. Szakas Duna-parti területére vonatkozó Kerületi Építési Szabályzat	2019 02.
Óbuda-Békásmegyer településképi Arculati Kézikönyv	2017 09.
Óbuda-Békásmegyer településképi Rendelete	2017 09.

6. táblázat A hatályban lévő településrendezési eszközök

Forrás: Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A kerületnek nincs önálló településszerkezeti terve, mert a kétszintű önkormányzati rendszerből kifolyólag ennek elkészíttetésére a fővárosnak van felhatalmazása. Így az érvényben lévő területszerkezeti tervet Budapest Főváros Szerkezeti Terve III.kerületi tervlapja tartalmazza.

A Budapest főváros ITS és TSzT-je most, ezzel a tervvel párhuzamosan készül, ezért jelen állapotban nem tudunk releváns információkat adni.

1.6.3. Az ITS tervezésével egyidőben készülő stratégiai dokumentumok

Eszköz neve	Hatálybalépés ideje
Óbuda- Békásmegyer Klímstratégiája	2020. június
Óbuda- Békásmegyer Fenntartható Energetika- és Klíma Akcióterve (SECAP)	2020. június
Fenntarthatósági Stratégia 2020-2024	2020. december
Római -part Községi Jövőkép-tervezése	2020. szeptember -től

7. táblázat ITS tervezéssel egyidőben készülő stratégiák

Forrás: Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat

Óbuda -Békásmegyer Önkormányzata 2019-ben több dokumentum elkészítéséről döntött, így a Klímastratégia, a fenntartható Energia- és Klíma Akcióterv (SECAP), a Fenntarthatósági Stratégia 2020-2024 és egyúttal befogadta, illetve együttműködik Budapest Főváros a Római-part közösségi jövőképtervezésében.

Óbuda- Békásmegyer Klímastratégiája fő célkitűzései

A stratégia legfőbb célja, hogy az Önkormányzat ebben az évtizedben teljesítse egyik legfőbb vállalását, melyről az Önkormányzat 2019. decemberében határozott:

2030-ra Budapest III. kerülete a jelenleginél 40 %-kal alacsonyabb kibocsátása révén csökkenti a klímaváltozás hatásait, miközben ezekhez a hatásokhoz sikerrel alkalmazkodott, így a jelenlegi szinten biztosítja a lakosság, a gazdasági szereplők és a közsféra számára az élet-, működés- és vagyonbiztonságot, a társadalmi-kulturális, természeti és épített értékeinek pedig a megfelelő védelmet.

A klímastratégia jövőképét célrendszerének két fő pillére alapozza meg: a nettó kibocsátás csökkentése (kibocsátás csökkentése és a széndioxid megkötés növelése) és a sikeres alkalmazkodás – a lakosság, a gazdasági szereplők és a közsféra működési és életfeltételeinek, és mindannyiuk vagyonának és az értékek megőrzésének biztosítása, beleértve a társadalmi- kulturális, természeti és épített értékeket is. A célok elérését a megelőzési és alkalmazkodási intézkedések biztosítják.

Óbuda- Békásmegyer Fenntartható Energia- és Klíma Akcióterve (SECAP) 2020 - 2030

A Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv, azaz a SECAP felméri a település jelenlegi energetikai helyzetét és az energiafogyasztás szerkezetét, egyúttal számba veszi a településen jelentkező energiafelhasználás mértékét és megoszlását szektoronként (épületállomány, közlekedés, ipar), majd megoldási javaslatokat nyújt az energiafelhasználás és ezáltal az üvegház-hatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez.

Az akcióterv objektív, statisztikai és tényadatokon alapuló áttekintést nyújt az önkormányzat számára a különböző szektorok (önkormányzati és szolgáltató létesítmények, lakóépületek, ipar és közlekedés) energiafogyasztásáról és az ebből adódó szén-dioxid-kibocsátásáról. Ezáltal már rövidtávon is jó alapul szolgál a klímatudatos beruházások ösztönzéséhez és megvalósításához. A SECAP nem csak az irányokat szabja meg, hanem konkrét intézkedési javaslatokat nyújt és megadja a várható költségeket és megtakarításokat is.

Az akcióterv fő célkitűzése 2030-ig 40%-kal csökkenteni a kerület energiafogyasztását a 2010-es állapothoz képest. *Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata csatlakozott a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi (más néven: Éghajlat- és Energiapolitikai) Szövetségéhez, amelynek kritériuma, hogy elkészüljön az Önkormányzat SECAP-ja, és ezzel összhangban elkezdődjön az intézkedések megvalósítása.*

Fenntarthatósági Stratégia 2020-2024

Óbuda- Békásmegyer Fenntarthatósági Stratégiájának célja egy jövőálló gondolkodásmód és szemlélet kialakítása az önkormányzatban és kapcsolódó intézményrendszereiben, a kerületben működő for-profit és nonprofit szervezetekben és a lakosság körében. Olyan, horizontális szempontok meghatározása és az ezekhez kapcsolódó intézkedési javaslatok

kialakítása, amelyek összehangolva az önkormányzat és a kerületben működő szervezetek működését a kerület hosszú távú, fenntartható fejlődését segítik elő. Ez a gondolkodásmód és szemlélet az eddig megvalósult és a jövőben megvalósítandó projektek hatékonyságát nagyban tudja növelni, továbbá szükséges ahhoz, hogy a lakosság igényeinek és szükségleteinek biztosítása mellett ne gátolja a jövő generációinak lehetőségét sem saját igényeinek kielégítésére.

*Ernyőpillére: **Most kezdjük a változást*** – mely a másik három pillért horizontálisan összefogó elem a mielőbbi szemléletváltás / szemléletváltozás fontosságára hívja fel a figyelmet. Az üzenet arra mutat rá, hogy nem lehet tovább várni a fenntarthatósági tevékenység, horizontális elvrendszer kialakításával, nem halasztható tovább e szemléletnek a beültetése a mindennapi cselekedetekbe.

Pillérek:

Csökkentjük a pazarlást – A pillér célja a túlzott fogyasztás elleni küzdelem, a nem megfelelő mértékű gazdálkodás, az erőforrásokkal történő „visszaélések” visszaszorítása és a fogyasztásnak a jövőállósághoz történő igazítása.

Okoskerületet építünk – A pillér több aspektusból épül fel. A digitális fejlődés megoldásával számos papíralapú vagy éppen elavult technológiát vált fel fenntarthatóbb eszközökkel. Másrészt az okosváros /okoskerület technológiai megoldások használatával az integrált városfejlesztést támogatja. Harmadrészt az új technológiák bevonásával energiahatékonyabb gazdasági és környezeti válaszokat talál a jövő kihívásaira.

Számítunk egymásnak – A pillér elsősorban a társadalmi fenntarthatóság kérdéseit ragadja meg az esélyegyenlőség, az esélyteremtés, a sokszínűség, a közösségteremtés kérdései alapján. Cél a kerület közösségei elfogadó és befogadó szemléletének kialakítása.

Római Part Közösségi Jövőkép-tervezése

A Fővárosi Önkormányzat, partnerségben Óbuda-Békásmegyer önkormányzatával 2020-ban arra vállalkozott, hogy az árvízvédelemmel kapcsolatos döntések meghozatala előtt a terület érintettjeit, illetve szélesebb körben a Római-partot szerető, használó érdekeltek körében a közösségi tervezés módszertanával feltárja a területtel kapcsolatos legfontosabb elvárásokat, elképzeléseket és ezek alapján felvázolja a Római -part jövőképét. A 2020 augusztusa és novembere között lezajlott társadalmi párbeszéd eredményeként elkészült dokumentum összefoglalja a közösségi tervezéssel létrejött állításokat és víziókat, melyek alapján 2021-ben megkezdődik az árvízvédelmi tervezés és a részletes közösségi tervezés, így biztosítva a fejlesztési és az árvízvédelmi lehetőségek, megoldások összhangját.

A dokumentum azonosítja a fennálló problémákat eredendő okok és az ebből következő okozatok szerint:

- Az állami területek nagymértékű privatizálása az 1990-es években
- Hosszú ideje fennálló változtatási tilalom, amelynek célja a teljes beépülés, a lakófunkció dominanciája megakadályozása vagy lassítása.
- A terület kusza tulajdoni és kezelési viszonyai (KDVVIZIG, kerület, főváros, állami- és magántulajdon)
- A külső kerületek és a fővárosi agglomeráció lakossága jelentősen nő, ami fokozott személygépjármű forgalmat eredményez.
- Az árvízvédelemmel kapcsolatos korábbi döntések nem átlátható módon, nem az

érintettek részvételével történtek.

A Római-part Jövőképe 5 prioritásban és az azok alá rendelhető "víziók"-ban foglalható össze:

1. **Prioritás: A Római-part egyedülálló** – A Római-part megőrzi fekvéséből és múltjából következő egyedi, sajátos karakterét, hangulatát, szellemiségét, amely a más Duna-parti helyszínek között is egyedülállóná teszi.
2. **Prioritás: A Római-part zöld** – A Római-part fontos összetevőjét jelentik a telepített vagy természetközeli zöldfelületek.
3. **Prioritás: A Római-part elsősorban rekreációs terület** – A Római-part elsődlegesen a rekreáció, az üdülés és a szabadidő sportok helyszíne.
4. **Prioritás: A Római-part mindenkié** – A Római-part befogadó, azaz sokféle korú, érdeklődésű, anyagi helyzetű látogató számára biztosít kikapcsolódást, örömet, elérhető funkciókat, szolgáltatásokat.
5. **Prioritás: A Római-part vízisport-paradicsom** – A Római-part a (nem motoros) vízisportok kiemelt helyszíne.

Megosztó, további tervezést igénylő ügyek:

- Árvízvédelem
- Kiépítettség, tervezettség
- Parkolás
- Vendéglátás térfoglalása
- Vendéglátás, kulturális élet volumene

1. ábra Római -part jövőképtervezés folyamata

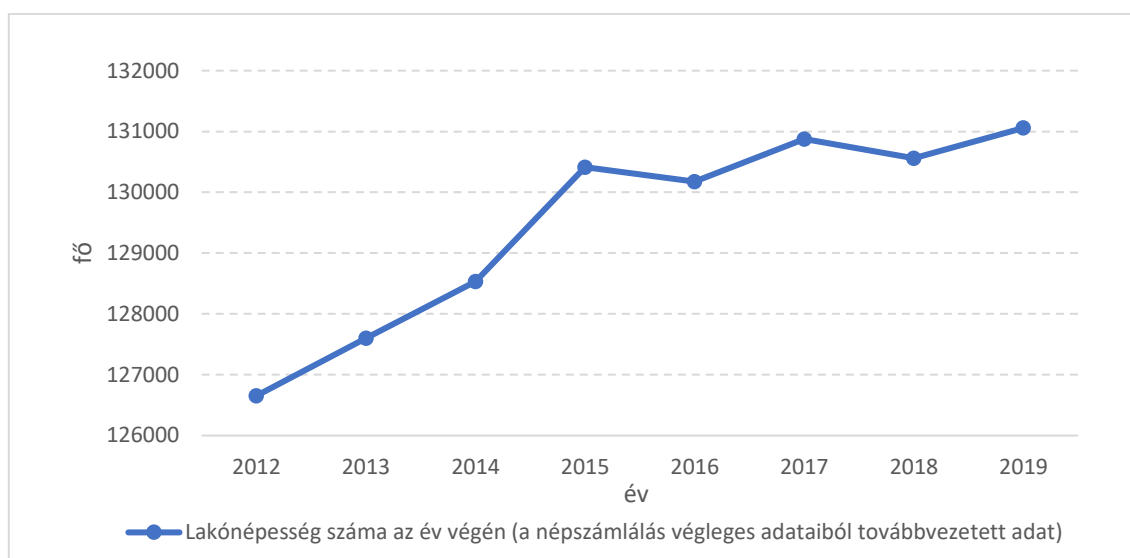
Forrás: Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

1.7.1.1. A népesség számának alakulása

A kerület lakónépessége a 2012-es 126 654 főről a 2018-as év végi (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett) adatok alapján 3 év növekedést követően – 2015-től – alacsony kilengésekkel stagnál. Így 2018-ban 130 560 fő volt a III. kerület lakónépessége, míg 2019 év végén 131 058 fő.

2. ábra A kerület lakónépességének alakulása 2012-2019 között

Forrás: KSH adatokból saját szerkesztés

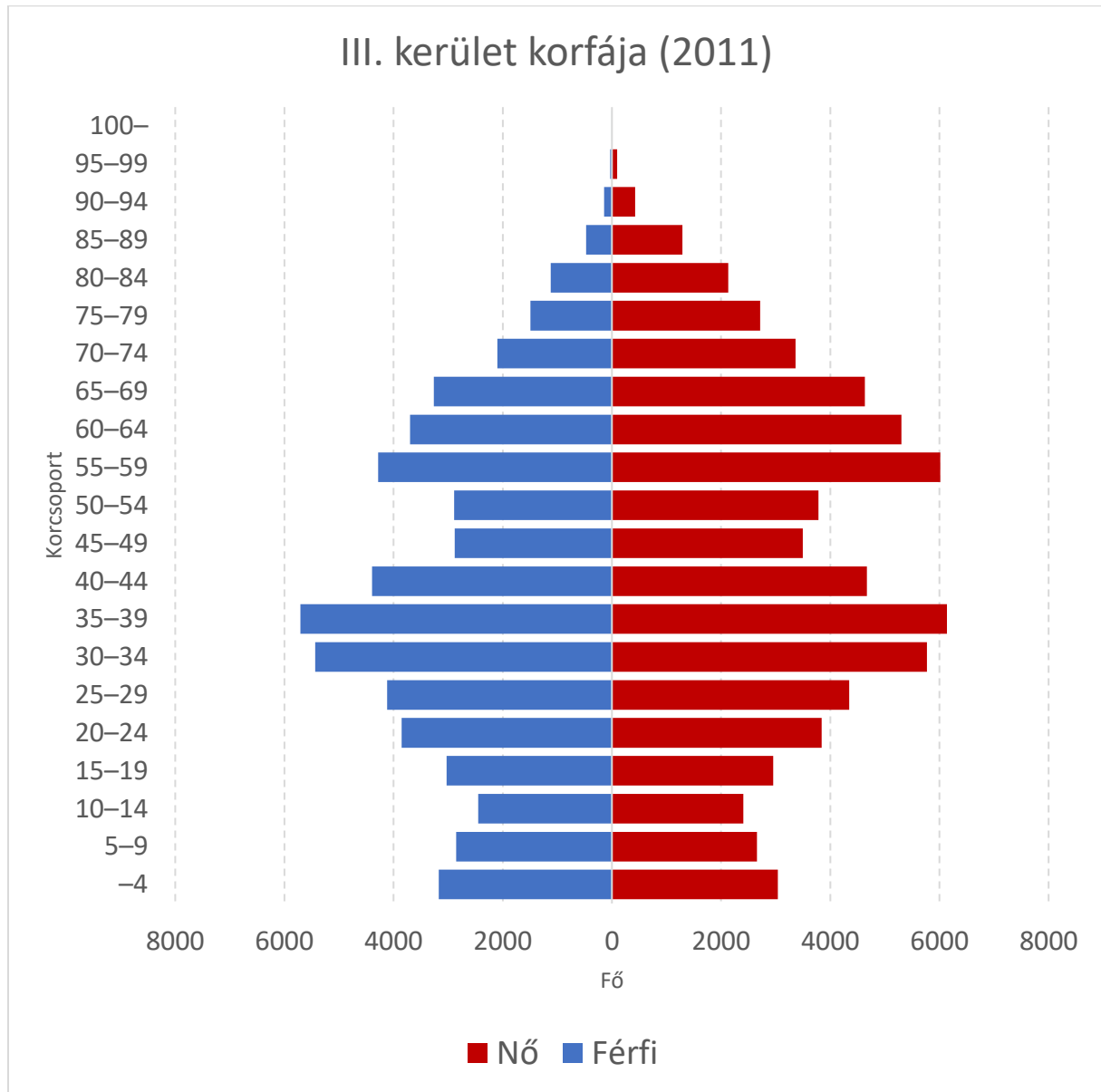
2018-ban a XI. kerület mögött továbbra is a második legnépesebb budapesti kerület a III. kerület.

Terület	Lakónépesség száma az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat)	A főváros egészéhez képest számított arány
XI. kerület	148 517	8,50%
III. kerület	130 560	7,50%
XIV. kerület	124 218	7,10%
XIII. kerület	121 657	6,90%
XVIII. Kerület	102 216	5,80%
IV. kerület	100 071	5,70%
II. kerület	89 452	5,10%
XVII. Kerület	87 673	5,00%
Főváros összesen	1 752 286	100,0%

8. táblázat A III. kerület lakónépességének összehasonlítása a hasonló lakónépességű kerületekkel és a főváros egészével

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A kerület korfájának előállításához szükséges megfelelő korcsoportokra lebontott adatok a 2011-es népszámlálási adatokból állnak rendelkezésre. A kerület fiatal 30 év alatti népességében kis mértékben a férfiak többsége figyelhető meg, ugyanakkor a 30 év feletti korosztályoktól kezdődően ez erőteljesen átfordul és jelentős nőtöbbsétté alakul az egyes korosztályokban.

3. ábra A III. kerület korfája
 Forrás: Népszámlálás (2011) adatokból saját szerkesztés

A korfa adatait némiképp árnyalva a jelenlegi adatokkal megkaphatjuk a jelenlegi helyzetet. Az állandó (az adott területen lakóhellyel rendelkező) népességből számítva a nők aránya 54,4%, a férfiaké 45,6% (2020-ban ezek az arányok 54%-46% - Óbuda- Békásmegyér Önkormányzat Igazgatási Főosztály adatai alapján.). Az állandó népesség korösszetétel szerinti megoszlását a következő táblázat szemlélteti, melyben a legfrissebben elérhető 2018-as adatokat a népszámlálás helyett a 2012-es adatokkal vetjük össze a megfelelő eredmény érdekében:

Korcsoport	2012		2018	
	fő	%	fő	%
0-14	16 686	13,4%	17 787	14,1%
15-19	5 196	4,2%	5 213	4,1%
20-29	13 782	11,1%	12 049	9,6%
30-39	22 693	18,2%	18 284	14,5%
40-49	16 918	13,6%	22 954	18,2%
50-59	16 174	13,0%	13 734	10,9%
60-64	9 199	7,4%	8 193	6,5%
65-X	23 894	19,2%	27 778	22,0%

9. táblázat Az egyes korcsoportok arányának változása a III. kerületben 2012 és 2018 között

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlásának változásait tekintve 2018-ban mind a 65 év felettek, mind a 0-14 évesek száma és aránya is magasabb, mint 2012-ben volt. Így 2018-ban 22% volt a legidősebbek és 14,1% a legfiatalabbak aránya a III. kerület állandó népességét tekintve, vagyis 7,9 százalékpontnyi volt a különbség a legidősebb és a legfiatalabb korosztály aránya között (az országos adatok ugyanebben az évben 18,8% és 14,4%-ot mutatnak, ami 4,4 százalékpontnyi különbséget jelent a legidősebbek és a legfiatalabbak állandó népéségen belüli aránya között). Megállapítható tehát, hogy bár a vizsgált 6 évben a legfiatalabbak száma és aránya növekedett, ez a növekedés nem tudta ellensúlyozni az idősek számának és arányának növekedését. A 15-64 évesek száma növekedett, de arányuk a korábbi időszakokhoz hasonlóan csökkent (14252 fő többlet, 3,6 százalékpont arány csökkenés).

A kerület Igazgatási Főosztálya által biztosított adatok alapján 2020-ban a legidősebbek és legfiatalabbak aránya tovább romlott az idősek javára, az öregedési folyamat tehát változatlan. (65 felettek 28811fő, 23,5%, 14 év alattiak 17256 fő, 14%).

Összefoglalóan a kerület öregedési indexének (100 gyermekre jutó időskorúak aránya) változása romló tendenciát mutat: 2012-ben 143,2 míg 2018-ban 156,2, míg a kerületben vezetett adatok alapján számolva 2020-ban 166,9.) Magyarország demográfiai történelme során az időskorúak száma és aránya először 2005-ben haladta meg a gyermekkorúakét. Az országos átlag 2014. január 1-jén 122 időskorú lakos jutott száz gyermekkorúra.

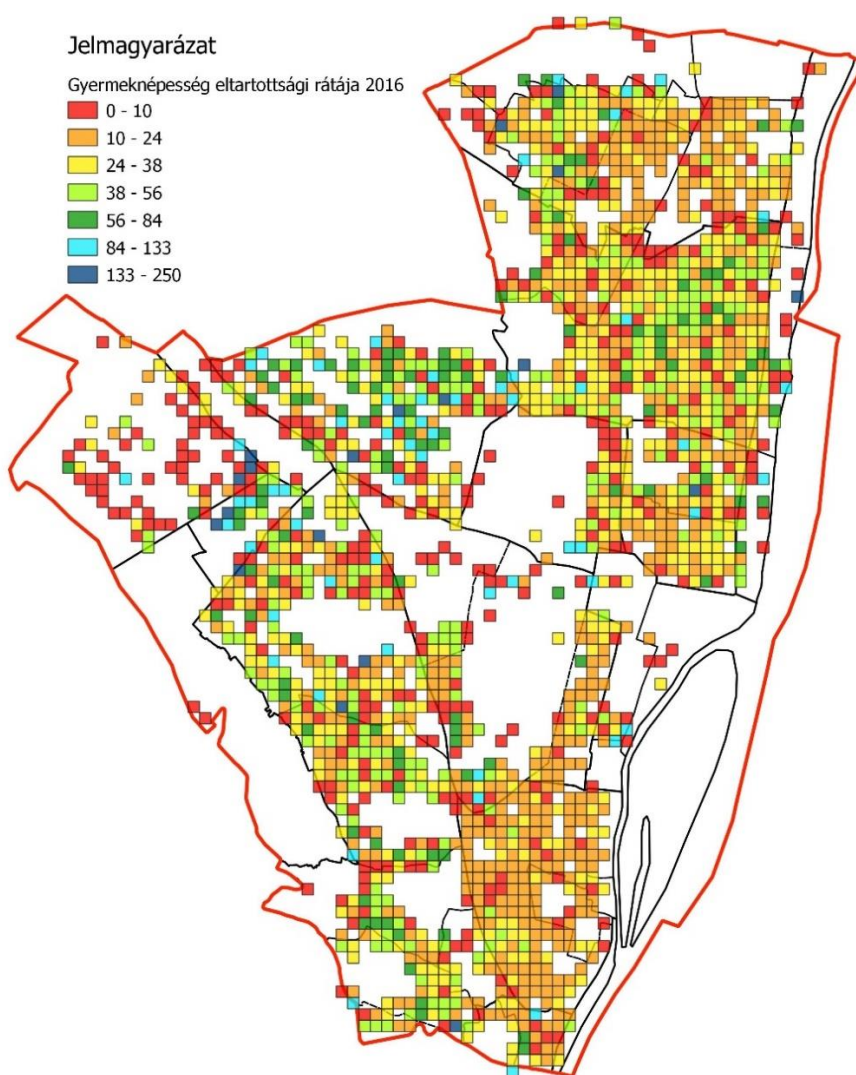
Ahogy az országos adatokkal összevetve is látszik, a III. kerület állandó népességének korösszetételét vizsgálva meg kell említeni az előregedés problémáját. A népesség szempontjából összehasonlítható kerületekkel összevetve az adatokat azonban megállapítható, hogy a III. kerületben kisebb az olló, (vagyis a legidősebbek és legfiatalabbak aránya közötti különbség), mint a legnépesebb XI. és a harmadik legnépesebb XIV. kerületben, ugyanakkor azt is meg kell említenünk, hogy az előző időszakhoz képest emelkedett: 2019-ben 163,09 az öregedési index. 2019-ben a 65 év felettek arányát a 0-14 évesekkel összevetve a következő adatok írják le:

Korcsopotoo k	III. kerület		XI. kerület		XIV. kerület	
	(Fő)	(%)	(Fő)	(%)	(Fő)	(%)
0-14	17787	13,6%	19093	12,9%	15528	12,5%
60-x	35971	27,6%	40784	27,5%	33224	26,7%
különbség	18184	13,9%	21691	14,6%	17696	14,2%

10. táblázat Korcsoportok megoszlása a legnagyobb lakosságszámú fővárosi kerületekben

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

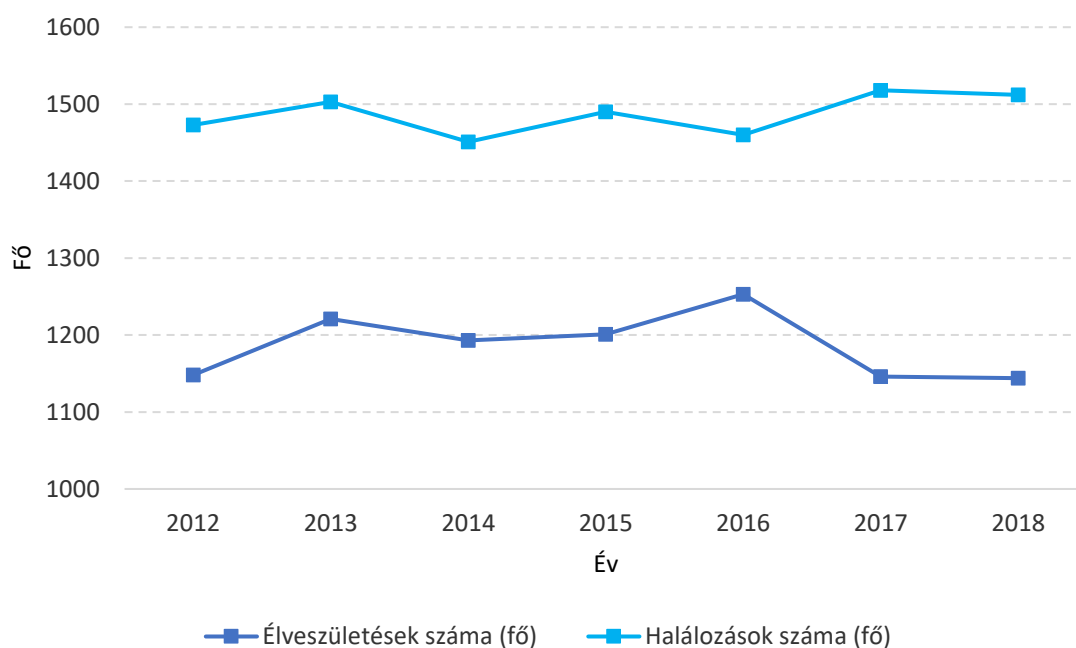
A legújabb adatok (GEOX 2019) elemzése területileg is láthatóvá teszi a gyermekkorú és az aktív népesség megoszlását. A lakótelepeken és Óbuda belső területein kisebb mértékű a gyereknépesség eltartottság – tehát a gyermekes családok aránya, míg a kertvárosias és új beépítésű területekre jellemző a nagyobb eltartóképességgel rendelkező családok elhelyezkedése.

18. Térkép A III. kerület eltartottsági rátája 2016

Forrás: GEOX adatai alapján saját szerkesztés

A népmozgalmi adatok a kerület kedvezőtlen demográfiai helyzetéről alkotnak képet. A nyers születési és halálozási arányszám a 2018. év végi adatok alapján 8,8, illetve 11,6 értéket mutat. Az 1000 lakosra jutó élveszületések száma a korábbi adatokhoz hasonlóan (2006-ban 10,2, 2012-ben 9,1 volt ugyanez az érték) továbbra is csökkenő tendenciát mutat. Ki kell azonban emelnünk, hogy alacsonyabb mértékű 0,3 fős csökkenésről beszélhetünk, mint a korábbi 2006-2012-es időszakban, amikor több mint 1 fővel csökkent ez az érték és a köztes évek adatai alapján inkább stagnálásról beszélhetünk. A csökkenést továbbra sem tudja kiegyensúlyozni az 1000 főre jutó halálozások számát mutató nyers halálozási arányszám, ami szintén stagnál és a 2012-es adattal megegyezik.

4. ábra Élveszületések és halálozások számának változása a III. kerületben 2012-2018 között

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A kerületben természetes fogyás állapítható meg, aminek az 1000 lakosra számolt értéke a 2012-es -2,57-ről -2,82-re nőtt. A teljes budapesti lakosságra számolt értéket is érdemes megvizsgálni, hisz a természetes fogyás 2018-ban -3,69-es értéket mutat Budapesten. A III. kerületi -2,82-es érték tehát majdnem 0,9-cel kedvezőbb értéket mutat. Mindezen adatok ellenére a III. kerület népessége 2012-2018 között növekedett, ezért ki kell térnünk a vándorlási egyenleg vizsgálatára is.

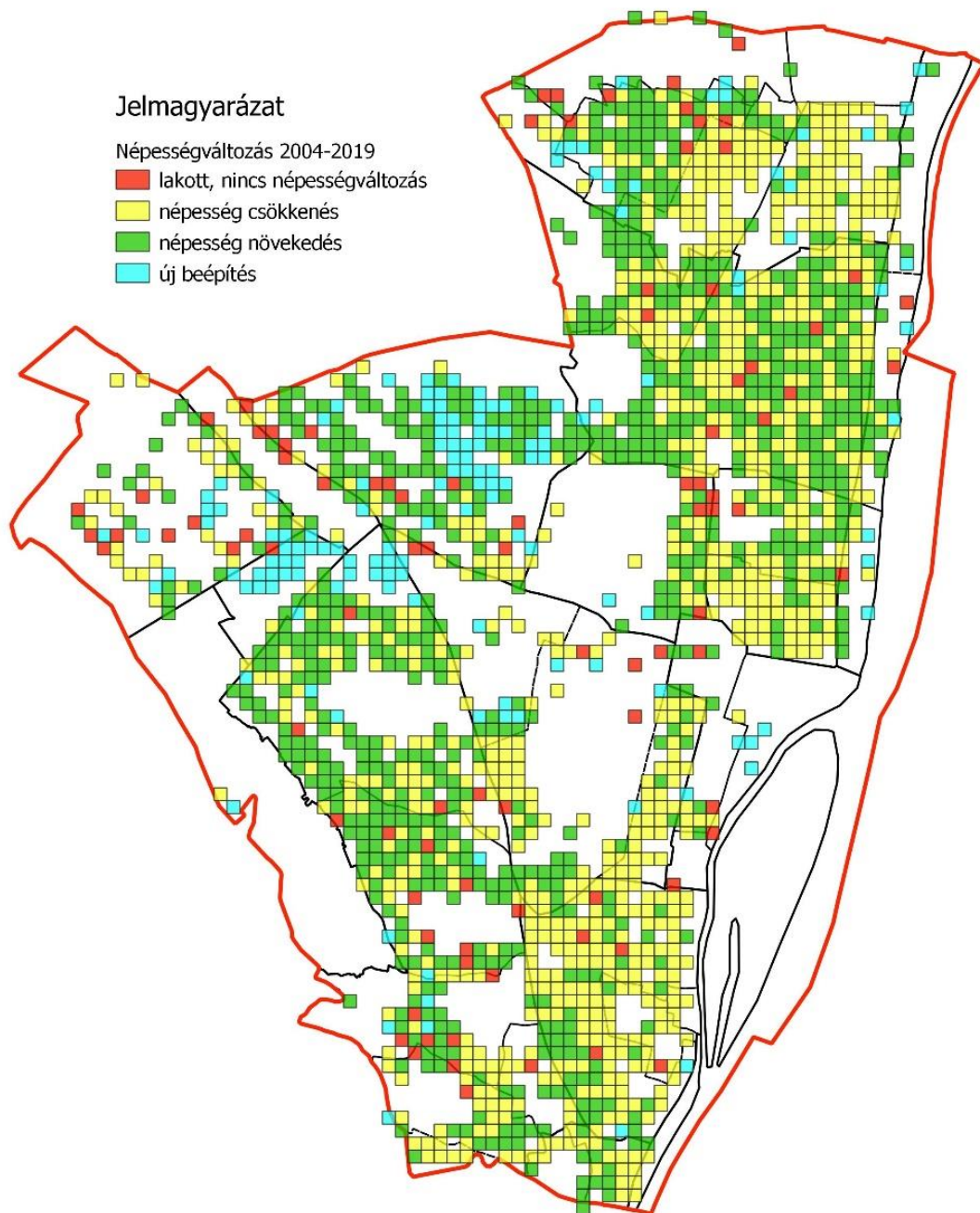
Mutatók	Időszak						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Odavándorlások száma	4365	4306	4699	5487	4684	5208	5342
Elvándorlások száma	4049	3759	4128	4663	5449	5747	5755
Vándorlási egyenleg	316	547	571	824	-765	-539	-413

11. táblázat A III. kerület népességmozgásai 2012 és 2018 között

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A táblázatból kiolvasható, hogy 2012-2015-ig pozitív vándorlási egyenleg 2016 óta negatívba fordult át, melyre utoljára 2008-ban volt példa. Hozzá kell azonban tennünk, hogy a 2016-os visszaesés óta ismét csökken az elvándorlók száma és növekszik az odavándorlóké. A legfrissebb 2018-as adat szerint 5342 fő költözött a III. kerületbe és 5755 fő hagyta el Óbuda-Békásmegyert.

Óbuda-Békásmegyér népességváltozásának részletes területi vizsgálata jól mutatja, hogy a népességnövekedés a kerület kertvárosi részein és az új beépítésű részeken jött létre, Óbuda belső részein és a lakótelepeken a népesség csökkenése a jellemző folyamat 2004-2019 között.

19. térkép A népesség változása a III. kerületben 2020

Forrás: GEOX adatok alapján saját szerkesztés

1.7.1.2. Nemzetiségi összetétel

A kerület nemzetiségi összetételéről továbbra is a 2011-es népszámlálási adatok állnak rendelkezésünkre. Az adatok szerint a legnagyobb nemzetiség, mely a kerületben képviselteti magát a német 2 240 fővel, ami az összes nemzetiségen belül 27,1%-ot jelent. A második legnagyobb közösség a cigány (romani, beás) 708 fővel, majd őket a román (485 fő) és az orosz (476 fő) követi. A fővárosi adatokkal összehasonlításban megállapítható, hogy bár fővárosi szinten (az egyéb kategóriát nem számolva) szintén a német nemzetiség a legnépesebb 28 818 fővel, az arányokat vizsgálva a III. kerületben nagyobb a súlyuk, mivel Budapesten a nemzetiségeken belül 21,3% a német nemzetiségűek aránya.

Mindezen adatok mellett meg kell jegyezni, hogy Óbuda -Békásmegyer kerületében több nemzetiség is saját nemzetiségi önkormányzattal képviselteti magát: bolgár, görög, lengyel, német, örmény, roma, román, ruszin, szerb és szlovák nemzetiségekhez kapcsolódóan.

Nemzetiségek	német	cigány (romani, beás)	román	orosz	egyéb	Nemzetiségek összesen
III. kerület	2240	708	485	476	2537	8256
Főváros összesen	28818	20151	8480	6158	41438	135562

12. táblázat A III. kerület és Budapest egészének nemzetiségi adatai

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

1.7.1.3. Képzettség

Óbuda-Békásmegyer lakosságának aktív korú (15-59 éves) csoportja a kerületiek mintegy 60%-át képviseli. Képzettségüket illetően a 2011-es népszámlálási adatok alapján elmondható, hogy 6,7% a legalacsonyabban iskolázott réteg (legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a teljes kerületi népességen belül), míg a felsőfokú végzettségűek aránya a 25 éves és annál idősebb népességben belül 35,5%.

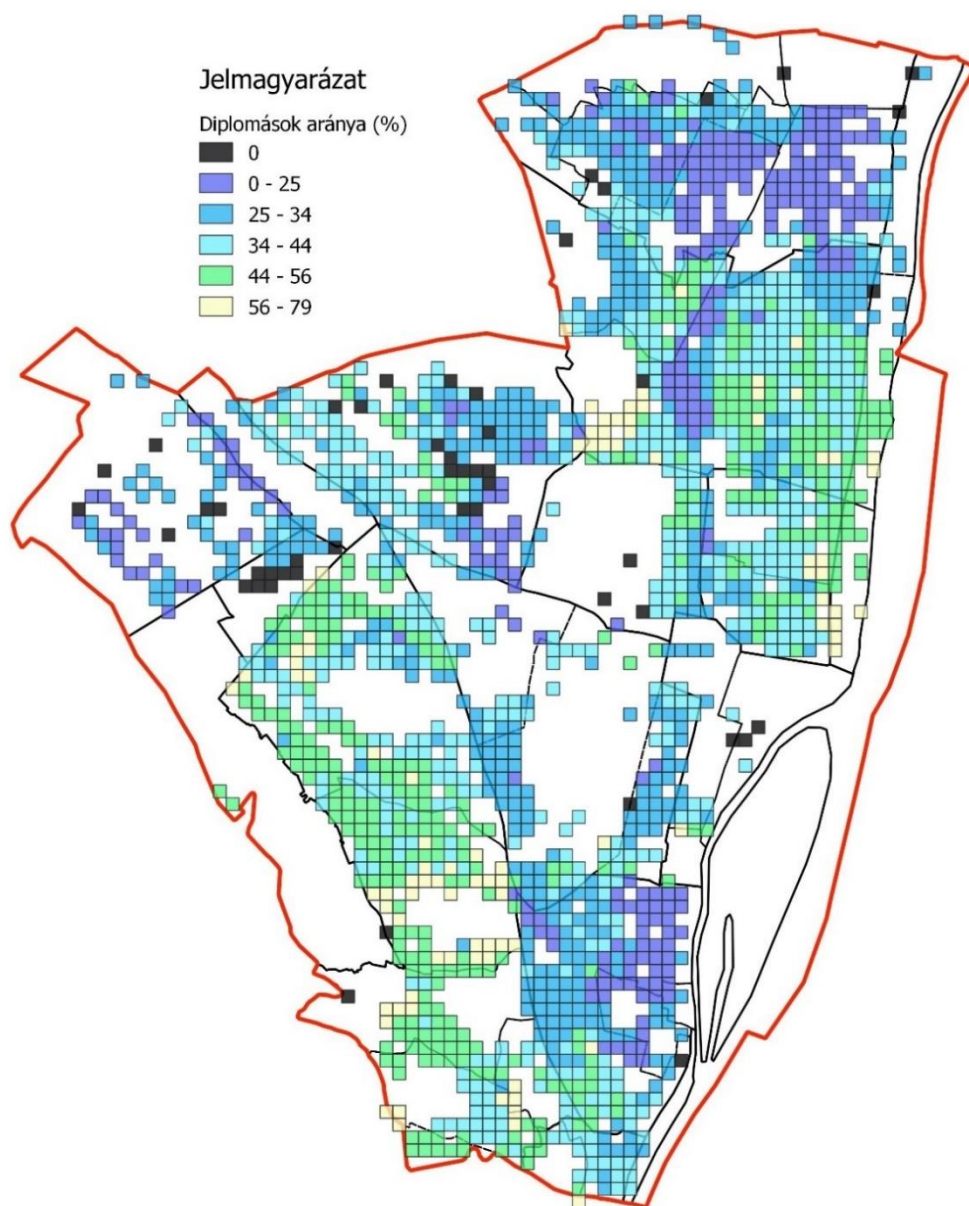
	Aranyhegy-Úrömhegy- Péter hegy	Aquincum	Békásmegyer (Ezüsthegy és Rókahegy külterület)	Csillaghegy	Kaszásdűlő	Óbuda	Óbuda hegyvidéke	Rómaifürdő és Római- part	Újjak
Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves népesség körében (%)	5,5	6,1	10	4,8	5,6	7	2,6	3,1	6,9
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 év felettiek körében 2011-ben (%)	39,7	33,7	21,7	45,4	34,5	34,2	57,5	47,3	43,6

13. Táblázat Iskolai végzettség néhány III. kerületi városrészben

Forrás: KSH népszámlálás 2011

A városrészek szerinti adatokat (KSH 2011) vizsgálva a következő kép rajzolódik ki: az aktív korú (15-59 éves) népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek Békásmegyeren volt a legmagasabb az aránya (10%), amit Óbuda (7%) és Újlak (6,9%) követett. A magasan képzetteket tekintve Óbuda hegyvidéki részén találjuk a legmagasabb arányt: a 25 éves és idősebb népesség több mint fele, 57,5% volt felsőfokú végzettségű a 2011-es adatok alapján. Nem sokkal volt kisebb a magasan képzettek aránya Rómaifürdő és Római-part városrészben (47,3%) és Csillaghegyen (45,4%).

A legújabb adatok (GEOX 2019) elemzése is jól elkülöníthetően mutatják a kerületben élő felsőfokú diplomával rendelkezők területi megoszlását, ami visszaigazolja a 2011-es adatok változatlanságát: Rómaifürdő, Római part és Csillaghegy kiemelkedését, de emellett az Óbudai hegyvidék térségében is hasonló a magasan iskolázottságúak aránya.

20. térkép A diplomások aránya a III. kerületben
 Forrás: GEOX adatok alapján saját szerkesztés

1.7.1.4. Foglalkoztatottság

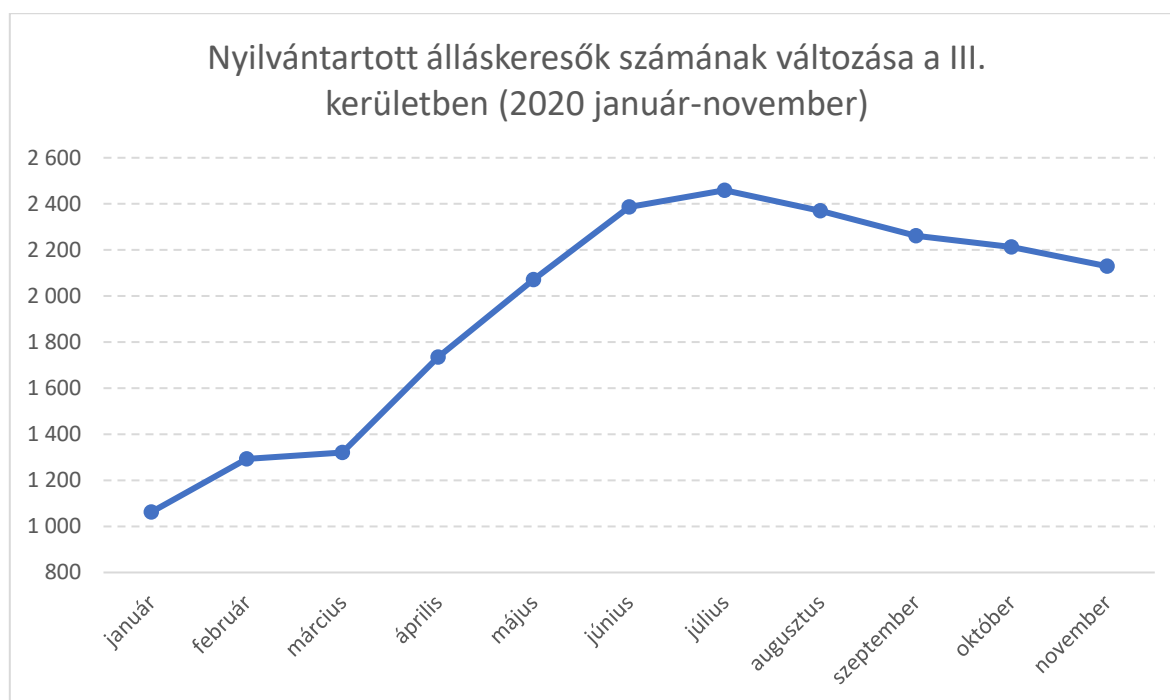
Az állandó népességet jelentő 130 560 főből **2018-ban 825 fő** volt a nyilvántartott álláskereső; ebből 303-an 180 napnál régebb óta tartozik ebbe a kategóriába. A nyilvántartott álláskeresők a népesség 0,6%-át teszik ki. Ez az arány kicsivel alacsonyabb, mint a Budapest egészére számított 0,8%-os arány. Az aktív és inaktív népességet tekintve továbbra is csak a 2011-es népszámlálás adatai állnak rendelkezésünkre. Ezek alapján a 117 046 fős állandó népességen belül 63 524 fő az inaktívak száma, ami 54,3%-ot jelent.

	Gazdaságilag aktív		Gazdaságilag nem aktív	
	Foglalkoztatott	Álláskereső	Inaktív	Eltartott
1990	72 309	1 648	34 391	40 680
2001	58 542	3 468	37 373	32 222
Változás 1990-2001 (%)	-19	110	9	-20,8
2001	58 542	3 468	37 373	32 222
2011	56 678	6 276	34 423	29 101
Változás 2001-2011 (%)	-3,2	81	-7,9	-9,7

14. táblázat A népesség megoszlása gazdasági aktivitás tekintetében a III. kerületben

Forrás: KSH népszámlálás

A foglalkoztatottak nemek szerinti megoszlását tekintve a 14 éven felüli foglalkoztatottakon belül a nők aránya 50,4%. A 2001-es adatokkal összehasonlításban azt láthatjuk, hogy 2011-re többségbe kerültek a női foglalkoztatottak (korábban 48,5% volt az arányuk), míg Budapesten, ha hajsza híján is, de még mindig a női foglalkoztatottak képviseltek kisebb arányt (49,7%) 2011-ben. Az eltartottak csoportján belüli arányokat vizsgálva 50,1%-os női arányt mutatnak a 2011-es adatok, vagyis majdnem teljesen kiegyenlített a férfi és női eltartottak aránya. A népszámlálási adatok mellett a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat frissebb 2020-as adatokat is publikál. Ezekből a koronavírusjárvány okozta hatások is jól láthatóak.

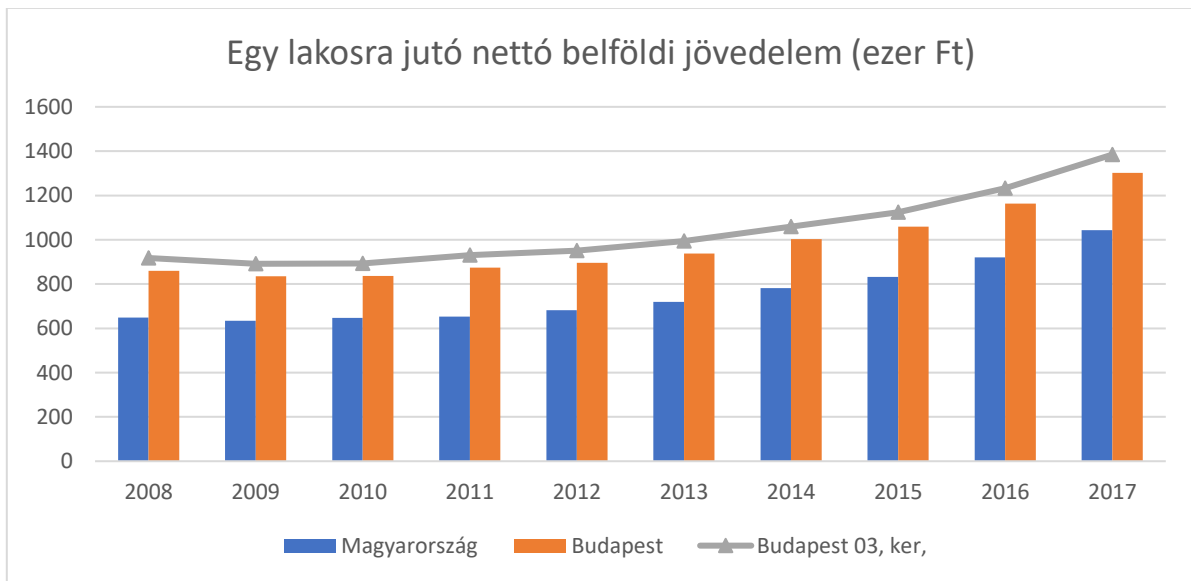

5. ábra Nyilvántartott álláskeresők számának változása a III. kerületben (2020 január-november)

A járvány helyzet hazai fokozódása március hónapra esik. A turizmus, vendéglátás szektorának jelentős gazdasági visszaesése az elbocsájtások megemelkedését vonta maga után, ami a munkanélküliség emelkedéséhez vezetett az egész országban és ez alól a III. kerület sem képez kivételt.

1.7.1.5. Jövedelmi viszonyok

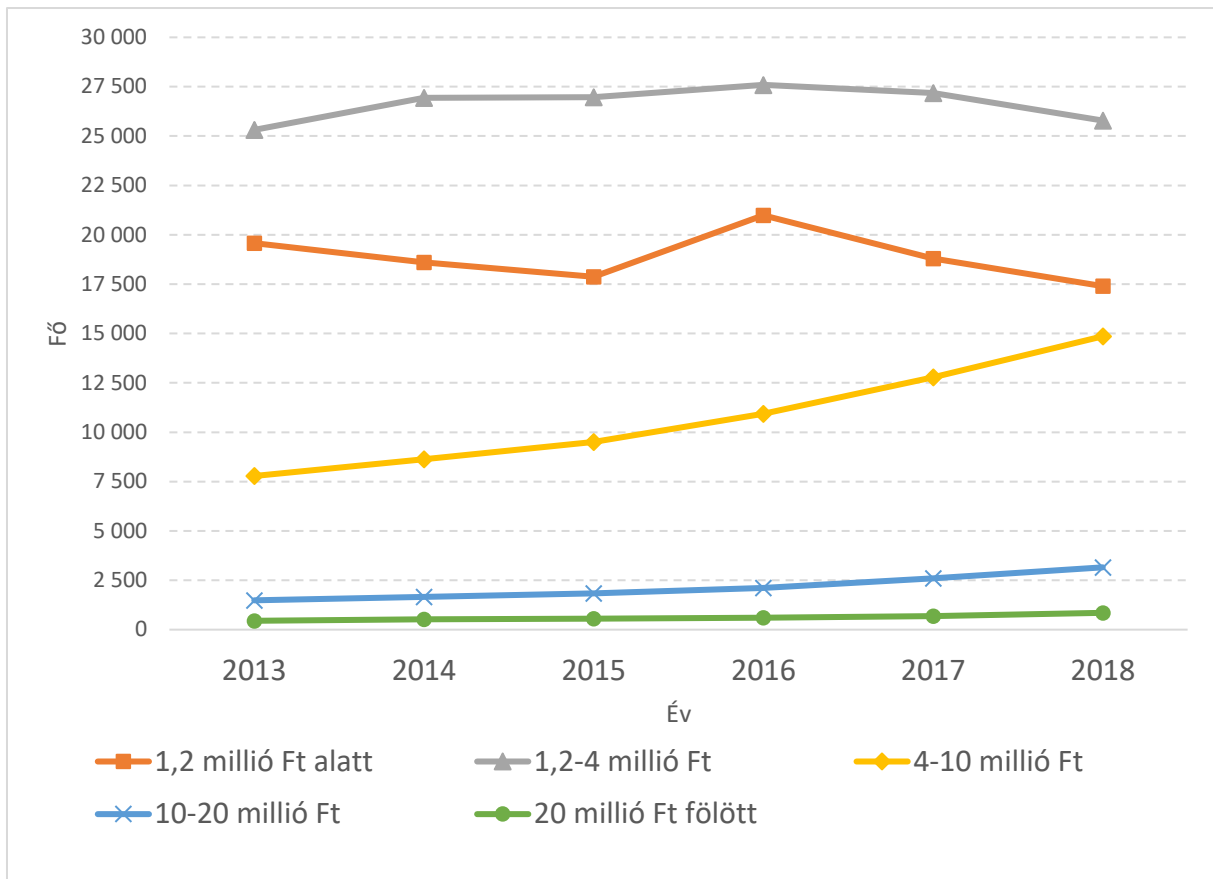
Elsőként a III. kerület általános jövedelmi helyzetét érdemes összevetni az országos adatokkal (Lechner -TeIR 2020.) Az egy lakosra jutó éves nettó jövedelem folyamatos és lendületesebb emelkedése az 2015-ös évtől megfigyelhető országos, budapesti és kerületi viszonylatban. A kerület vonatkozásában ez az összeg kifejezetten kedvező az átlagokhoz viszonyítva.

6. ábra Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (ezer Ft)

Forrás: TeIR

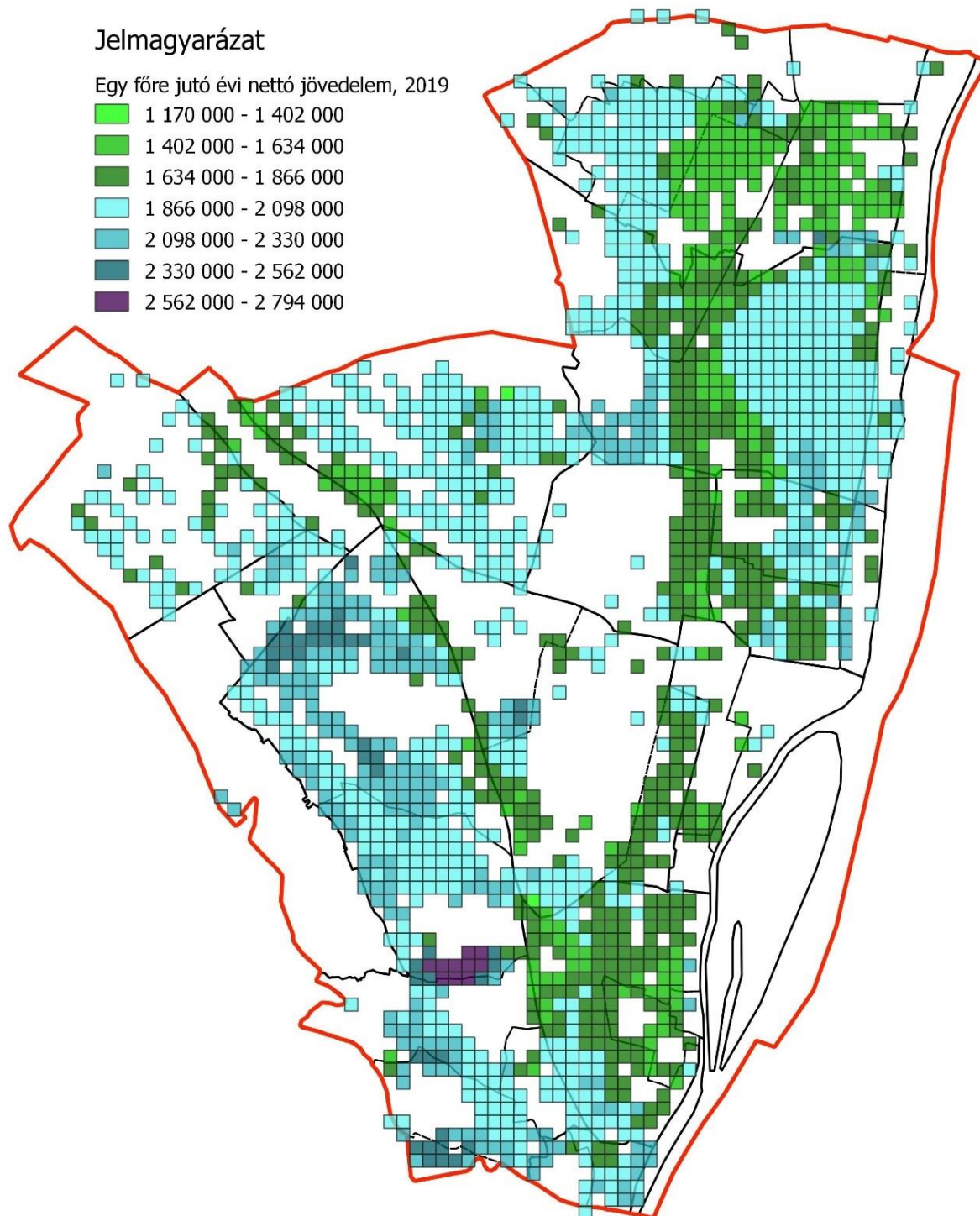
A személyi jövedelemadó fizetők éves adófizetésének változása az alábbi ábrán nyomon követhető, mely egyúttal jellemzi a kerület lakosságának jövedelmi viszonyai változását is az elmúlt időszakban.

7. ábra Az egyes összevont személyi jövedelemadó kategóriákba tartozó III. kerületi adófizetők száma
 Forrás: TeIR, NAV adatok alapján saját szerkesztés

Az adatok azt mutatják, hogy a legalacsonyabb jövedelemmel rendelkezők száma csökken és a csökkenés mértékével ellentétes arányú növekedés figyelhető meg a 4-10 millió Ft-os éves összevont adóalapba tartozó személyi jövedelemadót fizetők számában. Ez az adat utal arra is, hogy kis mértékben emelkedett az elviselhető jövedelmi kategóriába tartozók száma, azoké a lakosoké, akik már kisebb megtakarításokat is tudnak eszközölni, vagy legalábbis jövedelmükből gyarapítani képesek ingatlanjuk állapotát, életminőségük emelését. Egyúttal kisebb növekedés tapasztalható a legmagasabb jövedelmű kategóriákban is. Az adatok tehát egységesen affelé mutatnak, hogy a III. kerületi népesség átlagkeresete 2013 óta folyamatosan növekszik. A növekedés mértéke 2016-tól a leglátványosabb.

Mindezen jövedelmi adatokat érdemes térben is elhelyeznünk, hogy kiderüljön a kerület mely részeit lakják az egyes jövedelmi csoportokba tartozó lakosok. A GEOX 2019 adatbázis alapján vizsgálhatók Óbuda-Békásmegyer lakosságának legfrissebb jövedelmi adatai. A nettó éves jövedelem legalacsonyabb kategóriája 1 170 000 - 1 402 000 Ft közötti sáv, mely havi 97 500-116 800 Ft egy főre eső nettó jövedelmet jelent. Területileg ez a két békásmegyeri lakótelepre és Óbuda legrégebbi lakónegyedeire jellemző, tehát azokra a részekre, ahol a lakóházak állománya is előregedett, a komfortfokozat alacsonyabb. A magasabb jövedelmi viszonyok a kertvárosias és új beépítésű részekre jellemzőek, ahogy az várható volt. Kiemelkedik Harsánylejtő, Táborhegy és Pálhegy térsége.

21. térkép Egy főre jutó nettó éves jövedelem 2019

Forrás: GEOX adatok alapján saját szerkesztés

A jövedelmi viszonyok mérésére a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma is megfelelő adatot szolgáltat. Ez az adat évek óta csökkenő tendenciát mutat a III. kerületben. A 2018-as adatok alapján a havonta átlagosan 467 fő, részesül ilyen támogatásban.

1.7.1.6. *Életminőség*

Az életminőség talán egyik legalapvetőbb indikátorát, a lakhatás minőségét, a lakások komfortfokozatát vizsgálva megállapítható, hogy a lakásállomány 99,4%-a hálózati vízvezetékekkel ellátott. Komfortfokozat szerint 86,9% összkomfortos, 11,3% komfortos, továbbá 1,6%, illetve 0,2% a félkomfortos és a komfort nélküli, szükség- és egyéb lakások százalékos megoszlása.

A tágabb lakókörnyezet vizsgálatára rátérve fontos kérdés a *lég- és zajszennyezettség problémája*, melyek a kerületben a fő közúti közlekedési útvonalak sávjában jelentenek egyre nagyobb gondot. A forgalom általános növekedésével a zajszennyezettség is fokozottan nőtt a kerület több részén, olyan helyeken is, melyeken ez korábban nem jelentett ekkora gondot.

A lakókörnyezet minőségének másik meghatározója a *közbiztonság*, melyről a kerületben a rendőrségen túl az Óbudai Közbiztonsági Nonprofit Kft. is gondoskodik a 2008-ban létesített térfigyelő és távfelügyeleti rendszer üzemeltetésének segítségével. 2018-ig 125 üzembe helyezett és folyamatosan karbantartott kamera került kihelyezésre, az élő közvetítéseket pedig 24 órában rendőrök figyelik. A térfigyeléshez kapcsolódóan távfelügyeleti rendszer is működik.

Óbuda-Békásmegyer lakosságának közel fele lakótelepeken él, ezért folyamatosan vizsgálandók és követendő az itt végbemenő *szociális folyamatok* és tekintettel arra, hogy az itt élő népesség általánosan érzékenyebb a külső gazdasági, társadalmi és környezeti tényezők változására nagyobb figyelmet és támogatást igényelnek az önkormányzattól. Életminőségük befolyásolása érdekében több segítséget szükséges nyújtani.

A 2016-os szociális támogatások igénybevételére vonatkozó adatok vizsgálata (Paneltanulmány 2017.) azt mutatja, hogy ezen a területen a lakótelepi lakosság erősen felülreprezentált, ugyanis a lakosságon belüli arány a lakótelepi lakosságnak valamivel több, mint 50%, addig az öt „legnépszerűbb” támogatástípus esetében 62-72% között változik a lakótelepi lakosság aránya a kerületben támogatásban részesülők között. Ez alapján a lakótelepi lakosság általános szociális helyzetéről elmondható, hogy a kerületi átlagnál szignifikánsan rosszabb. Ezen belül az igénybe vett támogatások adatai szerint a lakótelepek között a legrosszabb szociális helyzet leginkább a békásmegyeri lakótelepen jellemző, ahol egyes támogatástípusokban a támogatásban részesülők ezer lakosra jutó száma meghaladja a 300-at. A szociális szakemberek tapasztalatai azt is mutatják, hogy a lakótelepi városrészekben a legjellemzőbb a több generáción átöröklődő munkanélküliség, konkrétan az itt felnövő fiatalok egy része ebben a szinte állandósult állapotban szocializálódik és kezd hasonló életet.

Mindemellett a helyi tapasztalatok (közös képviselők, szociális szakemberek véleménye) azt mutatják, hogy jelentősen megnőtt a kisgyermekes családok száma a lakótelepeken és jelentős a fiatalok beköltözése a korábban alapvetően előregedő lakótelepekre. Ugyanakkor kedvezőtlen tendenciaként jelentkezik a lakóközösségeken belül, hogy a kevés lakástípus és korlátozott lakásméret és a kedvezőtlen, elavult lakásbeosztások miatt a több, vagy a nagyobb gyermekkel rendelkezők ki-/elköltözése figyelhető meg. Ez a jelenség jelentős részben a CSOK hatásának köszönhető, ami kedvezőtlenül érinti a helyi társadalom demográfiai és szociális összetételét. Beköltözők tehát jellemzően a fiatalok és a korábbi

lakosság jövedelmi szintjéhez képest tehetősebbek, míg a kiköltözők jellemzően a kettő vagy több gyermekkel, nagyobb gyermekkel/gyermekkel rendelkező, tehetősebb családok, akik alapvetően a családi házas, kerületperemi településrészekre vagy agglomerációs településekre költöznek a lakótelepekről. A kerület szociális életének kezelésében a lakótelepi területek kiemelt figyelmet kapnak, a közelmúlt szociális intézkedései és fejlesztései is elsősorban ezekre a területekre koncentráltak (Új szociális szolgáltatóház Békásmegyeren, gyermekvédelmi rendszer javítása a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvánnyal közösen, szociális segélyek rendszerének bővítése a járvány idején, önkormányzati lakások energetikai korszerűsítése program, Motiváció Alapítvány ingyenes munkaerőpiaci szolgáltatások bővítése, Békásmegyeri Piac megújulása, BKK járművek új közlekedési rendje a helyi igényekhez igazítva, rehabilitációs foglalkoztatás bővítése, futókör kiépítése a lakótelepen, védőoltási program bővítése.)

Az életminőséget befolyásoló külső körülmények között beszélhetünk még az *elérhető intézményi jóléti ellátási és szolgáltatási lehetőségekről és színvonalról, a zöldterületi környezet minőségéről, a közlekedési kapcsolatok kiépítettségéről*. Ezekre vonatkozóan a dokumentum vizsgálatai a továbbiakban részletesen kitérnek. Összefoglalásul az elmondható, hogy Óbuda-Békásmegyer kerületében az ellátási színvonal alapvetően minden városi térségben kiegyenlítően jónak mondható. A lakótelepeken különösen széleskörűen biztosított az ellátás és bár bizonyos infrastruktúra elemek minősége leromlott, elmondható, hogy a közelmúlt fejlesztései elsősorban ezeket a lakótelepi intézményeket érintették (bölcsődék, óvodák, iskolák és szociális intézmények), tehát a tendencia javuló. Ezzel szemben az újonnan beépülő városrészekben az alapellátások gyakran hiányosak és a hiány az egyre növekvő lakosságszám miatt, illetve a lakossági területi igények területileg egyenlőtlen eloszlása miatt, létező és súlyos konfliktusokat is okozó probléma – pl. gyermekek „behordása” a külső városrészekből belső-Óbudára bölcsöde, óvoda, egészségügy vonatkozásában.)

A kerület életminősége támogatásával kapcsolatosan a fő irányultságok az alábbiakban foglalhatók össze:

- lakóépületek energiahatékonyság növelése,
- több társadalmi csoport számára vonzó és megfizethető lakhatási feltételeket biztosító lakásmix kialakítása,
- közterületek környezettudatosságot tükröző, közösségi bevonással történő rehabilitációja,
- intézmények, intézményi épületek és létesítmények korszerűsítése, felújítása, kapacitásbővítése,
- közösségfejlesztés, közösségi funkciók bővítése, közösségi terek (pl.: közösségi házak) kialakítása,
- parkolási, közlekedési anomáliák kezelése,
- társadalmi programok (pl.: képzés-foglalkoztatás, közbiztonság, ifjúsági, sport)

Az elmúlt időszakban sok életminőség-növeléssel kapcsolatos projekt valósult meg, van folyamatban, illetve előkészítés alatt, melyek nagy részét közösségi tervezés alapozta meg. Ilyenek voltak a közterület-rehabilitációs tervezések és fejlesztések, a Közösségi Fátélepitési

Program, a kerékpáros és gyalogos közlekedést ösztönző fejlesztések, forgalomcsillapítási beavatkozások, a Kutya-futtató kijelölési kampány, sport- és szabadidős infrastruktúra fejlesztések (pl.: futókörök, ovifoci pályák, iskolaudvarok, street workout pályák), környezetvédelmi programok és beavatkozások, széleskörű kulturális-turisztikai program kínálat és intézményrendszer kialakítása és erős helyi szociális ellátórendszer (pl. időszotthonok, GYÁO, CSÁO, „Játszva megelőzni” Játszóház Játszótéri Program a Máltai Szeretetszolgálat közreműködésével). Folyamatos a közvilágítás-korszerűsítés, térfelügyeleti kamerarendszer fejlesztése is.

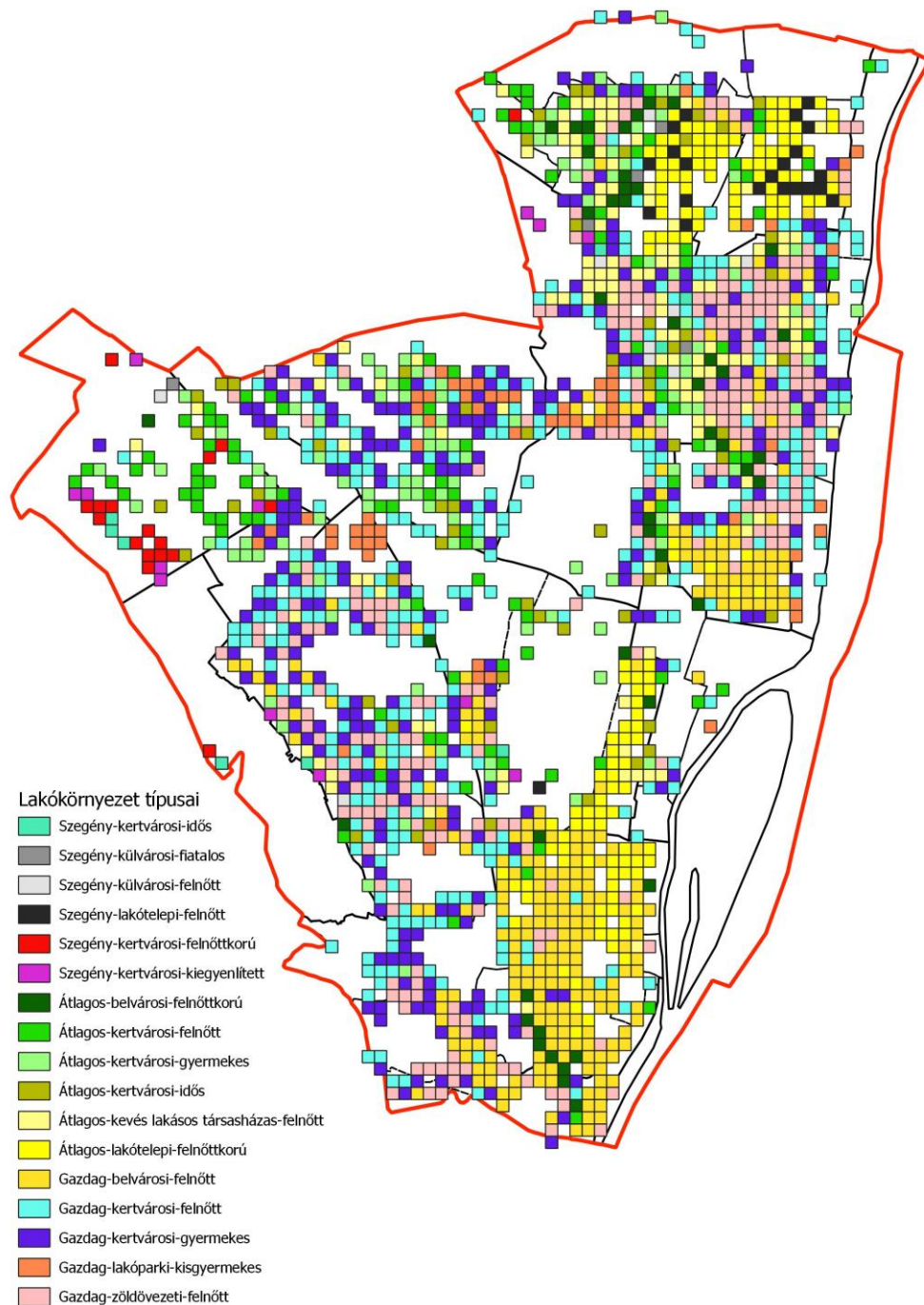
Az életminőség további fontos indikátora a *születéskor várható átlagos élettartam* is. Ez az érték a III. kerületben mind a nők, mind a férfiak esetében magasnak mondható és az előző időszakhoz képest javultak az eredmények: a férfiak esetében 76 év, (amely a nyolcadik legmagasabb,) míg a III. kerületi nők esetében 81 év a születéskor várható átlagos élettartam (a hatodik legmagasabb Budapesten).

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A családi állapotokat vizsgálva megállapítható, hogy nincsenek nagyobb eltérések az egyes kategóriákban a fővárosi arányszámokhoz viszonyítva. A kerület teljes népességéből a nőtlenek/hajadonok aránya 30%, a házasságban élők aránya 36%, míg az elváltak 12%-ban és az özvegyek 8%-ban voltak jelen 2016-ban. Ezek az arányok néhol kedvezőbb társadalmi felállást mutatnak a főváros egészéhez nézve, mivel a hajadonok aránya 2,5 százalékponttal kevesebb és a házasságban élők közel 1 százalékponttal több, továbbá az özvegyek aránya azonos a fővárosi arányszámokkal összevetve, csak az elváltak aránya magasabb 1,4 százalékponttal. (KSH, 2016 Mikrocenzus adatok).

Óbuda-Békásmegyeren a családban élő lakónépesség aránya 75,8% (Budapest 71,8%), melyek közül az egy szülőcs családok aránya 21,9%, mely szinte megegyezik a budapesti adatokkal. Átlagosan 0,94 gyermek jut egy családra a III. kerületben. (Budapesten 0,89 gyermek/család). (KSH, 2016 Mikrocenzus adatok).

Fenti népszámlálási adatok is bizonyítják Óbuda-Békásmegyér erősen polgári jellegű, családbarát társadalmi képének kirajzolódását.

22. térkép Lakókörnyezeti típusok a III. kerületben

Forrás: GeoX Térinformatikai Kft. 2018-as adatai alapján saját szerkesztés

Egy település térbeli- társadalmi rétegződését nem csupán a múltban kialakult, örökölt térszerkezet és az ennek alapján létrejött életstruktúra határozza meg, hanem folyamatosan formázza a jelen is. Óbuda-Békásmegyer társadalmának alakulását a történelmi viszonyok is erősen befolyásolták. A belső városrészek polgári közösségét szétzúzták a lakótelep építések, a külső területek mezőgazdasági jellegét pedig erősen átalakították. Korunkban a korábbi ipari negyedek átalakulása és a hegyvidékekre felkúszó erőteljes kertvárosi beépítés hoz jelentős változást a lakosság köreibben. Látható, hogy míg a korábbi évek lakótelep építési korszaka az

alacsonyabb végzettségű, munkás generációknak teremtett helyet, a mai kor a magasabb státuszú, jobb anyagi körülményekkel rendelkező minőségi lakhatást kereső betelepülőknek jelent lehetőséget. Mindemellett a kialakult beépítések hosszú távon megtartják a társadalmi rétegződés széles skáláját és egyúttal megteremtik az együttélés lehetőségének bizonyítását is. Óbuda erőssége, hogy a lakótelepek, az ingatlanpiaci pozíciójuk miatt (drágulásuk ellenére) továbbra is biztosítják az első lakást keresők, a fiatal családok és más, megfizethető és kedvező lakókörnyezettel rendelkező lakást keresők számára a lakhatás feltételeit, így a közelmúlt betelepülési tendenciái nem csupán a magas státuszú lakásépítések vonatkozásában valósult meg.

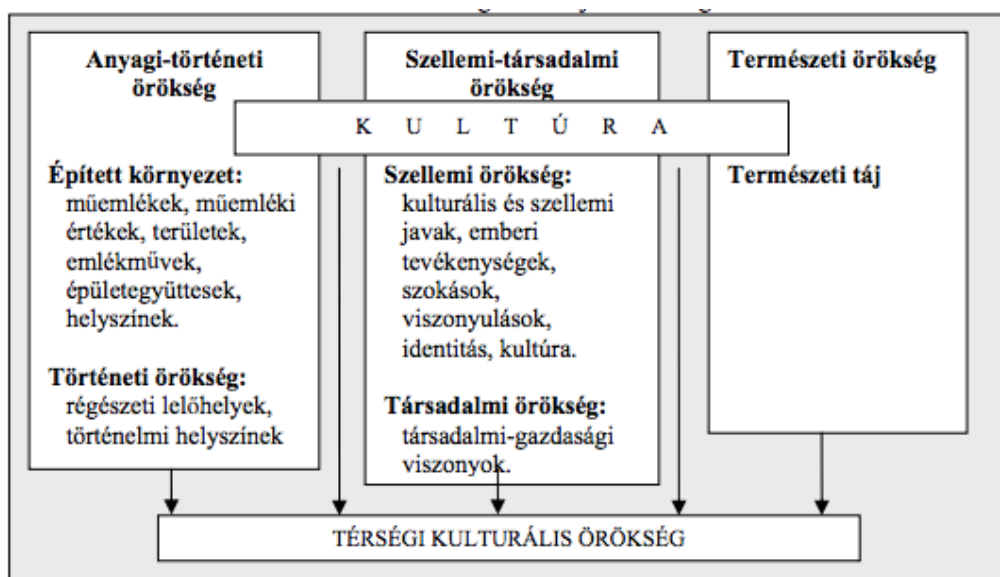
Részleteiben vizsgálva a kerület társadalmi rétegződésének jellemző térségi elhelyezkedését ismét utalnunk kell arra, hogy a lakótelepek és különösen a békásmegyeri terület népessége jelentősen elkülönül a kerület kertvárosi lakosságától a jövedelmi viszonyok, a képzettség, de a kulturális és fogyasztási szokások és életmód tekintetében is. Békásmegyeri lakótelepi részén a legkedvezőtlenebb a társadalom helyzete a kerület egészében, itt van legnagyobb szükség a szociális programokra és intézményekre. Itt a legnagyobb arányú a roma lakosság jelenléte is. Szerencsés azonban, hogy nem jellemzők az együttélési problémák kiéleződései, nincsenek jelentős konfliktusok. De előfordulnak drogproblémák, csellengő fiatalok, vandalizmus, melyek megakadályozása és a problémák kezelése erős szociális és közbiztonsági jelenlétet igényel a területen. Ezek a problémák jelentős kihívást jelentenek a városfejlesztés és üzemeltetés számára, többleterőforrásokat és a nagyon különböző igényekkel való speciális törődés képességét, az erre való felkészültséget és jelentős humán erőforrást is.

Ezzel ellentétben, mégis komoly kihívást jelentő társadalmi csoport az újonnan beépülő kertvárosi lakóterületek társadalma, melyek a létrehozott magas minőségű otthonokhoz mértén várják el a környezet rendezését és az infrastrukturális ellátottság kiépítését az önkormányzattól, rövid határidőn belül. Sürgető problémáik megoldásában gyakran képesek a közösségi áldozatvállalásra és összefogásra is, de ezeknek a folyamatoknak az összehangolása is sok erőforrást igényel. Mindemellett nehéz összehangolni az egyéni és közösségi, illetve kerületi szintű érdekek összehangolásának megfelelő prioritásait, még egy ilyen magasabban képzett lakosság esetében is. Gyakori konfliktusterületek a népszerű közterületek, mint a Római part, Hajógyári sziget, egy-egy kellemes lakóutca, kisebb park, kutyások és nem kutyások területhasználati kérdései, parkolásból és átközlekedésből származó problémák – ezeken a helyeken a különböző korú, társadalmi státuszú, életmódú használatból eredő érdekek ütköznek, melyek városüzemeltetési megoldásai nem egyszerűek.

Egyedi problémával jelentkezik a kerület peremén elhelyezkedő csúcshegyi volt zártkerti besorolású terület, melynek népessége évről évre növekszik. A kedvezőbb ingatlanárak és a természetközeli állapotok miatt sokan választják ezt a térséget jövőbeli otthonuk színhelyéül, majd a vásárlás után döbbennek rá az infrastrukturális ellátatlanság és a terület besorolásából eredő építési korlátozási problémákra. Az itt tulajdonnal rendelkező lakosság nagyon sokféle társadalmi réteget képvisel, ebből kifolyólag érdekeltségeiket is nehéz összehangolni. Legfőbb jellemzőjük a kétségbeesés és az önkormányzati megoldás egyre erőteljesebb sürgetése. Anyagi erőforrásaik átlagosak, vagy az alattiak. A konfliktusok a Harsány lejtő luxusházainak beépítésével a közelmúltban felerősödtek.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

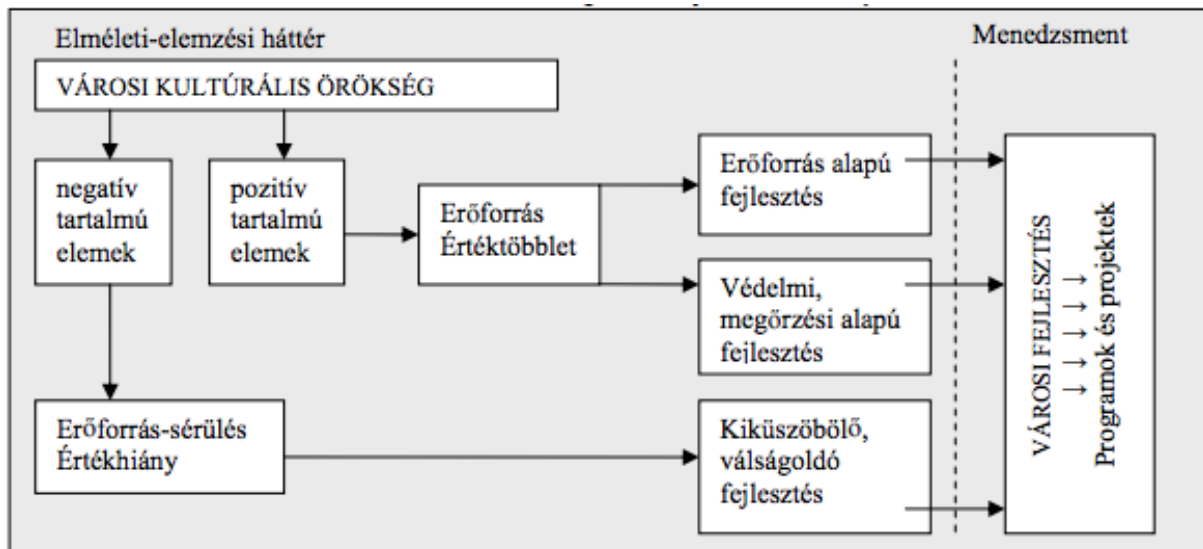
„A lokális környezet felértékelődésének következtében a lakóhely már többet jelent, mint az a hely, ahol az emberek dolgoznak, laknak, gyereket nevelnek stb. Ma már igény van arra, hogy egy hely stabilitást teremtsen és választ adjon az identitással kapcsolatos kérdésekre. Ebben a folyamatban a kulturális örökség nagy szerephez jut abban, hogy segíti a hely egyediségének, különlegességének kihangsúlyozását. Az egyes helyeken pedig akkor lehet erős identitást kialakítani, ha maguknak a helyeknek is megvan a saját történetük, emlékeik, hangulatuk, de ugyanakkor vannak a jövőre vonatkozó elképzelések is, azaz választ kínálnak azokra a kérdésekre, hogy „honnan jöttünk” és „hova megyünk”.

8. ábra A kulturális örökség területfejlesztési megközelítése

Forrás: Czene Zsolt: A kulturális örökség szerepe területfejlesztésben (Pécsi TE, Doktori értekezés tézisei, 2004

A városépítészet célja, hogy olyan városi tereket alakítson ki, amelyek a legnagyobb mértékben felelnek meg a városi lakosság igényeinek és szükségleteinek. Mivel az egyes helyeken felmerülő igények kultúrafüggőek, illetve tér és idő függvényében változnak, az igények megismerésére a leghatékonyabb módszer a közösség aktív bevonása a tervezési folyamatokba. A környék, a lakóhelyek fejlődési irányvonalainak meghatározásában való részvétel lehetősége szorosabb kapcsolatot alakít ki a városrésszel, ezáltal erősebbé válik az otthonérzet is. Az otthonérzet kialakulásában kulcsfontosságú szerepe van a helyeknek, a helyi örökségnek és annak a lehetőségnek, hogy a helyi lakosság befolyásolni tudja a lakóterületük sorsát, beleértve a lakóterület örökségének sorsát is.” (Az épített örökség és a helyi identitás kapcsolatának cselekvőközpontú földrajzi vizsgálata budapesti mintaterületeken, doktori (PhD) értekezés, Pap Ágnes, Szeged TE 2014)

9. ábra A kulturális örökség területfejlesztési viszonyrendszere

Forrás: Czene Zsolt 2004 Pécsi TE és Pap Ági 2014, doktori értekezés, Szeged TE

Óbuda-Békásmegyer kerülete települési identitásának dimenziói igen kedvező adottságúak. Történeti és kulturális öröksége gazdag, Óbuda 2000 éves múltja és emlékei táplálják, a helyi politika és fejlesztési elképzelések megkerülhetetlen elemei.

A római-, középkori- és újkori örökségek, az óbudai polgárság gazdag életének elemei, a római-parti vízi élet és a budai-hegyvidéki turizmus hagyományai, ipari műemlékek, nemzetiségi hagyományok, erős vallási közösségek – mind olyan elemek, amelyek a helyi identitás alakításában folyamatosan közrejátszanak, biztos alapot nyújtanak a mai kulturális és civil élet meglévő eseményeinek, új hagyományainak és szerveződésének formálásához.

Erőteljes a kerületben a civil élet, közel 300 civil szervezet működik, melyek aktívan vesznek részt egy-egy terület szervezésében, támogatásában a kulturális területek mellett az egészségügy, szociális segítségnyújtás, sportélet, állatvédelem, környezetvédelem vonatkozásában. Az Önkormányzat folyamatos kapcsolatot ápol velük civil referensén keresztül, igyekszik a programok és információk összehangolását segíteni, illetve minden évben pályázat által biztosít forrást a pénzügyi támogatások elnyerésére.

Óbuda-Békásmegyer néhány éve egyre erőteljesebben lép a részvételi tervezés irányába és a kerület közösségének véleménye megismerése felé. Szinte minden közterületi fejlesztést megelőzött a lakosság megkérdezése, így készül a klímastratégia és 2020-ban a közösségi költségvetés alakítás intézményét is bevezették, nagy érdeklődéssel kísérve. A polgárok egyre nagyobb arányban élnek a véleménynyilvánítás lehetőségével.

Új elem a szomszédsági lakóegységek közösségi zöldterület gondozásának bevezetése, mely kedvező fogadtatásra talált, ez a folyamat a remények szerint erősödni fog a jövőben.

A települési identitás alakításában fontos szerepe van a kerületi kommunikációs csatornáknak – mint az Óbuda című kéthetente megjelenő újságnak, az Óbuda-Békásmegyer honlapnak és az ahhoz kapcsolódó informatív oldalnak, továbbá a facebook közösségi oldalnak. A leggyorsabb híradásra az online felületek a legalkalmasabbak, ezek elérési szintje azonban

bizonytalan és csak a lakosság azon részéhez juttat információt, aki rendszeresen fent van az online térben. Tapasztalható azonban, hogy ez az elérés csak bizonyos rétegeket talál meg és teljesen kimaradnak azok a csoportok, akik koruknál és megszokott tájékozódási szokásaiknál fogva nem elérhetőek. Az online térben mozgó társadalmi csoportosulások jó megismerése, a velük való kapcsolatfelvétel segítheti ezeket a folyamatokat, a hálózatok kialakítása szükséges. Megállapítható, hogy a lakosság minél szélesebb körű elérésének módszerei még nem kiforrottak és nem kellően összehangoltak a kerületben.

Városi ismétlődő események:
Óbuda Napja – 2007-től, több helyszínen
Óbudai Nyár- 2000-től, több helyszínen
Óbudai Piknik és Civil Nemzetiségi Nap- 2017-től önálló esemény, több helyszínen
Advent Óbudán – 2008 óta, Fő tér és Szentlélek tér
Óbudai Kézműves Sörök Fesztiválja – 2016-tól
Óbudai Borfesztivál
Tavaszünnep Aquincumban
Sziget Fesztivál – 1992 óta, Hajógyári szigeten, nemzetközi fesztivál
Gyereksziget Fesztivál – 2002 óta, 4 júniusi hétvége a Hajógyári szigeten

15. táblázat Városi ismétlődő események

Forrás: III. kerület Önkormányzat

A kerület kulturális életét rendkívül sokféle szervezet és intézmény képviseli és alakítja, melyek a hagyományőrzés, az örökségek átvitele és a megújulás jegyében végzik nagyon magas színvonalú munkájukat erőteljesen fókuszálva az elhelyezkedésükből adódóan az egyes városrészek helyi társadalmának elvárásaira. Ilyen az Óbudai Kulturális Központ, a békásmegyeri Községi Ház, a csillaghegyi Községi Ház, a 3K, az Esernyős Óbudai Kulturális Központ, melyek mindegyikének neve egyediséget sugall a kerületi lakosoknak. Óbuda bővelkedik több szabadtéri és befogadó színházi térrel, mint a Zichy kastély kertje, a Kobuci Kert, a nagy múltú Óbudai Társaskör, az Aquincumi Múzeum, a Térszínház és a Fonó. Zenei élete kimagasló, nagy és híres komolyzenei zenekarok és kórusok (pl. Budapesti Fesztiválzenekar, Liszt Ferenc Kamarazenekar, Budapesti Vonósok, Óbudai Danubia Zenekar), az egyedülálló Óbudai Népzene Iskola és a Budapest Ragtime Band, hagyományőrző együttesek otthona. A kerület gazdag történelmi múltjáról több múzeum ad bőséges és tartalmas bemutatót, mint pl. az Aquincumi Múzeum és a Kiscelli Múzeum, képtárak és kiállítótermek gyűjteményei gazdagítják tovább kulturális kínálatát. Az egyes kerületrészek jelentős könyvtárak működnek, emellett népszerű a Könyvmegállók létesítményei is, melyek bevezetése egyéni kulturális arculatot ad a kerületnek.

Óbuda társadalmi identitásának meghatározói az itt jelenlévő egyházak és vallási közösségek is, melyek nagyon sokfélék: a római katolikus egyház 15 plébániával és kápolnával van jelen, köztük a Don Bosco közösséggel, akik oktatási intézményeket is működtetnek. Emellett a

református és evangélikus egyház, a zsidó hitközség és a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség, a Magyarországi Krisna tudatú hívők és a methodista egyház is rendelkezik a kerületben élő közösséggel.

A kerületben több nemzetiség él, melyek közül 12 nemzetiségi önkormányzatot is állít minden választás során. Így bolgár, cigány, görög, horvát, lengyel, német, örmény, román, ruszin, szerb, szlovák és ukrán nemzetiségi önkormányzatok kapnak bejegyzést. Az Óbudai Búcsú, a „Kirschen Kiritog” (Cseresznyés búcsú) - hagyományosan a német nemzetiség eseménye volt, de az esemény felújításával a kerület minden nemzetiségi önkormányzata lehetőséget kap a megjelenésre. A nemzetiségi élet megjelenése ezeken az eseményeken változó, az adott közösség erejétől és összefogottságától függ.

Óbuda-Békásmegyer sportélete erős befolyásoló tényezője a helyi identitás kialakulásának. Számptalan sportegyesületnek és sportágnak van hosszú évekre visszanyúló története a kerületben, melyre a jelenlegi egyesületi tagok rendkívül büszkék és jövőjüket erre építik. Sok esetben telephely is kapcsolódik ezekhez az identitásokhoz:

- III. kerületi Torna és Vívó Egylet – 1887-ben alapítva, jelenleg vízilabda, foci, atlétika, sakk, természetjáró szakosztályok
- Ganz Villamossági Evezős Klub – több mint 100 éves egyesület, jelenleg versenysport, amatőr sport, túraevezés – Királyok útja
- Külker Evezős Klub – 1912-ben alapították, 1992 óta önálló evezős klub, versenysport, evezés élethosszig, klubélet – Szent János u. 7.
- Óbudai SE – vízitúra szervezés és túravezető oktatás, táborok, 1965 óta, Horváth Péter „Kisindián” - Rozgonyi P. u.
- Békásmegyeri „Vándor” Kerékpáros Klub – 1980-as években alakultak, kerékpártúrák, táborok, versenyek, saját kupa - Békásmegyer
- Rókahegyi Szikla és Hegymászó SE – mai nevén Grossglockner Sport Club – hegymászás, túraszervezés
- Óbudai Brick Factory Baseball és Softball SE – baseball, 1990 óta, Morua Roberto – Aranyos utca 11, Óbudai Baseball Arena
- Teljesítménytúrázók Társasága – 1991 óta, teljesítménytúrázás, Hevér Gábor – nem Óbudán van a klubhely
- Óbudai Kaszások Kosárlabda SE- kosárlabda, 1993 – III. kerületi sporttelep, általános iskolák
- Aranypatkó Lovas Egylet – 1996 óta, Aranypatkó Lovarda, Aranyhegyi út 18
- Fogarasi Síiskola – alapítva 1998, síoktatás, táborok, versenyek - 2000 nm műanyag pályán – Fogarasi út
- Baráti Bórlabda FC – foci gyermekeknek, 1999-ben, Somodi László

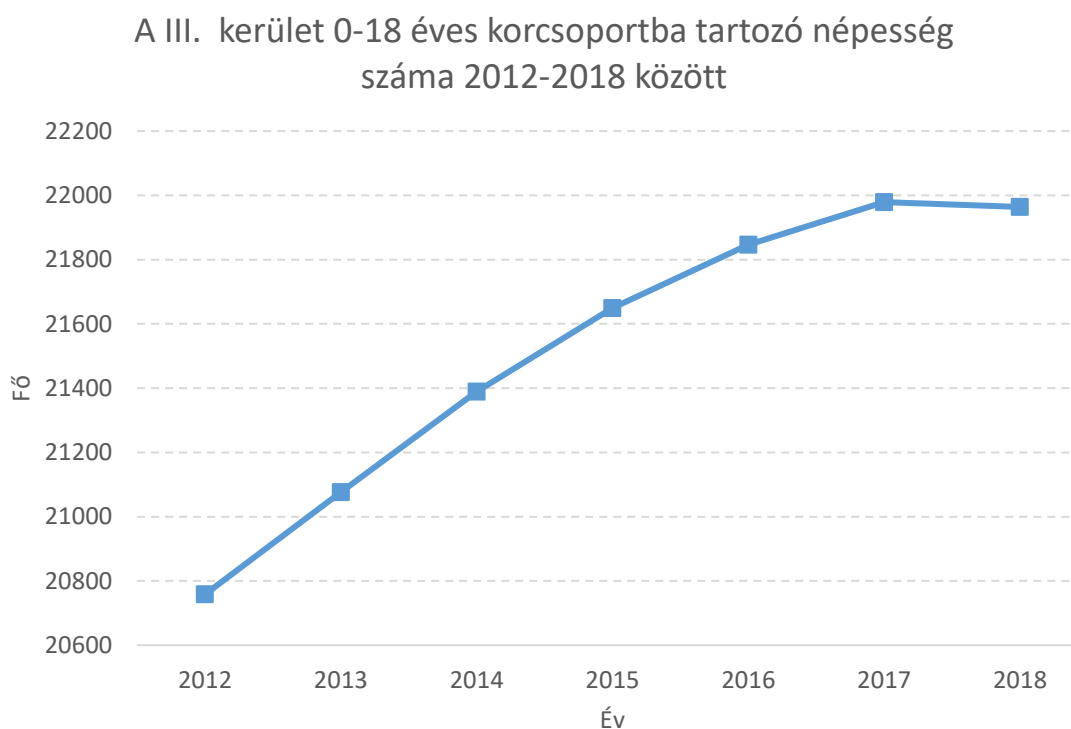
1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

Óbuda-Békásmegyer, Budapest III. kerülete a főváros átmeneti és elővárosi zónájában helyezkedik el, ennél fogva az egyes humán közszolgáltatásokat a kerületben lakókon kívül a környező agglomerációs települések lakói is igénybe veszik. Emellett előfordulhat a szomszédos kerületekkel is némi átjárás.

1.8.1.1. Oktatás

Az oktatás általános helyzetképéhez érdemes néhány demográfiai adatot is megvizsgálni. Elsőként a kerület 0-18 éves korcsoportba tartozó lakosságának számbeli alakulását, melyet a következő ábra szemléltet:

10. ábra A III. kerület 0-18 éves korcsoportba tartozó népesség száma 2012-2018 között

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A 2012-2017 közötti időszak erőteljes növekedést hozott a kiskorúak számában a kerületben, majd 2017-től stagnálásnak indult. Az arányokat tekintve a 2012-es 16,7%-ról 17,4%-ra, majdnem egy teljes százalékponttal növekedett a korcsoport aránya az állandó népességben ebben az időszakban (5 év). Ha a 0-18 éves korcsoportot további korcsoportokra bontjuk, láthatóvá válik, hogy a születéstől az általános iskolás kor végéig jelentő 14 éves korig tartó korcsoport adta a növekedés nagy részét, 13,4%-ról 14,1%-ra változott arányuk az állandó népességhez viszonyítva, míg a középiskolás korú 15-18 évesek megmaradtak a 2012-es 3,3%-os értéken. Érdemes még külön bemutatni a 3 éves, vagyis az óvodáskor küszöbét jelentő korosztály számának alakulását az elmúlt években:

11. ábra A 3 évesek, vagyis az óvodáskor küszöbét jelentő korosztály számának alakulása az elmúlt években
 Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A 3 évesek száma folyamatos 50 fős ingadozást mutat a vizsgált időintervallumban. A 2018-as 1 161 fő az állandó népesség 0,9%-át adja, ami a budapesti aránnyal megegyezik. Az iskolás kort elért gyermekek száma a 2006-os 1 042 főről (Forrás: Óbuda-Békásmegyer IVS, 45. o.) 2012-re számuk 1 230 főre emelkedett (Forrás: KSH), míg 2018-ban 1168 fő, tehát szinte azonos arányban vannak jelen a teljes állandó népességben az óvodás kort elértekkel.

Az adatok elemzése egyértelműen mutatja a nevelési- és oktatási, illetve gyermekegészségügyi (bölcsőde, gyermekorvosi ellátás) intézmények színvonal tartásának és fejlesztésének jelentőségét.

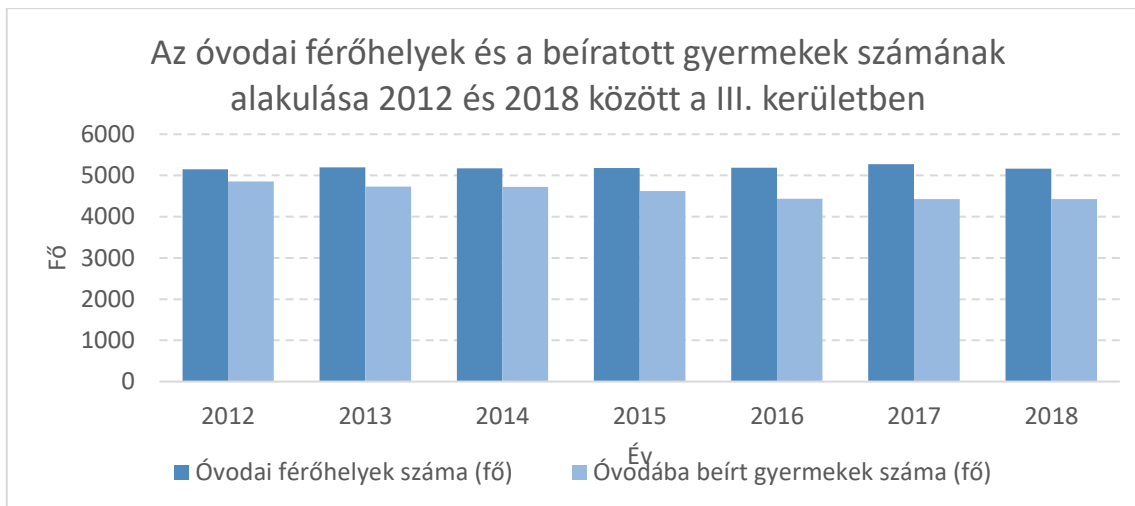
A demográfiai helyzetkép után meg kell vizsgálnunk a kerület oktatási intézményekkel való ellátottságát.

Óvodák

Az óvodák adataira tekintve kijelenthető, hogy alapvetően nem kapacitási problémák vannak. Az óvodai férőhelyek száma meghaladja az óvodába beíratott gyermekek számát, tehát az elmúlt években a megfelelő intézményrendszer biztosítása nem jelentett problémát a kerület számára. A kerület nagyon sok energiát fordít folyamatosan arra is, hogy a meglévő óvodák műszaki állapotát és felszereltségét is javítsa. Mindemellett bőven akad még feladat, elsősorban a lakótelepi környezetben lévő, elavult intézményhálózat felújításának terén. Ezesetben azzal a problémával is meg kell küzdeni, hogy ezek az épületek egy korábbi nevelési program alapján épültek, amikor még nem kapott ekkora hangsúlyt a gyermekek egészséges nevelése, mindennapi tudatos mozgásának és integrált oktatásának biztosítása.

A legfőbb kialakuló probléma, hogy az intézmények területi eloszlása nem válaszol a kerületben kialakuló lakásépítési tendenciákra. A nagy kapacitású helyein a lakosság csökken, néhány helyen csoportszüneteltetésre is sor került – Békásmegyer, de alapvetően a

lakótelepek népességszámának csökkenése miatt. Máshol, a kertvárosi dinamikusan fejlődő beépítések miatt pedig kapacitáshiány lép fel, illetve az itt lévő óvodák műszaki állapota sem megfelelő. – Külső Bécsi út környéke, Csillaghegy, Római part. További probléma várható a Waterfront City fejlesztés megvalósulásával Óbudán, mivel itt néhány éven belül koncentráltan fog jelentkezni nagyon sok fiatal, gyermeket vállaló család.

12. ábra Az óvodai férőhelyek és a beíratott gyermekek számának alakulása 2012 és 2018 között a III. kerületben

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

2012-től 2018-ig az óvodai feladatok ellátására alkalmas intézmények száma 44-ről 46-ra nőtt, hasonlóan az előző időszakhoz. 11 önkormányzati fenntartású, több telephellyel működő óvoda működik 30 telephelyen és további 13 magán, egyházi, illetve alapítványi fenntartású óvoda bővíti a kínálatot a kerületben. A kerületi óvodák összes férőhelyszáma 4162, ezt egészíti ki a nem önkormányzati fenntartású óvodák 531 férőhellyel. (Forrás: Óvodai iránytű 2019/2020). A férőhelyek kihasználtsága az utóbbi években nem volt kiegyenlített. A kerület vezetése a körzetmódosításokkal igyekszik a problémát orvosolni, de nem minden esetben valósítható meg könnyen az átirányítás. Egyrészt a családok sem fogadják könnyen ezeket a megoldásokat, másrészt csorbul a gyermekek érdeke is, hogy lakóhelyükhöz minél közelebb kapják meg az óvodai ellátást. Fontos adat még, bár részben becslésből származik (Óvodai és bölcsődei Trendelemzés 2019, OBVF), hogy az óvodai férőhelyek általános 10%-os kihasználatlanságát feltehetően a más kerületekbe hordott gyermekek okozzák, mely arány akár 13-15%-os lehet, a keresztirányú agglomerációs feltöltődés miatt. (Jelenleg arra vonatkozóan nincs adatgyűjtés, hogy a kerületi óvodákba milyen létszámmal járnak az agglomerációból gyermekek.)

Mindemellett meg kell jegyezni azt a tényt is, hogy 2010- 2018 között megkétszereződött az SNI-s gyermekek létszáma az óvodákban, mely jelentős pedagógiai feladatellátás növekedést jelent. A terhelésnövekedés alapvetően a lakótelepi területeken lévő óvodákat érintette.

Az ÓBVF által 2019-ben készített Óvodai és Bölcsődei Trendelemzés dokumentuma vizsgálja a jövőben várható kapacitásigények kielégítésének lehetséges megoldásait. Három területen van szükség jelentős beruházással együtt járó fejlesztésre, figyelembe véve az ott meglévő

alacsony kapacitású vagy nem megfelelő állagú, fejlesztetetlen intézményeket is: Csillaghegyen, Harsány lejtő – Külső Bécsi úton és a BUSZESZ területén. Az új lakóépületfejlesztések során az önkormányzat területfejlesztési szerződést kötött a beruházókkal, melyek alapján rendelkezésre állnak források és ingatlanok is a fejlesztésre. A tervek kidolgozás alatt vannak.

ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZAT A PROJEKTJAVASLATOKRÓL

Az alábbi táblázatokban szereplő sorrend egyben prioritás sorrendet is jelent.

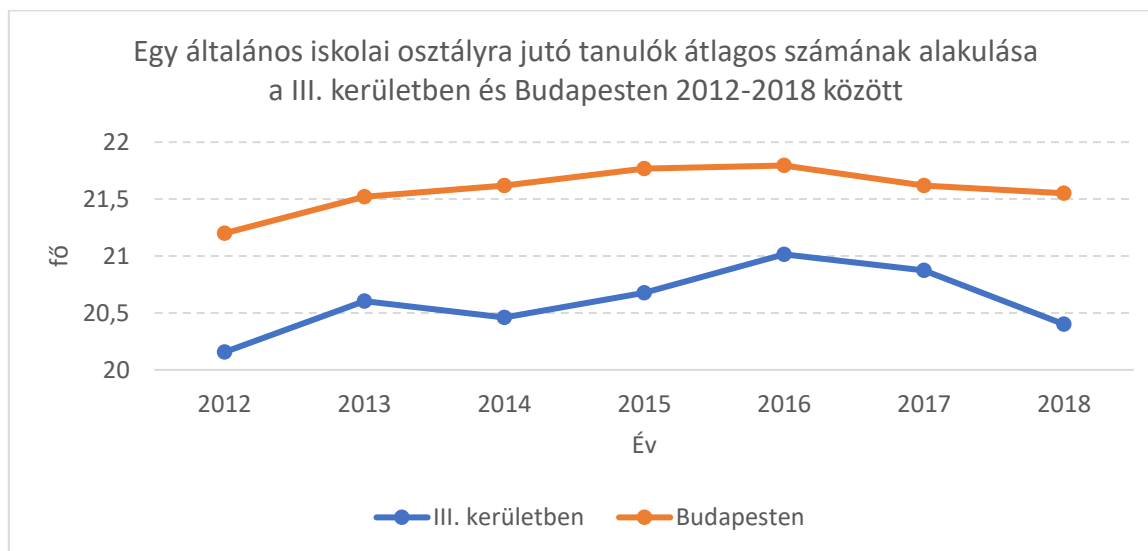
Óvodai fejlesztések				
Projektjavaslat	Beruházás típusa	Tervezett új kapacitás (csop. szoba db és fő)	Tervezett új vagy felújított épület területe (m²)	Becsült nettó kivitelezési költség
Kastély óvoda bővítése	bővítés	2 / 50 fő	80	88 000 000 Ft
Kemény Villa funkcióváltása	előkészítő munkálatok (bontás közművesítés)			35 000 000 Ft
	<u>újépítés</u>	4 / 100 fő	250-300	345 000 000 Ft
Harsánylejtő új intézmény építése	előkészítő munkálatok, tereprendezés			25 000 000 Ft
	<u>újépítés</u>	3 / 75 fő	200-250	312 500 000 Ft
Örömi úti telephely fejlesztése (amennyiben a kemény Villa nem valósul meg)	kisajátítás			15 000 000 Ft
	felújítás és bővítés	1 / 25 fő	157	172 700 000 Ft
Bölcsődei fejlesztések				
Projektjavaslat	Beruházás típusa	Tervezett új kapacitás (csop. szoba db és fő)	Tervezett új vagy felújított épület területe (m²)	Becsült nettó kivitelezési költség
Kemény Villa funkcióváltása	<u>újépítés</u>	3 / 75 fő	200-250	287 500 000 Ft
Harsánylejtő új intézmény építése	<u>újépítés</u>	3 / 75 fő	200-250	312 500 000 Ft

16.táblázat: Óvodai és bölcsődei trendelemzés 2019, OBVF

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata először 2020-ban hirdette meg a Községi Költségvetést, melynek során 50 millió Forint keret állt rendelkezésre a lakossági közösségek által javasolt fejlesztésekre. Ebben a programban 5 óvoda nyert el támogatást, melynek keretében az óvodák műszaki vagy felszereltségi fejlesztése valósulhat meg. (Arató Emil téri Gyermekvilág Óvoda, Hétpettyes Óvoda Szín-köt-játék Tagóvoda, Harrer Pál utcai Óvoda, Montessori Gyermeksziget Óvoda, Vackor Tagóvoda) Emellett a központi költségvetésből is folyamatos fejlesztések történnek a kerület óvodáiban, az óvodák sportterület fejlesztésében. (Óbudai Meseerdő Óvoda) A minőségi oktatómunka elismeréseként az EMMI Kincses Kultúróvoda címét nyerte el 2020-ban az óbudai Ágoston Művészeti Óvoda.

Általános iskolák

Az általános iskolai helyzetképet nézve 2018-ban 10323 általános iskolai tanuló élt a kerületben, akik 506 osztályban tanultak, így egy osztályra átlagosan 20,4 fő tanuló jutott. Ez több, mint egy egész fővel kevesebb a budapesti átlagnál (21,6 fő/2018, Budapest).

13. ábra Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók átlagos számának alakulása a III. kerületben és Budapesten 2012-2018 között

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Az egy iskolai osztályra jutó tanulói létszámtalag alacsonyan tartása annak köszönhető, hogy a tanulók folyamatosan növekvő számára reagálva az osztályok száma hasonló mértékben növekszik. 2012-höz viszonyítva 2018-ban megközelítőleg 2000 fővel több tanuló járt a III. kerület általános iskoláiba, amely tényadatokhoz alkalmazkodva 90-nel több osztály is indult.

Bár a teljes általános iskolai tanulói létszám folyamatosan növekedett, ezzel párhuzamosan az első osztályos tanulók száma erősen ingadozott. Ennek ellenére a növekedés itt is megfigyelhető: 2018-ban 1385 elsőosztályos diák kezdte meg a tanévet, míg 6 évvel korábban, 2012-ben ez 70 fővel kevesebb volt (1315 fő). A 8. évfolyamot a nappali oktatásban eredményesen befejező tanulók száma 2013 óta folyamatosan növekszik. 2018-ban 1 182 fő fejezte be az általános iskolát. (Szinte ugyanennyi kezdte el, hiszen az iskolás korúak száma 1168 fő!) A kerületvezetés számára továbbra is fontos, hogy a lakóterületek alapintézményi ellátottsága megfelelő legyen, azonban ez már nem tartozik az önkormányzat kötelezően ellátandó feladatai közé. Mindemellett elmondható, hogy a területi fejlődések más hangsúlyra való helyeződése miatt kapacitáskihasználási elmaradások, illetve kapacitáshiányok várhatóan ezen a területen is hamarosan erőteljesebben fognak mutatkozni az óvodai intézményellátottsághoz hasonlóan.

Középiskolák

A középiskolai intézményrendszerben 2018-ban 12 gimnáziumi, 3 szakközépiskolai és 3 szakközépiskolai feladat ellátási hely volt, ezek együttesen 5446 tanulót láttak el. A középiskolai tanulók 76%-a tanult gimnáziumban és 20% szakközépiskolában, míg 4%-a szakközépiskolában. A középiskolai tanulói létszám időbeli alakulását vizsgálva 2012-től csökkenő tendenciáról számolhatunk be:

A kerület középiskolái közül kettő is előkelő helyen szerepel a *2019-es országos középiskolai rangsorban – TOP 100*:

9. a Békásmegyeri Veres Pálné Gimnázium

27. az Óbudai Árpád Gimnázium

31. az alternatív Közgazdasági Gimnázium

99. az Óbudai Gimnázium

Emellett alapvetően jellemző rájuk az egyéni arculat és az általános népszerűség. Vonzerejük messze túlmutat a kerület határain.

Az *alternatív középiskolák rangsorában 2019 - TOP10* két óbudai középiskola is szerepel, a méltán népszerű *Alternatív Közgazdasági Gimnázium* és az *Óbudai Waldorf Gimnázium*. Az AKG évek óta a lista élén van, ami szinte természetes is, az iskola mintaadó módszertani rendszere, az épületállomány állapota és gondozása és a tanulók eredményeinek fényében.

Intézmények
Békásmegyeri Veres Pálné Gimnázium
Babits Mihály Gimnázium
Kőrösi Csoma Két Tanítási Nyelvű Baptista Gimnázium
Óbudai Árpád Gimnázium
Óbudai Gimnázium
Alternatív Közgazdasági Gimnázium
Budapesti Gazdasági Szakképzési Centrum Varga István Kereskedelmi és Közgazdasági Szakközépiskola
Budapesti Műszaki Szakképzési Centrum Bláthy Ottó Titusz Informatikai Szakgimnázium
Budapesti Táncművészeti Szakgimnázium, Kortárs Művészeti Gimnázium és Alapfokú Művészeti Intézmény
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Kelta Szakgimnázium és Szakközépiskola
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Óbudai Szakközépiskola és Szakgimnázium
Óbudai Waldorf Iskola és Gimnázium
Vécsey János Környezetvédelmi Szakkollégium
The British International School Alapítvány Óvoda, Általános Iskola és Középiskola
Szent József Katolikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium
Bp. III. kerület Kerék Általános Iskola és Gimnázium
Vécsey János Környezetvédelmi Szakkollégium
Semper Stúdió Felnőttek Általános Iskolája és Gimnáziuma
Karrier Suli Esti Gimnázium

17. táblázat A III. kerület középfokú oktatási tevékenységet folytató intézményei

Forrás: III. kerületi Önkormányzat

Felsőoktatás

Az Óbudai Egyetem 2010-ben jött létre a Budapesti Műszaki Főiskola, illetve a jogelődök, a Bánki Donát Műszaki Főiskola, a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola, a Könnyűipari Műszaki Főiskola általános és teljes körű jogutódjaként. Az óbudai központtal rendelkező intézmény Budapesten és Székesfehérváron mintegy 45 000 négyzetméteren folytatja oktatási és kutatási tevékenységét. A 2017/18-as tanévben összesen 11355 hallgató folytatta tanulmányait az alábbi táblázatban feltüntetett karokon. Az egyetem fejlesztése folyamatos, 2020-ban számítógépes és internetes hálózatfejlesztése valósult meg.

Az Óbudai Egyetem 2020-ban szintet lépett ipari kapcsolatai erősítésében. Ipari Tanács alakult az egyetem, Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata és Székesfehérvár Önkormányzata részvételével, illetve további ipari szereplők bevonásával, mely működésének célja közös képzési és tehetséggondozási programok indítása, új ösztöndíj programok kidolgozása, az innovációs tevékenység erősítése. Ezzel a lépéssel erősítésre kerül az ipari szereplők és az egyetem közötti kapcsolat, az oktatási és kutatási portfólió igényekhez közelítő bővítése.

Óbudai Egyetem karjai a 2017/18-as tanévben
Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kar
Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar
Keleti Károly Gazdasági Kar
Neumann János Informatikai Kar
Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Karon
Alba Regia Műszaki Kar – Székesfehérvár

18. táblázat Óbudai Egyetem karai a 2017/18-as tanévben

Forrás: Óbudai Egyetem

A 2010-ben létrejött Zsigmond Király Főiskola több átalakuláson is átesett az elmúlt években, egy azonban nem változott, a campusa továbbra is Békásmegyeren található a legkorszerűbb oktatástechnikai berendezésekkel felszerelve. 2016-tól Zsigmond Király Egyetem néven működött egy ideig, az alkalmazott tudományok egyeteme státuszban. 2017-ben tulajdonosváltás történt, melynek során az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) tulajdonába került a Zsigmond Király Egyetem. Így 2018-tól egyházi fenntartású egyetemmé vált, melynek során névváltoztatás is történt, így az intézmény jelenleg Milton Friedman Egyetem néven működik. Az egyetem hallgatói létszámára évek óta a folyamatos csökkenés jellemző, ezért jelenleg kevesebb mint 1300 hallgató vesz részt az intézmény oktatási rendszerében.

A Budapesti Kortárstánc Főiskola több mint 15 éve működő alapítványi fenntartású intézmény. A főiskola nemrég bejelentette, hogy hivatalosan is megszűnteti táncművész alapképzését és tánctanár mesterszakját és a meglévő a képzéseket 2021-ig működtetik.

Az IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola Campusa 2014 őszétől Óbudára a Graphisoft Parkba költözött és itt folytatja főként üzleti és menedzsment képzések keretében felsőoktatási tevékenységét. 2015-ben az IBS-be olvadt az Általános Vállalkozási Főiskola, amely új magyar alapképzési és mesterképzési oklevelet adó szakok meghirdetését tette lehetővé. Emellett megmaradt nyolc szakterületen a brit Bachelor's és négy szakon brit Master's diplomát adó képzés is. Az IBS összesen több mint 1300 hallgatóval rendelkezik melynek közel 50%-a külföldi, emellett közel 70 európai partnerintézménye is van, köztük stratégiai partnerként a University of Buckingham.

Az Aquincum Campus (korábban Aquincumi Technológiai Intézet (AIT-Budapest, Aquincum Institute of Technology) fordított sorrendet követ: az ipar és az üzlet közelébe települ az oktatás. A fordított sorrend jelentőséggel bír. Ez az oktatási intézmény nem irányítani, hanem szolgálni kívánja az ipart és az üzleti világot, mert hiszi, hogy a piaccal napi kapcsolatban álló gazdaság jobban láthatja a fejlődés fő irányait. Az intézmény a világ legjobb egyetemeiről egy-egy szemeszterre érkező diákok számára tervezi kurzusait, amelyek ugyanakkor a Graphisoft Parkban működő vállalatok kutatói számára is kivételes továbbképzési lehetőséget nyújtanak.

1.8.1.2. Szociális ellátás

Óbudai Egyesített Bölcsődék

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat 10 bölcsődét tart fenn az Óbudai Egyesített Bölcsődék integrált intézmény keretén belül, 962 fő férőhellyel. A bölcsődék a kerület különböző pontjain, a lakosság által jól megközelíthető területeken helyezkednek el, így jól lefedik az egész kerületet. 2019-ben készült el Óbuda-Békásmegyer óvodai-bölcsődei trendelemzése a 2013-2023 időszakra, amely a 2013-2018 időszak folyamatai alapján készít becsléseket az elkövetkező időszakra. A dokumentum megállapítja a szükséges kapacitásfejlesztések létszámát, műszaki tartalmát és helyszíneit, megvizsgálja a lehetséges fejlesztési helyszínek feltételeit és ennek alapján tesz javaslatokat a jövőbeli legkedvezőbb bővítésekre.

Bölcsődei fejlesztések				
Projektjavaslat	Beruházás típusa	Tervezett új kapacitás (csoport szoba db és fő)	Tervezett új vagy felújított épület területe (m ²)	Becsült nettó kivitelezési költség
Kemény Villa funkcióváltás	újépítés	3/75 fő	200-250	287 500 000 Ft
Harsánylejtő út új intézmény építése	újépítés	3/75 fő	200-250	312 500 000 Ft

19. táblázat A III. kerület tervezett bölcsődei fejlesztései a 2013-2023-as időszakban

Forrás: Óbuda-Békásmegyer Óvodai-Bölcsődei trendelemzése a 2013-2023

A területi lefedettségtől függetlenül a kerület belső részein található bölcsődék a legnépszerűbbek. Az itt fellépő kapacitásproblémákat a külső részek telephelyeinek befogadóképessége orvosolja. 2014-ben 4-5 bölcsőde infrastrukturális megújítására került sor, továbbá a közel 150 millió forint elnyert uniós támogatásnak is köszönhetően egy új, 52 férőhelyes bölcsőde (Csillaghegyi Makovecz Bölcsőde) került átadásra. 2020-ban a Kerék Bölcsőde fejlesztése valósult meg. Az utóbbi években a kedvező jogszabályi változásoknak és a felmerülő speciális igényeknek köszönhetően a bölcsődei ellátás alternatívájaként a kerületben is megjelentek a családi napközik. A napközbeni ellátást igénybe vevő bölcsődés korú gyermekek túlnyomó része azonban jelenleg is az Óbudai Egyesített Bölcsődék ellátottja.

Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ

A 60 éves múltra visszatekintő Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ potenciális ügyfeleinek csoportja igen nagy.

A komplex szolgáltatásokat nyújtó intézmény feladatellátásai
Fogyatékosok Nappali Ellátása - (FNE) - fogyatékos személyek nappali ellátása - 80 férőhely,
Pszichiátriai Betegek Nappali Ellátása - (PBNE) - fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek részére pszichiátriai betegek nappali ellátása - 20 férőhely,
Fejlesztő foglalkoztatás - fejlesztési jogviszony - 30 fő és a munka törvénykönyve szerinti határozott idejű foglalkoztatás - 60 fő,
Támogató Szolgálat - (TSZ) támogató szolgáltatás: a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén,
Látássérültek Klubja - 10-12 fő,
Egyéni és csoportos fejlesztések - a nappali ellátások keretében.

20. táblázat Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ által ellátott feladatok

Forrás: III. kerületi Önkormányzat

A támogató szolgálat nagy szerepet játszik abban, hogy a fogyatékos vagy beteg személyek minél tovább saját otthonukban élhessenek. A szolgáltatás keretében a nyolcórás munkarendben foglalkoztatott 4 gondozó 15 embert lát el.

A Központ felszereltsége folyamatosan bővül, 2020-ban Snoezelen szoba kialakítását sikerült megvalósítani egy kerületi cég adományából, mellyel tovább bővült a középsúlyos értelmi fogyatékosokkal és autizmussal élők terápiás kezelési lehetősége.

Az Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ és a vele együttműködő Tájéoló Szociális Egyesület 2020-ban egy új programot indított, mely a csökkent munkaképességűek nyílt munkaerőpiacon való elhelyezkedésének szélesebb lehetőségeit támogatja és készíti elő. A programhoz az Óbudai Vagyonkezelő Nonprofit Zrt. Biztosít gyakorlati helyszíneket, mellyel lehetőség nyílik a program gyakorlati szakaszában a képességek feltérképezésére a próbamunkák során.

Óbudai Szociális Szolgáltató Intézmény

Az Intézmény feladatellátásának középpontjában az idősgondozás áll. Az idős kerületi lakosok száma emelkedik, ezért támogatásukat továbbra is prioritásként kell kezelni. Az integrált intézmény 11 telephelyen működik. Szociális étkeztetést, házi segítségnyújtást, nappali ellátást (idősek klubjai) biztosít és átmeneti elhelyezésre nyújt lehetőséget a Derűs Alkony Gondozóházban. A kötelezően ellátandó feladatokon túl, önként vállalt feladatként működtetik az Otthoni Szakápolási Szolgálatot, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és a hat nyugdíjas házban a 24 órás nővér szolgálatot.

A szolgáltatások gazdag választéka rendszerszerűen ad választ az idős emberek különböző szükségleteire, nagy hangsúlyt helyezve a tíz idős klubjában zajló preventív tevékenységekre. Szociális étkeztetésben 2017-ben havonta átlagosan 560 fő részesült: 18 % az idősök klubjaiban történő helyben fogyasztással, 38 % az idősök klubjaiból történő elvitellel és 44 % lakásra történő kiszállítással. Diétás étkezés is kérhető, melyet átlagosan 50 fő vesz igénybe. A házi segítségnyújtás jogszabályi háttere átalakult. A változás a gondozási tevékenységek körére és a jogosultsági feltételekre is kiterjed.

A három házi segítségnyújtást végző szolgálat 288 fő számára biztosítja a gondozási-ápolási feladatokat és az önálló életvitel fenntartását saját otthonukban. Ezen a szakfeladaton 2017-ben létszámbővítés történt, így összesen 30 fő gondozó dolgozik a szolgálatoknál. A házi segítségnyújtás keretében ellátottak az idős emberek veszélyeztetett csoportját alkotják.

Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ

Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ szolgáltatásait három telephelyen, a Gyermek Átmeneti Otthonában és a Családok Átmeneti Otthonában valamint 10 kiléptető lakásban nyújtja. (2018-ban 78 családot segítettek)

A jogszabályi változások az intézményt is érintették, mert az ágazati integráció részeként 2016. január 1-től két új nagyobb szervezeti egység alakult ki: a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatokat egy szakmai csoportba integrálták a szociális és gyermekjóléti alapellátást nyújtó Család és Gyermekjóléti Szolgálatba, valamint kialakították a gyermekjóléti központ hatósági ügyeivel, speciális szolgáltatásaival foglalkozó és a tanácsadást nyújtó Család és Gyermekjóléti Központot, így az intézmény korábbi tevékenységi keretei és működés módja is megváltozott.

A családsegítés keretében végzett szolgáltatások
A szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzetek miatt segítségre szoruló személyek, családok támogatása,
Adósságkezelési tanácsadás,
Munkavállalási - és pályaválasztási tanácsadás,
Foglalkoztatási koordináció - óbudai jövedelempótló támogatásra jogosultak együttműködési kötelezettségével kapcsolatosan,
Családi- és párkonzultáció,
Közösségi élelmiszerakciók, adományok, programok.

21. táblázat Az Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ által családsegítés keretében végzett szolgáltatások

Forrás: III. kerületi Önkormányzat

2020-ban új telephely átadására került sor a Víziorgona u. 10 alatt, mely szociális szolgáltatóház és családi, közösségi tér a „Szociális városrehabilitáció megvalósítása Békásmegyeren” uniós projekt részeként jött létre. A létesítményben drogreveníciós szabadulószoza és szociális fodrászat is helyet kapott. A telephely a legmegfelelőbb helyen, Békásmegyer központjában valósult meg, így megfelelő támogatást tud nyújtani a lokális problémák kezelésében.

A gyermekjóléti tevékenység keretében nyújtott szolgáltatások
Általános szolgáltatói feladatok (pl. családgondozás, válsághelyzetben lévő gyermekek gondozása, örökbefogadással kapcsolatos intézkedés, konfliktuskezelés, családlátogatás, esetkonferenciákon és szakmaközi megbeszéléseken részvétel, információnyújtás, hivatalos ügyben segédkezés stb.),
Utcai és lakótelepi szociális munka - Reintegrációs Ifjúságnevelési Gócpont (RING)
Kapcsolattartási ügyelet,
Kórházi szociális munka,
Pszichológiai- és pszichiátriai tanácsadás (felnőtt és gyerek),
Jogi tanácsadás,
Készenléti ügyelet,
Nyári tábor szervezése,
Közreműködés a szünidei gyermekétkeztetés lebonyolításában,
Adományszervezés,
Mediáció.

22. táblázat Az Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ által gyermekjóléti tevékenység keretében nyújtott szolgáltatások
 Forrás: III. kerületi Önkormányzat

Óbuda - Békásmegyer Önkormányzata széleskörű segítségnyújtást ad a szociális pénzügyi támogatások terén, melynek szerkezete hosszú évek alatt alakult ki, de a lakossági igényekhez való igazítása folyamatos. 2020-ban a Covid 19 járvány miatt szükségessé vált bizonyos részterületek megújítása, szélesítése és új programok kialakítása. Erről részletes adatok még nem állnak rendelkezésre. A pandémia hatásai várhatóan hosszan elhúzódnak, ezért a szociális támogatások rendszerét is átalakítják, illetve várhatóan szélesedni fog az igényjogosultak köre is.

	2012		2018		Csak 2012-ben meglévő adatok
	fő	felhasznált összeg (1000 Ft)	fő	felhasznált összeg (1000 Ft)	
Rendszeres szociális segély	125,67	32803			x
Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás			93,58	30972	
Foglalkoztatást helyettesítő támogatás	472,87	129377	125,97	34465	
Alanyi jogon megállapított ápolási díj	223,16	82819	249,66	136189	

Méltányossági alapon megállapított ápolási díj	251,67	70616			x
Időskorúak járadékában részesítettek (a fő esetében: havi átlagos szám)	18,75	6511	22,97	7738	
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	1654	19186	467	5649	
Óvodáztatási támogatás	3	40			x
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők	1593		1766		
Méltányossági alapon kiadott közgyógyellátási igazolvány	1358	35828			x
Normatív lakásfenntartási támogatás	1897	65937			x
Méltányossági alapon nyújtott lakásfenntartási támogatás	1649	27336			x
Adósságcsökkentési támogatás okán megállapított lakásfenntartási támogatás	61	1459			x
Adósságcsökkentési támogatás	49	12147			x
Súlyosan mozgáskorlátozott személyek közlekedési támogatása	72	851			x
Átmeneti segély	2330	49851			x
Települési támogatás			2626	159937	
Temetési segély	264	11872			x
Köztemetések	70	8362	43	5240	
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	1133	17941			x
Egyéb önkormányzati támogatás	37683	332425	36980	202582	
SZUM		905361		582772	

23. táblázat Szociális támogatások alakulása 2012-ben és 2018-ban a III. kerületben

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Az önkormányzati szervezeteken túl több olyan civil szervezet is dolgozik a kerületben, mely szociális szolgáltatásokat nyújt a lakosoknak. Az egészségügyi és szociális szervezetek kategóriába sorolt egyesületek és alapítványok listája csak az önkormányzat honlapján 50 elemből áll. Ezek között olyan, nagy, országos szervezetek is képviseltetik magukat, mint a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület, a Magyar Vöröskereszt Budapest Fővárosi Szervezete, a Magyar Hospice Alapítvány (mely 2020-ban Prima Primissima Díjat nyert), Kék Pont Drogkonzultációs Központ és Drogambulancia Alapítvány, az Országos Nyugdíjas Polgári Szervezet vagy az Étel az Életért Közhasznú Alapítvány, a Nagycsaládosok Országos Egyesületének pedig a Csillaghegyi Csoportja.

A nagy szervezetek mellett sok kisebb, helyiek által létrehozott, a nagyobb szervezetek munkáját sokszor kiegészítő, a helyi igényekre fókuszáló szervezet is működik a kerületben. Ilyen például az Óbuda-Békásmegyer Mentőalapítvány, az Újlak Caritas Alapítvány, a Bosco Szent János Ifjúsági, Nevelési és Oktatási Alapítvány, a „BRAUNHAXLER” Óbudai Német Hagyományokat Ápoló Egyesület vagy az Összefogás Óbudáért Egyesület. A kerületben a rászorulókat megsegítéséért, mind az önkormányzati, mind a civil szereplők nagyon sokat tesznek.

Az ismertetett önkormányzati szolgáltatások mellett, civil oldalról az Ételt az Életért Közhasznú Alapítvány két helyszínen már négy éve végez melegétel-osztást a hét öt napján, az Összefogás Óbudáért Egyesület pedig a rászoruló gyermekek számára biztosít naponta reggelit és tízórai csomagot: Békásmegyeren reggelente 6 és 8 óra között 90-100, Kaszásdűlőn pedig 50-60 gyermek szokott megreggelizni az ő jóvoltukból. A szervezet az Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ munkáját is aktívan segíti azzal, hogy a rászoruló gyermekekkel való mindennapos kapcsolatnak köszönhetően jelezni tudja, ha krízishelyzetbe került egy család vagy olyan jellegű segítségre van szüksége, amit a Gyermekvédelmi Központ tud biztosítani. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat kerületi szervezete a Miklós utca 32. szám alatt működtet éjjeli menedékhelyet és Nappali Szociális Centrumot, mely a hajlékkal nem rendelkezők számára a higiénés szükségleteik kielégítésének lehetősége mellett szociális információkat, tanácsokat is nyújt, az álláskeresésben pedig az álláskeresési iroda ad segítséget. A centrumban dolgozó szociális munkások az információnyújtási segítség mellett mentálhigiénés támogatást is nyújtanak a betérőknek.

A Covid19 járvány hatása a szociális ellátási rendszereket is erősen érintette, az ellátás hagyományos módjait jelentős átalakításra készíti. Több szervezet igyekszik olyan új típusú eszközöket létrehozni, melyek az otthonápolást segítik és gyermekjogi kérdések megoldásában nyújtanak hatékony segítséget. (Óbudai Hospice Ház otthonápolási oktatófilmek, Hintaló Alapítvány chatbot gyermekjogi kérdésekben, támogató telefonkapcsolati központok létrehozása. Lelkisegély Vonal, Gördülő Táncsoport Meghallgatlak projekt, Baltazár Színház 12 parancsolat karácsonyi kampány stb.)

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata kiemelt erőforrásokat fordít azon a civil szervezetek támogatására, melyek a különböző szociális hátrányokat jelentő nehézségek oldásában vesznek részt.

1.8.1.3. *Egészségügy*

A kerület lakosainak háziiorvosi alapellátását 86 orvos (59 felnőtt házi orvos, valamint 27 házi gyermekorvos) biztosítja. A háziiorvosi praxisok mindegyike privatizált formában, egyéni, illetve társas vállalkozás keretében működik.

A felnőtt háziiorvosi körzetek átlagos lakosság száma 1993 fő, míg a házi gyermekorvosi körzeteké 713 fő, ami már képes biztosítani a praxisok fenntartható működtetését, de még nem veszélyezteti a feladatok ellátását.

A háziiorvosi alapellátás 17 telephelyen (10 felnőtt és 7 gyermekorvosi rendelőben) biztosított. Egy adott ingatlanban több ellátás-típus is megjelenik, így összesen 13, egy kivétellel részben vagy egészben önkormányzati tulajdonú ingatlanban működik háziiorvosi ellátás.

A fogorvosi alapellátásban 37 fogszakorvos (25 felnőtt és 12 gyermek-fogorvos) vesz részt. A felnőtt fogorvosok mindegyike, valamint 3 gyermek-fogorvos - a háziiorvosokhoz hasonlóan - privatizált formában, egyéni, illetve társas vállalkozás keretében dolgozik. 9 gyermek-fogorvos a Szent Margit Rendelőintézet Nonprofit Kft. alkalmazottjaként végzi gyógyító-megelőző tevékenységét.

A felnőtt fogorvosi körzetek átlagos lakosság száma 4462 fő, míg a gyermek fogorvosi körzeteké 1992 fő.

Fogászati alapellátás 9 telephelyen (5 felnőtt és 4 gyermekfogászati rendelőben), 1 kivétellel részben vagy egészben önkormányzati tulajdonú ingatlanban működik.

Óbuda-Békásmegyer Védőnői Szolgálat 2013-ban jött létre, mely részben önálló költségvetési intézményként működik. A védőnői ellátás nyolc telephelyen (hét védőnői tanácsadóban és egy intézményvezetői székhelyen), összesen 46 területi és 15 iskolavédőnői státusszal valósul meg.

2013 óta az önkormányzat önként vállalt feladatként a járóbeteg-szakellátást továbbra is biztosítja, tekintettel az ellátás lakosság-közeli megtartására. A 100%-ban önkormányzati tulajdonú Szent Margit Rendelőintézet Nonprofit Kft. három telephelyen nyújt járóbeteg-szakellátást: a Vörösvári úti és Csobánka téri Szakrendelőben, valamint a Laktanya utcai Tüdőgondozó és Tüdőszűrő Állomáson.

A Rendelőintézet heti 2013 szakorvosi, 287 nem szakorvosi, 80 laborszolgáltatási, 181 fogászati szakorvosi, továbbá 74 egynapos sebészeti óraszámában rendelkezik működési engedéllyel Óbuda-Békásmegyer lakosainak és egyes orvosi szakterületeken meghatározott, az agglomerációhoz tartozó települések lakosainak egészségügyi szakellátása céljából. Egy év alatt a három telephelyen mintegy 540.000 orvos-beteg találkozó jön létre.

2019. december 31.-én a Rendelőintézet állományi létszáma 248 fő volt.

Az Óbudai Rendelők Egészségügyi Szolgáltató Kft.-t (OBRESZ) 2016-ban hozta létre az Önkormányzat. A forprofit cég koordinálja a kihasználatlan egészségügyi kapacitások hasznosítását, megszervezi a hiányzó, vagy a lakosság által igényelt, de a NEAK által nem, vagy nem megfelelő volumenben finanszírozott egészségügyi szolgáltatásokat. Az OBRESZ egészségügyi szolgáltató tevékenységét a Rendelőintézet fenti 3 telephelyén végzi, éves esetszáma meghaladja a 8300-at.

Az Óbuda-Békásmegyer területén lévő, állami fenntartású Szent Margit Kórház komoly jelentőséggel bír a kerületi lakosok ellátásában. A fekvőbeteg-ellátáson túl aktív szerepet vállal a járóbeteg-szakellátásban is szakambulanciáival, továbbá a laboratóriumi, patológiai és képalkotó diagnosztikai szakellátásával, illetve az onkológiai gondozás, valamint a várandós gondozás terén.

Óbudai Egészségügyi Konzultációja 2018-ban valósult meg, melynek során több, mint 3000 kitöltés érkezett a széleskörűen terített kérdőívekre. A konzultáció eredményeként az önkormányzat 2019-ben Intézkedési Tervet fogalmazott meg, melynek megvalósítása folyamatban van.

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzatának fejlesztési prioritásai között van a kerületi gyermekszakorvosi ellátás megvalósítása. Ezzel kapcsolatosan 2020-ban széleskörű igényfelmérés valósul meg. A kerületi vezetés számol azzal az is, hogy egy helyben létrehozandó gyermekszakorvosi rendelőkomplexum az agglomerációs térség igényeit is megfelelően szolgálja, az ellátás biztonságát és kényelmét széleskörűen növelné.

	2012	2018
Háziorvosok száma (fő)	59	60
Házi gyermekorvosok száma (fő)	27	27
Háziorvosi szolgálathoz tartozó szakápolók/ápolók száma (fő)	63	66
Betöltött védőnői álláshelyek száma (db)	54	58
A háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)	527 182	516 607
A háziorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek (rendelőben ellátott esetek) száma	489 394	496 100
A háziorvosi ellátásban a lakáson történt beteglátogatások (rendelőkívüli ellátások) száma	37 788	20 507
A házi gyermekorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)	126 500	136 580
A házi gyermekorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek (rendelőben ellátott esetek) száma	115 982	130 984
A házi gyermekorvosi ellátásban a látogatások (rendelőkívüli ellátás) száma	10 518	5 596

24. táblázat A III. kerület egészségügyi ellátottsága számokban 2012-ben és 2018-ban

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A táblázat adatai mutatják, hogy a 2012-2018 közötti időszakban a háziorvosi ellátást igénylők száma csökkent (főként az otthoni látogatások számának jelentős csökkenése miatt), míg a házi gyermekorvosi ellátást igénybe vevők száma növekedett. Ugyanakkor azt is érdemes kiemelni, hogy a rendelőben ellátott esetek száma mindkét esetben nőtt.

2020-ban a kerületben bővítésre került a védőoltások programja, a gyermek és ifjúságvédelem kiterjesztése érdekében további védőoltások pénzügyi háttérének támogatását biztosítja az önkormányzat.

Óbuda- Békásmegyer Önkormányzata csatlakozott az Egészséges Budapest Program menedzsmentjéhez, mely a járóbeteg szakrendelés modernizálását valósítja meg többéves fejlesztés keretében. A program hangsúlyai 2020-ban a Covid19 járvány okán eltolódtak, koncentrálna a pandémiás helyzet kívánalmaihoz.

1.8.1.4. *Kultúra*

A kerületben a kulturális feladatok ellátására stratégiai szinten jelenleg a 2018-ban megújított Kulturális Koncepció szolgál. Emellett a konkrét ellátás operatív szinten az intézmények közművelődési cselekvési tervei alapján történik.

A Koncepció egyrészt összefoglalta a korábbi, 2013-2017 évekre meghatározott elképzelések megvalósulását:

Az önkormányzati intézmények integrációja, illetve a nonprofit gazdasági háttér kialakítása a kerület kulturális életében pozitív hatást eredményezett. Megerősödött és meghatározó szerepet kapott az Óbudai Kulturális Központ és ennek telephelyei. A korábban önállóan működő közösségi házakban kialakult egy egységes rendszer, összehangolódott a szakmai munka, sőt az egységen belül létre tudott jönni a házak saját, egyedi arculata.

A 2013-as koncepció stratégiai céljai közt megfogalmazott infrastrukturális fejlesztések elősegítése, a közösségépítő személyiségfejlesztés előtérbe helyezése, a kulturális esélyegyenlőség erősítése megvalósításra került. Ehhez kapcsolódva fejlesztések indultak meg az Óbudai Kulturális Központ San Marco utcai házában, új házként létrejött a 3K (Kaszásdűlői Kulturális Központ). Megalapításra került az Esernyős Óbudai Kulturális, Turisztikai és Információs Pont Nonprofit Kft., előbb az ÓKK részeként, majd önálló intézményként, ami folyamatosan fejlődik, feladatköre bővül. Megtörtént több intézmény épületének felújítása, korszerűsítése. 2014-16 között fejlesztések történtek a Békásmegyeri Közösségi Házban, 2015-17 között a Csillaghegyi Közösségi Házban, 2017-ben pedig megvalósult az Óbudai Kulturális Központ részleges felújítása. A Csillaghegyi Közösségi Házban 2016-tól bejegyzett mozi üzemel, hiánypótló szolgáltatásként a kerület csillaghegyi és békásmegyeri körzeteiben.

A szabadtéri nagyrendezvények (Óbuda Napja, Óbudai Nyár, Óbudai Advent) fejlődését mutatja, hogy az Óbudai Piknik – kiválva az Óbuda Napja rendezvényből és összeolvadva az önkormányzati Civil- és Nemzetiségi Napjával –, új rendezvényként van jelen a kerületi kínálatban. Az elmúlt években az Advent Óbudán rendezvény a leglátogatottabb, budapesti szinten is elismert rendezvénné vált. A szabadtéri rendezvények sora pedig gasztró fesztiválokkal bővült, az Óbudai Kulturális Központ szervezésében 2015-2017 között az Óbudai Bornapok, 2016-17-ben pedig az Óbudai Sörfesztivál került megrendezésre.

Óbuda szívében, a Fő téren 2014-ben nyitotta meg kapuit a kerület kulturális sokszínűségét egyedi profillal kiegészítő Esernyős Óbudai Kulturális, Turisztikai és Információs Pont. A népszerű, ernyőszervezetként működő multifunkcionális intézményben az egész évben látogatható koncertek, képzőművészeti kiállítások és filmvetítések mellett a helyi közösséget erősítő programok zajlanak, valamint kávézó, turisztikai infopont, Óbuda shop, jegyiroda működik. A folyamatos bővítés eredményeként a kamaraterem és a kortárs galéria mellett 2017-ben megnyílt a nagyobb események megtartására alkalmas Szindbád Rendezvényterem, illetve szabadtéri rendezvényeknek biztosít helyet a felújított, impozáns és fiatalos belső udvar.

Az Óbudai Társaskör az elmúlt öt évben is biztosította az épület állagának megőrzését, műemlékhez méltó állapotának fenntartását, karbantartását, programjaik sokszínűek és népszerűek továbbra is.

2013-ban a Krúdy-évben a példaértékű együttműködés eredményeként létrehozott Krúdynegyed (Óbudai Társaskör, Óbudai Népzenei Iskola, Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, Kéhli Vendéglő, Mókus Sörkert) az önkormányzati támogatásnak köszönhetően évről évre jelentkezett közös programmal az író születésnapjához és halálához kapcsolódva.

Az Óbudai Múzeum a múzeumi-, az Óbudai Platán Könyvtár a könyvtári szakfeladatok ellátását vállalta fel. Mindkét intézmény fenntartója – önként vállalt feladatellátás keretében - Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata. Az Óbudai Múzeum és az Óbudai Platán Könyvtár feladata, hogy tevékenységével erősítse a kerület polgárainak helyi kötődését, lokálpatriotizmusát, megismertesse az itt élőkkel a helyi értékeket. 2020-ban az Óbudai Platán Könyvtár elnyerte az EMMI Minősített Könyvtár címét.

Goldberger Textilipari Gyűjteményt az Óbudai Múzeum telephelyeként színvonalas új állandó kiállításáért a szakma 2014-ben az „Év Múzeuma 2013” díjjal jutalmazta.

A kultúra közvetítésében egyre inkább előtérbe kerül az infokommunikációs eszközök alkalmazása.

Célként fogalmazódott meg az is, hogy tudomásul kell venni, hogy a 21. században már nem a közösség teremt hagyományt, hanem a hagyomány teremt közösséget, ezért kiemelt figyelmet kell szentelni a hagyományápoló közösségek támogatására. Ennek kapcsán számos civil szervezet, hagyományápoló rendezvény került támogatásra az elmúlt években.

Az Óbudai Kulturális Központ Békásmegyeri Közösségi Háza a leginkább érintett a lakótelepi fiatalok megszólításában.

Az elmúlt években két kiadvány, az Óbudai Anziks és az III. Kerületi Műsor látott napvilágot, melyek Óbuda érdekes egyéniségeit, irodalmi és kulturális témáit, színes programjait mutatják be. A színvonalas kiadványok több helyszínen ingyenesen elérhetők, a szerkesztőség az Óbudai Társaskör alatt működik. E kiadványok mellett a szerkesztőség feladata az Óbuda Könyvek sorozat szerkesztése, kiadása is. Már számos könyv megjelent, úgymint Féja Géza: Krúdy és legendái (2014), Gyimesi László: Pannon szabadtér (2015), Móra László: Válogatott írások (2016), Kassák Lajos: Csavargók angyalok (2017) – a Kassák könyvet a 2018-ban Óbudán érettségiző diákok ajándékba kapták –, Csukás István: A város meghódítása (2018). A sorozat a későbbiekben is folytatódik további kötetek megjelentetésével. A kultúra mindenkihez való eljuttatása kapcsán 2017-ben Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata együttműködési megállapodás keretében az III. kerületi állandó lakcímmel rendelkező lakosok, valamint a kerületben működő iskolák számára ingyenes múzeumlátogatás lehetőségét teremtette meg az Óbudán található múzeumok vonatkozásában. A kezdeményezés sikerét mutatja, hogy megugrott a múzeumok látogatószáma, vagyis egyre több óbudai keresi fel ezeket az intézményeket. Sajnos nem minden múzeum tartotta számon eddig az óbudai látogatókat, így pontos összehasonlítási alap is csak a Budapesti Történeti Múzeum Aquincumi Múzeumától

áll rendelkezésre a múzeumpedagógiai foglalkozásokra vonatkozóan. Itt viszont elmondható, hogy a háromszorosára nőtt az érdeklődés és több iskola, óvoda veszi igénybe a szolgáltatást, mint az előző években.

A 2018-ban elkészült Kulturális Koncepció fő célja a közösség felé való további elmozdulás. Az „ÓBUDA közösséget építünk” szlogen széles körben való megismertetése elsődleges feladat. A kerület arra törekszik évek óta, hogy színes, szórakoztató, tartalmas programok szervezésével és támogatásával is erősítse a helyi közösséget. Fontos a kerület teljes lakosságának megszólítása, tehát a célcsoportnak tekinthető minden itt élő III. kerületi lakos. A lokálpatriotizmus támogatása, az emberek érdekelté tétele saját környezetük, múltjuk megismerésében elsődleges feladat.

A kerület beruházási terveiben is megmutatkozó legfőbb kulturális célja a következő időszakban az Óbudai Kőszínház megvalósítása.

1.8.1.5. *Sportélet a kerületben*

Óbuda-Békásmegyer nagyon jó adottságokkal és hagyományokkal rendelkezik ahhoz, hogy színes választékkal és széles kínálattal forduljon a lakosság felé, mind a versenysport, mind az aktív szabadidő eltöltés terén.

A kerület sportéletének összefogására a közelmúltban az önkormányzat létrehozta az **Óbudai Sport és Szabadidő Nonprofit Kft.**-t, melynek elsődleges feladata a kerületi sport- és szabadidős területek üzemeltetése, a kerületi amatőr szabadidősport rendezvények szervezése, nyári napközis táborok megvalósítása az iskolás korosztálynak, a kerületi tulajdonú balatoni tábor üzemeltetése és a helyi sportszervezetek szakmai és kommunikációs összefogása. Saját létesítményei, melynek fenntartásáról gondoskodik:

- Laborc utcai telephely – saját szervezésű programok, Krúdy utcai Általános Iskola számára hely biztosítása és különböző egyesületeknek, sportszervezeteknek hely biztosítása.
- Balatonszabadi- Sóstó táborhely, melyben 350-400 gyermek táboroztatását tudják egyidőben biztosítani, illetve családoknak motelszínvonalú szállást biztosítanak kereskedelmi áron.
- Rozmaring utcai vendégház sportszakmai programokra és kerületi delegációk fogadására.
- Csúcshegyi Menedékház és sportpályák – jelenleg nordic walking programok indulópontja. Felújításra szorul.

A téli időszakban két korcsolyapályát építenek és üzemeltetnek a Csobánka téren és a Fő téren. A gondozásukban álló műfüves focipálya, strandröplabda és teniszpályák bérbeadásáról és karbantartásáról is ők gondoskodnak. A kerület által üzemeltetett sportlétesítmények műszaki karbantartása az utóbbi 10 évben nem valósult meg megfelelően, ezt a lemaradást igyekeznek fokozatosan pótolni. Az új vezetés igyekszik felélnékiíteni újra a kapcsolatokat a kerületben működő sportszervezetekkel is, ez nagy hiányosságot jelentett az elmúlt időkben.

A kerület területén kiépült szabadtéri fitnessparkok az Óbudai Vagyonkezelő NKft. kezelésében vannak, karbantartásukról ők gondoskodnak.

A kerületben több helyszínen működik kerékpárkölcsonzó, melyek szintén az Óbudai Vagyonkezelő NKft. kezelésében vannak, de üzemeltetésüket szerződéssel magánvállalkozóknak adták.

Sportrendezvények
Óbudai Futófesztivál és Családi Nap
Óbudai Sportágbörze
Tour de Óbuda
Vízi-túra rendezvények
Óbudai Terepfutó- és Túrafesztivál
Óbudai Tavaszköszöntő Teljesítménytúra
Kihívás Napja
Sportakadémia

25. táblázat Az Óbudai Sport és Szabadidőközpont Nkft által szervezett sportrendezvények a kerületben
 Forrás: saját szerkesztés

Óbuda-Békásmegyer törekvése a kerületi sportélet bővítése. A kerület tulajdonában lévő Kossuth Lajos üdülőparti ingatlan hasznosítására 2020-ban pályázatot írtak ki, melyre 15 éves bérlettel üzemeltetőt keresnek sportterületi – és szabadidős kialakítással. Együttműködési megállapodás jött létre a Óbuda- Békásmegyer Önkormányzata, a BMSK Zrt. és a Pénzügyőr SE között a Római-parti sporttevékenységek területének és lehetőségeinek bővítése érdekében.

Óbuda-Békásmegyer területén a kínálat alapján a legnagyobb népszerűségnek örvendő sportágak a következők: kajak- kenu, evezés, úszás – szinkronúszás – vízilabda, küzdősportok és harcművészet különböző ágai, vívás, fitnesstorna - akrobatikus táncok – és táncok, asztalitenisz, labdasportok (foci, kosárlabda, kézilabda, baseball, jégheki), síelés, lovaglás. Látható, hogy szinte minden sportág képviselteti magát valamilyen szakosztállyal, kisebb - nagyobb egyesülettel, mind a versenysport, mind hobbi szinten. A legnagyobb múlttal és telephellyel rendelkező egyesület a III. kerületi Torna és Vívó Egylet, mely több, mint 130 éves múlttal rendelkezik és a Kalap utcai sporttelepen több sportág gyakorlására (úszás, vízilabda, foci, atlétika, sakk és természetjáró szakosztályok) ad lehetőséget a kerületi lakosoknak. Igen népszerűek a nyári táboraik, emellett a mindennapokban is rengeteg gyermek és felnőtt megfordul itt.

Nagy vállalásaik mellett az egyesületek gyakran küzdenek humán – és pénzügyi erőforrás hiánnyal, emellett elégtelennek tartják az egymással és az önkormányzattal való kapcsolattartás útjait, szükségesnek érzik a javítást ezen a területen.

A COVID 19-20 helyzet alapjaiban rengeti meg a kerületi sportéletet. A nyári táborok más struktúrában kerültek megrendezésre, a kedvelt téli korcsolyapálya felállítása elmarad, az uszodák és a sporttermek jó része zárva tart. Néhányan próbálkoznak az online térben, mások

kis létszámmal szabad területen, de a csoportosan szervezendő sportágak alapvetően nem konvertálhatók át megfelelően ebben az időszakban. Források megléte esetén ez az időszak a karbantartás megvalósítását teszi lehetővé.

A kerületi sportélet szerveződései sportáganként:

<i>Kajak-kenu, evezés, túraevezés</i>
Rómaifürdő Telep Környezetvédő, Szabadidő és Diák Vízisport Egyesület - 1992 óta, Rátkai J., kajak-kenu, vízitúrázás
Multi Szabadidő, Diák és Vízisport Egyesület – kajak-kenu, sárkányhajó, SUP, úszásoktatás – Római Part 44.
Ganz Villamossági Evezős Klub – több mint 100 éves egyesület, versenysport, amatőr sport, túraevezés – Királyok útja
Óbudai SE – vízitúra szervezés és túravezető oktatás, táborok, 1965 óta, Horváth Péter „Kisindián” - Rozgonyi P. u.,
Külker Evezős Klub – 1912-ben alapították, 1992 óta önálló evezős klub, versenysport, evezés élethosszig, klubélet – Szent János u. 7.
Újpesti Torna Egylet Kajak- Kenu Szakosztály – vízitelep – kikötővel és szabadidős területekkel (focipálya, kosárlabdapálya) - Árpád fejedelem útja 71.
Védőszárny Sportkör – kajaksuli – Kossuth L üdülőtelep 19.

<i>Úszás, szinkronúszás, vízilabda</i>
Balu SE – Baluswim úszóiskola, Balogh Dániel - SanMarco u. 48,
Római SE – alapítva 1996, úszásoktatás, versenysport - Csillaghegyi Fürdő
Római Szinkronúszó Egyesület – szinkronúszás, Kővágó Mónika, 2012 – Vízmű Uszoda, Királyok útja 281.
III. kerületi Torna és Vívó Egylet – 1887-ben alapítva, vízilabda, foci, atlétika, sakk, természetjáró szakosztályok, Szabó Bence sportigazgató- Kalap u. 1.
Oázis SC – vízilabda - Csillaghegyi Uszoda

<i>Erőemelés, vívás, továbbá küzdősportok, harcművészet</i>
Óbudai Erőemelők SE – 2008-ban, Jobbágy László – Hadrianus u. 9.
Metropolis Vívó Klub Egyesület – 2017 óta, Fodor Kende és Csaba Edina, vívás oktatás, versenyzés – BHSE vívóterem, Dózsa Gy. út, iskolákban
Óbudai Fless SE – vívás - Fodros Iskola
Aquincum Sportegyesület – karate szakosztály + orientális tánc, hagyományőrzés, 2005 óta, táborok, egyesületi események, versenyek– Kalászi u. és MOA Ált. Isk., Mátyás Király út Közösségi Ház, Őrlő u. 8.
Aikido Kids Ifjúsági és Sportszabadidő SE – 2008 óta, Békásmegyeren
Diamond Sportegyesület és Harcművészeti Iskola – Ébend Gábor, harcművészet, Hapkido – Kaszásdűlő, Szentendrei út 95.

Óbudai Jutsu Kai Kan SE - Shihan Pospischil Tamás 7.dan, küzdősport - Szentendrei út 22.
Freestyle- Fight SE – küzdősport, Boglár u 3., Veres Péter Gimnázium Csobánka tér,
Gankaku SE – harcművészet, küzdősport - karate, Szabó János, Szabó Emese – Óbudán több általános iskolában
Judo Karate Akadémia – karate, harcművészet – Csillaghegyi Ált. Isk., Dózsa Gy. u.
Ledényi Judo Iskola KSE – judo, küzdősport, 2008 óta, Ledényi Levente - Mozaik u. 7.
Óbudai Judo Club – judo, küzdősport, Ozsvár András – Farkastorki út 21.
Seishokan Aikido Egyesület – harcművészet, - Kerék utcai Ált Iskola
Tung Harcművészeti SE – harcművészet – Búza u. 10.

<i>Torna, fitnessorna, akrobatikus táncok és táncok</i>
Etká- Jóga Rekreációs Egyesület – tanfolyamok, képzések több helyen Óbudán is
Flexit Szabadidősport Egyesület -Lenkei Beáta, flexit módszer, gerinctorna – Kolosy térnél
Gruber’s Gym SC – edzőterem, Békásmegyer, Juhász Gy. u. 8.
Óbuda-Kalász RG TC – ritmikus sportgimnasztika, verseny és hobbi – RSG sportcsarnok, Kunigunda u 60. és MOA Magán Ált. Iskolában, Kalászi u,
Óbudai Wellness és Diáksport SE – aerobiksport, versenyzés, Sinkó Andrea – Csillagvár Bevásárlóközpont
Triacto Fitkid Szakosztály – gyermekeknek, aerobik, verseny és hobbi – kerületi óvodában is
Vasas SC Aerobik és Fitness Szakosztály, Röplabda Szakosztály – aerobik, torna, tánc, - Folyondár u. 15.
Casablanca Tánc Sport Egyesület – OKK, San Marco utcában – táncórák, táborok, ösztáncok,
Bánkúti Ágnes tánciskolája, 15 éve
Feeling TSE – Keleti Andrea Tánciskolája – Csillagvár Bevásárlóklubban (Szentendrei út)
Pink Panthers TSE – akrobatikus rock and roll táncegyesület, versenytánc – Kerék utcai Ált. Iskolában, gyerekeknek
Welldance Sporttánc Egyesület – sporttánc, csoportos, - Békásmegyeren és Csillaghegyen
Budai Akrobatikus SE – akrobatikus torna és tánc, - Base Tornacsarnok, Bécsi út 134.
Harmony Style Dance Club – táncstúdió, Bécsi út 267.
Rave Dance Sporttánc Egyesület – táncstúdió, Nyáry Zsuzsanna – Bogdáni út 1.
Táncpalánták Mozgásművészeti és SE – sport és művészet egyben 1998 óta, Kovács Beáta – kerületi óvodákban, iskolákban
Göncöl Néptáncgyűttes – 2012-ben alakult, Csillaghegyi Közösségi Házban

Labda sportok - foci, kosárlabda, kézilabda, baseball, jégheki, asztalitenisz, tenisz
Previfitt SE – teremfoci, 2009
Baráti Bórlabda FC – foci gyermekeknek, 1999-ben, Somodi László
Csillaghegyi Munkás Torna Egylet – foci, Csillaghegy
Óbudai Kézilabda Sportiskola SE – kézilabda sport – Kerék u. és több iskolában
Óbudai Kaszások Kosárlabda SE- kosárlabda, 1993 – III. kerületi sporttelep, általános iskolák
Óbudai Brick Factory Baseball és Softball SE – baseball, 1990 óta, Morua Roberto – Aranyos utca 11, Óbudai Baseball Arena
Óbudai Hoki Akadémia – korisuli, hokisuli – Gepárd Jégcsarnok, Kubik utca
Csillaghegyi Mozgás és Szabadidő SE – Kelen Balázs, asztalitenisz és tenisz szakosztály, - 3 általános iskolában
High Life SE – asztalitenisz, csarnok magas színvonalon – Nagymihályi u. 1.
Smarttenis SE – tenisz – Királyok útja 31.

Atlétika, természetjárás, kerékpározás, sí, lovaglás
Atlétikai SE – Római fürdő, Gázgyár, ASR - Kövesdy Csaba- Mező u. 7.
Sirály Életmód Sport Egyesület – 2012 óta, szabadidő sport egyesület: futás, triatlon, asztalitenisz, nordic walking, túrázás - Búza u. 33.,
Coffeerun SE – közösségi futások, belső Óbudáról
Rókahegyi Szikla és Hegymászó SE – Grossglockner Sport Club – hegymászás, túraszervezés
Teljesítménytúrázók Társasága – 1991 óta, teljesítménytúrázás, Hevér Gábor – nem Óbudán van a klubhely
Békásmegyeri „Vándor” Kerékpáros Klub – 1980-as években alakultak, kerékpártúrák, táborok, versenyek, saját kupa - Békásmegyer
Diákok és Véndiákok Túrakerékpáros és Szabadidősport Egyesület- 2003 óta, túrakerékpározás, Szappanos László – Boglya u.
Fogarasi Síiskola – síoktatás, táborok, versenyek - 2000 nm műanyag pályán – Fogarasi út
Aranypatkó Lovas Egylet – 1996 óta, Aranypatkó Lovarda, Aranyhegyi út 18.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

A kerületben a 2018-2023-ra szóló Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) biztosítja az esélyegyenlőség érvényesülését, mely horizontális témák (mélyszegénység, foglalkoztatottság, jövedelmi helyzet, lakhatás, közösségi viszonyok), intézmények, intézményesült ellátások (pénzbeli és természetbeni ellátások, egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés), valamint az esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód tekintetében bizonyos dimenziókban hátrányos megkülönböztetésnek kitett csoportok (nők, romák, idősek, gyermekek, fogyatékosokkal élők) szerint kategorizálva fekteti le a program alapjait.

A kerület vezetése a jogszabályokban meghatározott kötelező feladatok ellátásán túl a kerület nem önkormányzati fenntartású intézményeivel, civil szerveződésekkel, egyesületeivel és alapítványaival közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét az élet minden területén.

Területek, amelyek az esélyegyenlőség biztosításában szerepet kapnak:

Tömegtájékoztatás – Óbuda újság, internetes honlap, közösségi oldal

Akadálymentesítés – járdák, parkolók és közutak kapcsolatánál az akadálymentesítés megvalósult. HÉV megállók esetében még megoldatlan. Önkormányzati intézmények zömében megoldottak a bejáratok, belső közlekedés biztosítása és a szociális helyiségek megközelítése. 2020-ban elkészült Óbuda Akadálymentes Térképe, mely mobil applikáción keresztül is elérhető.

Történeti és régészeti emlékek feltárása, bemutatása – folyamatos figyelem.

Kerületi marginalizálódott csoportok feltárása – Helyi Esélyegyenlőségi Program része

Egyenlő bánásmód biztosítása a szolgáltató intézményekben

Drogprevenció – 2017-ben kutatás készült a kerület kábítószer problémával való érintettsége és kezelési lehetőségei feltárása céljából, ennek alapján Drogellenes Intézkedési Program készült. 2018-ban. 2020-ban az ellátási helyek bővültek, Kék Pont Drogprevenációs Központ működik és drogprevenációs szabadulószoza került kialakításra a Víziorgona utcai telephelyen.

A kerület **kiemelten hátrányos helyzetű társadalmi csoportjai: romák, nők, fogyatékosok.** (Romák helyzete – 2011. népszámlálási adatok szerint 708 fő vallotta magát romának. Az Óbudai Cigány Nemzetiségi Önkormányzat szerint számuk lényegesen több, a pontos adatfelmérés azonban még nem készült el a társadalmi csoporttal kapcsolatban.)

Foglalkoztatottsági esélyek - A kerületben nyilvántartott álláskereső közel 80%-a alacsony iskolázottságú (HEP, 2018). Regisztrált álláskereső száma/2017: 905 fő, ez a munkavállalási korú lakónépesség 1,4%-a. Az álláskereső 34%-a férfi, 66%-a nő, 43%-uk a 36-45 éves korosztályhoz tartozik. A foglalkoztatottak aránya a békásmegyeri városrészben a legmagasabb (62,4%), míg a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya Óbuda-Újlak városrészben a legnagyobb. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a hegyvidéki és a külterületi részeken magas. Közmunkaprogram folyik a kerületben is 2011 óta,

sokrétű típusú alkalmazással, főleg az ügyviteli alkalmazás területén. Az itt dolgozók közül többen hasonló végleges munkát találtak. A kerületi foglalkoztatáspolitikai programok hatékony előrelépést jelentettek ezen a területen. A munkaerőpiaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások tevékenységének feltérképezése a program része, ezt követheti munkájuk magasabb szintű összehangolása. Jelenleg az Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ, a Polgármesteri Hivatal Foglalkoztatási Osztálya és néhány civil szervezet (Kapocs Ifjúsági Önszolgálat Alapítvány, Jövőbarát Alapítvány) szervez ilyen programokat különböző csoportokra fókuszálva, a programokkal kb. 600-800 embert értek el. Az Európai Gyöngyök Roma Egyesület információs irodát működtet munkavállaló roma családok részére, melyben a munkaközvetítés mellett nagy hangsúlyt kap a képzések elérésének támogatása, ösztönzése. Az Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ a vele együttműködési szerződésben lévő Tájékoztató Szociális Egyesülettel a csökkentett munkaképességűek munkába segítése céljából programot indított 2020-ban, melyhez az Óbudai Vagyonkezelő Nonprofit Zrt biztosít gyakorlati helyszínt.

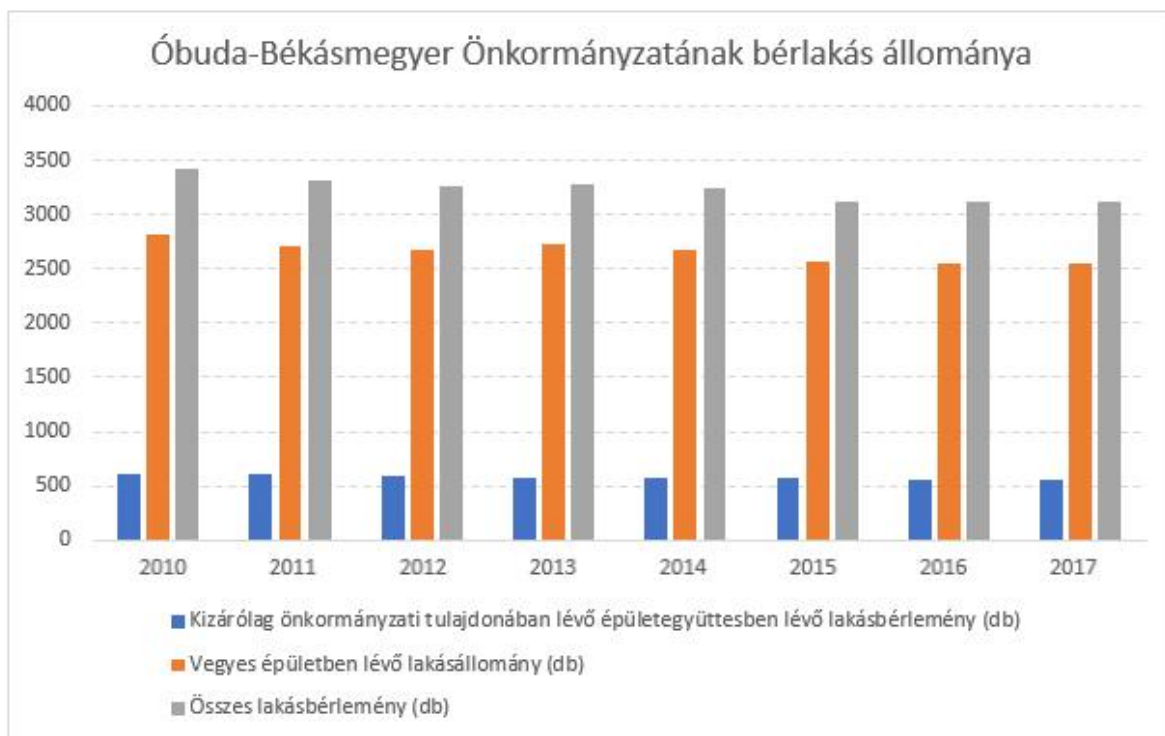
Egészségmegőrzés témaköre – a helyi egészségfejlesztési program (Egészséges közösséget építünk!) célja olyan népegészségügyi bázis megteremtése, amely a különböző területeken (lelki egészség, betegségmegelőzés, mentális jólét stb.) nyújt kielégítő és fejlesztő megoldásokat a lakosság minden rétegének. Támogatott védőoltások köre folyamatosan bővül.

Kulturális identitás megtalálásának támogatása – a kerületben élő, hátrányos helyzetűek segítségének területe a saját nemzetiségük megélésének támogatása is, így a kulturális programkínálatba is beemelésre kerültek ezek az elemek – Shukar Táncegyüttes (roma tánccsoport), Nagy László Általános Iskola cigánytánc program,

Pénzbeli támogatások a szociálisan rászorulóknak – aktív korúak ellátása (óbudai jövedelemptoló támogatás, 2015-ben a jogszabályi változások után lett bevezetve, 2017-ben 3 fő egyösszegű, 18 fő rendszeres támogatásban részesült. Ezen kívül széleskörű támogatási rendszer biztosítja a szociálisan rászorulóknak a segítségét, különös tekintettel a Covid19 okozta helyzetre.

Lakhatás, lakhatáshoz jutás – Az önkormányzati bérlakás állomány csökkenésének megakadályozása érdekében az Önkormányzat 2016-ban határozatban döntött a bérlakások értékesítésének leállításáról. 2018-ban bérlakás értékesítési rendeletét újrafogalmazta annak érdekében, hogy a változó gazdasági és piaci viszonyoknak jobban megfeleljen. 2019-ben megbízást adott az ECRS Magyarország Kft.-nek, hogy készítsen egy bérlakásépítési koncepciót a Pünkösdfürdő u. - Hatvány L. u. sarkán lévő 10 626 nm területű önkormányzati ingatlanra, melynek célja az ingatlan bérlakásépítési hasznosítása. A kidolgozott „design and build” konstrukció szerint az elkészült engedélyezési terveket megpályáztatják és ezután az építési vállalkozó készíti a kiviteli terveket és valósítja meg a beruházást. A projekt elkészültét követően ingatlan tulajdonjogának átruházása keretében kerülnek a felépült lakások a kerületi bérlakásállományba. A tervek szerint 3-7-és 9 szintes épületekben elhelyezve 293 lakás és 367 mélygarázsban elhelyezett gépkocsi tárolóhely kerülhet kialakításra.

A kerület másik tervezett bérlakásépítési programja a Bogdáni úton került tervezésre.

14. ábra Óbuda-Békásmegyer Önkormányzatának bérlakás állománya

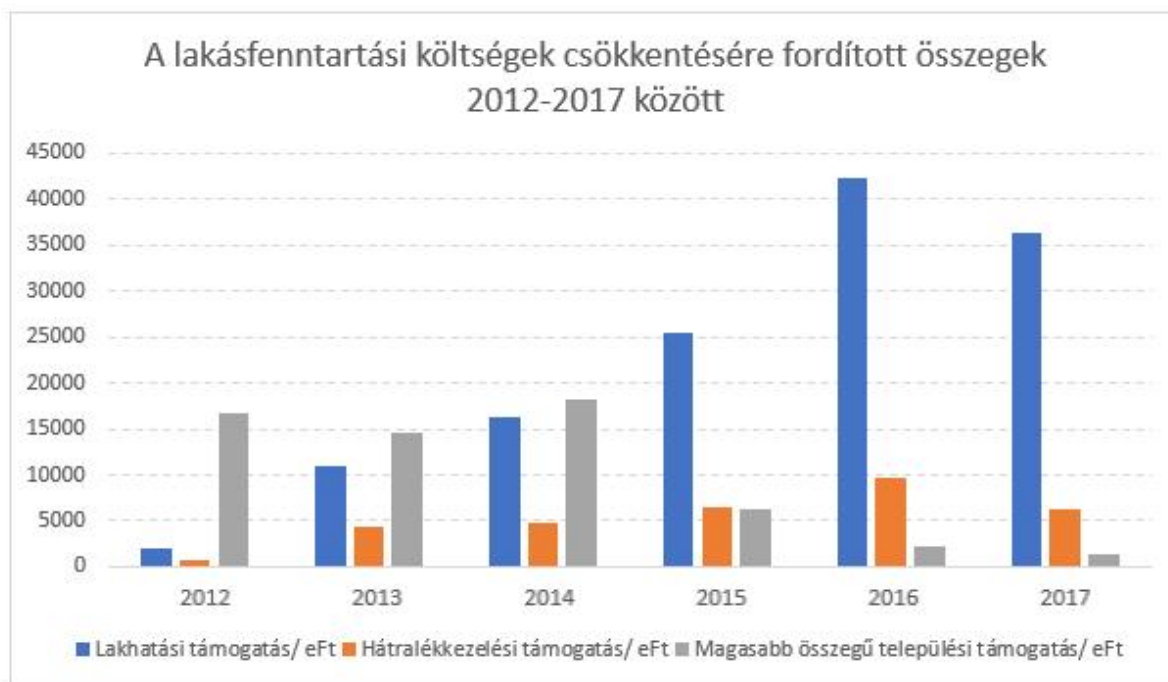
Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program, 2018-2023

2017-ben Óbuda-Békásmegyer bérlakásállományának 48,4%-a határozatlan idejű, 36,9%-a határozott idejű bérleményben került kiadásra.

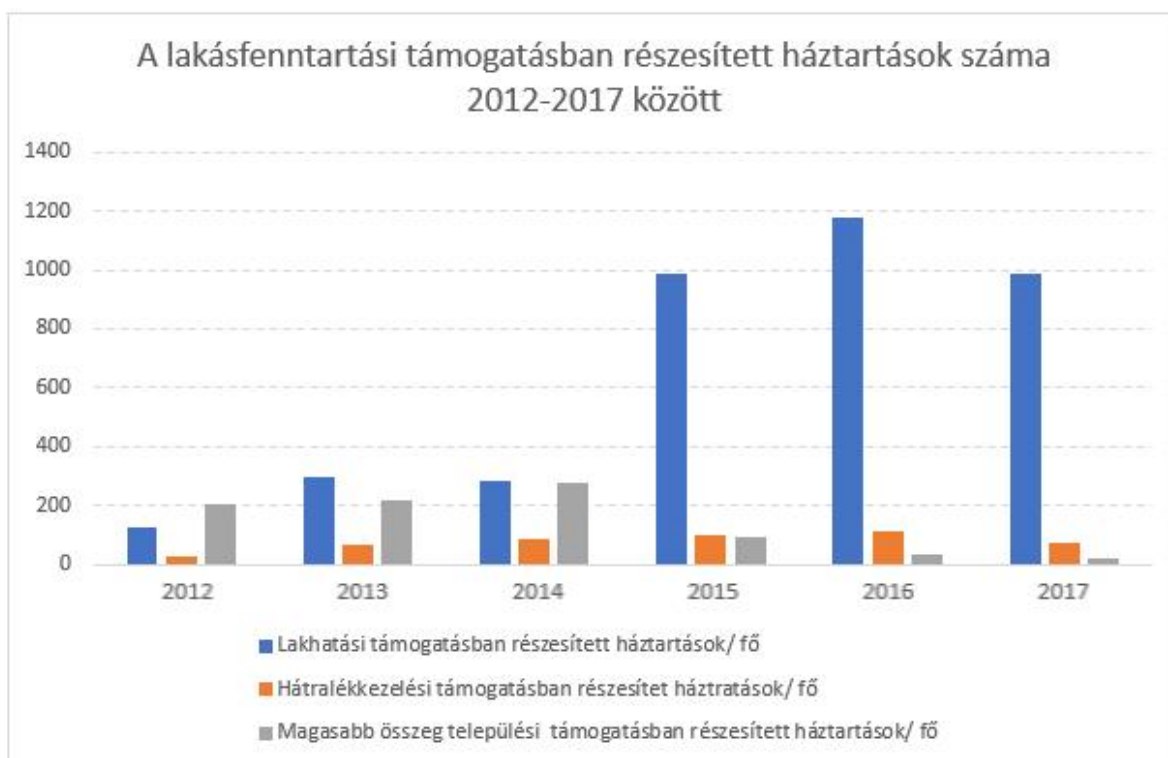
Az önkormányzat jelentős forrásokat biztosít 2019-2022 időszakban a bérlakásállomány felújítására, melynek keretében a felújítandó lakások bérlőit átmenetileg elhelyezi, a tervezés és kivitelezés során bizonyos kéréseiket figyelembe veszi, a szükséges felújításokat elvégzi. Ehhez a tevékenységéhez nagyszámú szakértő humán erőforrást kell alkalmaznia. Az állam fokozatos kivonulása a szektorból növekvő terhet jelent a forráshiányos önkormányzatnak, azonban a feladatok nem elodázhatók, tekintettel a romló szociális helyzetekre és az abból kialakulható konfliktusokra. Mivel a problémák jellemzően a lakótelepi területeken jelentkezne, nem engedhető meg a késlekedés, mivel az elhanyagoltságból eredő károk egyszerre nagy területet, sok embert tudnak érinteni.

2020-ban az OBVF elnyerte a WEELBASED uniós pályázatot, melynek keretében további bérlakások energiahatékonysági felújítására kerülhet sor.

A lakhatási költségek támogatása minden esetben természetbeni juttatásként kerül átadásra, konkrétan a támogatottak szolgáltatók felé történő tartozásainak jóváírásaként.

15. ábra A lakásfenntartási költségek csökkentésére fordított összegek 2012-2017 között
 Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program, 2018-2023

16. ábra A lakásfenntartási támogatásban részesített háztartások száma 2012-2017 között
 Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program, 2018-2023

Az eladósodottság okán hátrányos helyzetbe kerülő családok segítése is jelentős feladat. 2017-ben 4051 igénybe vevő (1491 kiskorú és 2560 felnőtt) állt kapcsolatban az Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központtal, mely két telephelyen – a Várad utcában a belső-óbudaiakat és a Kelta utcában a békásmegyerieket – látja el feladatát. A felnőtt igénybe vevők 68%-a foglalkoztatott, az együttműködési megállapodással rendelkezők közül 11% nyugdíjas, 19% munkanélküli. 2017-ben magas volt a sokproblémás családok száma, az igénybe vevőknek leggyakrabban anyagi, életviteli, gyermeknevelési és családi konfliktusokkal kapcsolatos problémáik voltak. Természetesen az anyagi problémákkal kapcsolatosan kérik a legnagyobb százalékban a segítséget. Az elmúlt két évben az adósságkezelési tanácsadást két telephelyen, 2 fő adósságkezelési tanácsadó biztosította. Az önkormányzat mellett a Hálózat Alapítvány vesz részt a hátralékkezelések megoldásában, mely szervezet segítségével különösen azon családok esetében lép érvénybe, akik az adósságkezelés elsőként felkínált feltételeivel sem tudnak élni.

Szegregációs telepek – A szegregációs területnek azokat a telepeket nevezzük, ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 50%. Óbuda-Békásmegyeren a KSH adatszolgáltatása alapján megállapítást nyert, hogy jelenleg nincs szegregációval veszélyeztetett terület. Mivel a kis létszámú, szociális lakásokban élő családok integráltak, vegyesen helyezkednek el a szociális problémát nem generáló lakossággal ezért ezek nem veszélyeztetett területek.

A Fővárosi Tematikus Fejlesztési Program keretében készült Szociális Városrehabilitáció Fejlesztési Program - Krízisterületek lehatárolásában (2014.05) a III. kerület krízisterületei is kijelölésre kerültek. A program kétféle csoportbeosztást alkalmaz, különböző jellemzők megállapításával. A lehatárolásokhoz használt mutatók jellemző határértékei:

A tömbök legrosszabb 10 és 20%-ának lehatárolásához használt mutatók és azok határértékei

A társadalmi mutatók és határértékeik tömbönként	10%-os küszöb	20%-os küszöb
Legfeljebb 8 osztály végzettségűek aránya a 15-59 népességben	15,0%	11,2%
Munkanélküliek aránya az aktívakon belül	12,8%	10,9%
Felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya	14,8 %	18,8 %

A fizikai mutatók és határértékeik tömbönként	10%-os küszöb	20%-os küszöb
Túlszűfolt lakások aránya az összes lakáson belül	25,9%	20,0%
Szubstandard lakások aránya az összes lakáson belül	7,7%	5,7%
Önkormányzati bérlakások aránya az összes lakáson belül	15,6%	9,3%

26. táblázat Krízislehatárolási mutatók jellemző határértékei

Forrás: FTFP – Krízisterületek lehatárolása 2014

Fentiek alapján az FTFP Krízislehatárolási dokumentumaiban a III. kerületet is érinti több terület kijelölése, jellemzően inkább veszélyeztetett térségként. A két térkép összevetésével ismét a lakótelepi és régi óbudai beépítések területei rajzolódnak ki, illetve azok a beépítési

határterületek, amelyek egy-egy városrész elhanyagoltabb, vagy kevésbé népszerű részén vannak. Kimondható, hogy ezeken a kerületrészeken van leginkább szükség a szociális megoldások összevont keresésére és alkalmazására, a lakosságra való érzékeny figyelemre.

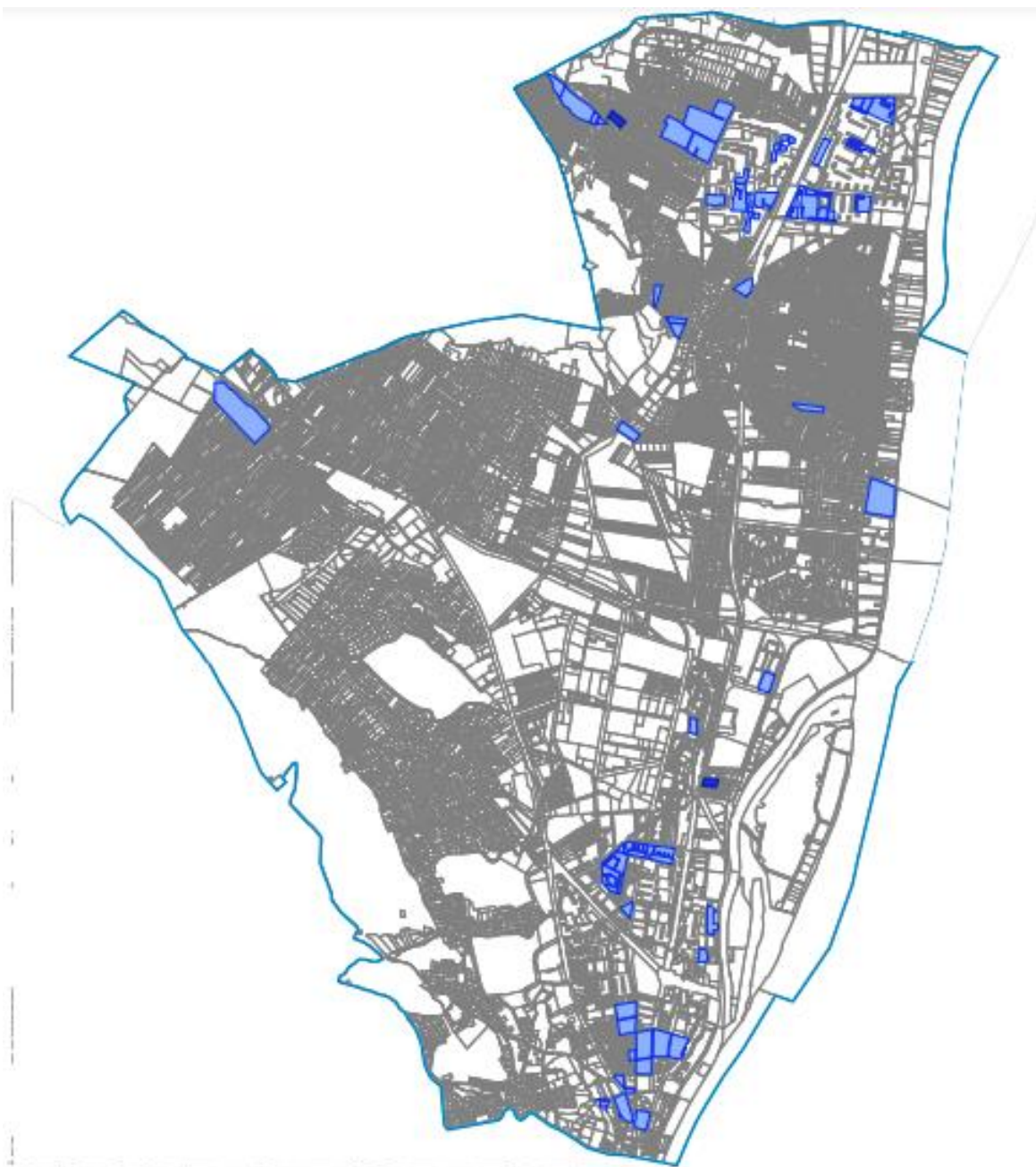

III. kerület

- Krízistömbök / 10%-os határérték mellett
- Veszélyeztetett tömbök / 10%-os határérték mellett

23. Térkép 3. kerületi krízistömbök 10 százalékos határérték mellett

Forrás: Saját szerkesztés

III. kerület

- Krízistömbök / 20%-os határérték mellett
- Veszélyeztetett tömbök / 20%-os határérték mellett

24. térkép 3. kerületi krízistömbök 20 százalékos határérték mellett

Forrás: Saját szerkesztés

Egészségügyi és szociális ellátásokhoz való hozzáférés – a kerületben a házi és fogorvosi alapellátás összesen 26 telephelyen, többségében önkormányzati tulajdonú ingatlanban működnek, mely körzetek a kerület teljes egészét lefedik. Egy felnőtt háziorvoshoz átlagosan 1993 felnőtt lakos tartozik, mely 59 felnőtt háziorvosi körzetet jelent és a 27 házi gyermekorvos átlagosan 713 gyermek/ orvosi ellátást biztosít. (2019-es adat) A fogorvosi ellátásban 25 felnőtt fogszakorvos vesz részt, átlagosan 4462 felnőtt lakost lát el egy-egy körzet, emellett 12 gyermekfogorvos átlagosan 1992 gyermeket lát el. A 2013-ban létrehozott Védőnői Szolgálat 8 telephelyen, 46 területi és 15 iskolai védőnővel biztosítja az ellátást. A kerület járóbeteg szakellátását az önként vállalt önkormányzati feladatként működtetett Szent Margit rendelőintézet NKft. biztosítja 3 telephelyen, a Vörösvári úton, a Csobánka téren és a Laktanya utcai rendelőben. Az éves esetszám meghaladja a 8300 -t. A kerületben lévő Szent Margit Kórház állami intézmény is jelentősen besegít a járóbeteg ellátásba a fekvőbeteg ellátás mellett. Az ügyeleti ellátást 23 éve az IMS International Medical Services Kft. látja el, napi 24 órában. 2017-ben 11844 beteget láttak el. A lakosság gyógyszerészeti ellátását 33 gyógyszertár biztosítja. A kerületben nagy hagyománya van az egészségmegőrzésnek, népszerű az Óbudai Egészségolimpia Program, mely különböző szűrőprogramokon való ingyenes részvételt jelent. További programok: Egészségkörút Óbudán, Egészséges Ezüstkor, Óbudai Egészségügyi Konzultáció 2018, Örlős Endre Egészségügyi Program 2017, Óbudai Sportágbörze, Óbudai Szociális Szolgáltató Intézmény Egészségnapja, Óbudai Rehab Atlétika Kupa, Bike and Breakfast, Óbudai Futófesztivál, Közösségi torna, Szent György Nap, Óbuda Napja, Hékás-Békás, Óbudai Kisgyermekes Családok Egészségnapja, Óbudai Piknik, Óvodai dolgozók Egészségnapja.

Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférést biztosító intézmények köre az egészségügyi, pszichológiai, oktatási-nevelési, foglalkoztatási és szociális területen

Közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenítése – 2008-ban indult el az Iskolabüfé program a diákok egészségesebb táplálkozása érdekében. 2013-ban bevezetésre került az ún. Emelt szintű étkezés a nevelési, oktatási intézményekben. Az önkormányzat konzorciumi partner a Horizont 2020 pályázati projektben, amely kutatás a gyermekkori elhízás és a helyi tényeken alapuló beavatkozások összefüggéseit vizsgálja. A kerületi nyugdíjasok 11 helyszínen vehetik igénybe a nappali ellátást és a szociális étkeztetést.

Sportprogramokhoz való hozzáférés – Óbudai Sport és Szabadidő Nonprofit Kft., melynek elsődleges feladata a kerületi sportélet felpozícióba hozása, az ingyenes sportolási lehetőségek széleskörű kommunikációja biztosítása. Idősek sportnapja évente megrendezésre kerül.

Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés – felelős az Óbudai Szociális Szolgáltató Intézmény, mely biztosítja az alapellátást és az általános információs szolgáltatást. Az Óbudai rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ a kerületben élő fogyatékos lakosság számára biztosít nappali ellátást, emellett szállító szolgáltatásokat – ügyintézéshez, emellett „könyvet házhoz” könyvtári szolgáltatást.

Gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység – 2017-ben 763 kérelmet nyújtottak be a jogosultság megállapítása iránt, melyből 664 gyerek részére lett megállapítva RGYK (*rendkívüli gyermekvédelmi kedvezmény*). A tartósan beteg, fogyatékos gyermekek

száma 18 év alatt összesen 27 fő. A gyermekek nagy arányban nevelkednek egyszülős családokban, azonban az elmúlt években jelentősen csökkent az RGYK-ra jogosultak száma, mely valószínűleg a bölcsődében és óvodákban bevezetett ingyenes étkezésnek, illetve a közfoglalkoztatás bevezetésének köszönhető. (2012-ben 1767, 2017-ben 665 fő). *További támogatási eszközök:* pénzbeli ellátás, karácsonyi segély, étkezéstérítési támogatás, beiskolázási segély, szociális tanulmányi ösztöndíj, továbbtanulási támogatás, újszülöttek támogatása, táboroztatási támogatás, fejlesztést igénylő gyermekek támogatása, rászoruló gyermekek reggeliztetése program (Összefogás Óbudáért Egyesület), ingyenes nyári napközis táborok, játszótér fejlesztések, „Játszva megelőzni” Program (Máltai Szeretetszolgálat). A kerületben élő gyermekek *orvosi ellátását* 26 házi gyermekorvosi körzetben biztosítják (átlagosan 680 gyermek/orvos), melyet 12 fogorvosi alapellátás (átlagosan 1996 gyermek/fogorvos) egészít ki. A *területi védőnők* által végzett ellátás 2017-ben 8 telephelyen valósult meg 42 védőnővel. (számuk 2012-höz képest 2 fővel emelkedett. Az egy főre jutó gyermekek száma 187, mely az ellátásban javulást mutat 2012-höz képest, mivel ekkor egy védőnőre 202 gyermek jutott. A *gyermekek fejlesztésében* nagy szerepet vállal a Gézengúz Alapítvány, mely 29 éve dolgozik a kerületben. 2017-ben 385 kerületi gyermek vette igénybe szolgáltatásaikat, ebből átlagban havi 5 gyermek térítésmentesen. A Flóra 2007 Közhasznú Alapítvány 10 éve vesz részt a beilleszkedési, agatartási és önellátási problémákkal küzdő, gyakran hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásában. Kiegészítő ellátást biztosít több bölcsőde, melyben az *integrált bölcsődei csoportokban* erőteljes szakmai segítő munka valósul meg.

Gyermekvédelem- intézményei: *Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ* – 2017-ben 1491 kiskorú igénybe vevővel volt kapcsolata a szociális alapellátás, gyermekjóléti ellátás és átmeneti gondozás területein. Az igénybe vevők 405-át belső Óbudán, a Váradi utcai telephelyen, 60%-át Békásmegyeren a Kelta utcában gondozták. (gyermekjóléti alapellátás 733 fő, védelemben vett gyermek 217fő, átmeneti gondozásba vett 151 fő, tanácsadás keretén belül 541 kiskorú gyermek részesült ellátásban.) Az *Óbudai Család-és Gyermekjóléti Szolgálat* tevékenysége az igénybe vevők szociális és mentálhigiénés problémái vonatkozásában végzik, gyakori a krízisszolgálat. Az igénybe vevő kiskorúak közel felel 6-13 év közötti, negyede 14-17 év közötti fiatal. A gyermekek *Átmeneti Otthona* intézményt 2008-ban hozta létre az Önkormányzat a krízisben lévő családok gyermekei számára. Egyszerre 12 gyermeket tud ellátni, közülük 9-et Óbuda-Békásmegyér területéről, a további 3 helyet egyezség alapján az agglomerációs településekről érkezőknek tart fenn. Az otthon igénybevétel nem kiszámítható, a szolgáltatást igénybe vevők száma 2012 óta csökkent. (52 főről, 27 főre 2012-2017 között).

A nők helyzete, esélyegyenlősége- jelenleg nehezen felmérhető állapotok jellemzik, az általános társadalmi vélekedésben sincs konszenzus. A nők részvétele a foglalkoztatásban és segítő képzési programokban kérdésben az Önkormányzat igyekszik példamutatóan eljárni, az esélyegyenlőséget biztosítja. Mindezek mellett törekszik a szemléletformálásra kommunikációs felületein keresztül. A krízishelyzetben lévő nők számára a kerületben anyaoththonok és családok átmeneti otthonai működnek, továbbá külső lakások is rendelkezésre állnak ilyen programokra. A férőhelyek számát folyamatosan igyekeznek bővíteni, téli hónapokban kialakulnak várólisták.

Idősek helyzete, esélyegyenlősége – Az időskorú népesség a lakosság 205-át teszi ki, a 60 éven felüli lakosok aránya 28%, mely arány folyamatosan növekszik. 2017-től Óbuda Békásmegyer Idősek Tanácsa néven működik a 2009-ben létrehozott szervezet, melyet az óbudai időskorúak gondjainak komplex kezelésére hozott létre az Önkormányzat. Az intézmény foglalkozik az idősek munkaerő-piaci helyzetének javításával, a tevékeny időskor megvalósításának lehetőségeivel, a hátrányos megkülönböztetések csökkentésével a foglalkoztatás területén. Támogatja az idősek egészségügyi és kulturális ellátását (szállítások, információ), képzését, programokkal történő ellátását.

Fogyatékkal élők ellátása, esélyegyenlősége – A kerületben az *Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ* biztosítja a fogyatékkal élők ellátását. Az intézmény 2017-ben 21 férfi és 18 nő foglalkoztatását tudta biztosítani. A telephelyen nappali ellátást nyújt a 18. életévét betöltött ellátásra szoruló egyéneknek, fejlesztő foglalkozásokat biztosít számukra és támogató szolgálatot működtet. 2016-ban ismét elnyerte a *Családbarát Munkahely* címet. A *Fogyatékosok Nappali Otthona* 2017-ben 80 fő engedélyezett létszámmal üzemelt, az éves összes ellátotti létszáma 17744 fő volt. Az ellátottak 90%-ban kerületi lakosok. Az életkori megoszlásra jellemző, hogy ez ellátottak nagyobb részét 26-30, 36-40, valamint a 41-45 év közöttiek teszik ki. A *Pszichiátriai Betegek Napközi Otthona* intézmény elsősorban a kerület lakosainak biztosít nappali ellátást, maximum 20 fő részére. A kerületben működik a *Támogató Szolgálat*, mely a szociálisan rászorult, valamely fogyatékosággal élő személyek önálló életvitelét hivatott alkalmanként segíteni. A *Látássérültek Klubja* átlagosan 12 fő részére biztosít klubszerű kapcsolattartást. A fogyatékosok ellátásának segítségével szerződés alapján részt vesz a *Motiváció Alapítvány* is. Pénzbeli támogatást nyújtó és információs segítséget nyújtó szervezetek a kerületben: *Fogyatékos Pont*, *Fogyatékosügyi Kerekasztal*, *Hallatlan Alapítvány*.

További *esélyegyenlőségi kezdeményezések* az eredményesség jegyében: Óbudai Szociális Kerekasztal, Óbuda-Békásmegyer Áldozatsegítő Szakmai Együtműködési Rendszer, Óbuda-Békásmegyer Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, Civil referens

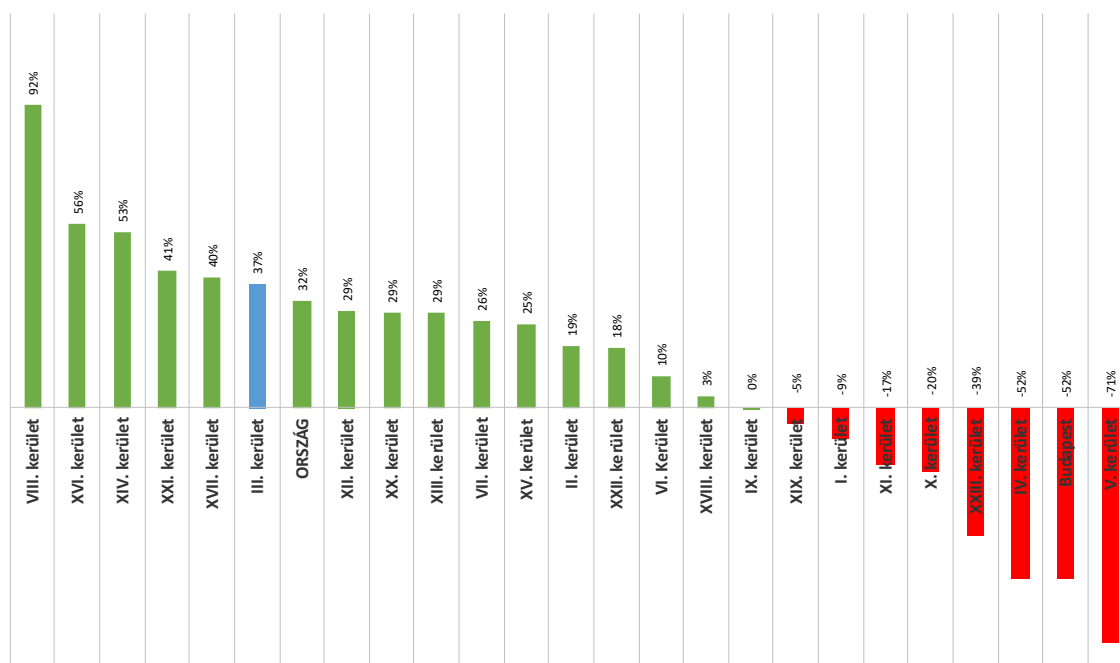
1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Óbuda-Békásmegyer gazdasági súlyának meghatározása, ezen belül az egyes nemzetgazdasági ágazatok jellemzői a kerületben keletkező bruttó hozzáadott érték (Gross Value Added – GVA) számszerűsítésével mutatható be a legjobban, mivel ez a mutató a gazdasági teljesítmény nemzetközileg leginkább elfogadott mércéje.

A gazdasági teljesítményét tekintve a III. kerület a főváros kerületeinek rangsorában 2014 és 2016 között a 7-8 helyek között helyezkedett el, majd 2016 után egyre javítva a helyezésem 2018-ra már az ötödik helyet foglalta el.

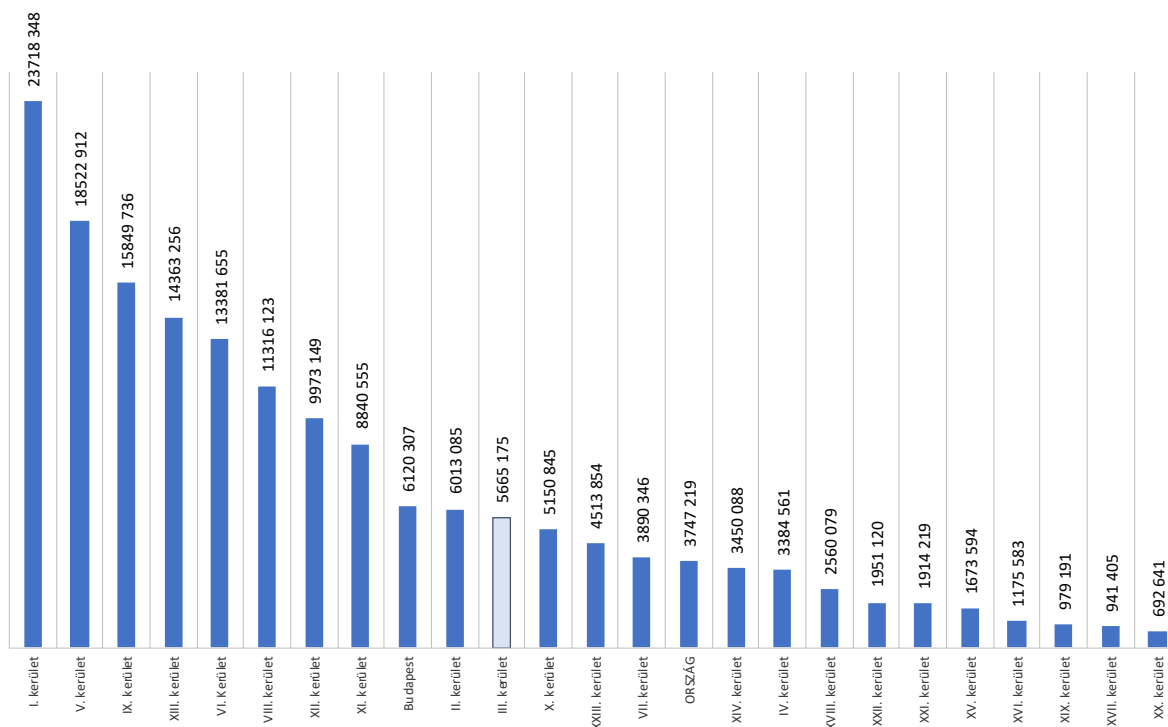
Azonban az öt éves időszakban történt fejlődési ütemet vizsgálva (16. ábra) az állapítható meg, hogy a III. kerület, az országos átlagot meghaladó 37%-os növekedésével a hatodik helyen található. Kiemelendő, hogy a vidéki gazdasági központok ezen belül az autóiipari központok egyre nagyobb térnyerésével, Budapest bruttó hozzáadott értéke a vizsgált időszakban közel 52%-ot esett, ami már igen jelentős strukturális átrendeződést jelent és vidéki városok egyre erősebb gazdasági súlyát mutatja. Fontos tény emellett az is, hogy a GVA rangsorban Óbuda-Békásmegyert megelőző kerületek közül (XIII. kerület, XI. kerület, IX. kerület, VIII. kerület), egyedül a VIII. kerület rendelkezik jobb növekedési aránnyal (92%).

17. ábra Bruttó hozzáadott érték (GVA) növekedési üteme az egyes kerületek esetében a 2014 és 2018 közötti időszakban

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Az egy főre jutó GVA (17. ábra) még részletesebb képet mutat egy-egy fővárosi kerület gazdasági teljesítményéről. A III. kerület teljesítménye (5,665 millió Ft/ fő) a budapesti átlag (6,013 millió Ft/fő) alatt szerepel és a középmezőnyben foglal helyet (11. hely). Kiemelendő, hogy a nagy lakosságszámú kerületek közül csak a XIII. kerület (14,363 millió Ft/fő) és a XI. kerület (8,841 millió Ft/fő) előzi meg Óbuda-Békásmegyert.

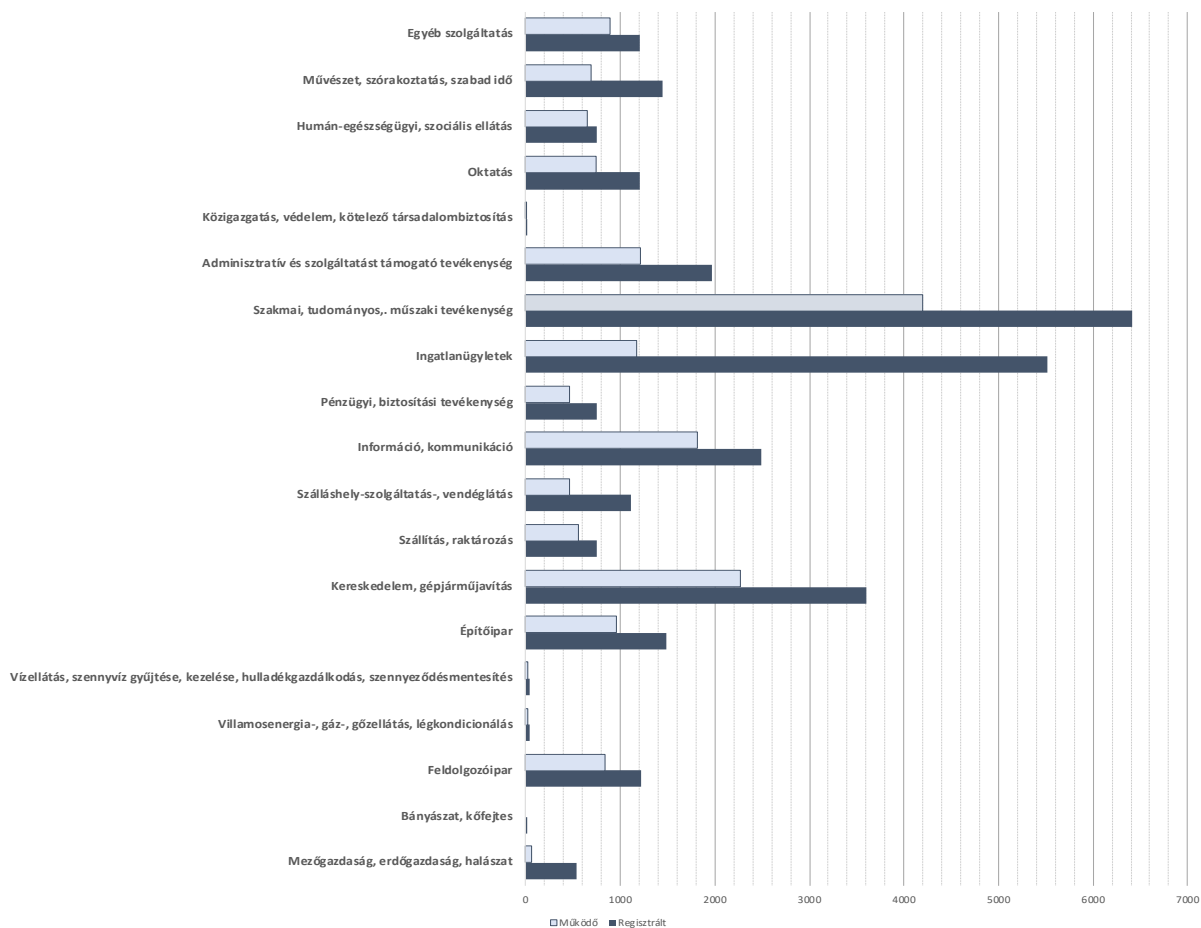

18. ábra Egy főre jutó bruttó hozzáadott érték (GVA) szerinti rangsor 2018-ban
 Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

1.9.2. A kerület főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A kerület súlypont ágazataiban, a 2014 és 2018 közötti időszakban, kisebb átrendeződések voltak megfigyelhetők, de jelentős változás nem történt. Mind a regisztrált mind a működő vállalkozások között továbbra is a szakmai, tudományos és mérnöki tevékenység a domináns, közel (regisztrált vállalkozások 21%, működő vállalkozások 24%). A regisztrált vállalkozások esetében az ingatlanügyletek (18,08%) foglalják el a második, a kereskedelem és gépjárműjavítás (11,81%) a harmadik helyet. A működő vállalkozások esetében a második legtöbb vállalkozással rendelkező nemzetgazdasági ágazat a kereskedelem, gépjárműjavítás (13,35%), a harmadik pedig az információ, kommunikáció.

2014 és 2018 közötti időszakban a működő vállalkozások esetében legnagyobb, 33,3%-os bővülés a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás ágazatban történt. Ezt követi a mezőgazdaság (27,45%), valamint az építőipar (16,00%).

19. ábra Regisztrált és működő társaságok száma nemzetgazdasági áganként 2018-ban

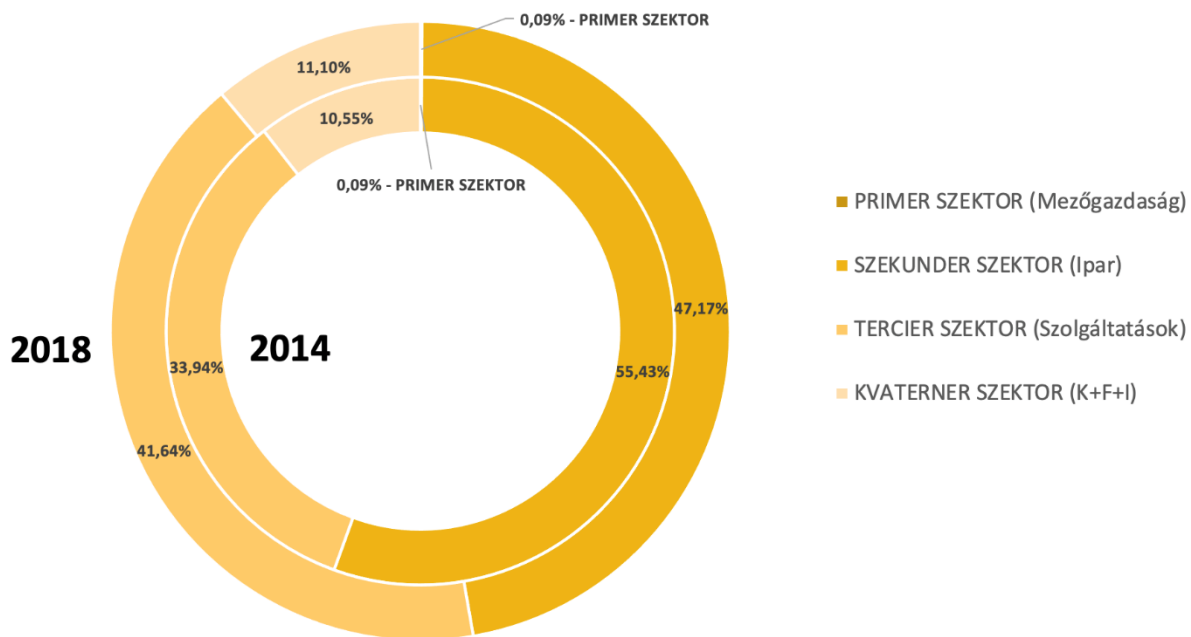
Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A nemzetgazdasági ágak mellett vizsgáltuk a négy meghatározó gazdasági szektor (primer, szekunder, terciér, kvaterner) kerületi arányát is. A vizsgálathoz a OPTEN adatbázisát használtuk fel, amely tartalmazza a kerületi vállalatok foglalkoztatási és nettó árbevétel adatait.

A nettó árbevételt gazdasági szektoronként vizsgálva az állapítható meg, hogy a terciér szektor egyre nagyobb súllyal jelenik meg a kerület gazdaságában, igazolva azt, hogy a szolgáltatások a fejlett gazdaságok legfontosabb ágazatába tartoznak. A történelmileg is meghatározó szekunder szektor, azon belül is a húzóágazatnak számító feldolgozóipar nettó árbevétele ugyanakkor több, mint 9 százalékponttal elmarad a 2014 évi arányhoz képest. Az építőipar az elmúlt évek kedvező eredményei, valamint a működő vállalkozások gyarapodó számának ellenére kerületi szinten csak 1 százalékpontos növekedést tudott realizálni. Ez összeségében a szektor 8 százalékpontos csökkenését eredményezte a vizsgált öt évben.

A primer szektorba tartozó mezőgazdaság nettó árbevétele stagnál. A kvaterner szektor (K+F+I) pedig enyhe emelkedést mutatott.

Az minimális átrendeződés egyben azt is jelzi, hogy a kerületen belül egyre magasabb a piac koncentrációja és egyre meghatározóbb a terciér szektor szerepe a helyi gazdaságban.

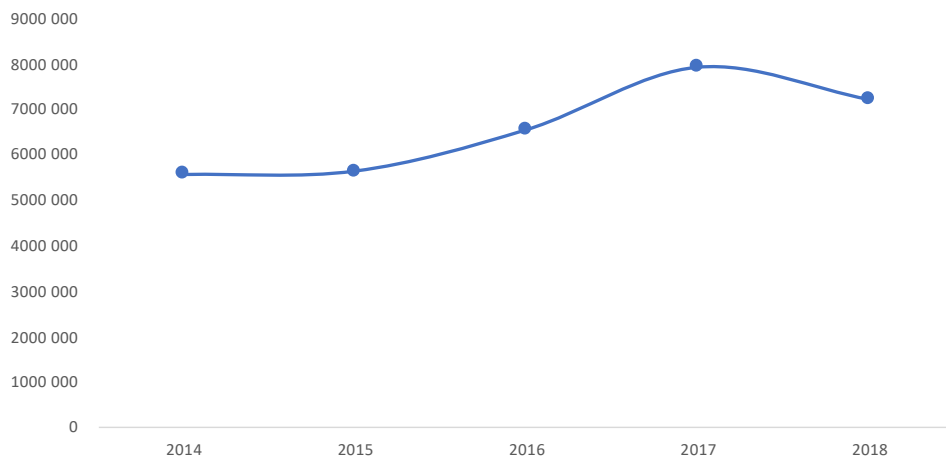

20. ábra A nettó árbevétel megoszlása az egyes szektorok között

Forrás: OPTEN adatok alapján saját szerkesztés

PRIMER SZEKTOR - Mezőgazdaság

A mezőgazdasági ágazat tekintetében az állapítható meg, hogy a foglalkoztatottság jelentős, több mint 40%-os visszaesése mellett, az ágazat nettó árbevétele összességében 28,6 százalékkal növekedett. Mindezt annak ellenére, hogy a 2018-ban közel 1 milliárd forintos visszaesést volt kénytelen realizálni.

21. ábra A primer szektor nettó árbevétele a III. kerületben (eFt)

Forrás: OPTEN adatok alapján saját szerkesztés) Az OPTEN adatbázisa szerint Óbuda-Békásmegyer meghatározó, a mezőgazdasági ágazatban működő cégei: a Kurucz Farm Kft., a Budapesti Erdőgazdaság Zrt., valamint a PIG-Trade Kft.

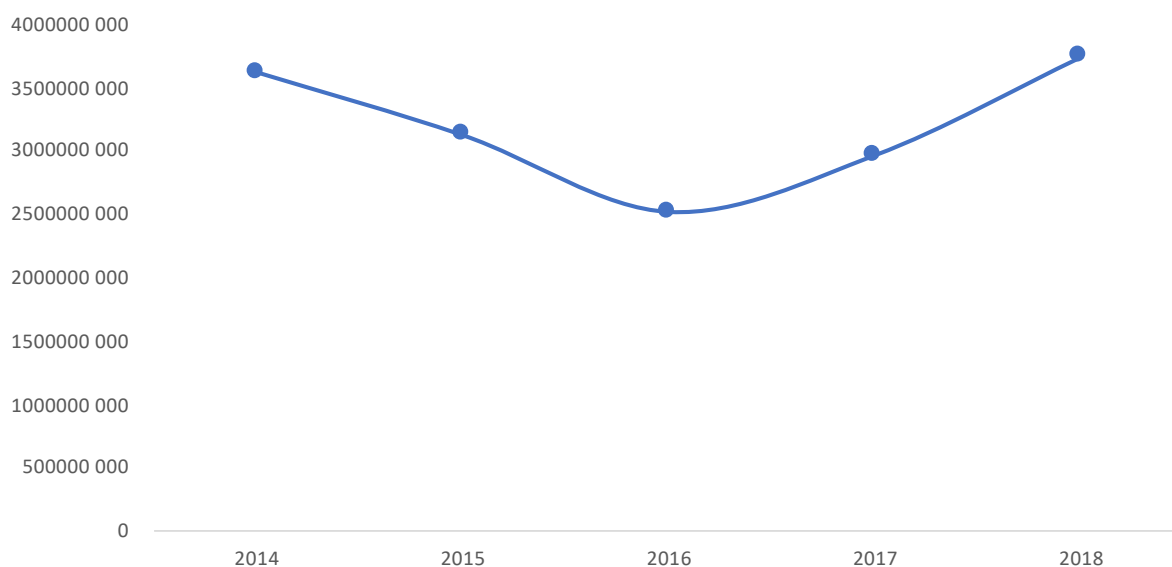
A három legnagyobb nettó árbevétellel rendelkező cég közül kettő is a sertésenyésztésben (Kurucz Farm Kft., PIG-Trade Kft.) érdekelt. A Budapesti Erdőgazdasági Zrt. pedig erdészeti szolgáltatásokat nyújt. Emellett a kerületben jelen van még a baromfitenyésztés, valamint a növénytermesztés is.

SZEKUNDER SZEKTOR - Ipar

Az ipar 2014 és 2016 között a nettó árbevételt tekintve jelentős visszaesésen ment keresztül. A szektor nettó árbevétele közel 30%-kal esett vissza. Ehhez képest 2018-ra az ágazat figyelemre méltó javuláson ment keresztül így 2018-ban a nettó árbevétel mértéke gyakorlatilag elérte a 2014-es szintet.

A szektor meghatározó vállalatai a kerületben: MVM Partner Zrt., MAVÍR Zrt., Market Építő Zrt., Béres Gyógyszergyár Zrt. Sagemcom Magyarország Kft., ELMŰ Hálózati Kft., CONFECTOR Kft., VILATI Szerelő Zrt., OK BAU Kft. A felsorolásból is jól érzékelhető, hogy a kerület meghatározó ipari cégeinek nagy része országos és nemzetközi szinten is tevékenykedő és elismert cégek.

A legnagyobb nettó árbevétellel rendelkező cég közül három is a villamosenergia szállításban, elosztásban, illetve kereskedelemben érdekelt, de emellett vannak építőipari, híradástechnikai berendezéseket gyártó, gyógyszerkészítményeket készítő, papírgyártó vállalat is. Azaz a kerület ipara, ugyan a villamosenergia ellátás dominanciája mellett, jól tagoltnak mondható.

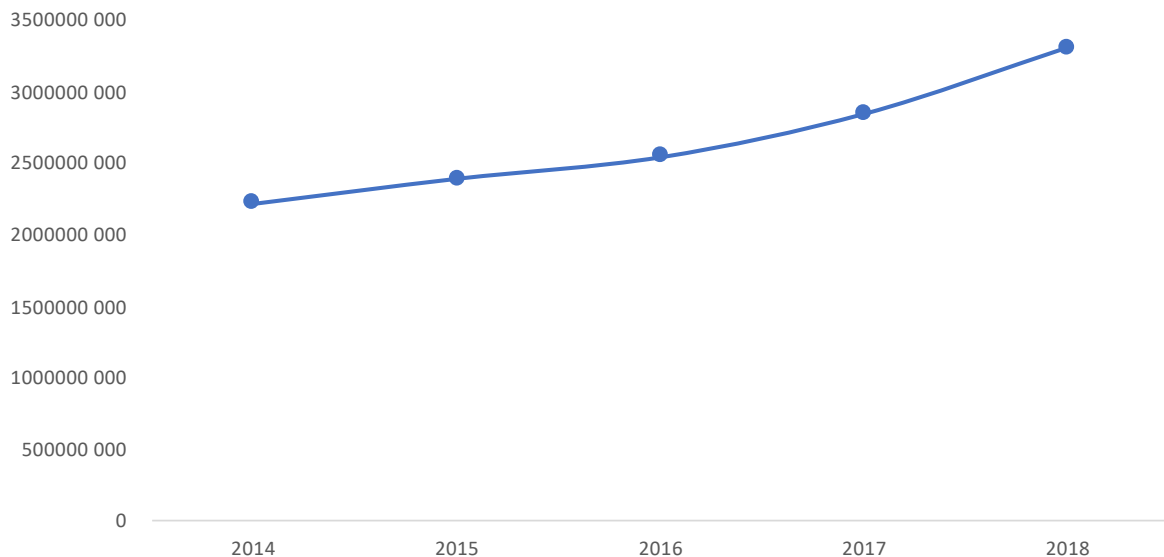

22. ábra A szekunder szektor nettó árbevétele a III. kerületben (eFt)

Forrás: OPTEN adatok alapján saját szerkesztés

Tercier szektor - Szolgáltatások

A szolgáltatások mára már meghatározó szektorként van jelen a kerület gazdaságában. 2018-ra az éves nettó árbevétele elérte a közel 3.308 milliárd forintot. Ez összességében 49%-os emelkedést jelent a 2014 évi eredményekhez képest. Ez a szektor foglalkoztatja a legtöbb munkavállalót, közel 74 ezer főt.

19. ábra A terciér szektor nettó árbevétele a III. kerületben (eFt)

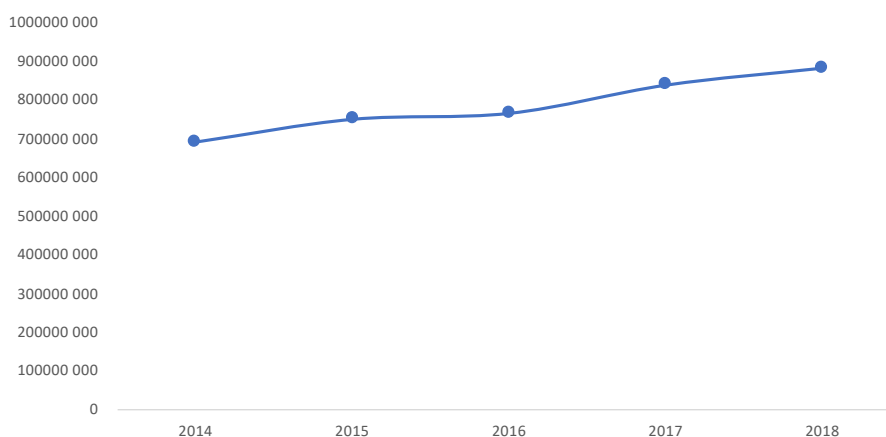
Forrás: OPTEN adatok alapján saját szerkesztés

A szektor meghatározó vállalatai a kerületben: LIDL Magyarország Kft., APCOM CE Kft. DUNA AUTÓ Zrt., BioTech USA Kft., Extreme Digital Zrt. iSTYLE Hungary Kft., Sziget Kulturális Menedzser Iroda Zrt., NHKV Zrt.

Ebben a szektorban található a legtöbb 10 milliárd forint feletti éves nettó árbevétellel rendelkező vállalat (17 db). Legnagyobb részük a kereskedelemben érdekelt, de van raktározással, tárolással, szállítással, üzleti szolgáltatásokkal és művészeti szervezési tevékenységgel foglalkozó cég is.

Kvaterner szektor – (K+F+I)

A kerület másik dinamikus fejlődő szektora a kvaterner szektor, mely a kutatás-fejlesztés és az innovációs tevékenységeket felölelő nemzetgazdasági ágazatokat egyesíti. 2014 és 2018 közötti időszakban, a 2016 évi stagnálás ellenére a szektor 28%-os nettó árbevétel növekedést ért el.

20. ábra Kvaterner szektor nettó bevétele a III. kerületben

Forrás: OPTEN adatok alapján saját szerkesztés

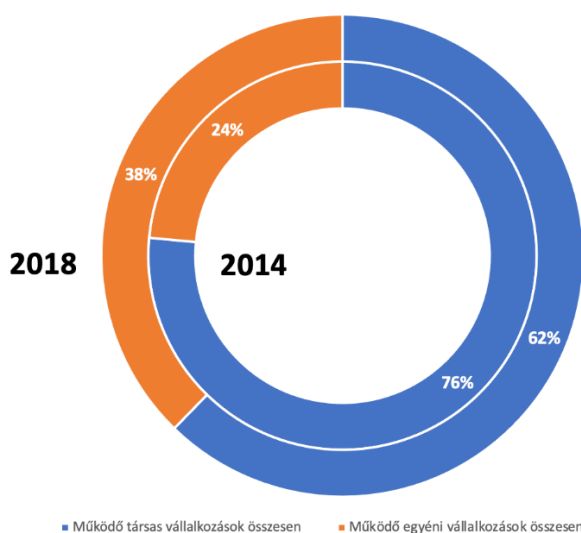
A szektor meghatározó vállalatai a kerületben: Graphisoft SE, Microsoft Magyarország Kft., SAP Hungary Kft., Areus Zrt. SBH Solution Kft., Central Média csoport Zrt., MMS Communications Hungary Kft.

A szektor nagyvállalatai jellemzően információ-technológiai szaktanácsadással, szolgáltatásokkal, szoftverkiadással, PR és kommunikációs tevékenységekkel foglalkoznak jellemzően.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése

Gazdasági szervezetek jellemzői

A működő vállalkozások adatait vizsgálva az állapítható meg, hogy 2018-ra jelentősen megnövekedett az egyéni vállalkozások aránya. (22. ábra)

23. ábra Társas és egyéni vállalkozások aránya a III. kerületben

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

2014. évi adatokhoz képest az egyéni vállalkozások aránya 14%-kal növekedett, míg a társas vállalkozások száma 76%-ról 62%-ra esett vissza.

A működő társas vállalkozások között 2014 és 2018 között a közkereseti társaságok aránya növekedett a legnagyobb mértékben a fővárosi cégek számához viszonyítva. Érdeemes megemlíteni, hogy ugyanakkor a részvénytársaságok aránya jelentősen visszaesett és a korlátolt felelősségű társaságok aránya is enyhén csökkent.

A működő egyéni vállalkozások kerületi száma a fővárosi összes egyéni vállalkozásának arányában kiegyensúlyozott képet mutat. Kiemelendő, hogy a legnagyobb arányban a nyugdíjas egyéni vállalkozások száma növekedett, míg a főfoglalkozású egyéni vállalkozások aránya szinte változatlan 2014 óta.

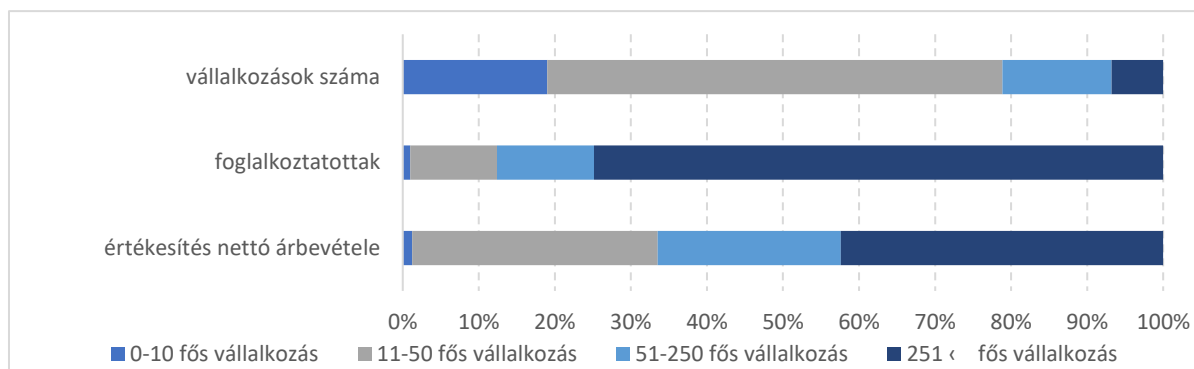
A vállalkozási demográfia esetében az a következtetés vonható le, hogy 2014 és 2018 között a középvállalkozások (50-249 fő között) aránya növekedett a legdinamikusabban, míg a kisvállalkozások aránya kismértékben visszaesett. (24. táblázat)

Megnevezés	III. kerület		Budapest		III. kerület Budapest %-ban	
	2014	2018	2014	2018	2014	2018
Működő jogi személyiségű társas vállalkoz	10811	10450	136890	133180	7,90%	7,85%
Ebből:						
korlátolt felelősségű vállalkozások	7780	7727	99412	99495	7,83%	7,77%
részvénytársaság	208	229	2395	2848	8,68%	8,04%
szövetkezet	0	0	0	0	0,00%	0,00%
betéti társaság	2730	2417	34000	30027	8,03%	8,05%
közkereseti társaság	93	77	1083	810	8,59%	9,51%
Jogi személyiség nélküli társas vállalkozás	0	0	0	0	0,00%	0,00%
Működő társas vállalkozások összesen	10811	10450	136890	133180	7,90%	7,85%
Működő egyéni vállalkozások összesen	3326	6327	43286	80249	7,68%	7,88%
Ebből:						
főfoglalkozású	1859	3816	23504	48205	7,91%	7,92%
mellékfoglalkozású	1163	2101	15383	26851	7,56%	7,82%
nyugdíjas	304	410	4399	5193	6,91%	7,90%
Őstermelő	194	266	3901	4479	4,97%	5,94%
Működő vállalkozás összesen	14331	17043	183640	217908	7,80%	7,82%
Ebből:						
Mikrovállalkozások (10 fő alatti)	13526	16081	173410	205734	7,80%	7,82%
Kisvállalkozások (10-49 fő között)	677	785	8462	10040	8,00%	7,82%
Középvállalkozások (50-249 fő között)	108	152	1459	1754	7,40%	8,67%
Nagyvállalkozások (250 fő és feletti)	20	25	309	380	6,47%	6,58%
1000 lakosra jutó működő vállalkozás	111,49	130,54	104,48	124,36	6,71%	4,97%

27. táblázat Működő vállalkozások összetétele a III. kerületben

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A kerületben több, mint 17 ezer működő vállalkozás volt 2018-ban, ami a 7,82%-a fővárosban működő vállalkozások számának. Az OPTEN adatbázisa szerint, 2018-ban 1137 III. kerületi székhelyű társaság adott le eredménykimutatást. Ezen vállalatok összesen 131 404 főt foglalkoztatnak, ami 15%-os növekedés 2014-hez képest. A vállalkozások nettó árbevétele 2018-ban elérte a 8782 milliárd forintot, ez az érték 25%-kal haladja meg a 2014. évi nettó árbevételt. (23. ábra)

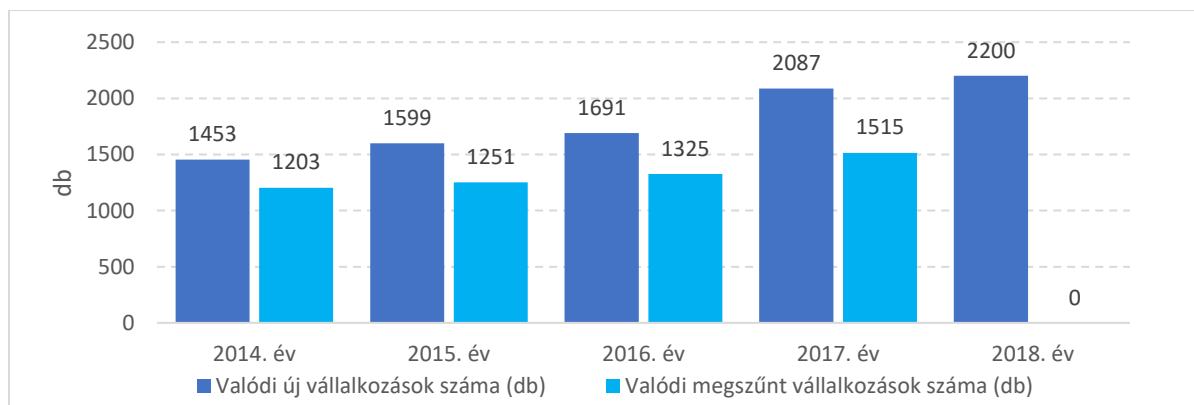

24. ábra A működő vállalkozások főbb mutatói a III. kerületben

Forrás: OPTEN adatok alapján saját szerkesztés

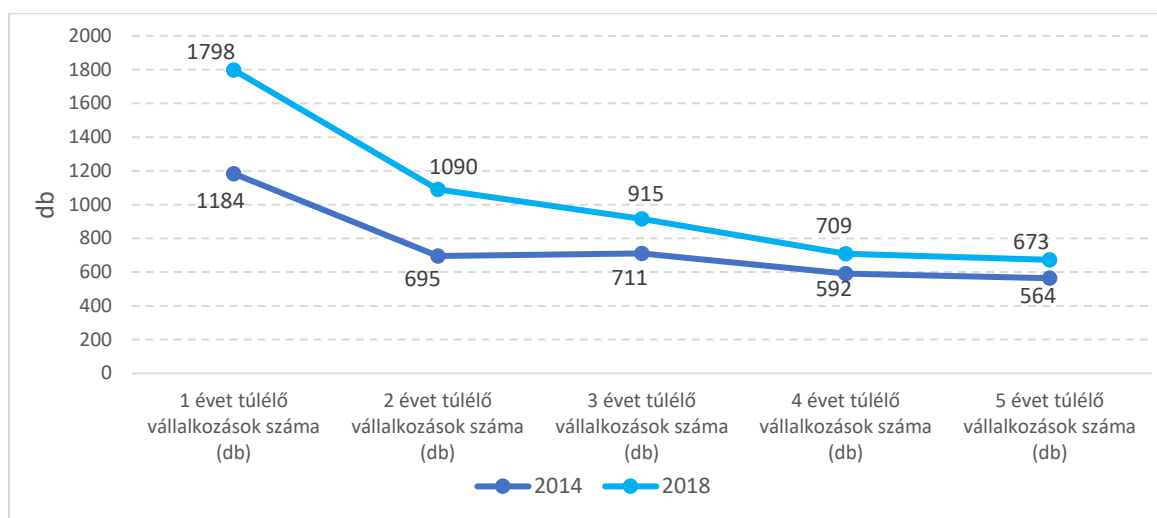
A kerületben székhellyel vagy telephellyel rendelkező vállalkozások esetében elmondható, hogy több mint 90%-a KKV-szektorba tartozik. Amellett, hogy a KKV-szektorba tartozó vállalatok esetében a legnagyobb a piaci változásoknak való kitettség, a kerület kis- és közép vállalkozásai az értékesítés nettó árbevételét tekintve 2018-ban a kerületi vállalkozások összes árbevételének 57,68%-át produkálták. Ugyanakkor az is elmondható, hogy a KKV-szektor foglalkoztatottságban betöltött szerepe (25%) jelentősen elmarad a fővárosi közel 50%-os átlagtól.

A kerület vállalkozásait vizsgálva az állapítható meg, hogy a vállalkozási kedv töretlen a kerületben. Évente egyre több vállalkozást alapítanak, így 2017-ben 46%-kal több vállalkozást alapítottak, mint 2014-ben. A megszűnő vállalkozások tekintetében is növekedés állapítható meg, ugyanakkor azt is hozzá kell tenni, hogy a növekedés üteme alacsonyabb (26%), mint az alapítások esetében.

25. ábra Új és megszűnt vállalkozások száma a III. kerületben

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

26. ábra A túlélő vállalkozások száma évkategóriánként a III. kerületben

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

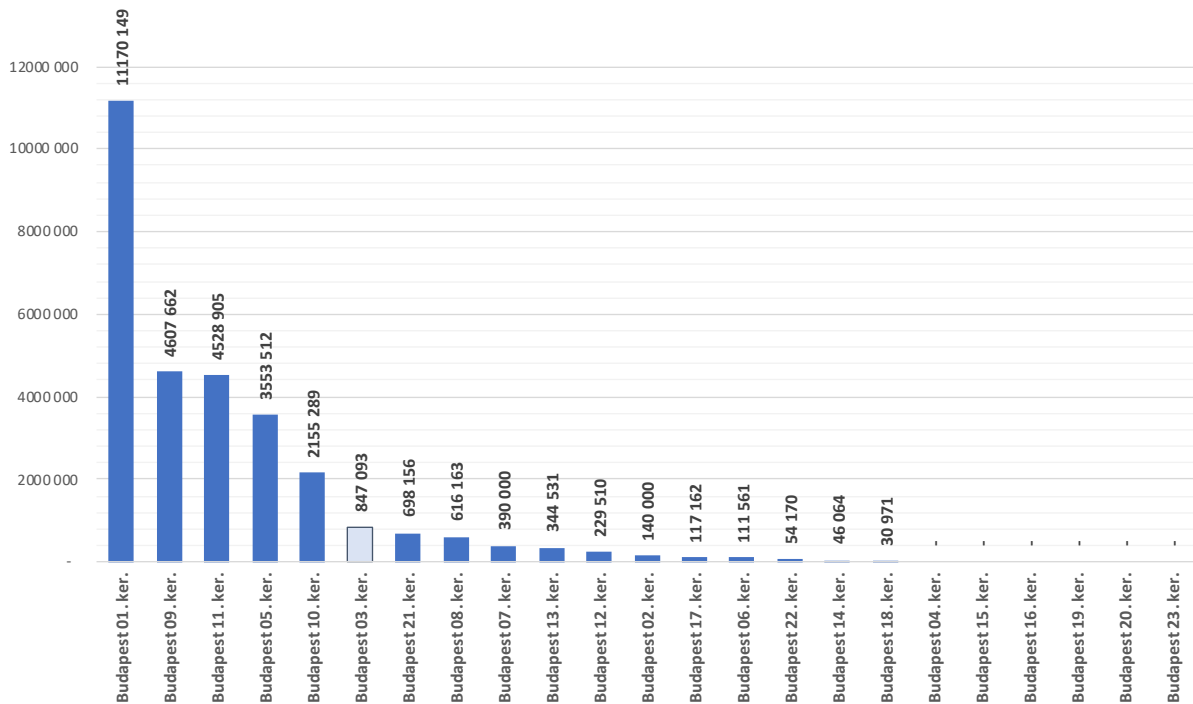
Fontos szempont még, hogy a vizsgált időszakban jelentősen javult az első üzleti évet túlélő társaságok száma (52%). Igaz, hogy az öt évet túlélő társaságok számához viszonyítva az arány rosszabb (37%), mint 2014-ben (48%), azaz jelenleg az alapított társaságok kisebb százaléka éli meg az öt évet.

Beruházások és fejlesztési elképzelések

A kerületben történő beruházások mértékének objektív mérése – mivel kevés olyan adat van mely településszinten áll rendelkezésre – igen nehézkes. Az egyik, település szinten rendelkezésre álló mutató a fejlesztési adókedvezmény mértéke, melynek érvényesítése a társasági adónem keretében történik.

Az adózó az adókedvezményt a beruházás üzembe helyezését követő adóévben – vagy döntése szerint a beruházás üzembe helyezésének adóévében – és az azt követő tizenkét adóévben, legfeljebb a bejelentés, illetve a kérelem benyújtásának adóévét követő tizenhatodik adóévben veheti igénybe. A fejlesztési adókedvezmény akkor vehető igénybe, ha a beruházás legalább 25 százalékban saját forrásból valósul meg, illetve feltétel még, hogy a kérelem a beruházás megkezdésének napját megelőzze. Az adózó az adókedvezményt a beruházás üzembe helyezését követő adóévben – vagy döntése szerint a beruházás üzembe helyezésének adóévében – és az azt követő tizenkét adóévben, legfeljebb a bejelentés, illetve a kérelem benyújtásának adóévét követő tizenhatodik adóévben veheti igénybe. A fejlesztési adókedvezmény akkor vehető igénybe, ha a beruházás legalább 25 százalékban saját forrásból valósul meg, illetve feltétel még.

A kerület az előkelő hatodik helyen áll a 2014 és 2018 közötti időszakban igénybe vett fejlesztési adókedvezmények tekintetében. Óbuda-Békásmegyert olyan kerületek előzik csak meg, ahol számos kiemelt beruházás valósult meg, vagy áll megvalósítás alatt. Ez egyben azt is mutatja, hogy a kerület gazdasági súlya mellett az itt működő vállalatok fejlesztési kedve is kiemelkedő. (26. ábra)

27. ábra Fejlesztési adókedvezmény mértéke a fővárosi kerületekben 2014 és 2018 között (eFt)

Forrás: NAV adatok alapján saját szerkesztés

A kerület jelentős, folyamatban lévő, illetve előkészítés alatt álló beruházások, fejlesztések közül az alábbiak emelhetők ki a teljesség igénye nélkül:

Waterfront City Óbuda szívében, a Duna-parthoz közel, a Folyamőr utca, Miklós tér és Bogdáni út által határolt helyszínen helyezkedik el. Az új városrészben elhelyezkedő zöldtetős lakóépületek és a hatalmas, parkos terület számos okos funkciójával a környezet és a jövő iránti felelősség jegyében valósulnak meg.

A Szentendrei út – Bogdáni út sarkán tervezett 158.000 m²-es bevásárló- és szolgáltató központ tervezése 2018-ban kezdődött meg. Az épület 3 szinten 65.000 m² alapterületű bevásárló és éttermi funkcióval rendelkezik. Az épületet további 1 szint mélygarázzsal és 4 szint tetőparkolóval kerül kialakításra. Az épület továbbá magában foglal egy 1200 férőhelyes mozit és tetőkertet.

A **Harsánylejtő Lakópark** 16 darab 5 lakásos társasháza a Budapesti Ingatlan Nyrt., a Harsánylejtő Kertváros fejlesztőjének saját beruházásában valósul meg. Az átadásra kerülő mintegy 80 darab új építésű társasházi lakás esetében a pincszinten kialakított garázsoktól és tárolóktól lift biztosítja a kényelmes közlekedést a földszinti kertkapcsolatos és az emeleti lakásokhoz.

Fagyöngy Lakópark Budapest, III. kerületében a Valéria utca - Róza köz – Körös utca – Papírgyár utca közötti 13.802 négyzetméteres, zöldövezeti, kertvárosi területen épült fel. Az új lakások korszerű, energiatakarékos műszaki kialakításúak, ennek köszönhetően a havi rezi költségek az átlagnál akár 60%-kal is alacsonyabbak lehetnek.

Graphisoft Park teljes területe közel 18 hektár, melyen az elmúlt 20 évben összesen 82.000 m² bérbeadható területet (iroda-, labor-, oktatási és egyéb kapcsolódó szolgáltatás funkciójú épületet) került üzembe. Ezekhez hozzávetőleg 2.000 db felszín alatti garázs létesült. A terület további részein mintegy 62.000 m² bérbeadható terület fejleszthető.

Kolossy téri bevásárlóközpont épületének funkcionális átalakítása során az étkeztetési-vendéglátó funkcióra való teljes váltás, tehát a FOOD HALL-á történő átalakítás történik meg. A koncepció célja, a turisztikai érdeklődés fokozása, kapcsolódás más, frekvenciált látnivalókhöz, illetve a helyiek számára is egy közösségi tér, találkozási pont létrehozása.

Elérhetőség

Óbuda-Békásmegyer megközelíthetősége az elmúlt években nem változott, a kerület továbbra is elsősorban közúton, a 10-es számú főút – Bécsi út északnyugati irányú tengelyen, valamint a 11. sz. másodrendű főút – Batthyány utca – Rákóczi utca – Szentendrei út északi irányú tengelyről közelíthető meg. A kerületen két nemzetközi szintű korridor halad át: a vízi Rajna-Duna korridor (VII. számú páneurópai közlekedési folyosó), valamint az EuroVelo 6 kerékpáros-nyomvonal. Jelentősebb közúti és vasúti nemzetközi törzshálózati elemek a kerületben nem találhatóak.

A kerület jelentős közösségi közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik, ezek közül is kiemelkedik a kötöttpályás közlekedés, melynek jelentősebb elemei regionális szinten a 2. sz. Budapest – Esztergom vasútvonal (1600 utas/óra), illetve a H5 jelű szentendrei HÉV (12 960 utas/óra), valamint a budapesti szinten a villamos viszonylatok (10370 utas/óra). Ezt egészíti ki a közúti közlekedés, mely regionális viszonylatban 1200 utas/óra, budapesti viszonylatban 7820 utas/óra kapacitással rendelkezik.

Fontos kiemelni, hogy a kerületben egyre nagyobb szerepet kap a kerékpáros közlekedés, a főhálózat közel 35 km, de komoly problémát jelent, hogy a hálózat még nem képez egységes rendszert. Ennek ellenére a nagyfokú elköteleződést jelzi, hogy a kerületben több közösségi kerékpár és mikromobilitási eszközt megosztó rendszer is működik.

Infrastruktúra

A Budapest Research Fórum (továbbiakban: BRF) 2020. első negyedéves jelentése szerint¹ a teljes budapesti modern irodaállomány jelenleg 3 740 990 m²-t tesz ki, melyen belül 3 131 100 m² „A” és „B” kategóriás modern spekulatív irodaterület. Ebből a III. kerületben az OPTEN adatai alapján közel 219 ezer m² irodaterület van jelenleg. Azonban az összképet árnyalja, hogy az utóbbi években – a Graphisoft Park kivételével – jelentős irodaterület-fejlesztés nem történt a kerületben, a fejlesztések alapvetően kisebb területekre koncentrálódnak. A kerületi irodaparkok közül kiemelkedik a volt Óbudai Gázgyár helyén létesült Graphisoft Park, mely közel 75 000 m²-es területen helyezkedik el. A dinamikusan fejlődő park nagyon jó közúti és közösségi megközelítéssel bír. A másik jelentős irodakomplexum a Szépvölgyi Business Park, mely közel 9000 m² irodaterülettel rendelkezik.

Az ipari ingatlanok tekintetében a BRF 2020. első negyedévi jelentése² alapján a budapesti ipari állomány mértéke 2 286 970 m². Ugyanakkor a feldolgozóipar és a szállítás, raktározás csekély jelenléte miatt a kerületben nem alakultak ki fővárosi szinten meghatározó ipari területek, inkább a korábbi gyár- és üzemi területek más célú hasznosítása a jellemző.

¹ BRF: Irodapiac 2020. első negyedév

² BRF: Ipari ingatlanpiac 2020. első negyedév

Kreativitás és innováció

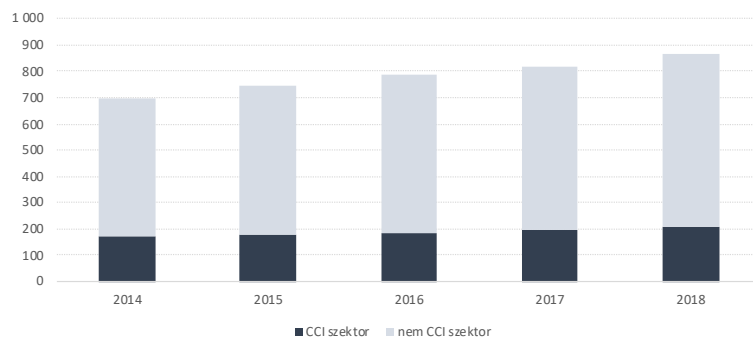
A kreatív és kulturális ágazatok (CCI) szerepének vizsgálata tíz éves múlttal rendelkezik. Magyarországon első ízben a GKI Gazdaságkutató Zrt. vizsgálta a CCI szerepét és növekedési lehetőségeit Budapest Metropolisz régió gazdaságában (2010).

A kutatás azon tézisére épült, hogy a CCI dinamikája a városfejlődés spontán jelenségeivel kölcsönhatásban olyan szinergiát eredményez, amellyel erősíti a regionális gazdaság fenntartható (nem mobilizálható értékekre, lokalizált értéktermelésre épülő) növekedési pályáját és egyben kiegyensúlyozott javulást eredményez a városi életminőségben.³

Nemzetközi kutatások rámutatnak arra, hogy azok a városok, amelyeknek sikerül a kreatív osztályt magukhoz vonzani és megtartani, prosperálnak, míg azok, amelyek viszont ezen a téren nem tudnak sikert felmutatni, a gazdasági fejlődésben is lemaradnak. A Budapest gazdasági stratégiáját előkészítő Orientációs Tanulmány (2009) megállapításai szerint a „kreativitás ... a sokszínű kulturális és fizikai környezet egymásra reflektáló kialakításával mozdítható elő.”

A vizsgálat során a szélesen értelmezett kreatív szektor teljesítménye került elemzésre, melybe a kreatív feldolgozóipar, az IKT szektor, pénzügyi szektor, a jogi és gazdasági szolgáltatások és a K+F tevékenység tartozik bele. Az elemzés a társasági adóbevallást beküldő cégek adatainak feldolgozásával készült el.

A társasági bevallást benyújtó cégek adatai alapján a III. kerületben a szélesen értelmezett CCI szektorba tartozó vállalatok száma öt év alatt 20%-kal növekedett. Ugyanakkor a többi vállalathoz képest a CCI szektor cégeinek aránya 2014-ben 25% volt, 2018-ban ez az arány – a cégek számának növekedése ellenére - pedig egy százalékponttal kisebb volt. (27. ábra)

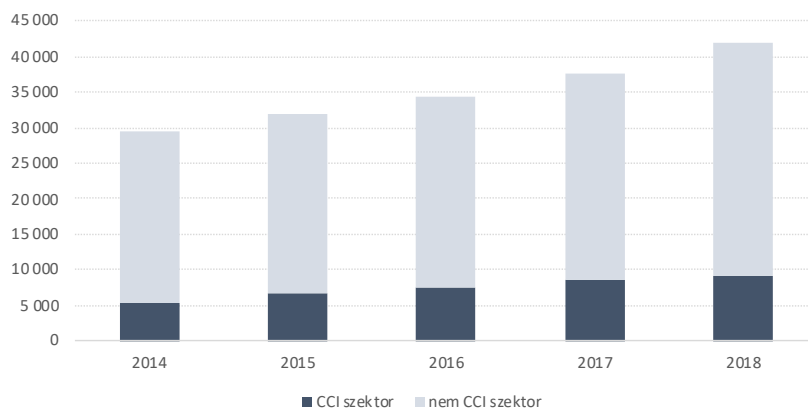
28. ábra Társasági adóbevallást benyújtó vállalatok közül a CCI szektorba tartozó cégek aránya a III. kerületben

Forrás: OPTEN adatok alapján saját szerkesztés

Ez egyben azt is jelenti, hogy a nem CCI szektor vállalatainak száma nagyobb ütemben bővült, mint a kreatív és kulturális ágazat.

³ GKI Gazdaságkutató Zrt. (2010) - A kreatív és kulturális ágazatok (CCI) szerepe és növekedési lehetőségei a Budapest Metropolisz Régió gazdaságában.

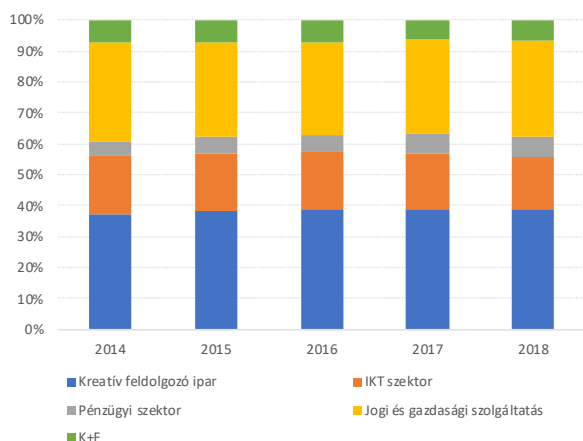
A foglalkoztatottsági adatokat elemezve az állapítható meg, hogy a CCI szektorban dolgozók száma a vizsgált öt évben 76 %-kal növekedett. Az általános foglalkoztatottság dinamikus növekedése miatt ugyanakkor a nem CCI szektorba tartozó cégekhez viszonyítva ez a növekedés csak négy százalékpontnyi volt. (2014: 18%, 2018: 22%)

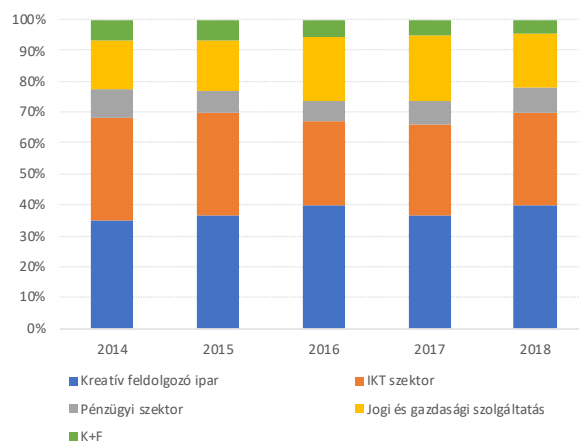
29. ábra Társasági adóbevallást benyújtó vállalatok közül a CCI szektor által foglalkoztatottak aránya a III. kerületben

Forrás: OPTEN adatok alapján saját szerkesztés

A CCI szektorba tartozó vállalatok megoszlását egyrészt számosságuk, másrészt árbevételük szerint vizsgáltuk. A kreatív szektoron belül a cégek árbevételben képviselt súlya eltér a számbeli arányoktól. Igen jelentős az IKT és a kreatív feldolgozóipar súlya, miközben az IKT szektor vállalatainak száma kicsi. Ez azt jelenti, hogy az IKT szektorba nagyobb cégek tartoznak, mint a kreatív feldolgozóipari cégek esetében.

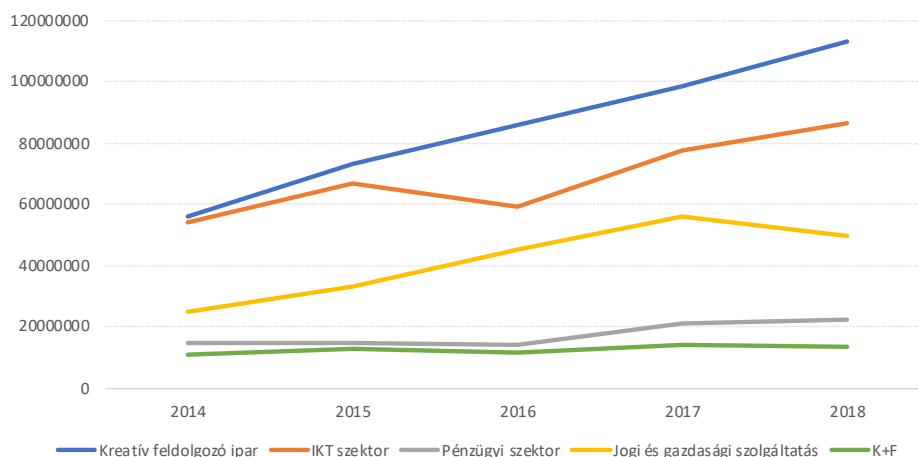
30. ábra Szélesen értelmezett CCI szektor tartozó vállalatok megoszlása a vállalatok száma szerint
Forrás: OPTEN adatok alapján saját szerkesztés

31. ábra Szélesen értelmezett CCI szektor tartozó vállalatok megoszlása a vállalatok árbevétele szerint
Forrás: OPTEN adatok alapján saját szerkesztés

A CCI szektor egyes ágazatainak bevételeinek alakulását vizsgálva az állapítható meg, hogy a 2014 és 2018 között a kreatív feldolgozóipar bevételei emelkedtek a legdinamikusabban, 2018-ra gyakorlatilag megduplázva (202%) a 2014-es árbevételt. A képzeletbeli második

helyen jogi és gazdasági szolgáltatások állnak, annak ellenére, hogy 2018-ra kisebb visszaesés következett be, de a bevételek ebben az ágazatban is közel megduplázódtak (198%). Az IKT szektor 60%-os, a pénzügyi szektor 58%-os növekedést ért el. A legalacsonyabb növekedést (25%) a K+F szektor realizálta.

32. ábra Szélesen értelmezett CCI szektor egyes ágazatai árbevételének változása 2014-2018 között a III. kerületben

Forrás: OPTEN adatok alapján saját szerkesztés

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Ingatlanpiaci kitekintésünk lakások értékesítésével is foglalkozó, ingatlanpiaci elemzéseket készítő hazai és nemzetközi társaságok jelentései, a KSH (Központi Statisztikai Hivatal), MNB (Magyar Nemzeti Bank), GKI (Gazdaságkutató Intézet) és a BRF (Budapest Research Forum) adatai, továbbá hírügynökségi jelentések alapján készült.

A makrogazdasági tendenciák bemutatása mellett elemezzük a magyarországi és fővárosi lakáspiaci helyzetet, illetve részletezzük a kerület lakáspiacának alakulását, valamint annak kínálati és keresleti oldalát.

Makrogazdasági folyamatok

2014-ben megindult kedvező ingatlanpiaci folyamatokat az elmúlt öt évben egyre erősödő keresleti oldal fogadta. A fokozatosan javuló jövedelmi és munkaerőpiaci kilátások, továbbá a háztartások stabil 3-4 százalékos éves növekedést mutató jövedelme egyaránt a lakáspiaci kereslet növekedése irányába hatottak. Az alacsony kamatkörnyezet a lakáshitelezés élénkülésén és a befektetési célú kereslet növelésén keresztül szintén élénkítően hatott. A kezdeti várakozásokhoz képest aluteljesítő CSOK 2016 év elején kezdte kifejteni kedvező hatását, amikor is a CSOK szabályozás 2016. februári módosításával szinte egyidőben, 2016 elejétől életbe lépett az új lakásokra vonatkozó kedvezményes, 5 százalékos áfakulcs. Az alacsonyabb áfa és az erős kereslet a minőségi lakások iránt (amit a kibővített CSOK szabályok csak tovább erősítettek) együttesen meghozták a lakásfejlesztők beruházási kedvét.

Összegzésként elmondható, hogy az újlakás-kínálat drasztikus megnövekedése inkább a kedvezményes áfakulcsnak tulajdonítható, míg a CSOK a szabályozáshoz alkalmazkodó keresletet, majd ezen keresztül a kínálatot is eltolta a 60 négyzetméteresnél nagyobb lakásfejlesztések irányába.⁴

A kedvező finanszírozási költségek mellett drasztikusan emelkedett az új lakáscélú hitelkihelyezések volumene. A hitelből történő lakásvásárlások súlya is növekedett és közel a tranzakciók felét tette ki. 2018-ra az új lakáshitelek értéke nominálisan elérte a válság körüli szintet, ugyanakkor reálértelemben továbbra is elmarad tőle. Az eladósodás szerkezetében csökkentette a kockázatokat az, hogy 2018. végére gyakorlatilag megszűnt az éven belül változó kamatozású hitelek kibocsátása, amihez szabályozói lépések is hozzájárultak. A kedvező folyamatok ellenére a hazai GDP-arányos lakáshitel-állomány továbbra is az egyik legalacsonyabb Európában, az adósságfék-szabályok továbbra is korlátozzák a túlzott eladósodást, így új hitelezések fenntartható bővülésére a várakozások alapján még megfelelő tér áll rendelkezésre.

A lakáspiac kínálati oldalát a 2014–2020 közötti időszakban összességében növekedés jellemezte. Kezdetben az új fejlesztések területileg erősen koncentráltan, főként a fővárosban és környékén jelennek meg. Az építési engedélyek átfutási idejének elnyúlása az új építések lassabb felfutását eredményezte. A 2016-ban bevezetett egyszerű bejelentés intézménye azonban jelentősen gyorsította a folyamatot, így számottevően megnőtt a kiadott építési engedélyek száma, ezzel egyidőben pedig az átadott új építésű lakások száma is több százalékpontos emelkedést mutatott. Ki kell emelni ugyanakkor, hogy a lakásállomány megújulásának üteme - azaz a felépült új lakások száma a lakásállományhoz viszonyítva – jelentősen elmaradt a régiós átlaghoz képest.

Az erős keresleti oldalnak és a kedvező jogszabályi környezetnek köszönhetően a vizsgált időszakban a lakásárak dinamikus növekedésnek indultak, a piaci tranzakciók szignifikáns emelkedése mellett. A hazai lakáspiacon megfigyelhető területi különbségek azonban tovább erősödtek. Az árdinamikát vizsgálva elmondható, hogy tovább nőtt az árellő a nagyobb és kisebb települések között. Budapesten a lakásárak nominális alapon történő növekedése gyorsabb dinamika mellett megy végbe, míg a vidéki városokban a növekedés kisebb volumenű ugyan, de fokozatos emelkedést mutat, a községekben viszont a lakásárak jelentős csökkenése következett be. A Kormány által 2019. évben bejelentett családvédelmi intézkedések nem titkolt célja az általános lakáspiaci kereslet növelése. A falusi CSOK-kal érintett kistelepüléseken 2017–2018-ban a 90 négyzetmétert meghaladó ingatlanok tranzakcióinak 43 százaléka volt 10 millió forint alatti értékű, így a CSOK támogatás relatíve magas összegei jelentősen növelik e kistelepülések vonzerejét.

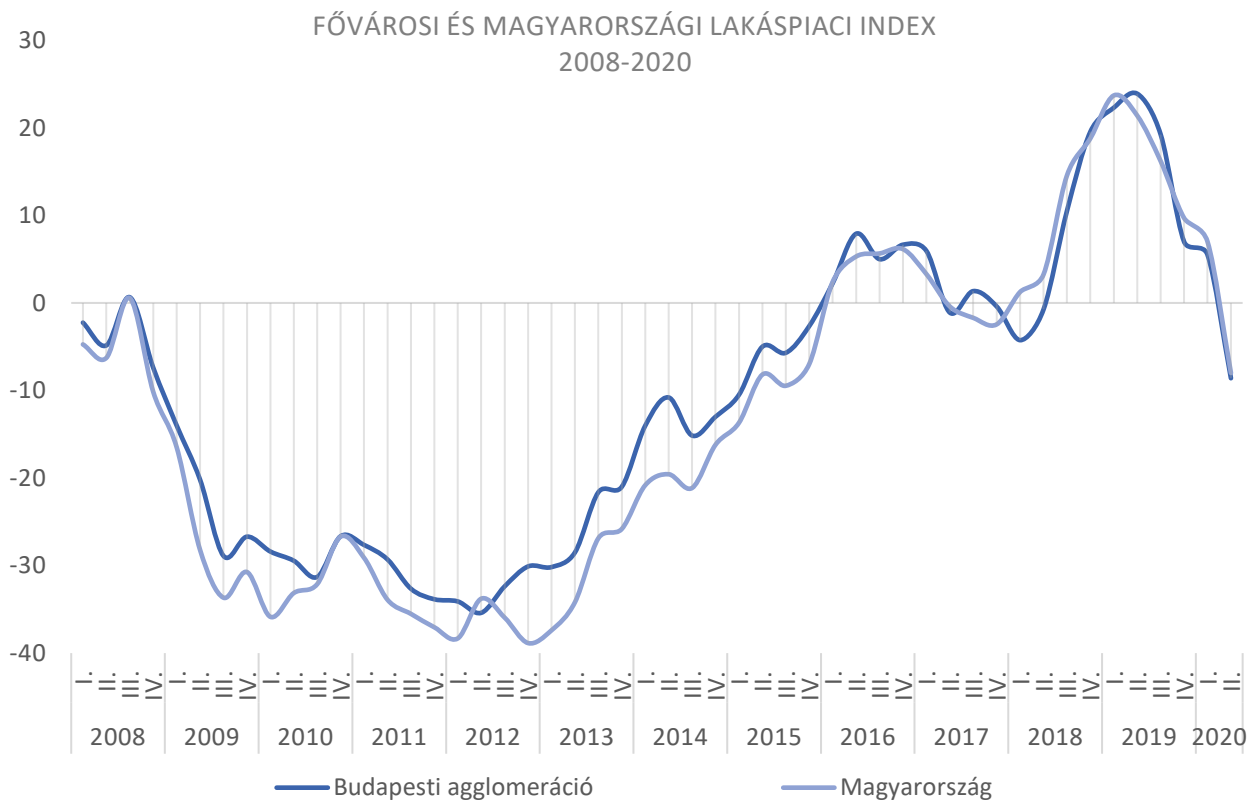
A fővárost tekintve az új lakás-átadások 2018–19-ben tetőztek, aminek a fő oka, hogy az új lakások kedvezményes, 5 százalékos áfakulcsa 2019. év végét követően megszűnt. A Kormányzat tervei szerint a kedvezményes áfakulcs 2020-tól a rozsdáövezetekben

4 Portfólió: Hogyan alakította át a CSOK a hazai lakás- és hitelpiacot? (2019.március 13.)

(barnamező) megvalósuló lakás célú fejlesztések esetében lesz igénybe vehető (a jogszabályi környezet a vizsgálat időpontjában még kidolgozás alatt volt).

Az MKB által 2020. júniusában megjelentetett lakáspiaci jelentés⁵ alapján az a megállapítás tehető, hogy a 2020. év első negyedében Magyarországon is megjelenő koronavírus-járvány a lakáspiaci aktivitás hirtelen és drasztikus visszaesését hozta. A kialakult krízishelyzet jelentős hatással volt a kereslet visszaesésére, melynek egyik kiváltó oka, hogy a lakosság óvatossága miatt jelentősen visszaesett a lakásmegtekintési hajlandóság, amire ráerősítettek a március utolsó hetében bevezetett járványügyi intézkedések. Középtávon a kereslet alacsonyabb szintre történő beállítását eredményezheti a járvány okozta negatív jövedelmi- és vagyoni hatás, valamint ebből fakadóan a potenciális hitelfelvevők körének szűkülése is.

A GKI felmérése⁶ alapján a lakáspiaccal foglalkozó cégek várakozásai a kialakult helyzetre tekintettel jelentősen romlottak. A koronavírus okozta járvány megrengette az egyébként is lassuló lakáspiacot, így a jövőre vonatkozó kilátások jóval szerényebbek a korábbiaknál. A GKI fővárosi és országos lakáspiaci indexének értéke negyedéves és éves alapon is nagyot esett. Az elemzés szerint a következő egy évben Budapesten átlagosan 9-10%, vidéken 7-13% körüli áresés várható.

33. ábra A főváros és Magyarország lakáspiaci indexe 2008-2020

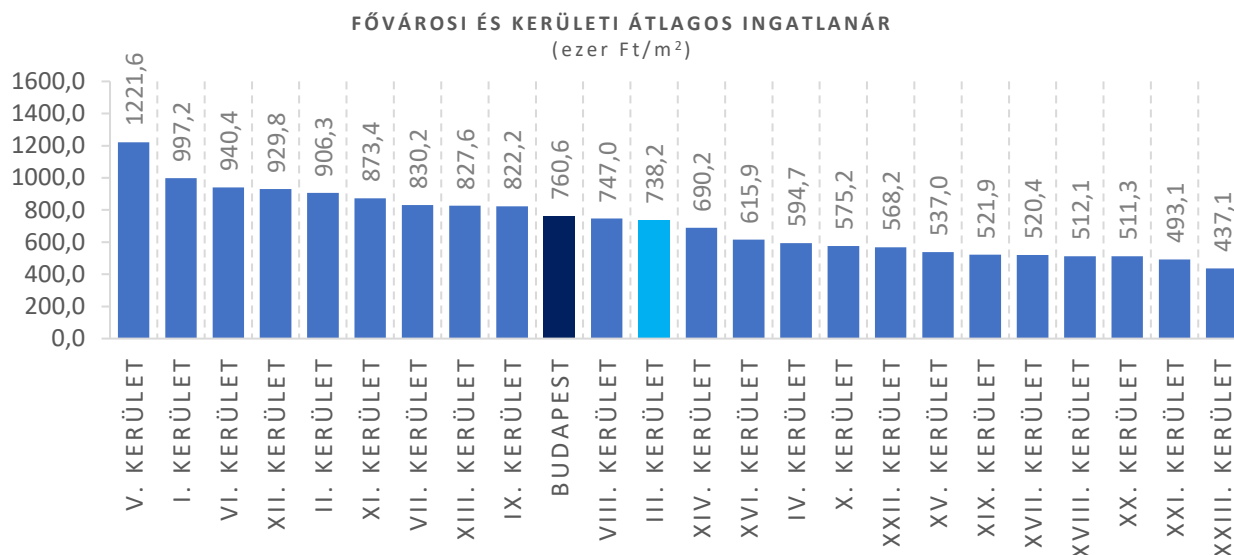
Forrás: GKI

5 Magyar Nemzeti Bank: Lakáspiaci jelentés (2020. június)

6 GKI és a Masterplast 2020. áprilisi lakáspiaci felmérésének eredményei

Óbuda-Békásmegyer ingatlanpiacának alakulása

A vizsgált időszakban a kerület ingatlanpiacának keresleti oldala a fővárosi trendekkel összhangban alakult. Az ingatlanpiac 2020. júniusi átlagos árainak alakulása is ezt a tendenciát igazolja, a kerület átlagos ingatlanárai közel megegyeznek Budapest átlagáráival. A kerület árszínvonala a többi kerülettel való összevetésben a középmezőnyben foglal helyet.

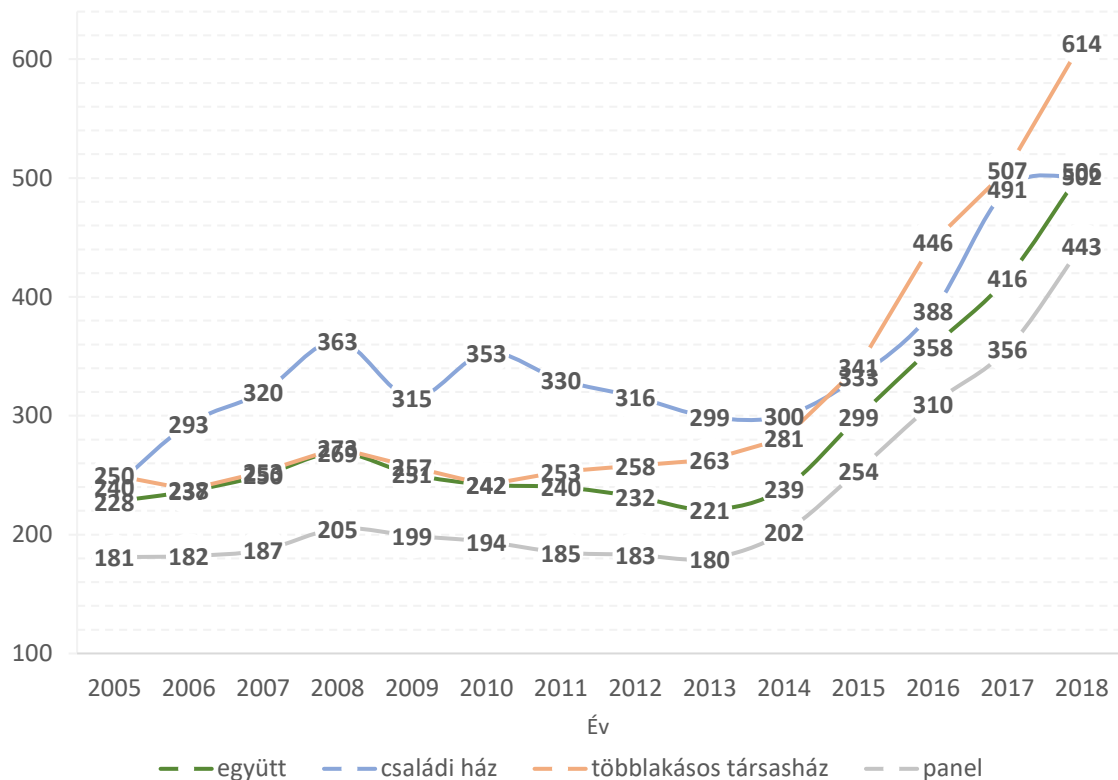

34. ábra: A fővárosi és a kerületi átlagos ingatlanárak 2020 júniusában

Forrás: ingatlannet.hu

Az ingatlanpiaci szereplők ugyanakkor általános tapasztalatként azt fogalmazták meg, hogy az elmúlt évek kedvező folyamatai ellenére a 2019. év második felében tapasztalható visszaesés jelentős mértékben éreztette hatását a keresleti oldalon.

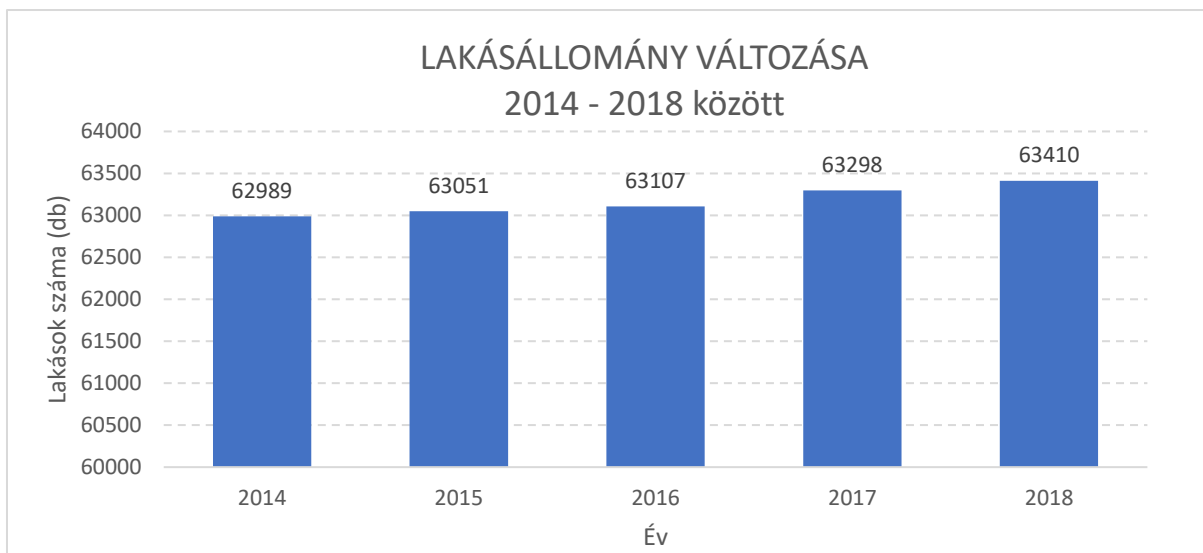
BUDAPEST III. KERÜLET LAKÁSÁRAINAK VÁLTOZÁSA
 átlagár (ezer Ft/m²)

35. ábra A III. kerület lakásárainak változása 2005-2018 között
 Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

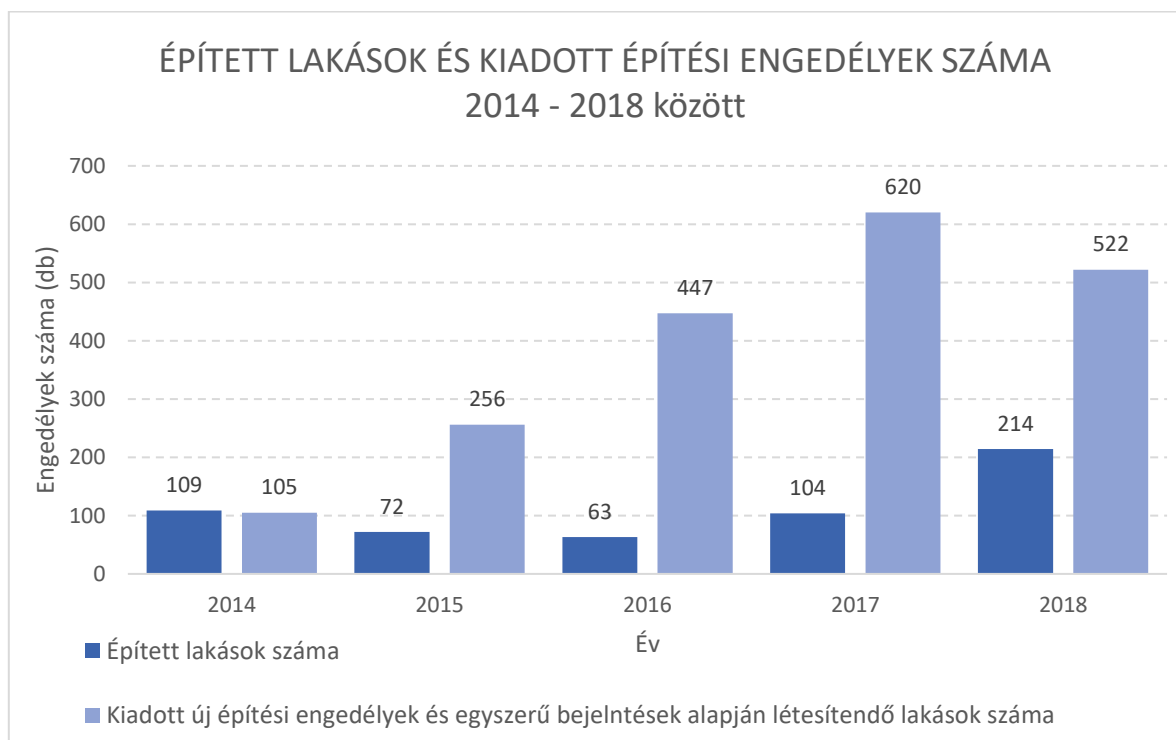
Ennek eklatáns példája, hogy a korábban igen keresett panelek iránt is jelentősen visszaesett a kereslet Óbuda-Békásmegyeren. Az 5 százalékos forgalmi adó kivezetése, az új építésű lakások volumenének csökkenése a piac átalakulását idézte elő, így a III. kerületben is mind a vevői, mind az eladói oldal részéről kivárás érzékelhető. A szerény kereslet következménye, hogy az ingatlanok értékesítési ideje jelentősen megnövekedett. Ezt a folyamatot igazolják a vonatkozó KSH adatok is, melyek a családi házak piacán már 2018-ban árcsökkenést mutatnak.

A kínálati oldal tekintetében a kerületben nem történt jelentős változás. A vizsgált időszakban a lakásállomány csak 0,67%-kal növekedett, ami öt év távlatában csekély növekedést jelent. Ez elsődlegesen a válságot követő mérsékelt építési kedvvel magyarázható. Az építést támogató jogszabályi környezet kialakítását követően közel megkétszereződött az egy évben átadott új lakások száma, valamint jelentősen növekedett az egy évben kiadott építési engedélyek és egyszerű bejelentések alapján létesítendő lakások száma. Ennek kedvező hatása 2018-2019 években érvényesült, ugyanakkor jól látható a következő évek csökkenő tendenciája. Várhatóan a negatív tendencián jelentősen változtat majd az óbudai Duna-parton, 5 hektáron elhelyezkedő új városnegyed, a Waterfront City.

36. ábra A III. kerületi lakásállomány változása 2014-2018 között

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

37. ábra Épített lakások és kiadott építési engedélyek száma 2014-2018 között a III. kerületben

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Magyarország gazdasági központja egyértelműen Budapest, ez azonban nem jelenti azt, hogy a városon belül a kerületek között a gazdasági teljesítmény kiegyenlített. A teljesítőképesség nagyban függ attól, hogy az egyes kerületek hogyan reagálnak a gazdaságot befolyásoló trendekre. A rendszerváltás után gazdasági átalakulás vette kezdetét, amelyben a III. kerület sikeresen helyt állt és a korábbi ipari jellegét mára a tercier szektor dominanciája váltotta fel.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az Önkormányzat gazdálkodásának vizsgálatát a 2014-2017 közötti időszakra, a közzétett zárszámadások alapján, a 2018-2020 időszakra a – a publikusan elérhető zárszámadások hiányában – az adott évre vonatkozó költségvetések alapján végeztük el.

Az összesített adatok jól mutatják mind a bevételi oldal, mind a kiadási oldal folyamatosan emelkedő tendenciáját. A népesség növekedésével és az emelkedő életszínvonal-szolgáltatások igényével az önkormányzatnak lépést kell tartania, feladatainak köre folyamatosan bővül, így a bővülő források mellett a kiadásai is emelkednek.

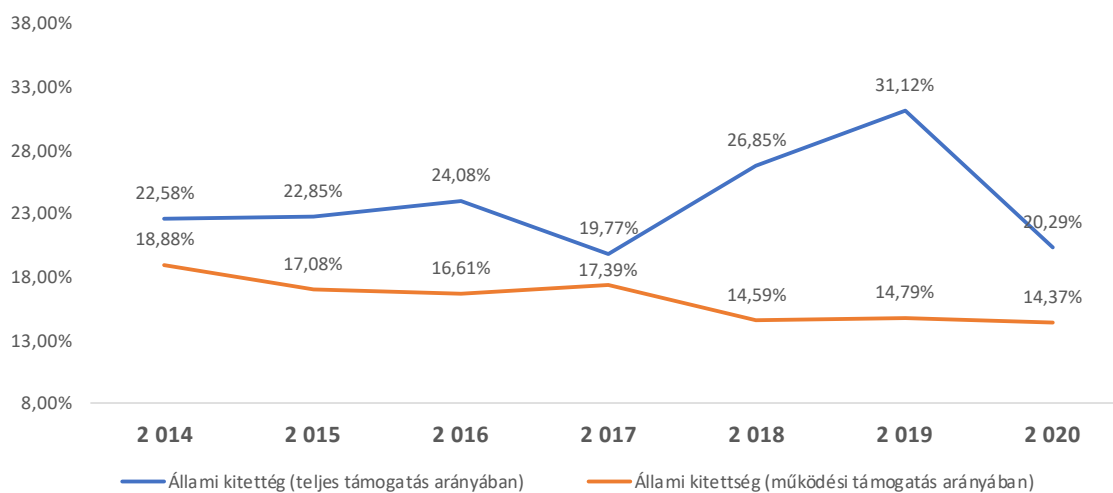
BEVÉTELEK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Központi Költségvetési bevétel	5 399 598	5 759 046	6 489 738	5 288 981	8 428 968	10 767 130	7 579 313
működési bevételek	4 514 929	4 302 967	4 476 806	4 653 693	4 579 042	5 117 559	5 369 113
felhalmozási bevételek	884 669	1 456 079	2 012 932	635 288	3 849 926	5 649 571	2 210 200
2. Közhatalmi bevételek	10 445 711	12 057 850	12 238 101	12 761 129	12 982 709	14 145 722	15 657 772
iparűzési adó	6 431 195	7 807 564	7 967 708	8 198 351	8 576 370	9 529 521	10 726 308
adójellegű bevételek	374 072	481 049	311 922	501 373	346 339	416 201	466 464
gépjárműadó	344 621	382 506	395 359	415 605	415 000	445 000	450 000
helyi építmény és egyéb adó	2 850 642	2 814 076	2 922 201	3 090 645	3 085 000	3 145 000	3 290 000
idegenforgalmi adó	79 523	96 626	87 986	102 997	100 000	100 000	110 000
telekadó	365 658	476 029	552 925	452 158	460 000	510 000	615 000
4. Működési bevételek	3 070 906	3 488 311	3 964 138	4 181 557	4 384 359	4 317 069	5 234 000
5. Felhalmozási bevételek	404 188	707 444	1 194 878	782 509	2 915 023	3 742 183	3 421 981
6. Működési célú átvett pénzeszközök	16 842	4 788	14 701	27 400	9 550	4 500	6 400
7. Felhalmozási célú átvett pénzeszközök	332 620	933 724	193 673	93 924	92 000	68 283	73 283
Költségvetési bevételek összesen	19 669 865	22 951 163	24 095 230	23 135 500	28 812 609	33 044 887	31 972 829
8. Finanszírozási bevételek	2 302 128	124 458	617 056	3 157 488	2 000 000	0	0
Előző évi maradvány igénybevétele	1 938 913	2 123 795	2 238 982	460 544	577 132	1 550 436	5 382 945
BEVÉTELEK ÖSSZESEN	23 910 906	25 199 426	26 951 268	26 753 532	31 389 741	34 595 323	37 355 774

KIADÁSOK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Személyi juttatások	5 666 259	5 751 101	6 121 080	6 660 636	6 500 711	8 063 768	8 441 354
2. Járulékok és szoc. hozzájárulási adó	1 503 395	1 621 494	1 726 274	1 518 817	1 547 916	1 577 724	1 619 804
3. Dologi kiadások	8 295 392	7 351 118	8 236 971	8 762 426	9 459 201	9 743 151	11 876 193
4. Ellátottak pénzbeli juttatásai	763 401	629 224	365 938	354 344	426 172	353 100	347 840
5. Egyéb működési célú kiadások	1 717 860	2 838 765	3 074 279	3 435 100	4 006 725	6 331 370	4 417 750
6. Beruházások	1 788 044	2 304 624	2 510 661	2 317 306	4 026 797	3 278 453	6 780 167
7. Felújítások	1 291 178	1 865 970	1 770 427	2 009 049	3 490 092	3 278 453	2 165 159
8. Egyéb felhalmozási kiadások	394 787	435 386	873 871	414 338	607 692	478 484	846 224
9- Általános tartalék							
10. Céltartalék					137 593	146 835	130 000
működési tartalék					137 593	146 835	130 000
felhalmozási tartalék							
Költségvetési kiadások összesen	21 420 316	22 797 682	24 679 501	25 472 016	30 202 899	34 069 340	36 624 490
9. Finanszírozási kiadások	408 434	162 765	1 811 223	335 400	335 400	525 983	731 284
hitel visszafizetés	382 928	61 952	163 757	218 344	335 400	397 929	540 182
Államháztartási megelőlegezés		93 811	117 466	117 056		128 054	191 102
Egyéb pénzügyi műveletek	25 506	7 002	1 530 000				
KIADÁSOK ÖSSZESEN	21 829 750	22 960 449	26 490 724	25 807 416	30 538 299	34 595 323	37 355 774

28. táblázat III. kerületi önkormányzat bevételi-kiadási mérlege 2014-2020 között

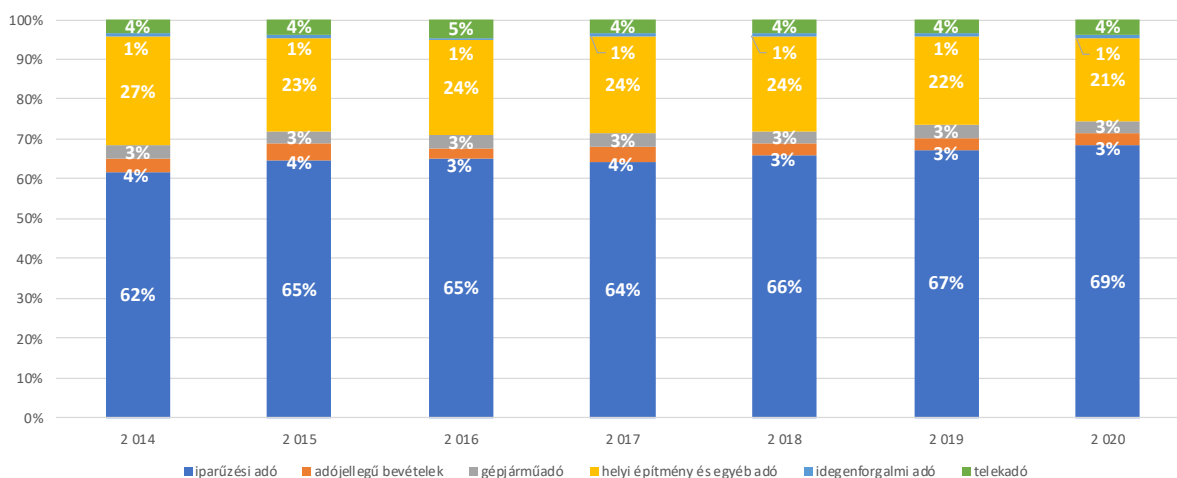
Forrás: Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat

Külön vizsgáltuk a III. kerület önkormányzat állami forrásoknak való kitettségét. Amennyiben a vizsgálatot a teljes támogatás arányában végezzük, az állapítható meg, hogy a felhalmozási források változásával ez az arány ugyan nagyobb szórású, de alapvetően 24% körüli értékkel bír. Ugyanakkor a működési költségek tekintetében egyértelműen csökkenő tendencia figyelhető meg. A zárszámadások adatai alapján ez az arány átlagosan 17%-körüli mozgott, a költségvetések, ellenben pesszimistább jövőképpel számoltak és 14,5% százalékos körüli kitettséget határoztak meg.

38. ábra III. kerületi önkormányzat állami forrásoknak való kitettsége 2014-2020 között
Forrás: Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat

Óbuda-Békásmegyer közhatalmi adóbevételeinek a vizsgált időszakban 50%-kal emelkedtek, de ennek ellenére az egyes adó nemek közötti arány statikusnak mondható és csak kisebb átrendeződések történtek. Emellett az is jól kivehető, hogy a közhatalmi bevételek két meghatározó eleme az iparűzési adó és a helyi építmény adó. Érdemes megfigyelni azt a tendenciát, hogy e bevételek egyre jobban függenek az iparűzési adódótól, hiszen a tervek szerint 2020-ban már 69%-át fogja kitenni az iparűzési adó a bevételeknek, a helyi építményadó arányának folyamatos csökkenése mellett.

39. ábra III. kerületi önkormányzat közhatalmi bevételeinek alakulása 2014-2020 között
Forrás: Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenységei tekintetében a jogszabályi környezet nem változott jelentősen az elmúlt időszakban, így a tevékenységek továbbra is az alábbiak szerint csoportosíthatók:

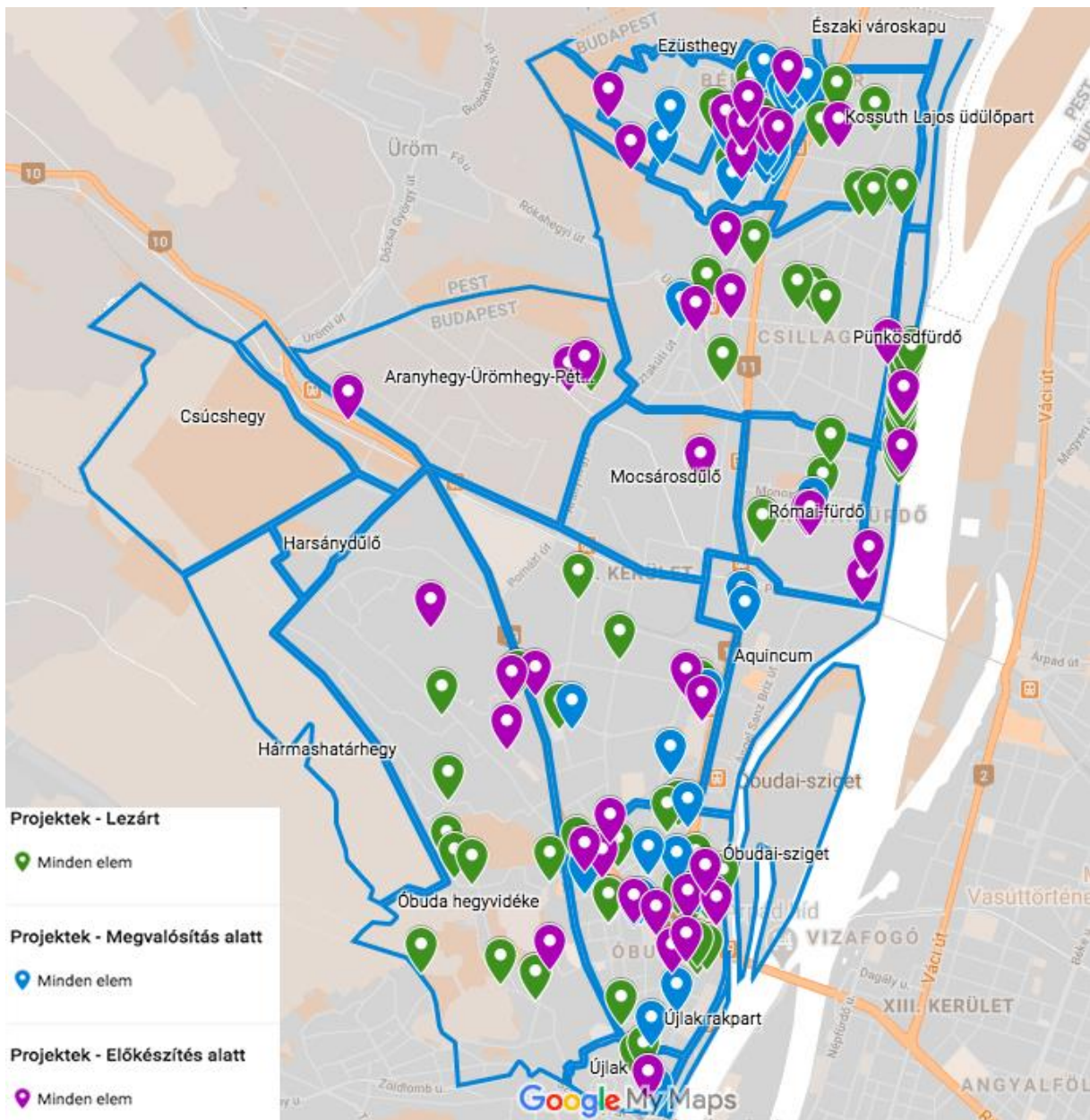
- fejlesztéspolitikai tevékenységek: döntés előkészítés, döntés hozatal
- stratégiai tevékenységek: közép, hosszú távú tervezési feladatok, fejlesztési koncepció és stratégia elkészítése, felülvizsgálata
- előkészítési tevékenységek: konkrét településfejlesztési beavatkozások előkészítése, tervezetése
- megvalósítási tevékenységek: fejlesztések lebonyolítása, műszaki ellenőrzése, pénzügyi, műszaki menedzselése
- nyomon követési tevékenységek: fejlesztés eredményeinek, hatásainak kiértékelése, folyamatos monitorozása

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzatában a városfejlesztési feladatoknak külön politikai felelőse van. Az öt alpolgármester egyike felelős az általános fejlesztéspolitikáért és egy alpolgármester dedikáltan felelős a városfejlesztési feladatokért, de a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása és elfogadása a Képviselő-testület feladata. A döntések meghozatalában kiemelt szerepe van a Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottságnak is, amely elsősorban véleményezési, kezdeményezési, javaslattételi és közreműködő jogosítványokkal bír, valamint együttműködik a többi érintett szakszervezettel.

Az Önkormányzat városfejlesztési tevékenységét elsősorban a 100%-os önkormányzati tulajdonában álló Óbuda-Békásmegyer Városfejlesztő Nonprofit Kft. végzi. Tevékenységei közé az alábbi feladatkörök tartoznak:

- a kerület településfejlesztési és városrehabilitációs beruházásainak menedzselése,
- a beruházások kapcsán a projektek előkészítésében, megvalósításában és a megvalósult projektek nyomon követésében való részvétel,
- a kerületi társasházak felújítására, életveszélyes állapotuk megszüntetésére, a zöldfelületeik gondozására kiírt önkormányzati pályázatok koordinálása,
- a városrehabilitációs pályázati lehetőségek figyelése, valamint a pályázatok előkészítése,
- a kerületi térfigyelő-kamerarendszer bővítése során a tervezés és a kivitelezés koordinálása,
- az új utak építésével, járdatelepítéssel, parkoló kialakítással és forgalomtechnikával kapcsolatos tervezések és kivitelezések koordinációja,
- a köztér-tervezésekhez kapcsolódó közösségi tervezések szervezése,
- a fejlesztésekre vonatkozó lakossági észrevételek rögzítése,
- az építészeti fejlesztések koordinálása,
- a hirdetőfelületek üzemeltetése és értékesítése.

1.10.2.1. Városfejlesztési projektek

25. térkép Óbuda- Békásmegyer Városfejlesztési Projektek

Forrás: <https://www.google.com/maps/d/edit?mid=1hXyVFkmRjyKF9c8JP-va8EU-WnPK6P&usp=sharing>

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

A III. kerület Gazdaságfejlesztési stratégiája 2010-ben készült, az azóta eltelt időben jelentős gazdasági változások történtek, így a vizsgálat során az azóta készült dokumentumokat vettük alapul.

Óbuda-Békásmegyer Településfejlesztési Konceptiója négy átfogó célt határozott meg: az Élhető Óbuda, a Gondoskodó Óbuda, Vállalkozó Óbuda és Megújuló Óbuda. A célok egyes ágazatokra történő alábontása során érzékelhető, hogy az operatív célok hangsúlyosan a közszolgáltatásokra, az életminőségre és a környezet védelmére fókuszálnak. Ezek közül a Vállalkozó Óbuda négy prioritást fogalmazott meg, melyek az alábbi rész-prioritásokra oszlanak:

VÁLLALKOZÓ ÓBUDA	
1. VONZÓ GAZDASÁGI KÖRNYEZET MEGTEREMTÉSE	
1.1	Gazdasági szereplők kerületbe vonzása
1.2	Rozsdaövezetek rehabilitációja
2. A TECHNOLÓGIA-INTENZÍV ÉS INNOVATÍV VÁLLALKOZÓI (K+F+I) BÁZIS MEGERŐSÍTÉSE	
2.1	K+F tevékenység betelepülésének támogatása
2.2	Ipari igényeken alapuló fejlesztések promotálása
3. EGYSÉGES ARCULATÚ, KOMPLEX TURISZTIKAI SZOLGÁLTATÁS-BŐVÍTÉS	
3.1	Turisztikai attrakciók egységbe fogása (Aquincum, Duna-part, hegyvidéki területek)
3.2	Óbudai-sziget fejlesztése
3.3	Vonzó egyedi attrakciók létrehozása
3.4	Kulturális és turisztikai infrastruktúra szolgáltatás-palettájának bővítése
4. ÖNKORMÁNYZATI ÉRTÉK- ÉS VAGYONGAZDÁLKODÁS OPTIMALIZÁLÁSA	
4.1	Önkormányzati ingatlanvagyon bekapcsolása a helyi gazdaságfejlesztésbe

29. táblázat Óbuda-Békásmegyer Településfejlesztési koncepciójában megfogalmazott átfogó célok

Forrás: Óbuda-Békásmegyer Településfejlesztési Konceptió, 2012

A budapesti Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégia 2019. évi monitoring jelentéséhez készített összegzés szerint a kerületben az alábbi 7 db, közvetlen gazdaságfejlesztési hatást eredményező projekt van folyamatban.

Kód-szám	projekt neve	projektgazda	projekt időtartama	kapcsolódó intézkedés	leírás, megjegyzés	Jellege			Gazdaság-fejlesztési hatása	
						fejlesztési projekt	folyamatos projekt	program	közvetlen	közvetett
III-01	Heltai Jenő téri piac fejlesztése	III. Kerületi Önkormányzat	2017-2020	5.2	Üzlethelyiségek kialakítása, közterület rendezése.					
III-02	Zichy-kastély komplex hasznosításának előkészítése	III. Kerületi Önkormányzat	2019-2020	3.4	A projekt műszaki, pénzügyi előkészítése.					
III-03	„Helyi szaki”	III. Kerületi Önkormányzat	2016-2020	2.4	Helyi vállalkozások fejlesztése, promotálása online és applikációs platform segítségével.					
III-04	Szindbád rendezvényház és coworking iroda	III. Kerületi Önkormányzat	2016-tól folyamatosan	2.4	A központ célja az önálló vállalkozást alapítók szakmai támogatása, képzések, kapcsolatépítő programok szervezése.					
III-05	Kolosy téri piac fejlesztése	III. Kerületi Önkormányzat és magánbefektető	2019-2020	5.2	A meglévő piac átalakítása, gasztronómiai központ kialakítása					
III-06	Római örökség turisztikai fejlesztése	III. Kerületi Önkormányzat és BTM Aquincumi Múzeum	2019-2020		VEKOP által támogatott projekt keretében új bejáratot kap a Múzeum, szállodákkal, turisztikai vállalkozásokkal együttműködve tematikus csomag kialakítása (városi séta, városnéző buszjárat stb.)					

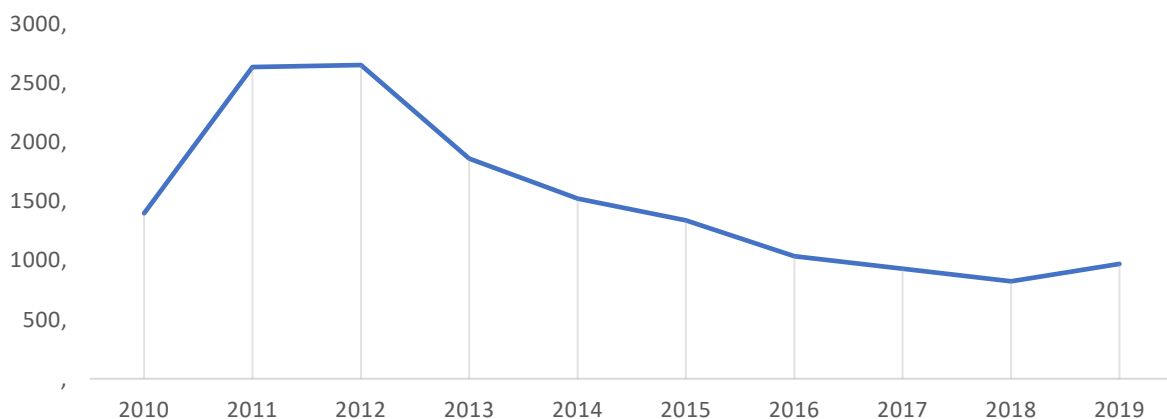
III-07	Önkormányzati szolgálati lakás pilot projekt	III. Kerületi Önkormányzat	2020		önkormányzati intézményekhez vagy cégekhez jelentkező munkavállalók számára kijaánlott kedvezményes bérlakás biztosítása					
--------	--	-------------------------------	------	--	---	--	--	--	--	--

30. táblázat A budapesti Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégia 2019. évi monitoring jelentéséhez készített összegzés szerint folyamatban lévő közvetlen gazdaságfejlesztési hatást eredményező projektek.

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

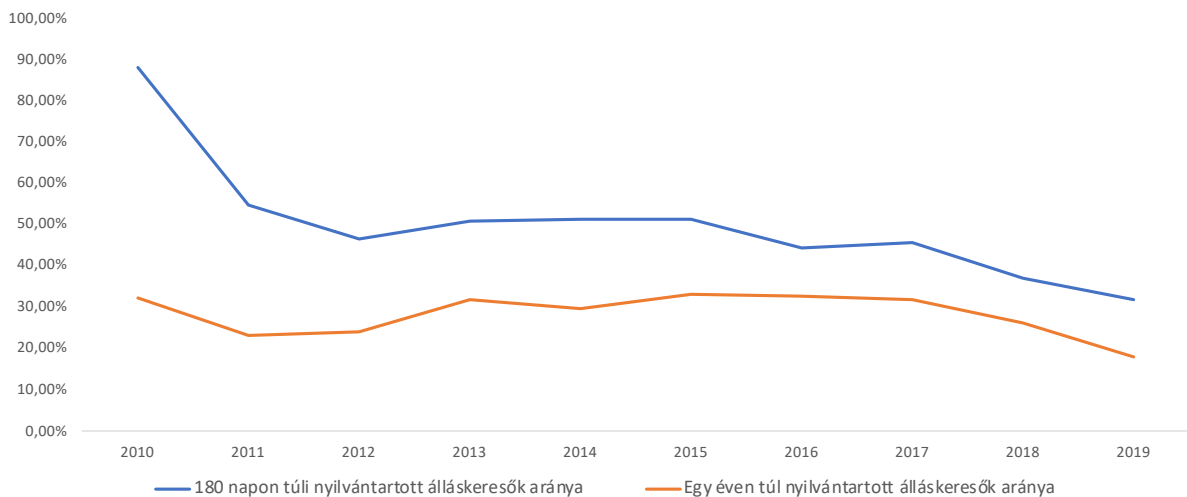
A III. kerület foglalkoztatáspolitikájának elemzéséhez érdemes megismerni az azt befolyásoló folyamatokat. Ennek keretében megvizsgáltuk a kerület 2010 és 2019 közötti munkanélküliségi adatait. Az adatok alapján az szűrhető le, hogy a kerületben regisztrált munkanélküliek száma alapvetően csökkenő tendenciát mutat. Az igazsághoz azonban az is hozzátartozik, hogy a budapesti kerületek között, a III. kerület a nyilvántartott állás keresők számában a negyedik helyen van. Amennyiben a nyilvántartott állás keresők számát 1000 lakosra vetjük, akkor viszont az állapítható meg, hogy a kerület - a magas lakosság számának köszönhetően - a középmezőnybe tartozik.

40. ábra III. kerületben nyilvántartott állás keresők számának alakulása a 2010-2019 között

Forrás: KSH, BP-STAR

Az állás keresők számán belül fontos mutató még a 180 napon túl nyilvántartott állás keresők, valamint az egy éven túl nyilvántartott állás keresők aránya. Mindkét mutató tekintetében 2010 és 2019 között a kerületben nagyon kedvező folyamatok zajlottak le. A 180 napon túl nyilvántartott állás keresők aránya közel 56%-t csökkent, az egy éven túl nyilvántartott állás keresők aránya pedig 14%-ot. Ez a folyamat igen kedvező, azonban a COVID-19 vírus miatt kialakult gazdasági helyzet várhatóan ezt tendenciát torzítani fogja.

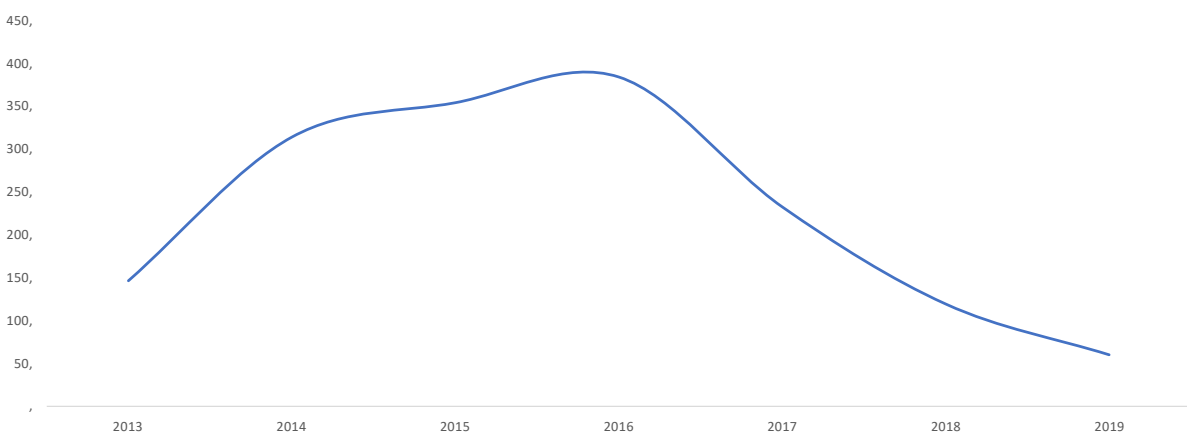

41. ábra 180 napon túli, illetve egy éven túli álláskeresők aránya a III. kerületben a 2010-2019 közötti időszakban

Forrás: KSH, BP-STAR

Ismereteink szerint az Önkormányzat nem dolgozott ki kimondott foglalkoztatáspolitikát, ugyanakkor az intézményrendszerén keresztül több eszközzel is igyekszik támogatni a minél szélesebb körű foglalkoztatottság elérését.

Az egyik kiemelt terület a közfoglalkoztatottság biztosítása. A közfoglalkoztatás elsősorban azokat juttatja munkajövedelemhez, akik szociális ellátásban, azon belül foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülnek. Ezeknek a személyeknek hosszabb ideje nincs lehetőségük egyéb munkaviszony létesítésére munkalehetőség hiánya, esetleg alacsony iskolai végzettségük miatt, vagy azért, mert már kiestek a munkagyakorlatból. 2016-tól a közfoglalkoztatottság aránya a kerületben dinamikusan csökkenő tendenciát mutat. 2019-ra összesen 61 közfoglalkoztatott volt nyilvántartva, ami IV, VIII, XIII kerületeket követően a negyedik legmagasabb érték.

42. ábra Közfoglalkoztatottak számának alakulása a III. kerületben a 2013-2019 közötti időszakban

Forrás: Belügyminisztérium

A kerületben a közfoglalkoztatás minél hatékonyabb, szervezettebb bonyolításának érdekében az Óbuda-Békásmegyér Önkormányzat megbízásából 2014. 07.02. napjától az

Óbudai Vagyonkezelő Nonprofit Zrt. végzi azon személyek foglalkoztatását, akik a Budapest Főváros Kormányhivatal III. Kerületi Hivatalával közreműködve részt vesznek a közfoglalkoztatási programban. Ennek keretében jelenleg már a Társaság látja el valamennyi, az Óbudai Vagyonkezelő Nonprofit Zrt. kezelésébe vont oktatási-, kulturális-, szociális-, sport- és egyéb intézményekben, az önkormányzat tulajdonában lévő zöldterületeken, illetve a közterületeken dolgozó közfoglalkoztatottak koordinálását, illetve foglalkoztatását.

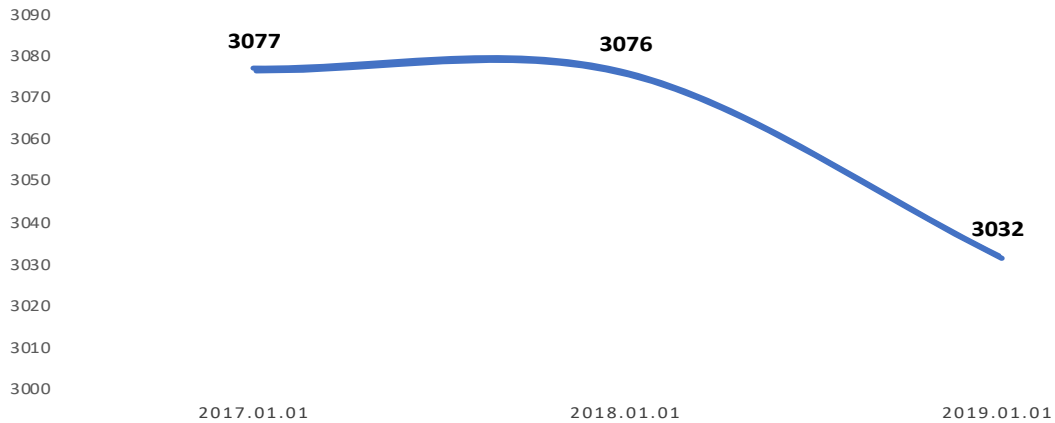
A másik terület az alacsony nyugdíjjal, megváltozott munkaképességű nem rehabilitálható munkavállalók, fogyatékosok, szociálisan rászoruló családok, rokkantnyugdíjasok – főként bedolgozói munkaviszonyban történő foglalkoztatását jelenti. Ezt a feladatot az Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ lát el. A Központ nemcsak a III. kerületben, hanem a Budapest Főváros közigazgatási területén lakcímmel rendelkező személyek részére az alábbi szolgáltatásokat biztosítja:

- nappali ellátás:** 18. életévüket betöltött, egészségi állapotuk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes, fogyatékos, aktív korú, nem foglalkoztatott személyek részére az Szt. 65/F. § (1) bekezdés c) pontja alapján; középsúlyos értelmi fogyatékos személyek részére az Szt. 65/F. § (1) bekezdés c) pontja alapján; fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek részére a Szt. 65/F. § (1) bekezdés b) pontja alapján;
- támogató szolgáltatás:** a fogyatékos személyek részére, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén, az Szt. 65/C. §-a értelmében.
- fejlesztő foglalkoztatás:** az intézményi jogviszonyban álló személyek részére az Szt. 99/B.-99/D. § alapján, fejlesztési jogviszony és Mt. szerinti határozott idejű munkaviszonyban történő foglalkoztatás keretében.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

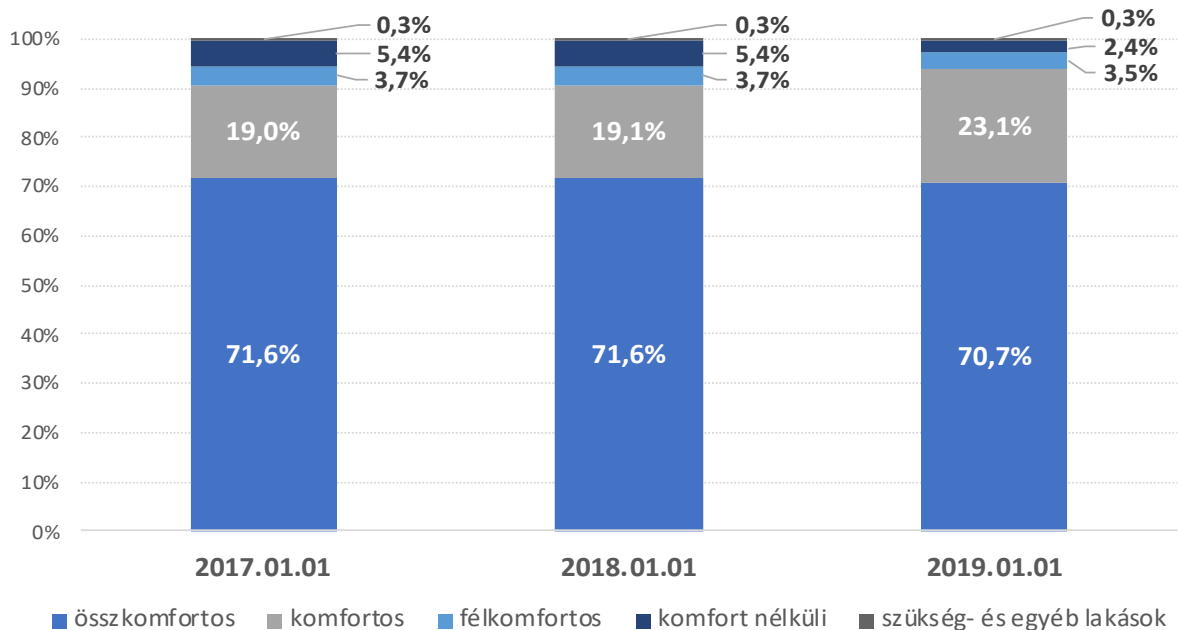
Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata a 2019. évi KSH adatok tükrében fővárosi szinten a harmadik legtöbb lakással rendelkező helyi önkormányzat, így a hatékony lakásgazdálkodási feladatok ellátásához szükséges infrastruktúra rendelkezésére áll. 2019. év végén az önkormányzat 3032 lakással rendelkezett. A 2020. évben a nem várt koronavírus világjárvány Magyarországra is begyűrűzött, nyomot hagyva a gazdasági életben. Az előrejelzések szerint jelentős gazdasági visszaeséssel számolhatunk. Ez egyben azt is jelenti, hogy megnő azon lakosok száma, akik lakhatásuk megoldásában rászorulnak majd az önkormányzat segítségére. Ugyanakkor továbbra is elmondható, hogy az önkormányzat helyzete egyáltalán nem könnyű a lakáspolitikai döntések meghozatalakor, mert a lakáspiac szereplői szinte kizárólag privát szereplők, az önkormányzatnak pénzügyi, jogszabályi eszköze alig van a lakáspiac befolyásolására.

Az önkormányzat tulajdonában lévő lakások számát vizsgálva az állapítható meg, hogy az csökkenő tendenciát mutat. 2017 és 2019 között ezen lakások száma 1,5 százalékponttal csökkent.

43. ábra Önkormányzati tulajdonú lakások száma a III. kerületben a 2017-2019 közötti időszakban
 Forrás: 2020-2025 évi lakásgazdálkodási stratégia, III. kerületi Önkormányzat

A lakásállomány összetételét vizsgálva az a következtetés vonható le, hogy a lakások több mint 90%-a összkomfortos, vagy komfortos. A komfort nélküli lakások aránya pedig 2019-től több mint 3%-kal csökkent, ami azt jelzi, hogy elindult egy pozitív folyamat a lakások műszaki állapotának javítása terén.

44. ábra Önkormányzati tulajdonú lakások száma a III. kerületben a 2017-2019 közötti időszakban
 Forrás: 2020-2025 évi lakásgazdálkodási stratégia, III. kerületi Önkormányzat

A bérlők a 2017. évtől bérbeszámítási megállapodást kötöttek a lakás felújítása kapcsán a bérbeadót terhelő, azonban általuk elvégzett felújítási munkálatokra. A helyreállítási kötelezettséggel bérbeadott lakások száma az elmúlt években folyamatos emelkedést mutat, a bérbeszámítási megállapodások száma pedig ugrásszerűen megnőtt.

A bérbébe adott lakások számában csak kisebb elmozdulások láthatók, a megüresedő lakások hasznosítására a lehető leghamarabb, legtöbb esetben pályázat útján sor kerül. A lakásállomány számához képest elenyésző az állapotuk miatt nem hasznosítható lakások száma

A lakbérfizetési kategóriák szerinti besorolás alapján is elindult egy bevételi oldalról pozitív változás a területben. A szociális lakbért fizetők száma ugyanis három év alatt jelentősen csökkent, míg a piaci lakbért fizetők száma majdnem duplájára nőtt és csökkent a költségelví lakbért fizetők száma is. Ezt a változást feltehetően az indokolja, hogy az elmúlt években stabil volt gazdaság, így a bérlők, jövedelmi, vagyoni helyzete rendezettebbé válhatott, illetve a piaci lakbért fizetők a rendelet korábbi években hatályban volt szabályozása szerint már nem kerülhettek vissza alacsonyabb lakbérbesorolási kategóriába. 2020. április 1. napjáig csak a piaci alapú lakbért fizető bérlők viselték a közös költség felújítási alapot meghaladó részét, azonban ez az idei évben változott, már a jelentős számú költségelví lakbért fizető bérlők is kötelesek ezen kiadás viselésére

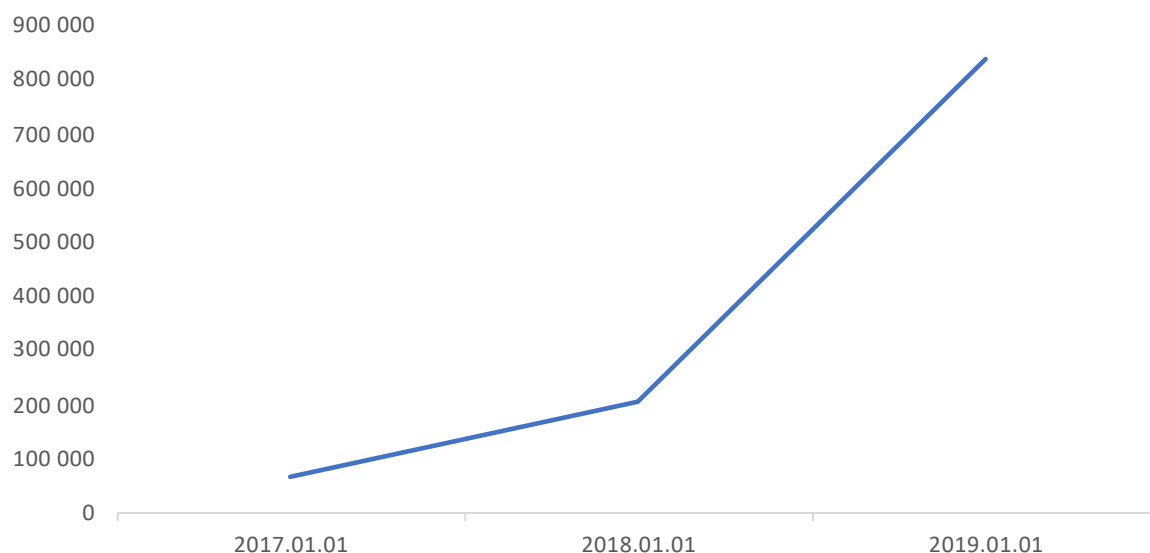
	2017.12.31.	2018.12.31.	2019.12.31.
bérelti szerződéssel rendelkező lakások száma	2728	2745	2733
helyreállítási kötelezettséggel bérbébe adott lakások száma	217	278	287
bérbeszámítással kiadott lakások száma	48	109	168
szociális lakbért fizetők száma	552	526	477
költségelví lakbért fizetők száma	1638	1582	1487
piaci alapú lakbért fizetők száma	274	382	509

31. táblázat *Bérelti szerződéssel rendelkező lakások száma, felújítási kötelezettséggel bérbébe adott lakások száma, lakbérbesorolás szerinti megoszlás*

Forrás: 2020-2025 évi lakásgazdálkodási stratégia, III. kerületi Önkormányzat

A bérlők anyagi helyzetének rendeződését látszik alátámasztani az a tény is, hogy a jogcím nélkül használt lakások száma az elmúlt három év alatt 76%-kal csökkent és a lakbérhátralékkal érintett lakások számában is jelentősebbnek mondható 36%-os csökkenés tapasztalható. A hátralék miatt kilakoltatott családok számának aránya a kilakoltatások számához képest szintén csökkent az elmúlt két évben, hiszen a 2017. évben nagyrészt hátralék miatt került sor a kilakoltatásra, azonban ez az arány az elkövetkezendő két évben már inkább 50 %-hoz közeli csak.

Az önkormányzati lakásgazdálkodás része a lakáscélú ingatlanok értékesítése is. Ennek keretében a 2017 és 2018 között viszonylag visszafogott tevékenység volt tapasztalható, 2017-ben 7 lakás, míg 2018-ban 3 lakás került értékesítésre. Ezzel szemben 2019-ben már 44 lakás került eladásra. Ugyanakkor azt is érdemes kiemelni, hogy egyre nagyobb és fokozódó érdeklődés jelentkezik az önkormányzati lakások megvételére.

45. ábra Önkormányzati tulajdonú lakások értékesítéséből származó bevétel a 2017-2019 közötti időszakban
 Forrás: 2020-2025 évi lakásgazdálkodási stratégia, III. kerületi Önkormányzat

Budapest Főváros III. kerület, Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata a lehetőségeihez mérten, folyamatosan igyekszik kellő gondoskodást fordítani a kerületben élők szociális és lakhatási problémáinak megoldásában, különböző pénzügyi és természetbeni támogatások biztosításával, valamint az általa működtetett szociális intézményrendszer segítségével. Elsődleges cél a szociális biztonság megteremtése és megőrzése, valamint a kerületi lakosok lakásfenntartással kapcsolatos kiadásainak csökkentése. A jelenleg igényelhető, lakhatást elősegítő támogatások az alábbiak: lakhatási támogatás, lakbérmódosítás, hátralékkezelési támogatás

	2018	2019
Lakhatáshoz kapcsolódó pénzügyi támogatásban (óbudai lakhatási támogatás) részesítettek száma	725	614
Lakhatáshoz kapcsolódó pénzügyi támogatásban (óbudai hátralékkezelési támogatás) részesítettek száma	69	54
Lakhatáshoz kapcsolódó nem pénzügyi támogatások (jogosultságok) megállapítása (önkormányzati bérlők számára lakbércsökkentés, lakbértámogatás 2019.07.31-ig, lakbérmódosítás 2019.08.01-től)	237	227

32. táblázat Lakhatáshoz kapcsolódó pénzügyi és nem pénzügyi támogatások a III. kerületben
 Forrás: 2020-2025 évi lakásgazdálkodási stratégia, III. kerületi Önkormányzat

Folyamatban lévő projektek

a) Kerületi okosmérő-hálózat

A KOM Zrt. az Intelligens Hálózati Mintaprojekt során több, mint 4.000 III. kerületi telepítési helyszínen elvégezte az okos földgáz-mérők és villamosenergia-mérők telepítését (önkormányzati intézményekben, önkormányzati és magánlakásokban). Ezzel a munkafolyamattal párhuzamosan a Fő tér 3. szám alatt található ingatlanon adatkoncentrátor került kihelyezésre. Az adatgyűjtést 2019-2023 között tart, ugyanakkor a mintaprojekt lezárult, a KOM Zrt és az Önkormányzat között megkötött Együttműködési Megállapodás (a továbbiakban: EM) lejárt, így az adatokhoz való hozzáférés és a közműszolgáltatók adatszolgáltatása jelentős akadályokba ütközik. A KOM Zrt. a kerületi mintaprojekt lezárását követően a létrehozott okos mérőhálózat és online energetikai monitoring rendszer fejlesztését és üzemeltetését végzi, azonban ez egy új együttműködési megállapodás megkötését tette szükségessé, amelynek megkötése jelenleg folyamatban van.

A GDPR szabályok miatt a közműszolgáltatók részéről az adatszolgáltatás jelentősen megnehezült, többek között az ELMŰ is csak új meghatalmazás ellenében hajlandó az okos fogyasztásmérők adatait továbbítani a KOM Zrt. számára is. Az általuk közvetített adatok 2018. szeptember 4-éig állnak rendelkezésre, a 2018-2020 közötti, valamint a 2020 utáni adatszolgáltatáshoz az adatkezelési hozzájárulások megújítására van szükség. Ezt követően a gyűjtött adatok kiértékelésére, aggregálására is lehetőség nyílik, valamint energiahatékonysági kimutatások elkészítésére.

Jelenleg folyamatban van egy olyan háromoldalú együttműködési megállapodás megkötése, amelynek kapcsán az Önkormányzat a KOM Zrt.-vel és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Épületenergetikai és Épületgépészeti Tanszékével működne együtt. Ennek keretein belül az Önkormányzat az okosmérővel felszerelt épületek típusára, alaprajzára, méretére, építési dátumára, felújítási dátumára, energiaaudit-eredményeire vonatkozó adatokat oszt meg a BME-vel, akik ezen információk és a KOM Zrt. által biztosított fogyasztási adatok alapján kutatást végeznek, tipizálják a létesítményeket, fogyasztás-elemzést, hőterveket készítenek.

A cég az adatszolgáltatás mellett korreláció-vizsgálat alapján fogyasztásra vonatkozó optimalizálási javaslatokat tesz.

Az Együttműködési Megállapodás megkötése pénzügyi forrást nem igényel. Az EM megkötése az adatok hozzáférési lehetőségét (KOM) és a kutatási háttérrel biztosítja (BME). Az EM megkötését követően javasolt időszakos energetikai monitoring rendszer kialakítása, akár a napi fogyasztási adatok követését, akár az EU-s pályázatok fenntartási jelentéseihez szükséges adatszolgáltatás, akár tervezést támogató modellek formájában, amely már az együttműködés következő ütemében javasolt és szolgáltatási szerződések megkötését feltételezi, amennyiben az Önkormányzat igényt tart erre. Az EM megkötése nem kötelezi az Önkormányzatot arra, hogy később szolgáltatási szerződéseket kössön, akár a KOM Zrt-vel, akár a BME-vel.

Felmerült igényként az Önkormányzat részéről az almérők számának bővítése, a mérés kiterjesztése víz- és távhő-szolgáltatás tekintetében. A bérlakásokat is érintő mérőhálózat-fejlesztésre várhatóan 2021-től nyílik lehetőség.

b) Óbuda-Békásmegyer bérlakásfejlesztési koncepciója

Az Önkormányzat „Önkormányzat bérlakás koncepció” kidolgozásával bízta meg az ECRS Magyarország Kft.-t. 2019-ben. A munka két fázisban készül: elsőként döntéselőkészítő megalapozó vizsgálat és javasolt stratégia került kidolgozásra, ezt követően a konkrét beépítési terv és építészeti program készült el 2020. márciusában.

A Pünkösdfürdő és Hatvany Lajos utca sarkán található több mint egy hektáros önkormányzati terület egy részén a közelmúltig a békásmegyeri ideiglenes piac működött, míg a másik felén jelenleg is őrzött parkoló működik. A telek elhelyezkedése és méreténél fogva az egyik legkértékesebb önkormányzati tulajdonú építési telek.

A telek elhelyezkedés és beépíthetősége bérlakások építéséhez kedvező. A telek adottságait figyelembe több alapvetően különböző beépítési karakterrel és léptékkel dolgozó beépítési verzió került kidolgozásra. Az Önkormányzat célja minél több lakás telken való elhelyezési volt, így a legintenzívebb beépítésű koncepcióterv került kidolgozásra.

Cél az, hogy a végleges koncepcióterv alapján készülő építési engedélyezési tervek 2020. végén jogerős építési engedélyt szerezzen az Önkormányzat. A tervezett ütemezés szerint 2021-ben készülnek el a kiviteli tervek, leghamarabb 2021. negyedik negyedévében kezdődhet meg a beruházás, mely várhatóan 24-30 hónapig tart.

Előkészítés alatt áll a Bogdáni úti területen egy következő brlakásépítési program is, mely tervezési fázisban van.

c) VEKOP-6.2.1-15-2016-00009 Szociális városrehabilitáció megvalósítása Békásmegyeren

Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat Képviselő-testülete 220/2016. (IV.22.) számú határozatában döntött arról, hogy békásmegyeri akcióterülettel (hegy felőli oldal) indulni kíván „A leromlott településrészekben élő alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja Budapesten” című (VEKOP-6.2.1-15 kódszámú) pályázaton. A pályázat VEKOP-6.2.1-15-2016-00009 azonosítószámmon „Szociális városrehabilitáció megvalósítása Békásmegyeren” címmel 708.828.407 Ft összegű támogatásban részesült. A Támogatási Szerződés 2018. október 3-án került megkötésre. A projekt teljes pénzügyi zárásának tervezett határideje 2022 tavasza, mely az 5 éves fenntartási időszak kezdete is.

A projekt részét képezi önkormányzati tulajdonú lakások energiahatékonysági javítással egybekötött korszerűsítése, felújítása. A tervezett munkálatok a pályázati előírásokkal összhangban kerültek meghatározásra, a lehetséges műszaki megoldások és az egyéni igények figyelembevételével változó az egyes lakások esetében, de alapvetően az alábbiakra irányulnak: külső nyílászáró és bejárati ajtó csere, radiátor csere, elektromos hálózat felújítása,

szaniterek és burkolatok cseréje, elektromos tűzhely csere, festés-mázolás.

A Támogatási Szerződésben kötelező indikátorként az Önkormányzat legalább 45 lakás felújítására vállalt kötelezettséget. Az Önkormányzat illetékes bizottságainak határozatai alapján, összesen 47 lakás került kijelölésre és bevonásra, melyek közül 42 lakott, 5 üres lakás a felújítások idejére történő átmeneti elhelyezésre biztosított.

A kiválasztott lakások felújítására úgy kerülhet csak sor, ha az adott lakás bérlői részt vesznek a projekt keretében számukra gondozási tervek eredményeként kijelölt, javasolt szoft programelemekben (munkaerő-piaci tanácsadás, családi és gyermekjóléti tanácsadás, egészségfejlesztési vizsgálatok, szűrések, bűnmegelőzési programok, melyeket az egyes konzorciumi partnerek végeznek). Ennek az együttműködésnek a feltételeit tartalmazza minden bérlővel külön-külön kötött megállapodás.

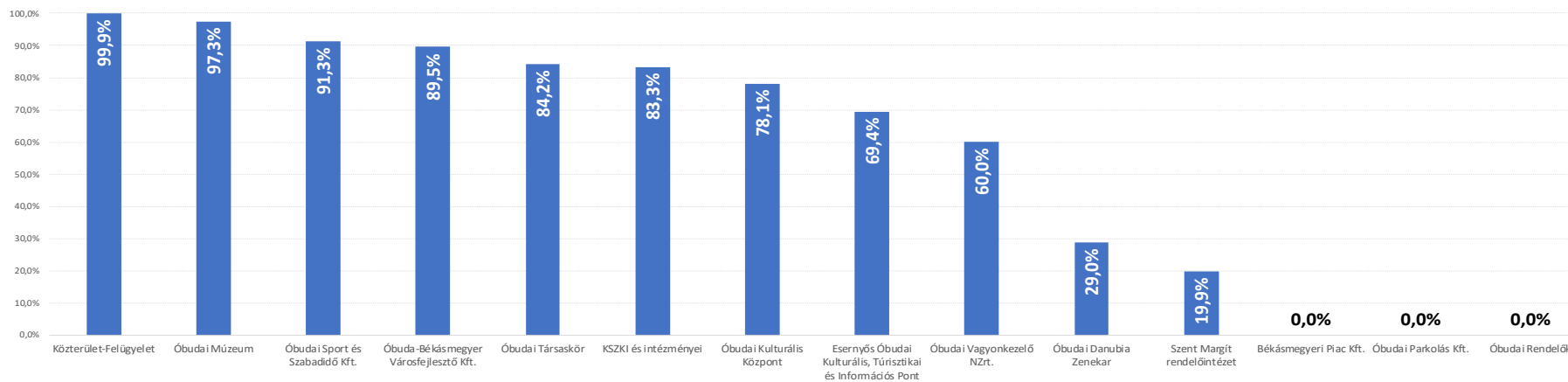
A pályázat előírásának megfelelően, a bevonásra került, érintett bérlőkkel (családokkal) az Önkormányzatnak legalább a projekt fenntartási időszakának végéig szóló határozott idejű vagy határozatlan lakásbérleti szerződést kell kötnie és a szerződésbe szükséges belefoglalni, hogy a lakás szociális bérlakásként kerül bérbeadásra. *Ez a kedvezményes bérleti díjra vonatkozik, mely a felújítások következményeként nem növekedhet a kijelölt lakásokban.* Az érintett bérlők több, mint fele jelenleg költségtérítésként fizet, másik részük szociális lakbért és csak néhányan vannak, akik piaci lakbért.

1.10.6. Intézményfenntartás

Az óbudai Önkormányzat intézményrendszere egy komplex intézményi hálózat melyet elsősorban intézmények és egyéb, önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok alkotják. Az intézményhálózat komoly tagoltsága ellenére teljesnek mondható, feladatai szerteágazóak. Az intézmények elsősorban az Önkormányzat szociális ellátáshoz, oktatás-neveléshez, valamint egészségügyhöz kapcsolódó feladatait látják el. A gazdasági társaságok pedig a településfejlesztési, -üzemeltetési, vagyongazdálkodási, kulturális, sportolási, rekreációs és turisztikai feladatok ellátását biztosítják.

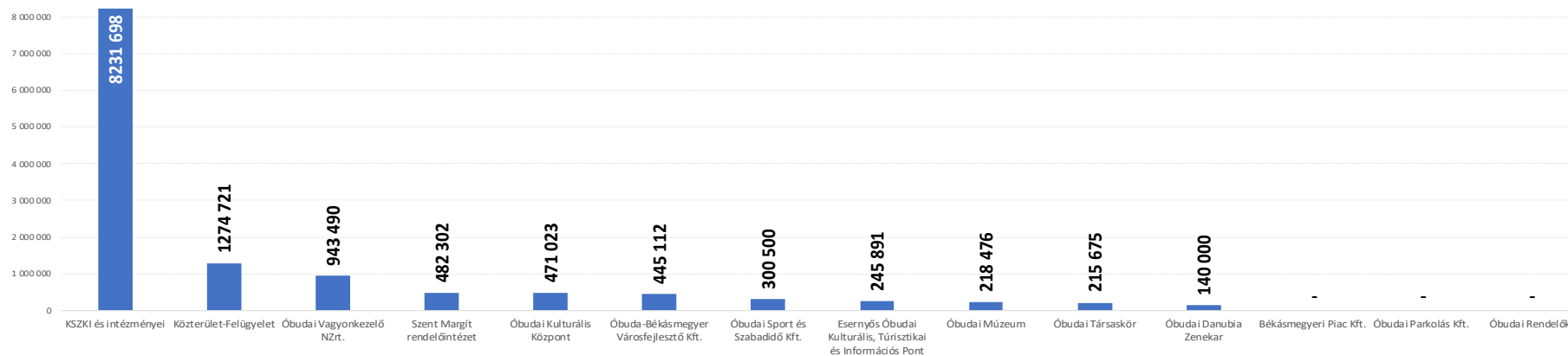
Az óbudai önkormányzat intézményei 2010-ben 124 épületben működtek, 2020-ban ez a szám 110 épületre csökkent. A csökkenés többek között annak is köszönhető, hogy az iskolák és gimnáziumok épülete a KLIK hatáskörébe került át.

Finanszírozásukat az egyes feladatok állami rész-finanszírozás mellett, nagy mértékben az önkormányzat biztosítja. Az önkormányzati támogatás átlagos aránya: 57,3%. Természetesen ez intézményenként, gazdasági társaságonként változó. A legnagyobb arányú önkormányzati támogatást a z Óbuda-Békásmegyér Közterület-Felügyelet kapja (99,9)

46. ábra Intézmények és önkormányzati tulajdonú társaságok önkormányzati támogatásának aránya (2020)

Forrás: 2010 évi költségvetés, III. kerületi Önkormányzat

47. ábra Intézmények és önkormányzati tulajdonú társaságok önkormányzati támogatásának mértéke (eFt)

Forrás: 2010 évi költségvetés, III. kerületi Önkormányzat

A 80%-os támogatási arányt – a közterület-felügyelet mellett – még öt intézmény, illetve önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság éri el: Óbudai Múzeum (97,3%), Óbudai Sport és Szabadidő Kft. (91,3%), Óbuda-Békásmegyer Városfejlesztő Kft. (89,5%), Óbudai Társaskör (84,2%), illetve a legtöbb rész-intézményt tömörítő KSZKI (Óvodák, Óbudai Platán Könyvtár, Óbudai Egyesített Bölcsődék, Óbudai Szociális Szolgáltató Intézmény, Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ, Védőnői Szolgálat, Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztató Központ) - 83,3%.

A legnagyobb támogatást természetesen a KSZKI és annak intézményei kapják (8,23 milliárd Ft). Ugyanakkor az egy szervezetre eső legnagyobb támogatást a Óbuda-Békásmegyer Közterület-Felügyelet kapja (1.27 milliárd Ft). A támogatott gazdasági társaságok közül kiemelkedik az Óbudai Vagyonkezelő NZrt., a közel 943,5 millió forintos önkormányzati támogatásával.

Az intézmények létszámadatait vizsgálva az állapítható, hogy a Önkormányzat és annak intézményei, illetve gazdasági társaságai összesen 2451 főt foglalkoztatnak. A legnagyobb foglalkoztató a KSZKI és a hozzá tartozó intézmények. (1483 fő). Azonban, ha minden egyes intézményt külön-külön vizsgálunk, akkor a Polgármesteri Hivatal után (282) a legnagyobb foglalkoztató a Szent Margit Rendelőintézet, amelyet a Óbuda-Békásmegyer Közterület-Felügyelet Követ (111 fő).

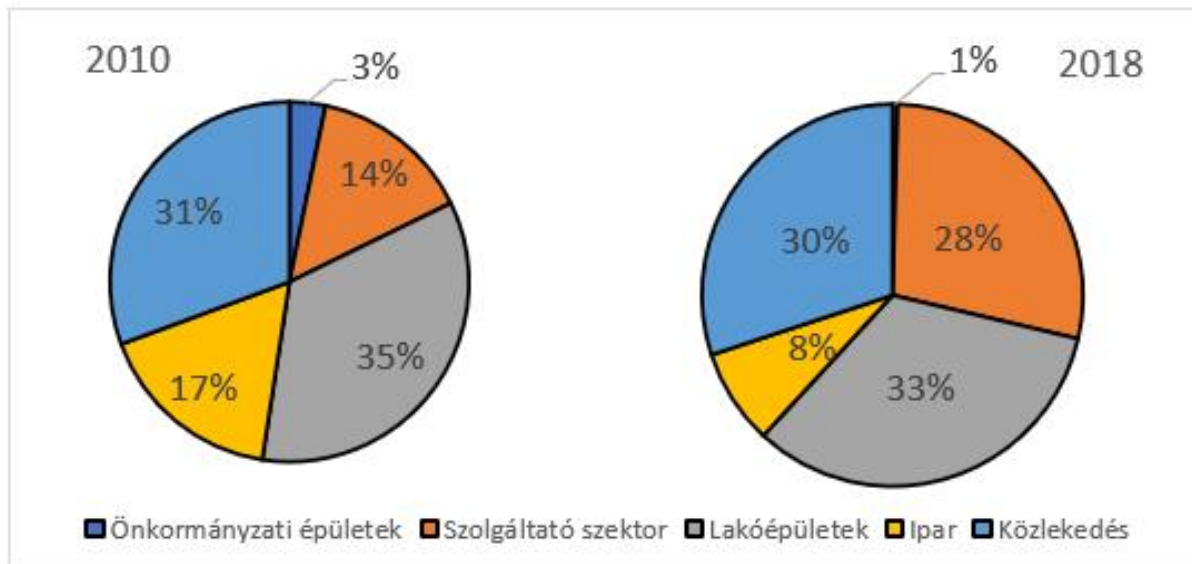
Polgármesteri Hivatal	282	Óbudai Hétpettyes Óvoda	64
Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat	22	Cseresznyevirág Művészeti Óvoda	47
Óbudai Múzeum	23	Óbudai Szászorszép Óvoda	43
Óbuda-Békásmegyer Közterület-Felügyelet	111	Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ	98
Esernyős Óbudai Kulturális, Turisztikai és Információs Pont	18	Költségvetési Szerveket Kiszolgáló Intézmény	31
Óbudai Kulturális Központ	36	Óbudai Egyesített Bölcsődék	285
Óbudai Sport és Szabadidő Nonprofit Kft.	17	Óbudai Platán Könyvtár	15
Szent Margit Rendelőintézet - Vörösvári úti Szakrendelő	245	Óbudai Mesevilág Óvoda	109
Óbudai Vagyonkezelő Nonprofit Zrt.	91	Gyermeksziget Montessori Óvoda	56
Óbuda-Békásmegyer Városfejlesztő Nonprofit Kft.	31	Óbudai Gyermekvirág Óvoda	63
Óbudai Parkolás Kft.	63	Óbudai Vackor Óvoda	63
Óbudai Rendelők Egészségügyi Szolgáltató Kft.	2	Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ	95
Békásmegyeri Piac	9	Óbuda-Békásmegyer Védőnői Szolgálat	76
Óbudai Társaskör	18	Óbudai Meseerdő Óvoda	83
KSZKI és intézményei összesen	1483	Óbudai Szociális Szolgáltató Intézmény	151
		Ágoston Művészeti Óvoda	69
		Pitypang Művészeti Óvoda	66
		Óbudai Almáskert Óvoda	69
MINDÖSSZESEN	2451		

33. táblázat Lakhatáshoz kapcsolódó pénzbeli és nem pénzbeli támogatások a III. kerületben

Forrás: 2020-2025 évi lakásgazdálkodási stratégia, III. kerületi Önkormányzat

Energiafogyasztás

Az ábrából is szembetűnik, hogy bár szinte valamennyi szektor csekély mértékben, de csökkenő tendenciát mutatott az elmúlt 8 év alatt, a szolgáltató szektor energiafogyasztása drasztikusan megnőtt 2010 óta.

48. ábra: Óbuda-Békásmegyer energiafelhasználása szektoronként 2010-ben és 2018-ban

Forrás: Óbuda-Békásmegyer SECAP 2020

Az önkormányzati intézmények energiafogyasztása 2018-ban az óbudai fogyasztás 0,4%-át tette ki, ami 15.141 MWh energiát jelentett. Az önkormányzati intézmények energiafogyasztása 3.921 t CO₂-kibocsátással járt. Az EnSURE projekt keretein belül felmérésre került az egyes önkormányzati épületek hőfogyasztása, s ez alapján megállapítható, hogy az egyes intézmények energetikai korszerűsítésében jelentős potenciál rejlik.

A szolgáltató szektor területén az önkormányzat közvetett eszközökkel lehet hatással a szereplőkre, így lehetőségei igen széles skálán mozognak., hiszen azt nem korlátozzák az önkormányzati költségvetés adottságai. A szolgáltató szektorhoz tartozó épületek fogyasztják el a kerület területén az összes energia 16%-át, ami 741.544 MWh-nak felel meg. A szolgáltató szektor energiafogyasztása 2018-ban a teljes épületszektor energiafogyasztásának a 23%-át tette ki (önkormányzati épületek 5 %, lakóépületek 52%). A szolgáltató szektor energiafogyasztása 2010 óta 5%-os csökkenést ért el.

A lakóépületek: Óbudán összességében a szolgáltatókat követően a második legnagyobb energiafogyasztók, 2018-ban az összes kerületi fogyasztás 25 %-át adták 872.043 MWh éves fogyasztással.

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata saját fenntartású díszvilágítására vonatkozó energiafogyasztás éves szinten 1 MWh.

Az ipari fogyasztás 2010-ben 307.600 MWh-t tett ki, ami az összes kerületi energiafelhasználás 8,1 %-át jelentette. A 2018-as fogyasztási adatok 263.194 MWh-t mutattak. Ez azt jelenti, hogy 2018-ra az ipari szektor fogyasztása a többi szektornál jobban, 14%-kal csökkent.

Óbudán a motorizációs szint 2018-ban 363 gépjármű 1000 lakosra vetítve, ez összesen 52 851 helyben regisztrált személygépjárművet jelent. A 2018-as adatok alapján e szektorban az energiafogyasztás 839 MWh volt,

Energiatermelés

A hozzáférhető adatok alapján Óbudán évente 1.206 MWh-nyi megújuló energiatermelés történik. Ezekből a – feltételezhetően hiányos – adatsorokból kitűnik, hogy ezt kizárólag a napenergia hasznosításával termelik meg a lakossági, szolgáltató, illetve az önkormányzati szektorban. Feltételezhetően kisebb mennyiségben más megújuló forrásból származó energiatermelés is történik a kerületben (pl. biomassa, földhő-hasznosítás), ugyanakkor ezekről nincs adat.

A távfűtő hálózat hossza 2010-ben 76,5 km volt, amely a második leghosszabbnak számít Budapesten, s ezen keresztül 34 272 lakás hőellátását biztosították táv-, illetve tömbfűtéssel. A táv-, illetve tömbfűtéssel ellátott lakások száma az utóbbi 10 évben csak kismértékben csökkent. A távfűtési szolgáltatást a FŐTÁV Budapesti Táv hőszolgáltató Zrt: (FŐTÁV Zrt.) biztosítja a társaság Kunigunda utcai telephelyén működő, jelenleg az MVM Észak-Budai Kogenerációs Fűtőerőmű Kft. tulajdonában lévő erőmű által termelt hőenergia felhasználásával. A fűtőerőmű berendezései 74 MW hő és 49,98 MW villamos teljesítménnyel rendelkeznek.

Az erőmű a regulációktól és makrogazdasági tendenciáktól függően 150 – 300 ezer MWh villamos energiát, valamint 1.400 – 1.500 TJ (390-420 ezer MWh) hőenergiát értékesít évente, átlagosan 85 % körüli primerenergia felhasználási hatások mellett. A FŐTÁV Zrt.-nek átadott hővel 38 ezer lakás éves hőigényének több mint 80 %-át folyamatosan biztosítjuk villamosenergia termeléssel kapcsolatosan megtermelt hőenergiával.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

1.11.1. Kerület, főváros, állam szolgáltatási mátrix

Az önkormányzatok által helyben biztosítható közfeladatok ellátásáról a 2011. évi CLXXXIX. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény (továbbiakban Ötv.) rendelkezik. Az Ötv. alapján a fővárosi önkormányzati rendszer kétszintű, a **22. § (2)** szerint „A fővárosi, valamint a fővárosi kerületi önkormányzatok önkormányzati alapjogait tekintve egyenlőek, feladat- és hatásköreik egymástól eltérnek”.

A fentieknek megfelelően a kerületben elérhető közszolgáltatások vizsgálatánál első lépés a főváros és a kerület közötti feladat- és hatáskör megosztás bemutatása.

A főváros és a kerület közötti feladat és hatáskör megosztás az Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapján

Szolgáltatás típusok	Főváros	Kerület
Településüzemeltetési szolgáltatások	kiemelt forgalmú vagy országos közúti közlekedésben fontos szerepet játszó főútvonalak, sugár- és gyűrűirányú közutak, kiemelt tömegközlekedési csomópontok, kiemelt közparkok és közterek kezelése, fejlesztése, üzemeltetése, valamint ezeken a területeken a közterület-felügyelet működtetése, illetve a főváros teljes területén a forgalomtechnikai kezelői és üzemeltetői feladatok ellátása, forgalomszervezés	helyi közutak, közterek és parkok kezelése, fejlesztése és üzemeltetése
	közvilágítás biztosítása	
	köztemetők fenntartása	
	kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása	
	településtisztaság (közutak locsolása, síkosság-mentesítés)	általános közterület-felügyeleti hatáskör a kerület közigazgatási határán belül
	a főváros területén a parkolás feltételrendszerének kialakítása	a parkolás-üzemeltetés
Közösségi közlekedés	helyi közösségi közlekedés biztosítása és működtetése	
Szociális szolgáltatások	szociális ellátások biztosítása	szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg

	a hajléktalan ellátás	a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása
		gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások
Oktatási szolgáltatások		óvodai ellátás
Egészségügyi szolgáltatások		egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások
	állategészségügyi feladatok	
Kulturális és szabadidős szolgáltatások	fővárosi szintű sport és szabadidősport	kerületi sport és szabadidősport támogatása, ifjúsági ügyek
	az országos szerepkörrel összefüggő kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása, közművelődési tevékenység támogatása	a helyi közművelődési tevékenység támogatása,
	filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása	
	a kiemelt kulturális örökség védelme	a kulturális örökség helyi védelme
Közmű szolgáltatás	távhőszolgáltatás	
	ivóvíz-ellátás	
	szennyvízelvezetés, -kezelés és -ártalmatlanítás (csatornaszolgáltatás),	
	hulladékgazdálkodás	
Védelmi feladatok	környezet- és természetvédelem,	
	vízgazdálkodás, vízkárelhárítás	
	honvédelem, polgári védelem,	közreműködés a helyi közbiztonság biztosításában
	katasztrófavédelem	
Szabályozással, adózással, díjakkal kapcsolatos feladatok	fővárosi helyi adóval kapcsolatos feladatok	helyi adóval kapcsolatos feladatok
	a tulajdonában álló közterületek használatára vonatkozó szabályok és díjak megállapítása	tulajdonában álló közterületek használatára vonatkozó szabályok és díjak megállapítása

		ipari és kereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos szabályozási jogkörök
Vagyongazdálkodás	saját tulajdonú lakás- és helyiséggazdálkodás	saját tulajdonú lakás- és helyiséggazdálkodás
Településrendezés, - fejlesztés	a kerületek határain átnyúló településrendezés, terület- és településfejlesztés	helyi településrendezés, településfejlesztés
		helyi településrendezési szabályok megalkotása (fővárosi településrendezési terv alapján)
gazdaságfejlesztéssel, turizmussal kapcsolatos feladatok	gazdaságszervezés és - fejlesztés, turizmussal kapcsolatos feladatok	turizmussal kapcsolatos feladatok ellátása
		a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is

34. táblázat A főváros és a kerület közötti feladat és hatáskör megosztás az Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapján
Forrás: Saját szerkesztés

Az Ötv. előírásainak megfelelően a kerület az alábbi közszolgáltatásokat biztosítja a Polgármesteri hivatal és az Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat által létrehozott önálló intézmények segítségével. A hivatal, az önkormányzati intézmények, a főváros, az állam és a civil szervezetek közötti munkamegosztást az alábbi táblázat mutatja be.

Szolgáltatás		Polgármesteri Hivatal	Kerületi intézmény	Együttműködő szervezetek		
				Fővárosi Intézmény	Állami intézmények	Civil, gazdasági partnerek
Városüzemeltetési szolgáltatás	közterületek fenntartása, rend és biztonság megteremtése	Társadalmi Kapcsolatok Főosztály – Közterületi és Környezetvédelmi Osztály	Óbuda-Békásmegyer Közterület-felügyelet (OBKF)	FKF Nonprofit Zrt.	BRFK III. kerületi Rendőrkapitányság Dunai Vízügyi Rendészeti Rendőrkapitánysággal (DVRK)	Sziget Kft. Eb Óvó Egyesület Óbudai Kutyás Egyesület III. Kerületi Polgárőr Egyesület (Óbudai Polgárórság) Magyar Máltai Szeretetszolgálat Menhely Alapítvány állampolgári bejelentés
	parkolás		Óbudai Parkolási Kft.			
Szociális Szolgáltatások	bölcsődei ellátás		Óbudai Egyesített Bölcsődék			
	gyermekjóléti szolgáltatások	Szociális Főosztály – Gyermekvédelmi és Családtámogatási Osztály	Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ		III. kerületi Rendőrkapitányság Gyámhivatal II. kerületi Bíróság	Jó Pásztor Anyaotthon Magyar Máltai Szeretetszolgálat Menedékház Alapítvány Hálózat Alapítvány CIB Bank Élelmiszerbank Ételt az Életért Alapítvány Összefogás Óbudáért Egyesület MVM Zrt. Stop a Szegénységért Alapítvány Food Angels Soroptimist Dobjuk össze Lipóti Pékség, Cserfalvi Cukrászda
	nyugdíjas korúak ellátása		Óbudai Szociális Szolgáltató Intézmény			
	fogyatékos személyek ellátása	Társadalmi Kapcsolatok Főosztály	Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ			Sotéria Alapítvány
Oktatási szolgáltatás	múzeumpedagógiai szolgáltatások		Óbudai Múzeum			
	könyvtárpedagógiai szolgáltatások		Óbudai Platán Könyvtár			
	Pedagógiai szolgálat			Fővárosi Pedagógiai Szolgálat III. Kerületi Tagintézménye		
	óvoda	Polgármesteri Hivatal Köznevelési és Kulturális Főosztály	11 óvoda 32 tagóvodával			5 alapítványi, egyházi, magán óvoda

	általános iskolák	Polgármesteri Hivatal Köznevelési és Kulturális Főosztály		1 fővárosi fenntartású iskola	21 általános iskola	3 alapítványi iskola, 2 egyházi iskola
	középfokú oktatás	Polgármesteri Hivatal Köznevelési és Kulturális Főosztály			4 középiskola	2 egyházi
	felsőfokú oktatás					
Egészségügyi szolgáltatások	egészségmegőrzés, prevenció, térítéssel egészségügyi ellátás		Óbudai Rendelők Egészségügyi Szolgáltató Kft.			
	szakrendelés alapellátás	Szociális Főosztály – Egészségügyi Osztály	Óbuda-Békásmegyer Védőnői Szolgálat			
		Szociális Főosztály – Egészségügyi Osztály	Óbuda-Békásmegyer Védőnői Szolgálat			
Kulturális, sport- és szabadidős szolgáltatások	kulturális, szabadidős és sport rendezvények	Polgármesteri Hivatal Köznevelési és Kulturális Főosztály	Esernyős Óbuda Kulturális, Turisztikai és Információs Pont Nonprofit Kft.			
			Óbudai Kulturális Központ			
			Óbudai Társaskör			
			Óbudai Múzeum			
			Óbudai Platán Könyvtár	Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kerületi tagkönyvtár ai		helyi kulturális intézményekkel és a helyi civil szervezetekkel
			Óbudai Sport és Szabadidő Nonprofit Kft.			56 sportegyesület
Településrendezés, -fejlesztés	Főépítési és Várostervezési Iroda	Óbuda-Békásmegyer Városfejlesztő Nonprofit Kft.				
Turisztikai és gazdaságfejlesztési szolgáltatások			Esernyős Óbuda Kulturális, Turisztikai és Információs Pont Nonprofit Kft.			
			Békásmegyeri Piac Kft.			

35. táblázat A hivatal, az önkormányzati intézmények, a főváros, az állam és a civil szervezetek közötti munkamegosztás

Forrás: Saját szerkesztés

1.11.2. Kerület kötelező és önként vállalt szolgáltatásai

Településüzemeltetési szolgáltatások

A Polgármesteri Hivatal Társadalmi Kapcsolatok Főosztálya felelős a településüzemeltetéssel kapcsolatos hatósági feladatokért, a kapcsolódó döntés-előkészítésért, nyilvántartásokért és adatszolgáltatásért (részletesen a szolgáltatási portfólióban).

Óbuda-Békásmegyer Közterület-felügyelet

A kerület közterületein a rend és a biztonság megteremtése, illetve annak megőrzése, a lakossági problémák kezelése, a helyiek életminőségének javítása az Óbuda-Békásmegyer Közterület-felügyelet (továbbiakban Felügyelet) feladata. A Felügyelet Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat Képviselő testülete által létrehozott önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv. A Felügyelet főbb feladatai:

Óbuda-Békásmegyer Közterület-felügyelet főbb feladatai
közbiztonság és a közrend védelme;
a különböző közlekedő, illetve várakozó járművek behajtási és várakozási engedélyeinek ellenőrzése;
a közterület jogszerűtlen használatának megszüntetése;
közreműködés a köztisztaság biztosításában;
ebrendészeti feladatok ellátása;
közterületi térfigyelő kamerarendszer működtetése;
közreműködés a zöldterületek és ahhoz tartozó közterületek védelmében, tisztán tartásában.
Óbuda-Békásmegyer Közterület-felügyelet kiegészítő feladatai 2019-ben
Iskola-szolgálat – a közlekedés szempontjából kritikusabb helyszíneken lévő óvodáknál, iskoláknál végzett demonstratív, baleset-megelőzési, forgalom segítői tevékenység;
Piac szolgálat – piacok és környékük folyamatosan ellenőrzése a közrend és a közbiztonság fenntartására;
Illegális szeméterakók ellenőrzése;
Felvilágosítás, tájékoztatás a hulladék elhelyezéssel, kezelésével kapcsolatban, a lakosság egyre szélesebb körének bevonása;
Szezonális zöldség-gyümölcs, virág és a turisztikai területek ideiglenes kereskedelmi egységeinek ellenőrzése;
Sziget fesztivállal, turisztikai szezonnal kapcsolatos szolgálatellátás – Meghatározó helyszínt képeztek az Óbudai-sziget, a Római-part és a Kossuth Lajos üdülőpart, valamint az Óbudai Nyár rendezvénysorozat program helyszíne.
Ebtartási jogsértésekkel, városba tévedt vadakkal kapcsolatos intézkedések – állatok védelme és az állattartók segítése érdekében rendszeresen ellenőrzés a kijelölt kutya-futtatókban, parkokban. Részvétel az Óbudai komplex állattartási stratégia kidolgozásában.
Kedvezményes muskátli és burgonyavásárlási akció biztosítása
Év végi ünnepekkel kapcsolatos ellenőrzések – Fő téren megrendezett Advent Óbudán rendezvénysorozat biztosítása.

36. táblázat Óbuda-Békásmegyer Közterület-felügyelet által ellátott feladatok (2019)

Forrás: Saját szerkesztés

A részletes feladatokat a szolgáltatási portfólióban ismertetjük.

Óbudai Parkolási Kft.

Az Óbudai Parkolási Kft. látja el a III. kerületben a helyi közutakon, valamint a helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, tereken, parkokban és egyéb közterületeken a járművel történő várakozás biztosítását célzó közszolgáltatást.

Szociális szolgáltatások

A Polgármesteri Hivatal Szociális Főosztálya felelős a kerület szociális ellátással kapcsolatos hatósági feladatokért, a kapcsolódó döntés-előkészítésért, nyilvántartásokért és adatszolgáltatásért, valamint az önkormányzat fenntartásában és működésében lévő szociális szolgáltatást nyújtó intézmények szakmai felügyeletéért. (A részletesen a szolgáltatási portfólióban ismertetjük)

Óbudai Egyesített Bölcsődék

Az Óbudai Egyesített Bölcsődék 10 telephelyen, jelenleg 956 férőhelyen biztosítja a 3 a bölcsődei alapellátást.

A bölcsődei ellátáson kívüli önként vállalt szolgáltatások
Korai fejlesztés – A Kerék Bölcsődében a szakvéleménnyel rendelkező kisgyermekek fejlesztését, a pedagógiai szakszolgáltatástól kirendelt korai fejlesztők / gyógypedagógusok végzik.
Időszakos gyermekfelügyelet – ahol a bölcsődei ellátásban nem részesülő gyermekek szülei kérhetik szükség esetén gyermekük alkalmi felügyeletét napi 4 órában. A szolgáltatás minden kerületi bölcsődében igénybe vehető.
Játzócsoporthoz - ahol napi 4 órában a kisgyermek a szülővel együtt vehet részt. A kerület 10 bölcsődéje közül 2 bölcsődében működik.
Sószoba - 8 telephelyen sószoba található, amely előzetes bejelentkezés alapján vehető igénybe.
Vendégebéd - A szolgáltatás minden bölcsődénkben igénybe vehető. A bölcsődék közelében élő kismamáknak, családoknak, idős vagy egyedülálló emberek részére biztosít térítéses
Szülő-csecsemő és kisgyermek konzultáció –A szolgáltatást igénybe vevő szülők képzett szakembertől kaphatnak segítséget csecsemő és kisgyermekkorai problémák esetében.
Humánkineziológia – mozgásterápia és masszázs – A szolgáltatás a <i>Csillaghegyi Makovecz Bölcsődében, a Kerék Bölcsődében és a Víziorgona 1 Bölcsődében</i> vehető igénybe. A terápia lényege a sérült gyermekek fizikai állapotának meghatározása és célzott fejlesztése.

37. táblázat A bölcsődei ellátáson kívüli önként vállalt szolgáltatások

Forrás: Saját szerkesztés

Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ

Az Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ személyes gondoskodást nyújtó önkormányzati fenntartású intézmény, amely szociális és gyermekvédelmi alapellátást biztosít a kerület polgárai számára. Az intézmény a szolgáltatási körébe tartozó feladatait a Szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) és a Gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.), a végrehajtásukra kiadott kormányrendeletek és ágazati miniszteri

rendeletek, valamint a Budapest Főváros III. Kerületi Önkormányzat Képviselőtestületének rendeletei határozzák meg. Az intézményben az alábbi szakmai csoportok működnek.

Család- és Gyermejjóléti Szolgálat

- Családsegítés – Általános személyes segítő szolgáltatás, szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve krízishelyzetek miatt segítségre szoruló személyek, családok számára nyújtott szolgáltatás. A családsegítés a szolgáltatást igénybe vevő személy otthonában, családi környezetében tett látogatások, illetve a szolgálatnál folytatott segítő beszélgetés és segítő munkaformák útján valósul meg.

A tevékenységhez kapcsolódó speciális szolgáltatások:

- adósságkezelési tanácsadás,
 - munkavállalási tanácsadás,
 - Óbudai hátralékkezelési támogatáshoz az intézmény javaslatot készít,
 - Óbudai jövedelem pótló támogatásra jogosultság esetén – a támogatásra jogosultak együttműködnek az intézménnyel.
- Gyermejjóléti szolgáltatás – A gyermejjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, a családban történő nevelkedésének elősegítését. Szervezési, szolgáltatási- és gondozási feladatokat nyújt.

Család és Gyermejjóléti Központ

A Központ hozzájárul a III. kerületben élő gyermekek testi-, értelmi-, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez, a családban történő nevelkedéséhez, veszélyeztetettségük további megelőzéséhez, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, illetve a már családjából kiemelt gyermekek visszahelyezéséhez.

A Központ a hatósági döntéshozó tevékenysége mellett az alábbi speciális szolgáltatásokat nyújtja:

- utcai és lakótelepi szociális munka, ennek keretében korrepetálást biztosít,
- kapcsolattartási ügyeletet,
- kórházi szociális munka,
- készenléti ügyeletet.

Mentálhigiénés csoportot működtet, amelynek szolgáltatásai:

- pszichológiai-, pszichiátriai- és pszichoterápiai tanácsadás,
- mediáció,
- családi és párkonzultáció,
- családkonzultáció, párterápia, családterápia, családi döntéshozó konferencia,
- kapcsolattartási ügyelet,
- jogi tanácsadás,
- munkavállalási és pályaválasztási tanácsadás,

- foglalkoztatási koordináció.

Gyermekek Átmeneti Otthona

Gyermekek átmeneti gondozása– olyan gyermekek teljeskörű ellátása, akik átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül maradtak, vagy a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetettek.

Családok Átmeneti Otthona

Családok átmeneti gondozása – olyan felnőttek és gyermekek együttes ellátása, akiknek elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított.

Óbudai Szociális Szolgáltató Intézmény

Óbudai Szociális Szolgáltató Intézmény integrált formában biztosítja Óbuda-Békásmegyer nyugdíjas lakosságának magas színvonalú, differenciált szociális ellátását.

Intézmény szakfeladatai:

- a szociális étkeztetés,
- a házi segítségnyújtás – biztosítja az alapvető gondozási, ápolási feladatokat és az önálló életvitel fenntartását, az igénybe vevő és lakókörnyezete higiénés körülményeinek megtartását.
- a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás – 24 órás készenléti ügyeleti rendszerben szakképzett gondozók biztosítják
- a nappali ellátást nyújtó idős klubjai – 10 nappali klub, amelyek biztosítanak étkezést, tisztálkodási és mosási lehetőséget. Programok: közösségépítő szórakoztató, kultúra, művelődés, tanulás, sport-, mozgás, testedzés, hitélet, kézművesség, egészség prevenció, tanácsadás, segítségnyújtás szociális ügyintézésben.
- átmeneti elhelyezést nyújtó Derűs Alkony Gondozóház – szociálisan és/vagy egészségileg rászoruló idős emberek részére átmeneti elhelyezést és szakértő gondoskodást nyújt bentlakásos formában.

Az Önkormányzat kötelezően ellátandó feladatain túl önként vállalt szolgáltatása:

- Otthoni Szakápolási Szolgálat – szakápolásra szoruló betegek ellátását végzi abból a célból, hogy a beteg otthoni környezetben, személyre szabottan, humánus és szakszerű ápolásban részesüljön. Ezzel az ellátási formával a kórházi kezelések száma csökkenthető, illetve időtartama lerövidíthető. A betegek házi vagy szakorvosi elrendelés alapján kerülnek felvételre, a gyógyulás és a rehabilitáció idejét az otthonukban szakápoló és gyógytornász segítségével tölthetik. Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) finanszírozza.
- a nyugdíjas házakban 24 órás nővér szolgálat.

Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ

Az Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ ellátási területén, Budapest Főváros közigazgatási területén lakcímmel rendelkező személyek részére az alábbi szolgáltatásokat biztosítja:

- Pszichiátriai betegek nappali ellátása: rehabilitációs célú munkavégzést (nyomdaipari bér munkák kivitelezése); szabadidős foglalkozások (intézményen belüli- és külső helyszínen lévő programok)
- Fogyatékosok Nappali Ellátása: a kerületben élő mozgásszervi, érzékszervi, értelmi sérült, illetve autista fiatalok és felnőttek részére nyújt szakzerű nappali ellátást. Munkanapokon alkalmat teremt társas kapcsolatok kialakítására, közösségi, szabadidős kulturális programokon való részvételre, illetve étkezésre (napi 2x – tízórai, ebéd).
- Fejlesztő foglalkoztatás: 2017. április 1-től a szociális foglalkoztatást felváltotta a korszerűbbnek mondható fejlesztő foglalkoztatás, melynek keretein belül a megváltozott munkaképességű, nem foglalkoztatott, döntő többséggel kerületi lakosok, intézményi jogviszonyhoz kötöten részesülhetnek fejlesztési jogviszonyban, vagy a Munka Törvénykönyve szerinti foglalkoztatásban. A fejlesztési jogviszony célja az ellátott személy munkakészségének, valamint testi és szellemi képességeinek munkavégzéssel történő megőrzése, illetve fejlesztése. Hosszútávú cél, hogy a fejlesztések hatására az ellátottak átkerülhessenek egy külső védett munkahelyre, majd megjelenhessenek a nyílt munkaerőpiacon.
- Támogató Szolgálat: a fogyatékos személyek részére, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén, fejlesztő foglalkoztatás.

Oktatási Szolgáltatások

Óvodai ellátás

Polgármesteri Hivatal Köznevelési és Kulturális Főosztálya felelős a kerület oktatási ellátással kapcsolatos hatósági feladatokért, a kapcsolódó döntés-előkészítésért, nyilvántartásokért és adatszolgáltatásért, valamint az önkormányzat által fenntartott köznevelési intézmények irányításáért és működtetésében való közreműködésért. (A részletesen a szolgáltatási portfólióban ismertetjük).

2020-ban 11 önkormányzati fenntartású óvoda működik 32 telephelyen és további 5 magán, egyházi, illetve alapítványi fenntartású óvoda áll a választani kívánó szülők és gyermekeik rendelkezésére a kerületben. (A részletesen a szolgáltatási portfólióban ismertetjük.)

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján 2013. január 1-jétől az állam vette át az általános iskolák, valamint a gimnáziumok fenntartását. **2017. január 1-jével az állami intézményfenntartó központ az állami fenntartású intézmények működtetői feladatait is átvette azoktól az önkormányzatoktól,** amelyek eddig üzemeltették az iskoláikat.

A működtetés átvétele annyit jelent, hogy a feladat ellátásáért az állam vállal felelősséget és biztosítja az ehhez szükséges forrást és eszközöket. A tankerületi központok önálló költségvetési szervként működnek, saját költségvetéssel rendelkeznek. Ezért az intézményeket érintő döntéseket a tankerületi igazgatók hozzák meg az intézményvezetőkkel közösen. Ennek megfelelően a III. kerület iskolái a IV. kerülettel együtt az Észak-Budapesti Tankerületi Központ-hoz tartoznak.

A kerületben 21 állami, 1 fővárosi, 3 alapítványi és 2 egyházi iskolában folyik általánosiskolai képzés. A középiskolai képzést 4 állami és 2 egyházi fenntartású iskola biztosítja. A kerületben 1 állami és 3 magán fenntartású felsőoktatási intézmény működik. (részletes felsorolás az 1. sz. mellékletben)

Egészségügyi szolgáltatások

A Polgármesteri Hivatal Szociális Főosztálya felelős a kerület egészségügyi ellátással kapcsolatos hatósági feladataiért, a kapcsolódó döntés-előkészítésért, nyilvántartásokért és adatszolgáltatásért, valamint az önkormányzat fenntartásában és működésében lévő egészségügyi intézmények szakmai felügyeletéért. (A részletesen a szolgáltatási portfólióban ismertetjük.)

Szent Margit Rendelőintézet Nonprofit Kft.

A III. kerületi lakosok, a területi ellátási kötelezettség által az intézethez irányított, valamint egyéb egészségügyi tárgyú jogszabályok által meghatározott személyek számára egészségmegőrzést, betegségmegelőzést, gyógyító-egészségügyi rehabilitációs közhasznú tevékenységet végez, mely magában foglalja a gyermek- és felnőtt háziorvosi tevékenységet, a fogászati alap- és szakellátást, a fogszabályozást, a szájszűrészt, az ifjúság egészségügyi foglalkozás egészségügyi ellátását, a kerületi gondozói hálózat működtetését, a járóbeteg-szakellátást, az egynapos sebészeti ellátást, illetve a rendelőintézeti tevékenységet és a hozzájuk közvetlenül kapcsolódó teljes körű kiegészítő és egyéb szolgáltatásokat, illetve a betegellátás feltételeit biztosító tevékenységet. (A részletesen a szolgáltatási portfólióban ismertetjük.)

Óbuda-Békásmegyer Védőnői Szolgálat

2004. január 1-je óta részben önálló intézményként, nyolc telephelyen, hét védőnői tanácsadóban és egy intézményvezetői székhelyen működik, fenntartója Óbuda – Békásmegyer Önkormányzata. A védőnők a legfontosabb életszakaszoknál – a gyermekvállalásnál, az újszülött fogadásánál, a családi élet kialakításánál, a kora gyermekkori fejlődés időszakában, a gyermek óvodába, iskolába menetelénél – vannak jelen a családok életében. A védőnői ellátás az alapellátás része, mindenki számára ingyenes szolgáltatás.

Önként vállalt szolgáltatások:

- Légzésfigyelő készülékek bérlése
- Anyatejes Táplálást Támogató Védőnői tanácsadás

Óbudai Rendelők Egészségügyi Szolgáltató Kft.

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata 2016 szeptemberében azzal a céllal alapította, hogy teljes körűen kihasználja a III. kerület meglévő egészségügyi intézményi és eszköztartalékait. A cég létrehozását az egészségtudatos életmód iránti fokozódó érdeklődés, az aktuális népegészségügyi kezdeményezések és az EU-s programok kínálta lehetőségek is indokolták. Az Óbudai Rendelők Egészségügyi Szolgáltató Kft. költségtérítéses szolgáltatásaival várja a betegeket.

Kulturális, sport- és szabadidős szolgáltatások

Polgármesteri Hivatal Köznevelési és Kulturális Főosztálya felelős a kerület kulturális, közművelődési és szabadidő-sport ellátással kapcsolatos hatósági feladatokért, a kapcsolódó döntés-előkészítésért, nyilvántartásokért és adatszolgáltatásért, valamint az önkormányzat által fenntartott intézmények irányításáért és működtetésében való közreműködésért. (A részletesen a szolgáltatási portfólióban ismertetjük.)

Esernyős Óbuda Kulturális, Turisztikai és Információs Pont Nonprofit Kft.

2014 óta működő Esernyős elsősorban kulturális események szervezésével foglalkozik. Az intézményben koncertek, képzőművészeti kiállítások és filmvetítések mellett a helyi közösséget erősítő programok zajlanak. 2016-ban megnyílt a nagyobb események megtartására alkalmas Szindbád Rendezvényterem, illetve szabadtéri rendezvényeknek biztosít helyet a felújított, impozáns és fiatalos belső udvar.

Óbudai Kulturális Központ Nonprofit Kft.

Az ÓKK közösségi házaiban kulturális programokat, klubokat, tanfolyamokat, szabadidős és sporttevékenységeket szerveznek. Az Óbudai Kulturális Központ mellett három kisebb közösségi ház tagintézmény működik: a Békásmegyeri Közösségi Ház, Csillaghegyi Közösségi Ház, 3K. Ezen kívül a Civil Ház, közösségi térben a civil szervezetek aktivitására alapozva szerveznek a programokat, ahol az ÓKK biztosítja az ingyenes helyiséghasználatot és a szükséges minimális feltételeket. Az Óbudai Kulturális Központ a házak működtetésén túl a kerületi nagyrendezvények szervezésével – Óbuda napja, Óbudai Nyár, Óbudai Bornapok – Borok és Ritmusok, Advent Óbudán – is foglalkozik.

Óbudai Társaskör

Az Óbudai Társaskör fenntartója Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat, a Társaskör kulturális eseményeket, elsősorban koncerteket, zenés irodalmi esteket, színházi esteket, kiállításokat szervez.

Óbudai Múzeum

1994-ben az Óbudai Helytörténeti Gyűjtemény önálló intézmény lett, amelyet **1996-ban** a Művelődési Minisztérium Közgyűjteményi Főosztálya múzeummá nyilvánított **Óbudai Múzeum** néven. Az intézmény fenntartója Budapest III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata.

A múzeum szolgáltatásai:

- „Óbuda – egy város három arca” állandó kiállítás,
- **Goldberger Textilipari Gyűjtemény** állandó kiállítás
- időszaki kiállítás
- kulturális rendezvények, programok
- múzeumpedagógiai foglalkozások minden korosztály számára.

Óbudai Platán Könyvtár

Az Óbudai Platán Könyvtár és fiókkönyvtára az Ezüsthegyi Könyvtár városi könyvtárként és kulturális közösségi színtérként működik Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata. Szolgáltatásait igénybe veszik az Óbuda és Békásmegyer vonzáskörzetében lévő települések lakói is.

Szolgáltatások:

- közkönyvtári szolgáltatások
- internet-hozzáférés, wifi szolgáltatás
- közösségi térként, kulturális programok, rendezvények
- kortárs kiállítások
- könyvtárpedagógiai szolgáltatások
- „Könyvet házhoz” szolgáltatás, célja az esélyegyenlőség megteremtése az otthonukhoz kötött, mozgásukban korlátozott, beteg vagy idős olvasók számára a könyvtári könyvek házhoz szállítása révén
- 2012-ben indult az Óbudai Könyv Megállók program, melynek keretében Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata, az Óbudai Platán Könyvtár mindig nyitva álló könyvszekrényeket állított a kerület több forgalmas közterületén
- Bibliocikli szolgáltatása 2012-ben indult a biciklivel szállított mini könyvtári szolgáltatás, illetve a több alkalmas felolvasó délutánok a Római parton, mely 2016-tól már olyan nyitott mozgókönyvtári szolgáltatás, amely egyrészt az olvasást népszerűsíti helyben olvasható folyóiratokkal, gyerekkönyvekkel, másrészt a Betűfaloda betű témájú könyvtári játszóház programot kínálja az adott rendezvényre látogatóknak.

Óbudai Sport és Szabadidő Nonprofit Kft.

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata által létrehozott Óbudai Sport és Szabadidő Nonprofit Kft, fő feladata a diák és a lakossági sportigény fellendítése és ehhez kapcsolódóan az, hogy a sport valamennyi társadalmilag hasznos funkciója érvényesüljön, így a betegség-megelőzés, egészségmegőrzés, az ifjúság erkölcsi nevelése, a személyiségformálás, a közösségi együttélés és a társadalmi mobilitás segítése, a szórakozás és szórakoztatás, a sport-turizmus elősegítése.

Szolgáltatások:

- évi 7-8 szabadtéri rendezvény
- nyári napközis táborok
- Siófok-Sóstó Motel üdülő park, gyerektáborok
- Óbudai szabadidő park: első osztályú tenispályák, kis és nagymedence (STRAND), 2 db strandröplabda pálya, műfüves focipálya, öltözők, zuhanyzók, játszótér, asztalitenisz

asztalok, kültéri felnőtt fitneszpark, erdei futókör, betonos kosárlabda és foci pálya, sátrak felállításához vízszintes füves terület, fedett programokhoz faház

- Gladiátor Pihenőpark
- Római Parti Vendégház
- Diákok csereüldülése, Diáksport diák olimpia, diák sportverseny
- Óvodai korcsolyaoktatás – Gepárdok Jégkorong Egyesület
- Jó tanuló, jó sportoló pályázat
- Óvodai úszásoktatás –Római Sport Egyesület, Római Teniszakadémia, Darnyi Tamás Úszóiskola
- 21 db Fitneszpark
- Óbudai kerékpár kölcsönző
- 2 helyszínen jégpálya

Vagyongazdálkodás

Óbudai Vagyonkezelő Nonprofit Zrt.

Feladata az önkormányzati tulajdonú lakóépületek, üzlethelyiségek kezelése, fenntartása, értékesítése, piacok üzemeltetése, az ingatlanvagyonnal kapcsolatos műszaki, szakértői, nyilvántartási feladatok ellátása. Ezen belül kiemelt helyen szerepel az önkormányzati tulajdonban lévő lakások és helyiségek bérbeadása, valamint a társasházakban meglévő önkormányzati tulajdon teljes körű képviselőinek ellátása.

Településrendezés, -fejlesztés

Polgármesteri Hivatal Főépítészeti és várostervezési Irodája felelős a településrendezéshez és településfejlesztéshez kapcsolódó hatósági és tervezési feladatokért, a kapcsolódó döntés-előkészítésért és a végrehajtásuk megszervezéséért.

Óbuda-Békásmegyer Városfejlesztő Nonprofit Kft.

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzatának 100%-os tulajdonában álló gazdasági társaság. A III. kerület közterületeinek fejlesztésével kapcsolatos koncepciók, valamint stratégiai tervek kidolgozásában és megvalósításában vesz részt. Az alábbi feladatköröket végzi:

- a kerület településfejlesztési és városrehabilitációs beruházásainak menedzselése,
- a kerületi társasházak felújítására, életveszélyes állapotuk megszüntetésére, a zöldfelületeik gondozására kiírt önkormányzati pályázatok koordinálása,
- a városrehabilitációs pályázati lehetőségek figyelése, valamint a pályázatok előkészítése,
- a kerületi térfigyelő-kamerarendszer bővítése során a tervezés és a kivitelezés koordinálása,
- az új utak építésével, járdatelepítéssel, parkoló kialakítással és forgalomtechnikával kapcsolatos tervezések és kivitelezések koordinációja,
- a köztér-újratervezésekhez kapcsolódó közösségi tervezések szervezése,
- a fejlesztésekre vonatkozó lakossági észrevételek rögzítése,

- az építészeti fejlesztések koordinálása,
- a hirdetőfelületek üzemeltetése és értékesítése.

Gazdaságfejlesztéssel, turizmussal kapcsolatos szolgáltatások

Esernyős Óbuda Kulturális, Turisztikai és Információs Pont Nonprofit Kft.

A kulturális rendezvények mellett fő szervezője a Bike & Breakfast programsorozat alkalmainak, működteti a helyi „cowork” -ereket segítő Szindbád Közösségi Irodát, az ipari műemlékből átalakított Gázlámpa Kioszkot valamint jegyiroda is működik az épületben. Az Esernyős Turisztikai Információs Pont ingyenes magyar és angol nyelvű kiadványokat, turisztikai térképeket és aktuális kerületi programajánlókat szolgáltat.

Békásmegyeri Piac Kft.

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat tulajdonában lévő piacok és vásárcsarnokok üzemeltetője. A kerületi piacok és vásárok:

- Békásmegyeri Piac és Közösségi Tér
- Vörösvári úti heti vásár
- Pünkösdfürdő utcai heti vásár
- Pók utcai termelői piac
- Pethe Ferenc téri termelői piac
- Római téri termelői piac

1.11.3. A kerületi lakosok milyen úton érik el a kerületi közszolgáltatásokat

A kérdőívek alapján szerzett információk összegzése:

Ügyintézési típus	Ügytípus	Nincs	Információ	Interakció	Kétoldalú interakció	Tranzakció
Adóügyek	minden ügytípus					X
lakathoz kapcsolódó támogatások	kérelem benyújtása			X		
hátralékkezelés	kérelem benyújtása			X		
önkormányzati bérleménnyel kapcsolatos ügyek	kérelem benyújtása			X		
lakáspályázat	kérelem benyújtása			X		
kereskedelmi hatósági ügyek	Hatósági		X	X	X	X
birtokvédelmi ügyek	Hatósági		X	X	X	X
hagyatéki ügyek	Hatósági		X	X	X	X
címnyilvántartási ügyek	nyilvántartási		X	X	X	X
kivonatkérelem	anyakönyvi		X	X	X	
közterülethasználati ügyek	kérelem		X	X		

közösségi együttéléssel kapcsolatos ügyek	bejelentés, eljárás		X	X		
időpontkérés, tájékoztatókérés	ügyfélszolgálati		X	X	X	
zajvédelem	bejelentés-kérelem		X			
fakivágás	kérelem		X	X		
Településképi vélelem	kérelem		X		X	X
Településképi bejelentés	kérelem		X	X		
Főépítési konzultáció	kérelem		X	X		

38. táblázat Közszolgáltatások elérése ügytípusok szerint

Forrás: Saját szerkesztés

Információ: Az adott szolgáltatásról a lakosság vagy az üzleti szféra teljes körű információt szerezhet be az internet segítségével.

Interakció: A szükséges formanyomtatványok letölthetők az internetről.

Kétoldalú interakció: A nyomtatványok nemcsak letölthetőek, hanem kitölthetőek és hitelesíthetőek is elektronikus úton.

Tranzakció: Teljes körű online ügyintézés valósítható meg, beleértve a határozathozatalt és a pénzmozgásokat is.

1.11.4. Digitális adatvagyon

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) 2016. július 1-től hatályos módosítása elrendeli az önkormányzati feladatok végzését segítő és szabályozó informatikai rendszer, az ASP bevezetését. Az ASP szolgáltatás célja az egységesített önkormányzati elektronikus ügyviteli megoldások bevezetése országos szinten. Az ASP egy távoli, felhő alapú szolgáltató-központ, ahonnan különböző alkalmazások (pl. iratkezelő rendszer, elektronikus ügyintézési portál, gazdálkodási rendszer stb.) vehetők igénybe. Az ASP-szolgáltatás technológiailag és gazdaságilag is kedvező megoldást jelent a közfeladatok ellátását széles körben támogató, integrált alkalmazásokhoz. Az ASP projekt keretében készült el az Önkormányzati Hivatali Portál keretrendszer, amely biztosítja az egységes felületet, hozzáférést és amely szintén részben az Ügyfélkaput használja a felhasználók beléptetésére.

Az önkormányzat és közszolgáltatói által nyújtott szolgáltatások működése során nagy mennyiségű adat keletkezik, amelyek elsődleges (közcélú) és másodlagos (gazdasági, társadalmi) hasznosítása nagy eredményekkel járhat a kerület fejlődésében. A kerületben jelenleg elérhető adatok szisztematikus gyűjtése és kezelése nem megoldott, így az azok hasznosításában rejlő potenciális lehetőségek sem átláthatók. Tekintettel arra, hogy a (tér)informatikai rendszerek és alkalmazások szerepe kiemelkedő fontosságú a városüzemeltetésben, érdemes lehet a kerületben a különböző közszolgáltatóknál egy közös

hálózati infrastruktúra bevezetése közös adatbázis és funkcionális alapok, egységes térinformatikai adatbázis, valamint karbantartó és lekérdező funkciók kialakításával.

Az önkormányzati dolgozók körében kérdőíves felmérést végeztünk a tervezés során (részletesen 1.11.7. fejezetben). A kérdőív utolsó két kérdése arra vonatkozott, hogy a "III. kerületi városkártya" rendszer működése során keletkező adatokat az önkormányzat szervezeti egységei fel tudnák-e használni, ha igen, milyen célból, illetve, hogy keletkeznek-e olyan adatok, amelyeket az önkormányzat értékesíthetne.

Ezekre a kérdésekre leginkább nemleges válaszok érkeztek, tehát nem igazán tudják elképzelni, hogy a rendszer működése során keletkező adatokat az önkormányzat osztályai fel tudnák használni. Egy-két konkrét javaslat érkezett:

- Településrendezés irányának meghatározása
- Kommunikációs célból
- Bejelentő felületekből származó információk, fenntartási-üzemeltetési célok
- Fejlesztési elképzelésekhez kapcsolódó vélemények adatbázisa (részvételi döntéshozatal)
- Helyi pénz felhasználása városfejlesztési célokból
- Ügyfél elégedettség vizsgálata során a szociális téren megjelenő ügyfelek igényeit felmérve lehetne fejlesztési irányokat kijelölni

Az adatok felhasználásával kapcsolatos általános bizonytalanságból az a következtetés vonható le, hogy az adatról, mint vagyonról és annak hasznosításáról, értékesítéséről a gondolkodás érdemben még nem indult el a kerületben. Az önkormányzati adatok másodlagos, üzleti hasznosítása pedig nagyban segítheti az önkormányzat piaci alapú, ezáltal fenntartható működését és szolgáltató szemléletének kialakítását. Ezért célként javasolt megjeleníteni stratégia szinten.

1.11.5. A városi szolgáltatásokban résztvevő partnerek feltérképezése (vállalkozás, civil szervezet), az együttműködési formák bemutatása

Az önkormányzatnál a Társadalmi Kapcsolatok Főosztálya felel:

- Helyi Fejlesztési Tanács létrehozásáért és működéséért
- a kerületi gyermek-, ifjúsági- és sport, valamint társadalmi és civil szervezetekkel való kapcsolattartásban való közreműködésért és koordinálásáért,
- civil szervezetek pályázati eljárását előkészítéséért és teljes körű lebonyolításáért
- az érintett bizottságokkal, szervezeti egységekkel, a kerületben működő érintett szervezetekkel való kapcsolattartásért, támogatási rendszerük kidolgozásában, előkészítésében való közreműködésért, valamint rendezvényeik számon tartásáért, a pályázatok figyelemmel kíséréséért,
- kapcsolatteremtést a civil-, a vállalati-, az önkormányzati és állami szektor közötti kapcsolatteremtés elősegítéséért.

Az önkormányzati osztályok és szervezetek számos közszolgáltatás területén elsősorban más közfeladatokat ellátó szervezetekkel, illetve civil szervezetekkel működnek együtt. A jelenlegi aktív együttműködési formákat a következő táblázat mutatja be.

Együttműködő szervezetek – Önkormányzati / Állami	Együttműködő szervezetek – Civil / Egyház	Együttműködő szervezetek – vállalati	Együttműködés kerete	Partner által nyújtott szolgáltatás
Óbuda-Békásmegyer Polgármesteri Hivatal Üzemeltetési Osztály				
		Állategészségügyi, növényvédelmi, környezetvédelmi -vállalkozás		
	Állategészségügyi, növényvédelmi, környezetvédelmi - civil szervezet			
	Szurkolók az Állatokért			pandémiás helyzetben segítik a lakosokat ellátni állataikat
	Egyházak		támogatási formában	támogatás
Fővárosi Önkormányzat			egyeztetési kapcsolatban a mindkét önkormányzatot érintő ügyekben	egyeztetések
Háziorvosok			ellátás szervezés és pandémiás helyzetben eszközökkel támogatás	eszközellátás
Szociális Főosztály				
	Magyar Vöröskereszt		Együttműködési megállapodás alapján	szociális, anyagi, mentális segítségnyújtás
	Szent Erzsébet Karitászi Központ		Együttműködési megállapodás alapján	szociális, anyagi, mentális segítségnyújtás
	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület		Együttműködési megállapodás alapján	szociális, anyagi, mentális segítségnyújtás
	Soteria Alapítvány		Együttműködési megállapodás alapján	szociális, anyagi, mentális segítségnyújtás
	Gézengúz Alapítvány		Együttműködési megállapodás alapján	szociális, anyagi, mentális segítségnyújtás
	Flóra 2007 Közhasznú Alapítvány		Együttműködési megállapodás alapján	szociális, anyagi, mentális segítségnyújtás

Együttműködő szervezetek – Önkormányzati / Állami	Együttműködő szervezetek – Civil / Egyház	Együttműködő szervezetek – vállalati	Együttműködés kerete	Partner által nyújtott szolgáltatás
	Kék Pont Drogkonzultációs Központ		Együttműködési megállapodás alapján	szociális, anyagi, mentális segítségnyújtás
	Ételt az Életért Közhasznú Alapítvánnyal			adományok, ételosztás
	Motiváció Alapítvány			segítség a munkahely keresésben
	Nem Adom Fel Alapítvány			Fogyatékkal élő ügyfeleknek segítségnyújtás
Családok átmeneti otthonai, anyaatthonok				ügyfelek lakhatási gondjainak megoldásában nyújtanak segítséget
	Szociális szolgáltatást végző alapítványok, egyesületek		Ellátási szerződés vagy Együttműködési Megállapodás útján	
Lakásügyi Főosztály				
		Valamennyi közműszolgáltató ügyfélszolgálati irodájával	nem hivatalos együttműködési formában szükséges információk kérése	ügyfelek által benyújtott kérelmekhez
Lechner Tudásközpont Kft.			nem hivatalos együttműködési formában szükséges információk kérése	ügyfelek által benyújtott kérelmekhez
	Hálózat Alapítvány		nem hivatalos együttműködési formában szükséges információk kérése	ügyfelek által benyújtott kérelmekhez
	egyházi és civil szervezetek			(hajléktalan ellátás, szenvedélybetegek és pszichiátriai betegek közösségi ellátása, népkonyha).
Hatósági Osztály				
Népegészségügyi hatóság			hagyatéki eljárás során fertőtlenítő szolgáltatás megrendelése	
Óbudai Rehabilitációs és Foglalkoztatási Központ				
Emberi Erőforrások Minisztériumának				

Együtműködő szervezetek – Önkormányzati / Állami	Együtműködő szervezetek – Civil / Egyház	Együtműködő szervezetek – vállalati	Együtműködés kerete	Partner által nyújtott szolgáltatás
illetékes főosztályaival				
Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság				
Budapest Főváros Kormányhivatal				
	Magyar Református Szeretetszolgálat			
	Autisták Országos Szövetsége			
	Fogyatékos Személyek Közalapítványa			
		Óbudai Rendelők Egészségügyi Szolgáltató Kft		
III. kerületi Pszichiátriai Gondozó				
Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ				
Óbudai Szociális Szolgáltató Intézmény				
Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata Védőnői Szolgálat				
	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület			
	Tájéoló Szociális Egyesület			
III. kerületi kulturális intézmények				
	fogyatékosok érdekvédelmi szervezetei			
budapesti, fogyatékosokat ellátó szociális nappali intézmények				
MMSZ Gyógyászati-segédeszközökét Kölcsönző és Javító Szolgálat				
III. kerületi gyógypedagógiai iskolák				
III. kerületi háziorvosi rendelők				

Együttműködő szervezetek – Önkormányzati / Állami	Együttműködő szervezetek – Civil / Egyház	Együttműködő szervezetek – vállalati	Együttműködés kerete	Partner által nyújtott szolgáltatás
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár				ún. „Könyvet házhoz” program, amelyben heti rendszerességgel házhoz szállítják azon fogyatékos, illetve idős koruk miatt mozgáskorlátozott személyek számára a könyvtári könyveket
Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ				
Óbudai Vagyonkezelő Zrt.				segítség a lakhatási nehézséggel küszködő lakosok részére
	Máltai Szeretetszolgálat Családok Átmeneti Otthona (Kelta u. 5.)		konzultáció, megbeszélés, kölcsönös gyakorlati segítségnyújtás	
	Jó Pásztor Anyaotthon		konzultáció, megbeszélés, kölcsönös gyakorlati segítségnyújtás	
	Menedékház Alapítvány			
	Hálózat Alapítvány			
Pedagógiai Szakszolgálat			együttműködés	
Egyesített Bölcsődék			együttműködés	
Gyermekorvosi Szolgálat			együttműködés	
Szociális Szolgáltató Intézmény			együttműködés	
Óbudai Kulturális Központ			együttműködés	
kerületi óvodák, iskolák			együttműködés	
Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata Védőnői Szolgálat			együttműködés	
	SOROPTIMIS			támogató, adományozó
		MVM Zrt.		támogató, adományozó
	Food Angels Hungary			támogató, adományozó
	Élelmiszerbank			támogató, adományozó

Együtműködő szervezetek – Önkormányzati / Állami	Együtműködő szervezetek – Civil / Egyház	Együtműködő szervezetek – vállalati	Együtműködés kerete	Partner által nyújtott szolgáltatás
	Dobjuk Össze Alapítvány			támogató, adományozó
	Ételt az Életért Alapítvány			támogató, adományozó
	Összefogás Óbudáért Egyesület			támogató, adományozó
	Stop a Szegénységért Alapítvány			támogató, adományozó
		CIB Bank		támogató, adományozó
		Lipóti Pékség		
		Cserfalvi Cukrászda		
III. kerületi Rendőrkapitányság				
Gyámhivatal				
III. kerületi Bíróság				
Óbuda-Békásmegyer Közterület-felügyelet (OBKF)				
BRFK III. kerületi Rendőrkapitányság				
Dunai Vízügyi Rendőrkapitánysággal (DVRK)				
	Eb Óvó Egyesület			
	Óbudai Kutyás Egyesület			
	III. Kerületi Polgárőr Egyesület (Óbudai Polgárőrség)			
	Magyar Máltai Szeretetszolgálat			
	Menhely Alapítvány			
		Sziget Kft.		
Óbudai Platán Könyvtár				
helyi kulturális intézmények				
	helyi civil szervezetek			
Óbudai Sport és Szabadidő Nonprofit Kft.				
	56 sportegyesület			

39. táblázat Az önkormányzat és külső szervezetek közötti aktív együttműködési formák

Forrás: Vezetői kérdőívek, éves szakmai beszámolók⁷

⁷ Beszámoló Óbuda-Békásmegyer közterület-felügyelet 2019. évi munkájáról, Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekevédelmi Központ Szakmai beszámoló-2016

1.11.6. A városban jelenleg meglévő együttműködési platformok

A helyzetfeltárás során az egyes tématerületek mentén fókuszcsoportos megbeszélések keretében fogalmazták meg és vázolták fel a résztvevők az adott szakág problémáit, kitűzendő célokat, a jövőképi elemeket, kitérve az együttműködés, partnerség kérdéskörére is. A megbeszélések eredményeképpen alábbi problémák és célok születtek:

Tématerület: Civil szervezetek		
	Probléma	Cél
1	Önkormányzattal való kapcsolatok formálisak, van civil referens, mégis a párbeszéd hiányos, nem folyamatos.	Egy konkrét témában közvetlen kapcsolattartás lehetőségének biztosítása az Önkormányzat ügyet intéző irodájával, nem közvetítők révén.
2	Rendszeres tájékoztatás hiánya a kisebb és nagyobb önkormányzati fejlesztésekről, tervezési folyamatokról - kapcsolódni tudnának, vagy felkészülni rá, tervezni vele. Szükségesnek tartják, hogy velük is egyeztetés jöjjön létre pl. egy-egy jelentős szabályozási változtatásnál. Emellett hiányzik a visszajelzés is, sok esetben a konkrét válasz egy-egy ügyben.	Együttműködés legyen valós, aktív, informatív, döntéshozókészítő, legyenek visszacsatolások a civil szervezetek felé, különösen településfejlesztés infrastruktúra-fejlesztés tekintetében.
3	Civil szervezetek között is esetleges a kapcsolattartás, keveset tudnak egymás tevékenységéről, csekély az együttműködés. Jellemzően a személyes ismertségeken és törekvéseken múlik a kapcsolattartás. Nem átlátható a civil szféra hálózata.	A szomszédsági egységeket képviselő szervezetek együttműködésének egyik fő célja lehet a kertvárosiasság vagy lakókörnyezet értékeinek megőrzése, lokálpatriotizmus fejlesztése, lakosság szám túlzott növekedésének fékezése.
4	Kutyások és a közterületfelügyelet, városfejlesztők és önkormányzat között jól működik a kapcsolat, elégedettek. Sok munka van mögötte. Néhány civil egyesülettel is van kapcsolat, egységesen kezdik kezelni a kutyások ügyét. Jó lenne, ha ez bővülne.	Közterülethasználati-, fejlesztési- és fenntartási kérdésekben illetékes önkormányzati és civil szervezetek rendszeres egyeztető fórumának, munkacsoportjának létrehozása.
5	A "csöndesebb" civil szervezetek - akik a szociális területeken működnek - ritkán vannak megszólítva az önkormányzat által. Több kommunikáció kellene itt is, mivel sok olyan feladatot látnak el, amely önkormányzati feladatot vált ki.	Civilek és vállalkozók együttműködésének segítése, egymásra találás (TAO és egyéb támogatási lehetőségek csatornázása)
6	Sportegyesületek alig ismerik egymást, nincs kapcsolat - néhány hete indult el egy együttműködési kezdeményezés	Sportegyesületek témájában fórum, munkacsoport, rendszeres kapcsolattartás kialakítása

Tématerület: Önkormányzati üzemeltetés		
	Probléma	Cél
1	Polgármesteri Hivatallal való kommunikáció túl bonyolult, hosszadalmas, sok az átfedés, ami egyszerűsíthető lenne	Tiszta utak, strukturált rendszerek. Belső kapcsolatot biztosító platform létrehozása. Feladatmegosztások tisztázása. Döntéshozókészítő TEAM projekthez kapcsolódóan. Hatáskörök, felelősségi körök tisztázása. Redundanciák felmérése. PI. Panaszkezelő térképes rendszer - előszűrő - adatkezelési szintek - problémaszintek stb.)
2	Kiszolgáltatottság az Államkincstárnak (1600 fő foglalkoztatott) - adminisztratív	
2	Projektelőkészítés társosztályokkal való bevonásával nehézkes és nem eredményorientált, hatáskörök nem körvonalazódnak megfelelően.	
3	Együttműködés hiányosságai közös intézkedések esetén - közterületfelügyelet által javasolt közlekedési- infrastrukturális fejlesztésekben	
4	Információáramlás lépcsői hiányosak - pl. közterületfelügyelet utolsóként, gyakran az elkészült projekt esetén értesül a terület fejlesztési projektjéről	
5	Az információk nem találkoznak, az együttműködő partnerek esetén sem megfelelő.	
6	Feladatok és felelősségek elaprózódása	
7	Fővárossal való kommunikáció nehézkes, nem beszélnek egymással, csak email, lassú és szétartó együttműködés, nem láthatóak a kompetenciák. Mostanában valamelyest javul	
8	Tulajdonosi szétaprózottság akadályozó (NMV tulajdonok), szinte lehetetlen velük kapcsolatot találni	
8	Parkolási szerződések vonatkozásában elégedetlenek, kész tények vannak, változtathatatlan megoldások, amelyekről gyakran később derül ki, hogy nem megfelelőek	
9	Adatbázisokhoz nincs megfelelő hozzáférés, adatmegosztás	Aggregált szintű adatkezelés - ne csak az önkormányzati tulajdonú adatokra terjedjen ki (pl. sportterületek, fakataszter)

Tématerület: Kerületi vállalkozók		
	Probléma	Cél
1	Önkormányzattal és egymással való kapcsolattartás gyenge, vagy alig létezik.	VÁLLALKOZÓI REFERENSRE az önkormányzatnál, aki rendszeres fórumokat szervez, információkat biztosít, közvetlen elérést biztosít egyes problémák, kérdések, javaslatok kapcsán. (jó gyakorlat XV. Kerületben, évi két fórum, véleménycsere, kapcsolatépítés). KÖZÖS PONTOK AZONOSÍTÁSA - MOTÍVÁCIÓ
2	Rendszeres tájékoztatás hiánya az önkormányzati fejlesztésekről, tervezési folyamatokról - kapcsolódni tudnának, vagy felkészülni rá, tervezni vele. Szükségesnek tartják, hogy velük is egyeztetés jöjjön létre pl. egy -egy jelentős szabályozási változtatásnál.	
3	Ökoszisztéma hiánya - közös pontok azonosítása. (Ökoszisztéma alatt érti a vállalkozói szféra teljes volumenét, továbbá a lakosságot és önkormányzatot, mint a kerületi léttér minden szereplőjének tudatos együttműködését)	Ökoszisztéma alapú együttműködés - ÓBUDA HUB megalakult!
4	Kevés a vállalkozói támogatási lehetőség	Vállalkozói Fejlesztési Alap létrehozása, helyi értékteremtés helyi termékek támogatása
5	Gyenge vagy alig létezik, illetve újracsatornázandó és újraépítendő az együttműködés az önkormányzattal a társadalmi felelősségvállalás terén is (pl. cég támogatja az önkormányzatot bizonyos társadalmi célok megvalósításában pl. eszközök biztosítása önkormányzati fenntartású intézményekben, a támogató neve kiemelten szerepel, így közvetett reklámot élvez)	Kapcsolatfelvétel a kerületi vállalkozókkal, együttműködési keretmegállapodások kialakítása, helyi vállalkozói díj, helyi támogatói díj megalapítása. Közös kommunikáció a lakosság felé. Vállalkozóbarát Önkormányzat definiálása - Döntések, tettek
6	Területi fejlesztési lehetőségek behatároltak vagy akadályozottak. Nehezen mozdulnak a volt iparterületek, nehézkes az átalakulásuk, gyakran tulajdoni struktúra az akadályozó tényező. Ebben a vonatkozásban több együttműködés kellene az önkormányzattal, sok esetben jobban segítené a problémák megoldását.	Közös problémák érdekközösségen alapuló kezelése.
7	Megközelítés, infrastrukturális lehetőségek kielégítőek, megfelelőek, fejlesztésre lehetőséget adók. Néhány kisebb utca burkolásában jó lenne előre haladni.	Infrastrukturális fejlesztések széleskörűbb egyeztetése.

Tématerület: Egészségügyi és szociális intézmények

	Probléma	Cél
1	Védőnői szolgálat- az önkormányzat és intézmények közötti információáramlás fontos lenne (szociális – egészségügyi intézmények, közös értekezletek) egymás munkájának megismerése érdekében	<p>Ágazatok- kerületek- szervezetek összefogása bizonyos területeken. Legyen egy protokoll! Az önkormányzat kötelessége a szolgáltatás biztosítása, a lakosságnak nem dolga, hogy kutassa az önkormányzat által biztosított lehetőségeket, információt kell adnia széleskörűen. Szakmai Fórum, ügyek mentén, problémamegoldó, nem általános ügykezelő.</p>
2	Szaktanácsadók - a lakosság alulinformált, gyakorta vannak elvárásaik, nincsenek tisztában azzal, miben fordulhatnak hozzájuk	
3	Idősgondozói terület - a fővárosi intézményekkel és az egyházakkal való kapcsolat alapvetően jó, de bővíthető	
4	KÉK pont - szakmai szervezetek között informális kapcsolatok vannak, eseti projekteknél léteznek együttműködések, de szervezett, strukturált fórum nincs! Erre szükség lenne a tervezési szakasztól a megvalósításig.	
5	Az együttműködések ad hoc jellegűek, adott problémához kapcsolódnak, nem szorosak	
6	Az együttműködés egyoldalú, tematikailag egy menetes, nem pozitív, szűken kommunikáló, paternalista nem partneri	
7	Nagy a fejetlenség az önkormányzatnál, jelenleg sok témában nincs kitől kérdezni és választ kapni	
8	Évi 4 alkalommal van KEF ülés, ez kötelező, ezt kellene növelni	
9	Fogyatékosgondozás - speciális ellátást végeznek, szűréshez való eljutás, az együttműködésre rávenni is nagyon nehéz ezeket az embereket, tudatni velük kihez lehet fordulni.	
10	Ingyenes ételosztással foglalkozó szervezet - nem tudnak róluk elegendően, elvész az információ, csak ahhoz jut el aki keresi, márpedig ez a népcsoport éppen ebben is hátrányos helyzetű, hogy nem vagy nehezen kér	

Tématerület: Oktatási, kulturális és sportintézmények		
	Probléma	Cél
1	Intézmények közötti és civil szervezetekkel való együttműködés jó, ezt kell erősíteni	
2	Nehézség, hogy korábban egy fenntartóhoz tartoztak, most többfelé vannak csoportosítva, ennek ellenére elég zökkenőmentesen működik	együttműködési fórumok
3	Az önkormányzati óvodák között szoros a kapcsolattartás, rendszeres fórumok az óvodavezetőkkel, fókuszban a család	
4	Múzeumok és kulturális intézmények az önkormányzat finanszírozásával ingyenes programokat hoznak létre iskoláknak, pedagógusoknak (rekreációs, továbbképzési) - kevesen élnek vele - probléma: nagyon leterheltek a pedagógusok. Az önkormányzat ingyenesen biztosítja az óbudai iskolák, óvodák számára az ingyenes múzeumlátogatást és a múzeumpedagógiai programokat, ill. az ingyenes múzeumlátogatás az állandó lakcímmel rendelkező lakosokra is vonatkozik. Ezt azért elég sokan igénybe veszik! A kulturális intézmények (nemcsak a múzeumok!) ezen túl szeretnének a tanárokkal/pedagógusokkal egy interaktívabb kapcsolatot is, ami viszont nem működik megfelelően, ezt kellene erősíteni.	Jövőkép: kevésbé terhelt pedagógusok és diákok, korszerűbb tanterv - komplex együttműködési programok: iskola + kulturális intézmények + önkormányzat
5	Nincs általános kép a kerület fejlesztési terveiről,	
6	Szükség lenne a szakterületek közötti információcserére, egymás munkájának, területeinek megismerésére, adataik és eredményeik elemzésére	"Intézményi Reggeli" - rendszeres, kötetlen fórum, készül róla emlékeztető cél: Információáramlás, kapcsolatépítés, párbeszéd

7	Az agglomerációban sok régi óbudai lakik, gyakran a leszármazottainak adták át óbudai otthonukat, így közel áll egymáshoz a két népesség, szívesen járnak vissza itteni eseményekre.	Kulturális események a hagyományápolás és átadás témájában az agglomerációs térséggel közösen - hasonlóságok felismerése, együttműködések erősítése
8	Turisztikai területen jó kapcsolat van az érintett intézményekkel, de lehet fejleszteni	
9	Múzeum sok van, sokfélék, kicsit versenytársai egymásnak	Túllépni a múzeumi határokon, interaktív programok szélesítése
10	Múzeumok szívesen fogadnák az önkormányzati gyakoribb, valóságosabb kapcsolatfelvételt	jó példa: OBVF-vel konzorcium bizonyos témákban, ezt bővíteni
11	Kiscelli Park fejlesztése tárgyában elindult egy partnerség kialakítása, ez feltétlenül szükséges az érintett területek gazdáival	Közös platform létrehozása a fejlesztési tervek tárgyalásához és a megvalósításhoz - lakosság, Óbudai Egyetem, Múzeum, Sportegyesület, Főváros, mint társtulajdonos - érdekegyeztetés
12	Helyi gazdasági szereplők beemelése a művészek és művészetek támogatásába - összeköttetés nem elegendő a helyi művészekkel	Online térbe feltehető adatok - platform létrehozása felhasználói szemmel
13	Konkrét programok egyeztetésének nehézségei vannak /Don Bosco - nem mindig található meg egyszerűen az illetékes döntéshozó, ebből nehézkesség, felesleges bonyolultság alakul ki az ügyintézésben	Egycsatornás információ áramlás szükségessége, döntésképes helyzetben lévő személyek egyértelműbb elérésének biztosítása
14	Nem tisztázták megfelelően a felelősségi körök a lakosság felé, nem általános szervezeten az együttműködés, az irányításból eredő hierarchia problémák a kapcsolattartásban zavarokat okoznak	

40. táblázat Fókuszcsoportos egyeztetések megállapításai

Forrás: Saját szerkesztés

1.11.7. Az önkormányzat belső működésének keretrendszere

A Lechner Tudásközpont által kidolgozott Okos város fejlesztési modell különös hangsúlyt helyez az önkormányzat működésének belső keretrendszerének vizsgálatára. Az infokommunikációs és egyéb technológiai megoldások bevezetése alapvetően megváltoztatja a városok működését, a fejlesztések érintik a városok infrastruktúráit, valamint azok üzemeltetését. Éppen ezért elengedhetetlen a városok, így Óbuda önkormányzati működési modelljének, folyamatainak vizsgálata, különös tekintettel a városi szolgáltatások, a város digitális infrastruktúrája és adatvagyonra, a működtetésben résztvevő szervezetek és azok együttműködésének feltárása. Ennek érdekében az önkormányzat szervezeti egységeinek és intézményi dolgozói között egy online felmérést folytattak le.

Az online felmérés eredményeinek összegzése

A Polgármesteri Hivatal és az önkormányzati intézmények dolgozóinak körében lefolytatott, az önkormányzat működési struktúrájára, együttműködési rendszereire vonatkozó online kérdőíves felmérést a Polgármesteri Hivatal alábbi különböző osztályainak és intézményeinek képviselői töltötték ki, összesen 35-en. A kitöltők a szervezeti egységek/intézmények széles rétegét lefedik, így válaszaik megfelelő pillanatképet adnak az önkormányzat működésének előzetes értékeléséhez:

- Társadalmi Kapcsolatok Főosztály
- Polgármesteri Hivatal Jegyzői Titkárság
- Jogtanácsosi Iroda
- Főépítési és Várostervezési Iroda
- Budapest Főváros III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat
- Igazgatási Főosztály
- Köznevelési és Kulturális Főosztály
- Hatósági Osztály
- Lakásügyi Főosztály
- Biztonságszervezési -és Üzemeltetési Főosztály
- Óbuda-Békásmegyer Városfejlesztő Nonprofit Kft.
- Központi Iktató
- Pénzügyi és Intézményi Osztály
- Adóügyi Főosztály
- Szociális Főosztály
- Pénzügyi és Gazdálkodási Főosztály

A kérdőív első szakasza az önkormányzat eddigi projekt-fejlesztési és megvalósítási gyakorlatának értékeléséhez, a 2014-ben elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégia készítése és a hivatali dolgozók mindennapi munkája során szerzett tapasztalatok, együttműködések feltárására irányult.

Óbuda-Békásmegyer 2014-ben elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégiáját - amely a kerület fő stratégiai fejlesztési dokumentuma - a kitöltők több mint fele (54%-a) ismeri, ebből 16%-a jól ismeri, a kitöltők 26%-a viszont nem vagy nem nagyon ismeri. Ez utóbbi részben köszönhető annak, hogy a válaszadók csaknem fele (46%-a) nem vett részt a stratégia készítésében. Ennek 25%-a még nem dolgozott az Önkormányzatnál, amikor a dokumentum készült, 38% nem is érezte annak szükségét, hogy részt vegyen a dokumentum készítésében, 31%-a viszont szükségesnek gondolta volna az önkormányzati szereplők bevonását a stratégiakészítésbe. Az is kiderült, hogy a legtöbben (71%) fontosnak tartja, ennek 56%-a pedig kiemelten fontosnak tartja a mindennapi munkája során az ilyen típusú városfejlesztési program meglétét. A stratégia megvalósításának eredményét tükrözi több fejlesztés is, amely az elmúlt években valósult meg. Ilyenek például:

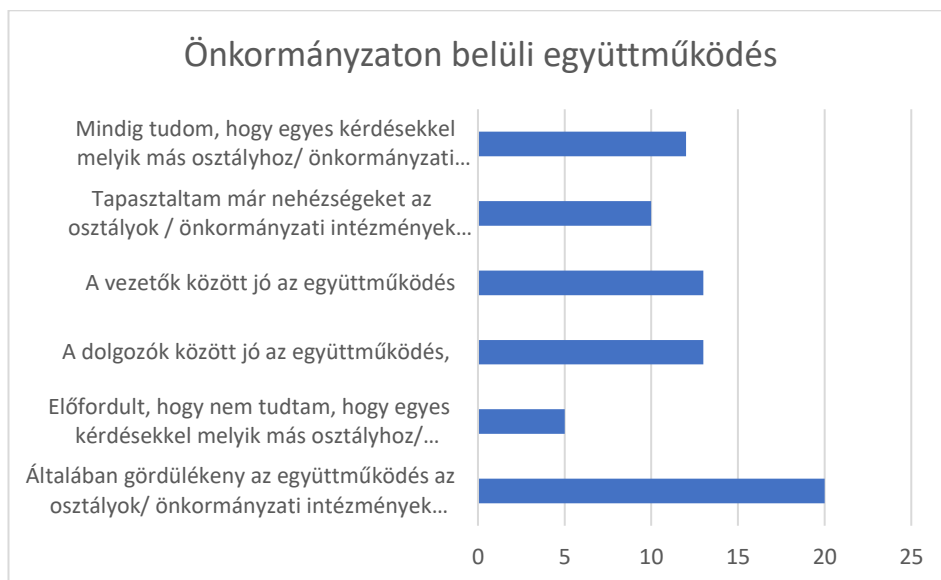
- Társasházi felújítási pályázatok elbírálásában való részvétel, Árpád Strandfürdő építési engedélyezési eljárásának lebonyolítása
- Elektronikus hatósági ügyintézés bevezetése, fejlesztése
- Önkormányzati intézmények energetikai fejlesztése, felújítása (óvodák, bölcsődei kapacitásbővítések, kulturális intézmények)
- Szociális városrehabilitáció Békásmegyeren projekt
- Energiahatékonysági fejlesztések épületeket érintően, környezetvédelmi-fenntarthatósági programok (komposztálás, szeletív hulladékgyűjtők fejlesztései), városüzemeltetési infrastruktúrák korszerűsítése
- Békásmegyeri piacszarnok felépítése
- Közterületfejlesztések (pl. Szépvölgyi úti park, Holdudvarpark stb.)
- Járda- és útépitések
- Önkormányzati fenntartású utak javítására szánt költségvetési keret növelése
- Parkosítás, zöldfelület karbantartás-növelés
- Okosváros funkció tervezés-alkalmazás
- A kerület változatos, sokszínű kulturális programokat szervez, törekszik a rendezvények, kulturális lehetőségek széleskörű elérésére. Nagy gondot fordít a zöldterületek növelésére, úthálózat fejlesztésére.

A megkérdezett önkormányzati szervezeti egységek dolgozói munkájuk során alábbiak szerint működnek együtt az önkormányzat más szervezeti egységeivel:

Érintett szervezeti egység	Együttműködő önkormányzati szervezeti egységek
Társadalmi Kapcsolatok Főosztály	Szinte az összes hivatali szervezeti egységgel, illetve önkormányzati gazdasági társasággal, szervvel zajlik együttműködés
Polgármesteri Hivatal Jegyzői Titkárság	Valamennyi szervezeti egységgel
Szociális Főosztály	Jegyzői Referatúra, Társadalmi Kapcsolatok Főosztály, Polgármesteri Kabinet, Igazgatási Főosztály, Pénzügyi Főosztály, Főépítési és Várostervezési Iroda,

	Jegyzői Titkárság, Jogtanácsosi Iroda, Munkaügyi Iroda, Belső Ellenőrzési Iroda, Lakásügyi Főosztály, Köznevelési és Kulturális Főosztály, Szervezési Főosztály, szociális alapszolgáltatást és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó intézmények
Jogtanácsosi Iroda	Jegyzői Titkárság, Pénzügyi Főosztály, Főépítész Iroda, Ügyfélkapcsolati Osztály, Közterületi és Környezetvédelmi Osztály, Adóügyi Főosztály, Szervezési Főosztály, Szociális Főosztály, Biztonságszervezési és Üzemeltetési Főosztály
Főépítési és Várostervezési Iroda	Jogtanácsosi Iroda, Közterületi és Környezetvédelmi Osztály, Szervezési Főosztály, Pénzügyi és Gazdálkodási Főosztály
Társadalmi Kapcsolatok Főosztály	csaknem minddel
Igazgatási Főosztály	Jegyzői Titkárság, Munkaügyi Iroda, Jogtanácsosi Iroda, Adóügyi Főosztály, Szociális Főosztály, Szervezési Főosztály, Pénzügyi és Gazdálkodási Főosztály, Biztonságszervezési és Üzemeltetési Főosztály
Köznevelési és Kulturális Főosztály	Szociális Főosztály, Rendezvényszervezési Osztály, Kommunikációs Osztály
Hatósági Osztály	Adóügyi Főosztály, Környezetvédelmi és Közterületi Osztály, Főépítési Iroda, ÓBKF
Igazgatási Főosztály Hatósági Osztály	ÓBKF, Adóügyi Főosztály, Főépítész Iroda, Közterületi és Környezetvédelmi Osztály
Lakásügyi Főosztály	szociális főosztály, jegyzői titkárság, jogtanácsosi iroda, munkaügyi iroda, kommunikációs osztály, ügyfélkapcsolati osztály, igazgatási osztály, szervezési főosztály, informatikai osztály, pénzügyi és gazdálkodási főosztály, üzemeltetési csoport, Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ, Óbudai Vagyonkezelő Nonprofit Zrt, Óbuda- Békásmegyer Városfejlesztő Nonprofit Kft.
Igazgatási Főosztály	Adóügyi Főosztály, Közterületi és Környezetvédelmi Osztály, Szociális Főosztály, Pénzügyi Főosztály, Óbudai Vagyonkezelő Nonprofit Zrt.
Biztonságszervezési -és Üzemeltetési Főosztály	ÓBVF, Közterületi-és Környezetvédelmi Osztály, Óbudai Vagyonkezelő Zrt.
Óbuda-Békásmegyer Városfejlesztő Nonprofit Kft.	Óbudai Vagyonkezelő Zrt., OBKF, Igazgatási Főosztály, Jegyzői Iroda, Pénzügyi Főosztály, Főépítész Iroda, Biztonságszervezési és Üzemeltetési Osztály, Főépítési és Várostervezési Iroda, Közterületi és Környezetvédelmi Osztály, Óbudai Kulturális Központ
Adóügyi Főosztály	Pénzügyi és Gazdálkodási Főosztály, Hagyatéki csoport, Központi iktató, Informatikai Osztály, Biztonságszervezési és Üzemeltetési Főosztály
Központi Iktató	Szociális Főosztály, Pénzügyi és Gazdálkodási Főosztály, Hatósági Osztály
Pénzügyi és Intézményi Osztály	Pénzügyi és Gazdálkodási Főosztály, Szociális és egészségügyi, gyermekjóléti intézmények
Jogtanácsosi Iroda	Valamennyivel
Szociális Főosztály	Elsősorban a szociális jellegű munka miatt pl. a Szociális Szolgáltató Intézménnyel, Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekjóléti Központtal, Óbudai Vagyonkezelővel, Jegyzői Titkárság, Jogtanácsosi iroda, Kommunikációs Osztály, Rendezvényszervezési osztály, Igazgatási Főosztály, Adóügyi Főosztály, Szervezési Főosztály, Informatika, Pénzügyi és Gazdálkodási Főosztály, Lakásügyi Főosztály, Biztonságszervezési és Üzemeltetési Főosztály
Pénzügyi és Gazdálkodási Főosztály	Az Önkormányzat szinte valamennyi szervezeti egységével van munkakapcsolatom.

A legtöbben gördülékenynek látják az együttműködést az osztályok/önkormányzati intézmények között (25%), mások viszont sokszor tapasztalnak nehézségeket (12,5%), amely elsősorban a belső bürokratikus folyamatokra vezethető vissza (9%), illetve előfordul olyan is, hogy nem tudják, hogy egyes kérdésekkel melyik más osztályhoz/ önkormányzati intézményhez kell fordulni (6%). A dolgozók és vezetők között jó az együttműködés (16%).

41. táblázat Önkormányzaton belüli együttműködés

Forrás: Saját szerkesztés

A kérdőív második szakaszában az önkormányzat szervezeti működésének fejlesztési javaslataihoz egy képzelt „mintaprojekten” keresztül kérdezett rá a kérdőív a kerület belső és külső szereplőinek együttműködési gyakorlatára. A válaszadóknak a „III. kerület városkártya” mintaprojekt leírás alapján kellett végig gondolniuk, hogy mi lenne szükséges ahhoz, hogy egy hasonló komplex rendszer bevezethető legyen és sikeresen működjön a kerületben. A III. kerület városkártya rendszer egy olyan mobil applikációs és intelligens kártya infrastruktúrára épülő megoldás, amely számtalan, a helyi életet támogató, esetenként hiánypótló szolgáltatást valósít meg, és lehetővé teszi a keletkező adatok üzleti (másodlagos) hasznosítását.

Arra a kérdésre, hogy melyik önkormányzati szervezet lehetne a III. kerületi városkártya rendszer projekt felelőse, fő koordinátora, a legtöbben az Óbuda-Békásmegyér Városfejlesztő Nonprofit Kft. jelölték meg, néhányan a Társadalmi Kapcsolatok Főosztályt is alkalmasnak találták, de olyan javaslat is érkezett, hogy erre a célra inkább egy különálló osztályt vagy önkormányzati céget lehetne létrehozni.

A mintaprojekt sikeres megvalósításához és fenntartásához alábbi tevékenységek kötődnének:

- Törzsvásárlói rendszer/hűségprogram felépítése, működtetése (loyalty rendszer)
- Kommunikáció – marketing – design
- Ügyfelek gyűjtése (lakos és vállalkozó)
- Edukáció/oktatás
- Szavazás, véleménynyilvánítás, közvéleménykutatás
- Informatikai rendszer specifikációja; rendszer fejlesztés, működtetés
- Jogi, adatvédelmi kérdések
- Üzleti modell felépítése, üzletmenet biztosítása, rendszer működtetése
- Reklámhelyeket értékesítő tevékenységek ellátása
- Keletkező adatok kezelése, adatértékesítés

A válaszok alapján általánosságban kijelenthető, hogy a legtöbb tevékenység ellátását a dolgozók nem nagyon tudják elképzelni házon belül. Fenti tevékenységek közül a megkérdezettek többsége szerint elsősorban az informatikai rendszer specifikációjára; a rendszer fejlesztésére és működtetésére (34%) önkormányzaton kívüli vállalkozót kellene bevonni. Második helyen az üzleti modell felépítése, üzletmenet biztosítása, rendszer működtetése végzett (31%). Sokan a hűségprogram felépítését, működtetését, valamint a reklámhelyeket értékesítő tevékenységek ellátását, valamint az oktatást (edukáció) sem tartja az önkormányzat kompetenciájának. Utóbbi a rendszer működésének, felhasználási lehetőségeinek és előnyeinek megismertetését szolgálja. Néhányan a kommunikáció – marketing – design, ügyfélszerzés és szavazás, véleménynyilvánítás, közvéleménykutatás, kérdését is külsős partnerre bízna. A legkevesebb szavazatot az adatgazdálkodáshoz kapcsolódó - jogi, adatvédelmi kérdések és a keletkező adatok kezelése, adatértékesítés - tevékenységek kaptak, amelyek a dolgozók szerint gazdára találna a meglévő osztályok/irodák között.

1.11.8. 2014-2020-as években felhasznált pályázati és egyéb források

Jelen fejezet célja, hogy áttekintve az elmúlt évek tapasztalatait, nagyjából ismerve az előttünk álló EU-s fejlesztési ciklus irányvonalait, javaslatot tegyen az Önkormányzat számára, a tervezett fejlesztések finanszírozási oldalának biztosítására, megszüntetve a vissza nem térítendő támogatások dominanciáját, más, akár piaci forrásokat is számba véve.

Az önkormányzati fejlesztések jelentős részét eddig az uniós vagy hazai forrásból nyújtott vissza nem térítendő (VNT) támogatások biztosították. Mindemellett a gazdasági szereplők tekintetében az elmúlt két Európai Unió ciklusban (2007-2014-2020) már **egyre nagyobb hangsúly került a visszatérítendő (VT) támogatási eszközökre**, melyek vagy kedvezményes hitel, vagy tőkeformában jutottak el a vállalkozásokhoz.

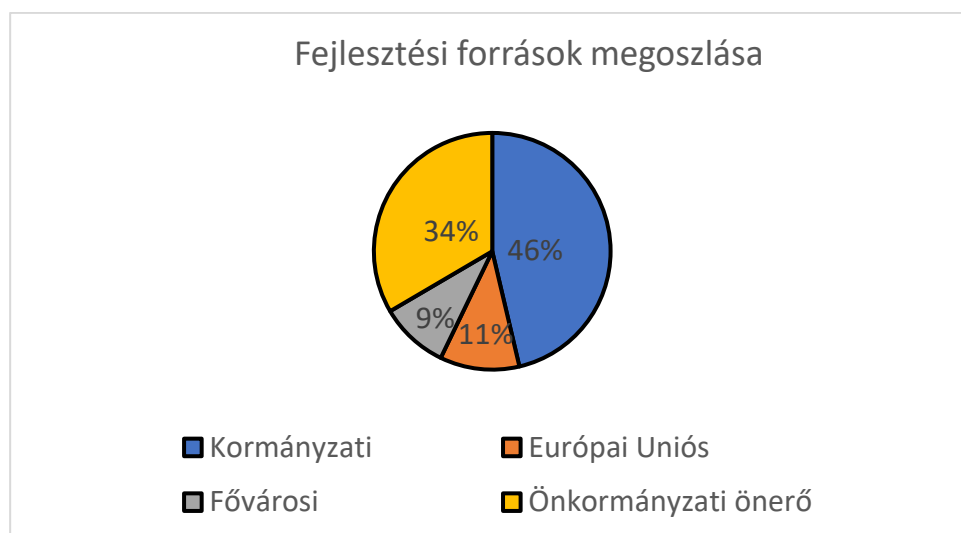
Az Európai Unió fejlesztéspolitikája és eszközszerkezete egyre inkább a visszatérítendő irányába mozdul el, növelve a forrásfelhasználás hatékonyságát. Már a most záruló költségvetési ciklusban is több száz milliárd forint hitel és tőke program indult el hazánkban. Az önkormányzatok esetében indokolt és **szükséges a jövőbeni forráslehetőségek tudatos és koncepcionális bővítése**, amelyet a támogatáspolitikai változása és ezzel együtt a vissza nem térítendő támogatások szűkülése is indukál.

Az elmúlt tervezési időszak általános jellemzője volt, hogy az Önkormányzati fejlesztések túlnyomó részt Uniós vagy hazai vissza nem térítendő, illetve kisebb részben önkormányzati (kerületi ill. fővárosi) saját források terhére kerültek megvalósításra.

forint			
Kormányzati	Európai Unió	Fővárosi	Önkormányzati önerő
13 085 384 637	3 065 560 319	2 652 500 000	9 449 498 653
46,5%	10,9%	9,4%	33,6%

42. táblázat Kiemelt fejlesztések vonatkozásában lévő forrás-összetétel 2014-2020 között a III. kerületben

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

49. ábra Fejlesztési források megoszlása a III. kerületben

Forrás: Saját szerkesztés

Jól látható, hogy az összességében több, mint 28 milliárd forintnyi beruházás jelentős részét kormányzati, illetve Uniós vissza nem térítendő források jelentették (57%). Ha ehhez hozzászámoljuk, hogy a főváros által biztosított forrásnagyság is valójában inkább ebbe a kategóriába esik, akkor jól látszik, hogy bár bőven az országos átlag feletti, de a saját források mindössze 34%-át finanszírozzák a kerületi beruházásoknak, 66%-ban valamilyen vissza nem térítendő forrás bevonására volt szükség.

A '14-20-as ciklusban nagyjából 1.200 mrd forint áll(t) rendelkezésre a TOP keretein belül, ami várhatóan a '21-27-es tervezési ciklusban harmadával csökkenni fog (800 mrd Ft). Ez az arány várakozásaink szerint általánosságban jellemezni fogja a következő ciklus településfejlesztési projektekre fordítható vissza nem térítendő forrásaink arányaiban történő visszaesését, azaz harmadával csökkenni fog ez a forrástömeg. Ha a most vizsgált ciklusra rávetítjük ezt az arányszámot, ebben a fiktív környezetben, körülbelül azzal a kihívással szembesülne az önkormányzat, mintha az e célra rendelkezésre álló 18,8 mrd Ft helyett „csak” 12,5 mrd Ft forrása állna rendelkezésre, azaz a gap 6,3 mrd Ft, amit más forrásokból kellene előteremteni.

1.11.9. A város pénzügyi lehetőségeinek és belső forrásainak feltérképezése

Napjainkban az önkormányzatok viszonylagos forrásbőségben, vissza nem térítendő támogatások segítségével tudják megvalósítani fejlesztéseiket. Mind a projektdokumentumokban szereplő pénzügyi számítások, mind pedig a megvalósult projektek fenntartása során nagy arányban jelentkező pénzügyi problémák alapján kijelenthető ugyanakkor, hogy a **vissza nem térítendő források bevonására épülő projektfejlesztés mellett kevésbé merül fel a pénzügyi fenntarthatóság kérdése, a piaci hasznosíthatóság szempontjait is figyelembe vevő tervezés.**

Összességében a városfejlesztési célú beavatkozások finanszírozását az alábbi (ma még dominánsan VNT) források biztosítják:

- EU Strukturális és Beruházási Alap operatív programok, kiemelten TOP dedikált forráskeret
- közvetlen Brüsszeli finanszírozású projektek: ELENA, LIFE stb.
- bankhitel
- saját forrás
- magántőke

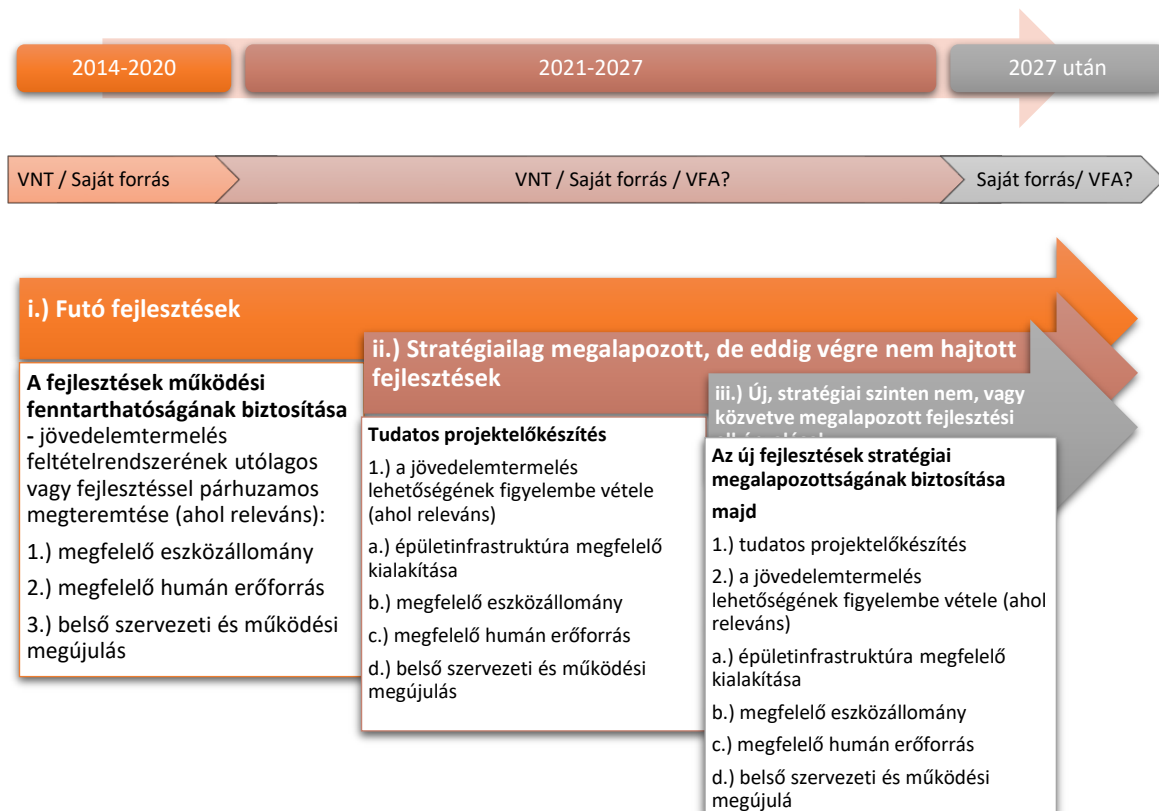
A rendelkezésre álló fejlesztés-finanszírozási lehetőségek mellett is óvatos a kerület vezetése a kiadások és pénzügyi kötelezettségvállalás vonatkozásában. Az önkormányzat számára elsődleges szempont a kerület **biztonságos pénzügyi működtetése**, csak ennek feltételei ismeretében kezdik a fejlesztési célú kiadásokat tervezni. A kormány által engedélyezett **hitelfelvétel** többnyire a pályázati forrásokból megvalósuló fejlesztésekhez tartozó **ÁFA és önerő finanszírozásához szükséges** (a 100%-ban önkormányzati tulajdonú Holding cégeinek esetében is).

A közelmúltban, illetve a jelenleg is zajló fejlesztések nyomán a kerület működtetési költségei várhatóan jelentősen megnőnek. A finanszírozás biztosítása érdekében a kerület szükségesnek tartja a gazdasági szereplők helyi adóerejének növelését, ezzel az önkormányzati HIPA bevételek emelkedését. Fontos, hogy ennek érdekében új befektetések

valósuljanak meg Óbudán. Ezzel párhuzamosan egyre fontosabbá válik a kerület működési költségeinek csökkentése és a bevételtermelő tevékenységek beillesztése az egyes létesítmények működési modelljébe.

Jelen helyzetben a kerület átfogó (azaz nem tematikus) fejlesztési szükségletei az alábbiak szerint értelmezhetők:

- I. Egyrészt szükséges a végrehajtott nagy volumenű fejlesztések **működési fenntarthatóságának biztosítása**. Ehhez a három alapfeltétel 1.) megfelelő eszközállomány és 2.) megfelelő humán erőforrás 3.) belső szervezeti és működési megújulás;
- II. Az eddig is fejlesztési célként szereplő, de **végre nem hajtott fejlesztések megvalósítása, az előkészítésnél figyelembe véve a jövedelemtermelés lehetőségét**;
- III. A fejlesztési dokumentumok (stratégiák) elkészülése óta belső igényként és /vagy külső folyamatok hatására keletkezett **újabb fejlesztési elképzelések részletes kidolgozása, megvalósítása** és integrálása a város működésébe.

50. ábra Óbuda városfejlesztési és működtetési / fenntartási modelljének változása a finanszírozás függvényében (hosszú távú perspektívák)

Forrás: Saját szerkesztés

A fenti ábra tartalmának megfelelően a város fejlesztéseit az eddigiekben elsősorban VNT források finanszírozták. A jövedelemtermelésre, megtérülésre való törekvés mostanában kerül előtérbe, ugyanakkor ez a szempont a futó projektek többségénél utólagosan és komplikációkkal kerülhet csak beemelésre.

Az ii. és iii. típusú fejlesztéseknél már lehetőség van a megtérülési / jövedelem termelés szempontjainak figyelembevételére ezzel együtt a pénz- és tőkepiaci finanszírozás is megalapozottá válik.

A jövőben várhatóan a vissza nem térítendő támogatás formájában kapott forrástömeg csökken, ezért **szükség lesz új típusú források bevonására, illetve az önkormányzati szférában innovatívnak számító megoldások bevezetésére.** Ennek egyik – nemzetközi szinten, az uniós források vonatkozásában is egyre inkább teret nyerő – **módja a visszatérítendő források nyújtása,** melynek keretében a költségvetési és uniós források mellett addicionális elemként **ebben a szektorban is megjelenhet a magántőke.**

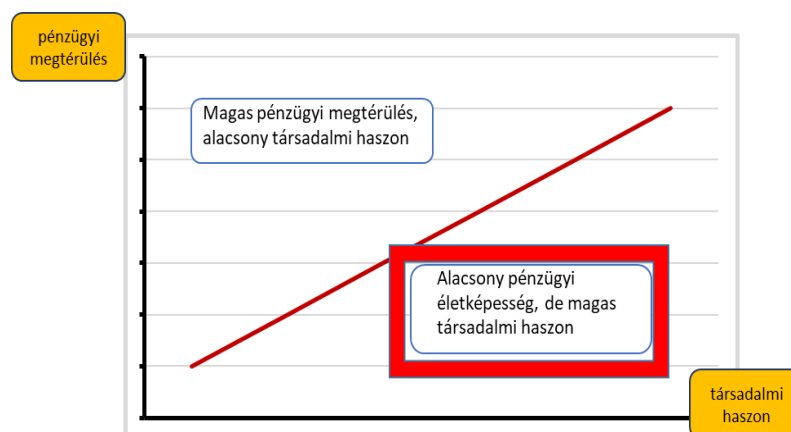
Az önkormányzati fejlesztéseket komplex módon, az egyedi települési adottságoknak megfelelően szükséges végrehajtani, amelyhez alapvető fontosságú az egyes települések igényeire szabott eszközök kialakítása, ezért a visszatérítendő típusú fejlesztési források megszerzésének, illetve elosztásának legalkalmasabb módja a városfejlesztési alapok felállítása.

A városfejlesztési alap (VFA) olyan pénzügyi alap, amely az **integrált településfejlesztési stratégiában** megjelenő, illetve a köz- és magánszféra partnerségében megvalósuló fenntartható projektek finanszírozásába fektet be **hitel, tőkejuttatás** vagy **garancia** formájában.

A kerületek fejlesztési tervei esetében egyre inkább előtérbe kerül az **integrált szemlélet, a gazdasági fenntarthatóság, illetve a pozitív társadalmi és környezeti hatás.** A korábbi időszakok „városszépítési” projektjei helyett a fejlesztési portfólióban **nagyobb szerepet kapnak a megtérüléssel rendelkező, „befektetés” jellegű projektek,** még akkor is, ha ezen beruházások várhatóan lassabb és alacsonyabb hozammal rendelkeznek a piaci átlagnál, ezért számukra a piaci források (hosszú lejáratú piaci bankhitelek) jellemzően nem elérhetőek.

A VFA tehát elsősorban olyan városfejlesztési projekteket finanszírozhat, melyek a **piacinál alacsonyabb megtérüléssel bírnak,** emellett viszont magas(abb) társadalmi, környezeti vagy egyéb hasznot hoznak.

VFA fókuszterülete

51. ábra VFA fókuszterületei

Forrás: Saját szerkesztés

A VFA konstrukció előnyei:

- **Fenntarthatóság, visszaforgatható források:** olyan projektek finanszírozása a cél, amelyek várhatóan megtérülnek és így a befektetők (város, állam, fejlesztési bank, magánbefektető stb.) visszakapják befektetésüket. Ez fenntarthatóbb alternatívát jelent a hagyományos, vissza nem térítendő célzott támogatásokhoz képest.
- **Ösztönző, multiplikátor hatás:** a korlátozottan rendelkezésre álló állami, illetve strukturális alap források segítségével a magánszektor is mozgósítható, sőt adott esetben más finanszírozási források (pl. EIB, EEB) is bevonhatók, így nagyobb számú projekt számára nyújtható finanszírozás.
- **Rugalmasság:** mind a felállításra kerülő intézményrendszer, mind pedig az elszámolható beruházási költségek, illetve forrásfelhasználás tekintetében kevésbé kötött konstrukció a klasszikus támogatásokhoz képest. A bevont szereplők döntései mentén a pénzügyi alap a több tételből álló projektportfólió valamennyi elemét képes finanszírozni.
- **Hatékonyság:** A vissza nem térítendő támogatásokkal vagy egyéb forrásokkal kombinálva a projektek hatékony forrás-mixét lehet előállítani. Egy komplex program jövedelemtermelő "lábát" az alap, a "barnamezős" részét vissza nem térítendő támogatás finanszírozza. A konstrukció lehetőséget teremt olyan projektek finanszírozására, amelyek korábban a vissza nem térítendő támogatásokat emésztették fel.
- **Szakértelem és kreativitás:** a magánszektor szakértelme, tapasztalata és szemlélete a kedvezményezettek javát szolgálja. Az új típusú megközelítés a projektfejlesztésben beépülhet az állami szférába is.
- **Partnerségek:** a VFA-k jelentős katalizátorai lehetnek a régiók, a nagyvárosok, az EBB, az EIB, az MFB, más bankok és befektetők stb. közötti együttműködésnek, amelynek célja, hogy megoldást találjanak a városi területek problémáira.

Szempont megnevezése	Pénzügyi eszköz	Vissza nem térítendő támogatás
Tőkeáttétel	Magántőke bevonása miatt a városfejlesztési célokra rendelkezésre álló forrás – az alkalmazott eszköztől függően – a programba befektetett állami forrás 1,4-6,25-szöröse.	Általában nincs saját forrás elvárás a pályázati támogatásoknál, csak az áll rendelkezésre, ami az állami forrásból biztosított.
Visszaforgás/Újrafelhasználás	A forrásnak megközelítőleg 75-85 százaléka ismételten kihelyezhető, így további projektek finanszírozhatók. Hosszú távon kiszámítható finanszírozási modell jön létre.	Nincs visszaforgás, a forrás nem helyezhető ki ismételten.

<p>Projektfejlesztés gyakorlatának innovációja</p>	<p>A projektek fejlesztése során megjelenik a pénzügyi fenntarthatóság szempontja, mint elvárás. Ez hosszabb távon hozzájárul egy fenntarthatóbb városfejlesztési modell kialakításához.</p>	<p>A pénzügyi fenntarthatóság kérdése nincs előtérben, csak a beruházás megvalósítása.</p>
---	--	--

43. Táblázat Pénzügyi eszköz és vissza nem térítendő eszközzel elérhető hasznok összevetése

Forrás: Saját szerkesztés

A VFA működésének jellemzői:

- A befektetések megvalósulhatnak tőke, kölcsön és/vagy garanciák formájában.
- A VFA indulásának, illetve a projektek támogatásának előfeltétele az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) megléte, az ITS-ben szereplő, fenntartható projektek támogathatók. Az egyes fejlesztések közötti szinergia alapvető kritérium.
- A futamidő hosszabb a normál, piaci alapú befektetéseknél (türelmes pénz), azonban a befektetői hozamot kockázatmegosztás formájában garantálni szükséges.
- A magánbefektetők számára a hozameltérítés és veszteség megosztása miatt lehet vonzó az alapba való befektetés. A magánbefektető a VFA működésébe is beleszólással rendelkezik, ami vonatkozik a napi operatív működésre és a tervezésre is.

Tipikus támogatási területek/projektek:

- városi infrastruktúra-fejlesztés, beleértve a közlekedési, víz-és szennyvízüzem-, energetikai stb. projekteket, beleértve a sharing economy modelleket;
- városi „smart” megoldások;
- a kulturális örökség és értékek turisztikai és egyéb fenntartható hasznosítását célzó beruházások;
- "barnamezős" övezetek regenerálása, beleértve az övezet megtisztítását és szennyeződésmegszüntetését;
- helyi gazdaságfejlesztési programok a KKV-k számára, az információtechnológiai és/vagy a kutatási és fejlesztési ágazatokban;
- egyetemi létesítmények, ideértve az orvosi, biotechnológiai és egyéb speciális létesítmények létrehozását;
- az energetikai hatékonyságot és megújuló energiát hasznosító, javító beruházások.

Jelentősége a 2021-27-es programozási időszak tervezésében:

A következő uniós programozási ciklusban a pénzügyi eszköz típusú támogatási programok még markánsabban meg fognak jelenni, ezért az ilyen források fogadására és eredményes felhasználására fel kell készülniük a városoknak is.

A 2021-2027-es időszakban a tervek szerint a források 65-85 százaléka a **smart Europe és green Europe** tematikus célok elérését szolgálja majd. Jellemzően ezek a területek a **tipikus VFA projektek** beavatkozási pontja is, úgymint smart city megoldások, technológiai

szerkezetváltás, energetika és megújuló energiák hasznosítása, vállalkozásfejlesztési és befektetés-ösztönző beruházások

A városfejlesztési alapok, mint pénzügyi eszközök rugalmasabb és hosszabb távon tervezhető finanszírozást biztosíthatnak a hagyományos állami- és európai uniós pályázati forrásokkal szemben és alkalmasak a 2021-ben induló új uniós pénzügyi ciklus forrásainak befogadására. Az önkormányzatok számára új távlatokat nyithat a korábbi támogatási rendszertől való elmozdulás és **lehetővé válik az eddigieknél hatékonyabb, eredményesebb forrásfelhasználás.**

A pénzügyi alap akár 15 éves időtávban, az **önkormányzat saját döntésein** alapuló, jól felépített projektportfólió valamennyi elemét, finanszírozással tudja támogatni. A tőkejuttatás további előnye, hogy egyszerűsíti a fejlesztésekhez párosítható hitelfelvételi lehetőségeket is.

Magyarországon eddig egyetlen esetben került sor a fenti eszköz alkalmazására, amely Európában már ismert, azonban kevésbé elterjedt. Az elmúlt két év során a **Kecskemét Fejlődéséért Alap** felállítása és az alapkezelő, mint pénzügyi közvetítő létrehozása valósult meg. A kidolgozott konstrukciót az Európai Bizottság illetékes szervei megvizsgálták és jóváhagyták. A regionális városfejlesztési támogatások ilyen pénzügyi alapokon keresztül nyújtva összeegyeztethetők a belső piaccal és nem minősülnek tiltott állami támogatásnak. Az állami hozzájárulás mellé további, legalább 30% magántőke bevonása is szükséges.

Az állami forrás elsősorban a Magyar Fejlesztési Bank közreműködésével vagy visszacsorgó források terhére biztosítható, a magántőke hazai kereskedelmi bankok, az európai fejlesztési és beruházási bank, továbbá hazai professzionális pénzügyi vagy szakmai befektetők bevonásával teremthető meg.

A létrejövő alapok megtérülő projektek finanszírozását teszik lehetővé. Visszatérítési kötelezettség terhe mellett, olyan projektek számára nyújthatnak a piaconál kedvezőbb paraméterek mellett forrást, amelyek ugyan bevételt már termelnek, jövedelmezőségük kimutatható, de az elmarad az adott piacon elvárttól, vagy valamilyen piaci kudarc bizonytalanná teszi a megtérülést.

A **magánbefektetők motivációja** két szabályozott tényező mentén biztosított. A projektek által termelt **hozamból elsőbbségben** részesülnek, azaz magasabb hozamot kapnak, mint az állam. **Veszteség** esetén ugyanakkor **alacsonyabb mértéket** kell elszenvedniük az állami forrás terhére.

A konstrukció alkalmazásával kapcsolatban alapvetően külön kell választani az eszköz pénzügyi háttérét biztosító **Alap** és a működés és felhasználás kereteit megvalósító **Alapkezelő** kiválasztásával kapcsolatos feladatokat. A szabályozási akadályok elhárulása lehetőséget kínál arra, hogy igény esetén a kerület csatlakozhat meglévő alapkezelőhöz, vagy létrehozhat (kiválaszthat) egy önállót alapkezelési feladatainak ellátására.

A **VFA létrehozásához** elsősorban meg kell vizsgálni az alap számára elérhető finanszírozási lehetőségeket, az azok felhasználását kötő szabályozási kereteket. Cél, hogy az alap hosszú távú fenntarthatósága érdekében, a szándékok és lehetőségek szerint növekvő arányban támaszkodjék a városfejlesztés a **visszatérítendő típusú támogatások** rendszerére.

A VFA kizárólag a kerület **Integrált Településfejlesztési Stratégiájához illeszkedő**, a szokásos finanszírozási gyakorlatban nem kezelt, ám üzletileg kiszámítható fejlesztéseket képes támogatni, amelyek megvalósítása egyfelől halaszthatatlan a város dinamikus fejlődése számára, másfelől további motorja lehet a fenntartható növekedésének.

A **projektekkel** szembeni alapvető elvárás a pénzügyi megtérülés, melynek mértéke a 1,5-10% közötti sávban tervezhető megalapozottan. A fejlesztések minden esetben **a kerület saját döntése alapján** az Alap és az Alapkezelő előzetesen kialakított működési- és döntéshozatali mechanizmusának megfelelően kerülnek elindításra és végrehajtásra.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Óbuda-Békásmegyer Magyarország kistáj katasztere szerint a Budai-hegyek kistáj területén helyezkedik el, mintegy 39,7 km²-en. A Budai-hegység a Dunántúli-középhegység északkeleti része a budai oldalon Óbuda-Békásmegyer mellett az I., II. XII. kerületeket érinti. A kerület közigazgatási határa három nagyobb és több kisebb természetföldrajzi tájegységre terjed ki: a Budai-hegység északkeleti vonulatára; a Pilis-hegység dél-keleti részére és a Pilisvörösvári-völgy alsó szakaszára. A kerület gazdag természeti értékekben. A Budai-hegységet számos barlangja, valamint 123 gyógy- és hévforrása avatja páratlan természeti értékévé, azonban a hegység fővárosi részeinek egyre erősebb beépítése már a természeti értékeket veszélyezteti. A kerület hegyvidéki, beépítetlen területének nagy része a Budai Tájvédelmi Körzethez tartozik.

1.12.1.1. Domborzat

A vizsgált terület a Dunántúli-középhegység keleti tagja, minden oldalról középhegységi főtörések határolják. Szerkezeti-morfológiai alkata alapján a töréses-szerkezeti árkos medencékre és sasbércekre különült középhegység domborzattípusát képviseli. Az ÉNy-DK-i és erre merőleges szerkezeti vonalak mellett a domborzat tagolásában jelentős szerepük volt a fiatalabb, É-D-i irányú töréseknek is. A terület szerkezeti morfológiai képe változatos. A törések, lépcsős levetődések mellett enyhe lokális boltozódások, gyűrődések, feltorlódások és pikkelyeződések alakították a hegységet. Szeizmikusan érzékeny a terület.

A főváros közigazgatási határain belül nagymértékű a beépítettség, az agglomerációs övezetben, a medencékben a nagyüzemi mezőgazdasági hasznosítás helyett fokozottan előtérbe kerül a zártkertek és üdülők kialakítása. A földhasznosítás módja és a területek, települések funkciója átalakult, de változás következett be az erdők használatában, funkciójában is.

1.12.1.2. Földtani adottságok

A felszín legfontosabb kőzettípusai a mezozoikus mészkő és dolomit formációk üledéksorozatai, eocén, szarmata, pannóniai és negyedidőszaki édesvízi mészkövek, oligocén agyag és hárshegyi homokkő, eocén márga, miocén agyag és kavics, a peremeken a pannóniai homok és agyag összletek. A felszínt litofáciesekben gazdag lejtőüledékek és lösz borítja. A felsoroltak közül számos kőzet jó minőségű építési nyersanyag (pl. hárshegyi homokkő, kiscelli

agyag, édesvízi mészkő). Főbb nyersanyagok Solymár határában cserépagyag, öntödei homok, dolomitmurva, Pesthidegkúton homokkő.

1.12.1.3. *Éghajlati adottságok*

Óbuda területe mérsékelten meleg-mérsékelten száraz. Az évi napfénytartam 1950 óra körüli. Nyáron a napsütés (760 óra körüli) a környező síkvidékhez képest kevesebb, télen viszont több (200 óra). A hőmérséklet évi átlaga 10,5-11,0°C. A 10°C középhőmérsékletet meghaladó napok száma 185 körüli (április 15-18 és október 19 között), de a nagyobb tengerszint feletti magasságokban csak 180 nap körüli (április 20-25 és október 19 között). A fagymentes időszak hossza meghaladja a 205 napot is. Az abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga közel 34,0°C. Az abszolút minimumok átlaga -14,0 és -15,0°C közötti. A csapadék évi átlaga 650 mm körüli. A 24 órás csapadékmaximum 84 mm (Budapest Szabadság-hegy). Az alacsonyabban fekvő területeken a hótakarós napok átlagos száma 40-45, a tetőkön 50-55. Az átlagos maximális hóvastagság a legmagasabb részeken 35 cm, máshol 25-30 cm. Az ariditási index átlagosan 1,08. Az uralkodó szélirány az ÉNy-i, ehhez tartoznak a legnagyobb szélsőségek is (4m/s körüli). Az átlagos szélsőségség 3,5 m/s körüli.

1.12.1.4. *Vízrajz*

A terület É-i lejtőinek vizeit az Aranyhegyi-patak (hossza 18 km, vízgyűjtő területe 120 km²), középső területeit az Ördög-árok (21 km, 76 km²), déli lejtőit a Hosszúrét-patak (18 km, 116 km²) a Dunába, míg nyugati részének vizét a Füzes-patak (14 km, 40 km²) a Benta-patakhoz vezeti le.

Nagyobb részében mérsékelten vízhiányos terület. Összefüggő talajvíz-előfordulás csak a völgyekben található, ahol a talpakon 0,5-4 m, a lejtőkön 4-6 m közötti mélységben fordul elő, mennyisége azonban nem számottevő. Kémiaileg főként kalciummagnézium-hidrogénkarbonátos típus. Az északi területeken keménysége 25 nk° alatti, középen 25-35 nk° közötti, míg délen 45 nk°-nál is több. Ugyanígy a szulfáttartalom is északon 60 mg/l alatti, de délen 1000 mg/l fölé emelkedik.

A rétegvízkészlet 1-1,5 l/skm² közötti. Az artézi kutak száma kevés. Mélységük 50-200 m, vízhozamuk 100-600 l/s között ingadozik. Páty és Telki kivételével a többi településnek közüzemi vízellátása van. A csatornázás csak részben megoldott, pedig erre a budapesti vízbázis fokozott vízminőségvédelmi igénye miatt mindenütt szükséges lenne.

1.12.1.5. *Élővilág*

Óbuda-Békásmegyer mai területe már az őskőkorban lakott területnek számított, ez az adottság máig meghatározza karakterét és természeti adottságainak alakulását. A 19. században még sok olyan értékes növényfajt jegyeztek fel, amelyek mára kipusztultak. Egy 1990-es évekbeli felmérés során megállapításra került, hogy még találhatóak olyan természetes élőhelyek a kerületben, ahol magas a védett és mutató faj előfordulása.

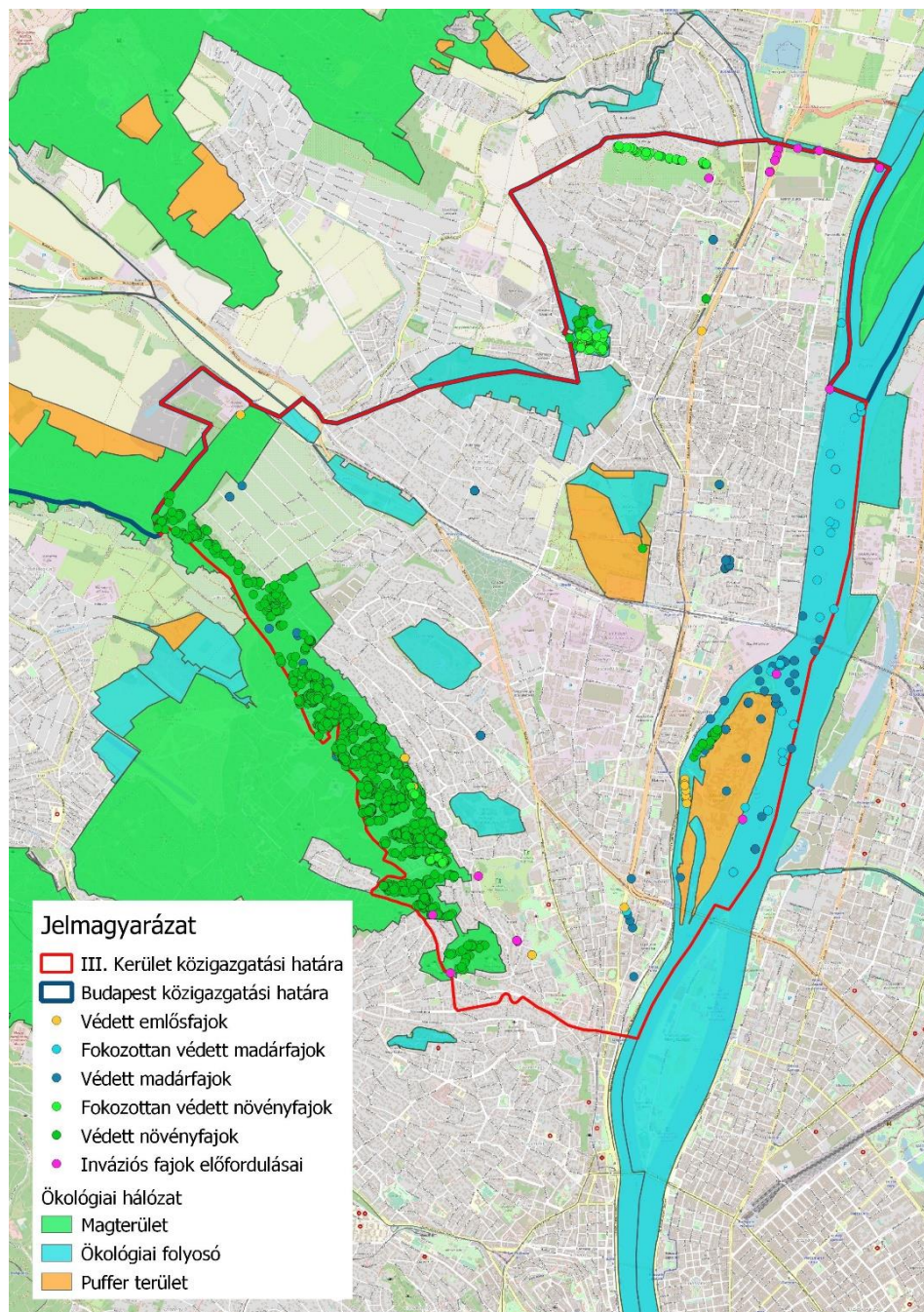
Óbuda-Békásmegyer területe az országot lefedő öt flóraidék közül kettőt érint; a Duna-menti sík területeken az Alföldek (Eupannonicum) flóraidék, a hegyvidéki területeken a Dunántúli-középhegység (Bakonyicum) flóraidéke kerül el. Flórája alapvetően délkeletről települt be, ezért a pontusi flóraterrület növényzetével rokon. A hosszú elszigetelt fejlődés miatt több

bennszülött faj is kifejlődött itt. Az Eupannonicum éghajlata túlnyomórészt az erdős sztyepp zónáénak felel meg, de eredeti növénytakarójából a mezőgazdaság térhódítása következtében csak töredékek maradtak fenn. Jellegetes (klimax) növénytakarója az üdébb homoktalajokon a gyöngyvirágos tölgyes, a szárazabb homok-, illetve löszterületeken a pusztagepek, löszpusztarétek. Az egykori kiterjedt árterületeket és lápokot borító liget- és láperdőknél már csak nyomai lelhetők fel. A Bakonyicum flóraidék növényvilágában nagyobb szerephez jutnak a szubmediterrán, balkáni és kelet-alpesi flóraelemek, mivel a flóraidék makroklímája szubmediterrán jellegű. A nehezen erdősülő, szélsőséges mikroklímájú dolomitszirteken számos reliktum faj és -társulás maradt fenn.

Uralkodó növénytársulása a cseres- tölgyes (*Quercetum petraeae-cerris*), a gyertyános-tölgyes és a szubmediterrán molyhos- tölgyes (*Vicio sparsiflorae-Quercetum pubescentis*). A mészkő- és dolomithegységekben a mészkedvelő tölgyesek dominálnak.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által közölt legfrissebb adatok alapján jelenleg olyan, fokozottan védett és védett növények találhatóak Óbuda-Békásmegyer területén, mint a magyar zörgőfű, gyapjas gyűszűvirág, szarvas bangó, méhbangó, pókbangó, a kornis tárnics, a vitéz kosbor, a hússzínű ujjaskosbor, a ligeti szőlő, a fehér madársisak, a mocsári kosbor vagy a különféle nőszőfű félék, továbbá a turbánliliom, budai és tarka imola, leány- és feketekökörcsin vagy a budai nyúlfarkfű. Ezekon kívül előfordulnak még a hasonló adottságú helyekre jellemző egyéb védett növényfélék is. A fajlisták szerint minden élőhelyen a zavarástűrő és a gyomfajok dominálnak, a társulásalkotó és kísérő fajok csak szórványosan alkotnak összefüggő állományt.

Mivel hazánkban minden hulló és kételtű faj védett, az itt előforduló pannon, fali és a zöld gyík, valamint az erdei sikló, továbbá a kételtűek közül a dunai tarajosgőte és a pettyesgőte, valamint a barna és zöld varangy is védelmet élvez. A vonuló vagy itt telelő vízi madarak közül érdemes megemlítenünk a füstös récét, a cigányrécét, a barátrecét, a vörösnakú vöcsököt, a küszvágó cséret, a szerecsensirályt, a szürke gémet, a jégmadarat. Számos ragadozómadár otthonául, táplálkozó helyül is szolgál a kerület (darázsölyv, egerészölyv, héja, karvaly, vörös vércse). Az emlősök közül a Duna menti területeken élő eurázsiai hód térnyerése figyelhető meg, valamint számos denevérfaj (csonkafülű, horgasszőrű, nagyfülű, közönséges kései-, kis patkósdenevér) is jelen van a térségben. Számos halfaj előfordulását is leírták a területről, valamint a biológiai aktivitás egyik alapkövüül szolgáló ízeltlábúak védett fajai is népes számban képviseltetik magukat. Az alábbi ábra a III. kerület Ökológiai hálózatának elemeit, továbbá az egyes kiemelt taxonokhoz tartozó védett fajok előfordulásait jeleníti meg. Az ábra a védett fajok egyedeinek ismert előfordulásait hivatott bemutatni, szemléltetve Óbuda természeti értékeinek sokféleségét és gazdagságát. Ugyanakkor érdemes felhívunk a figyelmet az egyre agresszívebben terjedő inváziós növény és állatfajok jelenlétére, amelyek nagy valószínűséggel alul reprezentáltak jelennek meg az alábbi térképen, mivel teljeskörű felmérés ebben a tárgyban nem készült a térségre.

26. térkép Az Ökológiai hálózat elemei és a védett növény- és állatfajok ismert előfordulása, valamint az inváziós fajok ismert előfordulásai

Forrás: Saját szerkesztés

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat

Óbuda-Békásmegyer területe kiemelt tájtörténeti jelentőséggel bír. A római kortól napjainkig végbement táj- és területhasználati változása jól mutatja Budapest dinamikus fejlődését. A tájhasználat milyenségét és intenzitását a művelési ágak aránya tükrözi, a területhasználat számszerűsítésével pedig a tájalakulási tendenciák jellemezhetőek.

Óbuda-Békásmegyer tájalakulásának történetét az alábbi időszakok megkülönböztetésével célszerű vizsgálni:

- római kor
- középkor
- török megszállás utáni időszak
- a kiegyezés és az első világháború közötti időszak
- a két világháború közötti időszak
- az 1950-es évektől az 1980-as évek végéig
- 1990-es évek elejétől napjainkig.

Őskor

Budapest területének legelső paleolit lelőhelye a III. kerületben Csillaghegyen került napvilágra. Több őskori, régészeti kultúra települései helyezkedtek el a Duna árteréből kiemelkedő dombokon, kőkori települések egész sorát tárták fel Püskösdűdön, Csillaghegyen és Óbudán. A leletek számát tekintve a bronzkorban már összefüggő falurendszert, nagy lélekszámot, népességet lehet feltételezni, amely a Duna menti területre települt.

Ókor

A római térhódítás előtt a területen kelta-eraviszkusz törzsek éltek, akiknek a törzsi központja a mai Gellérthegyen volt, de falvaik között a békásmegyeri az eddig feltárt legjelentősebb. A kelta törzseket a rómaiak kényszerítették a telepeik elhagyására. Római Birodalom idején az 1-4. századig létesült Aquincum, fejlett római katonai és polgári várossal, fürdővel, vízvezetékkel és két amfiteátrummal határvárosként, a Limes részeként. Településük fontos szerepet játszott, olyannyira, hogy a római határok megszilárdítása után Aquincum vált Kr.u. 106-tól Alsó-Pannónia tartomány fővárosává. Ekkora már a katonai tábor mellett tekintélyes méretű canabe legionis-ról (a hadtápellátást és a kereskedelmet biztosító ideiglenes jellegű településről tudunk a katonaváros közelében, amelynek határai a mai Nagyszombat u – Bécsi u – Bogdáni út körzetében volt). Aquincumhoz számos villa tartozott, az Óbudai-szigeten kapott helyet a római helytartó palotája, a Hadrianus villa. A polgárvárost tudatosan telepítették az akkor még a Duna lefűződő mellékágai miatt mocsaras területre, az Aranyhegyi- patak torkolati szakaszához, amely táplálta a város falait körülvevő vizesárkot.

A Középkor

A mediterrán éghajlati adottságokban kialakult tájtípusok a mérsékelt övben – így hazánkban is – a feudalizmusban különültek el igazán. Óbuda a népvándorlás viharainak elülése után a távolsági közlekedés állomásává vált, a hajóforgalomra, a szőlőtermesztés nagyságára utal a hegyvám és a tized mellett a hajókikötési és halászati, valamint a boros csöbrök utáni díj. A város fejlettségét jellemzi az Óbudai Egyetem 1395-ös megalapítása. A gabonatermelésre a nagyszámú malomkőlelet utal. Az államalapítást követően a szőlőtermesztés ismét fokozódott. A nagyobb arányú szőlőművelés érdekében elkezdtek a budai erdők irtását. Az első szőlőültetvényeket Óbudán, illetve a Gellért-hegy déli lejtőin és a Sas-hegyen telepítették. A középkor végén Óbuda élénk kézműiparral rendelkező mezőváros volt, amelyre Buda 1541. évi török megszállása után nehéz korszak várt. A török uralom alatt a virágzó városból jobbágyfalu lett.

A török megszállás utáni időszak

Óbuda fejlődését 1868 után az új birtokos, a Zichy család tevékenysége jelentősen elősegítette. Az elnéptelenedett faluba sváb telepeseket hoztak. Az óbudai uradalomhoz 12 Buda-környéki település (Óbuda, Szentendre, Zsámbék mezőváros, Békásmegyér, Bogdán, Budakeszi, Budaörs, Monostor, Perbál, Szántó, Tótfalu, Tök falu) tartozott. A művelési ágak megosztását kiegyenlített arányok jellemezték. A gabonatermesztés mellett szőlőműveléssel foglalkozott a lakosság, ez utóbbi a XVIII. század elején még nem volt monokultúra jellegű. A telepítések folytán megnövekedett népességet viszont a régi extenzív szántóföldi műveléssel egyre kevésbé tudta eltartani a terület. Át kellett térni az intenzívebb szőlőtermesztésre. A szőlők terjeszkedéséhez elsősorban az erdőket és a megműveletlen telkeket vették igénybe. A szántók arányának növelése szintén az erdők rovására történt, valamint a legelők feltörésével járt. Az óbudai táj arculatára a szőlő monokultúra rányomta bélyegét; a gazdag tölgy- és bükkállományok a tűzi- és az épületfa iránti keresletet kielégítették. Az ipari üzemek (selyemgombolyító, hajógyár, dohánygyár, lőporgyár, textilgyár, szeszgyár, gázgyár) kevésbé változtatták meg a település környékét, míg az óbudai téglagyártást maradandó gödrök, tájsebek jellemzik.

A kiegyezés és az I. Világ háború között

Az ipari forradalommal kiteljesedő differenciálódás során a termelőtáj altípusai is megjelentek. Az ipari termelő és a növénytermesztő tevékenységek létrehozták az ipargazdasági és a termeszto tájat. Az utóbbi altípusai a további specializáció során a mező-, az erdő- és a kertgazdasági táj formájában alakultak ki. Óbudán 1881-ben észlelték először a filoxérát, mely Magyarország nyugati határait 1872-ben érte el. A válság mélypontja az 1890-es évekre tehető, amikor az ország szőlőterületének nagysága 350 000 hektárról 200 000 hektárra csökkent. Óbuda határának jellege az 1880-as évektől ismét megváltozott. A filoxéra vész, a telkek felaprózódása, a bér munkán alapuló szőlőművelés, a kapitalista ipar térhódítása együttesen vetettek véget az óbudai szőlőskerteknek. A szőlők helyét gyümölcsösök, majd beépítések foglalták el. A történelmi szőlőgyűri Budapestten nem óvta meg a hegyoldalakat a beépítéstől. Az 1870-es évektől Óbudán is megjelentek a bolgárkertészek, akik új színfoltot jelentettek a magyarországi termesztesben; ők voltak az öntözéses zöldségtermesztes elindítói.

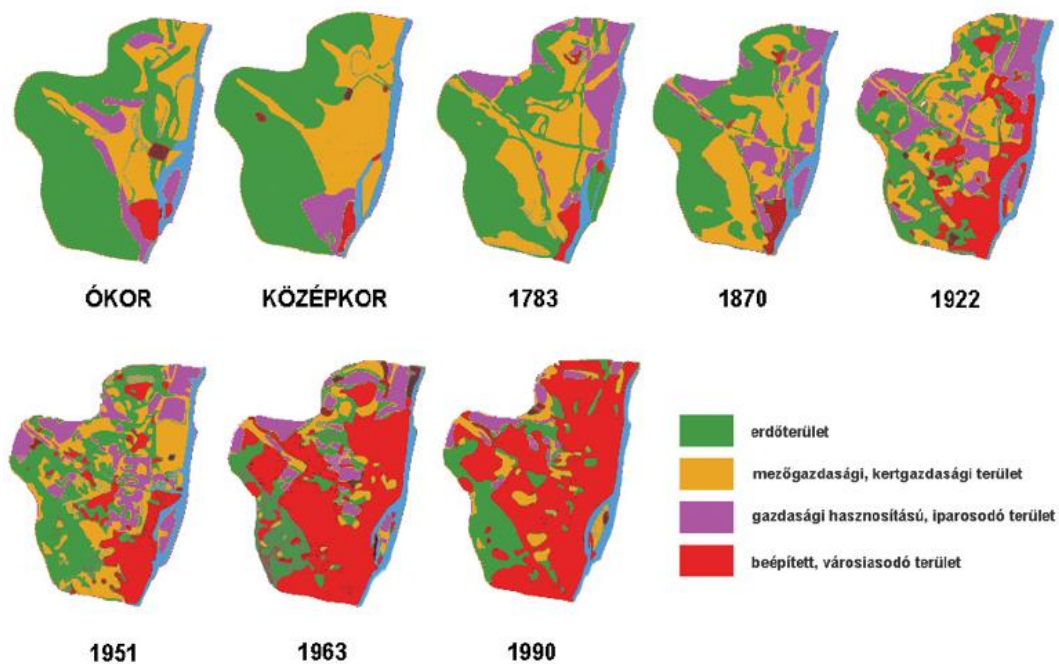
A két világháború között

A kiváló kiscelli agyagra a középkortól napjainkig folyamatosan települtek tégláégetők a Bécsi út mentén egészen Pilisborosjenőig. Agyagbányákat hegylábaknál nyitottak, az égetés az akkori városperemen zajlott. A bányászati tevékenység az óbudai tájszerkezet meghatározójává, a bányagödör a mai városkörnyék markáns elemévé vált. A központi részek beépítésének fokozódásával egyidejűleg az agyagbánya-gödrök és a kőbányák mérete is bővült. A földterületet a meredek hegyoldalak erdő borította lejtőinek kivételével művelték. A hegylábakra erodált talaj nyomán lemélyült árkok miatt az 1930-as években hordalékfogó gátak építése és a felszíni vizek elvezetése vált szükségessé. A városkörnyéki gyümölcsösökben a lakóépületek mellett megjelentek az első villák és a csak hétvégén igénybevett épületek. A fürdőlétesítések utolsó szakasza is a két világháború közé esik.

Az 1950-es évektől az 1980-as évek végéig

Az új Duna-híd, az Árpád híd 1950-es megépülésével fokozódott a forgalom, az M1-es bevezető szakaszának átadásáig a nyugatra irányuló közúti forgalom is a kerületen haladt keresztül. Az egykor szőlővel borított hegyoldalak telekkönyvileg is magánkézbe kerültek. A filoxéra után, majd a II. világháborút követően a szőlőművelés aránya minimálisra csökkent. Az 1960-as évektől a magántulajdonban maradt telkeken az erdő leirtása után hétvégi házak, majd az 1980-as évektől családi házak épültek. A mindenkori városkörnyék rohamosan megváltozott, a nagyarányú lakótelep beépítésnek is jelentős szerepe volt ebben. A beerdősült telkek elővásárlási jogát elmulasztották, ezért következhetett be az, hogy a 150 évvel ezelőtti szőlőket mára a hegygerincig beépítették.

A korábban időszakosan víz borította területeken (Mocsárosdűlő, Kaszás-dűlő) feltöltésük után ipari létesítmények épültek. A bányagödrök különböző utóhasznosítási formákat kaptak: bányaudvari gyárak, kommunális hulladékkal való feltöltés, tereprendezés, beültetés. A nagy gyümölcsösök tulajdonosait 1972 után arra kényszerítették, hogy 1 000 m²-re osszák fel telkeiket. A kertek lakó- és hétvégi házas beépítése a domboldalakon felgyorsult.

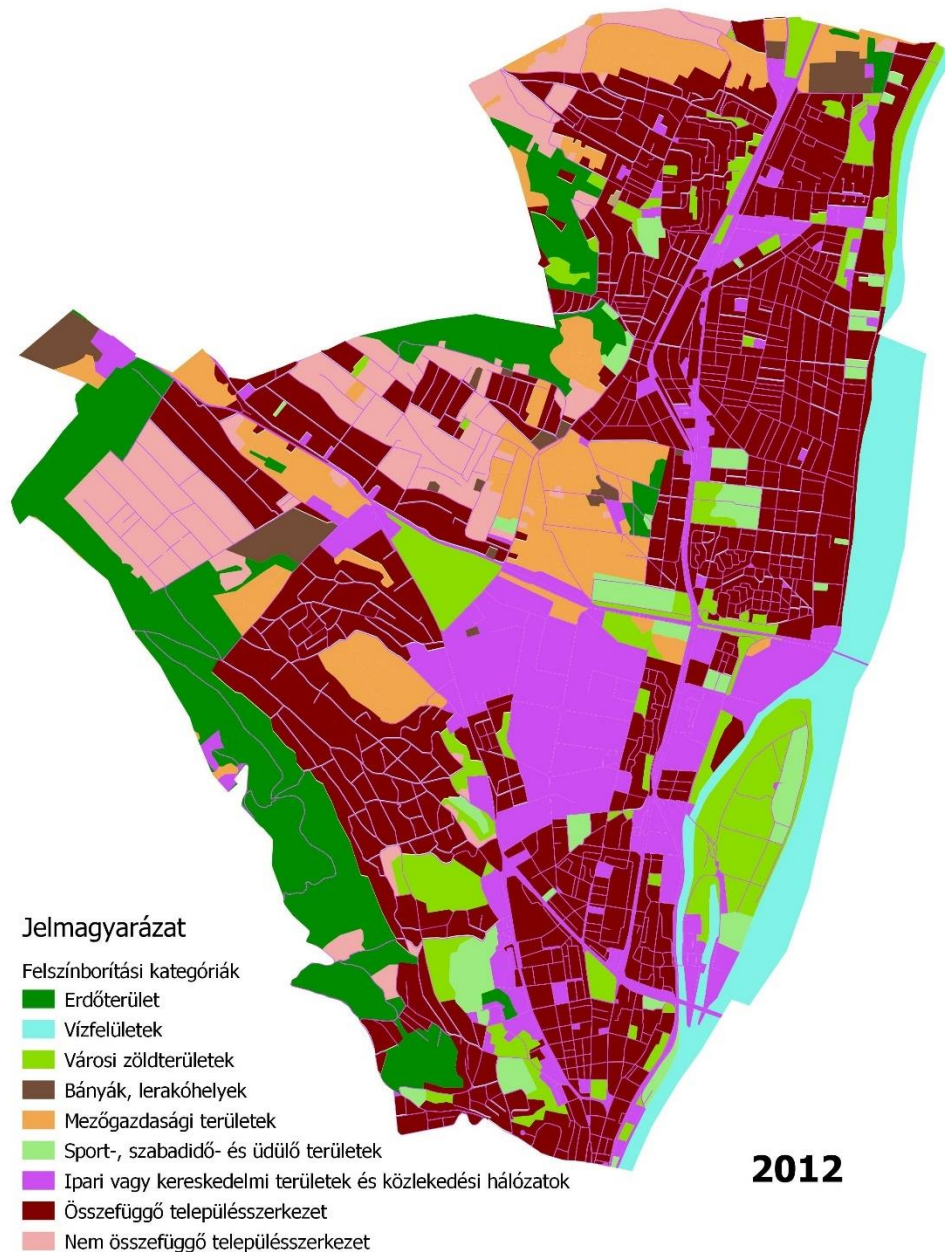

27. térkép A táj átalakulásának folyamata az ókortól az 1990-es évekig
Forrás: Óbuda-Békásmegyer Integrált Településfejlesztési Stratégia, 2015

Az 1990-es évek elejétől napjainkig

A rendszerváltozást követően a kerületi gyárak és üzemek nagy részét bezárták, új beruházási formák jelentek meg: lakóparkok, bevásárlóközpontok, benzinkutak. A lakosság száma 1990-ig folyamatosan növekedett, ez a beépített területek nagyságának a növekedését is okozta. A mélyen fekvő területeken a magas talajvízszint és az időszakos vízborítás miatt építési

tevékenység csak jelentős feltöltés után volt végezhető. Mára Óbuda-Békásmegyer összterületének 80,9%-a művelésből kivett, beépítésre szánt terület, 10,3%-a erdőterület, 4,7%-a gyümölcsös, 2,1%-a szántó, 1,3%-a kert. A szőlő, a rét, a legelő és a fásított területek összesen nem érik el az 1%-ot.

28. térkép Óbuda-Békásmegyer felszínborítás típusai az URBAN ATLAS adatbázis alapján

Forrás: Saját szerkesztés

Óbuda és térségének táj- és területhasználati változása jól mutatja a főváros dinamikus fejlődését. A történelem során a városkörnyék folytonosan és nagymértékben változott, gyorsan mentek végbe a parcellázások és a beépítések. A 2012-es URBAN ATLAS (<https://land.copernicus.eu/local/urban-atlas>) adatai alapján elmondható, hogy a kerület

központi részén továbbra is hangsúlyos az ipari és kereskedelmi funkció, ezek között jelentős a barnamezős területek aránya. Egyes területeken, például a Gázgyár területén, megindult a funkcióváltás, újratervezés, mely napjainkra a barnamezős területek példaértékű fejlesztéseként említhető. Esetenként a funkcióváltás, újrahasznosítás folyamatát nehezíti a kerület történelmi, főként római korabeli emlékekben való gazdagsága. A mezőgazdasági területek az intenzíven kezelt gyepterületeket is magukba foglalják. A Testvérhegyi felhagyott agyagbánya kezeletlen gyepterülete tévesen mezőgazdasági területként és legelőként került besorolásra, napjainkra a terület spontán módon fásult, becserjésedett, így inkább a természetközeli területek közé sorolandó. A városi, az urbanus hatások gyors terjedése miatt ökológiai kiegyenlítő felületek szűntek meg, a zöldfolyosók kialakítására nem maradt hely. A Csúcshegy vagy más korábban zártkerti besorolású területek beépülése rohamosan felgyorsult, ami tovább gyengíti a kerület ökológiai viszonyait. A kerületbe érkező felszíni vizek szennyezettsége már a belépéskor számottevő, amit a növekvő beépítés tovább ront. A felszín alatti vizek pedig rendkívül érzékenyek, főleg a karsztos területeken. Az egyre sűrűsödő beépítés miatt a kondicionáló bel- és külterületi zöldfelületi rendszer feltételeinek biztosítása elmaradt, ez pedig a tájkép nagymértékű megváltozását eredményezte Óbuda esetében a római kortól napjainkig.

1.12.2.2. *Tájhasználat értékelése*

Óbuda-Békásmegyer tájhasználatára számos változáson ment át az elmúlt évszázadokban. A történetileg kialakult használati módok differenciáltsága kevésbé, sokkal inkább az intenzitás a szembetűnő. A tájhasználati jelleget tekintve az 1800-as évek második felében kialakult karakterek a jellemzőek, ekkorra jött létre a városszerkezetet jellemző több, egymástól eltérő adottságú városrész.

A belső városrészekben, Óbuda és Újlak esetén a tömörebb, városias beépítések, a kisvárosias, alacsonyabb, zártosított beépítésű területek alakultak ki. Az egykori Törökkő, Filatorigát és Kaszásdűlői területeket egyesítő Kaszásdűlő belső magja már ipari, gazdasági terület, a külső északi részét elsősorban lakó- illetve zöldfelület foglalja el. A tőle északra elhelyezkedő Mocsárosdűlő területét az egykori Ős-Dunaág maradványaként megmaradt viszonylag nagy, mocsaras terület foglalja el, peremén családi házas beépítéssel. Aquincum nagy része egészen a közelmúltig jelentős ipari terület volt, lakófunkció a városrészben csak kis területen van jelen. A kerület egyik legértékesebb területének számító Óbudai-sziget szinte egész területe árterület. Déli, beépített részén találhatóak az Óbudai Hajógyár impozáns ipari épületei, valamint a mai napig feltáratlan római helytartói palota maradványai. Az Óbudai-hegyvidék és a Hármashatárhegy területén számos természetvédelmi oltalom alatt álló érték található, az elmúlt évszázadban nem tapasztalható változás a tájhasználatban. A hegyvidék földrajzi egységéhez tartozó Csúcshegy felső területein az erdőgazdálkodás, a hegyoldalban a mezőgazdasági hasznosítás a jellemző. Az Aranyhegy, az Ürömhegy és a Péterhegy területén az 1930-as években kezdődött meg a betelepítés, azt megelőzően mezőgazdasági hasznosítású volt. A Csillaghegy és Békásmegyer területe több, jól elkülöníthető tájhasználati és területhasználati egységgel kapta meg mai karakterét. A Rómaifürdő területén felszínre bukkanó karsztforrások vizét már a rómaiak is ivó- és fürdővíznek használták. A természeti adottságok használatára üdülőtelep jött létre az 1900-as évek elején, mérnöki pontossággal kimért, raszteres utcahálózattal.

A kerület nagy része ma lakóterület, itt épült meg a 70-es, 80-as években Budapest egyik legnagyobb koncentráltságú lakótelepi zónája, ahol ma is a lakosság 65%-a él. A kerületen belüli iparterületek átalakulása folyamatosan zajlik, az egykori textilgyárak, a gázgyár és a hajógyár máig városképformaló elemek maradtak. Sajátos, a fővárosban egyedülálló tájérték a Rómaifürdő, a Csillaghegy és az Óbudai-sziget természetes állapotában megmaradt Duna-parti szakasza.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi terület övezete

Budapest városképében– elsősorban a geomorfológiai adottságok miatt – még ma is meghatározóak a tájképi elemek. A Budai-hegyvidék dombvonulatai, az itt található természetvédelmi oltalomban részesülő erdők, a peremterületeken az egykori Pesti-síkság maradványai és a kisvízfolyások völgyeletei karakteres táji elemeket képviselnek.

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2018. évi CXXXIX. Törvény (továbbiakban: OTvT Tv.) alapján, 2019. március 15-től hatályosan, a tájképvédelmi terület övezete tekintetében “a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.”

Az országos övezetek területi lehatárolását és övezeti szabályait a területrendezésért felelős miniszter külön rendeletben állapítja meg, melynek értelmében a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet pontosítja a tájképvédelmi terület övezetére meghatározott övezeti előírásokat:

4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében – a településképi védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – meg kell határozni

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

Budapest Főváros Településszerkezeti Tervének helyzetelemző munkarésze alapján tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendők azok a területek, amelyek látványvédelem szempontjából érzékenyek. Ilyen a belváros, a Duna vonala, illetve a Budai-hegyvidék (sziluettérzékeny területek), amelynek magaslati pontjai (pl. János-hegy, Ördögrom, Széchenyi-hegy, Hárs-hegy) kilátópontként szolgálnak. Kiemelkedő jelentőségű épített elemek a dunai hidak, amelyek mellett, hogy egyedi formavilágukkal is jelentősek, a hídközök váltakozásának ritmusával is a Duna városképi megjelenését fokozzák. A Duna-parti területeken kívül a városszövegből kiemelkedő építmények a meghatározók, Óbuda-Békásmegyeren az Óbudai fűtőmű gyárkéménye meghatározó épített tájképi elem.

Budapest Főváros hatályos Településszerkezeti Terve a 1651/2017. (XII.6.) Főv. Kgy. határozattal került elfogadásra, kidolgozása az OTrT-ről szóló 2018. évi CXXXIX. Törvény tájképvédelmi övezeti módosításával azonos időpontban zajlott. Ennek eredményeként a jelen ITS készítésekor hatályos fővárosi TSZT nem konzisztens az OTrT-ben meghatározott, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezetére vonatkozó részekkel.

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Budapest természeti adottságait tekintve Európa egyik legrangosabb fővárosa. Az egyedülálló gazdagságot az is alátámasztja, hogy a főváros 525 km² nagyságú területének mintegy 7 %-a (36,75 km²) országos jelentőségű védett természeti terület, amelyből a kerületben - a Budai Tájvédelmi Körzet részeként - mintegy 3,23 km² található. Emellett két helyi jelentőségű védett természeti területtel is rendelkezik (0,44 km²). A Fővárosi Önkormányzat által védelemre jelölt környezeti értékek a kerületben található kiemelt fővárosi közparkok, fasorok, a temetők, illetve karsztvízforrások és kutak. Kerületi védelem alatt állnak a kerületi jelentőségű fasorok és faegyedek.

NATURA 2000 területek

Budapest III. kerület területét az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet és az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11) KvVM rendelet által meghatározott HUDI20009 jelű "Budai-hegység" elnevezésű, jóváhagyott kiemelt jelentőségű természetmegőrzési (Natura 2000) terület érinti. A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Érintett helyrajzi számok: 016024/23, 022907/2, 1596513, 15965/4, 16029/3, 16029/5, 16031, 1604411, 16078/2, 16489/5, 16512, 16536/14, 16536/16, 16536/17, 16536/18,

16536/19, 16536/21, 16536/29, 16536/30, 16536/36, 16536/40, 16536/41, 16536/42, 16536/43, 16536/44, 16536/45, 16536/46, 16536/47, 16536/52, 16536/54, 16536/55, 16536/58, 16536/60, 16536/61, 16536/62, 16536/63, 16536/64, 16536/70, 16536/71, 16536/73, 16536/74, 16536/75, 16536/88, 16538/1, 16600/2, 20552/1, 20569/3, 20571/1, 20587/1, 20588/1, 20592/1, 20595/1, 20605/1, 20609/1, 20613/1, 20614/2, 20615/1, 20616/1, 20617/1, 20624/2, 20625/4, 20695, 59455.

A kerületben az alábbi természeti és környezeti értékek rendelkeznek védettséggel:

Országos jelentőségű védett természeti területek

Az országos jelentőségű védett természeti területeknek négy alapvető típusa különíthető el. A nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek, a természetvédelmi területek és a természeti emlékek védettsége egyedi jogszabállyal (miniszteri rendelettel) kerül kihirdetésre, míg az ún. ex lege védett területek a törvény erejénél fogva állnak védelem alatt. Az ex lege védett természeti emlékek esetében az illetékes természetvédelmi hatóság határozatban állapítja meg annak területi kiterjedését.

Ex lege védett területek

Ezek a területek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) erejénél fogva felfedezésük pillanatától kezdve az adott helyen védettek. A Tvt. 23. paragrafusa értelmében védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Az e bekezdés alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek.

FÖLDTANI-VÍZFÖLDTANI ÉRTÉKEK

Barlangok:

- Mátyás-hegyi barlang (fokozottan védett);
- Róka-hegyi barlang (fokozottan védett);
- Remete-hegyi barlang (Hétlyuk zomboly, Kőfülke, Remete-barlang);
- Táborhegyi-barlang;
- Erdőhát-úti barlang;
- Csókavári-barlang

A barlangok felszíni védőövezetének kijelölésekor azok az ingatlanok kerültek lehatárolásra, melyek alatt – akár nagyobb mélységben – ismert barlangjárat húzódik. A Budapest III. kerületének délnyugati részén, a Budai termálkarszt területén húzódik hazánk jelenleg leghosszabb barlangrendszerét alkotó fokozottan védett Pálvölgyi- barlangrendszer Mátyás-hegyi-barlang járatrendszere. A kerület területén – hegyvidéki településrészekben található még néhány kisebb barlang. A még ismeretlen barlangok helyzetének, felszín alatti kiterjedésének és jellegének megismerése nemcsak tudományos jelentőségük és védelmük, de a felszín közeli kritikus 10 m-es zónában az emberi létesítmények biztonsága szempontjából is indokolt.

Kőzettani értékek (kőzetfeltűrésok, alapszelvények, formációk, forrásmészkövek):

- Mátyás-hegyi alapszelvény
- Mátyás-hegyi kifejtő
- Kiscelli párkánysík,
- Szépvölgyi mészkőfejtő
- Guckler-szikla
- Kőtaraj földolomit sziklái

- Róka-hegy régebbi nagy kifejtője
- Péter-hegy felsőtriász földolomit kibúvása
- Róka-hegyi kőfejtő
- Csókavár környéki dolomitfejtések
- Péter-hegyi dolomitfejtések
- Ezüst-hegy környékén agyag és homokkő bányagödrök

A barlangok felszíni védőövezetének kijelöléséről szóló 16/2009. (X.8.) KvVM rendelet alapján a Budapest III. kerület területén az alábbi ingatlanok minősülnek barlang felszíni védőövezetnek: 15278/3; 15583/1; 15599/4; 15616/2; 15616/3; 15616/4; 15616/5; 15616/6; 15616/7; 15616/8; 15616/9; 15616/10; 15616/11; 15616/12; 15616/13; 15616/14; 15616/15; 15616/18; 15616/20; 15617/3; 15619/1; 16024/23; 16078/2; 16079/2; 16079/3; 16079/4; 16079/5; 16079/6; 16079/7; 16082/2; 16083; 16084; 16085; 16125; 16134/1; 16134/2; 16206/6; 16210/1; 16475/10; 16475/16; 16485/1; 16486/2; 16536/88; 22907/2; 65416/1 hrsz.-ból 7 ha (az E649317-N249720, E648983-N249764 EOV koordinátájú töréspontok által meghatározott határvonaltól délre fekvő rész).

FORRÁSOK, VÍZTANI ÉRTÉKEK:

- Schmidt-forrás
- Kápolna-forrás
- Perényi úti forrás
- Lujza-forrás
- Máramarosi úti forrás
- Hegyilépcső-forrás
- Körtvélyes utcai forrás
- Judit utcai forrás
- Torony utcai forrás
- Várhegyi bányaforrás
- Egyetértés-csorgókút
- Római-kút
- Katalin-forrás
- Tulipán-forrás
- Róka-forrás
- Árok utcai forrás
- Bründl-forrás
- Római forráscsoport,
- Árpád II. forrás
- Óbudai Árpád-forrás

Országos jelentőségű, egyedi védelem alatt álló természeti értékek

Budai Tájvédelmi Körzet (Mátyás-hegy, Tábor-hegy, Vihar-hegy észak-keleti lejtője, Csúcs-hegy vonulata). A Budai Tájvédelmi Körzet keleti hegyvidéki részei benyúlnak Óbuda közigazgatási területére, a Mátyás-hegytől a Solymárvölgyi útig, mintegy félkörívben határolva a III. kerület nyugati, északnyugati részeit. A Budai-hegyeket a kormányzat 1978-ban Budai Tájvédelmi Körzet néven természetvédelmi oltalom alá helyezte, mintegy 10000 hektár nagyságú területtel. A turisztikai és rekreációs célokra használt, népszerű kirándulóterület megóvása egyedülálló botanikai, zoológiai, földtani, tájképi értékek és az erdők megőrzése miatt is indokolt. Létrehozása komoly akadályt gördített más célú területfelhasználások, művelésből való kivonások elé, főként az erdők vonatkozásában. A természetvédelmi oltalom alatt álló erdők elsődleges rendeltetése nem gazdasági vagy más célú hasznosítás, hanem természetvédelmi. Ebbe jól illeszthető a parkerdő jellegű hasznosítás.

A Tájvédelmi Körzetre kötelező erejű természetvédelmi kezelési tervet kell készíteni, amit a természetvédelemért felelős miniszter rendeletben hirdet ki. Ebben találhatóak a TK-ra vonatkozó természetvédelmi kezelési részletszabályok, akár helyrajzi számok szerinti bontásban.

Kiterjedés: 10 500,99 ha

Ebből fokozottan védett: 1 693 ha

Érintett helyrajzi számok:

16044/1, 16078/2, 016024/20, 016024/23-24, 016029/3, 016029/5, 016489/1, 016492, 016495, 016496, 016498, 016499, 016500/3, 016501/1, 016501/2, 016502/1, 01650212, 016503, 016504, 016505, 016508, 016509, 016510/3, 016511, 016512, 016536/83, 016536/85, 016536/87-89, 6536/90, 02062514, 020695, 021382, 021385/4, 02139012, 021390/3, 021391/1, 022907/2

Vonatkozó jogszabály: Budai Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 125/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet.

FŐVÁROSI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Védett közparkok:

- Duna-parti út – Árpádfejedelem u. közötti park;
- Schmidt park;
- Óbudai-sziget;
- Szentlélek tér, határoló utcák fasoraival.

Temetők:

- Óbudai temető;
- Békásmegyeri urnatemető.

Védett fasorok:

- Emőd utca;
- Keve utca;
- Monostori út;
- Rozgonyi Piroska utca;
- Királyok útja;
- 11-es út Csillaghegyi szakasza;
- Emőd utca és Monostori utca szakasza;
- Óbudai Gázgyár parti sétány;
- Zaránd utca;
- Kalászi utca;
- Dósa utca;
- Nánási út Monostori út és Kalászi utca közötti szakasza;
- Bécsi út Nagyszombat utca és a Vörösvári út közötti szakasza.

Védett langyos karsztvízforrások, kutak:

- Csillaghegyi strandfürdő kútjai (Pusztakúti út 3.);
- Pünkösdfürdő kútjai (Királyok útja 269.);
- Római strandfürdő forrásai és kútjai (Rozgonyi P. u. 2.);
- Magyar selyemipari vállalat forrása és kútja (Bécsi út 268.).

Helyi jelentőségű védelem alatt álló természeti értékek:

- Kisbuda Gyöngye Étterem udvarán álló zöld juhar;
- Mocsárosdűlő;
- Róka-hegyi bánya.

KERÜLETI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

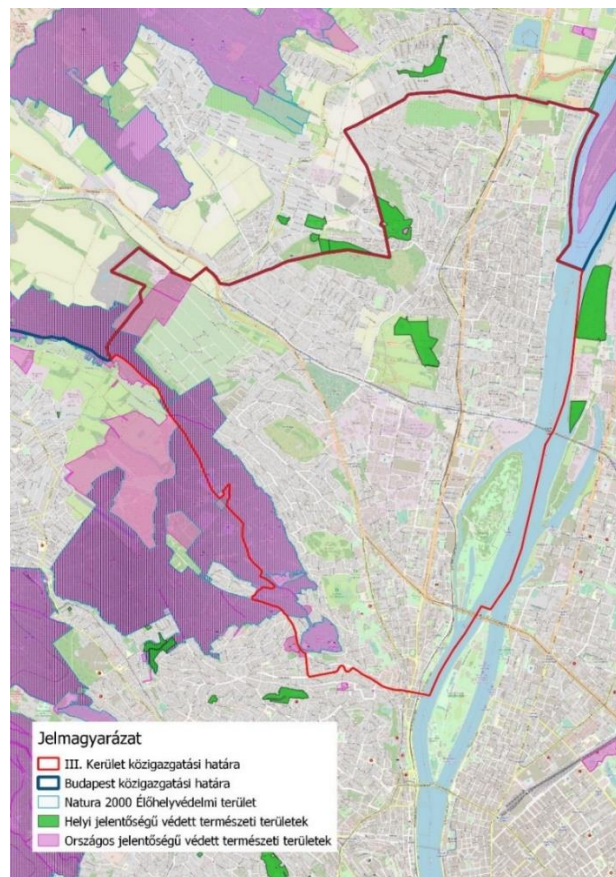
A főváros közgyűlésének Budapest főváros rendezési szabályzatáról szóló 5/2015. (II. 16.) Önkormányzati rendelete hatályon kívül helyezte a fővárosi jelentőségű védett természeti értékeket is felsoroló BVKSZ-t, illetve az FSZKT-t. A természetvédelmi értékek a hatályos tszt „4. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem” című tervlapján vannak jelölve (1651/2017. (XII.6.) Főv. Kgy. határozat alapján). A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. Törvény 24.§ Alapján a fővárosban a helyi jelentőségű területek védetté nyilvánítása a fővárosi közgyűlés hatásköre. Ennélfogva a kerületi jelentőségű védett természeti területek, értékek védettségét elrendelő jogszabályok hatályon kívül kerültek, ezt a védelmet részben a 25/2013 (IV. 18.) Főv. Kgy. Rendelet vette át. Egyéb helyi védelemre javasolt területek.

Védett fasorok:

- Losonci utca;
- Fürdő utca;
- Kiscelli kastély sétány,
- Petur utca;
- Szabadka utca;
- Kiscelli utca (Bécsi úttól a kastélyig);
- Fő tér berkenyefái;
- Árpádfejedelem útja és a Duna közötti ún. „Fás liget”.

Védett faegyed:

Kenyeres utca- Zöldjuhar.

29. térkép Védett természeti értékek a III. kerületben

Forrás: Saját szerkesztés

Egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. Az egyedi tájértékekkel kapcsolatban az MSZ 20381:1999 Természetvédelem. Egyedi tájértékek kataszterezése szabvány nyújt eligazítást. Három tájérték főtípust különböztetünk meg, a kultúrtörténeti értéket, a természeti egyedi tájértéket és a tájképi egyedi tájértéket. Óbuda-Békásmegyer területe bővelkedik mindhárom csoportba tartozó értékekkel, de részletes felmérésük, kataszterezésük még folyamatban van, mivel megőrzésük és idegenforgalmi vonzerő-leltárba rendezésük szempontjából is rendkívül indokolt.

Az egyedi tájértékek nyilvántartása a Természetvédelmi Információs Rendszerben (TIR) történik. Fontos lenne az 1996. Évi LIII. Törvény 6.§ alapján az egyedi tájértékek felvételezése, tervezési rendbe való megjelenítése. Az egyedi tájértékek kataszterét a kerület közigazgatási területén belül a természetvédelmi törvény alapján a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága köteles elkészíteni. A kataszterezés felgyorsításához az Önkormányzat és a helyi civil szervezetek közreműködése jelentős előrelépést eredményezhet.

Az utóbbi években 2009-től kezdődően a magyarországi egyedi tájértékek kataszterezésében nagy előrelépés történt a Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti Karának koordinálásával a Vidékfejlesztési Minisztérium, Földmérési és Távérzékelési Intézet, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Magyar Nemzeti Múzeum – Nemzeti Örökségvédelmi Központ és a Norwegian University of Life Sciences közreműködésével kezdetét vette a TÉKA projekt, amely a tájértékek kataszterezésével foglalkozik. Bár a kataszterben szereplő adatok jelenleg nem hivatalosan elfogadott egyedi tájértéknek minősülnek, az egyedi tájérték szabványban foglaltaknak a kataszterezés maradéktalanul megfelel. A TÉKA kataszterben nyilvántartott adatok alapján elmondható, hogy Óbuda bővelkedik az egyedi tájértékekben. Az adatbázisban a korábbi ITS készítése során 552 egyedi tájérték szerepelt, a weboldal azonban jelenleg nem elérhető.

1.12.3.3. *Ökológiai hálózat*

A 2008-ban módosított Országos Területrendezési Tervben a korábbiakhoz képest eltérően, az országos ökológiai hálózat területe a magterület, pufferterület és ökológiai folyosó tagolást kapta, amely felosztás azóta is hatályban van. A három terület lehatárolási kategória a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben az illetékes minisztérium adatszolgáltatása alapján kerültek kijelölésre. Óbuda-Békásmegyer területét érintik az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben meghatározásra került országos ökológiai hálózat övezetei.

Óbuda-Békásmegyer területén az országos ökológiai hálózathoz tartoznak magterületként Budai-hegység vonulatai; a Mátyáshegy, Remetehegy, Hármashatárhegy. Ökológiai folyosóként vannak nyilvántartva a Duna és szigetei; Óbudai-sziget, valamint az Aranyhegyi-patak felső, az Ürömhegyet kísérő szakasza, Solymárvölgy. Pufferterületként került kijelölésre a Mocsárosdűlő területe.

A 2018-ban elfogadott CXXXIX. OTrT Tv. az alábbi szabályokat határozza meg az országos ökológiai hálózat kiemelt térségi és megyei övezeteire vonatkozóan:

A magterület övezetére

25. § (1) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében – kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, vagy a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg – csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

(2) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

a) a települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója körülzárja, továbbá

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén beépítésre szánt terület az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

(5) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

(6) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.

Az ökológiai folyosó övezetére

26. § (1) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében – kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg – csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

(2) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha

a) a települési területet az ökológiai hálózat ökológiai folyosó vagy az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó körülzárja, továbbá

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület csak az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(4) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, továbbá az erőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

(5) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

A pufferterület övezetére

27. § (1) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében - kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg – csak olyan megyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete, ökológiai folyosója és pufferterülete övezetek természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

(2) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében – a (3) bekezdésben meghatározott feltétel kivételével – a településszerkezeti terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.

(3) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg, beépítésre szánt terület a (2) bekezdésben meghatározott feltételektől függetlenül is kijelölhető.

(4) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben célkitermelőhely nem létesíthető.

A tájhasználati konfliktusok az alábbi három kategória szerint határozhatók meg Óbuda-Békásmegyér területén:

Terület használati és funkcionális konfliktusok

Az ide sorolt helyzetek jellemzője, hogy a területhasználatban jelentős mértékű a területi alul- vagy túlhasznosítás. Az óbudai ipari és bányászati múlt zárványai ma a területi alulhasznosítás és egyben a potenciális talaj- és a talajvíz szennyezettség területei. Ezeknek a zárványoknak ma még csak töredéke találta meg a posztindusztriális utóhasznosítás lehetőségét. Kétségtől a legsikeresebb átalakulás ezek közül az egykori Gázgyár területe, ahol mára a Graphisoft park nem csak az óbudai, de egész budapesti vagy országos viszonylatban is a rozsdaterületek átalakításának mintaszerű példájává vált. Ugyanakkor a kerületen belül még számos volt ipari zárvány várja jobb sorsra fordulását. Rehabilitációra váró rozsdazónák:

- A BUSZESZ Élelmiszeripari Zrt. épületei
- Filatorigát városrész üresen álló ipari zónája, a Harisnyagyár, az Óbudai Malom, az Óbudai remíz és a Budapesti Harisnyagyár épületeivel. Itt a rehabilitáció az utóbbi időben megkezdődött.
- Az Óbudai téglagyár területe
- A Goldberger gyár épületei.

A másik véglet a területi túlhasznosítás vagy annak terve. Valamilyen szempontból (táji, természeti, látványkép-védelmi, környezetvédelmi, árvízvédelmi) kitett területek ezek, ahol olyan intenzitás növekedéssel járó változások, spontán folyamatok indultak meg, amelyeknek a kordában tartása fontos feladat lenne. A kerületben elsősorban a hegyvidéki szoknyákon, volt zártkertekben, egykori szőlőterületeken – elsősorban a kedvező panoráma miatt – ám jellemzően felszínmozgásos, erózióknak kitett területeken, vagy természetvédelmi területek, karsztos területek közelében, az alábbi területrészekben indultak meg kisebb vagy nagyobb intenzitásban, sok esetben engedély nélküli beépülési folyamatok (1. Kép a):

- Remetehegy
- Ezüsthely
- Józsefhegy
- A Péterhegy D-NY-i lejtőjén elterülő zártkerti övezet
- Mocsárosdűlő
- Csúcshegy
- Barátság Szabadidőpark

Az intenzitás növekedésének egy speciális konfliktus-zónáját jelenti a Római part hullámtéri területe, ahol a korábbi nagytelkes, elsősorban evezésre, időszakos kempingezésre, nyári vállalati üdülőkre szerveződő nagyon extenzív területhasználatot a privatizációval fokozatosan felváltja a sokkal intenzívebb exkluzív üdülőterületi, vendéglátóipari, szállodai infrastruktúra és lappangó módon a lakás célú lakóparki használat (1 Kép b). Mindez azért rendkívül veszélyes tendencia, mert a terület mély fekvésű, árvízi szempontból pedig bevédetlen. A fővárosi elképzelések szerint a terület mobilgátas technológiával bevédésre kerülne, amelynek kapcsán azonban nagyon erőteljes és elhúzódó vita alakult ki az érintettek között a védelem jogosságáról, mikéntjéről. Annyi bizonyos, hogy a Római-part és a Kossuth Lajos üdülőpart ma

természetszerű Duna parti zónájának karaktere, amely jelentős kerületi vonzerőt képvisel, veszélyeztetett a használat változása és az árvíz miatt.

1. kép a) A intenzív beépítés egy példája a Remetehegyen, b) a Római part lakás célú lakóparki beépítése
Forrás: Saját felvétel, 2020.06.

Tájökológiai konfliktusok

A területhasználati és funkcionális konfliktusok mellett léteznek a kerületben olyan jelentős a környezeti ártalmaknak (levegőszennyezés, zajterhelés, talajerózió, vízszennyezés, látványkárosítás) kitett területek, amelyeknek problémái szintén megoldásra várnak. Ezek közé sorolható a Budai-hegység vonulatain húzódó nyílt karsztos (rendkívül szennyeződé-érzékeny, a vízbázisok, hőforrások, talaj- és rétegvizek minősége szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró) területek fokozódó terhelése, amely részben a turisztikai, vendéglátóipari, üdülési és sport használat során fokozatosan nő, másrészt így az ehhez kapcsolt infrastruktúra (utak, közművek, épületek és építmények) sűrűsödése is kezd aggasztó méreteket ölteni. A mélyebb fekvésű területeken a tájökológiai konfliktust a belvizesedés és a fokozódó lakóterületi intenzitás- növekedés jelenti.

A kerület egyik legmélyebben fekvő területére, a Mocsárosdűlőre 2018. márciusában elkészült egy fejlesztési tanulmányterv (forrás: Mocsárosdűlő fejlesztésének tanulmányterve, 2018. március), mely több változatot dolgozott ki a terület hasznosítására, főként lakó (és az ehhez kapcsolódó közjóléti szolgáltatásokkal: zöldfelületekkel és sportterületekkel) és közintézményi funkciókkal, de az iroda funkció is helyet kapna. Amennyiben ilyen irányú fejlesztés történik, az könnyen akkut problémává teheti a belvizesedést. A beépülés intenzitása következtében a hévíznyerő területek is folyamatos veszélyben vannak. A Csillaghegyi termálforrás, a Római források és a Mátyáshegyi barlang is ezen veszélyeztetett területek közé tartozik, ahol könnyen tájökológiai értékek semmisülhetnek meg. Ugyancsak a beépítési intenzitás fenyegeti az Újlaki vízbázis vízminőségét, amely hosszú évtizedek keresztül kiváló minőségű ivóvizet produkált, de mára a vízbázis veszélybe került.

A kerület külterületeinek egyre gyorsuló beépülése egyre aggasztóbb méreteket ölt. A Csúcshegy területén a korábbi zártkertes mezőgazdasági területeken egyre nő az állandó lakosok száma (forrás: Csúcshegy – Megalapozó Vizsgálat, 2016.), amit a közműszolgáltatások eddig csak jelentős lemaradással tudtak követni, illetve a környezeti terhelés is ennek megfelelő mértékben növekszik. A sérülékeny karsztos területen az ivóvíz szolgáltatás és a szennyvízelvezetés csak problémásan megoldható és a különféle esetleges szennyeződések

bemosódása a felszín alatti vizeket jelentősen szennyezheti. A túlzott mértékű beépítést egyelőre korlátozza a 2018. évi CXXXIX. Törvény, melynek 11. §-a kimondja, hogy a kiemelt térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriák területén belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során (11. § b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület, - nagyvárosias lakóterület és vegyes terület kivételével - beépítésre szánt terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható.

Tájképi-, vizuális konfliktusok

Ezen területek esetében az épített elemek uralkodnak ahelyett, hogy az objektumok tájba illesztve valósultak volna meg. A hegyvidéki terület szoknyájának egyre intenzívebb beépülése során látszólag semmi nem szab határt a tulajdonos és a tervező elképzeléseinek, aminek többségét a természetközeli környezet sínyli meg vagy a korábban erdővel borított hegyoldalak egyre sokszínűbb mozaikos mintázatot öltenek (2. kép).

2. Kép Az új épületek tájba illesztésének hiányosságai a Remetehegyen

Forrás: Saját felvétel

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

Budapest III. kerület zöldfelületi rendszere a természetföldrajzi adottságaiból és a város szerkezetéből adódóan számos kisebb és nagyobb elemből épül fel. A zöldfelületi rendszer egységeinek nagyobb összefüggő részei jellemzően a kerület (és egyben Budapest) nyugat, észak-nyugati határán tömbbe szerveződve jelennek meg (pl. erdőterületek), míg a kisebb zöldfelületek jellemzően mozaikosan a városi szövetbe ágyazódva helyezkednek el (pl. közparkok). A két típus között az összeköttetést a lineáris futású alapvetően közlekedési folyosókat követő zöld folyosók (pl. fasorok, esetenként vízfolyások) hivatottak megteremteni. A zöldfelületekkel szoros összeköttetésben lévő vízfelületeket is érdemes megemlítenünk, mint a rendszer fontos részét és mint a kerület klímájára aktívan ható elemeket.

1.13.1.1. *Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek*

Szerkezeti szempontból érdemes két csoportra bontani a zöldfelületeket és ki kell emelnünk, hogy mindkét típus egyformán fontos része a teljes rendszernek. Egyik a korlátlan közhasználatot biztosító zöldfelületek (közkertek, közparkok, rekreációs erdőterületek), vagyis korlátozások nélküli, vagy részleges korlátozással mindenki számára hozzáférhető zöldfelületi elemek. Ezeket a területeket lineáris zöldfelületi elemek, zöldfolyosók kapcsolják össze. Legjellemzőbb elemeik a fasorok, utak és vízfolyások melletti zöldsávok. A másik típusba a korlátozott közhasználatú és a közhasználat elől elzárt területek (intézményi területek, magánterületek).

Közparkok és közterek:

- Duna-parti út – Árpád fejedelem útja közötti park (kiemelt fővárosi közpark)
- Schmidt park (Kiscelli út – Kolostor utca – Folyondár utca – Vasas sporttelep – Bécsi úti telkek nyugati határa)
- Óbudai-sziget
- Szentlélek tér

Közterek, fásított közterek

A város közhasználatú, jellemzően burkolt, vagy jelentős burkolattal rendelkező közterületei. Emberi használatra feltárt, valamely funkciók számára egységesen alakított területek, ahol a zöldfelületek kevesebb mint a terület 50%-át foglalja el. Funkciójuk lehet a hosszabb-rövidebb ideig való tartózkodás, a közlekedés, a reprezentáció, a közösségi élet szervezése, a városökológiai hasznosság. Ide tartoznak a városi terek, a sétálóutcák, az egyéb közterületi utak, utcák is. A legjelentősebb közterek Óbudán az ókori és középkori városmagokhoz köthetőek:

- Szentlélek tér
- Fő tér
- Flórián tér
- Puskás Öcsi tér
- Kolosy tér

Intézménykertek

Az intézménykertek jellemzően nem közterületek, hanem korlátozott közhasználatra szánt, megnyitott zöldfelületi létesítmények. Funkciójuk lehet a pihenés, a szórakozás, a rekreáció, a sport és regenerálódás, az oktatás és kutatás, vagy a szakralitás. Mint minden zöldfelület, ezek is rendelkeznek környezetvédelmi és ökológiai funkcióval. Az intézménykerteknek zöldfelületi szempontból két nagy csoportja van: a jelentős (min. 50%) növényborítottsággal jellemezhető zöldfelületi intézmények (temető, állat- és növénykertek, arborétumok, szanatóriumok, strandfürdők) és a zöldfelülettel ellátott intézmények kertjei (templomkertek, sportpályák, kórházkertek, iskola- és óvodakertek stb.).

Strandfürdők

- Római Strandfürdő
- Csillaghegyi strand
- Pütkösdfürdő

Temetők

Minden budapesti temető fővárosi védettség alatt áll. A kerületben található két temető legfontosabb adatai:

- Óbudai temető: Kiemelkedő ökológiai értékei a fasorok, mintegy 200 db vadgesztenye, 600 db kőris, 300 db korai juhar, 100 db egyéb fafaj található területén.
- Békásmegyeri urnatemető: 1,7 hektáron terül el, egy korábbi temető helyén épült. Értékei az egykori hársfa és vadgesztenye kettős fasorok.

Magánkertek, lakóterületi zöldfelületek

Elsősorban lakó- és üdülőfunkcióhoz kapcsolódó, tájépítészeti eszközökkel alakított, a közhasználat elől részben vagy teljes egészében elzárt területek. A magánkertek olyan, elsősorban épületekhez kapcsolódó zöldfelületek, melyek a tulajdonosok, vagy az ott tartózkodók (bérlők, dolgozók, tanulók stb.) számára biztosítanak kellemes külső környezetet, lehetőséget pihenésre, sportra, játékokra, kiskertművelésre, rekreációra. Ilyenek jellemzően az egyedi vagy tömbtelkes beépítésű lakóterületek, az üdülőterületek lakó- illetve pihenőkertjei, illetve a munkahelyi zöldfelületek.

- Hegyvidéki magánkertek
- Üdülőterületi magánkertek
- Kertvárosi magán zöldfelületek
- Egykori zártkertek
- Lakótelepi zöldfelületek

Természetközeli területek

A be nem épített települési tér természetyszerű állapotban meghagyott, vagy ilyen állapotba rehabilitált részei. A nagyvárosban is megtalálhatóak a természetes növénytakaságok maradványai, amelyek ma már többnyire fenntartást, aktív védelmi kezelést igénylő területek, illetve olyan egykor telepített, vagy művelt növényállományok, amelyek a gondozás felhagyásával önszabályozó rendszernek tekinthetők. Ilyenek jellemzően az erdőterületek, a

rétek és legelők, a sziklagyepek, a tó, patak és folyópartok és más vizes élőhelyek (nádasok úszólápok, mocsarak).

Erdőterületek

A kerület területén elhelyezkedő erdők és fás területek összterülete mintegy 593 ha, kevesebb, mint a kerület 5%-a. Ezek jelentős részben a Budai-hegyekben található. A hegyvidék nagy része a Budai Tájvédelmi Körzet területe, a Hármashatár-hegy térsége elsődleges rendeltetése alapján parkerdő. A Budai Tájvédelmi Körzethez tartozó erdők kezelője a Pilisi Parkerdő Zrt. Budapesti Erdészete. További jelentős kiterjedésű erdők találhatóak még Csillaghegyen, a Rókahegyen, a Mocsárosdűlő térségében és az Óbudai-szigeten. Az erdőket teljes egészében beépülő hegyoldalak határolják, a folyamat csak az övezettel védett erdők és jogszabályok tényleges betartásával állítható meg.

Vízfelületek

- Duna-partok
- Gőtés-tó
- Barát-patak
- Csillaghegyi-árok
- Békás-patak
- Aranyhegyi-patak
- Cigány-árok
- Filatori árok
- Rádl-árok

Kertes mezőgazdasági területek

A mezőgazdasági területek olyan gazdasági cézzal (pl.: növénytermesztés, állattenyésztés) igénybe vett, létrehozott és fenntartott, művelt zöldfelületek – szántók, szőlőskertek, gyümölcsösök, legelők, kaszálók és faültetvények –, amelyek biológiai aktív felületeik, időszakos vagy állandó növényzettel való borítottságuk révén szintén a zöldfelületi rendszer részét képezik. Alapvető mezőgazdasági funkciójuk mellett, nagy területi kiterjedésük révén és kedvező településszerkezeti elhelyezkedésük esetén jelentős települési kondicionáló (pl.- légcsatorna, áramlási mező, hideg levegő termelés) és korlátozott mértékben ökológiai funkciót (élőhely, vándorlási útvonal, stb.) is betöltenek.

Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata által a közelmúltban rehabilitált zöldterületek:

- Katinyi Mártírok Emlékparkja
- Petőfi tér (országzászló)
- Faluház előtti zöldterület rekonstrukció (Szőlő u. 66-94.)
- Szentendrei út 2-16. előtti zöldsáv
- Kaszásdűlő u. 5-11. körüli zöldterület

A kerület által kiemelten kezelt parkok, terek a következők:

- Pethe F. tér
- Csobánka tér
- Fő tér
- Szentlélek tér
- Szentendrei út 2-16. előtti zöldsáv
- Római tér
- Promenád
- Katinyi Mártírok Emlékparkja
- Petőfi tér

TELEPÜLÉSKÉPVÉDELMI JELENTŐSÉGŰ FASOROK

A fasorok a városi zöldfelületi rendszer vonalszerű elemei, szerepük csak másodlagosan rekreációs, elsősorban összekapcsoló hatásuk miatt kerülnek kiemelt helyzetbe a zöldhálózat értékelésekor. A fasorok többsége közepes, vagy alacsony értékű, az értékes, karakteres fasorok többsége Budapest Városrendezési és Építési Keretszabályzatának védelme alatt áll. A fafaj-összetétel többnyire vegyes, az egészségi állapot a környezeti kondíciók szerint eltérő. Óbuda-Békásmegyer Városrendezési és Építési Szabályzatának (40/2019. (XII.19.) Önk. rendelet) 7. sz. térképi mellékletében kerültek bemutatásra a meglévő és a tervezett kerületi védettségű utcai fasorok, az alábbiak szerint:

Vadgesztenye fasorok

- Losonc utcai kettős fasor 34 db fa
- Fürdő utca 46 db fa
- Kiscelli kastély sétány 18 db fa
- Kiscelli utca (a Bécsi úttól a kastélyig) 48 db fa
- Petur utca 49 db fa
- Szabadka utca 13 db fa

Egyéb terek és fasorok

- A Fő tér berkenye fái 22 db fa
- Az Árpádfejedelem útja – és a Duna közötti ún. „Fás liget” teljes növényzete

Kerületi védettség alatt álló faegyed

- Kenyeres utca udvaron álló
- San Marco utca 48-50. (17321 hrsz) az előkert teljes növényállománya

A fővárosi védettséget élvező fasorokat Budapest Főváros Településszerkezeti Tervének (1651/2017. (XII.6.) Főv. Kgy határozat) III. kerületre vonatkozó 4. sz. Zöldfelület-, táj és természetvédelem szerkezeti tervlapja ábrázolja fel:

- Emőd utca,
- Aranyhegyi út
- Bojtár utca
- Keve utca (Kadosa és a Kalászi utca között),
- Rozgonyi Piroska utca,
- Szentendrei út békásmegyeri szakasza,
- Szentendrei út Álmos utca és Monostor utcai szakasza,
- Királyok útja,
- Óbudai Gázgyár parti sétánya (Hamvas Béla sétány),
- Nánási út (Monostori út és Kalászi utca között),
- Zaránd utca (Monostori út és Kalászi utca között),
- Dósa utca,
- Pacsirtamező utca
- Bécsi út (Nagyszombat utca és Vörösvári út között).
- Bécsi út (Kiscelli utca és Tímár utca között)
- Vörösvári út

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A kerület zöldfelületi rendszerének bemutatására a sajátos városszerkezeti adottságok miatt a zöldfelületek hozzáférhetősége és a zöldfelületi ellátottság ad további információt. Mindkettő a lakossági használatot jellemzi és a város élhetőségével mutat összefüggést. A zöldfelületekhez való hozzáférhetőség a közcélú zöldfelületek vonzaskörzete alapján határozható meg. Kutatások alapján bizonyítható, hogy a zöldfelületek körül mekkora az a területsáv, ahonnan a parklátogatók többsége a területre érkezik. Az empirikus kutatások azt is megállapították, hogy a zöldfelület típusa (közkert, közpark, városi park) mellett a vonzaskörzet kiterjedését az is meghatározza, hogy mindennapi vagy hétfélig rekreációról van-e szó.

A zöldfelületi ellátottság megmutatja, hogy egy lakosra mekkora közcélú zöldterület esik. A különböző lakossági rekreációs igényeket kielégítő zöldfelület-típusok lakóterületektől való távolsága határozza meg a zöldfelületi ellátottság területi viszonyait. Ezek két típusú értékelése, a hozzáférhetőségi és az ellátottsági, már árnyaltabb képet ad arról, hogy a város zöldterületei használati szempontból mennyire megfelelőek. Budapesten az egy főre jutó közcélú zöldterület nagysága 6,2 m²/fő. Magasabb, 8,6 m²/fő ez az érték közterületi zöldfelületekkel (pl. a lakótelepek nem zöldterületi övezetbe sorolt zöldfelületeit) is számolva. Az erdőterületek figyelembe vételének esetében megállapítható, hogy mintegy 40 m²/fő az ellátottság értéke.

Óbuda-Békásmegyer zöldfelületi ellátottságára Budapest Városfejlesztési Konceptiójának Helyzetelemzés munkarésze (8. kötet, Budapest területhasználata, a beépítés jellemzői) ad jelen dokumentum számára megfelelő részletezettségű választ.

Erdőterületekkel legjobban ellátott térségnek számít a II., III. és XII. kerület. A budai és a külső pesti kerületekben átlagosan 1 km belül el lehet jutni a legközelebbi erdőbe. Az erdőterületek állapotának függvényében azonban különbségek mutatkoznak. Míg a pesti oldalon inkább a telepített erdők találhatóak, jelentős inváziós fafajok alkotta állományokkal, addig a budai oldalon magasabb természetességű, változatos korösszetételű, elegyes erdők találhatóak. A turistautakkal való feltártság mértéke a budai oldalon is jelentősen eltérő lehet, amely részben a domborzat függvénye. A III. kerület területére eső Hármashatár-hegyi területet meredek lejtőjének köszönhetően csak néhány túraút szeli át, főként a szintvonalakkal párhuzamosan.

Óbuda-Békásmegyer zöldfelületi ellátottsága nem kiegyenlített, a főváros központja felé eső részein rendkívüli mértékben lecsökken, ugyanakkor kertvárosias lakóterületein (elsősorban Aquincumban és a tőle északra eső területeken, valamint Aranyhegy-Ürömhegy-Péterhegy és Csillag-hegy térségében) a zöldfelület kiterjedése és aránya kimagasló. A zöldhálózat kiterjedését tekintve, amely a közcélú zöldterületeket foglalja magába, Óbuda meglehetősen alacsony értékeket mutat, az imént említett kertvárosias területeken akár 2,5-3,5 km-re is lehetnek egymástól a legközelebbi közparkok. A terület és lakosság szám függvényében történő elemzés során a zöldhálózat területi kiterjedése és a kiszolgáló lakosság száma kerül összevetésre. Az egy főre jutó zöldterületek nagysága így Óbuda-Békásmegyer esetén a második legalacsonyabb érték kategóriába esik, 2-3,5 m² közötti. Az egy főre jutó közcélú zöldterületek szempontjából a legjobban ellátott kerületek az I., X., XII., XVII., XXIII. és a XXI. kerületek, ezeket követi a sorban a II., V., XI., kerület. Ezek esetében nemcsak a zöldterületek

alacsony aránya, hanem a kerületek nagy népessége is meghatározó tényező. Budapesti átlagot nézve az egy főre jutó közhasználatú zöldfelület átlaga 5,4 m²/fő, amely jelentősen elmarad az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által ajánlott 9 m²/fő értéktől. Óbuda-Békásmegyér esetében a közhasználatú zöldfelületi ellátottság mintegy harmada a javasoltnak.

Ha a számítást az erdőterületekre is kiterjesztjük, akkor a III. kerület esetében javul a mutató, 20-60 m²/ fő közötti érték kategóriába kerül ezzel. Az egy főre jutó zöld-és erdőterületek szempontjából legjobban ellátott budapesti kerületek a II., XII. és XVII. Jó helyzetben vannak a III., X., XVI., XVIII. és XXII. kerületek, ahol ugyancsak a meglévő erdőterületek aránya emeli az értékeket. Ugyanezen értéket mutatja a Központi Statisztikai Hivatal adatbázisa Óbuda-Békásmegyér zöldfelületi ellátottságára vonatkozóan, mely szerint negyedik a budapesti kerületek között, beleszámítva az erdőterületeket. A közhasználatra feltárt zöldfelületek eloszlása azonban egyenetlen.

Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata a közelmúltban sokat tett a zöldfelületi ellátottság fejlesztése és a meglévő zöldterületek gondozottságának növelése érdekében. Bekapcsolódott a 2019-ben induló „1millió fa ültetése” mozgalomba, melynek keretében rendszeresen, a kerületi főkertész vezetésével tervezetten és szakszerűen, a lakóközösségek bevonásával valósulnak meg a faültetések. Az új **fásítási stratégia** megfogalmazásában a biodiverz felületek kialakítása a legfőbb cél, melynek felelős vezetője a 2020-ban kinevezett főkertész. A program a fásítás mellett a fagondozásra is figyelmet fordít. A szomszédsági egységek, kisebb lakóközösségek köreiben támogatják a lakóházak melletti kisebb kertek, zöldsávok szabad kialakítását és gondozását, ezzel erősítve a polgári környezeti felelősség alakulását. A kerületi vezetés a közelmúltban pályázatokat írt ki a lakosság minél szélesebb körű bevonására a zöldfelületek növelése és fenntartása vonatkozásában, így a lakótelepi kiskertekre és a Római-parti főveny gondozására.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Városszerkezeti, mennyiségi problémák

A szerkezeti problémák közé tartozik az egyenetlen ellátottság és hozzáférhetőség, a Dunával való kapcsolat kérdései, kisvízfolyások menti zöldfelületek hiányosságai, zöldfelületek funkcionális hiányosságai, elavulása, valamint a tagoló és összekötő, lineáris zöldfelületi elemek hiánya.

A zöldfelületek összekötő funkciójának hiánya: rossz állapotú fasorok, hiányzó lineáris elemek mellett a lakótelepi zöldfelületek funkcióhiányos állapota a jellemző, ugyanakkor számos jó példa került már megvalósításra: Holdudvar park, Boldog Sándor István park. Ezek mellett a rekultivált agyagbányagödrök területén kijelölt nagy kiterjedésű zöldterületek küzdenek funkcióhiánnyal, területükön a parkerdei és sport típusú használatok meggyökeresítésével lehetne eredményeket elérni, ahogyan a Kiscelli múzeum melletti egykori bányaterületen a Golfpálya hasznosítás kiépült.

A zöldfelületi hiány elsősorban a sűrűbben lakott városrészekben és az ipari-logisztikai zónákban szembetűnő jelenség.

Esztétikai problémák

A kerületben sok helyen lehet találkozni rendezetlen zöldfelületekkel elsősorban az extenzíven hasznosított területrészekben, de a lakóterületi, lakótelepi zöldfelületek esetében is tetten érhető az alulgondozottság. A kerületi fasorok kezelése, állapotának fenntartása elmarad a kívánalmaktól. Szintén nagy esztétikai konfliktusforrás a gazdátlan vagy elhagyott telkek területének rendezetlensége. Jelen állapotában a Római-part és a Hajógyári szigeten található nagypark egyes részei is meglehetősen elhanyagolt képet mutatnak. A környezetminőségi problémák abból is fakadhatnak, hogy a klimatikus viszonyok kedvezőtlenebbé váltak, így sok fafaj, növényfaj számára a külső környezet optimumon túli, ezért a nem várostűrő fajokat betegségek és antropogén hatások tizedelik. A felszíni vízfolyások állapotára jellemző a környezetterhelés magas szintje és az esztétikai érték háttérbe szorulása a túlzottan mérnöki, az esztétikai megfontolásokat egyáltalán nem szempontként kezelő átalakítások, fejlesztések során.

A társadalmi környezet okozta problémák

A zöldfelületek használatával kapcsolatos leggyakoribb társadalmi problémák: a közbiztonsági problémák, a parkolási kérdések, a vandalizmus, a városi kutyatartás kérdései és a közegészségügyi problémák. A kerületben mindegyik konfliktus megtalálható a legtöbb zöldfelület esetében. A közterületekkel szembeni társadalmi igény a korszerű, funkciógazdag kialakítás, a "víz" jelenléte, a rugalmatlan funkcionális kialakítás, a zöldterületek rendezvénytér célú használata, a fenntartottság. Ezek az igények a kerületben csak rendkívül korlátozott mértékben teljesülnek. A rendezvénytér célú használat legjelentősebb mértékben a Hajógyári szigeten van jelen, emellett nagy terhelésnek van kitéve például az Óbudai Amfiteátrum, a Faluház előtti zöldfelület és a Zichy-kastély belső udvara is. Ezek olyan mértékű terhelést rónak a zöldterületre, amelyet az csak egyre korlátozottabb mértékben tud kiheverni.

A gazdasági és igazgatási környezet okozta problémák

A gazdasági jellegű problémák között jelen van a rövidtávú gazdasági célok előnyben részesítése a zöldfelületek rovására, az olcsó megoldások, a zöldfelületek fenntartásának alulfinanszírozottsága, a gazdasági szereplők érdektelensége. A szabályozási, igazgatási jellegű problémák közé sorolható jelenleg a kerületben a zöldterületek alacsony fokú védelme a forgalomtechnikai, árvízvédelmi beruházásokkal szemben, a zöldfelületi leltár, kataszter hiánya, a kerületi felelős (önkormányzati főkertész) intézményének hiánya. A kapacitás- és forráshiány befolyásolja a zöldfelület fenntartási feladatainak elvégzését a fővárosi és a kerületi zöldterületek esetén is; a kétszintű önkormányzatiságból fakadó tisztázatlan kezelési kérdések (zöldfelületi leltár összeállítása akadozik, fővárosi és kerületi fenntartású területek elkülönítésének kérdései, hiányzó kezelési terv) és a kooperáció alacsony szintje jellemző a két önkormányzat között.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. *A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata*

A városrész területe már az ókortól kezdve lakott volt és a történelem folyamán több korszak jelentős lenyomatot hagyott rajta. A kerület nagyobb szerkezeti egységein belül az utcahálózat és a telekszerkezet kialakulását a történelmi fejlődés, az egyes korszakok városépítészeti irányzata, valamint a domborzat viszonyai határozták meg. Így más-más struktúra alakult ki a hegyvidéki területeken, a történelmi városmagban, a lakótelepek esetében és a mai kor új beépítési típusa a „lakóparkok” és üzleti parkok által meghódított területeken. A kerület ezért igen heterogén, eltérő adottságú területekből áll. Szerkezetét három fő közlekedési útvonal határozza meg: a Szentendrei út, az Árpád híd – Vörösvári út – Bécsi út vonala és a kerületet keresztben átszelő vasút. Ez a három fontos útirány szinte átjárhatatlanul szakítja több részre Óbuda-Békásmegyer területét.

Az egykor önálló település központi részét a mai Árpád híd budai hídfőjénél húzódó egyházi (a mai Fő tér környéke) és világi (királyi, majd királynéi) területek alkották (a mai Flórián tér – Lajos utca környéke). A 70-es, 80-as években itt épült meg Budapest egyik legnagyobb lakótelepi zónája, a Szőlő utcai lakótelep, melyben Óbuda összlakosságának mintegy 70%-a élt.

A kerület nyugati részén (a hegyvidék lábánál) északon, a vasúttól északra lévő kerületrészen a lakótelepek mellett domináns területhasználat a családirházas, kertes beépítés, amely jelentős kontrasztot alkot az intenzív beépítésű nagyvárosias területekkel. Óbuda-Békásmegyer déli kerületrészeit kivéve, jellemzően hiányzik a keretes, zártudvaros és az átmenetet képező kisvárosias beépítés. A terjeszkedő kerület külső zónájának kerületrészei, jellemzően tehát lakóterületek voltak, amelyek körbeölelik a mostani kerület közepén zárványként megmaradt, hajdan még a város szélén lévő gazdasági területeket.

A kerület területfelhasználását tekintve uralkodók a lakóterületek. Több, nagy kiterjedésű nagypaneles lakótelep is épült és a családi házas beépítés is jelentős területen húzódik. Utóbbiba tartoznak a hegyvidéki területek, Békásmegyer-Ófalu és Csillaghegy–Rómaifürdő térsége, előbbibe pedig az intenzív beépítésű, békásmegyeri, Kaszásdűlő, óbudai és Árpád fejedelem úti lakótelep.

Sajátos beépítést képviselnek a Római-part menti átalakuló üdülőterületek, a csónakházakat kiszorító „lakóparkok”, szolgáltató létesítmények (étterem, szórakozóhely), alakítva a természetes állapotában megmaradt partszakaszt, valamint a Rómaifürdő és az Óbudai-sziget Duna menti területei, melyek a vízisportok, a pihenés és szórakozás helyül szolgálnak.

Jelentős összefüggő gazdasági terület alkotja Kaszásdűlő városrész nagy részét. Kaszásdűlő és a Duna (Aquincum városrész) között kereskedelmi és gazdasági funkciójú, valamint irodaterületek helyezkednek el (Auchan áruház, Graphisoft park). Ma is a városképet meghatározó elemei a kerületnek a XIX. század jelentősebb ipari épületei, mint a Gázgyár, a textilgyár, a téglagyár, a hajógyár védett épületei és épületegyüttese. Egymáshoz közel

található az egykori textilgyár, a Goldberger és a hajógyár gazdasági területe. A Bécsi út mentén hosszan elnyúló központi vegyes területen elsősorban a kereskedelmi létesítmények a meghatározóak. A Szépvölgyi út mentén elhelyezkedő Szépvölgyi Business park nagy kiterjedésű irodaházak terület. Az említettek mellett a kerületben több helyen foltokban jelennek meg a gazdasági funkciók.

Városképi szempontból meghatározóak a volt iparterületeken megjelent bevásárlóközpontok, üzletházak szabadon álló, nagytömegű beépítései is. A kerület sokszínű beépítése a városrészeken belül jellemzően homogén foltokban jelenik meg. Az egyes jellegzetes beépítés típusok jól elhatárolhatóak, egyedül csak a nagyobb közlekedési útvonalak mentén alakultak ki olyan egyedi beépítések (szolgáltató és kereskedelmi sávok), melyek elkülönülnek a városrészek jellemző lakóterületi beépítéseitől.

1.14.1.2. *Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok*

Budapesten a III. Kerületben található a legnagyobb területen termőföld (a Földhivatali alaptérkép adatai alapján). Ennek részben történeti, illetve domborzati okai vannak, hiszen elsősorban a csúcshegyi zártkert, illetve az ettől délkelet felé húzódó hármashatárhegyi erdők teszik ki a termőterület több, mint felét. A termőterületek művelési ágankénti felosztásában látszik, hogy Óbudán erdőből található a legtöbb, valamint jellemző még a gyümölcsös is. Konfliktusként jelentkeznek igen sok helyen a nagyon apróra darabolt telkek, melyek önmagukban véve alkalmatlanok a megállapított területhasználatra. Ezzel szemben azonban a hiányos infrastruktúra a lakóterület kialakítását sem teszi lehetővé, annak ellenére, hogy sok telken illegálisan kialakított lakóházak találhatóak. Ez egy fontos környezeti (szennyvízkezelés, földgazdálkodási) és területfejlesztési kérdés, amelynek kezelésére már több tanulmány is készült, például Csúcshegy – Megalapozó Vizsgálat, 2016.

HELYZETÉRTÉKELÉS - egyszerűsített SWOT analízis

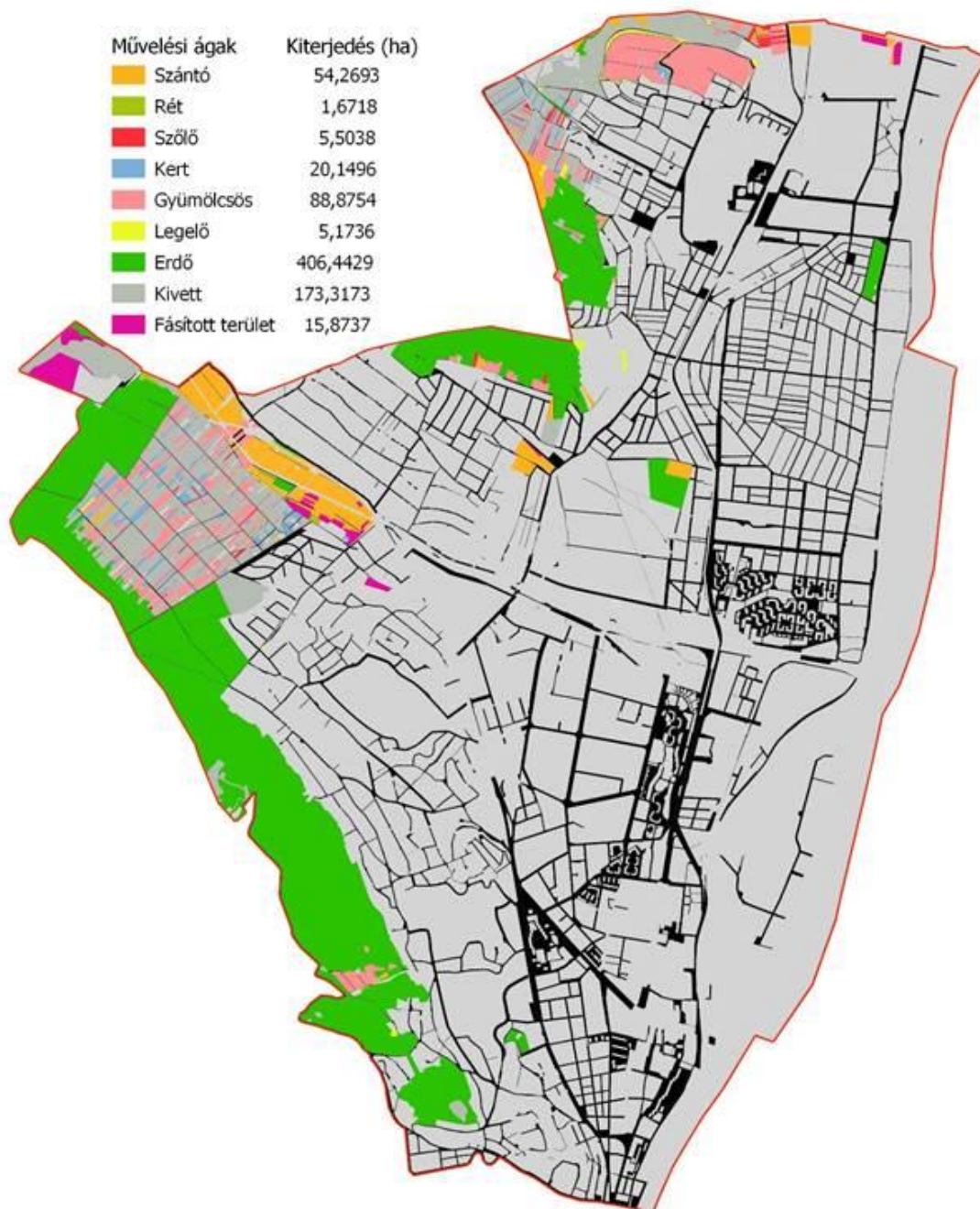
ERŐSSÉG	GYENGESÉG
<ul style="list-style-type: none"> • Természetközeli környezet • Kertes nagy zöldfelületű telkek • Erdősáv >> védelem • Kicsi a környezeti terhelés • Egyszerűen szabályozható szerkezet • Épített értékek: római villa, Ecker kereszt 	<ul style="list-style-type: none"> • Fejlesztés lehetőségét a törvények akadályozzák • Keskeny dűlőutak akadályozzák a közmű- és útépitést • Rossz megközelítés, kevés keresztutca • Burkolatlan utak • Hiányzó közösségi közlekedés • Hiányzó infrastruktúra • 120 kV biztonsági övezete • Nem legalizált lakások • Komfort nélküli lakások aránya magas
LEHETŐSÉG (kihasználható)	VESZÉLYEK (bekövetkezhet)
<ul style="list-style-type: none"> • Természet >> turisztikai potenciál • Távolban új fejlesztési terület lehet • Energiával részben ellátott • Áttekinthető telekstruktúra • Egybefüggő önkormányzati tulajdonok • Hatályos szabályozás támogatja a közterületi szélesítést, telekredezést 	<ul style="list-style-type: none"> • Későbbi rendezést akadályozhatják a spontán építések • Geotechnikai problémát okozhat a szennyvíz elvezetés hiánya • Spontán fejlődés miatt távolban elmaradott területté válhat • Fővárosi infrastruktúra fejlesztés elmarad a területen kívül – fejlesztés elmarad

44. táblázat SWOT analízis Csúcshegy fejlesztésére

Forrás: Csúcshegy – Megalapozó Vizsgálat, 2016

Csúcshegy – Megalapozó Vizsgálat, 2016-os főbb megállapításai:

- a művelésből kivett terület aránya 51%.
- bár a hivatalos adatok szerint a területen található épületek száma összesen 1035 darab, a helyszíni szemlén 1735 épület volt található a területen, melynek 20%-a lakó funkciójú.
- bár az itt élő lakosság élvezi az „elhagyatottságot”, de az alapvető szociális háló, intézményi ellátottság nem biztosított.
- nincs törvényi realitása az átminősítésnek sem a fővárosi sem a kerületi szabályozás során.

30. térkép Óbuda területe művelési ág szerint
Forrás: Saját szerkesztés, önkormányzati adatok alapján

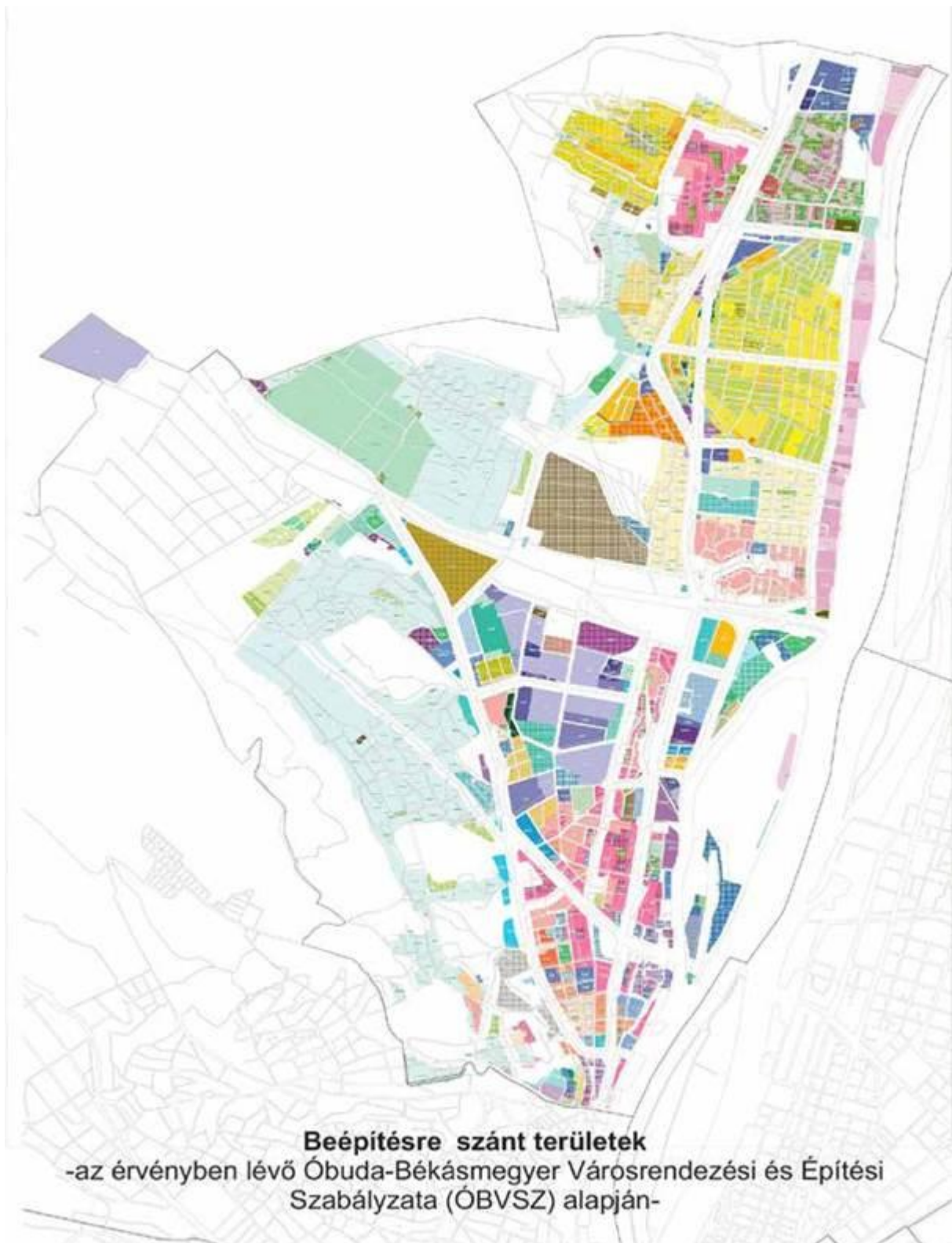
1.14.1.3. *Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek*

A kerület beépítésre szánt és nem szánt területeinek aránya, összefügg a Fővároson belüli elhelyezkedésével, mivel a fővárost körülvevő zöld gyűrű része Óbuda-Békásmegyér területeinek is. A hegyvidéki területek is jelentős zöldfelületi tartalékot jelentenek a kerület nyugati területein, mint erdőterületek, míg a Duna-menti területek is, ahol széles zöld partmenti sávok alakultak ki, illetve jelentős zöldfelületi elem az Óbudai sziget is. A határ-menti területek zöldgyűrűjének része a jelentős méretű mezőgazdasági területek is, amelyek kertes mezőgazdasági területekként funkciót váltó területek, a sok illegális lakás célú építkezéssel.

A kerület jellegzetes nagy zöldfelületi elemeit alkotják a volt bánya-területek, a Bécsi úttól nyugatra lévő lakóterületek közé ékelődően. Hasonlóképpen nagy, egybefüggő beépítetlen terület a Mocsárosdűlő, amely mély fekvésű, magas vízállású terület.

A városrész belső területein a közparkok, kertek és temetők területei alkotják a beépítésre nem szánt, zöld területek hálózatát.

A beépítésre nem szánt területek jelentős területei még a közlekedési területek, amelyek a kerületet átszelő főútvonalak, a vasút és kapcsolódó közlekedési logisztikai területeit alkotják: a parkolók, vasútállomás, rakodó területek. A beépítésre szánt területek az e területeken kívüli, további területek, amelyek a kerület döntő hányadát alkotják: lakó, városközponti, intézményi, gazdasági, rekreációs stb. területek, amelyek településszerkezeti összefüggéseit az alábbi térképi mellékletek mutatják be.

31. térkép A III. kerület beépítésre szánt területei

Forrás: Óbuda-Békásmegyer Integrált Településfejlesztési Stratégia, 2014, ÓBVSZ alapján

32. térkép A III. kerület beépítésre nem szánt területei

Forrás: Óbuda-Békásmegyér Integrált Településfejlesztési Stratégia, 2014, ÓBVSZ alapján

1.14.1.4. *Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)*

Óbuda-Békásmegyer intézményi ellátottságának kapacitásadatait a népesség változásának összefüggésében az 1.8.1. fejezet elemzi. Ennek alapján elmondható, hogy a kerület lakosságának lélekszáma, az elmúlt tíz évben egy erős csökkenést mutatott, amely tendencia 2010-től megváltozott és már emelkedést mutat, de ami még így sem érte el a 2002 előtti állapotot. 2019-ben ez a növekedési tendencia ismét megrekedt. A változás tendenciáját, bár eléggé összetett trendek befolyásolják, de mégis elmondható, hogy jelentős mértékben a fiatal családok beköltözése befolyásolta, amely így növelte az alapfokú ellátás iránti igényt is. Ez elsősorban a bölcsődei és az oktatási intézményeinek kihasználtságát növelte, de ez a szint, még így is bőven a meglévő férőhelyek kapacitásadatai alatt maradt.

Továbbra is jellemző a kerületre a környező agglomerációs települések intézményi ellátás iránti igényének nyomása, de mivel az önkormányzati és az állami kezelésben lévő óvodai és iskolai férőhelyek száma továbbra is tartalékokat mutat, fogadni tudják a kerületen kívüli lakosság igényeinek egy részét. A probléma inkább az intézmények területi eloszlásában jelentkezik.

Az iskolai, óvodai és bölcsődei ellátás területi elhelyezkedései az intenzívebb beépítésű városközpontban, illetve lakóterületeken összpontosulnak. Különösen jó az ellátás a lakótelepeken, a jó intézményi háttér miatt. A nagykiterjedésű családiházias területek ellátási színvonala viszont alacsony, az itt élőknek messzebb kell utazniuk, ha igénybe kívánják venni a gyermekintézményeket.

A közép fokú oktatási intézményi ellátottság tekintetében is tartalékok fedezhetőek fel, amely a fiatalok létszámának több éves folyamatos csökkenő tendenciájának köszönhető.

Megfelelő ellátást biztosítanak a különböző szociális intézmények is a kerületben, amelyek az önkormányzati üzemeltetésűek mellett kiegészülnek az egyéb, pl. egyházi és szeretetszolgálati fenntartású intézményekkel.

Az egészségügyi alapellátás intézményeiben az orvosi munkahelyek száma valamelyest csökkent, de nem jobban, mint a lakosság és az orvosi esetek csökkenésének aránya.

Az egészségügyi ellátó intézmények és a további intézmények (művelődési és kulturális, hitéleti, sport- és rekreációs és igazgatási és igazságügyi) tekintetében is megállapítható, hogy területi elhelyezkedésük - az oktatási intézményekhez hasonlóan – a jelenleg átalakuló lakóterületi igényeknek nem felel meg. Jellemzően a sűrűbben lakott, a jó közlekedési infrastruktúrával rendelkező területek a jobban ellátottak, ezzel szemben a családi házas területek kevésbé.

1.14.1.5. *Alulhasznosított barnamezős területek*

A „barnamező” a használaton kívül került vagy jelentős mértékben alulhasznosított, általában leromlott fizikai állapotú és jellemzően szennyezéssel terhelt egykori iparterületet, gazdasági területet, vasútterületet, illetve felhagyott katonai területet, laktanyát stb. jelenti. Ezek jelenlegi állapotukban a környezetükre is kedvezőtlen hatással vannak, így kerületi érdek ezeknek új funkciót és fejlesztőt találni. Ezeknek a területeknek a hasznosíthatósága azért

nehéz, mert a jelenleg meglévő épületállományának műszaki állapota, kialakítása, illetve tulajdonosi szerkezete miatt, vagy a területen lévő örökségvédelmi érték miatt gazdaságosan már nem hasznosítható, így annak hasznosíthatósága jelentős kezdeti befektetést igényel és a telekérték ezekben az esetekben igen alacsony. Ezek a területek nem csak problémát jelentenek, hanem egyben fejlesztési potenciált is: a fővárosi fejlesztési stratégiák fókuszában vannak, hasznosításukra a jövőben nagyobb figyelmet fognak fordítani és a megújuló kreatív iparágak fontos célterületei lesznek.

A Budapest 2020 – Integrált Településfejlesztési Stratégia az alábbiakat írja a beavatkozást igénylő területekről:

„A használaton kívüli, illetve alulhasznosított barnamezős területek jelentős területi tartalékot adnak a város későbbi fejlesztéseinek, lehetőséget biztosítanak városias funkciók elhelyezésére. A kialakuló struktúra kiemelt tengelye a Duna, melynek part menti részei az átmeneti zónában egybeesnek az elsődleges fejlesztési céltérsegekkel. Ezek lesznek a város legfontosabb célterületei, itt egyszerre teljesül a barna mezőkkel szembeni elvárás és a Duna menti kulturális és turisztikai fejlesztések differenciált megjelenése.

A barnamezős területek hasznosítása a város elsőrendű fejlesztési érdeke, melyben a főváros szerepvállalása is kiemelt jelentőségű. Az önkormányzatok szerepe a barnamezős fejlesztések beindításában a tulajdonviszonyok rendezésének, kármentesítésre vonatkozó pályázati rendszer kidolgozásán át, a kockázatok csökkentését és a kiszámíthatóságot biztosító támogató ügynökségek létrehozásáig sokrétű lehet. Szintén jelentősen hozzájárulhat ezeknek a területeknek az átalakulásához az ingatlanfejlesztés keresleti oldalának „erősítése”, az igények, érdeklődés felkeltése, Budapest, mint beruházási, befektetési helyszín előnyeinek, értékeinek promóciója.

Az alábbiakban Óbuda alulhasznosított területei kerülnek bemutatásra.

Óbudai Téglagyár: (Bécsi út-Pomázi út, hrsz: 19916/13)

Az eredeti funkciója széntüzelésű téglagyár. Telekméret: 111 550 m². A tulajdonosa Budapest Főváros Önkormányzat. A terület tulajdonosváltás és fejlesztés alatt. A területen a Festo Kft. tervezett bontási munkákat végezni, új telephely kialakítása céljából (környezetkímélő gazdasági funkció számára, ahol finommechanikai összeszerelést végzett volna) Azonban 2017-ben az ingatlan a METZGER TRANSPORT Korlátolt Felelősségű Társaság tulajdonába került és a bontási munka azóta sem került elvégzésre.

BUSZESZ Élelmiszeripari Zrt. (Sorompó utca 1., hrsz: 18380, 18391)

A BUSZESZ Élelmiszeripari Zrt. több mint 150 éves múltta visszatekintő közép-nagyvállalat volt, pár év üresen állás után a BigGeorges ingatlanfejlesztő kezdte el a Waterfront City nevű lakónegyed tervezését. A kivitelezés megkezdésekor rendkívüli, tucatnyi régészeti korszak emlékéit tartalmazó régészeti leletet találtak az ásatást végző Budapesti Történeti Múzeum munkatársai. A BTM a feltárás során több hírt is közölt ezzel kapcsolatosan[1], azonban a beruházó-fejlesztő BigGeorges nem nyilatkozott terveiről módosításáról. Nyilvánvaló azonban, hogy a tervezett terület déli részén – az eredeti terület harmada – nem fog megépülni az eredetileg tervezett teljes lakópark.

Budapesti Harisnyagyár (Bogdáni út 1., hrsz: 19250/6, 19250/8), a tulajdonos: Viking Ingatlanforgalmazó és Hasznosító Zrt., építés éve: 1923-1935. Építészeti értékek: főépület, víztorony, kazánház (helyi védettségre előterjesztve). A telek 25 188 m², ebből beépített terület 47,1%, ami 11 863 m². A terület fejlesztését kezdeményező fejlesztővel az Önkormányzat településrendezési szerződést kötött. A távlati fejlesztési cél intézményi és lakó funkció céljára történő fejlesztés. A tervezet szerint a Promenád projekt észak felé ezen a területen keresztül folytatódik majd és halad keresztül, tovább északi irányban, a Duna-part felé. A szerződés szerint a fejlesztő kötelezettsége lesz a Bogdáni út és a Szentendrei út csomópontjának fejlesztése. Jelenleg a fejlesztés megindítása a válság miatt várat magára.

Óbudai Malom (Hévízi út 1., hrsz: 16916/2), tulajdonos: Recovery Ingatlanhasznosító Zrt., telek: 8 316 m², jelenlegi beépítés: 1 368 m², eredeti funkció: élelmezési raktár, majd malom, amelynek jellegzetes karakterű épületei részben ma is állnak. A terület jelenleg egy félbehagyott lakóingatlan fejlesztés miatt vált a környezetére kedvezőtlen hatásúvá.

Goldberger gyár (Lajos u 136., hrsz: 19916/13). Eredeti funkció: képfestés, textilgyár, 1997-ben megszűnt a gyártási tevékenység. Jelenlegi használat: többnyire használaton kívüli, 1999-től részben múzeum, a többi részén irodaházként üzemel, vannak bérlői a területnek. Tulajdonjogi visszásságok ismertek itt, az ingatlan határ rendezetlensége miatt, amely nehézséget okoz a telek hasznosításában.

Óbudai remíz (Vörösvári út 111-117., hrsz: 16911), telek: 9 809 m², építés éve: 1907, eredeti funkció: villamos és troli kocsiszín, jelenleg teljes egészében használaton kívül, 1996 óta. A területen régészeti feltárás folyik, amelynek eredményeként jelentős régészeti érték került elő. Az ingatlan hasznosíthatósága egy összetett probléma, mert előbb meg kell találni azt a funkciót és építészeti megoldást, amely az örökségvédelmi szempontoknak is meg tud felelni.

Gázgyár (Gázgyár u. 1-3, hrsz: 19333/51,52), telek: 27 ha, amelyből a Grafisoft Park megfejlesztett területe: kb 10 ha. A terület beépítésének éve: 1913, eredeti funkció: szénből városi gázt előállító üzem, jelenleg részben már fejlesztett terület, a Grafisoft irodaparkot alakított itt ki, amely további bővítése várható a közeljövőben, legújabb bérlője a területnek az IBS egyeteme lesz.

1.14.1.6. *Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület*

A KSH meghatározása szerint: „azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot.” Ez egy nagyon komoly kritérium, melyre Óbuda területén nem található példa.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. *Telekmorfológia és telekméret vizsgálat*

Óbuda telekállomány szempontjából meglehetősen heterogén képet mutat, számos különböző adottságú terület különíthető el. A legősibb, mezőgazdasági használat révén kialakult formától kezdve, a római kor lenyomatain, a tatárjárást követő újjáépítéseken, a 19.

századi polgári és ipari építkezéseken, a 20. század második felében zajlott iparosított technológiájú lakótelepek létrejöttén át, egészen a közelmúltban „kiszabályozott” a 21. század igényeinek megfelelő telekstruktúráig találunk különböző morfológiájú telekcsoportokat.

A kerület peremterületein található a hagyományos kistelkes (szalag, nyeles, hegyvidéki, mezőgazdasági) telekstruktúra. A történelmi települési környezetet tükrözik és máig fenntartják a nem jelentős változással érintett falusias településrészek és a városközpont területe. Jelentős morfológiai változást jelentett a XX. század közepi mennyiségi lakásépítés a több tízezres lakosságú lakótelepeivel, a szintén XX. századi iparterületi fejlesztések, valamint a hegyvidéki lakóterületi beépítések a XX-XXI. század fordulóján.

A fenti telekmorfológiai besorolást az alábbi ábrákkal szemléltetjük, megnevezve az azokra jellemző városrészeket.

	MEGNEVEZÉS	JELLEMZŐ TELEKMÉRET (m ²)
1	Mezőgazdasági terület szalagszerű telkekkel	1 850–2 000
2	Lakóterület szalag és nyeles telkekkel	970-2 200
3	Lakóterület hegyvidéki telekstruktúrával	1 050–1 300
4	Történelmi falusias lakóterület	400–1 400
5	Kortárs, egyedi kialakítású lakóterület	1 000–1 100
6	Történelmi városközponti lakóterület	300 – 500
7	Úszótelkes lakótelep	2 100
8	Telepszerű lakótelepi struktúra	3 500–8 000
9	Hosszú, keskeny telkes, keskeny utcás lakóterület	600
10	Derékszögű úthálózat, 1:2 arányú telkek	1 100–1 500
11	Gazdasági terület változó telekállománnyal	17 000
12	Felaprózott és nagyméretű, egykori mezőgazdasági telkek	5 000–9 5000

45. táblázat Óbuda-Békásmegyér különböző morfológiájú telkei és jellemző telekméretei

Forrás: Ingatlannyilvántartás

Az alábbiakban az egyes városrészek szerinti jellegzetes beépítési és tájhasználati karaktereket, illetve az azzal szerves kapcsolatban lévő telekmorfológiát mutatjuk be.

ÚJLAK VÁROSRESZ

Az Újlaki terület Óbuda déli városrésze, az Óbuda-Újlak és a Kis-Kecskehegy területekből áll. Ez a terület az ősi városmag városszerkezetét megtartva keretes zártudvaros zárt sorú beépítésű, ami a városrész egyedi karakterét adja. A Szépvölgyi út mentén a Kis-Kecskehegyen irodapark kialakítására került sor az elmúlt évtizedekben, ami ennek a parkjellegű beépítésnek megfelelő, nagytelkes telekstruktúrával rendelkezik.

ÚJLAKI RAKPART VÁROSRÉSZ

A Duna melletti városrész, a kerület revitalizációs és sportolási célú területei találhatóak, amelyen nagytelkes kialakítású, laza beépítésű vízparti területek helyezkednek el. Megjelenése összhangban van az azonos funkcióra tervezett területhasználattal.

SOLYMÁRVÖLGY VÁROSRÉSZ

A Solymárral határos városrész az Aranyhegyi patak völgye, amely egyben egy közlekedési folyosó, a 10-es út és a vasút közlekedési infrastrukturális elemei számára. Az infrastruktúra elemek védőtávolságai által lefedett mezőgazdasági területek hosszú szalagparcellás területek, amelyeken itt-ott beépítés is található.

RÓMAIFÜRDŐ VÁROSRÉSZ

A városrész a gázgyártól északra található terület, amelyen három, egymástól karakteresen különböző területhasználatot és ennek megfelelően eltérő telekmorfológiát találunk. Az egyik a szabadidős funkciók számára kialakított, nagytelkes ingatlanok, amelyen a Római Strandfürdő, a Római Camping és a Római Kalandpark területei találhatóak. A másik a Római lakótelep, melyen a lakótelepekre jellemző, a beépítés egyedi karakterét követő telekstruktúrát találunk, amely részben úszótelkes, vagy telkes beépítésű, de az épületekhez tartozó telekméretet majdnem minden esetben kicsi, így ezeket nagyméretű, összefüggő közterületi zöldterületek övezik. A harmadik a Rómaifürdő kertvárosi beépítési lakórésze, hagyományos telekstruktúrával, családi házas beépítéssel.

RÓMAI PART VÁROSRÉSZ

A Római-part – amely a Pünkösdfürdőből, a Kossuth Lajos üdülő partból és a Római partból áll – jellemzően nagy telkes, szabadidős, pihenő és üdülő területeket jelent. Ezek telkei a Nánásy út és a Duna-part közötti átmenő telkek, vagy úttal feltárt kisebb bokros beépítést mutatnak, szállodákkal, vagy szállás jellegű funkcióval, többlakásos lakóépületekkel és apartmanházakkal.

ÓBUDAI-SZIGET VÁROSRÉSZ

A szigeten most szabadidő funkciók és irodai jellegű, illetve gazdasági célú funkciók számára kerültek kialakításra a területek és a meglévő beépítések, pár ezer m²-es kialakítástól, egészen a több hektárig a Duna menti területi sávban. Vannak olyan közös célú zöld területek is itt kijelölve, amelyek többségében magánkézben vannak. Találhatunk kiterjedt méretű erdőterületeket, parkokat, amelyek körbe ölelik a sziget beépített területeit. A sziget közepén tervezett nagy kiterjedésű közpark jellegű, szabadidős funkciók a Duna-partot is elérik. A közcélú funkciók sok esetben magáningatlanokat is érintenek, a sziget derekánál.

ÓBUDA VÁROSRÉSZ

Óbuda városrész a kerület központi területeit fedi le, ahol fontos közúti csomópont is található, itt a 10-es és a 11-es út találkozik. Értelemszerűen a központtól a Duna felé eső területrészek őrzik főként a régi városrész nyomait, belső zártudvaros vagy keretes, zárt sorú beépítéssel, mint pl. a Szentlélek

tér és környéke. A Szentendrei út és a régi városmag között, illetve attól északra, lakótelepi beépítést találunk jellemzően úszótelkes kialakítással, nagy közterületekkel körülvéve. A társasházak telekstruktúra is megtalálható itt, zártsorú, beépítéssel, olykor kedvezőtlenül kicsi telkeken is, sűrű beépítést alkotva. A városrész nagy részét az a 11-es és a 10-es főút csomópontja képezi, amelynek környezetét a lakótelep jellegű területhasználat jellemzi, karakter nélküli és kiterjedt méretű közterületi zöldfelületekkel. A Bécsi út keleti oldalán városias, keretes beépítésű társasházak terület található, beállt telekszerkezettel.

MOCSÁROSDÚLÓ VÁROS RÉSZ

A Szentendrei úttól nyugatra elterülő városrész keleti oldala beállt telekstruktúrájú, kertesközpontú családi házas és kistársasházak lakóterület, a telekstruktúra konfliktusa nélkül. Tőle délre találunk jellemzően hosszú szalagparcellás kialakult telekstruktúrát, aminek az övezeti kialakítása hosszú távon védendő területet jelez.

A tömb nagy része aránylag nagy telkes terület, kisebb szalagparcellákkal szabdalva, ahol némi beépítés is található. Ezek vizes mély fekvésű területek, amelyek korábban fejlesztési területnek voltak kijelölve. A telekstruktúra alkalmas a szabadidős, parkos zöldövezeti jellegű kialakításra. Egy-egy kisebb telektest mozaikszerűen megszakítja ezt az egybefüggő, nagy zöldfelületet, ahol jelenleg gazdasági jellegű, tanyás beépítés található.

KASZÁSDÚLÓ VÁROS RÉSZ

A városrész keleti oldalán található a Kaszásdűlői lakótelep, amely egyedi telkes kialakítással jött létre. Ez a telkes területhasználat jobban kezelhető területhasználati jogokat és tulajdonosi struktúrát eredményez, a köz és a magán szféra területhasználata és fenntartási kötelezettsége egyértelműen elválik.

A Kaszásdűlői gazdasági terület tipikusan a gazdasági területekre jellemző telekstruktúrával rendelkezik, amelyekben vegyesen vannak egész tömböket betöltő, nagytelkes telephelyek, illetve ezek parcellázásával létrejött kisebb telkek is jelen vannak. Jellemző, karakteres kialakítás a Kaszásdűlői gazdasági terület keleti oldalán található, ahol több az egybefüggő, majdnem tömb méretű telekkialakítás. A városrész déli részén telkes és társasházak lakóterületet és ennek megfelelően kialakult telekstruktúrát láthatunk. A városrész északkeleti részén már a szomszédos gazdasági területhez hasonló telekstruktúrákat találunk, illetve itt található az Óbudai temető egytelkes ingatlantestje.

HARSÁNYLEJTŐ

Hársánylejtő városrész egy új, zöldmezős területfeltárás lakóterületek számára, a mai kor igényeinek megfelelő – családi házas, illetve kis társasházak – beépítés számára. Részben csoportosított, lakóparkosított egységek, részben családi házas telkek lettek kialakítva, ezeknek megfelelő telekstruktúrával, egymástól zöldövezettel elválasztva.

HÁRMASHATÁRHEGY

Hármashatárhegy városrész területhasználatában és övezetileg is erdő terület, amelyet nagy, egybefüggő ingatlan képez. Kis mértékben, zárványszerűen megjelennek benne az erdőövezettel ellentétes használatú ingatlanok és telekméretek. A véletlenszerű beépítések

és telekalakítások többségében a II. kerületi közigazgatási határ mentén, a Hármashatárhegyi útról feltárva helyezkednek el.

CSÚCSHEGY VÁROS RÉSZ

A városrész erdőterületekkel szomszédos, kertés mezőgazdasági területnek kijelölt városrész, mely utcahálózat és telekszerkezet tekintetében ezt a területhasználatot visszaigazolja. Az alaptérkép és a légifotó vizsgálata alapján azonban a tervezett és tényleges területhasználat között lényeges eltérés rajzolódik ki, ugyanis épületekkel, lakóépületekkel, sokkal intenzívebben beépült ez a terület, mint ahogy azt az alaptérképen látjuk. Több nagyobb épület is épült itt, mint az előírás szerinti maximum. Az utcahálózat azonban kialakulatlan, az eredetileg tervezett funkcióhoz idomul, annak megfelelően keskeny utak alkotják. A területhasználat (mind a tervezett, mind a valódi) és a telekstruktúra ellentmondása ebben a városrészben konfliktust jelez. Csúcshegy északi részén működik a téglagyár, amelynek üzemi területét több nagyobb ingatlan alkotja. A gyár közterületről való megközelítése már nem a kerület közigazgatási határán belül történik. A telekkialakítás megfelel a területhasználatnak.

CSILLAGHEGY VÁROS RÉSZ

A Csillaghegy városrész Szentendrei út és Duna közé eső része kertés családi házas övezet. Többnyire családi házak találhatóak itt, de előfordulnak kisebb társasházi ingatlanok is. A telekstruktúra kialakult, beállt, jellemzően nagy problémát és kihívást nem jelent a területhasználat.

A Rókahegy felé eső városrészen már intenzívebb kisvárosias beépítést találunk, jellemzően társasházi beépítéssel és az ennek megfelelő, kialakult, beállt telekstruktúrával. Rókahegy erdős területén találhatóak kisebb ingatlanok, de jellemzően az egész egy nagy tulajdontestet alkot.

Csillaghegy Rókahegytől délre elhelyezkedő területén található a lakótelep, ahol szintén már kialakult, rendezett társasházi telkes telekstruktúra található.

A Pusztakúti úttól nyugatra részben vegyes lakóterületek, részben a Csillaghegyi Strandfürdő nagyobb ingatlant képző telke található. Csillaghegy déli területén a Pusztakúti út és Tündérliget utca környezetében lakóparkszerű beépítés, sorházas telekstruktúra, a Szentendrei út felől pedig hagyományos kertés, családi házas beépítés és ennek megfelelő, több évtizede kialakult és beállt telekstruktúra, úthálózat és tömbszerkezet található.

BÉKÁSMEGYER VÁROS RÉSZ

Békásmegyér telekstruktúráját tekintve igen összetett városrész. A Szentendrei út két oldalán húzódó lakótelep meghatározó karaktert ad a városrésznek és hagyományosan a lakótelepekre jellemző úszótelkes beépítéssel rendelkezik. A lakótelep Duna felőli oldalán jellemzően megmaradt az eredeti úszótelkes telekstruktúra, míg a Szentendrei úttól nyugatra eső oldalon már kialakult a telekstruktúra a meglévő lakóépületek körül. Az egybefüggő nagy közterületen találhatunk szigetszerűen kialakított úszótelkeket és zöldfelületeket. Továbbra is gondot okoz az összeolvadó köz és magánhasználat. A lakótelepi társasházak a

közterületeknek nem valódi gazdái, a házak közötti területek továbbra is közterületként hasznosítottak.

A Szentendrei út északi oldalán elhelyezkedő Pusztadombon kisebb társasházak karakterű beépítés alakult ki, ahol már önálló telken vannak az ingatlanok. A terület egy része itt szintén azzal a konfliktussal rendelkezik, hogy véderdő övezetben magántulajdonú telkek találhatóak.

Északi városkapu városrész egybefüggő nagy telkes terület, amely készen áll a fejlesztési elképzelések megvalósítására.

A Békásmegyeri lakóteleptől nyugatra található Ófalu, ami családi házas beépítésű lakóterület, melyen belül különböző telekhasználatokat láthatunk. Tervezett tömbfeltárások találhatóak Ófalu délnyugati oldalán, ahol még jelen van a régi, keskeny, hosszú szalagparcellás kertés területhasználat. Tehát a családi házas beépítés mellett Ófalu telekstruktúrája őrzi a hagyományos történelmi építészeti karakterhez illeszkedő beépítést. Különösen a Kőbánya utca, Perje utca, Templom utca, Szentháromság utca, Ezüsthely utca és Donát utca környezete hordozza a jellegzetes óbudai, kisvárosias jelleget öltő beépítés hangulatát. Az Ófalutól északra található Ezüsthely. véderdő övezetbe tartozik. Több kis szalagparcellás, kertés beépítést láthatunk itt, illetve egy része nagytelkes, összefüggő telekstruktúrát mutat. Ennek a közcélú használata a jövőben konfliktusokat fog generálni és megoldandó területi problémákat jelent. Józsefhegy területe mezőgazdasági övezetben található, ennek a használati módnak megfelelő keskeny, hosszú parcellás telkekkel. Az övezeti tervben is hosszú távú mezőgazdasági területként van kijelölve ez a terület, így a telekstruktúrájában változás nem várható.

ARANYHEGY-ÜRÖMHEGY-PÉTERHEGY VÁROSRÉSZ

Az Aranyhegy-Ürömhegy-Péterhegy városrész zárkertes terület volt, ami később telkes családiházas lakóövezetbe került átsorolásra. Az ebből adódó telekstruktúra átalakulás még nem zajlott le teljesen, hanem folyamatban van. Jelenleg az átalakulóban lévő telekstruktúrát látjuk itt. Megtalálhatóak még a kertés mezőgazdasági területekre jellemző kisebb, keskeny parcellás telkek és az összevont, lakóterületi normatívákat mutató lakótelkek is, amelyeken már elindultak a beépítések. Különösen a városrész északkeleti része mutat rendezett, lakóövezeti formát, míg a nyugati részen az egykori kertés mezőgazdasági struktúra rajzolódik ki erősen. Az utcahálózat képe is átminősülő formát mutat, ahol a meglévő utcák szélesítése már jelentős mértékben megvalósult, illetve a telekrendezéssel párhuzamosan, ütemezetten zajlik az előkertekből a közút céljára való lejegyzés. A városrész északi részében, a Héthalom utcától északra találhatóak ellentmondásos területrészek, ahol az övezeti terv szerinti erdőövezetben parcellázott telkek és meglévő beépítés látható.

AQUINCUM VÁROSRÉSZ

Aquincum déli részén, a Filatorigát melletti területen nagytelkes gazdasági területek találhatóak, amelyek beépültek, működő telephelyekkel, telekstruktúrájuk a gazdasági funkcióra jellemző nagyobb telekméretet mutatnak.

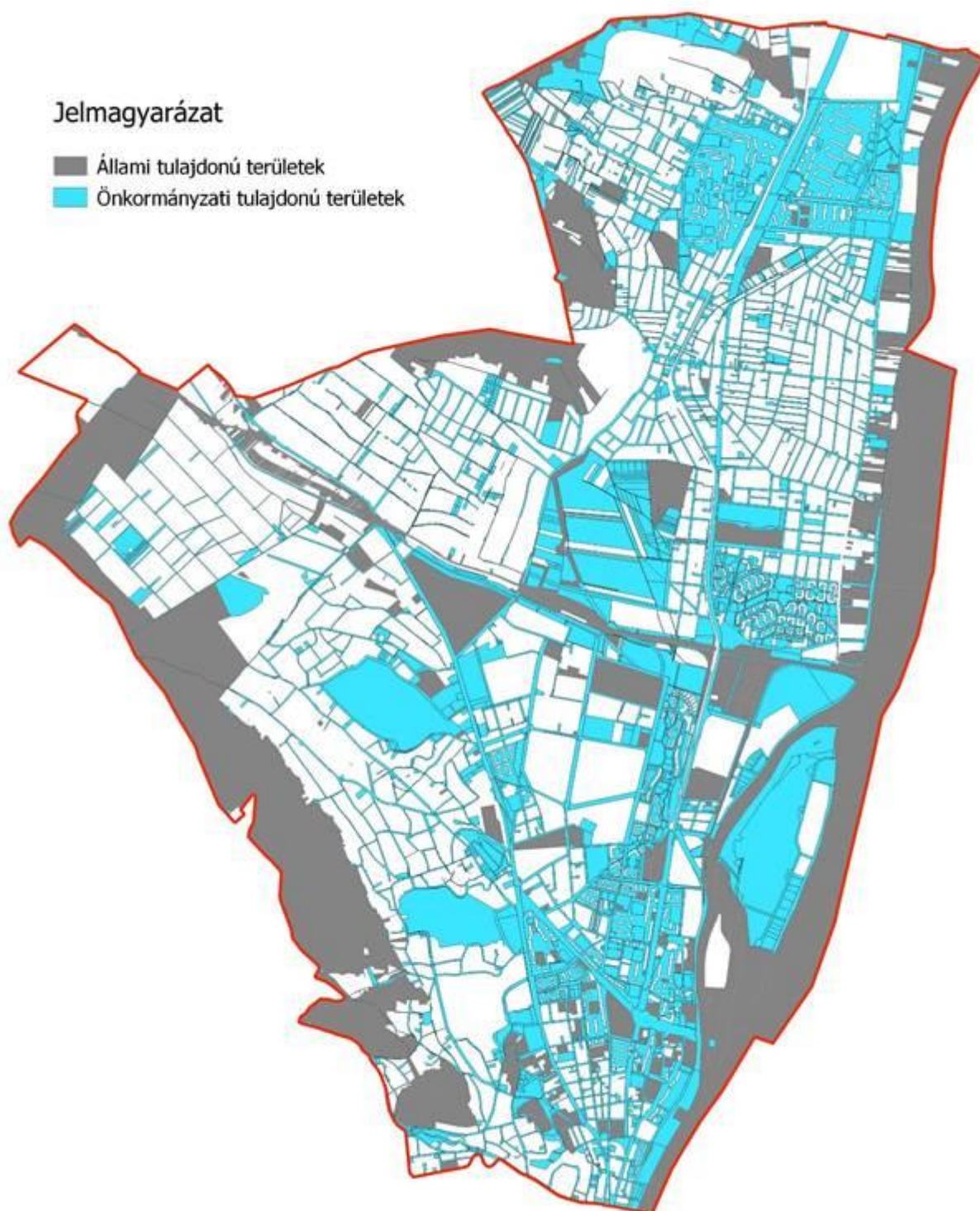
Ettől északra kertés, családi házas beépítés található, részben a Mozaik utca és Reményi Ede utca közötti szakaszon, melynek az északkeleti terület részén már nagytelkes gazdasági terület

van. A Reményi Ede utcától északra, a Dósai László utca és a Jégtörő út között gazdasági területek találhatóak, nagytelkes telekstruktúrával, egészen a Záhony utcáig. A Záhony utca és a Pók utca közötti tömb nyugati oldalán található a régészeti szempontból kiemelt jelentőségű ókori aquincumi városrész. Tőle keletre találhatóak, egybefüggő nagytelkes lakóterületen a gázgyári lakótelep társasházai, amelyek keretes beépítésben lettek kialakítva. A Duna és a Gázgyár utca között található az egykori Óbudai Gázgyár iparterületének nagytelkes struktúrájú telke, amelyből az itt megvalósuló beruházások során fejlesztési ütemeket választottak le. Telekstruktúra szempontjából nehézség, hogy az egybefüggő telephely ütemekre osztásánál, hogyan alakítható ki a belső közlekedési hálózat és az új telekstruktúra. Mivel a terület megosztása a kialakult beépítéssel és a tervezett fejlesztéssel összefüggésben kihívást jelent, ezért részletes áttekintést és szabályozást igényel. Aquincum északnyugati sarkában található területen, a Szentendrei úttól nyugatra, a vasút északi oldalára is átnyúlva közpark övezet van kijelölve. Ezzel szemben parcellázott, magánkertes telekstruktúra található itt, amelyet később feltehetően ki kell sajátítani. Ugyanez igaz a vasút északi oldalára is, ahol az övezeti terv szerint véderdő övezetbe sorolt szalagparcellás területek találhatóak, ugyanis ezek közcélú területhasználata konfliktusban van a távlati kijelölt területhasználattal. A Szentendrei út és a Zsófia utca kereszteződésénél található az Aquincumi polgárvárosi amfiteátrum, amely idegenforgalmi célú használatra kijelölt terület.

ÓBUDA HEGYVIDÉKE VÁROSRESZ

A Hegyvidéki városrész Testvérhegyre, Táborhegyre, Remetehegyre, Mátyáshegyre, Zöldmálra és Kiscellre tagozódik. Testvérhegy, Táborhegy, valamint Remetehegy telekstruktúrája és kertvárosias, illetve intenzívebb kertvárosias beépítése nagyon hasonló megjelenést és kialakítást mutat. Mindegyik beépítés körbeveszi azokat a nagy kiterjedésű, az övezeti tervben közparknak jelölt volt agyagbánya gödröket, amelyeknek a beépítése jelenleg nem lehetséges földtani okokból. Így ezek egybefüggő, nagy ingatlantesteket alkotnak a kisparcellás lakóterületi telekstruktúra közepette.

A Bécsi út mellett megjelennek a különböző bevásárló létesítmények, gazdasági területek nagyméretű telkei. Mátyáshegy telekstruktúrája az előzőekhez hasonló képet mutat, azzal a különbséggel, hogy itt az erdőterületbe csáposan benyúló beépítéseket is találunk. Ilyen a Zöldmál is, ahol a telekstruktúra azonos a fent felsoroltakkal, beépítés tekintetében a Mátyáshegygel azonos, azonban ez a városrész településszerkezeti a II. kerülethez szorosabban kötődő és onnan feltárt terület. Kiscell városrész nagyobb kiterjedésű intézményi telektesteket foglal magában, amelyeket időnként megtörnek a zsákosan feltárt lakóterületek.

33. térkép Önkormányzati és állami tulajdonú területek a III. kerületben.
Forrás: Saját szerkesztés, önkormányzati adatok alapján

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Budapest III. kerületének lakóépület-állománya az épületek építési idejét tekintve két jellemző eltérést mutat a fővárosi átlaghoz képest, annak ellenére, hogy mindegyik építési kor és jellegzetes épülettípus nagy számban megtalálható itt. A lakásállomány kiugróan nagy, mintegy 60%-os arányban az 1970 és 1990 közé eső időszakban épült, melyek a csekély számú, jellemzően önerőből megvalósult családház-építkezések mellett döntően házgyári technológiával épült lakótelepi épületekben találhatóak. A másik jellemző adat az 1990 után épült lakások 15% feletti aránya, amely a kerületnek egyfajta belső agglomerációként való szerepkörét mutatja: a nyugati peremterületeken és a lakótelepek szomszédságában nagy számban létesültek új építésű lakások a belvárosból és a kerület lakótelepeiről is kiköltözni szándékozók számára, családi házak, alacsony intenzív beépítések és lakóparkok formájában. Emellett Belső-Óbudán, különösen annak nyugati részén a kedvező infrastrukturális adottságokat kihasználva a foghíjtelkekre történő társasház-építkezés is fellendült.

Az 1970-es és az 1980-as években a főváros III. kerületében több mint 38 000 házgyári technológiával létesült lakás épült, a Budapesten épült panellakásoknak közel 25 %-a itt létesült, a panellakásoknak a lakóépület-állományon belüli százalékos aránya a III. kerületben több mint 3 és félszerese a budapesti átlagnak. Ezek a számok arra irányítják rá a figyelmet, hogy a III. kerület jövőképe szempontjából sokkal inkább kulcskérdés a házgyári lakóépületek sorsának alakulása, mint sok más budapesti kerületben.

A kerület mai arculatát döntően meghatározó házgyári lakóépületek négy jól lehatárolható területen, többen létesültek. Óbuda központjában a szanálástól megmenekült régi épületek közé ékelődve, de összefüggő területen épült fel a panellakások közel 40 %-a. A Békásmegyeren, a HÉV-vonal két oldalán létesült lakótelepeken ugyancsak mintegy 40%-a található a kerület házgyári technológiával épült lakásainak. Kisebb hányadot, minegy 10%-os arányt képviselnek az Aquincumi és Kaszásdűlői lakótelepek.

LAKÓTELEP NEVE	ÉPÍTÉS ÉVEI	ÉPÍTETT LAKÁSSZÁM
Óbudai kísérleti lakótelep	1958-1964	701 lakás
Óbuda-központ lakótelep	1972-1979	15 298 lakás
Békásmegyeri Lakótelep (I-II. ütem)	1970-1989	14 976 lakás
Aquincumi Lakótelep	1970-1989	4 532 lakás
Kaszásdűlői Lakótelep	1981-1984	3 319 lakás
ÖSSZESEN		38 826 LAKÁS

46. táblázat A lakótelepi lakások száma

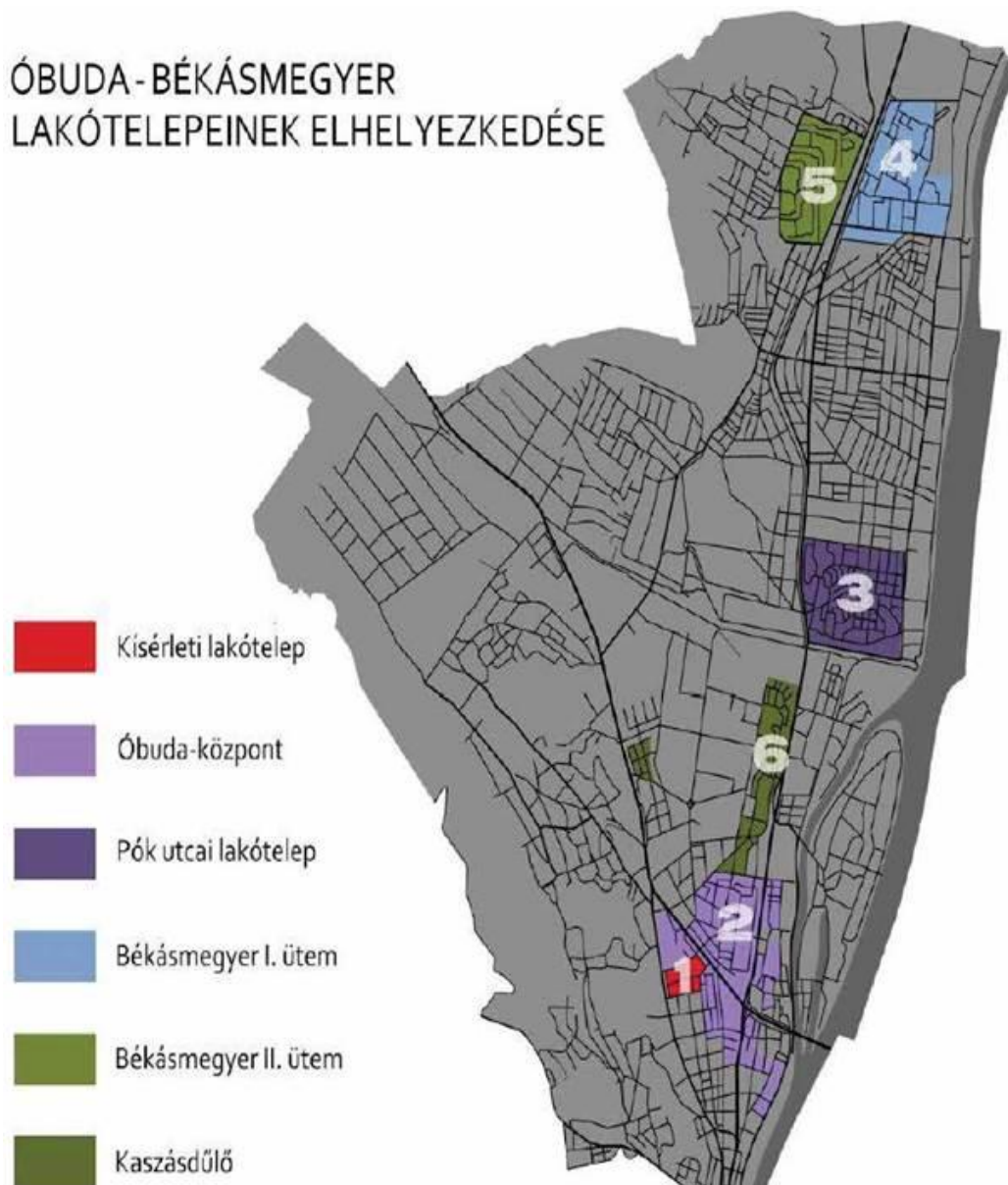
Forrás: Körner Zsuzsa – Nagy Márta: Az európai és a magyar telepszerű lakásépítés története 1945-től napjainkig

A kerületben lévő lakások döntő többsége két vagy több szobás lakás. Az egyszobás lakások aránya fajlagosan 5%-kal kevesebb, mint általában Budapesten, szembevetve a 3 vagy több

szobás lakásoknak 50%-ot is meghaladó, a budapestihez képest 10%-kal nagyobb részesedése a lakásállományból.

SZOBASZÁM	LAKÁSOK SZÁMA	LAKÁSOK ARÁNYA	BUDAPEST
1 szobás lakások	8 508 lakás	13,6%	18,6%
2 szobás lakások	22 077 lakás	35,3%	39,2%
3 vagy több szobás lakások	32 038 lakás	51,1%	42,2%
ÖSSZESEN	62 623 LAKÁS	100,0%	100,0%

47. táblázat A lakások szobaszámai
 Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

34. térkép Óbuda-Békásmegyér lakótelepeinek elhelyezkedése
 Forrás: Óbuda-Békásmegyér Integrált Településfejlesztési Stratégiája, 2014

1.14.5. Az építmények vizsgálata

Óbuda épületállományának kora, tipológiája és állapota szorosan összefügg a kerület történeti fejlődésével. Míg az Árpád hídtól délre eső területeken megmaradt néhány tömbben az eredeti, 19. század végi, 20. század eleji épületállomány, a kerület java része a 1930-as években, illetve az Árpád híd megépülte után, az 1950-es évek után alakult ki. Óbuda lakásállományának 60 %-a iparosított, házgári technológiával épült lakótelepi ház. Ez egyrészt megkönnyíti az energiahatékony felújítási projekteket, ugyanakkor az épületállomány erkölcsi avulásával is számolni kell.

1.14.5.1. *Önkormányzati épületek (intézmények), berendezések, létesítmények*

Az önkormányzati intézmények felett az önkormányzat tulajdonosi jogokat gyakorol, azok energiagazdálkodását elvben teljesen befolyásolni tudja, így e területen szinte teljes az önkormányzat mozgástere.

Az óbudai önkormányzat intézményei 2010-ben 124 épületben működtek, 2020-ban ez a szám 110 épületre csökkent. A csökkenés többek között annak is köszönhető, hogy az iskolák és gimnáziumok épülete a KLIKK hatáskörébe került át. Az önkormányzati intézmények energiafogyasztása 2018-ban az óbudai fogyasztás 0,4%-át tette ki, ami 15.141 MWh energiát jelentett. Az önkormányzati intézmények energiafogyasztása 3.921 t CO₂-kibocsátással járt.

Az EnSURE projekt keretein belül felmérésre került az egyes önkormányzati épületek hőfogyasztása, s ez alapján megállapítható, hogy az egyes intézmények energetikai korszerűsítésében jelentős potenciál rejlik.

1.14.5.2. *A szolgáltató szektorhoz tartozó (nem önkormányzati) épületek, berendezések, létesítmények*

A regisztrált vállalkozások számát tekintve a szolgáltató szektorban Óbuda a legjobbak közé tartozik Budapesten. Míg a logisztika és oktatás területén a második legtöbb vállalkozás választotta Óbuda-Békásmegyert a budapesti kerületek közül, addig kereskedelem, turizmus és vendéglátóipar, információ-kommunikáció és egyéb tudományos területen a kerületek közül a harmadik legtöbb vállalkozás található meg itt.

A szektor jelentőségét nagysága és Budapesten belüli relatív fontossága adja, ami viszont főként a 2000-es évek második felében megnyílt, hatalmas területű kiskereskedelmi létesítmények nyomán mind a lakóépületeknél, mind pedig az ipari épületeknél lényegesen nagyobb energiafogyasztással jár.

Ezen a területen az önkormányzat közvetett eszközökkel lehet hatással a szereplőkre, így lehetőségei igen széles skálán mozognak., hiszen azt nem korlátozzák az önkormányzati költségvetés adottságai. A szolgáltató szektorhoz tartozó épületek fogyasztják el a kerület területén az összes energia 16%-át, ami 741.544 MWh-nak felel meg és ez a 2018-as évben 101 kt CO₂-kibocsátással járt. A szolgáltató szektor energiafogyasztása 2018-ban a teljes épületszektor energiafogyasztásának a 23%-át tette ki (önkormányzati épületek 5 %, lakóépületek 52%). A szolgáltató szektor energiafogyasztása 2010 óta 5%-os csökkenést ért el.

1.14.5.3. *Lakóépületek*

Óbuda lakásállománya 63.410 lakást számlál a 2018-as adatok alapján. 2010-ben ez a szám még csak 61.589 volt. Ez azt jelenti, hogy 2001 és 2010, valamint 2010 és 2018 között eltelt időszakokban a lakások számának növekedése visszaesett. Az első évtizedben mintegy 5.000 lakóegységgel növekedett az óbudai lakásállomány száma, míg 2010-ben csupán 270 lakóegységgel bővült a kerületi lakásállomány, melyek átlagos alapterülete 100 m² volt. Az azóta eltelt időszakban – tehát 2010 és 2018 között további 1.562 új lakás jelent meg Óbudán. Valószínűsíthető, hogy az országos trendek figyelembevételével 2019-ben ez a szám tovább nőtt, de várhatóan 2020-tól visszaesik az új lakásépítések száma, mintegy 20%-kal.

A 2000-es évek közepén bekövetkezett bővülés ellenére domináns maradt a panellakások aránya, melyek a lakóegységeknek közel 60%-át teszik ki, igaz arányuk – az elmúlt két évtized társas- és családi ház építései nyomán – valamelyest csökkent a korábban jellemző kétharmad közeli arányhoz képest. A kétezres évek eleje óta kevesebb lett az egy lakásra jutó lakók száma: 2001-ben 2,01 ember jutott egy lakásra, míg 2010-ben ez az érték már csak 1,84 volt. 2018-ban ez a szám 126.539 lakossal számolva 1,99 fő/lakást jelent.

Óbuda összesen 3.032 önkormányzati lakással rendelkezik. Az adatfeltárás során kiderült, hogy ezekről az önkormányzat nem rendelkezik elegendő energetikai fogyasztási adattal.

A panelprogramnak köszönhetően az ipari technológiával épült lakótelepi önkormányzati lakások felújítása nagyobb számban indulhatott meg. Az önkormányzati tulajdonú lakások kezelője az önkormányzat tulajdonában álló cég, az Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat tulajdonát képező Óbudai Vagyonkezelő Zrt. Az Óbudai Vagyonkezelő társasház kezelő osztálya 2012-2013-ban jelentős fejlődésen és átalakuláson ment át (személyi, technológiai, céges felépítés). Korszerűbb, modernebb, innovatívabb társasház kezelés jött létre, amelyre a legjobb példa, hogy 2013-ban országos szinten is a legtöbb felújítás fajlagosan a vagyonkezelő által kezelt házaknál történt.

A 2013-as beruházások kamattámogatott lakás-takarékpénztári szerződésekkel kombinált finanszírozással, bizonyos esetekben Európai Unió és önkormányzati támogatásokkal kiegészítve valósulhattak meg. A felújítások során a legtöbb esetben homlokzati hőszigetelés, alsó és felső födémzsigetelés, saját hőközpont kiépítése, közös nyílászárók cseréje, valamint a tulajdonosok döntésének megfelelően a lakás nyílászárók cseréje történik meg. A felújított épületeknél fűtési célú hőenergiából 30-50 százalékos energiamegtakarítást értek el.

2013-ban 736 lakás került felújításra, az önerős beruházásokat az önkormányzat támogatta, lakásonként havi 1500 Forinttal, azaz közel 20%-kal járul hozzá a havi 6-7 ezer forintos költségnövekedéshez (5 éven keresztül).

Megvalósult felújítások:

- Lukács Gy u. 24-27, 76 lakás (100 mFt)
- Madzsar u. 5. 165 lakás. (174 MFt)
- Szinbád u. 2. 165 lakás (192 MFt)
- Margitliget u. 2- 3. 330 lakás, (172 és 192 mFt)
- 2014-ben 1000 lakás felújítása volt tervezve.

Az összesen 3.032 önkormányzati bérlakásból 2.064 panelépületben, 949 pedig téglaszervezetű társasházban található és 19 ilyen tulajdonú családi ház is van. Alapterületét tekintve ez 95 ezer m² panelt, 909 m² családi házat és közel 40 ezer m²-nyi téglépületet jelent. Ez azt jelenti, hogy a panellakások szám és terület szerint is az összes tulajdon közel 70%-át teszik ki. Az összes bérleményből a 2020 januári adatok alapján üresen áll 130 lakás, ami az összes 4,3%-a és ez 5369 m²-t tesz ki, tehát a bérbeadott terület összesen 130 ezer m². A teljes önkormányzati lakásállományból 846 lakás, azaz 27,9% van felújítva. Ez összesen 40.209 m²-t jelent. A felújított lakások közül a 2019. decemberi állapot szerint csak 17 darab nem volt kiadva.

A lakóépületek: Óbudán összességében a szolgáltatókat követően a második legnagyobb energiafogyasztók, 2018-ban az összes kerületi fogyasztás 25 %-át adták 872.043 MWh éves fogyasztással. Ezen a területen az energiafogyasztáshoz köthető CO²-kibocsátás 256,5 kt.

1.14.5.4. *Funkció, kapacitás*

Óbuda-Békásmegyer épületállománya rendeltetés tekintetében rendkívül sokszínű képet mutat, lakóépületek, ipari, kereskedelmi-szolgáltató, intézményi épületek színes skálája jelenik meg a kerületben. Ez a heterogenitás az egyes épülettípusokon belül az épületek kapacitására is igaz: sok száz lakásos panelóriások és temérdek családi ház, nagyüzemek és kis ipari munkahelyek, bevásárlóközpontok és kis szolgáltatóházak együttesen alkotják a kerület épületállományának színes szőttését.

A kerület beépített területének legnagyobb része lakóterület. Ebbe a lakóterületbe szigetszerűen ékelődnek kisebb-nagyobb, az adott városnegyedet kiszolgáló intézményterületek, ahol az alapellátás intézményei (bölcsőde, óvoda, iskola, orvosi rendelő) a vonzáskörzetnek számító lakóterületeknek többnyire a súlypontjában helyezkednek el. A lakosságszám tömörüléséhez és a fő közlekedési útvonalakhoz igazodva a közép- és felsőfokú ellátás intézményei nagyjából Óbuda központjában (önkormányzati hivatalok, gimnáziumok, főiskolák, kórház, szakorvosi rendelőintézet, múzeumok, gyűjtemények, kiállítótermek), illetve a legfontosabb alközpontban, Békásmegyeren található (gimnázium, főiskola, rendelő, művelődési központ). Az intézményi (irodai) munkahelyek az eredeti tervek szerint legnagyobb számban szintén a kerület súlypontjában, a Flórián téren létesültek volna, azonban a sokemeletes irodaházak létesítése Belső-Óbuda rekonstrukciójakor forráshiány miatt elmaradt és a mai napig sem valósult meg, így több zöld- és barnamezős intézményi központ is kialakult Óbudán (Külső Bécsi út, Szentendrei út, Graphisoft park, Kunigunda útja). A közintézmények egy része a régi Óbuda szanálástól megmenekült történeti épületeiben kapott helyet (hivatalok, múzeumok), mások a régi földszintes városszövetben mint a fejlődés úttörői épültek fel szigetként a századfordulón vagy a két világháború között (Szent Margit Kórház, Árpád Gimnázium, Főposta, Vörösvári úti, Szentendrei úti iskolák). A kerület intézményiépületállományának jelentős részét a házgyári technológiával készült épületek adják, elsősorban a lakótelepi környezetben, Belső-Óbudán, Kaszásdűlőn, az Aquincumi lakótelepen és Békásmegyeren. A mai kor igényeinek megfelelő irodai munkahelyek új építésű irodaparkokban, ritkábban foghíjtelkeken vagy régi épületek rehabilitációjával nyertek elhelyezést.

Ipari-munkahelyi rendeltetésű épületegyüttesek Óbuda-Békásmegyeren hagyományosan két nagy tömbben, a Duna mentén, illetve a kaszásdűlői iparterületen helyezkednek el. A nagy

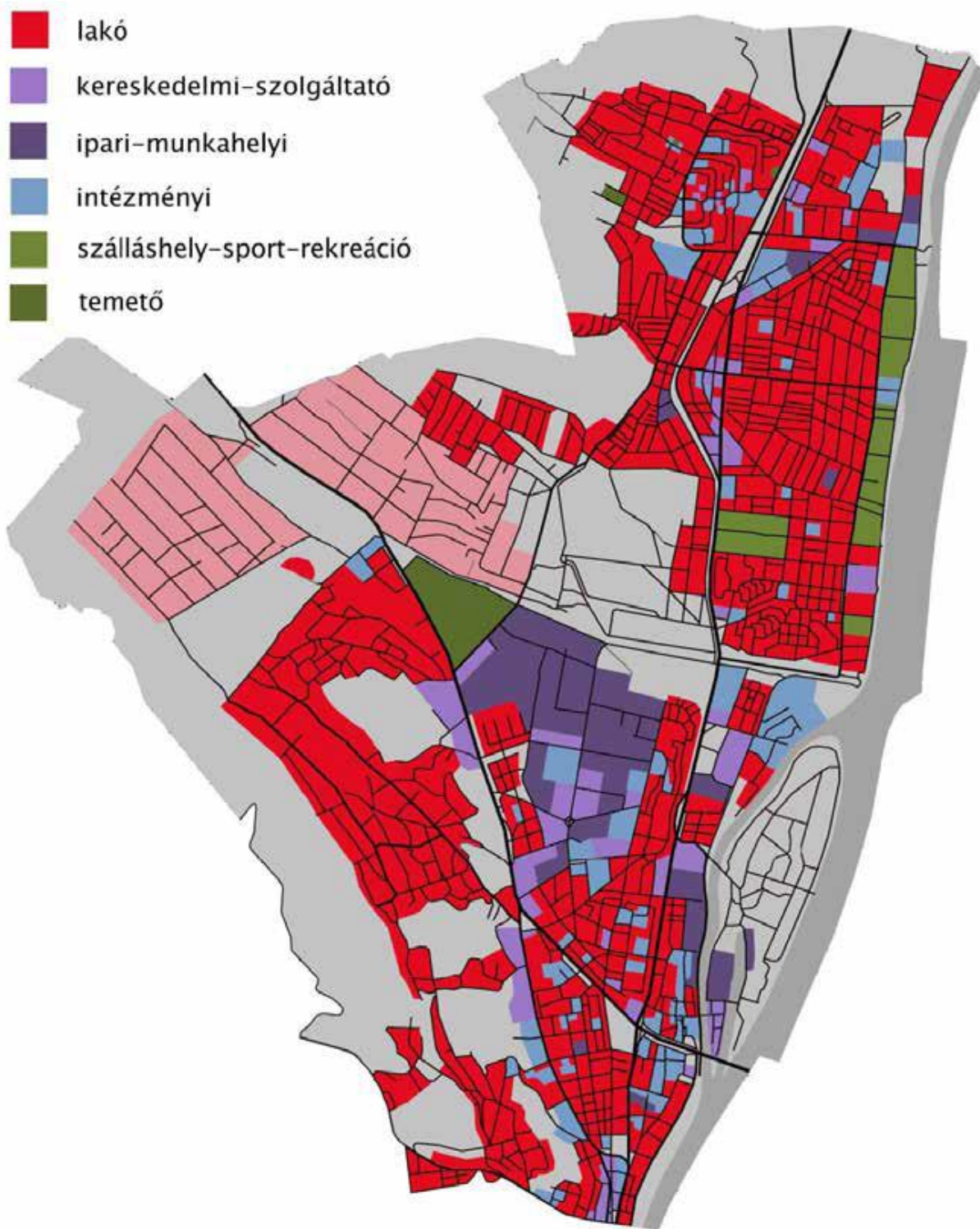
gyárak döntő többsége jó állapotú, közülük sok még hagyományosan üzemel (BUSZESZ, távfűtő művek), mások helyén új korszerű létesítmények kaptak helyet (MTVA-székház), míg egyes épülettömbök új funkciónak helyet adva második életüket élik (Gázgyár, Óbudai-szigeti Hajógyár). Néhány nagy ipari épület korábbi rendeltetésének megszüntével hasznosításra vár (Malomépületek, Remíz). A kaszásdűlői iparterületen számtalan kis- és közepes vállalkozás telepedett meg, nagyszámú újonnan épült ipari jellegű épülettel gazdagítva az átalakulóban lévő városrész képét.

A kereskedelmi-szolgáltató gazdasági funkciók a rendszerváltás óta legnagyobb számban újra lakóépületek földszintjén kapnak helyet. Kisvárosias, kertvárosias környezetben sok helyen előfordul, hogy egy földszintes épület önmagában egyetlen gazdasági rendeltetésnek ad helyet (főleg Csillaghegyen, Kaszásdűlőn és Belső-Óbuda nyugati részén). Újra az újjáépülő kisvárosi környezetben hangulatos, hagyományos bevásárlóutca- negyed van kialakulóban.

A lakótelepeken a kereskedelmi-szolgáltató funkciókat jellemzően a lakóépületek között szabadon álló formában helyezték el (Flórián téri és Békásmegyeri Piac, üzletközpontok, önkiszolgáló élelmiszerboltok, szolgáltatóházak, gyógyszertárak). Ezek többnyire ma is üzemelnek, sokat felújítottak közülük, azonban sok közülük a létesülésük óta kiújult versenyhelyzet okán mára másodvonalbeli kereskedelmi egységgé szorult vissza. Óbudán is megtalálhatóak a rendszerváltást követően létesült nagy kiskereskedelmi üzletközpontok (EuroCenter, Új Udvar, Csillagvár), a szomszédos peremterületeken (Solymár, Budakalász) korábban előnyösebb feltételek miatt előbb megjelent hipermarketek idővel belső konkurenciát kaptak (Szentendrei úti Auchan, Bécsi úti Tesco, Praktiker, BauMax, StopShop).

Óbuda-Békásmegyer területén az üdülőépületek a kerület két legfőbb természeti vonzerejéhez, a vízparthoz és a hegyvidékhez közel alakultak ki: üdülőházak, nagyobb üdülők a Római-parton, illetve hétvégi házak az Aranyhegy, az Ezüsthely lankáin.

Lakóépületek tekintetében Óbuda-Békásmegyer jellemző keresztmetszetét mutatja Budapest épület-állományának, a fővárosra jellemző valamennyi lakóháztípus jelentős arányban képviselteti magát, ez a jellegzetes összetettség és sokszínűség a kerület gazdag és minden korban dinamikus fejlődéstörténetének a leképeződése. A korábban önálló városrészekre jellemző falusias, családi házas kertvárosias, illetve kisvárosias beépítés, a nagyvárosias csatlakozó udvaros, illetve zártudvaros, valamint a hagyományos és házgyári technológiával épült lakótelepi beépítés egyaránt megtalálható. A földszintes és az emeletes lakóépületek aránya is körülbelül megfelel a budapesti átlagnak.

35. térkép Óbuda-Békásmegyér épületállományának megoszlása rendeltetés szerint

Forrás: ITS, 2016

1.14.5.5. *Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)*

Óbuda-Békásmegyer épületállományára a beépítési jellemzők tekintetében is rendkívül heterogén; ilyen fokú heterogenitás talán semelyik budapesti kerületben sem tapasztalható. A város történetének legkülönbözőbb koraiból fennmaradt, sokféle beépítési módú, egészen eltérő sűrűségű és karakterű beépítések találhatóak itt, melyek sokszor egymás közvetlen szomszédságában jelennek meg és érdekes kölcsönhatásban állnak egymással.

Az egyes városrészek történelmi magjának épületállománya, morfológiai öröksége jelentős részben fennmaradt, annak ellenére, hogy az elmúlt 50 évben bekövetkezett szanálások nagy területeken semmisítették meg a korábbi beépítési struktúrát. Békásmegyer, amely falusias település volt egészen Nagy-Budapest megalakításáig (1950), néhány utcájában hűen megőrizte a hagyományos faluképet: itt oldalhatáron álló földszintes beépítéssel találkozunk. Óbuda, amely mindig is városias karakterű település volt, nyomokban a kisvárosias múltat őrizte meg, de egyúttal a főváros hirtelen milliós nagyvárossá válásának dinamizmusa is megjelenik történelmi városképében: Belső-Óbudán és Újlakon egymás mellett mutatkozik a XVIII-XIX. századi földszintes-egyeleletes kis-városias zárt sorú beépítés, a századfordulót jellemző függőfolyosós, zártudvaros bérházak sűrű világa és a két világháború közötti időszakra jellemző, elfogadhatóbb légtérarányokat eredményező csatlakozó udvaros beépítés. A régi városhatáron kívüli kertvárosias települések, üdülőtelepek, mint Csillaghegy vagy Rómaifürdő jellemzően aprótelkes, szabadon álló beépítésűek, ahol a régi századfordulós kis villaépületek, az államszocializmus idejében épült szabadon álló „kockaházak” és a kortárs családi házak a vegyes állag és építészeti karakter ellenére homogén beépítési sűrűséget eredményeznek.

1.14.5.6. *Magasság, szintszám, tetőidom*

A régi Óbudára az alacsony beépítés volt a jellemző: a magastetős földszintes épületek kusza tengeréből egykoron csak a nagyobb középületek (templomok, városháza, kastély, posta, rendelőintézet) emelkedtek ki és csak a főváros nagyiramú fejlődésének átszűrődése (Dunaparti ipartelepek, Újlaki városrész) váltott ki a város sziluettjében érdemi függőleges növekedést.

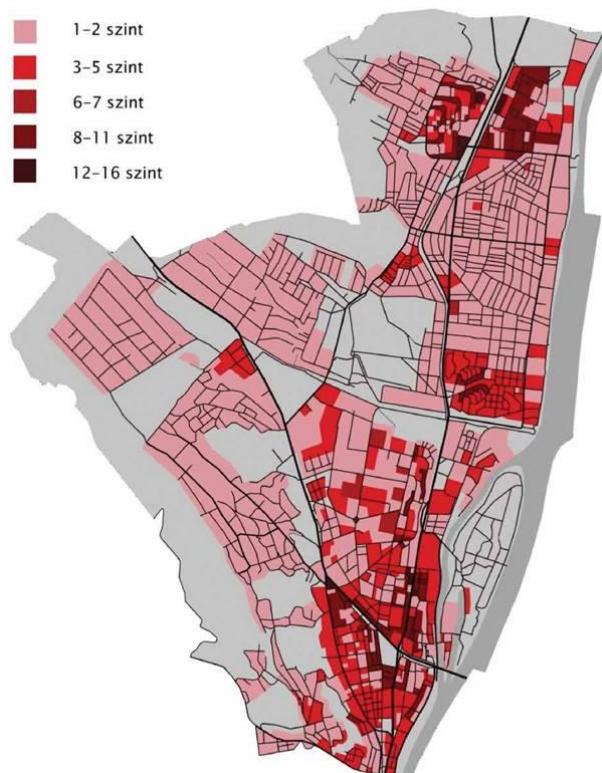
A város térbeli sűrűsödése egészen az 1950-es évekig spontán módon, jobbra vízszintesen, nyugat és észak felé való terjeszkedéssel, illetve az egyes telkek beépítési arányának növekedésével következett be. A régi városszövet szanálásával Óbudán óriási léptékváltás következett be: a korábbi térarányokat teljesen felborítva 11-12 szintes lapostetős sávházakat és 16 szintes pontházakat építettek a régi város maradványainak közvetlen szomszédságában, ezzel alapvetően megváltoztatva a kerület magassági viszonyait és utcaképét.

A régi és az új beépítés közötti kontraszt leginkább a Fő tér környékén és a Lajos utca vonalán érzékelhető: itt a megmaradt házak tözsomszédságában törnek fel a tízeleletes házgyári lakóépületek. Óbuda központjának nyugati részén, ahol már a korábbról megmaradt épületek is többszintesek voltak, a lakótelepi épületek is helyenként alacsonyabb szintszámúak, nyugodtabb utcaképeket eredményezve. Ezzel szemben Újlakon a régi földszintes épületállomány karakterét átmentve posztmodern hangulatú kisvárosias városkép alakult ki

1-2 szintes magastetős épületekből. Újlak és Belső-Óbuda forgalmasabb útvonalai mentén 3-6 emeletes zárt sorú, zárt- vagy csatlakozó udvaros, magastetős társasházak sorakoznak, azonban a Dunától, illetve Bel-Budától egyre távolodva az egységes utcaképet egyre több helyen szakítják meg földszintes, egyemeletes épületek. A többemeletes társasházakból álló városkép harmonizálódását újabban a foghíjakon és a régi házak helyén nagy számban épülő társasházak segítik.

Óbuda külső részeit, valamint Csillaghegy, Békásmegyér területeit is eredetileg jellemzően 1-2 szintes, magastetős épületek jellemezték. Ebbe a környezetbe épültek be a külső nagy lakótelepek, amelyek sziluettjeinek alakításánál alig volt szükség a környezethez való alkalmazkodásra, így változatos szintszámú és magasságú épületekből állhatott össze e városrészek karaktere. A korai lakótelepeken a tízeemeletes épületek dominálnak, később azonban a fontosabb útvonalak, csomópontok városépítészeti kihangsúlyozására megjelennek a 15 emeletes toronyházak. Békásmegyér és Óbuda későbbi beépítéseiben fordulnak elő nagy számban a három-négyemeletes emberléptékű panelházak, amelyek Kaszásdűlőn és az Aquincumi lakótelepen már magastetős formában is megjelentek.

A kortárs családi házak, lakóparkok jellemzően 1-2 szinttel és magastetővel épültek, csak újabban nyert teret lakóépületek esetén a lapostető használata. Az újabb ipari parki épületek jellemzően kevés szinttel létesültek, mivel szabad iparterületek egyelőre bőven állnak rendelkezésre, van hely a logisztikára és a terjeszkedésre.

36. térkép Óbuda-Békásmegyér épületállománya szintszám szerint
Forrás: Óbuda-Békásmegyér Integrált Településfejlesztési Stratégia, 2013

1.14.5.7. *Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok*

Óbuda sokarcú város, sajátos városképe nem is annyira a sokféleségből, hanem a sokféle karakter együttéléséből, kontrasztjából származik.

Békásmegyer-Ófalujában a régmúlt mementójaként még számos hagyományos, oldalhatárra épült tornácos falusi házat láthatunk, több közülük helyi védelem alatt is áll. Ezek foltszerűen jelentkeznek az utcaképben, összefüggő házsort sehol sem alkotnak, mindenütt betüremkedik közéjük néhány újabb, formájában csak a beépítés struktúráját és a tetőidomot megőrző épület. A régi parasztházak közül többet szépen felújítottak, így a védett utcaképnek is köszönhetően vélhetően sokáig fennmarad a régi falukép. Belső-Óbuda régi városképéből a szanálások nyomán csak az értékeesebb kisvárosias lakóházak maradhattak fenn, melyek már sehol sem alkotnak összefüggő szövetet, mivel féltömbnyi nagyságú együttesek menekültek csak meg. Ennek ellenére ezek az 1-2 szintes lakóházak a régi Óbuda világának hiteles átmentői: számuk csekély, jelentős részük védett, ezért többségük jó vagy kifogástalan állapotú; kiemelt városképi jelentőségük okán ma közfunkcióknak adnak helyet.

Budapest metropolisszá válása a nagyipar és a közlekedés szempontjából még az olyan nem frekvenciált kerületekben is fellendítette a telekspekulációt és a beépítés sűrítését, mint amilyen Óbuda belső területe. Az Amfiteátrum környékén a kisvárosias zártos beépítéshez kapcsolódóan többemeletes körfolyosós lakóházak is csoportosulnak, bár egész tömböket ez az épülettípus sem alkot Óbudán. Állapotuk többnyire kielégítő, de sok a leromlott állagú homlokzat, némelyikre a felújítás során emeletráépítés is került. A két világháború közötti időszakból és az 1950-es évtizedből számos hagyományos technológiával épült, beépítésében komponált lakóegyüttes maradt ránk Óbuda belső területén. Ezek a beépítések a kor ideológiájának megfelelően, alapvetően szerkesztésük geometriája miatt és nem alaprajzi elrendezésük kiválósága okán tűnnek ki az épületállományból, általában kevésbé vonzó lakásokat tartalmaznak, állaguk ezért is helyenként leromlott, felújításra váró. A körfolyosós beépítés felváltására bevezetett csatlakozó udvaros beépítés Újlakon és Belső-Óbudán összefüggő tömböket is alkot és emberléptékű légtérarányaival vonzó városképet eredményez.

Az óbudai kísérleti lakótelep házai között egyaránt találhatók alacsony, középmagas pontházak és sávházak – melyek a prototípusai a kerületben, és az egész országban, az 1960-as években létesült hagyományos technológiával épült lakóházaknak. A III. kerület hegyvidéki területein e korban a középosztály számára létesült tágas lakásokat tartalmazó sorházak és sortársasházak épültek, jellemzően egyedi modernista formálással. A kerület lakótelepein a tömeges lakásépítés idején nagy számban épültek egyforma épületek típustervek alapján, szélsőségesen eltérő lakásszámmal és szintszámmal. Aquincumon, Kaszásdűlő és Békásmegyer egyes részein 3-4 emeletes panelházak létesültek nagy számban. Ezek közül a korábbiak teljesen jellegtelen téglány sávház-tömbök. Az újabbak kisvárosi karaktert imitáló magastetős, előreugró erkélyes, esetenként saját kertes, garázsos, bokros vagy keretes beépítésben komponált lakóépület-tömböket alkotnak. A nagyobb lakótelepek hangsúlyos pontjait, de főleg a kivezető útvonalak tengelyét felkiáltójel-szerűen hangsúlyozzák az Óbudán és Békásmegyeren épült 15 emeletes, 165 lakásos pontházak. Pontházként, de fűrészfogas

sávházként is megjelennek Óbudán, az aquincumi és a kaszásdűlői lakótelepen a jellemzően kelet-nyugati tájolású tízemeletes ún. füles házak.

Korunk jellegzetes épülettípusai közül kiemelendők a posztmodern építészeti nyelven megfogalmazott karakterű kisvárosias zártos épületek, melyek kortárs formában és korszerű szerkezetekkel idézik fel a régi Óbuda és Újlak hangulatát. A lakóépületek közül legnagyobb számban családi házak találhatóak a III. kerületben, ezek többsége jellegtelen formálású, némelyikük tájidegen vonásokat hordoz, azonban egyre több kortárs villaépület, családi ház, nyaraló is létesül a kerület peremterületein. Óbuda-Békásmegyer lakóparkjai vegyes karakterűek, hagyományos, magastetős és minimalista, lapostetős formálású épületegyüttesek egyaránt vannak a kerületben, de földszintes, többszintes, egylakásos, többlakásos lakóépületek is alkotnak lakóparkokat Óbudán. A városba való visszatelepülési hullámnak és Óbuda belső területe felértékelődésének köszönhetően egyre több kortárs foghíjbeépítés is megvalósul.

1.14.5.8. *Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok*

Óbuda-Békásmegyer épített értékeinek rövid bemutatását a következő fejezetben tesszük meg.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. *Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag*

Óbuda azon kevés városunk, városrészünk egyike, melynek településszerkezetében ókori elődjének struktúrája a mai napig meghatározó jelentőségű. A mai Óbuda történelmi központja éppen a Római-Birodalom Pannonia provinciájának egyik legfontosabb településén Aquincum castrumjának a helyén alakult ki. A mai Óbuda-Békásmegyer fő várostengelyét adó Szentendrei út nyomvonala pedig pontosan egybeesik a római katonavárost a polgárvárossal összekötő útvonalával.

A fennmaradt és feltárt romok mindkét római településrész helyén hozzájárulnak a mai településkép alakításához. Legjelentősebb morfológiai elemként talán a tömbméretű Nagyszombat utcai katonavárosi amfiteátrum maradt ránk, melynek ellipszis alakban körbefutó alapjain hosszú ideig lakóházak sorakoztak, ily módon, szokatlan városszerkezeti elemként sokáig elrejtve maradt az időközben feledésbe merült hatalmas épületet. A honfoglalást követően, a kora középkorban újjáépülő város, a még meglévő római romok felhasználásával, az Amfiteátrum és a mai Árpád híd hídfőjénél állt egykori légiószállás között épült fel és csak a tatárjárás pusztításait követően települt át a stratégiaileg sokkal kedvezőbb adottságú budai Várhegy platójára. Ekkor kapta a régi helyen újjáépülő város az Óbuda nevet, amely sokáig még sokkal városiasabb képet nyújtott névrokonánál. Óbuda jelentős hely maradt, királyi vár létesült a mai református templom helyén, azonban a város kiterjedése jelentősen elmaradt római kori elődjéhez képest. Az ebben a korban zajlott építkezések csekély maradványai a város mai szerkezetére nincsenek jelentős hatással.

A török hódoltság idején Óbuda elnéptelenedett és csak az Újkorban települt be újra, akárcsak északi szomszédja, a nevében az alapító honfoglaló törzset megőrző Békásmegyer. A Zichy

család birtokaként újjáépülő újkori Óbuda a középkori város helyén, a plébániatemplom környékén kezdett kialakulni, utcahálózata jelentős mértékben követte a római kori nyomvonalakat. A kora újkori várostest, mely az Országút és Újlak külvárosokkal kapcsolódott Budához, elnyúlt orsó alakban simul a Duna partjához, a dombok és a folyó szorításában dél felé fokozatosan elkeskenyedve. A város jellegzetes alakját a városkapuknál összefutó, a központ irányába legyezőszerűen szétterülő utcák alkották. A városszerkezetet meghatározó, uralkodó fő útirányok hozzávetőlegesen megegyeztek a maiakkal: a város beépült területét Budával és Szentendrével összekötő Duna menti út (mai Lajos utca, Szentendrei út), ekkor még nem ért el a bécsi országúthoz (a mai Bécsi út) és az abból Pilisvörösvár felől leágazó és Óbuda központjába vezető úthoz (a mai Vörösvári út).

A 19. század a polgári lakásépítkezések időszaka Óbudán, melynek során az iparosodás következtében rohamosan megnövekedett lakónépesség elhelyezésére irányuló fejlesztés volt. Ekkor elsősorban a Bécsi út felé eső és a Szentendrei út belső szakasza melletti, még üresen maradt területek kezdtek beépülni. Ezzel párhuzamosan a már beépült területek túlságos besűrűsödése is hamar bekövetkezett. A városszerkezet új domináns foltszerű elemei a nagy területű létesítmények (téglagyarak, Szent Margit Kórház), hangsúlyos vonalszerű elemei pedig a szentendrei helyiérdekű vasút és az esztergomi vasútvonal lettek, amelyek a mai napig erősítik a kerület városrészeinek széttagoltságát. A dinamikus fejlődés ellenére Óbuda, a már egyesült Budapest III. kerületeként is megőrizte sajátos karakterét, viszont közlekedésföldrajzi helyzete következtében fokozatosan háttérbe szorult más, előnyösebb fekvésű városrészekkel szemben.

52. ábra Óbuda, Buda és Pest az Első Katonai Felmérés térképén (1782-1785)

Forrás: Arcanum Adatbázis, Mapire

A 20. század első évtizedeiben tovább növekedett a beépített területek nagysága: kiépült a rómaifürdői üdülőterület első üteme, beépült a mai kaszásdűlői lakótelep területe. A két világháború közötti időszakban elkezdtek kiépülni Csillaghegy és Rómaifürdő nagy területei, más – ekkor még szintén önálló – budapesti peremvárosokra jellemzően a városhatár külső oldalára rátapadva. Belső-Óbuda beépített területe is növekedett, beépültek a Kaszásdűlő és a Vörösvári út közötti területek, valamint a város elkezdett felkészülni a hegyek lankáira is.

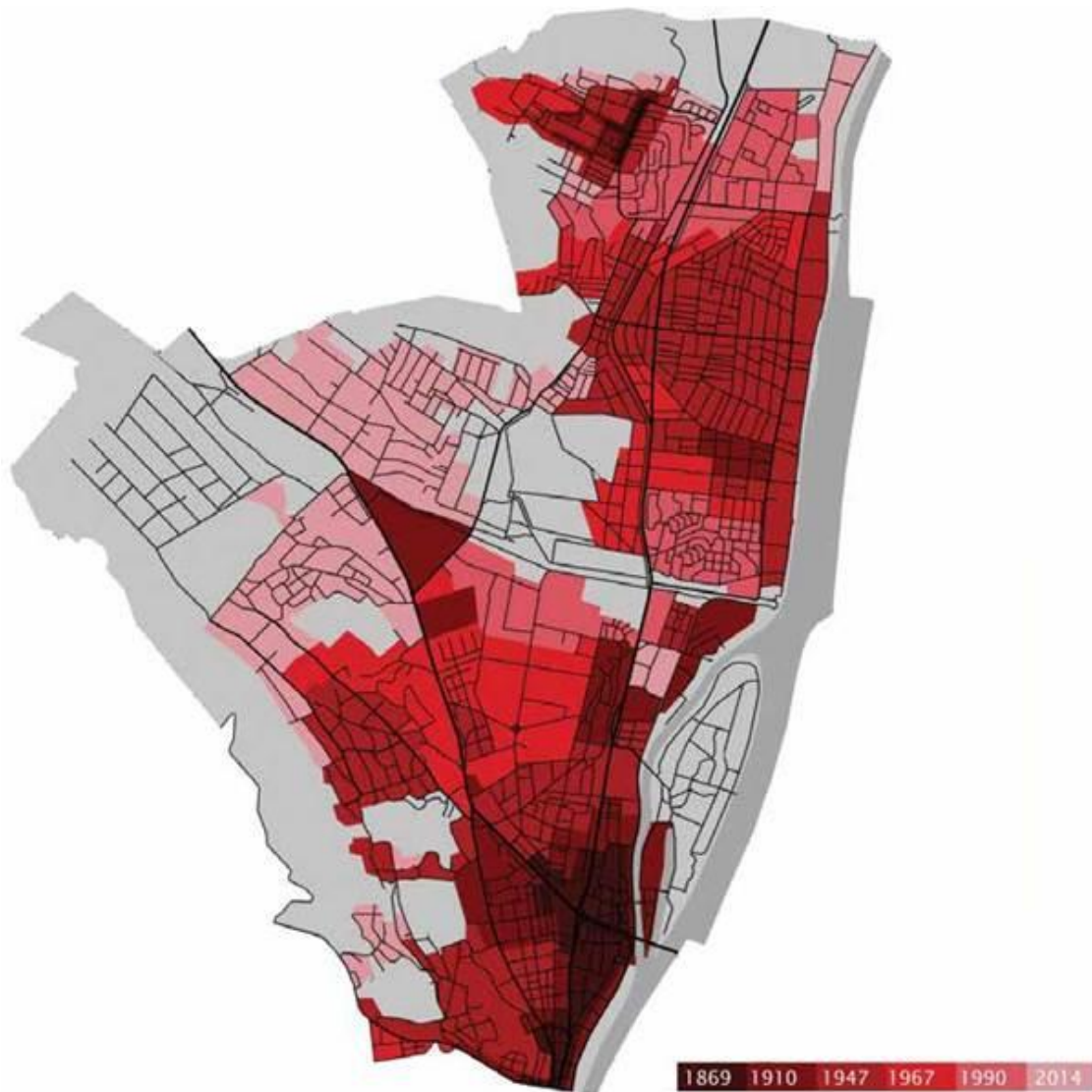
Az óbudai városszerkezetet alapvetően alakította át az Árpád híd megépülése, amelyhez kapcsolódóan már az 1930-as évek végén tervpályázatot írtak ki Belső-Óbuda rendezésére, de a II. világháború viharai csak 1950-ben tették lehetővé a híd átadását és környezetének rendezését. A Vörösvári út folytatásában megépült híd, amely kettévágta Óbuda régi belvárosát, újra helyzetbe hozta a kerületet Budapest erőterén belül és egyúttal a városközpontnak a hagyományos központhoz (Fő tér) képesti elmozdulását és annak tehermentesítését is előidézte.

Az 1950-es és az 1960-as években a III. kerületben is jelentős méreteket öltő iparfejlesztések következtében kialakult nagy mértékű lakásigény kielégítésére hagyományos technológiával épülő új beépítések létesültek. Ezek szétszórtan, aránylag kis területeken (Hévízi út, Árpád fejedelem útja, Kísérleti lakótelep), jobbára már beépült, de felhagyott funkciójú vagy leromlott állagú lakóterületeken valósultak meg.

Az 1970-es évektől az óbudai házgyár működésének köszönhetően a kerület észak-déli közlekedési tengelye mentén öt nagyobb panellakótelep létesült, amelyek részben még beépítetlen területen (Aquincumi lakótelep, Békásmegyer I-II.), részben elavult, értéktelen épületállományú városrészek szanálásával (Óbuda-központ, Kaszásdűlő) kaptak helyet. Az 1980-as évek végére a lakótelepek kiépülésével kialakult a III. kerület kompakt városteste, így mára Újlaktól Békásmegyerig összefüggő városszövetet alkotnak a beépített területek.

Az Óbuda központjában és Békásmegyer II. ütemeként létesülő lakótelepek kiépülése a történeti településmagok nagy részének pusztulását eredményezte. A hagyományos központ pótlására tervezett új Flórián téri intézményi központ megépülésének elmaradása városképi és működési szempontból is torzóként hagyta hátra a szétroncsolt történeti városmagot. A főközlekedési útvonalak, mint szerkezeti tengelyek áteresztőképességének növelése – városi „autópályák” (Pacsirtamező utca – Szentendrei út, Vörösvári út – Árpád híd) és zárt pályán közlekedő elővárosi gyorsvasút (HÉV-rekonstrukció) valamint gyorsvillamos kialakítása – tovább erősítette a kerület városrészeinek széttagoltságát.

A rendszerváltozást követően Óbudán belső szuburbanizációs folyamat indult el, amelynek következtében a kerület határain belül is nagy területek épültek be családi házakkal, sorházakkal a beépítetlen vagy korábban zártkertes területeken a zöldövezetbe kiköltöző felső középosztály számára (Aranyhegy, Forrásliget, Békásmegyer, Testvérhegy). Ezek a városrészek a már meglévő szerkezeti tengelyeket erősítik, hiszen azon keresztül kapcsolódnak a kerület belső területeihez.

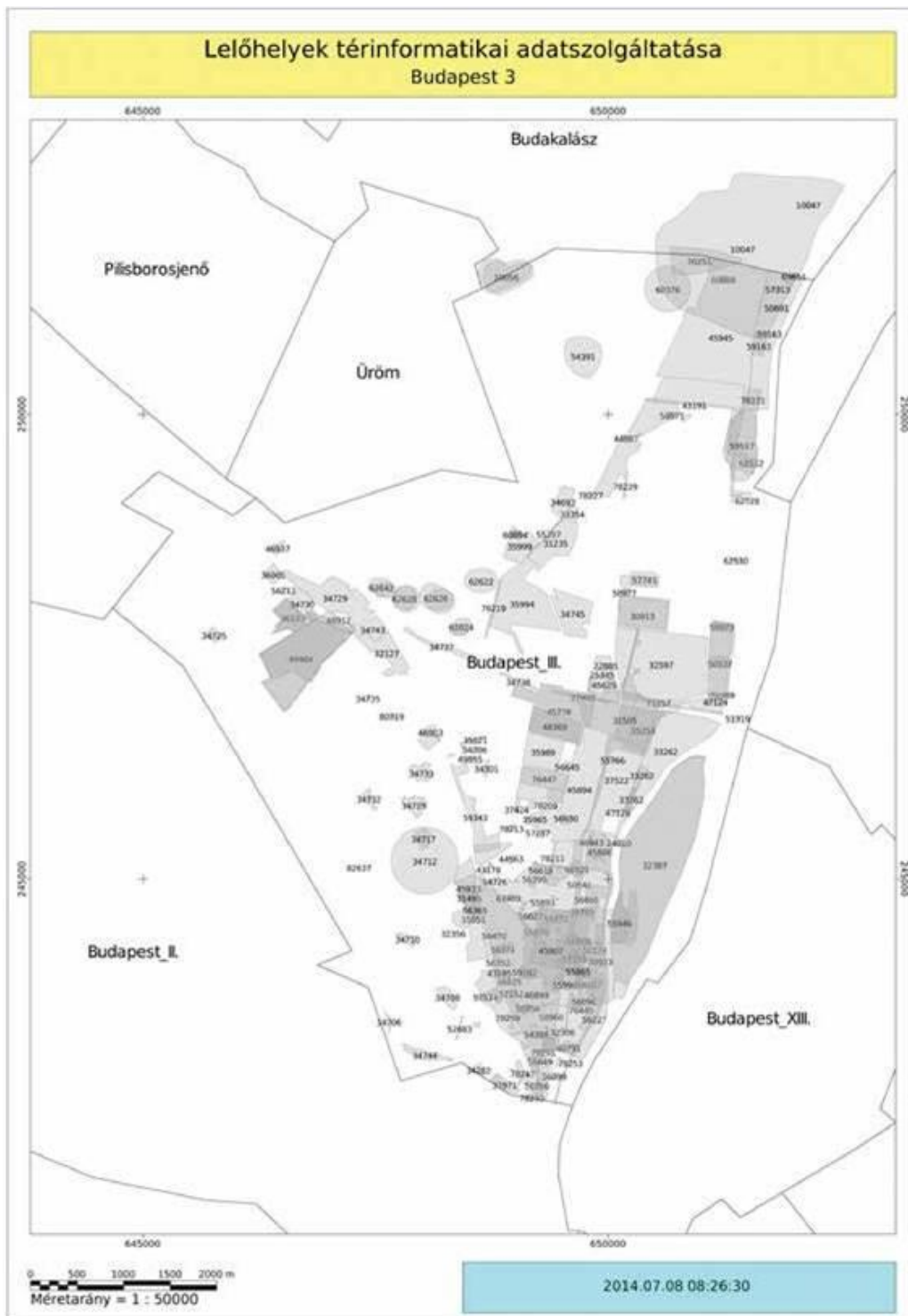
37. Térkép Óbuda településszerkezete az építés kora szerint
 Forrás: Óbuda-Békásmegyer Integrált Településfejlesztési Stratégia, 2013

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Óbuda épített emlékei ma is szerves részei a városszerkezetnek. Ezek között a legjellegzetesebbek azok a római kori együttesek, amelyek a kerületnek ma is fontos arculati és turisztikai vonzerővel bíró elemei.

- Aquincum, Budapest római kori elődje, Pannonia római provincia fővárosa (Kr.e. 27-Kr. u. 14.)
- Aquaeductus, a polgárvárost nagyjából keresztbe átszelő vízvezeték, amelyet boltívekkel összekötött pillérek tartottak.
- A polgárvárosi amfiteátrum, amely az északi városfal közelében, attól mintegy 30 méterre épült fel a Kr. u. 2. században. Az épület 86,5x75,5 m átmérőjű ellipszis, amely szép természeti környezetben épült és annak idején jelentős közösségi használatú épületként működött. Ma is fontos városszerkezeti helyet foglal el a kerület szívében, kedvelt pihenő és turisztikai helyszíneként, meghatározó arculati elemként.

A fentiekén kívül a kerület fontos építészeti emlékei és természeti értékei a Gázgyár, az Óbudai sziget, a Hármashatárhegy, a Zichy-kastély, a Péter-Pál templom, a Selyemgombolyító, amelyek ma is meghatározó jelentőségűek.

38. Térkép Régészeti lelőhelyek,
 Forrás: Óbuda-Békásmegyer Integrált Településfejlesztési Stratégia, 2013

1.14.6.3. *Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők*

A III. kerület több egymástól igencsak eltérő városrész együtteseként alakult ki. Míg a kerületközpont tömörebb, városias beépítést mutat, addig megtalálhatóak itt kis- és kertvárosias területek, alacsonyabb zárt sorú beépítésű városias területek és intenzív beépítésű lakótelepek is. Jellemző az aprótelkes, sűrű beépítésű és a kertes, hegyvidéki, laza beépítésű terület.

A domborzati jellemzők is igen eltérőek, megtalálhatóak a sík területek és a hegyvidéki, erős lejtésű területek is. A Duna mentén jellemzően sík, öntés területekre épült a kerület, a városhatár mentén erdős, mezőgazdasági művelésű területek találhatóak, több olyan kertes területtel, amelyen illegális módon szaporodnak a lakóépületek, de még fellelhető a kertes művelésű területek jellegzetes, keskeny-hosszúparcellás tájszerkezete is.

Az évezredekre visszatekintő városi múlt építészete a mai III. kerületnek arra a részére koncentrálódik, amely – mint Óbuda városa – 1873-ban része lett az új fővárosnak, Budapestnek. A városrész arculatának egyik fő meghatározója éppen a folyamatosság. A benne élő népek cserélődtek, de egymás nyomába léptek, az újonnan érkezők felhasználták azt, amit találtak és az ő munkájuk is örökséggé vált a következőknek. Óbuda szerepe a fővároson belül szinte egyet jelent a város római kori múltjával. Az egymást követő történelmi korok egymásra halmozódott lelőhelyeinek jelenléte különös keresztmetszete a főváros és az ország történelmének. Az ókori város maradványai meghatározóak voltak a későbbi középkori városra; megőrződött a római városszerkezet, a királynéi vár idetelepítése is a római erődfalak fennállására utal, a vízvezeték vonala pedig birtokhatárt jelölt és még a török időkben készült térképeken is kirajzolódik.

1.14.6.4. *Világörökségi és világörökségi várományos terület*

Óbuda-Békásmegyer területén világörökségi helyszín nem található, azonban a római limes magyarországi szakaszát, az ún. Ripa Pannonicát az UNESCO kulturális kategóriában világörökségi várományos területként tartja nyilván. A Nagy-Britanniában fennmaradt Hadrianus-fal és a németországi Rajna és Duna közötti limes-szakasz után a Földközi-tenger térségében fellelhető valamennyi római határszakasz világörökséggé nyilvánítása a cél. A „Danube Limes” projekt keretében 2007-ben Szlovákia és Magyarország kulturális minisztériumai közösen jelölték limes-szakaszaikat világörökségi címre. Ez a jelölés visszautasításra került 2019 év folyamán, vélhetően a Hajógyári-sziget kivétele miatt. Ennek ellenére a Limes műemléki és turisztikai fejlesztésével számos projekt foglalkozott és foglalkozik most is. 2020. júniusában nyert támogatást az INTERREG DTP program keretén belül a Living Danube Limes c. projekt, amelynek eredményei Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata számára is hasznos lehet.

1.14.6.5. *Műemlék, műemlékegyüttes*

Óbuda, Budapest külső kerületei közül a műemlékekben leggazdagabb kerület; védett épületállománya kimondottan sokszínű és a legkülönbözőbb korokból maradt ránk.

Óbuda-Békásmegyer számos pontján találkozhatunk az ókori előd, Aquincum római város feltárt maradványaival: a mai Óbuda központja helyén állt az egykori castrum, Kaszásdűlő, Mocsárosdűlő magasságában pedig a polgárvárosi rész terült el. A legnagyobb megmaradt római kori épületek az amfiteátrumok, melyek közül a katonavárosi a belső-óbudai városképnek hangsúlyos eleme (2). Óbuda-központ lakótelepi építkezései során több helyen kerültek felszínre római épületek maradványai, melyek többé-kevésbé a nyilvánosság számára is láthatóak, ilyenek például a Herkules-villa (1), vagy a katonai fürdőkomplexum (3) romjai. A római kori infrastruktúra szép példája a Szentendrei úton az aqueductus megmaradt boltíves szakasza (4). Az Óbudai-szigeten Aquincum helytartói palotáját tárták fel, a Bécsi út mentén téглаégetőre bukkantak, a Rómaifürdő fái alatt pedig szentélykörzet nyomai lelhetők fel. A késő római időkből értékes ókeresztény emléket is találtak: a Hunor utcai cella trichora kápolna a már keresztény római lakosság temetkezési helye volt.

TÖRZSSZÁM	MŰEMLÉK NEVE	MŰEMLÉK CÍME	ÁLLAPOT
15222	Aquincumi polgárváros maradványai	Szentendrei út 133.	jó
15237	Római katonai fürdő	Flórián tér 3-5.	jó
15242	Helytartói palota maradványai	Óbudai-sziget	
15249	Katonai amfiteátrum maradványai	Nagyszombat u. 5.	jó
15250	Római lakóépület és fürdő falai	Pacsirtamező u. 65-67.	
15280	Herkules-villa romjai	Meggyfa u. 19-21.	jó
15281	Cella trichora ókeresztény templom	Raktár u. – Hunor u.	jó
15288	Római vízvezeték maradványai	Szentendrei út	jó
15289	Polgárvárosi amfiteátrum maradványai	Szentendrei út	jó
15889	Római téглаégető maradványai	Bécsi út 120-128.	
15890	Római villa maradványai fürdővel	Aranypatak u. 12.	
16085	Római szentélykörzet, forrásfoglalás	Rozgonyi Piroska u. 2.	

48. táblázat Óbuda-Békásmegyer ókori műemlékei Forrás: Miniszterelnökség adatszolgáltatása

3. kép Óbuda-Békásmegyer Ókori műemlékei

Forrás: muemlekem.hu

Óbuda a középkorban jelentős település volt, királynői város, azonban a török hódoltság alatti elnéptelenedés és pusztulás következtében a középkori épületállomány nagy része vagy az enyészeté lett, vagy az újkori építkezéseknél széthordásra kerültek kövei. Ez az oka annak, hogy Óbudán viszonylag kevés középkori emlékekkel találkozhatunk. A kor legjelentősebb óbudai épületének, a királynői várnak a maradványaira a Flórián tér délkeleti sarkában, a református templom mögötti területen bukkantak rá. Óbudán a középkorban több szerzetesrendnek is volt kolostora, amelyek helyei mára beazonosításra kerültek: a klarissza, a ferences templom és kolostor romjai a házgyári építkezésekor a felszínre és bemutatásra kerültek, a prépostsági templom maradványai azonban éppen a Fő tér házai alatt találhatóak, így feltárásuk még várat magára. Egyes középkori utcák nyomvonala megmaradt egészen a mai napig, így a Lajos utcáé is, ahol több, középkori alapokra épült, később teljesen átalakított lakóházat is találunk.

TÖRZSSZÁM	MŰEMLÉK NEVE	MŰEMLÉK CÍME	ÁLLAPOT
15226	A királynői vár maradványai	Kálvin köz 2-6.	jó
15248	A prépostsági templom romjai	Szentlélek tér 8-9.	betemetve
15300	Középkori templomrom	Békásmegyér Dunapart	leromlott
15264	Középkori lakóház	Lajos u. 158.	jó

49. táblázat Óbuda-Békásmegyér középkori műemlékei

Forrás: Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ

4. kép Óbuda-Békásmegyér középkori műemlékei

Forrás: muemlekem.hu

Óbuda műemlékeinek legnagyobb része az újkorból, a XVIII-XIX. századból maradt ránk. A város az elnéptelenedést követő újjátelepülés után jelentős fejlődésen ment keresztül, ugyanakkor ez a dinamikus fejlődés a kiegyezést követően lelassult. Ennek köszönhetően itt a régi utcák régi házait sokkal kisebb mértékben váltották fel a Budapest-szerte megjelenő sokemeletes bérházak. Az újkorban a település új hatalmi központja a Zichy család nagyméretű barokk kastélya lett, amely Belső-Óbuda talán legértékesebb műemléke. A város újjáépítésekor több barokk templom is épült, a római katolikus plébániatemplom a hozzá kapcsolódó plébániaházzal, a trinitárius rend számára a Remetehegy oldalában templom és kolostor. A szomszédos Békásmegyér újjátelepítésekor az óbudaival közel egy időben, de jóval szerényebb léptékben szintén létesült egy templom római katolikus hívők számára. A város gyors növekedésének és korabeli felekezeti megosztásának tanúi a már klasszicista stílusban épült református templom és a zsinagóga épületei. Óbuda korai iparosodásának emlékei az

egykori selyemgombolyító barokk, a volt tímárház és a Goldberger textilgyár első épületeinek klasszicista tömbjei. Belső-Óbudán, a lakótelepi házak között megbújva sok régi egy-kétszintes polgárházat találunk, melyek az egykori értéktelen épületállományból állagukkal, építészeti értékükkel kiemelkedve megmenekültek a szanálástól. Szép barokk és kora klasszicista épületek többek között a Mókus u. 22., a Fő tér 4., a Hídfő u. 16., a Hídfő u. 18. és a Laktanya u. 1. számú házak. A tiszta klasszicizmus képviselői mások mellett a Lajos u. 124., 152. sz., a Laktanya u. 5., 7. sz., a Fő tér 5. számú lakóházak. A Magyarországon rövid életű romantikus stílus szép emléke a békásmegyeri régi iskola (Templom u. 20.) és a Lajos u. 102. számú ház. Az eklektika beköszöntének példái a Lajos u. 104. sz. (13) és a Kórház u. 1. sz. műemléképületek.

TÖRZSSZÁM	MŰEMLÉK NEVE	MŰEMLÉK CÍME	ÁLLAPOT
15224	Lakóház	Bécsi út 44.	jó
15225	Malom	Bécsi út 265.	felújítandó
15227	Református templom	Kálvin köz 2.	jó
15230	Szent Vér kápolna	Doberdó út	jó
15231	Lakóépület	Dugovics Titusz tér 2.	jó
15232	Lakóház	Tanuló u. 2.	jó
15233	Lakóház	Dugovics Titusz tér 15.	jó
15234	Erődfalra épített lakóház	Dugovics Titusz tér 17.	jó
15235	Donát-kápolna	Farkastorki út 58.	jó
15236	Lakóház	Kiskorona u. 3.	jó
15238	Zichy-kastély és melléképületei	Fő tér 1.	jó
15239	Lakóház	Fő tér 4.	jó
15240	Lakóház	Fő tér 5.	jó
15244	Selyemgombolyító	Harrer Pál u. 42-44.	jó
15246	Trinitárius kolostor és templom	Kiscelli u. 108.	jó
15251	Lakóház	Kórház u. 1.	jó
15252	Lakóház	Laktanya u. 1.	jó
15253	Lakóház	Laktanya u. 2.	jó
15254	Lakóház	Laktanya u. 3.	jó
15255	Lakóház	Laktanya u. 5.	jó
15256	Lakóház	Laktanya u. 7.	jó
15257	Lakóház	Lajos u. 100.	felújítandó
15258	Lakóház	Lajos u. 102.	felújítandó
15259	Lakóház	Lajos u. 104.	felújítandó
15261	Lakóház	Lajos u. 124.	felújítandó
15262	A Goldberger-gyár törzsepületei	Lajos u. 138.	jó
15263	Lakóház	Lajos u. 152.	jó
15266	Római katolikus plébániaház	Lajos u. 168.	jó
15269	Római katolikus plébániatemplom	Lajos u. 170.	jó
15284	Lakóház	Dugovics Titusz tér 5.	jó
15292	Lakóház	Hídfő u. 16.	jó
15293	Lakóház	Hídfő u. 18.	jó
15294	Római katolikus plébániatemplom	Templom u. 13/a	jó
15296	Lakóház	Templom u. 13.	felújítandó
15297	Római katolikus plébániaház	Templom u. 18.	jó
15299	Lakóház	Templom u. 38.	jó
15900	Lakóház	Lajos u. 154-156.	jó
15940	Lakóház	Bécsi út 56.	jó
15980	Egykori tímárház	Fényes Adolf u. 2.	felújítandó

50. táblázat Óbuda-Békásmegyer újkori műemlékei

Forrás: Miniszterelnökség

5. kép Óbuda-Békásmegyer újkori műemlékei

Forrás: muemlekem.hu

Óbuda, mint az egyesült Budapest III. kerülete a századfordulón vette át a főváros fejlődésének lendületét. Ennek a kornak az építésze elsősorban a nagy ipari üzemek és a hozzájuk kapcsolódó épületegyüttesek képében alkotott maradandót. Közülük is kiemelkednek a Goldberger textilgyár, a Gázgyár és az óbudai Hajógyár épületei. Ehhez kapcsolódóan a környék munkásainak letelepítése és gyermekeik művelődése érdekében jelentős nem ipari épületkomplexumok is létesültek, mint például a gázgyári lakótelep, a tisztviselőtelep vagy a Szentendrei úti iskola- és óvodaépület együttese.

TÖRZSSZÁM	MŰEMLÉK NEVE	MŰEMLÉK CÍME	ÁLLAPOT
15241	Gázgyári lakótelep épületei	Sujtás u.	felújítandó
15265	Óbudai Zsinagóga	Lajos u. 163.	jó
15285	Gazdasági iskola és óvoda	Szentendrei út 83-85.	jó
15929	Egykori villamos központ (vasöntöde)	Óbudai-sziget	jó
15930	Régi gépműhely	Óbudai-sziget	jó
15931	Központi irodaépület	Óbudai-sziget	jó
15932	Nyugati kazánház	Óbudai-sziget	jó
16093	Gázgyár épületegyüttese	Gázgyár u.	jó
16164	Tisztviselőtelep és vasútállomás	Gázgyár u.	
16165	Hajógyári sziget épületei	Óbudai-sziget	jó
16283	Kertészlak	Folyondár u.	felújítandó

51. táblázat Óbuda-Békásmegyer századfordulós műemlékei

Forrás: Miniszterelnökség

6. kép Óbuda-Békásmegyer századfordulós műemlékei

Forrás: muemlekem.hu

Óbudán a XX. századból, elsősorban a két világháború közötti időkből is több jelentős, műemléki jelentőségű épület maradt fenn. A városrész hiányzó középületei – mint például a postahivatal új gimnázium – közül több, valamint az evangélikus templom és paplak is ekkor épült. Újlakon több városképi jelentőségű társasház is épült ebben a korban, közülük a Szépvölgyi út 3/B számú ház nemrég műemléki védeltséget is kapott.

TÖRZSSZÁM	MŰEMLEK NEVE	MŰEMLEK CÍME	ÁLLAPOT
15229	Evangelikus templom és paplak	Dévai Bíró Mátyás tér	jó
15287	Elektromos Művek alállomása	Szentendrei út 135.	jó
15291	Árpád Gimnázium épülete	Zápor u. 1-3.	jó
16072	Vöcsök II. csónakház	Római-part	jó
16074	Bíbic I. csónakház	Római-part 25.	elbontva
16184	Postahivatal	Kiscelli u. 7-9.	jó
16233	Lakóépület	Szépülgyi út 3/b.	jó

52. táblázat Óbuda-Békásmegyer XX. századi műemlékei

Forrás: Miniszterelnökség

7. Kép Óbuda-Békásmegyer XX. századi műemlékei

Forrás: muemlekem.hu

1.14.6.6. *Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely*

Az Óbudai temető az Aranyhegy és a Testvérhegy lábánál fekvő köztemető. Igazi történelmi múltja nincs, de számos híres, közismert személy nyugszik a temetőben. A századfordulón, a szinte kizárólag svábok lakta Óbuda lakossága számára 1910-ben került megnyitásra. Korábban különböző felekezetek temetői működtek itt; 1910-es kialakításakor három részre osztották, amiből egyet a zsidó vallásúaknak kívántak adni. A három rész közül végül az északi harmadban került kialakításra 1922-ben az Óbudai izraelita temető. A ravatalozót 1930-ban építették. A főbejáraton belüli tér meghatározó eleme az 1931-ben épült római katolikus kápolna.

1.14.6.7. *Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet*

Óbuda-Békásmegyer területén található országos védettséget élvező műemléki környezetek részben telekszomszédság alapján, részben kijelöléssel kerültek lehatárolásra. Óbuda történeti központjában sűrűn, egymás közvetlen közelében található a műemléképületek és az ókori emlékek, így műemléki környezetük összefüggő, több tömbre kiterjedő közös területet alkot. Belső-Óbudán, Újlakon, Békásmegyer Ófalujában, valamint Filatorigátnál található szigetszerűen elhelyezkedő műemléképületek körül telekszomszédság alapján került

sor a műemléki környezet lehatárolására. Az aquincumi romok, a Gázgyár épületegyüttese, a kiscelli volt trinitárius kolostor, a Római-parti műemlék csónakházak és a Hajógyári sziget értékes ipari épületei körül kijelöléssel határozták meg a műemléki környezet határát.

1.14.6.8. *Nemzeti emlékhely*

A kerületben nem található nemzeti emlékhely.

1.14.6.9. *Helyi védelem*

Budapest Főváros Önkormányzata a 37/2013. (V. 10.) Főv. Kgy. rendeletével védi Budapest főváros építészeti örökségének helyi épített értékeit. Ez alapján az alábbi védett értékeket tartják nyilván a III. kerületben

#	CÍM	HELYRAJZI SZÁM	LEÍRÁS
	Aranypatak utca 18.	21279/2	kőkereszt 1817 körül
	Bécsi út 88-90. és 92. = Kecse utca 28-30. és 31. = Nagyszombat utca 23-27. = Végvár utca 1-3. és 2-4.	14729/2 14729/3 14729/4	Városi házak Hickisch Dezső és ifj. Paulheim Ferenc, 1927.
	Kecse utca 28-30. és 31. lásd: Bécsi út 88-90. és 92.		
	Keve utca 41. –Zaránd utca 24.	23649	iskola Szabó Jenő, 1930-1931.
	Királyok útja 281.	63626	vízmű gépház és bújtor XX. század eleje
	Kossuth Lajos üdülőpart 21. lásd: Szent János utca 7.		
	Nagyszombat utca 23-27. lásd: Bécsi út 88-90. és 92.		
	Római part 26.	23759/3	Bibic II. csónakház
	Római part 30-32.	23752/4	egykori Csillag csónakház XX. század eleje
	Szent János utca 7. –Kossuth Lajos üdülőpart 21.	60075	vízisport-telep épületei 1930 körül
	Végvár utca 1-3. és 2-4. lásd: Bécsi út 88-90. és 92.		
	Zaránd utca 19/C	23717/6	villa
	Zaránd utca 24. lásd: Keve utca 41.		
	Zaránd utca 27.	23706	villa

53. Táblázat Fővárosi helyi védettség alatt álló építmények a III. kerületben

Forrás: Miniszterelnökség adatszolgáltatása

Óbuda-Békásmegyeren – mint ahogyan általában másutt is – az önmagukban műemléki védettségre nem érdemes, ám helytörténet szempontjából fontos értékű, jellegzetes városképi elemeknek számító objektumok állnak helyi védelem alatt. Újlak és Belső-Óbuda egyes lakóházai a helyi építészettörténet szempontjából kiemelkedő jelentőségűek (Dereglye utca, Evező utca, Kolosy tér). A helyi ipari múlt jelentősebb, műemlékileg nem védett épületegyüttese közül is több helyi védelem oltalma alatt áll (Harisnyagyár, BUSZESZ, Malom- és laktanyaépületek, volt Remíz. A kerületben számos építészeti értéket képviselő nem műemlék középület is áll (Csillaghegyi templom, Vörösvári úti iskola, Jézus Szíve-kápolna). Egyes épületeknek csak a homlokzati szakasza áll védelem alatt (például Föld utca, Kiscelli

utca, Kenyeres utca házsorai), néhol ezek mögül az épületek már lebontásra kerültek és kortárs homlokzati kompozícióba illesztve konzerválva maradtak alakítói a városképnek (Nagyszombat utca, Árpád fejedelem útja. Nem épületjellegű objektumok is helyi védelem alatt állnak (határkő, feszület, kilátó).

8. Kép Óbuda helyi védelem alatt álló épületei

Forrás: muemlekem.hu

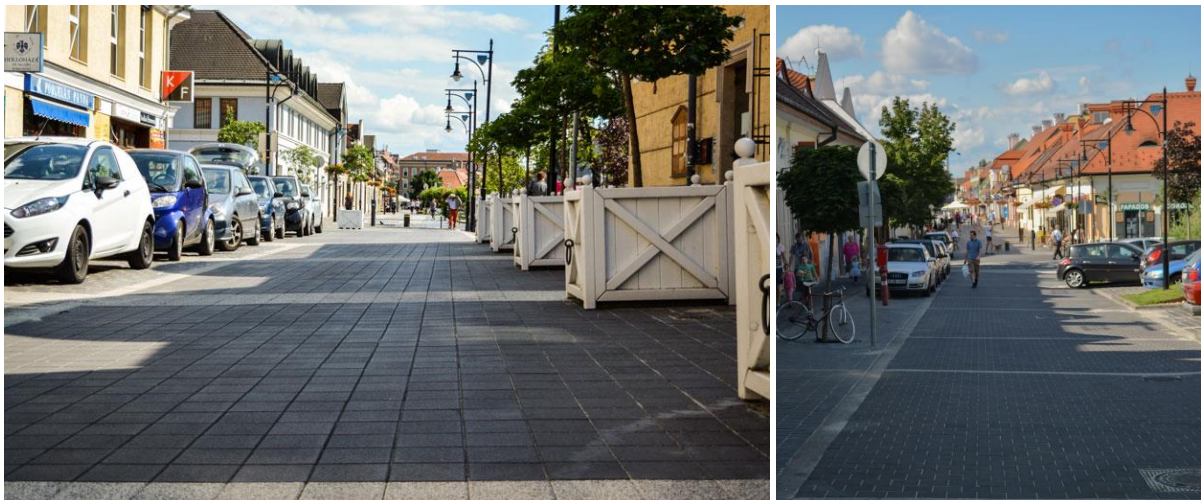
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Óbuda-Békásmegyer településszerkezetének meghatározó adottsága a városrészek egymástól való szétszakítottasága, amelynek oka, jellemzően a vasút, illetve a HÉV pályatest elválasztó nyomvonala. Így ezek a kerületszempontok csak kevés ponton kapcsolódnak egymáshoz, mellettük sokszor „zsákterületek” alakulnak ki. Az átjárást biztosító csomópontok, bizonyos esetekben a városrészek központjaivá is váltak (pl. Békásmegyer és Csillaghegy), vagy annak potenciális területei (pl. Pomázi út és a vasúti pályaudvar), de más esetekben ez a központosítás nem történt meg és ezeken a területeken csak az infrastruktúra vonalak csomópontjait találjuk, ami inkább a kerületszéli területeken alakul ki.

A 10. sz. és a 11. sz. főút az agglomerációs települések jelentős mértékű átmenő forgalmát szállítja Dél-Buda és Észak-Pest felé, illetve a belső városrészekről az M0 autópálya felé, amely jelentős zaj- és környezeti hatással jár, terhelve a mellette lévő, elsősorban lakóterületeket, de szükséges megemlíteni, hogy ezek a főutak, a mellettük lévő területeket jelentős mértékben fel is értéklik, a város gazdasági potenciálját is növelve. Ezeknek a hatásoknak a mértéke az M0 autópálya továbbvezetésével a 10. sz. főútig, mérséklődni fog, de a kialakult helyzeten alapvetően nem fog változtatni.

A kerület adottságai kedvezőek, nincsenek nagy kiterjedésű, leromlott állapotú, szegregációval terhelt területek, de így is vannak olyan városrészek, amelyeket valamiért mégiscsak a fejlesztési döntések fókuszába kell helyezni, mert „alulteljesítenek”. Közterületek tekintetében ilyen a Flórián tér, melynek megújítása már régen tervben van és talán a következő években a Fővárosi Önkormányzat segítségével meg is valósulhat a fejlesztése. Ugyanakkor nem teljes mértékben, hiszen a HÉV-vonal térszín alatti vezetésének megvalósulásával lehet majd teljes a projekt. Emellett fontos megemlíteni, hogy a békásmegyeri lakótelep szociális rehabilitációja is egy egyre égetőbb kérdés. Ehhez már most az Önkormányzat több projektje is hozzájárul, többek között a 2021 márciusában induló WELLBASED (Horizont 2020) projekt, ami megoldásokat nyújt majd többek között az energiaszegénység kérdésére is.

A közelmúlt egyik akcióterülete a déli kerületrész városközponti területei (1., 2. sz. területek), ahol komplex városfejlesztési beavatkozást célzott a kerület (Promenád-projekt), amelyet a közterek megújításával, a fontosabb attrakcióterületek összekapcsolásával és a földszinti zónák fejlesztésével kíván megvalósítani.

53. ábra Az Óbuda Promenád megvalósulás után

Forrás: <https://www.obudaipromenad.hu/>

A projekt továbbvitele északi irányban, már több fórumon is megfogalmazódott, aminek az adja a létjogosultságát, hogy természetes kapcsolat adódik a Fő tértől északra az Óbudai sziget felé (3. sz. terület). Ez ma leromlott műszaki állapotban lévő közterületeken vezet, alacsony szolgáltatási színvonalú városi funkciók között, és nem aktivizálja azt a tengelyt, amely a sziget felé vezet és amely fokozatos átmenetet képezhetne a szabadidős területek és a megújításra váró pihenő funkciók között.

A másik ilyen terület a Római-part (5. sz. terület), amely sokféle probléma potenciális forrása, miközben jelentős potenciállal bír a hagyományosan kedvelt vízparti területek miatt, amelyet ma egyszerű műszaki és/illetve zöldterületi akcióterületként kezelnek a korábbi tervek. Az összetett társadalmi problémákat is rejtő terület gyors és csak egyfajta problémára (pl. gát) fókuszáló megoldása látszik kielégelődni a magasabb rendű koncepciókban, ami újabb konfliktusok forrása lehet. Ezért úgy látjuk, hogy ma hiányzik erről a palettáról a közösségi

fejlesztés innovatív eszközrendszere, amely új kompetenciákat igénylő beavatkozás, de megnyugtatóbb, újabb konfliktusokat nem generáló megoldás lehet.

A békásmegyeri lakótelep keleti része (6. sz. terület) már megépülésétől kezdve kedvezőtlenebb szituációban van, amely egyre inkább romló társadalmi mutatókkal rendelkezik, így kihat a fizikai környezetre is. A terület a beavatkozás igényét mutatja, de ezeknek a komplex problémáknak a kezelésére sem lehet már csak a fizikai környezet rehabilitációjával választ adni. A megvalósult Békásmegyeri Piac és környezete beruházása részben megoldást hozhat a terület problémáira.

A kerületben vannak kisebb-nagyobb barnamezős, illetve alulhasznosított területek, melyeket az azonos című fejezetben részletesen is bemutatunk. Ezek általában régi üzemi telephelyek, amik még nem mentek át a szükséges megújuláson, így kedvezőtlen városképi megjelenésük miatt zavarják a környezetüket. Kiterjedésük nem jelentős mértékű, általánosan nem fejtenek ki olyan jelentős hatást, ami az egész kerület leértékelődéséhez vezetne, de elhelyezkedésük különösen akkor érdekes, ha olyan terület közelében vannak, amelyek fejlesztési potenciállal rendelkeznek, mint pl. a Harisnyagyár és a BUSZESZ területe a megújításra váró központi területeken.

A kerület súlypontjában több terület funkcionális átalakulása figyelhető meg. Az elmúlt évtizedben jelentős átalakulásnak lehettünk tanúi a gazdasági területeken: nagyvállalatok központi telephelyei egyfajta funkcióváltást is eredményeztek, mert megnövekedett az irodák száma, csökkentve ezzel a nagy közúti forgalommal járó, környezetet terhelő iparágak arányát. E területtől északra helyezkedik el, a vasút túloldalán a Mocsárosdűlő területe, amely területi adottságai miatt régóta használaton kívüli terület. Településszerkezeti szempontból központi elhelyezkedésű, a vasútállomás intermodális csomóponttá fejlesztése is napirenden van, amely kihasználatlan kedvező adottságok.

A kerület nyugati és északi határain két olyan mezőgazdasági terület található, amelyek használata az övezeti besorolása tekintetében nem tekinthetőek pusztán mezőgazdaságinak: 7. sz. terület, a József-és Ezüsthegy, valamint a 8.sz. terület, a Csúcshegy. Ezekon jelentős mennyiségű kerti épület található, amelyek egyre inkább átalakulnak lakóvá és a kedvezőtlen infrastrukturális adottságai sem riasztják el a kiköltözőket. Ezek a területek spontán módon fejlődnek, a több éves korlátozás a telekárakat alacsonyan tartja, amely a kisebb pénzü és az elszegényedő rétegeket vonzza, így társadalmi feszültséget okozhat és a rendezést egyre inkább ellehetetleníti.

A kerület jelentős örökségvédelmi értékekkel rendelkezik. Több kor (római, középkor) történelmi lenyomata található meg itt és ez a kerületet felértékeli, viszont a fejlesztések megvalósításakor konfliktusokat okoz, mivel ezek többletköltséget jelentenek, ami elriasztja a fejlesztőket.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A kerületen két nemzetközi szintű közlekedési korridor halad át, amely közül az egyik a VII. számú páneurópai közlekedési folyosó, a Rajna-Duna-korridor, a másik az EuroVelo 6 kerékpáros nyomvonal. Jelentősebb közúti és vasúti nemzetközi törzshálózati elemek a kerületben nem találhatóak. Országos szintű közlekedési hálózati elem sem érinti a kerületet.

A regionális közlekedési kapcsolatokat a kerület számára legfőképpen az alábbi hálózati elemek jelentik:

- 10. sz. elsőrendű főút – Bécsi út: a kerület északnyugati irányú fő közlekedési tengelye, a pilisi agglomeráció egyetlen közúti kapcsolata Budapesttel, ennél fogva nagy forgalom jelenik meg rajta.
- 11. sz. másodrendű főút – Batthyány utca – Rákóczi utca – Szentendrei út: északi irányban a Duna jobb partja mentén a fő közlekedési útvonal.
- Vörösvári út – Árpád híd: a kelet-nyugati (XIII. kerületi irányú) kapcsolatot biztosítja a kerületben, az előbb említett két észak-déli sugárirányú utak felől.
- Budai alsórakpart (Ángel Sanz Briz út, Gróf Esterházy J. rkp., Slachta M. rkp.): észak-dél irányú közlekedési tengelyként funkcionál, összekötve Dél-, Közép-, valamint Észak-Budát.
- 2. sz. Budapest-Esztergom-vasútvonal (S72, G72, Z72): a pilisi agglomerációt tárja fel, de a kerületben is számos állomással és megállóhellyel rendelkezik, összeköttetést biztosít Észak-Pest, valamint a belváros felé.
- H5-ös (Szentendrei) HÉV: a kerulettől északra fekvő agglomerációs településeket tárja fel, valamint a kerület fontos észak-déli kötőtpályás sugárirányú hálózati elemeként funkcionál; eljutást biztosít a belváros felé.
- regionális autóbusz viszonylatok: az alábbi járatok a 10. sz. főút vonalán közlekedve érik el a kerületet, majd több kerületi megálló után a pesti oldalon végállomásoznak:
 - 800: Esztergom felé biztosít kapcsolatot;
 - 801 Bajna, Csolnok és Esztergom végállomással számos kis települést feltár;
 - 815 Tát, Süttő, Komárom felé közlekedik;
 - 820, 830 Pilisszentlászló, Pilisvörösvár, Pilisszentiván és Solymár felé biztosít kapcsolatot;
 - 832 Piliscsaba, Pilisszentiván és Solymár irányába közlekedik;
 - 840 Pilisborosjenő és Üröm településeket érik el.

A regionálisnál szűkebb lehatárolást jelentő fővárosi kapcsolatok a kerületben az alábbiak (északról dél felé haladva):

- Közúti közlekedés:
 - Hadrianus u., Hatvány L. u., Pünkösdfürdő u.: békásmegyéri lakótelep keleti felének fontosabb gyűjtőút tengelye;

- Táncsics M. u., Ezüsthely u., Dózsa Gy. u., Hollós K. u.: békásmegyeri lakótelep nyugati felének főbb gyűjtőútjai;
- Ország út – Szentendrei út külső szakasza: Budakalász, valamint a kerület széle felől biztosítja a 11. sz. főút elérését;
- Pusztakúti út – Aranyhegyi út – Pomázi út: a két főút közötti kapcsolatot biztosítja lokális gyűjtőúti funkcióval;
- Aranyvölgy utca: kelet-nyugati irányú kapcsolat, a későbbi, új budapesti körgyűrű egyik eleme;
- Királyok útja – Nánási út: észak-déli kapcsolatot teremt Csillaghegy és Rómaifürdő városrészek lakosai számára a Szentendrei úttal párhuzamosan;
- Ürömi út, Mátyás király út, Monostori út: biztosítják kelet-nyugati irányban a Szentendrei út elérését;
- Bojtár u. – Huszti út – Bogdáni út: Kaszásdűlő városrész ellátását biztosítja;
- Farkastorki út – Viharhegyi út, Folyondár u. – Remetehegyi út, Szépvölgyi út: a kerület dombosabb részei felől biztosítják a főúthálózat megközelítését;
- Bécsi út belső része, Pacsirtamező u.: a 10. és 11. sz. főutaknak a folytatásai, azonban hálózati szerepük inkább mondható fővárosinak, mint regionálisnak. Észak-déli irányú forgalmat bonyolítanak le.
- Közösségi közlekedés:
 - villamos viszonylatok:
 - 1: harántirányú kapcsolat, mely a Dunát kétszer is lekeresztelve tár fel öt pesti és két budai kerületet;
 - 17, 19, 41 (budai fonódó villamoshálózat): észak-déli tengely, Dél- és Közép-Buda felé biztosít kapcsolatot;
 - helyi autóbusz viszonylatok:
 - 9, 109: belváros elérését szolgáló észak-dél irányú viszonylatok;
 - 34, 106: az M3-as metró elérését biztosító észak-déli sugárirányú viszonylatok;
 - 29, 111, 118, 134, 137, 143, 160, 186, 218, 219 (telebusz), (226), 237, 260: a kerületen belül biztosítják a nagykapacitású vonalakra a ráhordást;
 - 204, 296: szintén fontos a ráhordó szerepük, de emellett a városmagtól távoli harántirányú közlekedési szerepet is betöltenek.
- Kerékpáros közlekedés:
 - Pütkösdűlői gát – Királyok útja – Nánási út – Gázgyár utca – Angel Sanz Briz út – Laktanya utca – Árpád fejedelem útja – Slachta Margit rakpart: észak-dél irányú kapcsolat;
 - San Marco u./Zápor u. – Bécsi út: észak-dél irányú kapcsolat;
 - Újpesti vasúti híd: kelet-nyugati irányú kapcsolat
 - Árpád híd: kelet-nyugati kapcsolat, azonban nincs igazi elvezetése a budai oldalon.

- Vízi közlekedés: a fővároson belüli menetrend szerinti hajóközlekedésben a kerület csak két megállóval vesz részt időszakosan, ahonnan Jászai Mari tér, illetve a Haller utca végállomásra indulnak hajójáratok.

1.15.2. Közúti közlekedés

A kerületből két országos közút indul ki, melyek Budapesten kívüli szakaszai a Magyar Közút kezelésében vannak. A kerületben található utak kezelője általában a közterület tulajdonosa, a főváros vagy a kerület. Kivételt képeznek a közösségi közlekedés által használt útszakaszok, melyek a Budapest Közút Zrt. kezelésében vannak. A kerületben található közutak:

- **I. rendű főutak:**

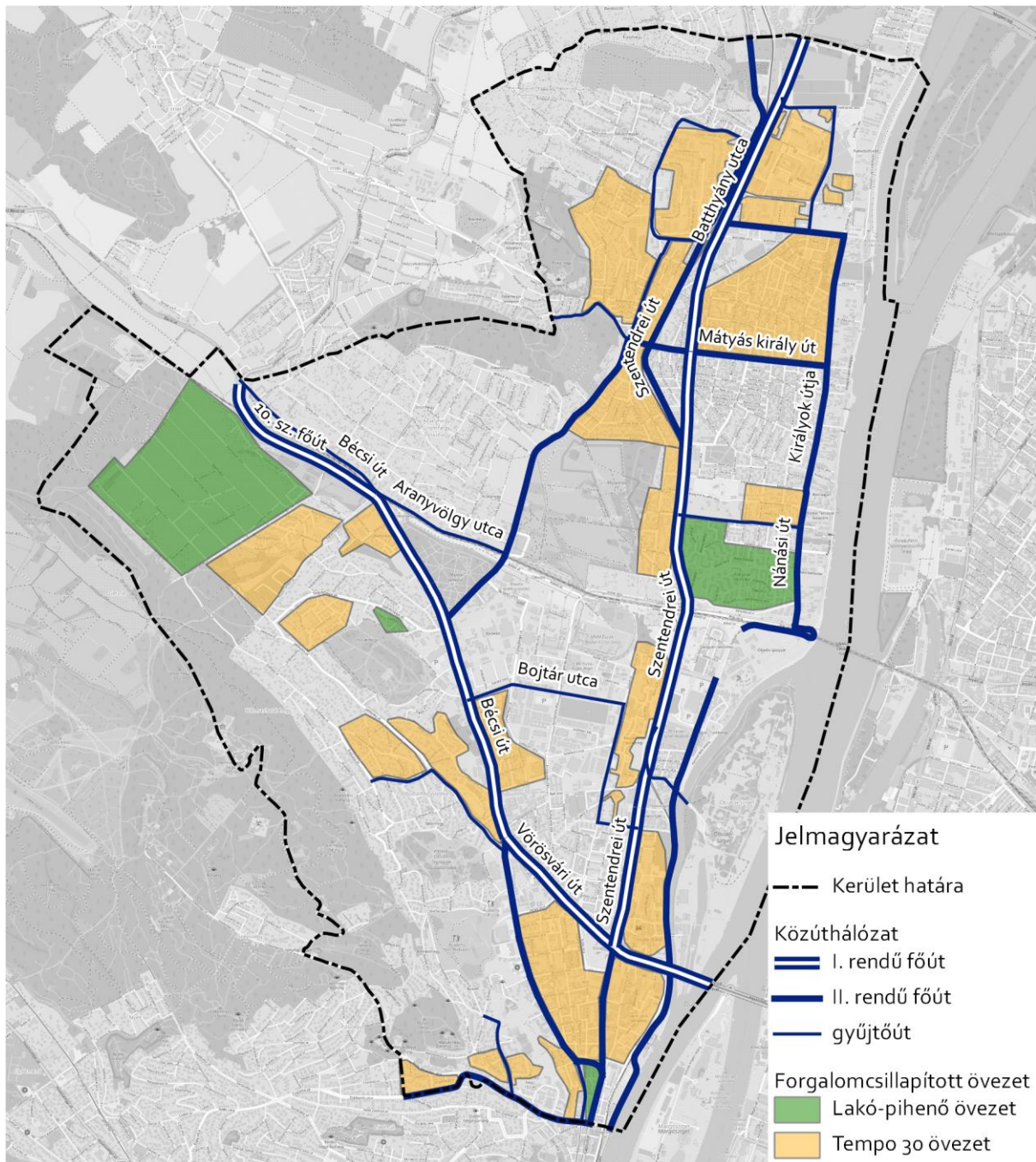
- 10. sz. főút – Bécsi út: az Óbudai temetőig 2x2 forgalmi sáv, majd onnan a városhatárig 2x1 forgalmi sáv, átlagos napi forgalma (ÁNF) 18 ezer jármű/nap a kerület határán, engedélyezett sebesség 50-60-70 km/h között váltakozik, csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak.
- 11. sz. főút – Batthyány utca – Rákóczi utca – Szentendrei út: a Csetz János közig 2x3 forgalmi sáv, majd onnan a városhatárig 2x2 forgalmi sáv, átlagos napi forgalma (ÁNF) 56 ezer jármű/nap a városhatárnál, engedélyezett sebesség 60-70 km/h, csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak.
- Vörösvári út – Árpád híd: 2x3 forgalmi sáv, engedélyezett sebesség 60 km/h (az Árpád híd 70 km/h), csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak, de a Szentendrei úttal alkotott csomópontja külön szintű.

- **II. rendű főutak:**

- Ország út – Vasút sor – Szentendrei út: 2x1 forgalmi sáv, engedélyezett sebesség 50 km/h, csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak. Egy helyen keresztezi a HÉV pályáját, valamint több csomópontja is vasúti átjáró mellett található, ezért kapacitása a sűrű vonatközlekedés miatt elmarad a hasonló utakétól.
- Pünkösdfürdő utca – Királyok útja – Nánási út: 2x2 forgalmi sáv, engedélyezett sebesség a Pünkösdfürdő utcában 50 km/h, a többi helyen jellemzően 40 km/h, csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak.
- Ürömi út – Mátyás király út: 2x1 forgalmi sáv, engedélyezett sebesség 50 km/h, csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak. Csillaghegy megállóhelyénél keresztezi a HÉV pályáját, amely miatt a sűrű vonatközlekedés jelentős torlódásokat okoz a csúcsidőszakban.
- Pusztakúti út – Aranyhegyi út – Pomázi út: 2x1 forgalmi sáv, engedélyezett sebesség 50 km/h, csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak, az esztergomi vasútvonalat külön szintben keresztezi.
- Angel Sanz Briz út – Gr. Esterházy János rakpart – Slachta Margit rakpart: 2x1 forgalmi sáv, engedélyezett sebesség 50-70 km/h, kisszámú csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak. A fővárosi rakpartokra általánosan

igaz, hogy a folyó melletti közvetlen nyomvonalvezetésük jelentős elválasztóhatással rendelkezik a Duna és a város között.

- Bécsi út – Nagyszombat utca: a belsőbb részen kifelé irányban jellemzően 2x1, befele irányban jellemzően 2x2 forgalmi sáv, a Kiscelli utcától kifelé eső szakaszon mindkét irányban 2x2 forgalmi sáv, engedélyezett sebesség 50-60 km/h, csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak, de sok kereszteződésben jelzőtáblás irányítás található.
- Pacsirtamező utca – Lajos utca: 2x2 forgalmi sáv, engedélyezett sebesség 50 km/h, csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak.
- Szépvölgyi út: 2x1 forgalmi sáv, engedélyezett sebesség 50 km/h, csomópontjai elsősorban jelzőlámpával szabályozottak.
- **Gyűjtőutak:** jellemzően 2x1 forgalmi sáv, engedélyezett sebesség 50 km/h, csomópontjaik elsősorban jelzőtáblával szabályozottak:
 - Táncsics Mihály utca – Ezüsthely utca – Dózsa György utca – Hollós Korvin Lajos utca;
 - Hadrianus utca – Hatvany Lajos utca;
 - Monostori út;
 - Bécsi út – Aranyvölgy utca;
 - Bojtár utca – Huszti út – Bogdáni út;
 - Bécsi út;
 - Farkastorki út – Viharhegyi utca;
 - Folyondár utca – Remetehegyi út;
 - Mozaik utca – K-híd.
- **Lakó- és kiszolgálóutak:**
 - a fentebb nem említett utak ebbe a csoportba sorolhatóak, jellemzően 2x1 forgalmi sáv kétirányú vagy egy forgalmi sáv egyirányú utak. Az engedélyezett sebesség 50 km/h vagy az alatti érték. A területben több tempo 30-as zóna, valamint lakó-pihenő övezet is található, amelyek a következő ábrán láthatóak.

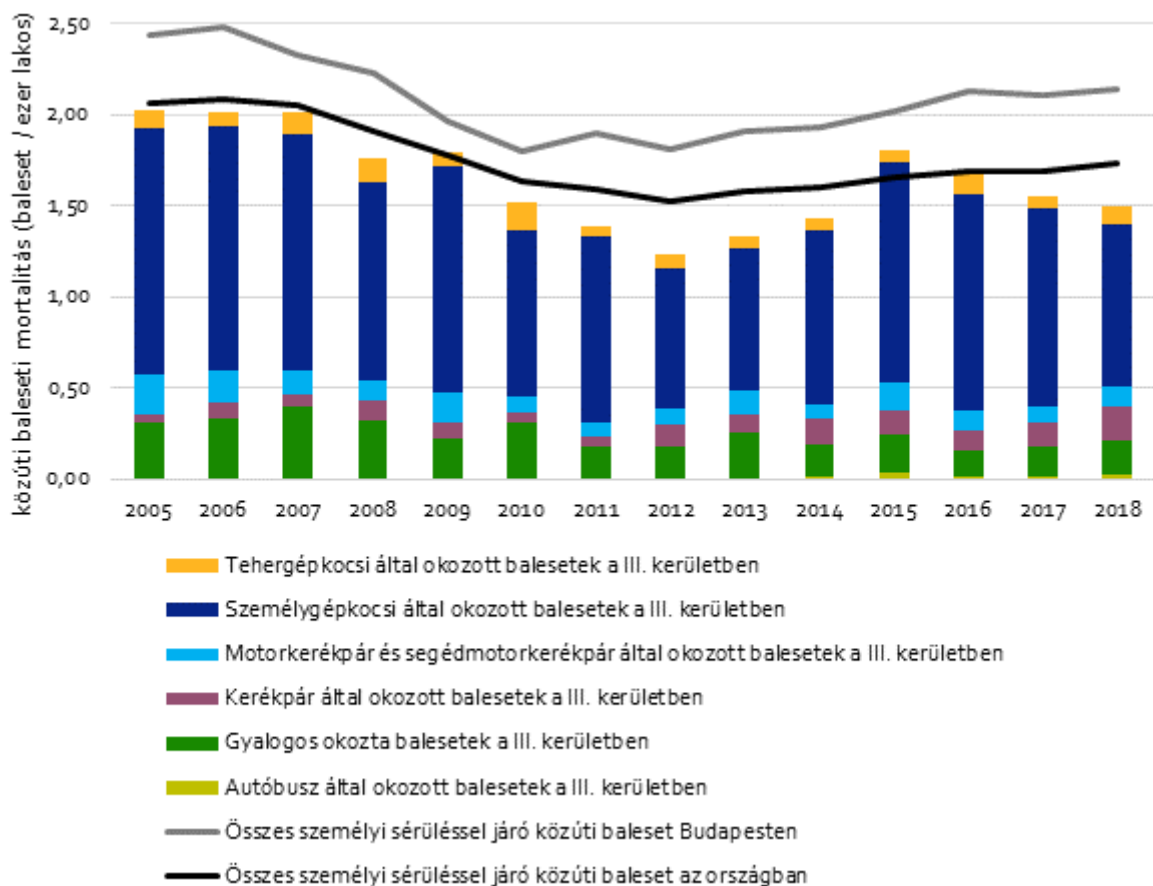

39. térkép Kerület közúthálózata és forgalmcsillapított övezetei
 Forrás: Saját szerkesztés, háttér: OpenStreetMap

A **forgalmkorlátozások** tekintetében a kerületben 12 tonna össztömegkorlátozás van érvényben, ami alól csak az I. rendű főutak, valamint néhány célforgalomban megközelíthető út képez kivételt. A nehézgépjárművek aránya alacsonynak tekinthető a főhálózaton, azonban számuk már nem tekinthető alacsonynak.

Az **útburkolat állapota** összességében megfelelő minőségűnek mondható, de egyes útszakaszok felújításra szorulnak. A kerület egyes részein komoly problémát jelent a nagyobb számú kiépítetlen, burkolattal nem rendelkező utak és azok mennyisége (pl. Csúcshegy területén).

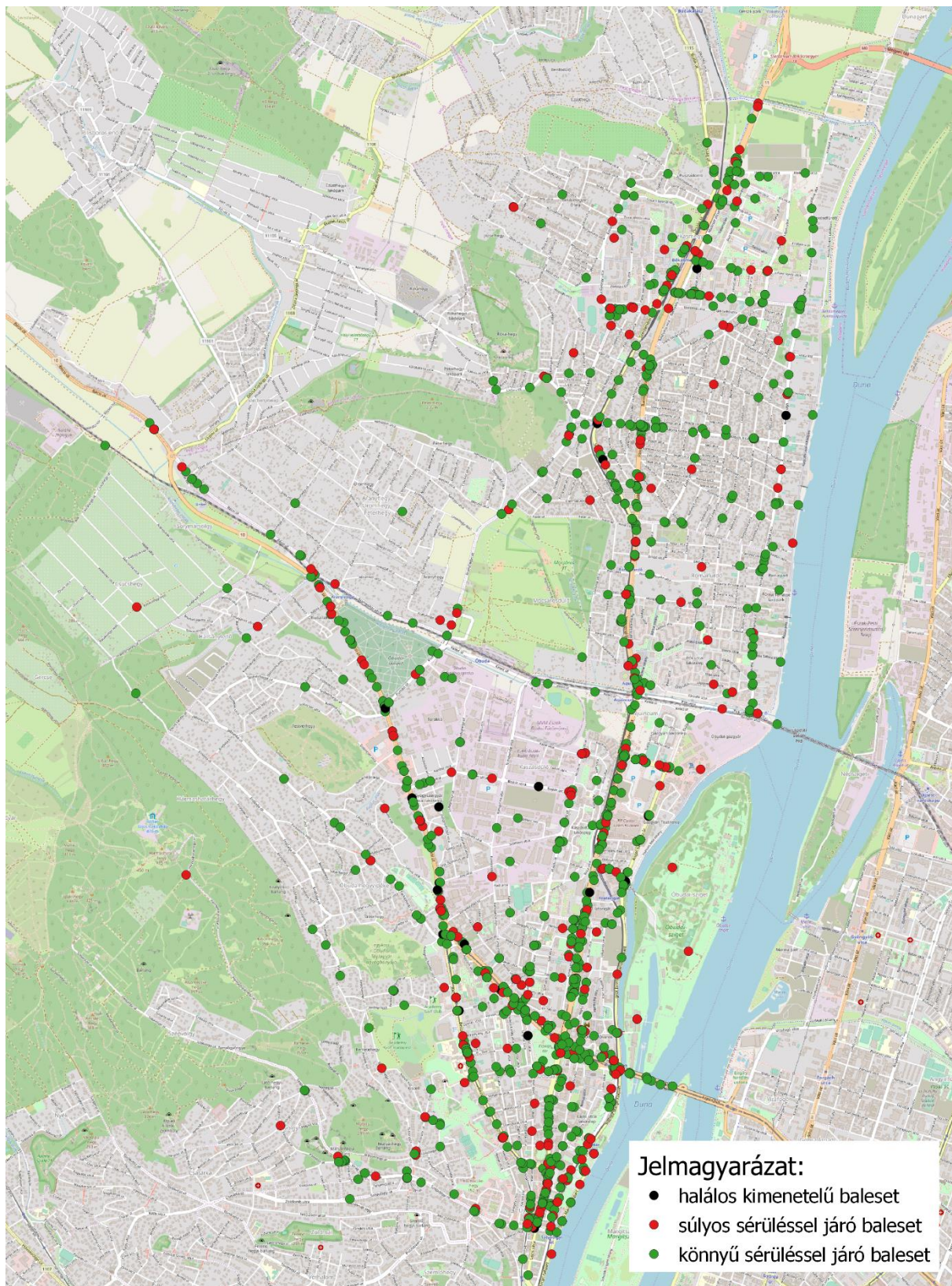
A kerület **közlekedésbiztonsági** szempontból az országos és a fővárosi átlagnál jobb mutatókkal rendelkezik, amelyet az alábbi ábra is szemléltet. A statisztikai adatokból sajnálatos módon kirajzolódik, hogy a balesetek száma 2012-2015 között jelentősen megnőtt, azonban az azutáni időszakban – az országos és fővárosi tendenciákkal ellentétben – csökkent. Ennek indoka lehet számos forgalmasabb útszakaszon a gyalogátkelőhelyek kiépítése, állapotuk javítása, valamint a tempo 30-as zónák fokozatos kijelölése. Kerékpáros balesetből fajlagosan egyre több történik, amely a kerékpározás emelkedő népszerűségéből adódik.

54. ábra Közúti baleseti mortalitás alakulása 2005-2018 között

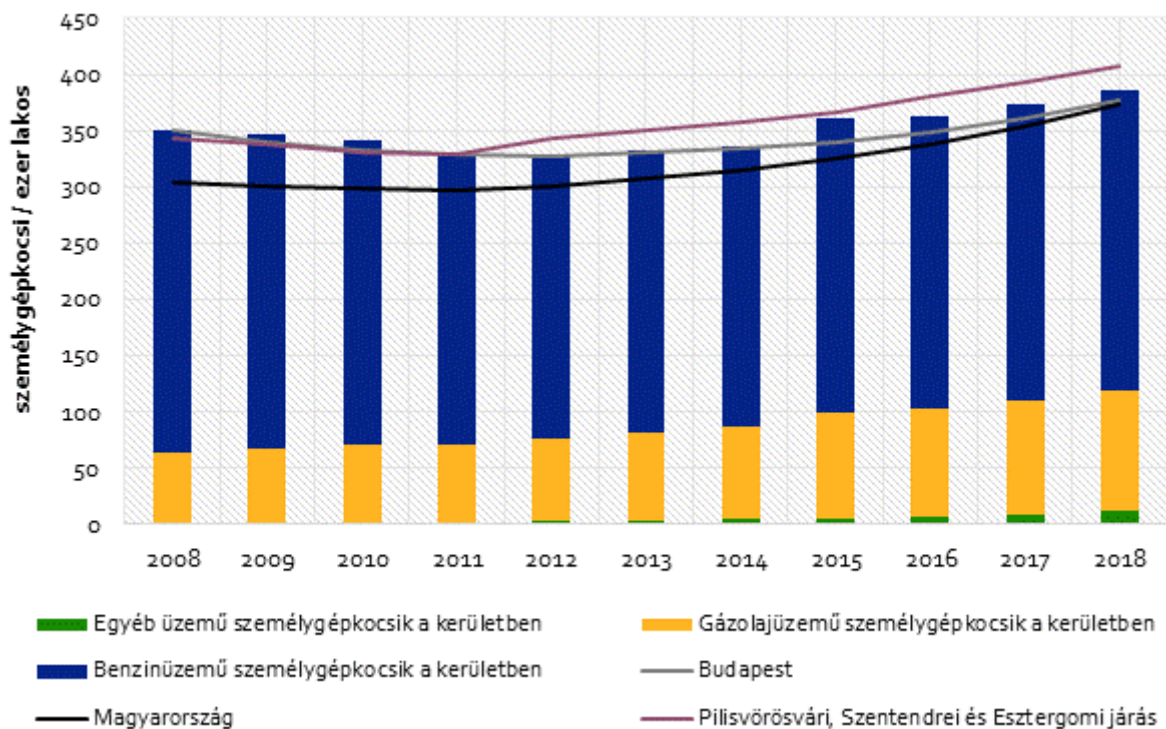
Forrás: KSH

A következő ábra a 2011-2019 között bekövetkezett baleseteket mutatja területi bontásban a súlyosság függvényében. Az adatok alapján jól kirajzolódnak a kerület forgalmasabb útszakaszai, amelyek esetében fontos megemlíteni, hogy a halálos kimenetelű és a súlyos sérüléssel járó balesetek jellemzően itt koncentrálódnak.

40. térkép A kerületben 2011-2019 között történt közúti balesetek területi eloszlása a súlyosság szerint
 Forrás: Web-Bal adatbázis, térképi háttér: OpenStreetMap

A kerületben a **motorizációs fok** – amit az alábbi 1000 lakosra jutó személygépkocsi száma jellemez – kis mértékben magasabb az országos és a fővárosi átlagnál, ami azzal magyarázható, hogy a kerület nagy része távolabb fekszik a főváros központjától, valamint a közösségi közlekedési ellátottság is ritkább. A családi házas övezetek nagy kiterjedése szintén indokolja az átlagnál magasabb motorizációs fokot. A 2008-as világgazdasági válság környékén tapasztalható visszaesés után jelenleg egy emelkedő tendencia figyelhető meg mind országos, mind kerületi szinten. Külön kiemelendő a kerület főútjain bejáró agglomeráció magas gépjármű penetrációja, ami az utóbbi évek során évi 4-5%-kal nőtt. A személygépjárművek üzemanyaguk szempontjából a KSH az alábbi ábrán látható három kategóriát határozza meg. Látható, hogy folyamatosan csökken a benzin és növekszik a gázolaj és egyéb (köztük az elektromos) üzemű gépjárművek száma.

55. ábra A motorizációs fok alakulása kerületi, fővárosi, agglomerációs és országos szinten

Forrás: KSH

A közúti közlekedéshez kapcsolódik a **taxiszolgáltatás**, amely kiszolgálása érdekében a kerületben jelenleg 13 db taxiállomás működik. Számos helyen található már „eTaxi Droszt”, amely az elektromos járművek számára biztosítja a villámtöltés lehetőségét.

A **közösségi járműkölcsonzési rendszerek** kerületi helyzete vegyes képet mutat. A Budapesten megtalálható három darab autómegosztó cég (GreenGo, MOL Limo, ShareNow) jelen van a kerületben, azonban egyikük sem fedti le teljesen. A sűrűbben lakott területek nagyrészt valamennyivel elérhetőek, de a nyugati és északi kerületrészek nincsenek benne a szolgáltatási területükben. A fővárosban üzemelő robogómegosztó cégek közül a Blinker nyújt Óbuda belső részében szolgáltatást.

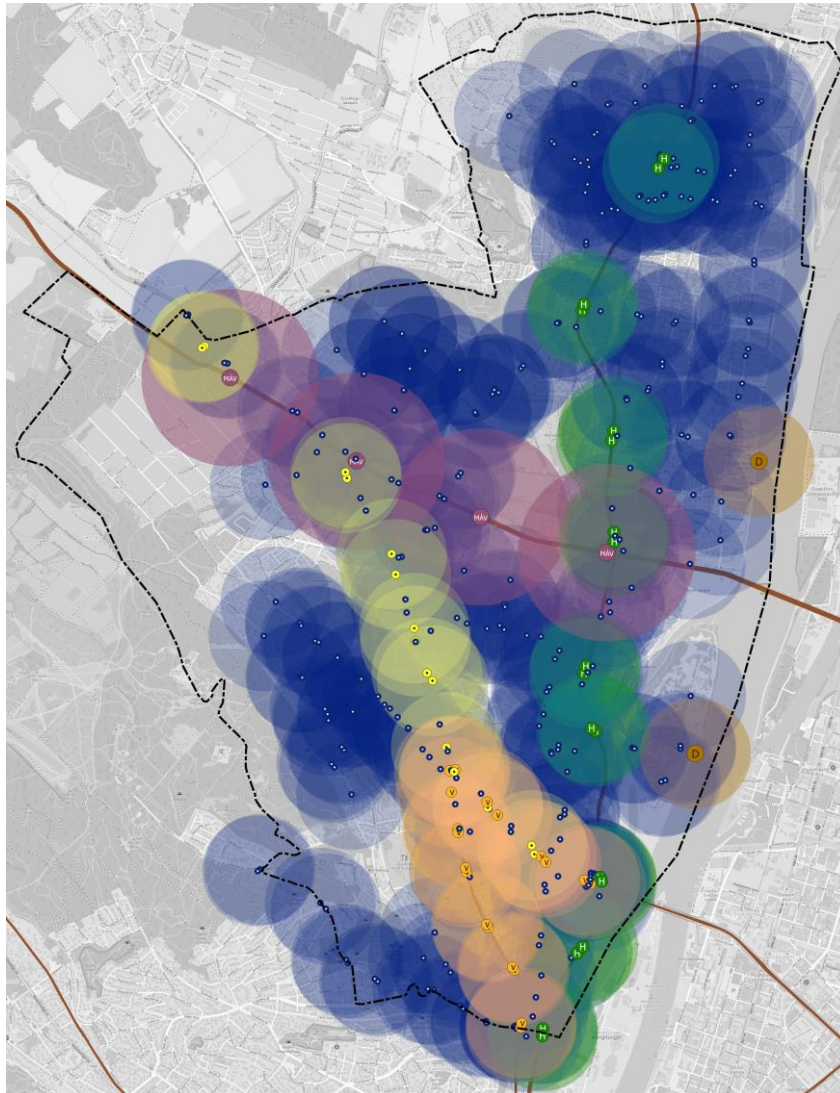
1.15.3. Közösségi közlekedés

A kerületen belül fontos szerepet töltenek be a kötöttpályás eszközök (vonat, HÉV, villamosok), de az autóbuszok fő- és gyűjtőhálózati funkciói is jelentősek. A kerület főbb közösségi közlekedési csomópontjai az alábbiak:

- Kolosy tér – Szépvölgyi út: H5 hév, 17, 19, 41 villamos, 9, 29, 65, 65A 109, 111, 165 nappali autóbusz, 923, 934, 960 éjszakai autóbusz viszonylatok érintik (egyes megállóhelyek a II. kerület területén találhatóak);
- Szentlélek tér: H5 hév, 1 villamos, 29, 34, 106, 118, 134, 137, 218, 237 nappali autóbusz, 901, 918 éjszakai autóbusz viszonylatok érintik;
- Flórián tér: 1 villamos, 9, 29, 34, 106, 109, 118, 134, 137, 218, 237 nappali helyi autóbusz, 800, 801, 815, 820, 830, 832, 840 helyközi autóbusz, 901, 918, 923, 934 éjszakai autóbusz viszonylatok érintik;
- Bécsi út / Vörösvári út: 1, 17, 19, 41 villamos, 137, 160, 218, 237, 260, 260A nappali helyi autóbusz, 800, 801, 815, 820, 830, 832, 840 helyközi autóbusz, 901, 937, 960 éjszakai autóbusz viszonylatok érintik;
- Aquincum: S72, G72, Z72 elővárosi vonat, H5 hév, 34, 106, 134 nappali autóbusz, 923, 934 éjszakai autóbusz viszonylatok érintik;
- Békásmegyér: H5 hév, 34, 134, 143, 160, 186, 204, 243, 296 nappali helyi autóbusz, *869 helyközi autóbusz, 923, 934, 943, 960 éjszakai autóbusz viszonylatok érintik.

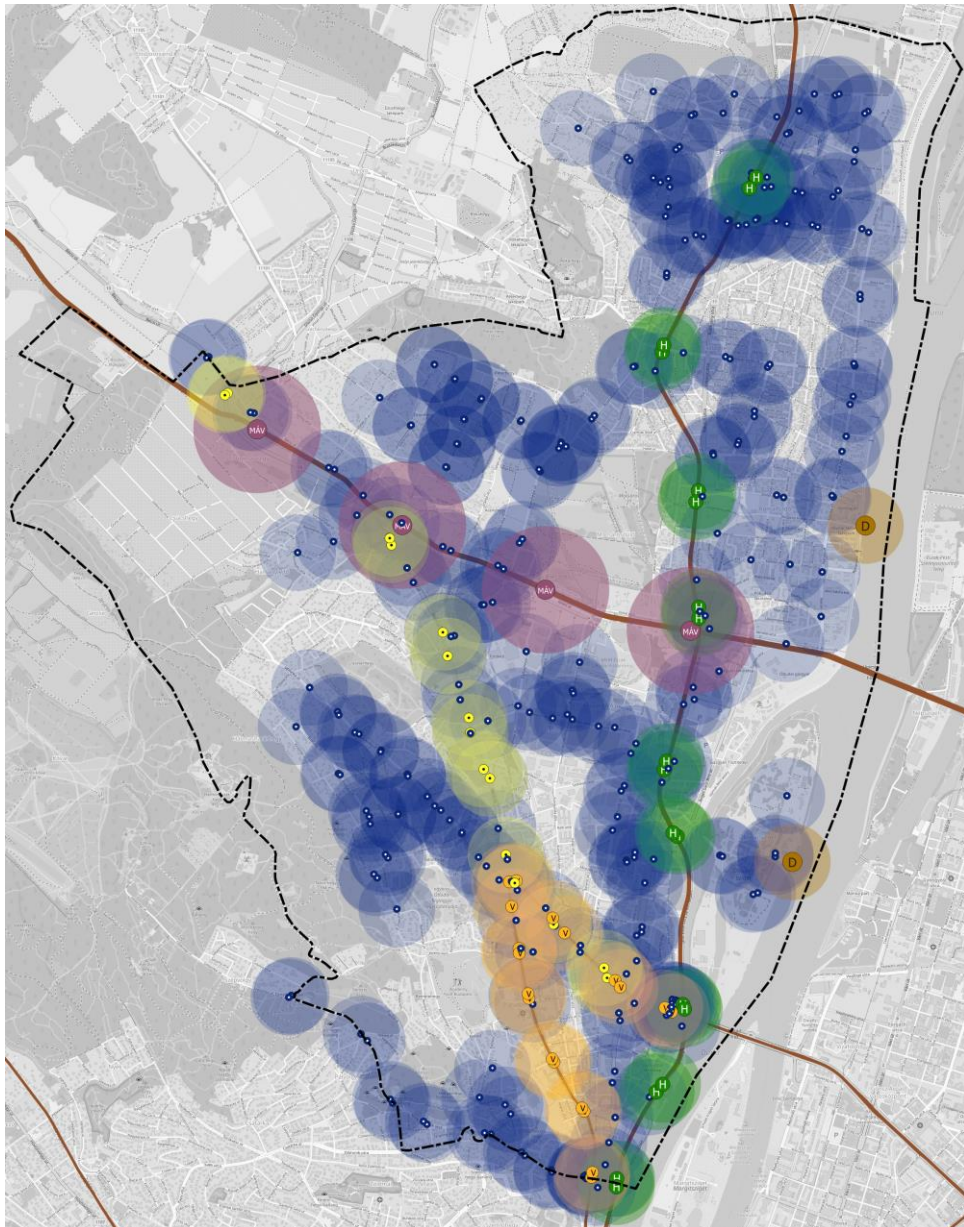
szerint fogalmaz: „Az (...) "infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett" lakó- és vegyes területfelhasználási egységbe sorolt területek tervezésekor biztosítani kell a következőket: a) a terület minden egyes építési telkétől 300,0 méteres sugarú körön belül a közösségi közlekedési hálózat legalább egy megállóhellyel rendelkezzen, (...)”. Ez természetese csak a jövőbeli beépítésekre vonatkozik, azonban a 300 méteres sugárban elérhető közösségi közlekedés fővárosi célkitűzése a jelenlegi beépített területeken történő alkalmazása indokolt. A nem megfelelően kiszolgált területek az alábbiak:

- Remetehegy;
- Testvérhegyi út környéke;
- Csúcshegy;
- Róka-hegy környéke;
- Csillaghegy: Batthyány utca és Királyok útja közötti része.

41. térkép Óbuda közösségi közlekedési megállók által kiszolgált tágabb területek (Lila: elővárosi vasút (800 m), zöld: HÉV (500 m), narancs sárga: villamos (500 m), kék: busz (500 m), citromsárga: helyközi busz (500 m), barna: hajó (500 m))

Forrás: Saját szerkesztés, háttér: OpenStreetMap

42. térkép Óbuda közösségi közlekedési megállók által kiszolgált szűkebb területek Lila: elővárosi vasút (500 m),
zöld: HÉV (300 m), narancs sárga: villamos (300 m), kék: busz (300 m), citromsárga: helyközi busz (300 m),
barna: hajó (300 m)

Forrás: Saját szerkesztés, háttér OpenStreetMap

Közúti közlekedés

A helyi közlekedésben résztvevő autóbuszviszonylatokat a BKK Budapesti Közlekedési Központ Zrt. rendeli meg, az üzemeltetésben mind a három budapesti autóbuszos szolgáltató részt vesz (BKV Budapesti Közlekedési Zrt., VT-Arriva Személyszállító és Szolgáltató Kft., Volánbusz Zrt.). A heterogénnek számító **járműflotta** tekintetében számos gyártó eltérő típusa közlekedik (MAN Lion's City, Mercedes Conecto, Mercedes Citaro, Ikarus 280-as, Volvo-Alfabusz, telebuszviszonylat minibuszos járművei). A járművek szinte kizárólag alacsonypadlós kivitelűek, légkondicionáltak, dinamikus utastájékoztató rendszerrel felszereltek.

A kerületben található a BKV Zrt. tulajdonában álló Óbudai **autóbuszgarázs**, ahonnan a kerületi viszonylatok járműkiadásának többsége történik. A többi szolgáltatónak nincs telephelye a kerületben, az autóbuszaik hosszabb garázsmentet után közelítik meg az adott végállomásokat.

	<i>Autóbusz viszonylatszáma</i>	<i>Reggeli csúcsórai követési időköz</i>	<i>Irányonkénti felkínált férőhelykapacitás</i>
<i>helyközi közlekedés</i>	<i>800/801/815 (ritkább megállással)</i>	<i>15 perc</i>	<i>400 utas/óra</i>
	<i>820/830/832/840 (sűrűbb megállással)</i>	<i>7-8 perc</i>	<i>800 utas/óra</i>
<i>helyi közlekedés</i>	<i>9</i>	<i>6-7 perc</i>	<i>1170 utas/óra</i>
	<i>29</i>	<i>10 perc</i>	<i>480 utas/óra</i>
	<i>34</i>	<i>10 perc</i>	<i>780 utas/óra</i>
	<i>65/65A</i>	<i>15 perc</i>	<i>320 utas/óra</i>
	<i>106</i>	<i>10 perc</i>	<i>780 utas/óra</i>
	<i>109</i>	<i>12 perc</i>	<i>650 utas/óra</i>
	<i>111</i>	<i>10 perc</i>	<i>480 utas/óra</i>
	<i>118</i>	<i>15 perc</i>	<i>320 utas/óra</i>
	<i>134</i>	<i>10 perc</i>	<i>480 utas/óra</i>
	<i>137</i>	<i>12 perc</i>	<i>400 utas/óra</i>
	<i>143</i>		<i>0 utas/óra</i>
	<i>160</i>		<i>0 utas/óra</i>
	<i>165</i>	<i>10 perc</i>	<i>480 utas/óra</i>
	<i>186</i>		<i>0 utas/óra</i>
	<i>204</i>	<i>15 perc</i>	<i>320 utas/óra</i>
	<i>218</i>	<i>20 perc</i>	<i>240 utas/óra</i>
	<i>219 (telebusz)</i>	<i>30 perc</i>	<i>40 utas/óra</i>
	<i>237</i>	<i>12 perc</i>	<i>400 utas/óra</i>
	<i>243</i>		<i>0 utas/óra</i>
	<i>260/260A</i>	<i>20 perc</i>	<i>240 utas/óra</i>
<i>296</i>	<i>20 perc</i>	<i>240 utas/óra</i>	

54. táblázat Autóbuszviszonylatok járatsűrűsége és felkínált kapacitása

Forrás: BKK, Volánbusz

Valamennyi járat **megállóhelye** fel van szerelve statikus utastájékoztató táblával. A forgalmasabb helyeken ezen kívül FUTÁR kijelzők és esőbeálló növeli a várakozás komfortját. Az alacsonyforgalmú megállóhelyek esetében azonban több helyen jelent problémát az akadálymentesség.

A BKK Budapesti Közlekedési Központ Zrt. szervezésében közlekedő **éjszakai járatok** közül több is érinti Óbudát. A 960, 923 és 934 járatok Lajos utcában érik el a kerületet és Békásmegyeryig közlekednek, az előbbi a Bécsi út – Pusztakúti út, míg az utóbbiak Szentendrei út – Királyok útja útvonalon. Az Árpád hídon jár a 901-es járat, mely az 1-es villamos útvonalán közlekedik, illetve a 918-as járat, amely a Szentendrei út – Huszti úton halad Törökkő városrészig.

A kerületen belüli közlekedésben nem játszanak fontos szerepet, de a környező településekkel jelentős kapcsolatot biztosítanak a kerületben közlekedő **regionális autóbusz járatok**. Az Árpád híd autóbussz végállomásról indulva az Árpád híd, Vörösvári út – Bécsi út – 10. sz. főút vonalon közlekedő járatok Óbudán nyolc megállóval rendelkeznek. A járatok a Volánbusz Zrt. szervezésében közlekednek. A viszonylatokon közlekedő autóbusszok kialakítása változó: csuklós, hosszú szóló, illetve hagyományos szóló busszokkal is lehet találkozni, melyek jellemzően teljesen vagy részlegesen (low entry) alacsonypadlósak.

A bemutatottakon felül **egyéb autóbusz járatok** is működnek Óbudán, amelyek általában csak időszakosan üzemelnek és nem képeznek jelentős volument. Ide értendők az egyes dolgozói (munkahelyi) buszjáratok, melyek mini, midi vagy szóló busszal üzemelnek. Megemlíthetők még az Auchan hipermarkethez, illetve az idényszerűen működő Lupa tó strandhoz közlekedő autóbusszjáratok.

Kötőpályás közlekedés

A Nyugati pályaudvartól indul, majd az Újpesti vasúti hídon keresztül éri el a kerületet a **2. sz. Budapest-Esztergom vasútvonal**, amelynek felújítása néhány éve fejeződött be. A Budapest és Pilisvörösvár közötti szakasz – a Dunai átkelés kivételével – kétvágányú, jellemzően 80-100 km/h sebességgel lehet rajta haladni, a többi szakasz főként egyvágányú, hasonló pályasebességgel, ami a domborzati viszonyok függvényében változik. A vasútvonal négy állomással és megállóhellyel rendelkezik a kerületben: Aquincum, Óbuda, Aranyvölgy, Üröm (közigazgatásilag még Budapesten belül található). A szerelvények vonalon a MÁV Zrt. szervezésében ütemes menetrend szerint közlekednek három eltérő menetrendstruktúrában (S72: személyvonat, G72: gyorsított személyvonat, Z72: zónázó személyvonat). Az S72-es viszonylat jellemzően szimpla FLIRT motorvonatokkal, a G72-es és Z72-es viszonylatok csúcsidőben dupla, csúcsidőn kívül szimpla FLIRT szerelvényekkel vannak kiadva. A vonatok járatsűrűsége megfelelő, az infrastruktúra a csúcsidőszakban nagymértékben ki van használva, ennek eredménye, hogy a felújítás óta jelentős utasszámnövekedés történt a vonalon.

A **H5 Szentendrei HÉV** észak-déli irányban halad át a kerületen, fontos összeköttetést jelent ezáltal mind a kerületen belüli, mind Budakalász, Pomáz és Szentendre fővárosi kapcsolataiban. Üzemeltetője a MÁV-HÉV Zrt. A vasútvonal a kerület északi részében a Szentendrei úttal párhuzamosan halad a felszínen, így területeelvágó hatása nagy. További

problémát jelent, hogy a magas járatsűrűség miatt sűrűn tiltva vannak a közúti átjárókon az átközlekedés, melynek okán jelentős torlódások alakulhatnak ki. Kaszásdűlő állomástól délre a HÉV a Duna-parton halad, de az elvágó hatás itt is érvényesül. Mindkét vezetés esetében azonban megemlítendő, hogy a párhuzamos közutak (Batthyány utca – Szentendrei út, valamint budai rakpart) hasonló elválasztó hatással rendelkeznek. A vonalon Batthyány tér – Békásmegyér szakaszon korszerű biztosító berendezés üzemel, amely biztosítja a lehető legkisebb követési időközt. A vonal északi szakaszáról sajnos ez nem mondható el. A vonalon féldinamikus utastájékoztató rendszer üzemel, amely a hévek magas menetrendszerúsége miatt szinte mindig helyesen jelzi az érkezési időt. A pálya állapota folyamatosan romlik, gyakran kell vonali karbantartást végezni. A szerelvények (LEW MXa) átlagéletkora 40 év körüli, nem alacsonypadlósak, nem légkondicionáltak, a kor követelményeitől elmaradó menetdinamikával rendelkeznek.

A kerületben négy villamosviszonylat közlekedik, üzemeltetőjük a BKV Budapesti Közlekedési Zrt.:

- 1 villamos: Bécsi út / Vörösvári út – Kelenföld vasútállomás: a kerületben 4 db megállóval rendelkezik, amelyek a nemrégiben lezajlott felújítás eredményeként akadálymentesek, esőbeállóval és dinamikus utastájékoztató rendszerrel rendelkeznek. A pálya 50 km/h sebességgel járható. A viszonylaton hétköznapi alacsonypadlós CAF Urbos 3 és magaspadlós csatolt ČKD Tatra T5C5(K) típusú villamosok közlekednek, hétvégén a Tatra-k helyett alacsonypadlós Siemens Combinok járnak, ami által biztosított a 100%-ban alacsonypadlós szolgáltatás. Csúcsidőben a villamosok 3 percenként (két lámpaciklusonként) követik egymást, ami magas felkínált férőkapacitást jelent. A járművek magas kihasználtsággal közlekednek.
- 17, 19, 41 villamosok: a Budai fonódó villamosvonal-hálózat kialakításakor jött létre az átszállásmentes kapcsolat Észak-, Közép- és Dél-Buda között. A villamosok a Bécsi út / Vörösvári út megállóból indulnak, majd a Bécsi út – Frankel Leó utca útvonalon szolgálják ki észak-déli sugaras irányban a kerületet. A 17-es villamos innen a Margit körút – Széll Kálmán tér – Alkotás utca – Villányi út – Móricz Zsigmond körtér – Fehérvári út útvonalon éri el a Savoya Parkot; a 19-es és a 41-es villamosok a Bem rakpart – Várkert rakpart – Bartók Béla út – Móricz Zsigmond körtér útvonalon haladva érik el Kelenföld vasútállomás, illetve Kamaraerdei Ifjúsági Park végállomásaikat. A kerületben 6 db megállóhellyel rendelkeznek, amelyek a felújítás eredményeként többségükben akadálymentesen megközelíthető, rendelkeznek esőbeállóval és utastájékoztató rendszerrel. Az engedélyezett pályasebesség a legtöbb helyen 50 km/h. A vonal alacsonypadlós CAF Urbos 3, magaspadlós csatolt Tatra T5C5K, valamint Ganz csuklós villamosok közlekednek. A járatok csúcsidőben átlagosan 3 percenként járnak, magas kihasználtsággal, ami igazolja a fonódó létjogosultságát.

<i>Viszonylat száma</i>	<i>Reggeli csúcsórai követési időköz</i>	<i>Irányonkénti felkínált férőhelykapacitás</i>
<i>S72 elővárosi vonat</i>	<i>30 perc</i>	<i>400 utas/óra</i>
<i>G72/Z72 elővárosi vonat</i>	<i>20 perc</i>	<i>1200 utas/óra</i>
<i>H5 hév</i>	<i>5 perc</i>	<i>12960 utas/óra</i>
<i>1 villamos</i>	<i>3 perc</i>	<i>6450 utas/óra</i>
<i>17 villamos</i>	<i>7-8 perc</i>	<i>1600 utas/óra</i>
<i>19 villamos</i>	<i>7-8 perc</i>	<i>1520 utas/óra</i>
<i>41 villamos</i>	<i>15 perc</i>	<i>800 utas/óra</i>

55. táblázat: Kötőpályás közlekedési viszonylatok követési ideje és kapacitása

Forrás: BKK, MÁV

Villamoskocsizín a kerületben nem található, az itt közlekedő villamosviszonylatok a város különböző kocsizínjeiből (Angyalföld, Baross, Budafok, Hungária, Kelenföld) érkeznek. A hévek telephelye ugyan Szentendrén található, de a Békásmegyer állomáson levő tárolóágányokat gyakran alkalmazzák a kétrészes fordák járműveinek tárolására.

Vízi közlekedés

A BKK által megrendelt és a BKV alvállalkozói által üzemeltetett hajójáratok közül a D12-es (és esetenként a D11-es) érinti a kerületet az Óbudai-szigetnél és a Római-parton. A járatok csak a melegebb (tavaszi – nyári) időszakokban közlekednek (március 15-től október 31-ig).

Számos csónakház található a Duna-parton, amelyekben rendszeres edzésre vagy alkalmi evezésre van lehetőség. Az Óbudai-sziget déli végében található továbbá egy kikötő, ahol a hajók tárolására, szervizelésére, tankolására van lehetőség.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés

A kerékpáros hálózatot jellemzően alap- és főhálózatra bontjuk. Az alaphálózatba tartozik minden kerékpárosok elől el nem zárt útszakasz. A főhálózat pedig olyan infrastrukturális létesítményekkel kijelölt útszakaszok, ahol a kerékpárosok a számukra kijelölt helyen, megfelelő biztonsággal tudnak közlekedni. Az **alaphálózat** a sok forgalomcsillapított övezet miatt jellemzően jól kerékpározható, amely alól kivételt képeznek a nagy gépjárműforgalommal, a nehezen járható burkolattal, illetve a meredekebb domborzati viszonyokkal rendelkező útszakaszok. A kerékpáros forgalmat akadályozó tényezőt leginkább a nagy forgalmú útszakaszok (Szentendrei út–Pacsirtamező utca–Lajos utca, Bécsi út, Vörösvári út) és HÉV vasútvonal elvágó hatása jelenti

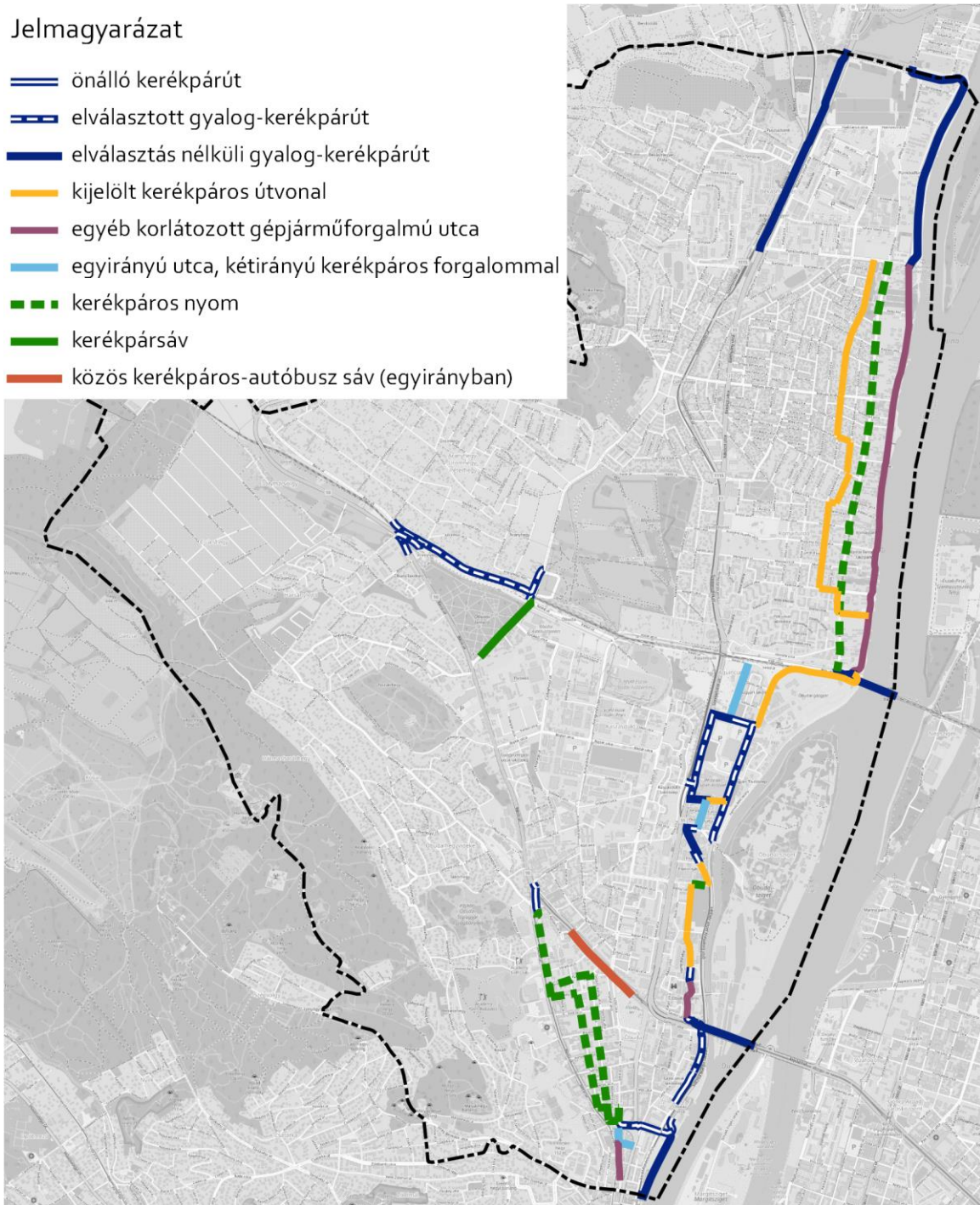
Az óbudai kerékpárforgalmi **főhálózat** kb. 35 km hosszú, melynek közel fele nem irányhelyes kerékpáros létesítmény. Összesen közel 7 km elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút lelhető

fel a kerületben, amely fokozott konfliktushelyzetet okozhat az gyalogos és kerékpárosok között. Komoly problémát jelent, hogy nem alkot teljes mértékben egységes rendszert a főhálózat: az adott nyomvonal mentén sűrűn váltakozik a kerékpáros infrastruktúra kialakításának típusa, valamint számos szakadás is jellemzi a hálózatot (pl. Tímár utcai felüljáró). A főhálózati nyomvonalak az alábbiak:

- EuroVelo 6 kerékpáros nyomvonal (Pünkösdfürdői gát/Batthyány utca – Királyok útja-Nánási út/ Római part/ Napfény utca – Gyula utca – Kinizsi utca-Zaránd – Gázgyár utca – Angel Sanz Briz út/Záhony utca – Szentendrei út – Remény Ede utca – Leányfalu utca – Filatorigát – Folyamőr utca – Laktanya utca – Fő tér – Árpád fejedelem útja – Slachta Margit rakpart): a Duna-parton vagy ahhoz közeli utcákban vezet többféle kerékpáros létesítményen több alternatív nyomvonalon (néhol csak kitérő található). Az útburkolat sok helyen rossz állapotú, a Fő térenél macskaköves burkolaton vezet keresztül, több szakadás is található benne, az EuroVelo nyomvonalakkal szemben támasztott követelményeknek (szélesség, burkolati jellemzők stb.) nem felel meg.
- EuroVelo 6 nyomvonalhoz csatlakozó kisebb kerékpáros elemek: Sujtás utca, Árpád hídon átvezetett elválasztott gyalog-kerékpárút, Szépvölgyi úti kerékpáros kapcsolat
- Óbuda belső részén található összefüggő kerékpáros hálózat: az EuroVelo 6 nyomvonalból ágazik ki a Nagyszombat utcánál, majd a Kolosy tér felé, illetve a Zápor utca/San Marco utca – Gyenes utca/Reménység utca – Bécsi út mentén vezet a Vörösvári útig elsősorban kerékpáros nyomként.
- Aranyvölgy környéki kerékpáros nyomvonalak: Pomázi út – Aranyhegyi út – Aranyhölgy utca – Bécsi út nyomvonalon vezet elválasztott kerékpárúton és kerékpársávon. Nem kapcsolódik nagyobb kerékpáros hálózathoz.
- Önálló kerékpárforgalmi főhálózati elem: Vörösvári út menti kb. 800 m hosszú közös kerékpár és buszsáv, mely nem kapcsolódik semmilyen kerékpárhálózati elemhez.

Jelmagyarázat

- önálló kerékpárút
- elválasztott gyalog-kerékpárút
- elválasztás nélküli gyalog-kerékpárút
- kijelölt kerékpáros útvonal
- egyéb korlátozott gépjárműforgalmú utca
- egyirányú utca, kétirányú kerékpáros forgalommal
- kerékpáros nyom
- kerékpársáv
- közös kerékpáros-autóbusz sáv (egyirányban)

43. térkép Óbuda kerékpáros főhálózata

Forrás: Saját szerkesztés, háttér: OpenStreetMap

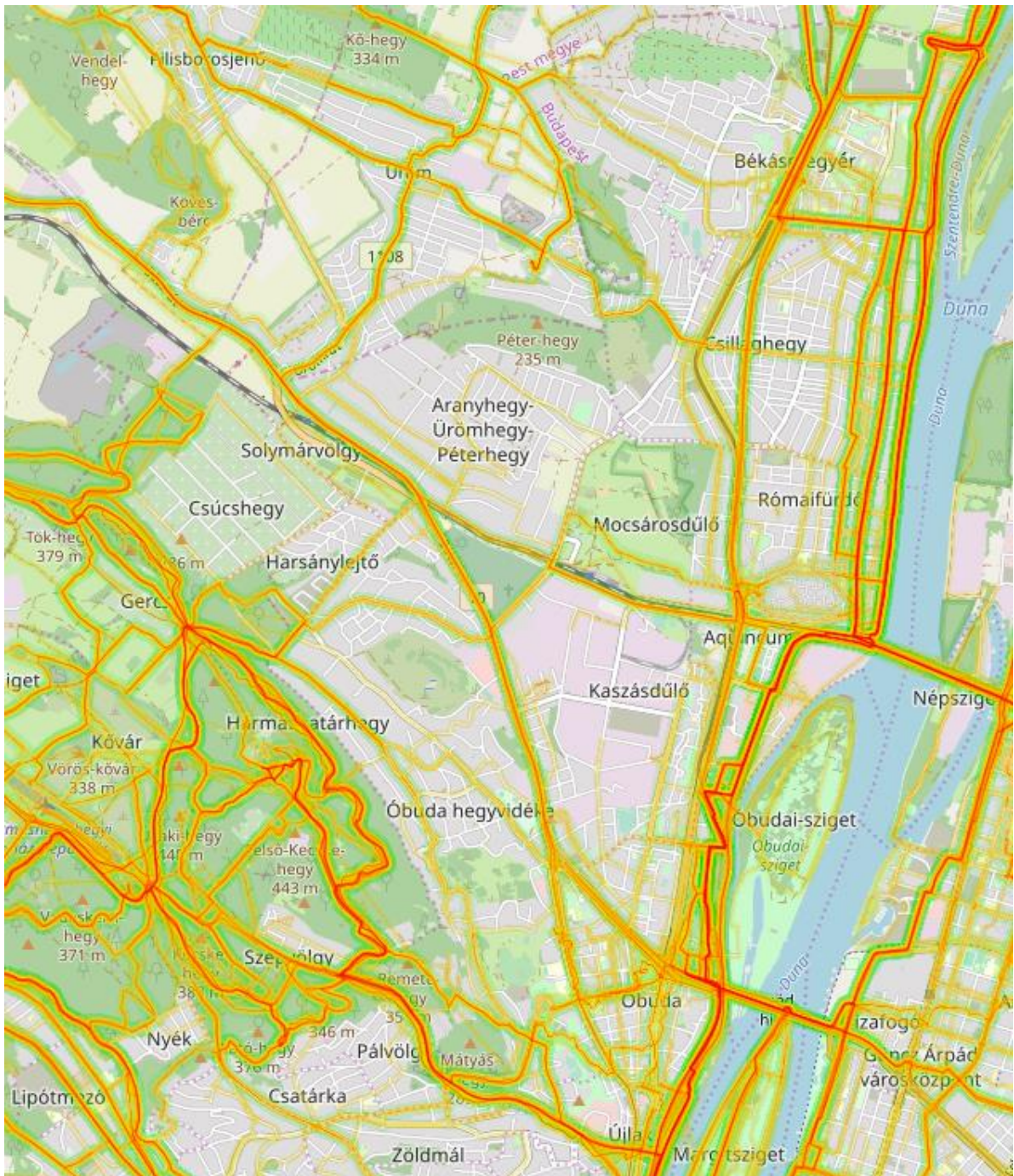
A kerületben számos helyen létesült **kerékpártároló**, a hév-állomások környékén egyre több B+R tároló található. A kerékpárok parkolása a kerület fő forgalomvonzó helyeinek kisebb részén tekinthető megoldottnak. A kerékpárparkoló kialakítása gyakran nem megfelelő. Óbuda egyes részein megfelelő sűrűségben állnak rendelkezésre szabványos, a kerékpárok megfelelő parkolását biztosító kerékpártámaszok (pl. Fő tér), máshol egyelőre hiányos az infrastruktúra, vagy nem megfelelő támaszokat helyeztek ki (pl. az Óbudai Promenádnál projekt keretében).

A kerületben számos viszonylaton engedélyezett a **kerékpárszállítás**: a vonatokon és a héveken nagyobb kapacitással lehet szállítani, továbbá néhány éve a 65, 65A és 165 jelzésű autóbuszviszonylatokon minden járműre 1-1 db kerékpár rakható fel. A kerékpár számára kerékpárjegy, kerékpáros bérlet vagy vonaljegy váltandó, érvényesítendő.

Több **közösségi kerékpár és mikromobilitási eszközöket megosztó rendszer** üzemel Óbudán. A kerület déli részében (Vörösvári úttól délre) összesen 6 db dokkolóállomással rendelkezik a fővárosi közbringarendszer, a MOL Bubi. A Budapesten működő másik kerékpármegosztó, a Donkey Republic szintén rendelkezik 2 db lerakási ponttal a kerületben. A Lime rollermegosztó szolgáltatási területe is lefedi a kerület déli részét.

Az **önkormányzat** elkötelezett a kerékpár-használat elterjesztése mellett a kerületi lakosok körében, emiatt több kezdeményezést is megvalósított az elmúlt évek során. A kerékpárral munkába járó önkormányzati alkalmazottak részére havi pénzügyi támogatást nyújt, példát mutatva ezáltal a kerület foglalkoztatói felé. A Laktanya utcában kerékpáros szervízpont működik, ahol a kerületi lakosok kedvezményesen bérelhetnek kerékpárt akár hosszabb időtávra is.

Az elmúlt időszak kerületi és fővárosi kerékpáros fejlesztéseinek következtében folyamatosan emelkedik a **kerékpárral közlekedők volumene** és részaránya. Bár Óbudán nem működik kerékpáros forgalomszámláló berendezés, de a kerület határától nem messze, az Árpád híd pesti hídfőjénél üzemel, amely szerint egy átlagos munkanapon kb. 1500 kerékpáros halad át, 2020. június első hetében közel 21 ezren kerékpároztak át a hídon. A következő ábra mutatja – egy online alkalmazás helyadatai alapján –, hogy mely útvonalakon kerékpároznak leginkább a kerületben.

44. térkép A kerület kerékpáros forgalma Bikemap hőtérképe szerint
 Forrás: Bikemap, OpenStreetMap

Gyalogos közlekedés

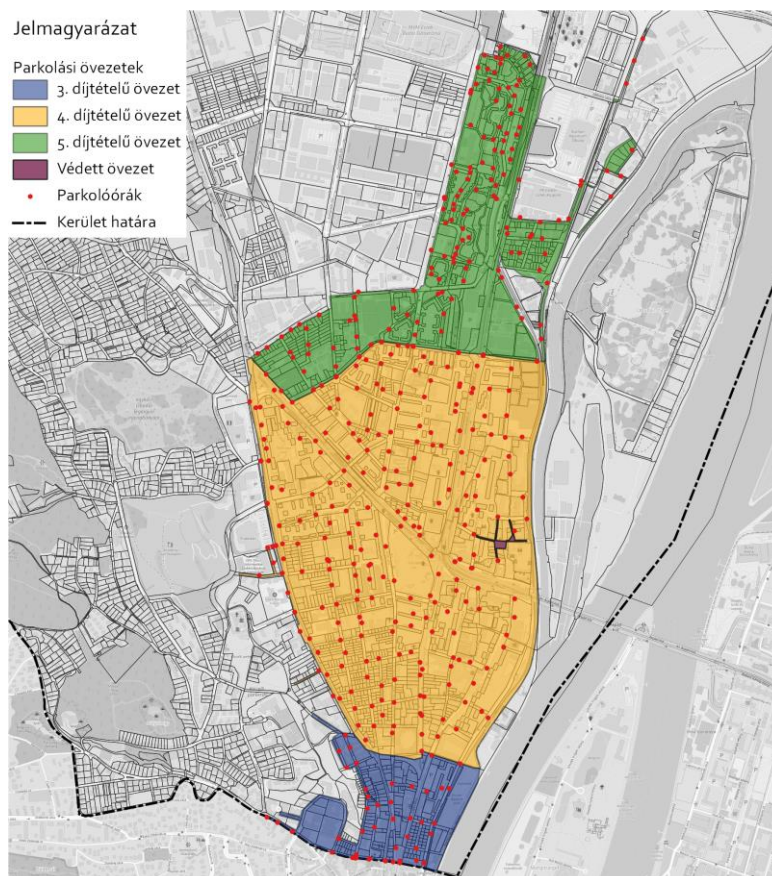
Számos helyen található gyalogos övezet, valamint nagy kiterjedésű gyalogosok által használható felületek. Ezek elhelyezkedésüket tekintve leginkább a régi óbudai városszövet megmaradt részeiben (Fő tér és környéke, Korona tér – Óbudai utca környéke, Kolosy tér – Puskás Öcsi tér), valamint a nagyobb lakótelepek központi részei (Kaszásdűlő, Békásmegyér hÉv-állomások környéke stb.)

A régebbi területeken máig jellemző a macskaköves burkolat, ami nehézségeket okoz a gyaloglásban és a kerékpározásban, nem teljesíti az akadálymentesség követelményeit. A lakótelepeken jellemzően aszfalt burkolat található, amelyet a felújítások esetében a terméskő vált fel.

A kertesházas övezetekben (mind a dombos részeken, mind a Duna-parton) általában a járdák csak a főbb utak mentén épültek ki, azok szélessége több helyütt nem megfelelő, számos helyen a gyalogos infrastruktúrát parkolási célra használják fel.

1.15.5. Parkolás

A kerület déli részein fizetős parkolás van érvényben, melynek az üzemeltetését az önkormányzati tulajdonú Óbudai Parkolási Kft. végzi. A fővárosi kezelésű utakon a Fővárosi Önkormányzat az illetékes a parkolási ügyekben. A kerületben a várakozási díj 265-350 Ft/óra mértékű, amit munkanapokon 8 és 18 óra között kell fizetni. A helyi lakosok kettő gépjárműig tudnak igénybe venni lakossági várakozási hozzájárulási díjkedvezményt, amelynek éves díja bruttó 2540 Ft. Vállalkozások és állandó lakcímmel nem rendelkező lakosok számára 55-108 ezer Ft-ba kerül az éves parkolóbérlet típusától és övezettől függően.

45. térkép Parkolási övezetek
adatok forrása Óbudai Parkolási Kft., háttér Openstreetmap

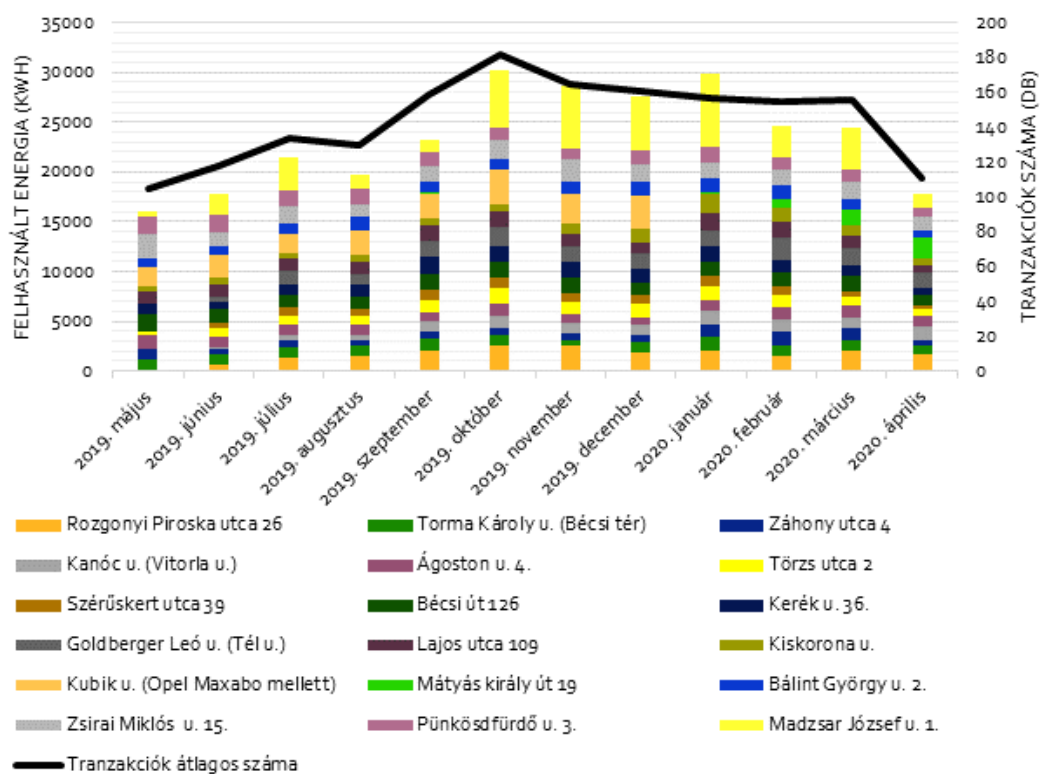
A városhatáron való elhelyezkedés miatt sokan váltanak a kerületben a gépkocsi és a közösségi közlekedés között. Ennek ellenére a meglévő P+R parkolók biztosította férőhelyek száma

elmarad a szükségestől, ami miatt az agglomerációs autósok a fontosabb csomópontok körüli közterületi parkolóhelyeket használják fel ilyen célból. A jelenlegi P+R parkolók listája és kapacitása:

- Békásmegyer hév-állomás: 155 férőhelyes, ingyenesen igénybe vehető;
- Kaszásdűlő hév-állomás: 40 férőhelyes, ingyenes igénybe vehető;
- Óbuda vasútállomás: 40 férőhelyes, ingyenes igénybe vehető;
- Üröm vasútállomás: 54 férőhelyes, ingyenes igénybe vehető.

A lakótelepek esetében a házak előtt nagykapacitású parkolóterületek találhatóak, amelyek azonban nem mindig bizonyulnak elégséges kapacitásúnak. Több lakótelep esetében találkozhatunk garázssorokkal, melyeket ritkábban használnak gépkocsiparkolási célra a gyakran autóval közlekedők. A kertesházias övezetek esetében az épületek többségében biztosított garázs vagy kerti parkolóhely, de ezeken a területeken is előfordul a közterületi parkolás, mely azonban nem jelent forgalmi feltartóztatást. Számos irodaház, üzletközpont és kereskedelmi egység rendelkezik parkolási létesítményekkel, parkolóterületekkel. Az új kereskedelmi-szolgáltató létesítményeknél, intézményeknél is jellemzően rendezett a parkolás, de egyes területeken a megvalósult mélygarázsok ellenére a parkolás a közterületet is terheli (pl. Graphisoft Park).

A kerületben számos közterületen elhelyezett **elektromos töltőhely** áll rendelkezés a plugin hibrid és elektromos gépjárművek számára. E-töltőhelyek kihasználtsága folyamatosan növekszik, amelyet az alábbi felhasznált energia és töltések száma is mutat (2020 tavaszi visszaesés oka vélhetően a COVID19 vírus okozta járványhelyzet következménye), illetve az önkormányzathoz beérkezett lakossági vélemények is visszaigazolnak.

57. ábra A kerületi elektromos töltőhelyek kihasználtsága
 adatok forrása: önkormányzati adatszolgáltatás

1.16. Közművesítés

A főváros, így a III. kerület közműhálózatainak kiépítettsége jónak mondható, az elmúlt évtizedben jelentős mértékű fejlesztések történtek. A legnagyobb mértékben a csatornahálózat és a szennyvíztisztítás terén valósultak meg fontos fővárosi és kerületi beruházások, mely által ezen lemaradt szennyvízkezelési ágazat is lassan felzárkózik a teljes kiépítettségű rendszerekhez. A távhőszolgáltatás továbbra is szigetszerűen jelenik meg és a gázhálózattal együttesen elégíti ki a fűtési igényeket a kerületben.

A III. kerület sajátossága, hogy az Aquincumi polgárváros idején már kiépült a vízvezeték, melynek feltárt emlékei megtekinthetők és az urbánus városi élet örökségét jelképezik.

A kerület közüzemi szolgáltatásának kiépülése is 100 éves múlttal rendelkezik, a régebben beépült városrészekben ekkortájt már vezetékves vízellátás, közcsatornahálózat és villamosenergia ellátás volt.

A főváros és Óbuda-Békásmegyér kerületének közműellátását Budapest egészét egységesen kezelő szolgáltatók végzik, így a városrész ellátásának fő elemei a főváros egészére vonatkozó szempontrendszereket követik. Az egyes szolgáltatási területeket ellátó társaságok a következők:

Közműellátás		Társaság neve	Tulajdonosi szerkezet
Vízellátás		Fővárosi Vízművek Zrt.	100% Budapest Főváros Önkormányzata
Csatornázás		Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.	75% Budapest Főváros Önkormányzata
Szennyvíztisztítás	Észak-Pesti Szennyvíztisztító Telep	Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.	75% Budapest Főváros Önkormányzata
	Dél-Pesti Szennyvíztisztító Telep	Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.	75% Budapest Főváros Önkormányzata
	Központi Szennyvíztisztító Telep	Fővárosi Vízművek Zrt.	100% Budapest Főváros Önkormányzata
Villamosenergia-ellátás	Átviteli rendszerirányítás	MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt.	100% Magyar Villamos Művek Zrt.
	Egyetemes szolgáltató	Budapesti Elektromos Művek Nyrt.	55,27% RWE Energy Beteiligungsgesellschaft mbH, 27,25% Energie Baden-Württemberg Aktiengesellschaft, 15,18% Magyar Villamos Művek Zrt., 2,32% közköz-hányad
	Villamosenergia-elosztó	ELMŰ Hálózati Elosztó Kft.	100% Budapesti Elektromos Művek Nyrt.
	Közvilágítás	BDK Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft.	50% Budapest Főváros Önkormányzata, 50% Budapesti Elektromos Művek Nyrt.
Gázellátás	Földgázszállítási rendszerüzemeltető	FGSZ Földgázszállító Zrt.	100% MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.
	Földgázelosztás	FŐGÁZ Földgázelosztási Kft.	100% Fővárosi Gázművek Zrt.
	Egyetemes szolgáltató	Fővárosi Gázművek Zrt.	50% Budapest Főváros Önkormányzata, 49,83% RWE Gas International N.V.
Távhő-ellátás		FŐTÁV Zrt.	100% BVK HOLDING Budapesti Városüzemeltetési Központ Zrt.

56. táblázat Az egyes szolgáltatási területeket ellátó társaságok
 Forrás: Budapest Területszerkezeti Terve- Helyzetfeltárás, 2017

A kiépítettség mellett fontos szempont az egyes hálózatok műszaki állapota, mely nagyban meghatározza az üzembiztonságot. A vízhálózat esetében elsősorban a már 100 éves öntöttvas vezetékek és az ugyancsak korosnak mondható eternit anyagú vezetékek cseréje az, mely által részben a csőtörések száma, részben az elszivárgó vízmennyiség csökkenthető és persze ezek által az üzembiztonság is növelhető. A csatornahálózatok esetén a betonból készült 50–60 évet meghaladó csatornáknál a beomlás veszélye egyre inkább megnő. Ennek következtében az érkező vízmennyiségek jobb esetben a talajba elszivárognak, rosszabb esetben azonban a talajt elmoszák, mely így a közlekedési felületek beszakadásához vezetnek, akár súlyos baleseteket okozva. További kérdés a víz-és csatornaszolgáltatók gazdasági erejének helyzete, forráslehetőségeik, melyek meghatározzák a lehetséges fejlesztések megvalósítását. Jelen pillanatban az ágazat jelentősen kivéreztetett, nincsenek tartalékai. A rendszer: miszerint a vezetékek és eszközök tulajdonosa az önkormányzat, ezért annak felújítása, megfelelő szinten tartása az ő kötelezettsége, miközben a közműszolgáltató végzi az üzemeltetést, melyért kapott bevételéből bérleti díjat fizet a szolgáltató eszközök tulajdonosának, azaz az önkormányzatnak, jellemzően nem működik. A szolgáltató általában nem fizet bérleti díjat, saját vagyonában sem halmozta fel azt, így a szükséges felújítások és karbantartások jó része évek óta elmaradt. A kerületi helyzet felmérése és a közös megoldások keresése szükséges.

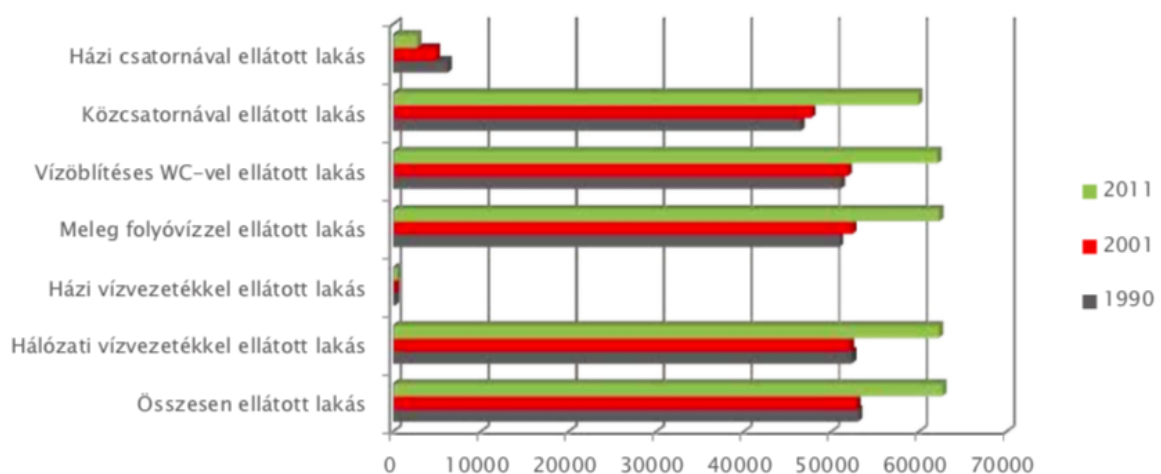
A nyomvonalas létesítmények mellett az egyes műtárgyak határozzák meg a budapesti hálózat állapotát, illetve üzembiztonságát. Az ivóvízhálózat esetében ez a közel 90 nyomásonát kiszolgáló gépházak, medencék és víztornyok jó karbantartását jelenti. A gépészeti egységek folyamatos felújítása mellett a tartalék- és felügyeleti rendszerek folyamatos kiépítése, bővítése a cél. A szennyvízelvezetési csatornahálózat esetén az egyes közbenső- és végátemelő kapacitás növelésére, gépészeti megújítására kell törekedni, hogy alkalmas legyen a még csatornázatlan területek szennyvizeinek fogadására. A felszíni vízrendezés közül a vízfolyások karbantartása a Fővárosi Önkormányzat, illetve annak megbízásából a FCSM Zrt. feladata. Az egyre sűrűbben tapasztalt heves záporok miatt fel kell készülni a vízfolyások fokozott terhelésére, így első sorban tározók helyét kell kijelölni a vízterhelés kiegyenlítésére.

A közművel nem összegyűjtött háztartási szennyvíz a szennyvízelvezető hálózaton, illetve szennyvíztisztító telepen keresztül el nem vezetett szennyvíz. Döntő mennyisége a vezetékes vízzel ellátott, de csatornázással nem rendelkező területeken képződik, ez Budapest területén kb. 40-45 ezer ingatlant érint. A főváros vezetése 2009. január 1-jétől kizárólag közszolgáltatói jogosultsággal a Fővárosi Településtudományi és Környezetvédelmi Kft.-t (a továbbiakban: FTSZV) bízta meg a lakossági, közművel nem összegyűjtött háztartási szennyvíz gyűjtésével, szállításával. A begyűjtött hulladékot a Fővárosi Csatornázási Művek szennyvízkezelő létesítményeiben ártalmatlanítják.

Budapesten és Óbuda-Békásmegyeren a közvilágítás üzemkézsége – mely megmutatja, hogy mekkora annak valószínűsége, hogy a közvilágítási berendezés adott időtartományban üzemképes állapotú – 99,2% feletti.

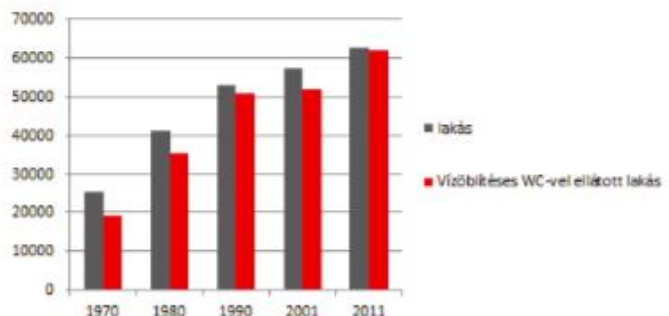
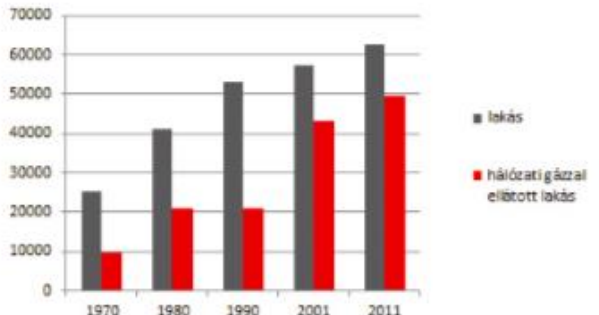
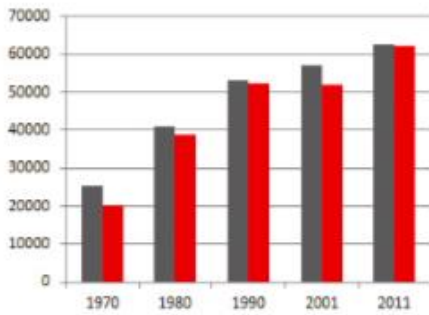
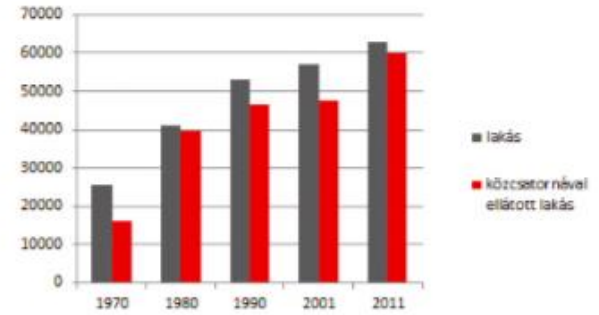
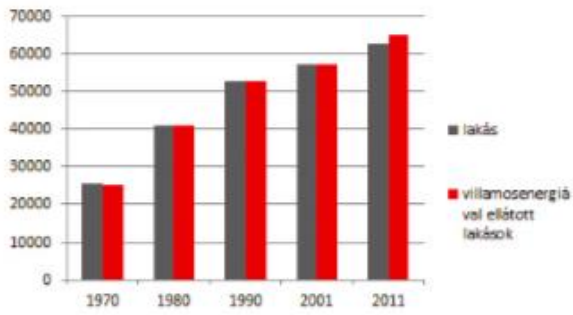
Az elektromos alállomások átlagos kiterheltsége tekintetében a hálózat vegyes képet mutat, az átlag 2012. évben jelentős szórással 60% körüli.

A kerület közműellátottságára vonatkozóan a legfrissebb statisztikai adat jelenleg a KSH népszámlálás 2011 adatai, melyek az alábbi ábrákban foglalhatók össze.:

58. ábra Óbuda-Békásmegyer lakások közműellátottságának változása 1990-2011

Forrás: KSH

59. ábra Óbuda-Békásmegyer közműellátottságának kiépülése az alábbi adatokkal jellemezhető 1970-2011

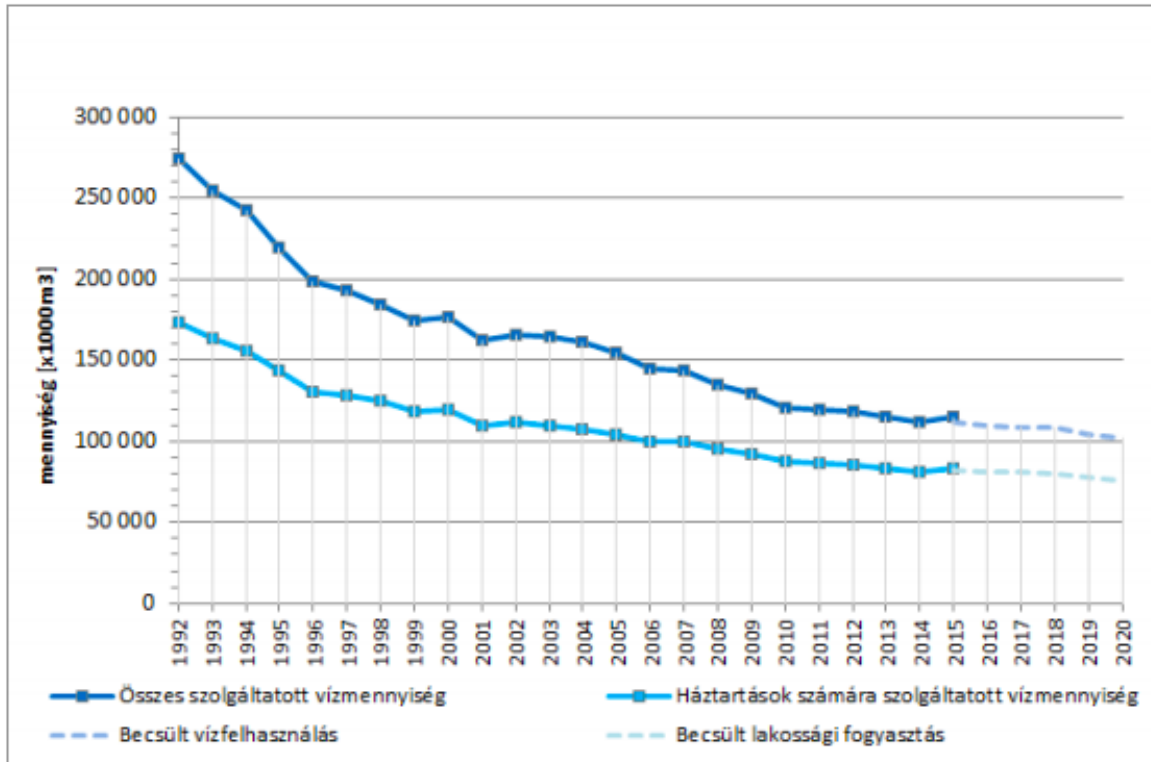
Forrás: KSH

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. Vízgyártás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termásvíz hasznosítás)

Ivóvíz ellátás

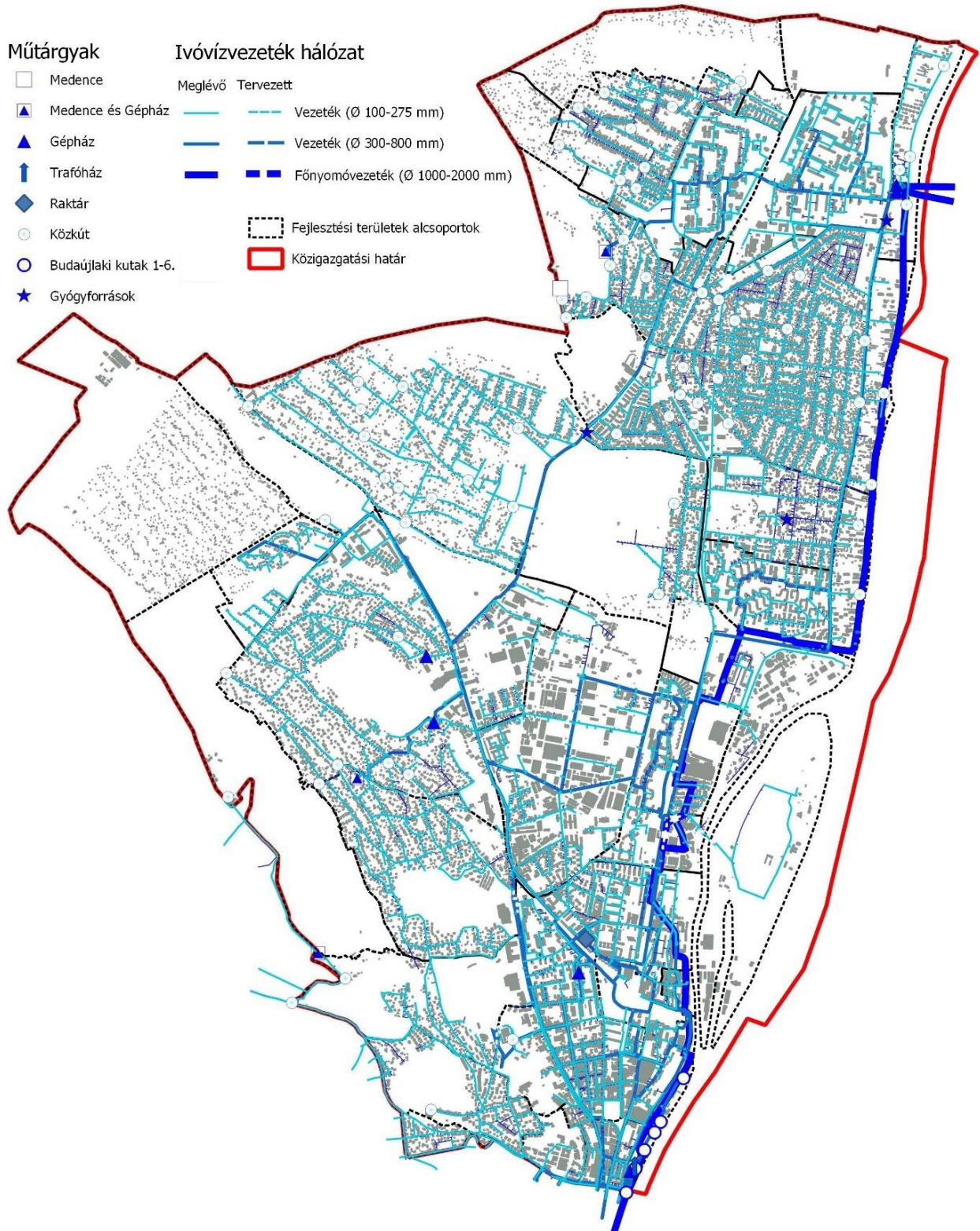
A terület ivóvíz ellátási rendszere a főváros egységes vízellátási rendszeréhez, a főnyomócső és gerinchálózatához csatlakozik, így az ivóvíz ellátását a Fővárosi Vízművek Zrt. szolgáltatja.

60. ábra A szolgáltatott vízmennyiség és a lakossági vízfelhasználás aránya

Forrás: Budapest Főváros Településszerkezeti terve 2015

A vízellátás vízbázisai a Szentendrei sziget és a Duna észak-nyugati és észak-keleti partjain üzemelő kutak, ahonnan gerincezetékek szállítják a vizet az egyes ellátási körzetek gépházaihoz.

61. ábra A III. kerület vízellátottsági térképe
 Forrás:: E-közmű adatok alapján saját szerkesztés

A vízellátó hálózat a városrész nagy kiterjedtsége és az eltérő topográfiai viszonyai miatt különböző ellátási zónákra van felosztva. A kerület területének döntő hányada az 1. számú, ún. Budai alapzónához tartozik, amely a budai oldal fő vízmű telepétől, a Békásmegyeri teleptől a Gellérthegyi tározókig terjed. A zóna hálózatában a víznyomást az ún. Krisztina (23 600 m³) ellennyomó medenceként működő tározó vízszintje (Fsz:145,9 mBf.) határozza meg. A nyomásviszonyok megfelelőek mind ivó-, mind pedig tüzivíz ellátás szempontjából. A budai alapzóna hálózatának jellemzője, hogy a zónán keresztülhalad az egész budapesti hálózat ellátásában szerepet játszó három nagy átmérőjű (2db NÁ 800-as, 1db. NÁ 1200-as) főnyomó vezeték, amelyek a békásmegyeri gépházát kötik össze a gellérthegyi, illetve a Krisztina tározókkal. Közülük az egyik NÁ 800-as átmérőjű vezeték a Pomázi út – Bécsi út nyomvonalon, a másik NÁ 800-as vezeték a Szentendrei út nyomvonalon, míg az NÁ 1200-as vezeték a Sujtás utca – Záhony utca – Szentendrei út – Reményi utca – Leányfalu utca – Ladik utca, majd ismét a Szentendrei út nyomvonalon van megépítve.

A kerület topográfiai adottsága miatt az egyes területrészek vízellátásához a megfelelő hálózati nyomás biztosítása érdekében további nyomászónákat építettek ki. Néhány nyomászóna ellátási körzete teljes egészében a kerület határain belüli, néhány a szomszédos kerülettel közös. A kerület ellátásában összesen 14 vízellátási zóna vesz részt.

A nagyterjedésű ellátási területet kiszolgáló 1. Budai alapzóna mellett, a kerület északi részének ellátásában a 84. számú ún. Juhász Gyula utcai zóna, a 35. számú ún. Rókahegyi zóna és a 2. számú ún. Árpádligeti zóna, az Ürömhegy térségében a 37. számú ún. Ürömi zóna, az Aranyhegy térségében 87. számú Gúla utca alsó és 88. számú Gúla utca felső zóna, az Árpád-híd térségében a 81. számú ún. Miklós utcai zóna hálózati rendszere vesz részt. Továbbá kisebb-nagyobb kiterjedésű körzetek ellátását biztosítja a 03. számú Testvérhegy 1, a 32. számú Testvérhegy 3, a 60. számú Testvérhegy 2 zóna, a 42. számú Zápor utcai zóna, a 31. számú Hármashatár-hegyi zóna, a 11 számú Fenyőgyöngye zóna, a 7. számú Felsőjózsefhegyi zóna gépházai, medencéi, amelyeket még további gépházák egészítenek ki.

Óbuda-Békásmegyer lakóterülete folyamatosan bővül, a beépítések a hegyvidéki területek felé terjeszkednek, amelyek vízellátásához szükséges hálózati nyomást a meglévő zónákról már nem lehet mindenhol megfelelően biztosítani. Újabb nyomászónák kialakítása vált szükségessé. Néhány fejlesztés megvalósult (pl. Harsánylejtő ellátását biztosító Harsánylejtői gépház. A további lakóterületfejlesztések lehetőségét megvizsgáló csúcshegyi és mocsárosdűlői tanulmánytervekben a hálózatfejlesztés szükségessége indokolt.

A kerület utcáiban kiépítésre kerültek gerinc- és elosztóhálózatok és a távjelző és távműködtető berendezések. A régebbi építésű vezetésekre jellemző, hogy ac anyagúak, az újabban építettek már műanyag alapanyagú csövekből épültek. A régebbi építésű vezetésekre fokozatos cseréjének igénye is előtérbe kerül.

Tüzivíz ellátás

A kerület tüzivíz ellátása általánosan az ivóvíz hálózatra telepített tűzcsapokkal megoldott. Egyes, még megmaradt ipari üzemeken belül a tüzivíz ellátás korábbi, telken belüli rendszerről üzemel. Újabb, nagyobb beruházásoknál a megfelelő tüzivíz ellátásról a beruházás megvalósítása során gondoskodtak.

Meg kell jegyezni, hogy a Duna mellé telepített üzemek korábban közvetlen dunai vízkivétellel oldották meg tüzvíz ellátásukat, melyek berendezései az ipari területek átalakulásával felszámolásra kerültek. (A Kataszrófavédelem mai álláspontja szerint ez a megoldás már nem fogadható el, mert a kezeletlen dunavíz az előforduló vándorkagylók miatt alkalmatlan a tüzvíz tároló tartályok feltöltésére, ezért a hosszabb távú tárolási igényű tüzvíz tárolókat csak ivóvízzel szabad feltölteni.)

Iparivíz és öntözővíz ellátás

A kerületben közüzemű iparivíz szolgáltatást nem építettek ki. Az egyes, nagyobb vízfogyasztású ipari üzemek fenntartási költségeik csökkentése érdekében saját, helyi vízbeszerzést is kialakítottak, de ez csak saját felhasználásra történt. Óbuda-Békásmegyeren az ipari termelés háttérbe került, helyét jellemzően kereskedelmi-gazdasági területhasznosítás foglalja el, amelynél a nem ivóvíz minőségű vízigények (locsolás, takarítás) kielégítésére, költségeik csökkentésére a helyi vízbeszerzés kialakítása és fenntartása szükséges, főként a korszerű vízviszatartás megoldásainak alkalmazásával.

Karszt- és hévizek, fürdő ellátás

A különböző kőzetek víztartó képessége biztosítja a kerület területén előforduló felszín alatti vizek jelenlétét. A triász, és eocén kőzetek karsztosodó kőzetösszletté állnak össze, melyeknek sajátos vízföldtani tulajdonságai vannak. A triász dolomitok, a rájuk települt eocén mészkövek és márgák a felszínre hullott csapadékvizeket a szerkezeti töréseken, kőzethasadékokon keresztül vezetik a kőzet belsejébe. Ebben kialakult hasadékrendszerben, különböző szinteken tárolódnak a kőzet összetételében mozgó víztömegek, a karsztvizek.

A kialakult karsztvízszint a hegységek magasabb részein magasabban található és a hegyláb felé lejt, a mélyebben létrejött karsztvíz melegebb – a föld belső hőjétől - és fajsúlya kisebb a beszivárgó hideg víznél, a konvekció áramlási törvényei szerint a felszínre áramlik.

A kerületben a természet alakította barlangok jelzik a felszín alatti vizek mozgását, üregképző munkáját. Délről északra haladva ezek a kutak, források: a BUSZESZ kút, MSV kút, Óbudai Árpád forrás, Római-forráscsoport, József Északi és Déli kutak, Árpád II. kút, volt Budai Téglagyári karsztkút, Pünkösdfürdői kút, Bründl forrás, melyek segítségével közvetlen hasznosítható a hidrogeológiai adottságként rendelkezésre álló karsztvíz. Ezeknek kizárólag helyi hasznosítása maradt fenn. Korábban Csillaghegy felől a Rómaifürdő, és Rómaifürdő felől a Római- forráscsoport kútjaiból nyert langyos vizet elvezették a Pünkösdfürdői strandra és az egyes Duna parti üdülők ellátására. A Nánási út, Mátyás király út, Kossuth Lajos üdülőpart utca nyomvonalán halad ez a nyomvonal a Római fürdőtől a Pünkösdfürdői strandig DN 200-as paraméterrel, továbbá a Római fürdőtől déli irányba, a Nánási út – Aranyhegyi-patak saroktelkéig, a volt BM strandig haladt első szakaszán NÁ 200-as, majd a volt BM strand közelében NÁ 150-es méretű termál vezetékkel. Ezek már régen üzemen kívül vannak, kibontásuk viszont nem történt meg.

46. térkép Karsztforrások a III. kerületben

Forrás: Óbuda-Békásmegyer Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálta és aktualizálása, H-Gestor Kft., 9.sz. melléklet

A kerületben három fürdő üzemel, a Csillaghegyi Strandfürdő és Uszoda, a Pünkösdfürdői Strand és a Római Strandfürdő. A legrégebbi a Csillaghegyi strand, amely a területén levő forrásvizet hasznosítja. Tiszta, langyos vizén kívül változatos domborzati viszonyaival is kitűnik a fővárosi strandok közül. 2018 őszén ezt a strandot bővítette a főváros és **Csillaghegyi Árpád Forrásfürdő** néven egy 7.800 m² területű fedett fürdőépület jött létre, melyben 12 új medence kapott helyet. Az épület mellett egy kétpályás, egész évben használható csúszdapark is létesült. A versenymedence alkalmas kisszámú nézőközönség befogadása mellett úszóversenyek és vízlabda mérkőzések lebonyolítására is.

9. kép Csillaghegyi Árpád Forrásfürdő

Forrás: termalfurdok.com

A másik két fürdő szezonális üzemeltetésű.

A **Római Strandfürdő** területén fakadó források vizét már a rómaiak is használták és szent helyként tisztelték. A 2000-ben felújított strandon jelenleg egy strandmedence, egy gyerek- és egy úszómedence várja a vendégeket. 2013-ban megújultak az óriáscsúszdák és egy játszótér épült a strand területén. A terület már a római korban ismert vízadó térség volt. A források környékét szent helyként tisztelték és megtalálták a régészek a strandterületen a szentély alapfalait is. A legutóbbi ásatások eredményeként előkerültek a forrásfoglalások nyomai, építmény részletei. 1930-ban megalapították a Római Fürdő Rt-t. 1964-ben megnyílt az újjávarázsolt strand, mely a mai napig őrzi akkor kialakított formáját.

A **Pünkösdfürdői Strandfürdő** 1935-ben létesült a Duna partján, Hajós Alfréd tervei alapján. A rózsalugasok között levő három medence valamennyi korosztály részére fürdési, strandolási és kellemes kikapcsolódási lehetőséget biztosít. Terebélyes fákkal borított zöld területe pihenést, felüdülést nyújt vendégei számára. A strand felújítása 2002-2003. évben történt.

10. kép Római Strandfürdő
Forrás: welovebudapest.com

11. kép Pünkösdfürdői Strandfürdő
Forrás: termalfurdok.com

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

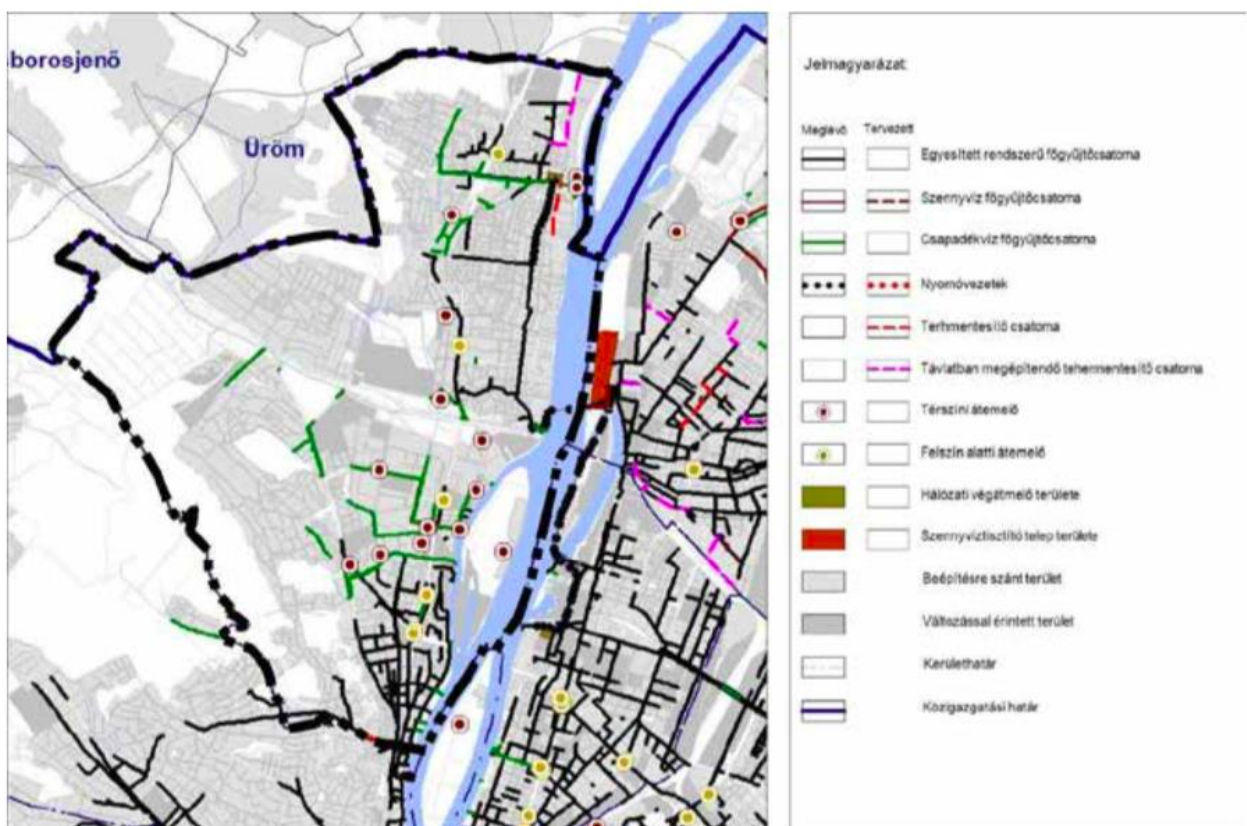
A kerület szennyvíz csatornázottsági mutatója nagyon kedvező, a KSH adatok szerint a lakásállomány rácsatlakozási aránya közel 100%-os. A vezetékes vízellátottság melletti csatornázottság jelzi, hogy a kerületben ez a civilizációs és urbanizációs alapkérdés rendeződni látszik. Ivóvízzel ellátott csatornázatlan területek: Aranyhegy volt zártkerti beépítései, jelenleg lakóterületi besorolású terület. Csúcshegy – mely sem vezetékes ivóvízellátással, sem szenny – és csapadékvíz-elvezetéssel nem biztosított volt zártkerti terület, melynek belterületbe vonása és lakóterületté átminősítése nem történt meg, azonban lakottsága az Aranyhegyhez hasonlóan egyre jelentősebb.

A főváros, s benne a III. kerület közigazgatási területén is a közcsatornás vízelvezetéssel kapcsolatos feladatokat a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. látja el. (továbbiakban FCSM) A III. kerületben az óbudai városrészben az 1900-as évek elején egyesített rendszerű, gravitációs csatornahálózatot építettek, amellyel a szenny- és a csapadékvizek elszállítását biztosították. Ennek megfelelően építették a főgyűjtőket és a befogadó Zsigmond téri átemelő szivattyútelepet, ahonnan az összegyűjtött vizeket közvetlenül a Dunába vezették. Árvízi átemelő segítette a vizek Dunába vezetését a Dunán lefutó nagyobb árhullámok idején.

A 70-es években elindult intenzívebb fejlődéssel párhuzamosan emelkedő szenny- és csapadékvíz mennyiségek elvezetése egyre több gondot okozott. A kiépített egyesített rendszerű hálózatok és műtárgyaik nagy záporok, hóolvadás idején, már nem tudták zavarmentesen fogadni az elvezetendő szenny- és csapadékvizeket. Ezért döntés született arról, hogy az újonnan csatornázásra kerülő kerületi részekben már elválasztott rendszerű vízvezetést építenek. Így az Északi-Összekötő hídtól északra eső Békásmegyeri és Pók utcai lakótelepeken és azok gyűjtőhálózatához csatlakozó területrészekben már elválasztott rendszerű vízvezetést építettek.

Az Északi-Összekötő hídtól délre eső városrészben csatornázásra kerülő területeken is elválasztott rendszerű vízvezetést építettek ki.

A kerület északi részén a Pütkösdfürdői stranddal szemben üzemel a Békásmegyeri lakótelep építéskor létesített FCSM átemelő telep. Az átemelő telepre a lakótelepről és Békásmegyer Ófaluból érkező szenny- és az ide vezetett csapadékvizeket korábban tisztítás nélkül, gravitációs módon vezették tovább a Pütkösdfürdő úton a Dunáig. Az akkori befogadó közvetlenül a Duna volt, melynek magas vízállása esetén az átemelő telep szivattyúival emelték be az ide vezetett vizeket. A 2000-es években a szennyvizek tisztátalanul történő dunai bevezetését megszüntették. A Békásmegyeri átemelő teleptől nyomóvezeték segítségével szállítják a szennyvizeket a Pók utcai átemelőhöz, ahonnan kiépítettek egy Duna medre alatti átvezetést és a szennyvizeket azokon nyomják át az Észak-Pesti szennyvíztisztító telepre, ahol a szennyvizeket megtisztítják. A Békásmegyeri átemelő teleptől már csak a csapadékvizet vezetik a Dunába.

47. térkép Csatornázási összefüggések a III. kerületben
 Forrás: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve, 2015

A Pók utcai lakótelep már elválasztott rendszerű szennyvízgyűjtő hálózattal épült. Az erre a hálózatra csatlakozó Rómaifürdő, Csillaghegy, Mocsarasdűlő városrészek megépített csatornahálózataival összegyűjtött szennyvizet is a Pók utcai átemelő fogadja, ahonnan a meder alatti átvezetéssel juttatják a szennyvizet a pesti oldal szennyvíztisztító telepére.

A 2010-es évek elején a Zsigmond téri átemelő teleptől kiépített budai Duna parti főgyűjtő a Budai oldalon az Aranyhegyi-pataktól délre eső oldalról összegyűjti a vizeket és továbbszállítja a Kelenföldi szivattyútelepre. A Kelenföldi szivattyútelepről, nyomóvezeték halad a Duna-partig, ahonnan kiépítették a Duna medre alatti átvezetést. Ez a meder alatti csatorna szállítja tovább a vizeket az ún. Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telepre.

A kerületben a szennyvízgyűjtő hálózat kerületi szintű kiépítése az utóbbi évtizedek fejlesztésének eredménye. A hálózatfejlesztés a főváros többi kerületének fejlesztésével arányosan fejlődött.

A III. kerületben keletkező szenny- és csapadékvizek gyakorlatilag 100%-ban a kerület csatornahálózatán keresztül jutnak a főbefogadó átemelő telepre. Azonban figyelembe véve a kerület főgyűjtő-gyűjtő csatornáinak kapacitását, a jelenleg érvényes általános csatornázási tervét, illetve a csatornázottság mértékének figyelembevételét megállapítható, hogy a meglévő hálózat gyakorlatilag telített, többlet vizek fogadására csak korlátozott mértékben képes, illetve folyamatos fejlesztés igényével kell számolni.

1.16.1.3. *Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés*

A klímaváltozás hatásai nehezen jellemezhetőek csupán egy-egy éghajlati elem vizsgálatával, de a csapadékhullás tekintetében egyértelműen meghatározható, hogy:

- hosszabb ideig tartanak a csapadékmentes időszakok,
- a csapadékhullás időtartama csökkent és
- a csapadékhullás intenzitása megnőtt.

Mind ezek következménye, hogy az elmúlt évtizedben a rövid idő alatt összegyűlő jelentős mennyiségű felszíni vizek miatt a kisvízfolyásokon minden eddiginél nagyobb eróziós károk, burkolat meghibásodások keletkeznek. Jellemzően a budai árkok azok, ahol a terepfelszín miatt nagy áramlási sebességek alakulnak ki, illetve az egyre nagyobb és összefüggő burkolt felületek segítik elő a vízáramlást. A fővároson átfolyó vízfolyások egy részének vízgyűjtő területe kiterjed az agglomerációs településekre, ahonnan nem csak csapadékvizek, hanem tisztított szennyvizek is érkeznek, egyfajta többlet háttérterhelést eredményezve. Az ilyen vízfolyások esetén a fejlesztések összhangját meg kell teremteni, hogy a káros elöntések és eróziós károk elkerülhetőek legyenek. A városi környezet és a beépítések sok helyen ellehetetlenítik a meder mélyítését, szélesítését. Az elöntések elkerülése érdekében azonban hosszú távon megoldást kell találni az agglomerációs településekkel összhangban, a főváros külterületi részein, tározók kialakításával. A tározókkal egy időben a mederrendezésre, revitalizációra is lehetőség adódik, így komplexen oldható meg a vízjárás szabályozása és a lakosság számára kívánatos természetközeli területhasználat megvalósítása. A vízviszatartással – melyre részben már a befogadó vízfolyásokon is szükség van – az elvezetendő vízmennyiségek kiegyenlítetté tehetőek, ez által a káros elöntések nem csak a

helyi, de a környező területen is elkerülhetők. Az egyes telkek esetén a csapadékvizek visszatartásával és hasznosításával az ivóvíz-hálózati fogyasztás is csökkenthető. A városrendezési és környezetvédelmi szempontok figyelembevételével a kisvízfolyásokat, árkokat, patakokat a tájba illeszkedve nyílt árokként kell rendezni, beboltozásuk és a felszíni területük hasznosítása nem javasolt. A vízfolyások mellett a fenntartási sáv és a lehetőségek szerint minél szélesebb további összefüggő zöldsáv, erdősáv kialakítása a cél, amelyek a városrészek átszellőzését is elősegítik.

Az elővárosi zónában sok helyen megoldatlan még a felszíni vizek elvezetése. Az utak mentén árok, vápák, rosszabb esetben pedig csak zöldfelületek nyelik el a csapadékvizeket, mivel a csapadékvíz-elvezetés nem fővárosi feladatkör. A telkek csapadékvizeinek elvezetése így hosszútávon is megoldatlan marad, ezért új beépítések esetén a csapadékvizek visszatartásának és hasznosításának előírása a kerületek érdeke is.

A kerületi csapadékvíz-elvezetést nehezíti a beépítés egyre sűrűbb volta, mivel a zöldterületek visszaszorulásával jelentős mértékben megnövekedett a csapadékos események során ún. lefolyó víz mennyisége. A csapadék a burkolt felületek növekedése miatt egyre kisebb részben szivároghat el az ingatlanokon, nagyobb részt az utcára folyva kerül a csapadékvíz-elvezető rendszerbe. A klímaváltozással járó heves, nagy intenzitású csapadékkal járó felhőszakadások során a meglévő kapacitások befagadóképességét meghaladja az ezen két forrásból származó megnövekedett levezetendő csapadékmennyiség. Záportározók kialakításával a helyi kiöntések mérsékelhetőek, visszaszoríthatóak. A záportározók kialakítását a szükséges önkormányzati telkek hiánya korlátozza, a lefolyó víz mennyiségi növekedésének jövőben is folytatódó trendje alapján egyre időszerűbb a beruházások megvalósítása. A záportározók koncepciója elkészült, kijelölt terület például az Aranyhegyi út – Ürömhegyi lejtő – Saroglya utca által határolt telektömb a Péterhegyi árok mentén Aranyhegy és Mocsárosdűlő találkozásánál. Ezzel a visszaduzzasztó hatás is jelentős mértékben mérsékelhető, elkerülhető.

Budapest Főváros Településszerkezeti Tervében (2015) megjelölt III. kerületi felszíni vízrendezési feladatok (kapacitáshiányos, rendezésre javasolt vízfolyások, vízfolyás szakaszok):

<i>Belső hegyvidéki Zóna szakasza: időszakos vízfolyások érintik, amelyek egyesített rendszerű csatornában folytatódnak.</i>
a III. kerület Aranyhegyi-patak a Pomázi út környéke és a Bécsi út – Budapest határa, 2+810 – 5+899 árok km szelvények között (3089 fm)
a III. kerület Bene-árok 1. ág teljes hosszban (447 fm)
a III. kerület Szépvölgyi-árok teljes hosszban (2603 fm)
a III. kerület Ürömi úti árok teljes hosszban (578 fm)

Az egyesített rendszerű csatornahálózat korszerűtlen, sok problémát okoz. A hegyvidék intenzív beépítésével, a nagy esőzések, villámárvizek kialakulásával az egyidejűleg megnövekedő lefolyást kereső vízmennyiség súlyos környezetkárosító problémákat okoz, melyek a megoldás időbeliségét sürgetik.

Elővárosi zóna szakasza: A zónában található vízfolyások vízjárása kiegyenlített, ugyanakkor jelentős kiterjedésű vízgyűjtő területtel rendelkeznek, így egyes szakaszain az elöntés veszélye ellen kell hosszútávon megoldást találni:

a III. kerület Csillaghegyi árok, az illegálisan lezárt szelvények és szennyvízbekötések megszüntetésével, teljes hosszban (757 fm),

a III. kerület Kerti-árok teljes hosszban (443 fm),

a III. kerület Kőbánya utcai árok I. ág teljes hosszban, (1488 fm),

a III. kerület Téglá utcai árok teljes hosszban (523 fm),

A főváros **árvízvédelméről** fővédvonalak és II. rendű védvonalak gondoskodnak, amelyeket az elmúlt évtizedben ért árvízszintek mind állékonyság, mind pedig magassági értelemben is próbára tettek. A mértékadó árvízszint és a Budapesten előírt +1,3 méteres magassági biztonság felülvizsgálata megtörtént a 2013. évi rekordszintű árvízszint tapasztalatai alapján, a MÁSZ szinteket a 74/2014 (XII.23) BM rendelettel módosították. A védvonalak megerősítése és magasztása is szükséges, amelyet elsősorban a város északi részén a III. és IV. kerületben kell végrehajtani. A védművek, védvonalak jogi rendezése szükséges, mivel számos helyen a nyilvántartott fővédvonal és a tényleges nyomvonal között értékes, beépült területek helyezkednek el. A jogszabályi előírások szerint a védekezési munkálatokat az I. rendű védvonalon, illetve a mögöttes területeken kell végrehajtani, a hullámtereken nem. A hullámtéren csak a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendeletben meghatározott jellegű beépítések és területhasznosítás engedhető meg. E területeken lévő egyéb beépítések árvízvédelme a tulajdonos feladata. A fejlesztési területként kijelölt hullámtéren a beépítés és területhasználat előfeltétele az árvízmentesség biztosítása. Az épített földművek helyigénye és a védekezési munkálatok részére biztosítandó 10 méter széles fenntartási sáv helyenként jelentős hasznosítható területet foglalna le, így hosszú távon az árvízmentességet feltöltéssel, magas parttal javasolt megvalósítani.

Óbuda-Békásmegyer sajátos tájszerkezete jelentősen megnehezíti a felszíni vízrendezés kérdéseit, hiszen minden problémás kérdést magában hordoz, úgy mint: agglomerációs hegyvidéki területről lezúduló vizek, belső, erősen beépített hegyvidéki területekről lezúduló vizek, vízgyűjtő területként viselkedő elnyúló völgyek, árkok és lapályos területek, magas talajvízszintű, vízmegtartó – egyúttal könnyen belvizesedő területek, mélyen fekvő, árvízveszélyes területek, nagy folyómeder.

A kerület közvetlen a Duna, illetve a Szentendrei Duna-ág mentén fekszik. A Duna 1659,3 fkm-nél lép a kerület területére és 1650 fkm-nél hagyja el a kerületet. A Duna a vízgyűjtőjéről változó mennyiségű vizet szállít, amely a folyón árhullámok kialakulását okozza, amelyek a

mélyebben fekvő part menti sávot elöntik. A víz kiterülése vagy a nagyvízi mederig, vagy a védműig tart. A kerületben északról a Barát-patak torkolatától a Duna menti terület védelmét elsőrendűnek tekinthető, kiépített földgát biztosítja a Pünkösdfürdő utcáig. A Pünkösdfürdő úttól délre eső első beépített tömb déli határáig továbbépítették a gátat a telek déli kerítés vonaláig, ahol kerítés vonalán beton műtárgy képezi a védvonalat a Királyok útjáig. A Királyok útján az árvízvédelmet a Királyok útja – Nánási út járdájában elhelyezett földgát biztosítja, az Aranyhegyi-patakig. A védvonal többnyire az út keleti, ahol az út magassága indokolja a nyugati járda mentén halad. A védvonal többnyire földgát, rövidebb-hosszabb szakaszon a magasabban fekvő út. A földgátat az egyes telkek megközelíthetőségét biztosító kapu behajtók szakaszolják. A kapunyílásokat úgy alakították ki, hogy magasabb árhullámnál helyi védekezéssel azok lezárhatók legyenek.

Az Aranyhegyi-pataktól délre a part menti terület védelmét a terület magas parti fekvése biztosítja. A III. kerülethez tartozó Hajógyári sziget védelmét részben a sziget magas parti kiemelkedése, részben a sziget szélén futó földgát biztosítja.

Az elsőrendű védelmet nyújtó védmű és a Duna medre közötti terület hullámtéri terület, amely magasabb árhullámok levonulásakor víz alá kerülhetnek. A kerületben hullámtéri területként kezelendő a Barát-patak és az Aranyhegyi-patak közötti Duna szakasz menti parti sáv a földgátig. A Pünkösdfürdő úttól északra eső hullámtéri terület beépítetlen, így vízelöntés jelentősebb károkat nem okoz. A Pünkösdfürdő út és az Északi-Vasúti összekötő híd közötti szakaszon, ahol a védmű a Nánási út – Királyok útján halad, a Nánási út – Királyok útja és a Duna medre közötti terület hullámtéri terület, amely beépítettsége a közelmúltban különböző okok miatt nőtt. A beépítés nagy része hullámtérben elhelyezhető üdülő -és sportépület, bizonyos régebben épültek esetében és a közelmúltban épültek esetében is ez a tény figyelmbe volt véve az anyag- és építési szint választásokban, így a vízelöntés ellen az épített környezet védelmét helyi védekezéssel kell megoldani.

A levonuló árhullámok mértéke alapján meghatározott mértékadó árvízszintet a 74/2014 (XII.23) BM rendelet rögzíti. A vizsgált, elöntéssel veszélyeztetett Római parti terület mentén annak déli határán, az Arany-hegyi patak torkolatánál a mértékadó árvízszint 103,96 mBf-i, a hullámtérbe levő védelmet igénylő beépített terület északi határán a Pünkösdfürdő utcánál 104,15 mBf-i. Az ennél mélyebben fekvő, nem védett területek a mértékadó árvízszintek levonulásakor elöntésre kerülnek.

A mértékadó árvízszint feletti elhelyezés, vagy mértékadó árvízszintre kiépített védelem teljes biztonságot, pl hullámverés ellen nem nyújt. Ezért a 11/2010 (IV.28) KvVM rendelet 2. melléklet rögzítette a folyók árvízvédelmi fővédvonalának magassági biztonsági mértékét, amelyet az érintett szakaszon a mértékadó árvízszint felett 1,3 m-ben határozott meg. Ezzel a magassági biztonsággal kiegészítve a mértékadó árvízszintet, biztonságos árvízvédelmet lehet nyújtani. A veszélyeztetett területen az Aranyhegyi-patak torkolatánál 105,26 mBf-i, annak északi határán, a Pünkösdfürdő útnál, 105,45 mBf-i korona magasságú árvízvédelmi létesítmény, illetve terep- magasságú elhelyezkedés tudna biztosítani megfelelő védelmet.

Időközben a rendelet 1. mellékletében rögzített, a Dunára vonatkozó előírások módosításra kerültek, mely szerint a már korábban is árvízi védekezést igénylő Római parti szakasznál az Aranyhegyi-patak torkolatánál a mértékadó árvízszint 103,96 mBf-i értékről 104,73 mBf-ire változik, a Pünkösdfürdő utcánál 104,15 mBf-i. értékről 105,43-ra változik. Ekkora méretű mértékadó árvízszint emelkedés már nem csak a Római parti sávot, hanem a teljes III. kerület Duna menti területeit érinti a Barát pataktól a Szentendrei Duna-ág nagy Dunába való betorkolásáig, érintve a Hajógyári szigetet, továbbá déli irányban a Duna mentén a kerületi határt jelentő Szépvölgyi útig. Ezzel a kerület területét érintően az árvízvédelmet nyújtó védvonal teljes hosszában felülvizsgálatot igényel.

Meg kell jegyezni, hogy korábban is vízelöntéssel veszélyeztetett, hullámtérnek kezelt terület volt a Barát patak és az Aranyhegyi-patak között a Nánási út – Királyok útjától keletre, a Duna medervonaláig terjedő terület. Az akkor érvényes előírások szerint a területre csak időszakos hasznosításra alkalmas épületeket-építményeket helyezhettek el, elfogadva, hogy azok időnként víz alá kerülnek. Ennek keretében létesítettek csónakházakat, üdülőket. A terület intenzívebb hasznosítása a békásmegyeri lakótelep építésével együtt indult el a múlt század 80-as éveiben. A lakótelep építésével egy időben épült ki a térség közműellátása és nyílt lehetőség a parti ingatlanok részleges közművesítésére is, figyelembe véve az időnkénti víz alá kerülést.

A hullámterek beépítését korlátozó rendelkezések csak a múlt század utolsó éveiben jelentek meg. Az akkori rendelet még a Dunához kapcsolódó sportolási célú épületek elhelyezését megengedte. Erre alapozva kerültek a területre az ún. üdülő épületek, amelyeket a jelenleg joghatályos településrendezési terv, üdülő övezetbe sorolt, annak ismeretében, hogy az ide épülő ingatlanok, a Dunán levonuló árhullámok következtében, víz alá kerülhetnek. A nagyon kedvező Duna menti elhelyezkedésre tekintettel egyre igényesebb, lakófunkcióra hasznosítható üdülőket építettek, és ez a gyakorlat a Duna egyéb parti sávjainál, de egyéb vízfolyások menti területeken is megjelent. Ezért módosították a hullámterek hasznosítási lehetőségét szabályozó rendeletet, amely a hullámterekben már csak vízgazdálkodással és a meder karbantartásával összefüggő építmények elhelyezését teszi lehetővé. *Ezzel kialakult az az ellentmondásos állapot, amely korábban megengedte a terület üdülő övezetbe sorolását, majd, mint hullámtér, annak hasznosítási lehetőségét korlátozta.*

A területen levő épületek egy részének természetes védelmét megoldották azzal, hogy az értékes épületrészeket a mértékadó árvízszint feletti feltöltésre helyezték el, a korábbi terepre helyezett épületek védelmét viszont csak árvízvédelmi művek létesítésével lehet megoldani. A jelenlegi hullámtérben a már beépített, fel nem töltött területen levő építmények védelmét csak gátépítés segítségével lehet biztosítani. Az állandóra telepített gáttest egyrészt területigényes, másrészt a szükséges magassága korlátozza a Duna látványát, így az ilyen gát létesítésével szemben a vélemények megosztottak. A funkciót mobil gáttestekkel is teljesíteni lehet, ennek elhelyezése a part menti zöldsávban igényelne komolyabb beavatkozást, amelynek elfogadtatása sok vitára ad okot évek óta.

A magas parti védelemmel rendelkező Mozaik utca – Nagyszombat utca közötti partszakaszon a védelmet nyújtó parapetfal műszaki állapotára tekintettel, a védvonal megerősítési igényével kell számolni. Hasonlóan a Hajógyári sziget természet alakította védelmét is a mértékadó árvízszint növekedésére szükséges fejleszteni.

A főváros területén az árvízvédelmi feladatokat a Budapest Főváros Polgármesteri Hivatal megbízásával a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. látja el. A Duna jobb partján, a budai oldalon Budapest területén 7 árvédelmi öblözet védelmét kell megoldani, s ebből kettő a III. kerület területét érinti. Az egyik az ún. Csillaghegyi öblözet, a másik az ún. Aquincumi öblözet, ahol árhullám levonulásakor helyi árvízi védekezés szükséges.

A III. kerület közvetlen Duna menti elhelyezkedése a csapadékvíz és a felszíni vizek számára kedvező befogadóként áll rendelkezésre. A kerület Dunába torkolló két legfőbb vízfolyása északon a Barát patak, attól délre az Aranyhegyi-patak és a kerület déli határán haladó Szépvölgyi árok. A patakok medrében a Dunán levonuló árhullámok visszaduzzadást okoznak, ezért a patakok mentén is védművel kell a vizek mederben tartását megoldani. Ez a két vízfolyás és Szépvölgyi árok fogadja be a kerület területéről a kisebb árkokkal, csapadécsatorna hálózattal összegyűjtött vizeket. A csapadékvíz elvezetésben még jelentősebb szerepet betöltő árok északról délre haladva: Téglagyári árok, Kőbányai úti árok, Hegyi árok, Csillaghegyi árok, Ürömi úti árok, Péterhegyi árok, Pusztakúti úti árok, Bene árok, Viharhegyi árok, Rókahegyi árok, Sheffer árok, Pomázi utcai árok, Laborc árok, Bécsi úti árok, Táborhegyi árok, Remetehegyi árok, Testvérhegyi árok, Téglá utcai árok. Ezeknek az árkoknak a közvetlen befogadója vagy az egyesített, illetve zárt csatornahálózat, illetve a két patak és a Szépvölgyi árok, amelyek a vizeket tovább szállítják a végbefogadónak tekinthető Dunába.

A csapadékvíz elvezetés hatékonyságát rontja azonban az egyre sűrűsödő beépítés. Az utóbbi évtized építkezései következtében tapasztalható, hogy a csapadékvíz nem jut el a befogadóba, példaként említhető a Násfa utca környéke, illetve a Csillaghegy több része. Különösen hátráltatja a csapadékvíz lefolyását és befogadóba jutását azok a részek, ahol a csatornázás hiányos, illetve nem valósult meg az útszabályozás. Ezen helyeken az útburkolat kiépítése csak a csatornahálózat kiépítését követően valósulhat meg, ezek hiánya azonban különösen az alacsonyabban fekvő, lapályosabb területeken akadályozza az elvezetést. Az utólag csatornázott utcákon az útfelújítás elmaradása okoz minőségi konfliktust (p. Seregély utca).

A két patak és a Szépvölgyi árkon kívül még több rövidebb-hosszabb árok, folyóka csatorna gyűjti a csapadékvizeket, amelyek közvetlenül a Dunába szállítják a vizeket. Több ilyen közvetlen vízbevezetés található a Római part területén, valamint a Mozaik utca – Nagyszombat utca között.

A kerület azon részein, ahol még az egyesített csapadék- és szennyvízelvezető rendszer található, a heves esőzések elvezetésével kapacitásbeli hiányosságok lépnek fel, ami többnapos kiöntéseket, az úthálózat víz alá kerülését eredményezi, biztonsági és higiéniai problémákat is okozva. Ezen régebbi, egyesített szakaszok kiváltása osztott rendszerekkel hosszabb távon orvosolja a keletkező problémát. A csapadékvíz elvezetésben alkalmazható

modern technológiák nagy hatékonyságot, kevesebb beavatkozást tesznek szükségessé, karbantartásuk egyszerűen megoldható.

Meg kell még említeni a kerületnek azokat a mélyebben fekvő részeit, amelyre jellemző a magasabb talajvízállás. A Duna magas vízállásával egyidejűleg emelkedő talajvízszint rövidebb-hosszabb ideig a felszín felett is megjelenhet. Ilyen vízállásos terület alakulhat ki a Mocsárasdűlő területén, továbbá Csillaghegy és Békásmegyér – Ófalu mélyebben fekvő területein. Korábban a békásmegyéri és Pók utcai lakótelep területe is mély fekvésű, mocsaras terület volt, de beépítését megelőzően a területét feltöltötték.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. *Energiagazdálkodás és energiaellátási rendszerek*

Óbuda-Békásmegyér energiaellátását javarészt a vezetékes energiahordozók (villamos energia, földgáz, távhő) biztosítják, a többi energiahordozó szerepe ezek mellett visszafogott, azonban korántsem mellékes. Tekintettel az éghajlatváltozás hatásaira, a III. kerületben az utóbbi évtizedben jelentős előrelépések történtek az energiahatékonyság terén, magukba foglalva az erőforrások felhasználásának csökkentését, az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásaihoz való alkalmazkodást, valamint az ellátásbiztonságot az energiahordozók és termelők diverzifikációján keresztül. A megújuló energiaforrások szerepe dinamikusan növekszik nemcsak az ipari-szolgáltató szektorokban, hanem a lakosság körében is, míg a fosszilis energiahordozóké mérséklődik. Mindezen lépések hozzájárulnak az energetikai költségek, illetve a szennyezőanyag-kibocsátás mérséklődéséhez, közvetve fokozzák a kerület fenntarthatóságát.

Az utóbbi évek energetikai korszerűsítései, valamint az ún. közel nulla energiafogyasztású, megújuló energiát termelő és alkalmazó épületek építési követelményei hatására mérséklődött az energiafelhasználás, illetve fokozódott a megújuló energiaforrások szerepe az energiamixben. Az energiapolitika elsődlegesen a fosszilis energiaforrások kiváltását, arányának mérséklését célozza meg a kibocsátott szennyező anyagok mennyiségének mérséklésével egyetemben, preferálva a környezetet minél kevésbé terhelő elérhető legjobb technológiák (BAT) alkalmazását.

A III. kerület legnagyobb energiafogyasztói a lakóépületek. A kerület Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (Sustainable Energy and Climate Action Plan, angol rövidítéssel továbbiakban SECAP) céljai között szerepel a lakóépület-szektor energiafogyasztásának csökkentése: energiahatékonysági beruházások - homlokzati és fűdémszigetelések, nyílászáró-cserék, illetve az épületgépészeti korszerűsítések, valamint egyedi megújuló energiatermelő rendszerek telepítése és alkalmazása. Ezek kombinációjával, a felhasznált primer energia mennyiségének mérséklése mellett, növekedhet a megújuló, nem fosszilis eredetű energiahordozók felhasználása, csökkentve a káros anyagok kibocsátásának mértékét. A lakosság mintegy kétharmada házigyári technológiával épült lakótelepeken él, így ezek energetikai korszerűsítései jelentős, kerületi szinten akár 40%-os energia (és kapcsolódó káros

anyag) kibocsátás megtakarítást is eredményezhetnek a SECAP számításai alapján. Az épületállomány mellett további jelentős, közel 20%-nyi mérséklés érhető el a szolgáltató szektor és közel 50% az ipar szereplőinek körében technológiai fejlesztésekkel.

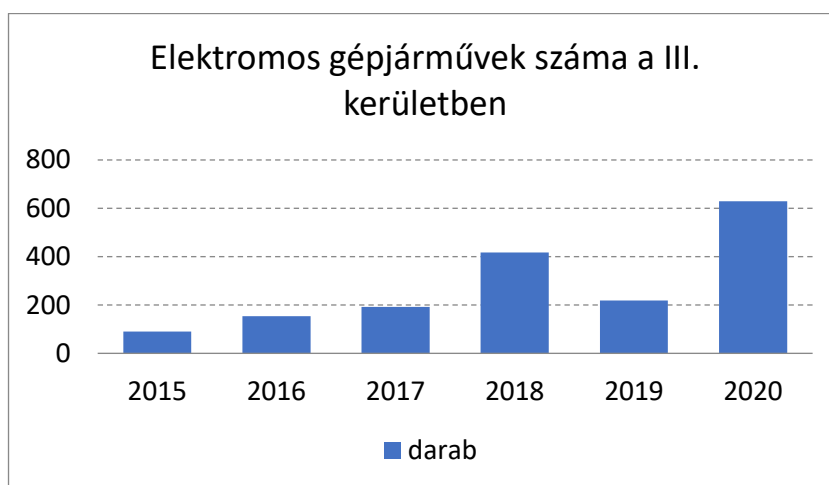
Az energetikai infrastruktúra jelenlegi városi szövetbe ágyazódása a III. kerületben is potenciális konfliktusforrás, illetve akadályozó tényező, mivel a hozzájuk kapcsolódó biztonsági sáv védelmi intézkedései behatárolják a további fejlesztési lehetőségeket. Aranyhegy térségében ezért javasolt a Kaszásdűlő alállomásból kiinduló 120 kV-os távvezeték mintegy 3,8 km-nyi szakaszának kiváltása.

Villamos energia-ellátás

A főváros és így a III. kerület villamos energia ellátását az ELMŰ Elosztóhálózati Kft. biztosítja, ami a MAVIR Zrt által koordinált országos villamosenergia elosztóról érkezik. A 132/10 kV-os főelosztó hálózaton keresztül kapcsolódik a kerület villamosenergia-rendszere az országos gerinchálózathoz két iparági alállomáson; a Kunigunda utcai kaszásdűlői 132//10 kV-os transzformátor-állomás és a Békásmegyer-Ófaluban levő békásmegyeri 132/10 kV-os alállomáson keresztül, azonban a kerület északi részének ellátásába a Pomázi 132/22 kV-os alállomás is bekapcsolódik. A transzformátorok jellemzően középfeszültségű 10 kV-os, többnyire föld alá fektetett hálózaton, kisebb részben 22 kV-os oszlopokon nyugvó hálózaton kapcsolódnak. A fogyasztók ezen transzformátorokból kiinduló kiefeszültségű hálózatról érik el a szolgáltatást, ami szintén részben földalatti, részben oszlopos fektetésű.

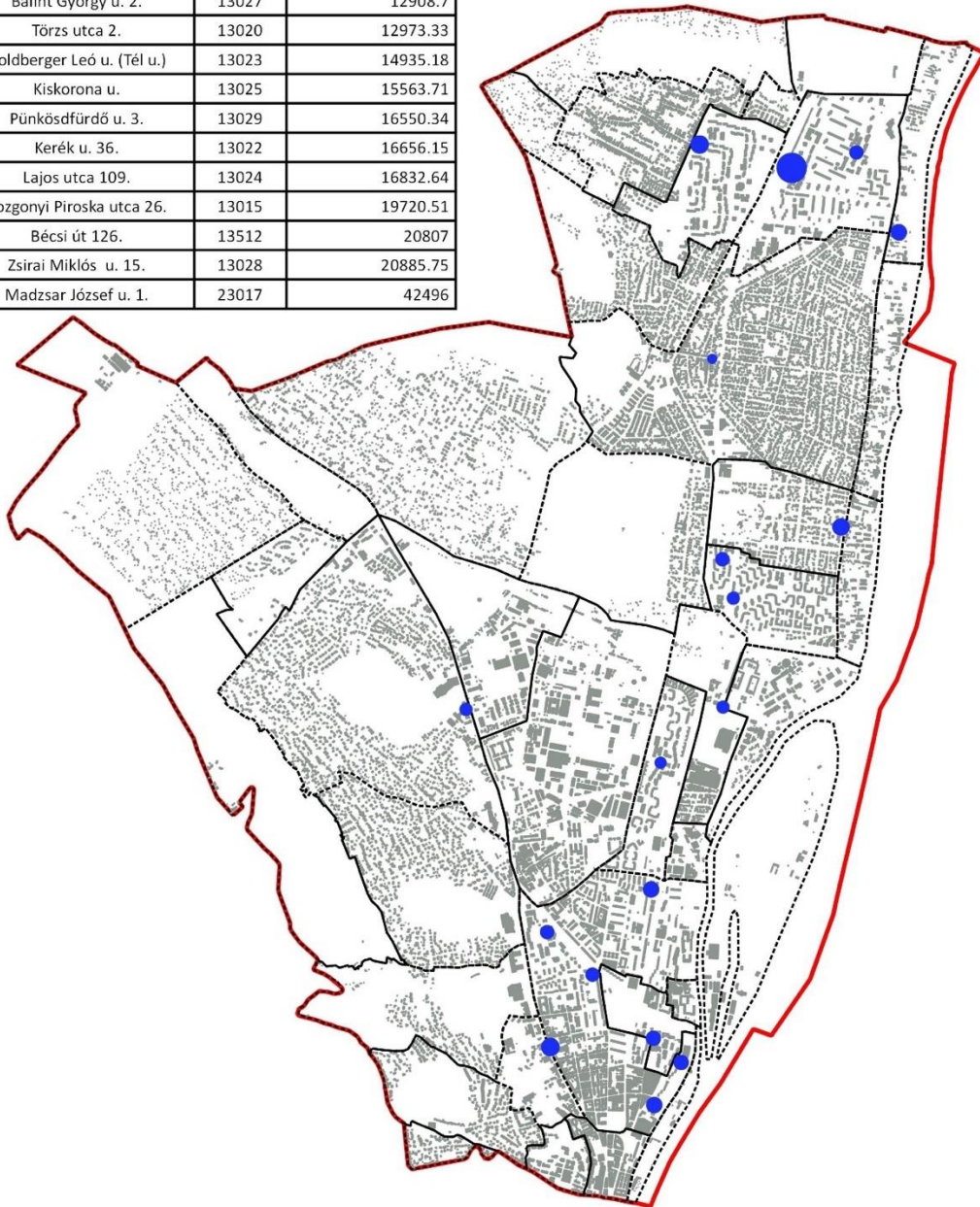
A kerület legjelentősebb közfogyasztója a közvilágítás, ami az utóbbi évek energiakorszerűsítési beruházásai során egyre nagyobb arányban újult meg az energiatakarékos technológiák kiépítése folytán.

Az elektromos meghajtású gépjárművek népszerűsége a kerületben is töretlenül növekszik, bár a pontos adatszolgáltatást hátráltatja ezek gépjárműadó alóli mentessége. Az utóbbi években a III. kerületben az alábbi trend figyelhető meg az elektromos gépjárműveket tekintve:

62. ábra Elektromos gépjárművek száma a III. kerületben, db (2020. január 1-i állapot)
Forrás: saját szerkesztés a gépjárműadó adatbázisa alapján

Cím	Azonosító	Felhasznált E (kWh)
Mátyás király út 19.	13513	4812.2
Szérűskert utca 39.	13021	8881.85
Záhony utca 4.	13017	10141.62
Kanóc u. (Vitorla u.)	13018	10694.97
Kubik u. (Opel Maxabo mellett)	13026	11703.8
Torma Károly u. (Bécsi tér)	13016	12419.7
Ágoston u. 4.	13019	12443.31
Bálint György u. 2.	13027	12908.7
Törzs utca 2.	13020	12973.33
Goldberger Leó u. (Tél u.)	13023	14935.18
Kiskorona u.	13025	15563.71
Pünkösdfürdő u. 3.	13029	16550.34
Kerek u. 36.	13022	16656.15
Lajos utca 109.	13024	16832.64
Rozgonyi Piroska utca 26.	13015	19720.51
Bécsi út 126.	13512	20807
Zsirai Miklós u. 15.	13028	20885.75
Madzsar József u. 1.	23017	42496

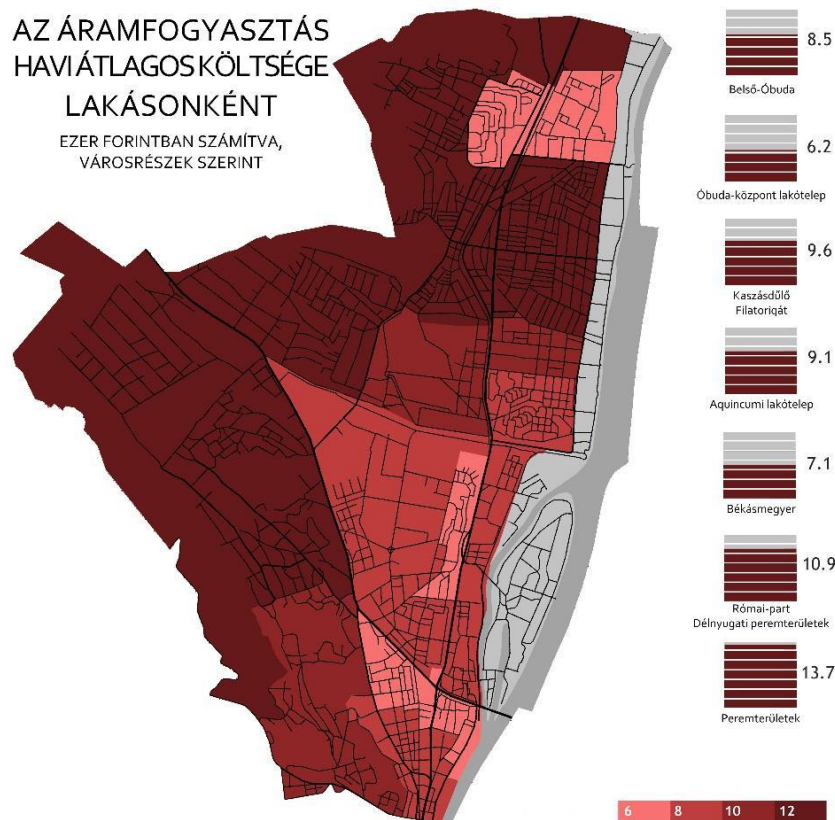

48. térkép E-töltő állomások és az ott felhasznált összes energia 2019. május és 2020. április között
 Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

A kerületben 18 db elektromos töltőberendezés működik közterületen, számuk folyamatosan nő, kihasználtságuk mind a töltések számát, mind a felhasznált energiamennyiséget tekintve meghaladja az országos átlagot. Az állomások havi forgalmi adatainak vizsgálata nem mutatott ki szezonalitást, 2019-ben folyamatosan, változó mértékben használták az állomásokot, így

egy-egy állomáson a 2019 május – 2020 április közti időszakban 2300 és 1066 közti tranzakciót bonyolítottak le, kivételt képez ez alól a Madzsar József u. 1. alatti állomás a maga 3302 db-os értékével (48. Térkép). Az említett időszakban 31 122 esetben csatlakoztattak gépjárművet töltés céljából, ami 281.426,75 kWh energia felhasználását jelentette. Az elektromos gépjárművek ezen töltései 253,05 t CO₂ megtakarítást eredményeztek.

A lakások villamosenergia-fogyasztásának területi különbségeire világít rá a SECAP elemzése, amiben elsősorban a kerület peremrészei, a Római-part, illetve Kaszásdűlő és Filatorigát városrészek emelkednek ki átlag feletti fogyasztásuk miatt.

49. térkép Óbuda Békásmegyér háztartásainak energiafogyasztási viszonyai

Forrás: CE EnSURE Projekt – Óbuda Békásmegyér háztartásainak energiafogyasztási viszonyai – a reprezentatív felmérés kutatási jelentése, BME Területi Társadalmi Kutatások Központja, Budapest, 2011.

Földgáz ellátás

A III. kerület földgázellátását a NKM Földgázellátó Zrt. biztosítja, a főváros egészével egyetemben. A főváros természetes szénhidrogénnel való ellátásában kiemelt jelentőségű az Óbudai Gázgyár gázfogadó, -átadó és nyomásszabályozó telepe, ami többek között a III. kerületet ellátó nagyközép-nyomású gerinchálózat kiindulópontja is. A kerület ellátásbiztonságát teszi lehetővé a solymárvölgyi „Pilisvörösvár-Solymárvölgy” 40 bar-os DN400-as, nagynyomású földgáz szállító vezeték, ahonnan a Solymárvölgyi úti átadó állomáson keresztül a vezeték a III. kerület javarészén áthaladva tart Kurucles felé. A

Kunigunda utcára telepített MVM erőmű nagynyomású, az ipari és nagyfogyasztók nagyközépnomású (max. 6 bar) hálózatról kapják a szükséges kapacitást, míg a lakossági fogyasztók ezen hálózatról a helyi nyomáscsökkentők közbeiktatásával kiinduló kisnyomású (jellemzően 30 mbar) hálózatra kapcsolódhatnak. Az ellátás biztosítása érdekében az átadó állomásokról kiinduló nagyközépnomású hálózat elemei közötti összeköttetés technikai feltételeit biztosították. A nagyközépnomású hálózat kapacitása iránti igény leginkább a Hadriánusz utca, illetve Csillaghegyi út – Kunigunda utca környékén koncentrálódik. Békásmegyer-Ófalu, valamint az Aranyhegy, Csillaghegy, Testvérhegy, Ürömhegy és Csúcshegy lakossági ellátását növelt kisnyomású hálózattal oldották meg a domborzat meredeksége miatt.

A nagynyomású földgázvezetéseket, építési tilalommal rendelkező biztonsági sáv veszi körül, ami a vezetékek tengelyére merőlegesen a MOL NyRt. esetében 23 méterre, a NKM Földgázszolgáltató Zrt. esetében 7 méterre terjed ki mindkét irányba. Konfliktusforrást jelent a vezetékek helyzete, mivel az eredetileg zártkeretes övezet belterületbe vonása során a lefektetett vezetékek és biztonsági, építési tilalom alatti sávjuk, nem vált közterületté, hanem továbbra is építési telken haladnak keresztül.

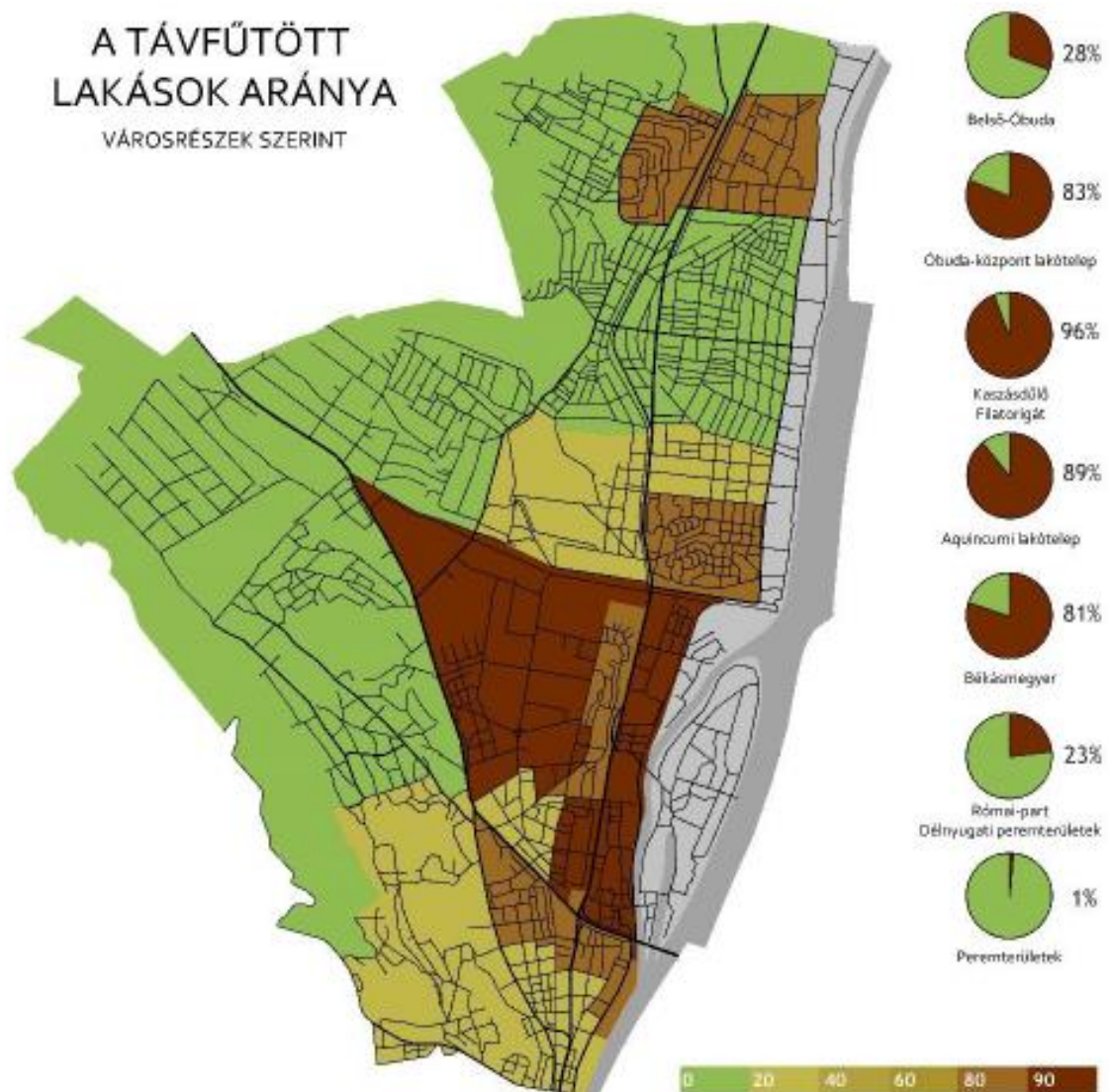
Távhő ellátás

Az Európai Unió energiahatékonysági irányelve (Európai Parlament és Tanács 2012/27/EU) a távhő alkalmazását kifejezetten támogatja az energiahatékonyság fokozása, üvegházhatású gázok kibocsátásának mérséklése érdekében, mivel távfűtéssel nemcsak komoly primer energia-mennyiség takarítható meg, hanem a kapcsolt energiatermelés technológiája következtében hatékonysága is jelentősebb. A III. kerületi lakótelepek kialakítása során a fűtési és meleg vizet biztosító elsődleges energiaforrásként a vezetékes távhő rendszerét építették ki. A mintegy 76,5 km hosszú hálózat a mai napig ellátja a kerületi lakótelepeket, illetve a közintézmények javarészét. A fővárosi távhőrendszert a FŐTÁV Zrt. kezeli, a hálózat kerületet érintő korszerűsítése során épült ki egy ún. három blokkból álló gázturbinás kogenerációs erőmű, a FŐTÁV Zrt. Észak-budai Fűtőműve telephelyén, a Kunigunda utcában, ami lehetővé tette az időközben elavulttá váló Zápor utcai Fűtőmű leállítását. A felhasznált távhőt tehát az MVM Zrt. kogenerációs erőműve és a FŐTÁV Zrt. Kunigunda utcai Észak-Budai Fűtőmű termeli, mely hőközpontból látják el a kerületben fekvő (kaszásdűlői, Pók utcai, békásmegyeri) lakótelepeket, illetve a Zápor utcai Fűtőmű környezetét (50. térkép). A kogenerációs erőmű 74 MW_{th} kapcsolt hő- és 49,98 MW_e villamos teljesítményű. Emellett egy kisebb zárt alrendszer, a Toboz utcai tömbkazan látja el távhővel a Toboz utca - Kolostor út közötti tömblakásokat.

2017 őszén a Magyar Távhőszolgáltatók Szakmai Szövetsége (MaTáSzSz) minősítette az Észak-Budai Fűtőmű és a Toboz utcai tömbkazan hőkörzetét azok ökológiai teljesítménye alapján. Míg az észak-budai hőkörzet primerenergia-hatékonysága 'A' minősítésű, megfelelőnek mondható, addig a Toboz utcai esetében ez az érték csupán közepesnek mondható. A megújuló energiaforrások felhasználása mindkét esetben alacsony, kevesebb, mint 0,1 %⁸.

⁸ Forrás: <http://fotav.hu/lakossagi-ugyfelek//a-fotav-okocimkei>

Az utóbbi évek korszerűsítései a fogyasztói oldalon is jelentős megtakarítást értek el, egyrészt az épületek szigetelésével, másrészt kompakt hőközpontok kialakításával lehetővé vált a fogyasztók általi egyedi szabályozhatóság, mérhetőség, ami nagymértékben javította a távhőszolgáltatás gazdaságosságát, fogyasztók általi elégedettségét. A bekötött lakások számának növekedése távhőrendszer bővítésének kérdését veti fel, ennek megvalósulása során javasolt a nyomvonalak földfelszín alatti vezetése a lakossági konfliktus mérséklése, a kompaktabb városkép érdekében. A SECAP térképi ábrázolásán jól látható a távfűtéssel ellátott lakások koncentrációja a jellemzően házigyári technológiával épült lakótelepeken. Kiemelkedő ezek közül Kaszásdűlő – Filatorigát (96%), Aquincumi lakótelep (89%), Óbuda központ lakótelep (83%), illetve Békásmegyér (81%) értéke.

50. térkép Óbuda Békásmegyér távfűtött háztartásai

Forrás: CE EnSURE Projekt – Óbuda Békásmegyér háztartásainak energiafogyasztási viszonyai – a reprezentatív felmérés kutatási jelentése, BME Területi Társadalmi Kutatások Központja, Budapest, 2011.

1.16.2.2. *Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei*

A hozzáférhető adatok alapján Óbudán évente 1.206 MWh-nyi megújuló energiatermelés történik. Ezekből a - feltételezhetően hiányos – adatsorokból kitűnik, hogy ezt kizárólag a napenergia hasznosításával termelik meg a lakossági, szolgáltató, illetve az önkormányzati szektorban. Feltételezhetően kisebb mennyiségben más megújuló forrásból származó energiatermelés is történik a kerületben (pl. biomassa, földhő-hasznosítás), ugyanakkor ezekről nincs adat.

Bár okkal feltételezhető, hogy a kerületben olyan létesítmények, gazdasági egységek is működnek, amelyek a megújuló energiatermeléssel sok szempontból hasonló megítélés alá eső kapcsolt energiatermeléssel fedezik energiaszükségleteiket, egyúttal áramot termelve, és az elektromos hálózatba táplálva, ezekről az Önkormányzatnak nincsenek információi, így ilyenekkel a meglévő állapot számbavételénél nem számolunk.

Az energiatermelésben, illetve az energiafogyasztási mixben egyre jelentősebb arányt képviselnek a megújuló energiaforrások által termelt energiák, ezek mértékének további növekedése várható a különböző ösztönzőknek köszönhetően. A hazai viszonyok a megújuló energiaforrások közül a víz, szél, nap, biomassa-biogáz, illetve geotermikus energia alkalmazását teszik lehetővé.

A vízenergia a vízfolyások eséséből eredő energiát használják fel leginkább, tekintettel a hazai, illetve a III. kerület domborzati viszonyaira, jelentősebb villamosenergia termelésre nem alkalmas. Az épített műtárgyak jellege, táji környezetbe avatkozásának mértéke, továbbá a vízparti ökoszisztémában és vízháztartásban várható változások következményei miatt, a vízenergiát hasznosító beruházások e téren erősen aggályosak, tekintettel többek között a főváros vízparti szűrésű ivóvízbázisának kiemelt jelentőségű védelmére.

Az ország szélenergia-potenciálja jelentősebb, azonban erősen koncentrált, a III. kerület nem tartozik a kedvező fekvésű térségek közé a minimálisan szükséges átlagos szélesebséget tekintve. Ebből kifolyóan a kerületi szélenergia-hasznosítás mérsékeltebb eredményei, hatékonysága, valamint a szélenergiát hasznosító erőművek jellege, működése kevésbé preferált a jelentős beépítésű területeken.

Az évi átlagos napfénytartam (napfényes órák száma, azok havi eloszlása) alapján a megújuló energiaforrások közül a szoláris energia felhasználása rejti magában a legkedvezőbb potenciált, mind napkollektorok útján meleg víz termelésre, mind fotovoltaiikus rendszereken keresztül közvetlen villamosenergia-termelésre vonatkozóan. A két-három évtizede elterjedtebb napkollektorok telepítését az utóbbi évtizedek fejlesztései, illetve ösztönzői hatására a napelemek arányának dinamikus terjedése váltotta fel, amiből a kisebb ingatlanoktól és családi háztól kezdve lakótelepi lépcsőházakon át egészen ipari fogyasztók ellátása is biztosítható. A napenergia hasznosítására a III. kerület adottságai is kiválóak, amit a napelemmel díszített tetőzetek sora is alátámaszt. Alkalmazásukkal jelentős energia-megtakarítás érhető el, relatíve alacsonyabb hatásfokuk ellenére is. A főváros területén évi mintegy 1800-1900 napos óra hasznosítható érdemlegesen. A háztartási technológiájú épületek lapos tetői mintegy 26 hektárnyi területet tesznek ki, míg a III. kerületben az összes vízszintes,

tehát napenergia-hasznosító berendezések által potenciálisan hasznosítható terület, mintegy 141 hektár a SECAP alapján.

A biomassza-biogáz alapú energiatermelés: növényi részek, maradványok, további szerves anyagok (pl. szennyvíz iszap) és melléktermékek energetikai hasznosítása, hő- vagy villamosenergia termelés céljából. Az alkalmazott technológia jellege, a vonatkozó szabályozások következtében III. kerületi alkalmazása kevésbé reális. Kivételt képez ez alól az Észak-Budai Fűtőműben tervezett 20 MW teljesítményű ún. faapríték-tüzelésű forróvízkazán, amire a szükséges szabad terület a Fűtőmű területén rendelkezésre áll.

Ahogy a főváros, úgy a kerület is jelentős geotermikus energia potenciállal rendelkezik, a földhő hasznosítása ennek ellenére még mérsékelt arányú, elsősorban a fürdők hasznosítják a földből feltörő meleg vizet. Az utóbbi években elterjedt szondás technológiájú geotermikus rendszerek beruházási költsége, engedélyeztetési eljárásai miatt a következő években sem számolhatunk rohamos elterjedésükkel a fogyasztók körében. A kerületben három fürdő hasznosít termálvizet. A Csillaghegyi Árpád Forrásfürdő 2018-ban korszerűsített épülete egész éves nyitvatartást tesz lehetővé, medencéiben a fürdő területén feltörő langyos vizet is hasznosítják. A 2000-ben és 2013-ban felújított Római Strandfürdő már a rómaiak korában ismert forrásokra települt, ahol szezon alatt csúszdapark és játszótér is elérhető. A Duna partján 1935-ben megnyitott Pünkösdfürdői Strandfürdő medencéi szintén nyári szezonban látogathatók.

1.16.2.3. *Önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése*

Az önkormányzat energiahatékonysági intézkedései több csoportra bonthatók. A fővárosi kezelésben lévő közvilágítás korszerűsítésével jelentős mértékben csökkent a felhasznált energia mennyisége a III. kerületben, ezen beruházásokat az Európai Unió irányelveivel összhangban lévő támogatások is ösztönözték az utóbbi évtizedben.

Az önkormányzat az általa kezelt épületállomány beruházásaival is jelentősen javíthatja energiafelhasználását, amit meg is tett a rendelkezésére álló keretek erejéig az épületek energetikai korszerűsítésével (szigetelés, nyílászáró csere, árnyékolás, fűtéskorszerűsítés, gépészeti beavatkozások stb.). Az utóbbi közel másfél évtizedben folyamatosak a kerület oktatási-nevelési, egészségügyi és szociális intézményeiben az önkormányzati energiahatékonysági beruházások.

Harmadrészt az önkormányzat a lakosság számára kidolgozott ösztönzőkkel segíti elő a lakossági épületállomány energetikai felújítását, amire a kerületben több példa is van, mind a felújítások, mind az ösztönzők tekintetében. Jelentős csökkentést sikerült elérnie az önkormányzatnak egyes közintézmények (jellemzően oktatási intézmények) más intézményeknek való átadásával, amivel bár az önkormányzat energiafelhasználása mérséklődött, összességében a kerület értéke nem, ezen intézmények felújításáig. Az Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata tulajdonában lévő 3 032 db lakás túlnyomó része (68%-a) panel technológiájú (2 064 db), 31,3%-a téglából készült (949 db), illetve további 19 db családi ház jellegű. A lakások mintegy 41%-a rendelkezik hőszigeteléssel, ami az összes lakás 28%-a, így e téren további előrelépésre még van lehetőség.

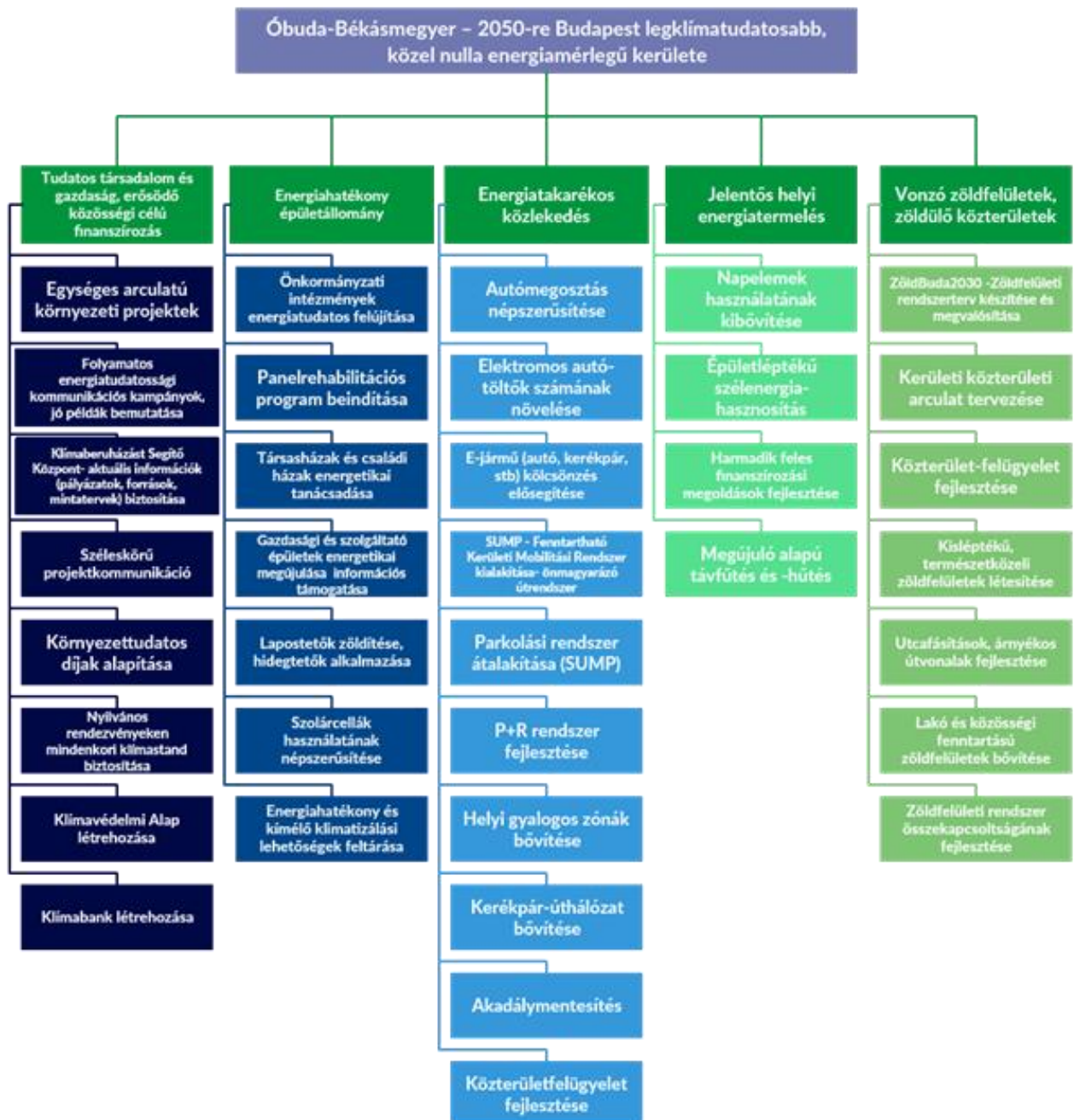
A lakosság, az intézmények, illetve a vállalkozások szemléletváltását támogatják a különböző energiahatékonysági-érzékenyítési akciók. Ezek keretében dolgozták ki többek között a III. kerület klímastratégiáját, SECAP-ját. Az önkormányzat keresi a hatékonyságot fokozó lehetőségeket, pl. okosmérők alkalmazási lehetőségeinek bővítésében működik együtt a különböző vállalkozásokkal, szervezetekkel.

Mind az energiahatékonyság, mind az érzékenyítés terén előrelépést jelent az energiatakarékos, elektromos önkormányzati gépjárművek beszerzése az Európai Unióban elterjedtebb zöld beszerzések irányelveihez kapcsolódóan.

Óbuda-Békásmegyer Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve (SECAP) célrendszerében 2050-re a kerület közel nulla energiaigényű jellegének elérését támogatja. Az eszközök között beruházás (épületenergetika, energiatakarékos közlekedés, helyi energiatermelés, zöldfelületek) és szemléletformáló jellegűek alkotnak komplex beavatkozás csomagot, amik összefogják a fentebb tagolt intézkedéseket. A célrendszer épít a lakossági és piaci szereplők aktivizálódására az energiahatékonyság terén, e téren a szereplők motiválására, figyelmének felhívására, aktív bevonásukra törekszik a kommunikációs eszközökön és beruházások ösztönzésén keresztül. A klímaváltozás hatásainak tudatosítása, a felkészülés kapcsolódásainak bemutatása jelentős mértékben hozzájárul a lakossági és piaci támogatás fokozásához, ami közvetetten energiahatékonysági akciókban, beruházásokban manifesztálódik a kerületben. A SECAP elemzésével az III. kerület olyan stratégiai dokumentummal rendelkezik, ami lehetőséget nyújt az energiahatékonyság komplex kezelésére, kitérve a kapcsolódó, komoly hatással lévő területekre, megalapozva a jövőbeli fejlesztéseket, beruházások előkészítését és egymás hatását erősítő összekapcsolását. A SECAP tanulsága a városüzemeltetés fenntarthatóságának, hatékonyságának fokozása mellett a lakosság bevonásának szükségessége az energiamegtakarítás érdekében, mind épületenergetikai beruházásokat, mind szemléletmódot (közlekedés, városi térhasználat átalakulása stb.) tekintve. A kerület energetikai helyzetének monitoringja hozzájárul az energiafogyasztás és károsanyag-kibocsátás folyamatos nyomon követéséhez, továbbá a megújuló energiatermelés mértékének, közvetve a lakosság mindennapi és közlekedési szokásainak megismeréséhez, ami elősegíti a beavatkozások módosítását, hatékonyságának fokozását. A monitoring továbbá elősegíti a jövőbeli változások, folyamatok megismerését, beépítését az energiapolitikába, ugyanakkor a helyi specifikumok figyelembevételét, erre reagáló eszközök kialakítását, innovációk fejlesztését és alkalmazását. A technológiai-technikai újítások, hatékonyabb és elérhetőbb technológiák alkalmazása egyre inkább lehetővé teszi a költséghatékonyabb beruházásokat, ami a magáncélú fejlesztések terén fejthet ki ösztönzőket és dinamikus növekedést. Az önkormányzat e téren az ismeretek és információk terjesztésével, kapcsolt támogatások nyújtásával és különböző fejlesztések koordinációjával, szabályozásával fejthet ki jelentékeny hatást, erősítve ezzel a lakossági és piaci tőkebefektetések volumenét.

E téren a jövőben kiemelendő a nyári hőség elleni védekezés stratégiájának megismertetése a lakossággal és piaci szereplőkkel, mivel a beruházások jelentékeny része jelenleg a hidegebb, fűtési időszakokra fókuszál (homlokzati hőszigetelés, nyílászáró csere). Ezzel szemben a nyári hőség elleni védekezésben egyre inkább elterjedt klímaberendezések energiafelhasználása

szintén jelentős, amit fokoz azok egyedi (lakásonkénti, irodánkénti) volta. A szemléletformálás egyik potenciális fókusza lehet az alternatív megoldások megismertetése, referencia- és bemutató jellegű beruházások támogatása. Árnyékolással, szoláris nyereség csökkentésével, hővisszaverő felületek, zöld- és hidegtetők kialakításával csökkenthető, illetve akár el is hagyhatóak a klímaberendezések, míg más esetekben központi hűtés alakítható ki a fűtési rendszerek mintájára. A SECAP célrendszere tehát ezen különböző ágazatokhoz köthető cselekvési javaslatokat fogja össze.

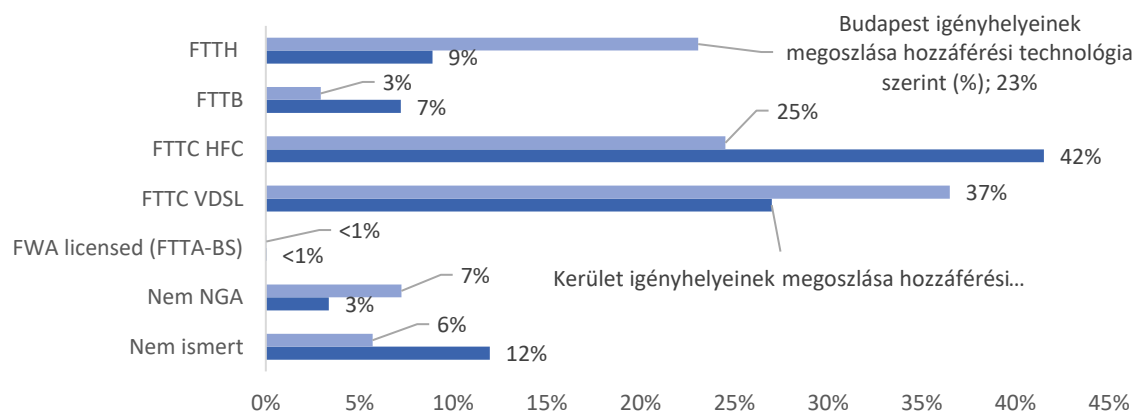
63. ábra A 2020-as SECAP célfája

Forrás: SECAP 2020

1.16.1. Elektronikus hírközlés

1.16.1.1. Helyhez kötött internet-hozzáférési szolgáltatás

Az elektronikus hírközlési hálózatok legfontosabb részeleme az optikai, vezetékes, felhordóhálózati szakaszokra felfűzött, optikai hozzáférési hálózati szegmens jelenléte. Ezek közül a legoptimálisabb megoldást jelenleg az FTTH⁹ (Fiber-To-The Home) háztartásig kiépített optikai elérési technológia jelenti. A második legmagasabb átviteli sebességre képes architektúrát jelenti az FTTB megoldás¹⁰, mely során a háztartást, illetve az előfizetés helyét jelző igényhelyet¹¹ magába foglaló egyéb épületig került kiépítésre az optikai hálózat. A sorolt technológiák képesek gigabites adatátvitelre, így jövőállóságuk garantált. A különböző szakosított adatgyűjtések során mintegy 14,6 ezer kerületi igényhelyet azonosítottunk, ezek közül 16% sorolható a fenti kategóriákba. Az FTTC kiépítés esetén a közterületen található kabinetig vezet optikai szál, onnan az igényhely felé koaxiális (HFC) vagy nagy sávzélességű csavart rézérpár kapcsolat fut tovább (VDSL)¹². FTTC megoldás jellemzi az igényhelyek 69%-át. A fennmaradó igényhelyek részben licencelt sávú, fix vezeték nélküli hozzáféréssel (FWA) ellátott igényhelyek¹³, részben pedig olyanok, melyek újgenerációs hozzáférési (NGA) hálózattal el nem értek. A kerület területén található igényhelyek 12%-áról nincs elérhető információ (tehát vagy el nem ért vagy ismeretlen eléréssel elért helyekről van szó).

64. ábra A kerület és a főváros igényhelyeinek megoszlása hozzáférési technológia szerint (%)

Forrás: Saját gyűjtés

⁹ FTTH (Fibre to the Home – optikai szál a lakásig): Olyan optikai hozzáférési hálózat, melyben az előfizetői hozzáférési pont optikai szállal van csatlakoztatva és a csatlakozási pont a lakáson belül vagy kívül, annak külső falától 2 méternél nem távolabb helyezkedik el. Definíció forrása: NMHH

¹⁰ FTTB (Fibre to the Building – optikai szál az épületig): olyan optikai hozzáférési hálózat, melyben az optikai szál az előfizetői hozzáférési pontot is tartalmazó épületen – vagy azonos tulajdonú épületegyüttes valamely épületén – belül, vagy annak külső falától 2 m-nél nem távolabb végződik és ehhez az előfizető nem fényvezető szállal és nem koaxiális kábellel csatlakozik. Definíció forrása: NMHH

¹¹ Az igényhely olyan házsám szintű cím, amelyen potenciális infokommunikációs szolgáltatási igény jelentkezhet az ott található lakossági, üzleti vagy közületi entitás részéről.

¹² FTTC (Fibre to the Cabinet – optikai szál a kabinetig): olyan optikai hozzáférési hálózat, melyben az optikai szál közterületen több, mint 2 méterre végződik az előfizetői hozzáférési pontot tartalmazó épület – vagy azonos tulajdonú épületegyüttes valamely épülete – külső falától és ehhez az előfizető nem fényvezető szállal és nem koaxiális kábellel csatlakozik. Definíció forrása: NMHH

E technológiák önmagukban jellemzően nem képesek gigabites adatkapcsolatra. A műszaki fejlesztések következtében a hétköznapi használat során eljuthat idáig e két megoldás, de addig még hosszú út vezet.

¹³ FTTA megoldással, azaz a fix vezeték nélküli elérést lehetővé tévő antennáig optikai hálózattal elért.

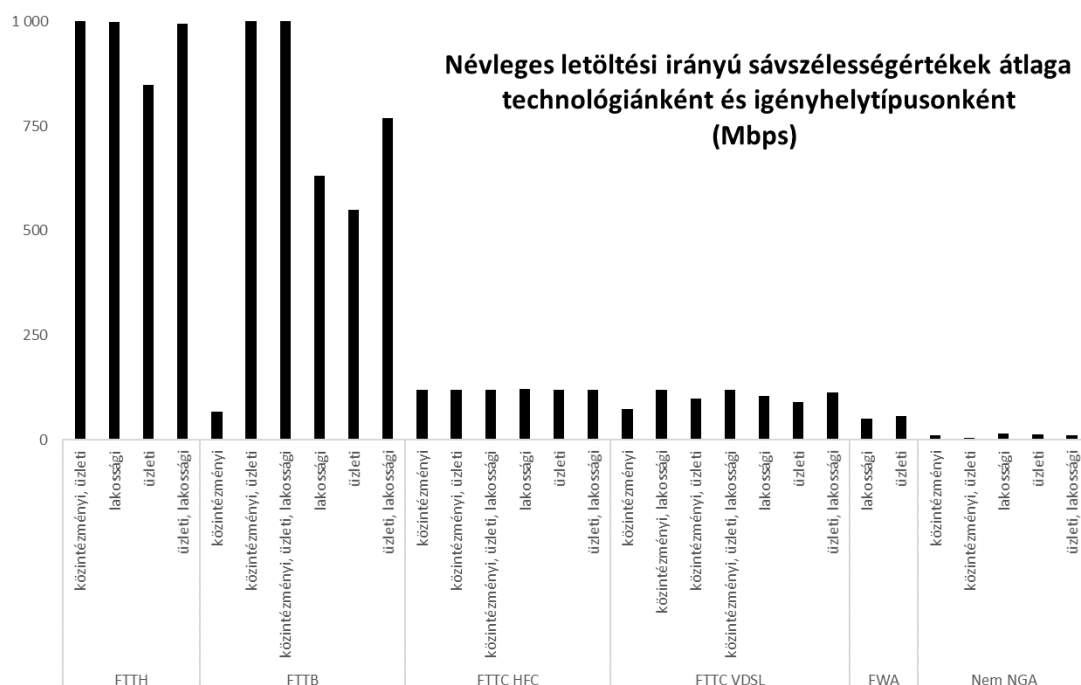
A kerület helyzete, a főváros egészéhez képest, az internet-hozzáférési hálózati szegmens jövőállóság szempontjából közepesnek tekinthető. Bár a főváros teljes egészét tekintve jobb arányokat láthatunk FTTH technológia esetén (23% vs. 9%), viszont az FTTC VDSL hálózati elemekkel fedett igényhelyek köre is kiterjedtebb Budapest egészét tekintve, mint a kerületben (37% vs 27%). Óbuda-Békásmegyer a viszonylag könnyen gigabitképesre fejleszthető FTTC HFC esetén mutat a budapestinél jelentősebb arányokat (25% vs. 42%).

A maximális névleges (kínált) letöltési sebesség szoros összefüggésben van a technológiai megoldással. A fővárost jellemző névleges letöltési sebesség átlaga 400 Mbps értéket vesz fel¹⁴, viszont helyzeti középértéke – mediánja – mindössze 240 Mbps (ez a különbség a kiterjedt VDSL elérésnek köszönhető). Az Óbudát jellemző névleges letöltési sebesség átlaga 248 Mbps, míg mediánértéke 120 Mbps. A kerület tehát technológiai mix függvényeként az elérhető sebességlimit terén is elmarad a főváros egészét jellemző értékektől.

A kerület igényhelyeit, azok technológiai elérése mellett, azok típusa szerint is kategorizálhatjuk (közintézményi, üzleti, lakossági). Az így képzett tipizálás esetén érdemes megvizsgálni a kínált letöltési sebesség értékeit.

A kimutatáson jól látható, hogy valódi gigabites kínált letöltési irányú sáv szélességgel a kerület azon közületi és üzleti, valamint lakossági igényhelyei bírnak, melyek FTTH hozzáféréssel rendelkeznek, ugyanakkor ehhez nagyon közel vannak az FTTB elérések is.

Azonban a helyzetfelmérés szerint az FTTC megoldások már csak legfeljebb 120 Mbps sebességgel képesek fedni az igényhelyeket, míg az FWA megoldások csúcsátlaga 58 Mbps.

65. ábra Névleges sáv szélességértékek
Forrás: Saját gyűjtés

¹⁴ Forrás: szakértői becsléssel támogatott saját adatgyűjtés.

A kerület – valamint a főváros, bővebben pedig az ország – középtávú elektronikus hírközlésre épülő lehetőségeit, alapvetően a vezetékes elektronikus hírközlés lehetőségei határozzák meg. Ide sorolhatók a lakossági célú televíziós, hang- és adatszolgáltatás mellett a különböző okosváros koncepciók, az IoT alapú fejlesztések és az M2M kommunikációt használó rendszerek is; valamint a digitális gazdaság fejlődése is megköveteli a rendkívül nagy kapacitású és magas minőségű digitális kommunikációs infrastruktúra rendelkezésre állását. A gyors ütemben terjedő munkaerőpiaci változások – például az általánossá váló digitalizáció, otthoni munkavégzés – is a kiemelkedő sáv szélességű távközlési rendszerek fejlesztését igényli. A kerület innovációs potenciáljának emelése érdekében mindenképp kiemelt fontosságú a vezetékes távközlési hálózati elemek összehangolt fejlesztése.

Ez nagyban függ attól, hogy a kerület vezetékes szolgáltatói milyen hálózatfejlesztési tervet fognak követni az elkövetkező években és évtizedekben. Érdemes a kerület önkormányzatának azon gondolkodnia, hogy milyen eszközökkel tudná ösztökélni arra a helyben megtalálható szolgáltatókat, hogy a rendelkezésükre álló FTTC HFC és az FTTC VDSL hálózati elérést további fejlesztésekkel lássák el, illetve FTTH megoldással váltsák ki. Érdemes felderíteni az újgenerációs hálózattal el nem ért igényhelyek helyzetét és az ismeretlen lefedettségű területeket is.

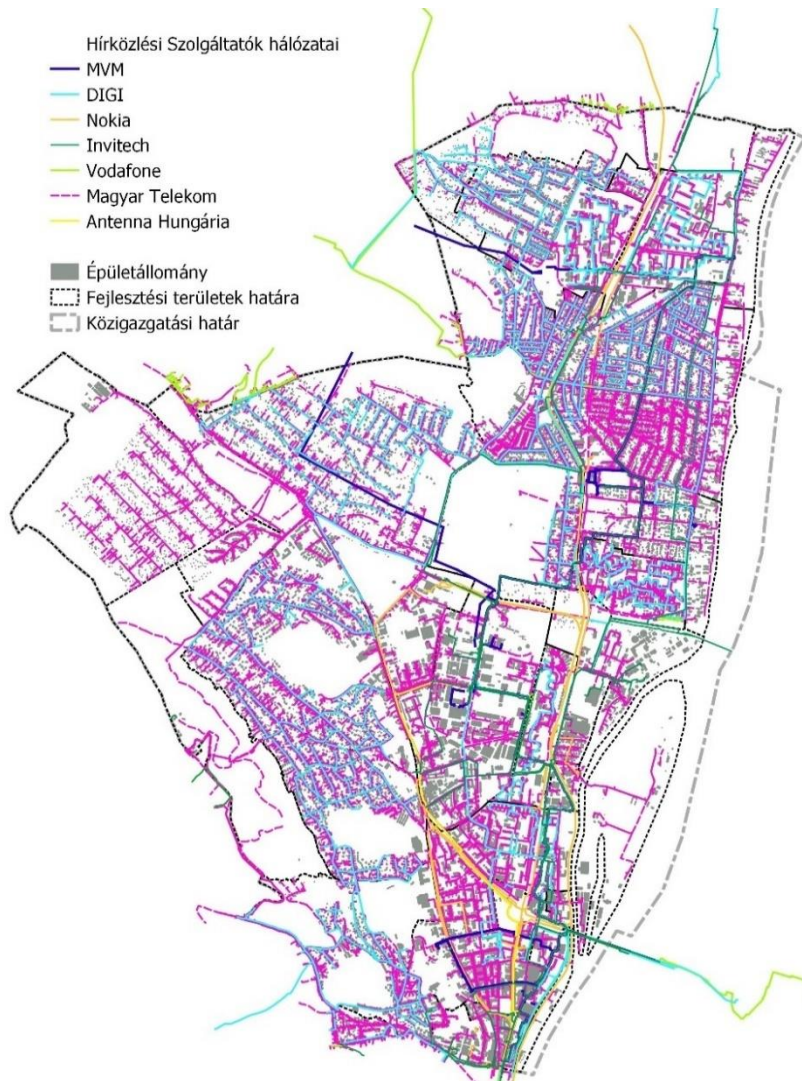
Fentiek alapjául fontos tisztázni azt, hogy mely szolgáltatók fedik a kerületet HFC és VDSL rendszerű eléréssel. Válaszul az NMHH hatóságának <http://webext.nmhh.hu/> felületére támaszkodhatunk. A nyilvántartás értelmében a harmadik kerületet helyhez kötött internet-hozzáférési szolgáltatással az alábbi szolgáltatók látják el:

Szolgáltató	Azonosítható technológiai megoldások a szolgáltatónál				
	FTTH	FTTB	FTTC HFC	FTTC VDSL	FWA
ACE TELECOM Kft.	x				x
AMTEL Kft.			x		
AP-Com Kft.					x
DIGI Kft.	x	x			
EuroCable Kft.			x		
Intellihome Kft.	x	x			x
Kalásznet Kft.			x		
LANGATON Kft.					x
Magyar Telekom Nyrt.	x	x	x	x	
Vodafone Zrt.	x	x	x	?	
WLA Interservice Kft.					x

57. táblázat A kerületben jelenlevő hírközlési szolgáltatók listája

Forrás: saját gyűjtés

A felsoroltak közül a két legnagyobb piaci erővel bíró partner a Magyar Telekom és a Vodafone (52. térkép). A hálózati upgrade esetükben mind a HFC, mind a VDSL technológiák esetén elképzelhető scenárió.

51. Térkép A hírközlési szolgáltatók vezetékes hálózatának kiépítettsége

Forrás: E-közmű adatok alapján saját szerkesztés

A HFC technológia a legújabb DOCSIS szabványokkal többgigabites sebességet biztosíthat kábeles infrastruktúra-fejlesztés nélkül. Hálózati elemek cseréjével a DOCSIS 3.1 szabvány már a névleges 10 Gbps le- és 1 Gbps feltöltési sebességet is elérheti (a felhasználószám azonban erősen kihat az értékre). A DOCSIS 4.0 szabvány jelen ígérete a szimmetrikus 10 Gbps kínált sávszélesség, ami újabb lépés a gigabites adatátvitel felé¹⁵.

Az xDSL technológiák közé sorolt VDSL hozzáférés továbbfejleszthető a G.Fast és XG.fast/G.mgfast hozzáférési technológiák felé, melyeket szintén csavart érpáron valósítanak meg. Az aktív elemeket tartalmazó kabinet és az igényhely közötti távolság maximum 300 méter lehet, viszont az átviteli sebesség akár gigabites nagyságrendet is elérhet. A tapasztalati értékek a legjellemzőbben 350 Mbps letöltési és 50 Mbps feltöltési sebesség körül mérhető¹⁶.

¹⁵ További részletek e megoldásról itt olvashatók: <https://www.cablelabs.com/technologies/docsis-4-0-technology> Letöltés időpontja: 2020.07.22.

¹⁶ További részletek a technológiáról: <https://cloudandfibre.co.uk/what-is-gfast/> Letöltés időpontja: 2020.07.22.

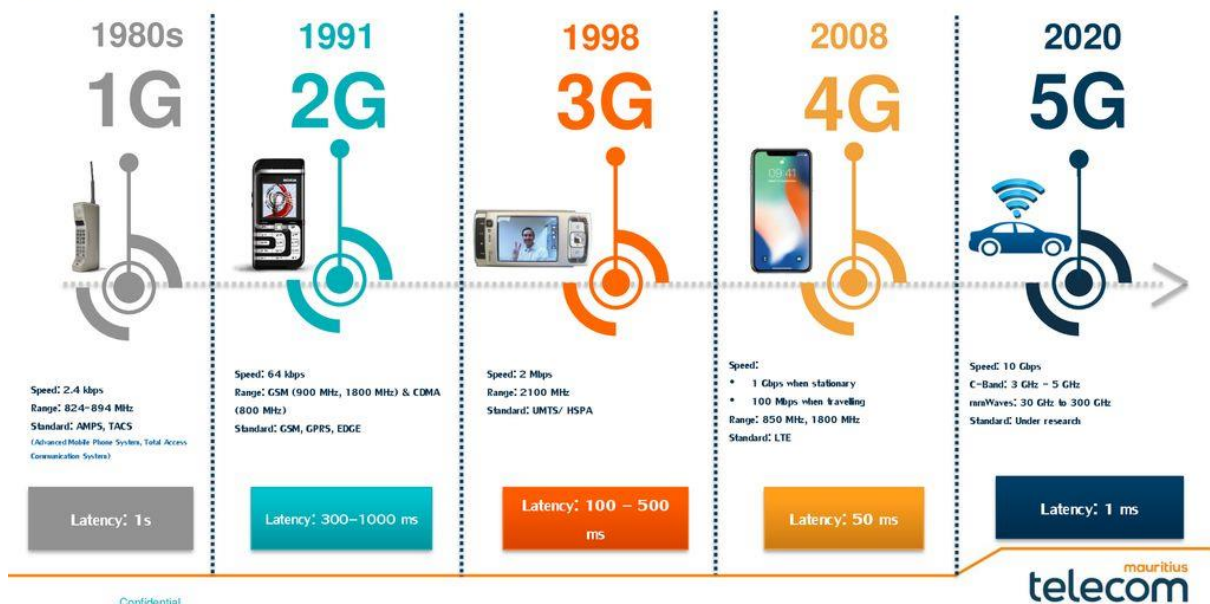
Mindkét esetre (HFC és VDSL upgrade) igaz, hogy a meglévő hálózati elemek optikai hozzáférésre történő cseréje kívánatosabb a magas sávszélesség elérése érdekében. Viszont a szolgáltató számára jelentősen költségesebb is az oszlopsoron vagy alépítményben vezetett hálózati szakaszok cseréje, mint azok továbbfejlesztése.

HFC hálózati elemek jellemzően Csillaghegyen, Békásmegyert-Ófalu városrészben, valamint a Rómaifürdő Csillaghegy felőli oldalán, továbbá Mocsárosdűlőn, Testvérhegyen, Táborhegyen, Remetehegyen, Mátyáshegyen, Újlakon található összefüggő fedéssel. Kisebb, szigetszerű kiterjedéssel találkozhatunk Törökkő déli részén, Kaszásdűlőn, Aquincumon és a Filatorigát városrész nyugati oldalán. VDSL technológiával leginkább fedett igényhelyeket Óbudán és Újlakon, Táborhegyen, Testvérhegyen, Rómaifürdő déli felén, Arany- és Ürömhegyen találhatunk, illetve Békásmegyert központi területén. Nem újgenerációs lefedés jellemzi a Csúcshegy és az Ürömhegy területét, de szigetszerűen a terület egyéb helyszínein is jelentkezik.

1.16.1.2. Mobilinternet-hozzáférési szolgáltatás

Lakossági, üzleti és közintézményi célú hírközlési igények kielégítése céljából nem csak vezetékes vagy nomadikus technológiát használhatunk, hanem mobilkommunikációt is. A mobil adatátviteli hálózatok fejlődése folyamatos, jelenleg az ötödik generáció beköszöntét éljük meg. Az egyes generációk közötti különbség elsősorban a mobilkommunikációs célú spektrum növekvő hatékonyságú kihasználását jelenti: mindez emelkedő adatátviteli sebességet, csökkenő látenciát, javuló lefedettséget, nagyobb energiahatékonyságot és egységnyi területen több mobil internetre kapcsolható eszközt jelent.

Evolution to 5G

66. ábra Egymást követő vezeték nélküli hálózati szttenderdek.

Forrás: <https://slideplayer.com/slide/16305995/>

Ma Magyarországon négy kereskedelmi szolgáltatónál érhető el 4G, illetve 4G+ szolgáltatás, ezek a Magyar Telekom, a Telenor, a Vodafone és végül a DIGI. A sorolt szolgáltatók mindegyike gyakorlatilag teljeskörű lefedettséget biztosít Óbuda-Békásmegyér területén¹⁷. Ez alól egyedül a DIGI jelent kivételt, mely szolgáltató a kerület Üröm felé eső városrészeinél jelez szakadozó lefedettséget¹⁸.

A jó vételi lehetőséget a kerület területén belül elhelyezett antennák biztosítják. Az antennák a lakótelepeken többnyire a tízszintes épületek tetejére kerültek elhelyezésre, további antennák a Kunigunda utcai fűtőmű kéményére, valamint a gazdasági területen is többnyire épület vagy építmény tetejére. Az 5G-korszak előfeltételezi, hogy a már jelenlévő és a kiépítésre kerülő antennák és cellák is optikai hálózatra csatlakozzanak fel (FTTA/FTTBS). Az aktív antennákkal szerelt 5G infrastruktúra áramellátása is megoldandó kihívás lesz a rendszer kiépítésekor, erre érdemes mind a távközlési, mind az áramszolgáltatói oldalnak felkészülnie – valamint a kerületi önkormányzatnak is, legalább konzultatív, a folyamatokat segítő szerepkörben.

A legújabb, ötödik generációs mobilkommunikációs hálózatát elsőként a Vodafone hozta működésbe a főváros területén, az 5G-szolgáltatás 2019. októbere óta érhető el¹⁹. Nem sokkal később csatlakozott a Magyar Telekom is és beüzemelte saját kereskedelmi 5G-szolgáltatását²⁰. Jelenleg egyik szolgáltató 5G-hálózata sem éri el a III. kerület területét, azonban ez szinte biztosan nem marad így sokáig. Várhatóan a 2020-as évek közepéig beüzemelésre kerülnek a fővárosban az 5G RAN állomások. A hazai 5G Stratégia provizórikus célja szerint – összhangban az Európai Unió menetrenddel – 2025-ig minden hazai nagyvárosban és így a fővárosban, a III. kerületben is kiépítésre kerül az 5G -szolgáltatás²¹.

Az 5G mobilkommunikáció lehetőséget kínál többek közt e-közigazgatás kiterjesztésére, tömeges M2M gépi kommunikációra, alapjává válik szenzoros távérzékelési rendszerek kiépítésének, robotizációs, valamint okos közlekedési rendszerek üzemeltetésére, mind személygépjárművel, mind tömegközlekedés esetén. Alapvető eleme tud lenni okosváros koncepciók kiépítését segítő egyéb megoldásoknak is (például közcélú VR/AR/MR megoldások hivatalokban, múzeumokban, bírósági távmeghallgatásokon). A fentieket csak akkor képes elérni Óbuda-Békásmegyér, ha megfelelő mennyiségű és minőségű vezetékös optikai elérés található a kerületben (FTT5G). Így a magas színvonalú távközlési infrastruktúra fejlesztése egyaránt magában foglalja a fix vezetékös, a fix nomadikus és a mobil internet hozzáférés kiépítését is.

¹⁷ Természetesen a szolgáltatói adatközlések és a felhasználók által tapasztalt valós lefedettség közti különbség szolgáltatónként változó mértékben, de jelen van.

¹⁸ Forrás: <http://digi.hu/mobil/lefedettseg> Letöltés időpontja: 2020.07.23.

¹⁹ Forrás: <https://www.hsw.hu/hirek/60970/vodafone-5g-mobil-szolgalatasi-launch.html> Letöltés időpontja: 2020.07.23.

²⁰ Forrás: <https://www.hsw.hu/hirek/61642/magyar-telekom-5g-kereskedelmi-halozat-budapest-zalaegerszeg-ericsson.html> Letöltés időpontja: 2020.07.23.

²¹ Forrás: <https://magyarnemzet.hu/gazdasag/mar-uton-van-a-magyar-5g-strategia-7034516/> Letöltés időpontja: 2020.07.23.

1.16.1.3. *Integrált hírközlési célok a III. kerületben*

Mind a helyhez kötött internet, mind a mobilinternet hozzáférési szolgáltatás esetén alapvető szabályozási kérdések változását hozzák a következő évek. Elsősorban a hálózatmegosztás vagy éppen közös tulajdonlás, illetve a nyílt hálózati elemek kiépítése jelent új szabályozói kihívást. Jó példaként szolgál az 5G célú infrastruktúra kiépítésének és üzemeltetésének problematikája. Az iparági becslések alapján az 5G célú mikrocellákat mintegy 100-120 méterenként kell elhelyezni egymástól, azaz – számításba nem véve a makro/smallcellák fedését – legegyszerűbb számítás szerint is több mint ezer ilyen mikrocellát kell elhelyezni a kerületben²², amennyiben az 5G szolgáltatók közös infrastruktúrát alakítanak ki (Open RAN architektúra); ha nem így fog történni, akkor ez a szám többszöröződhet. E terület szabályozása a hálózatmegosztási modellekkel együtt azonban még alakulófélben van, bővebben nyilatkozni róluk még korai.

A településrendezési eszközök keretében készülők tervek elektronikus hírközlési fejezetére vonatkozó alátámasztó munkarészek elkészítésének tartalmi követelményeit az ágazat a hatályos 14/2013 (IX.25.) NMHH rendeletben rögzítette. Ennek alapján a hálózatengedélyes szolgáltatók hálózati rendszereit rögzíteni kell a településrendezési eszközök keretében készített infrastruktúra alátámasztó tervében, hogy a fennálló, illetve a tervezés hatására várhatóan keletkező hálózati ütközési, érintettségi konfliktusok feltárhatók legyenek. A hálózatengedélyesekről nyilvántartás nem érhető el.

Az NMHH a területen szolgáltatási jogosultsággal rendelkezőkről vezet nyilvántartást. Nagy számuk a teljeskörű közvetlen elérést tervezői oldalról nem teszi lehetővé. A szolgáltatási jogosultsággal rendelkezők köre lényegesen bővebb, mint ahány szolgáltató tényleges szolgáltatást végez, de a piaci verseny a szolgáltató szabad kiválasztására biztosított, tekintettel arra, hogy az elektronikus hírközlés alanyi jogú szolgáltatás.

Összefoglalásként fontos kiemelni, hogy a kerület egyértelmű társadalmi és gazdasági érdeke az, hogy Óbuda-Békásmegyer területén magas minőségű száloptikás hozzáférési hálózat épüljön ki a lehető legnagyobb arányban. A közeljövő Óbudája legyen egy többségében FTTH/FTTB fedésű kerület, mely felkészülten áll az 5G- és a gigabitképes adatátviteli hálózatok korszakára. Az 5G-hálózat környezeti és üzleti szempontból optimális esetben Open RAN rendszerben kerül beüzemelésre és biztosítja a kerület mobil adatátviteli szolgáltatását.

A kerület vezetése az imént sorolt célok érdekében, folyamatokat elősegítő facilitatív és konzultatív tevékenységet képes folytatni a kerületben jelentős lefedettséget biztosító, helyhez kötött és nomadikus internet hozzáférési szolgáltatóival, az optikai elérési hálózat kiteljesítése érdekében megismerve terveiket, igényeiket és eszközöket keresve a megfogalmazott optikai elérési cél elérése érdekében. A mobilkommunikációs hálózat 5G-s fejlődése érdekében a kerület vezetése a mobiltávközlési és az áramszolgáltatók között segít megfelelő kapcsolatot kialakítani, illetve megkezdni a párbeszédet a kerületben jelenlévő vezetékes optikai hálózattulajdonosok és a mobil rádióhálózat tulajdonosai között is.

²² A kerület területe: 9.970 hektár; egy mikrocella 110 méter sugarú körben 38.013 m² területet fed le, azaz 1.044 darab 5G cella képes fedés alá vonni Óbuda-Békásmegyer területét. Területadat forrása: http://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=18069 Letöltés időpontja: 2020.07.23.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. Talaj

A föld felszíni (talaj stb.) és felszín alatti rétegei (kőzetek, ásványok) közül, jelentőségénél fogva, kiemelten a talajjal és annak állapotával foglalkozunk. A talaj öntisztító, átmeneti tározó (pufferoló) képességével jelentősen hozzájárul a környezetet érő terhelés csökkentéséhez, így a felszín alatti vizek védelméhez.

Talajszennyeződés veszélye adódik a karsztos, de csatornázatlan beépített területeken. A városban fellelhető természetes üregek és az alápincézett, alábányászott területek egybeesnek a karsztos területekkel, köszönhetően a mészkő morfológiájának és kedvező bányászati adottságainak. Ezek a területek fokozottabb figyelmet igényelnek: a szennyeződés-érzékenységükön túl, korlátozó tényezőnek minősülnek a beépíthetőségüket tekintve.

A kerületben jelentős területeket fednek le a felszínmozgás-veszélyes területek: Pusztadomb-Békásmegyer-Ófalu – Rókahegy térsége, Ürömhegy térsége, Aranyhegy térsége, Békásmegyer, téglagyári agyaggödör és környéke, Rókahegy délkeleti oldala, Bécsi út III. sz. (Drasche) bánya és környéke, Bécsi út II. sz. (Bohn) bánya és környéke, Bécsi út I. sz. (Újlaki bánya és környéke), Bécsi út Farkastorki út közötti terület (régi temető) környéke, Óbuda, Doberdó úti terület.

Talajvédelemmel kapcsolatos előírások és korlátozások a vizsgált területen:

- A beépített vagy beépítésre szánt mély fekvésű területek: Sport utca és környéke, Mátyás királyút és környéke, Jókai Mór utca és környéke, Csermák Antal utca és környéke, Mocsárosdűlő és térsége.
- Erózióveszélyes területek: Remetehegy északi, keleti oldal, Mátyáshegy északi, nyugati oldal, Csúcshegy északi, nyugati oldal, Testvérhegy nyugati oldal.
- A Hármashatárhegy jelentős területe fedetlen karszt, fokozottan szennyeződés-érzékeny terület.
- A talajszennyezéssel járó jelentős ipari tevékenységek visszaszorultak. Korábbi talajszennyezés: a Bécsi úti volt orosz laktanya – lakópark-építkezés előtt tisztították, Szentendrei úti volt Házgyár Auchan építkezés során környezeti hatásvizsgálat készült.
- Jégtörő utcát és a Ganz telepet- megtisztították, a csillaghegyi, Óbudai téglagyár nem okozott talajszennyezést, csak felszíni törmeléklerakást.
- Nagyméretű talajszennyezés a Fővárosi Gázművek Rt. területén keletkezett gáztisztító massa lerakása. A területen jelenleg talajfigyelő kutak működnek, folyamatosan ellenőrzik a talaj állapotát. Feltehetően a kerület más pontjain is történt lerakás egyéb mélyedések feltöltésére, mely máig felderítetlen szennyező forrás lehet.
- A kerületre vonatkozóan átfogó önálló talajfelmérés nem készült, a korábbi időszakban talajvizsgálat fővárosi szinten történt. A kerületben több ponton mérték a talaj szennyezettségét. A fővárosi kerületek között a III. kerületben átlagos az ólomszennyezettség (80-85 ppm).

- Önálló potenciális talajszennyeződés a rekultivált bányaterületek környéke a korábban szennyezett talajjal, kommunális hulladékkal való feltöltés miatt (Remetehegy, Testvérhegy bányáinak feltöltése, Bécsi úti agyagbánya építési törmelékkel feltöltése).
- Potenciális talajszennyezés az illegális hulladéklerakók területe a rekultivatlan bányaterületeken (talaj-talajvízszennyezésen túl rétegvíz-szennyezést okozva), valamint a Mocsárosdűlőben különösen érzékeny területen.
- Elkészültek a kerületben lévő bányák rekultivációs tervei, a megvalósítás részben elindult, részben anyagi források hiányában áll. Rekultivációt követően a bányák területe bemutatóterület, park, lakó- és sportfunkcióra alkalmas.
- Talajszennyezés folyamatosan jelentős a főközlekedési utak mentén; a 80-as évek óta új átfogó felmérés nem készült.

A Pest Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelemi Igazgatóságának tájékoztatása alapján a további előírások betartása is szükséges:

- A lakó- és gazdasági területek kijelölése kapcsán vizsgálni kell a környezetben folytatott mezőgazdasági tevékenység behatásait a későbbi panaszbejelentések elkerülése érdekében.
- A 400 m²-t meghaladó területigényű beruházás esetén a termőföld végleges más célú hasznosításának engedélyezési eljárása során a talajvédelmi szakhatósági állásfoglalás kiadásához talajvédelmi terv benyújtása szükséges.
- A tervezett beruházások engedélyezési eljárása során a talajvédelmi terv megállapításai alapján az engedélyes tervben külön munkarészben kell foglalkozni a területen található humuszos feltalaj védelmével, a letermelés, a deponálás és a felhasználás módjával. Amennyiben a lementett humuszos feltalaj elszállításra kerül, az adott tétel vonatkozásában talajvédelmi járulékot kell fizetni. Termőföld területen tilos a talaj humuszos termőrétegének engedély nélküli eltávolítása.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

Budapest fejlesztési lehetőségeit nagyban befolyásolják, esetenként korlátozhatják a föld- és vízföldtani adottságai. A felszín alatti vizek besorolás alapján, a budai hegyvidék egyes területeivel együtt „fokozottan érzékeny” vízbázisvédelmi védőterületek. Karsztos, fokozott érzékenységgű területek találhatóak az I., II., III., X., XII., XXII. kerületekben. A szennyezésfeldolgozási képesség e területeken alacsony fokú, mivel a biológiai bontásban résztvevő talajréteg vékony és alatta nyers szikla, kőtörmelék található. A szennyezés gyorsan terjed az említett geológiai szerkezet miatt. A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet „Felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területek besorolása” című 2. számú melléklete, valamint A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján Budapest III. kerület felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny, ezen belül is kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen fekvő település. A terület fő képződménye a karsztos mészkő, illetve dolomit, amely felszíni kibúvásban, vagy kis vastagságú fedőréteg alatt jelenik meg. Ezért a burkolt felületekről összegyűjtött szennyezett csapadékvizek megfelelő tisztításáról gondoskodni kell (olajfogó műtárgy) a szikkasztást megelőzően. A

karsztos területeken épült közcsatorna hiányában a szennyvizek gyűjtése, tárolása vízzárósági próbával igazolt, zárt műtárgyban történhet, valamint az összegyűjtött szennyvíz elszállításának számlával folyamatosan igazolhatónak kell lennie.

A III. kerületben a Duna vízminősége az elmúlt években javuló tendenciát mutat. Különleges lehetőség a Római-parti sport, szabadidős területhasználat, melynek érdekében a vízminőség védelme elengedhetetlen.

Kisvízfolyások: Barát-patak, Csillaghegyi-árok, Békás-patak, Aranyhegyi-patak, Cigány-árok, Filatori-árok, Rádl-árok.

Az Aranyhegyi-patak vízminősége már a kerület előtt jelentősen romlik, a kerületben Csúcshegyi-dűlő, Aranyhegyi-dűlő, Ürömhegyi-dűlő szennyezett csapadékvizei, Mocsárosdűlő rendszeresen illegális hulladéklerakással terhelt belvízcsatornája, Rómaifürdő vize tovább rontja a víz minőségét. Csillaghegyi-árok (Békás-patak betorkolásával) karszt, talajvízforrások, csapadékvizek befogadója, Békásmegyer-Ófalu, Rókahegy környéki családi házas területek, Árpád Forrásfürdő és szálloda szennyvízbefogadója.

A Barát-patak szennyezetten érkezik a kerületbe, itt a csapadékvíz és a Bründl-forrás túlfolyójának befogadója. A Filatori-árok karsztvíz, forrás, csapadékvíz befogadója, tisztább a többi pataknál. A bányagödörök hulladékfeltöltése során a felszín alatti vízkészletek nagy valószínűséggel szennyeződtek. Felszínközeli talajvizek: sík, lapályos területek ártéri üledékeiben – Mocsárosdűlő mocsári élővilág, vadvizes jelleg megmaradása, természeti, természetközeli területeket eredményez.

Parti szűrésű aknakutak: Fővárosi Vízművek Budaújlaki Telepének kútjai (Kajlinger-féle kutak) – értékes ivóvízbázisok.

Forrásvizekben gazdag a kerület: langyos karsztvízforrások, talajvíz rétegforrások (Schmidt-forrás, Kápolna-forrás, Kolostor utcai források, Róka-forrás). A források vízhozama tartósan csökkent az elmúlt évtizedekben. Megőrzésük, utánpótlási területeiknek védelme környezet- és természetvédelmi érdek.

A kerület forrásai a következők: Schmidt-forrás; Kápolna-forrás; Perényi úti forrás; Lujza forrás; Máramarosi úti forrás; Hegyilépcső forrás; Körtvélyes utcai forrás; Judit utcai forrás; Torony utcai forrás; Várhegy bánya forrás; Egyetértés csorgókút; Római kút; Katalin forrás; Tulipán forrás; Róka forrás; Árok utcai forrás; Bründl-forrás; Római forráscsoport; Árpád II. forrás és Óbudai árpád forrás. A kerület karsztforrásai a következők: békásmegyeri Bründl forrás; Csillaghegyi Árpád forrás; A Római fürdő forrásai; Óbudai Árpád forrás. A források a természetvédelmi törvény erejénél fogva védettek.

Langyos karsztvíz források, kutak:

- Csillaghegyi Strandfürdő kútjai – (fővárosi, helyi jelentőségű);
- Pünkösdfürdő Strandfürdő kútja – (fővárosi, helyi jelentőségű);
- Római Strandfürdő forrásai és kútjai – (fővárosi, helyi jelentőségű);
- A korábbi Magyar Selyemipari Vállalat forrása és kútja – (fővárosi helyi jelentőségű);
- Attila (Bründl) forrás – (fővárosi helyi jelentőségű).

A jelentősebb folyások medrének kialakításánál meghatározó szempont az árvízelvezetés. Ez figyelhető meg az Aranyhegyi-pataknál, valamint részben a Testvérhegyi-, Laborc- és Csillaghegyi-árokban is. A kisvízfolyások szabályozását és meder rehabilitációját a Víz Keretirányelvvel összhangban kell megvalósítani.

A vízparti növényeket tekintve elmondható, hogy a burkolat gyakorlatilag megakadályozza a vízparti növényzet kialakulását. A vízben döntően csak moszatok élnek, a meder falán pedig jobb esetben fű, gyakran gyomnövények telepednek meg. Leginkább a Laborc-árok és a Csillaghegyi-árok említhető gondozottnak, ahol a fűvet kaszálják.

Budapest meghatározó szerepet betöltő kisvízfolyásai – az Aranyhegyi-patak, az Ördögárok, a Hosszúréti-patak, a Szilas-patak, a Rákos-patak és a Gyáli-patak – a fővároson kívül erednek. Az elválasztott rendszerrel csatornázott (azaz elkülönített csapadékcatornával rendelkező) területeken jellemzően a csapadékvizek befogadói több – a budapesti agglomerációhoz tartozó – település tisztított szennyvizet is befogadják. E patakok vízminősége a budapesti szakaszon – feltehetőleg az illegális szennyvízbevezetések következtében – lényegesen romlik és több vízminőségi paraméter alapján is az „erősen szennyezett” osztályba tartozóan érik el a Dunát (vagy a Ráckevei Dunát).

Budapest Főváros III. kerület közigazgatási területe érinti a Duna Szob-Baja közötti (AEP444), az Aranyhegyi- és Határréti-patakok felszíni víztestét is, ezért a tervezett beavatkozásoknak és stratégiáknak összhangban kell lenniük a Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló 1042/2012. (II.23.) Kormányhatározat mellékletében szereplő, ezekre a víztestekre vonatkozó intézkedési tervekkel is, melyek az Európai Unió Víz Keretirányelvében (2000/60EK) megfogalmazott célkitűzések elérését teszik lehetővé.

A Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló 1042/2012. (II. 23.) Korm. határozat mellékletében szereplő vízgyűjtő-gazdálkodási terv alapján Budapest III. kerület az „sh.1.6. Dunántúli-középhegység – Duna-vízgyűjtő Visegrád-Budapest” sekély hegyvidéki víztest felszíni víztestjén helyezkedik el. A víztest kémiai állapotát és mennyiségi állapotát tekintve jó.

A tervezett módosítás által érintett terület az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. Törvény 317. számú melléklete alapján az Országos vízminőségvédelmi terület övezetébe tartozik. A vízgyűjtő területen keletkező, illetve a vízgyűjtőn kívül keletkezett szennyvizek vízgyűjtő területre történő be- vagy kivezetéséről a területrendezési tervben rendelkezni kell. A módosítás által érintett terület a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény 3/14. számú melléklete alapján a Felszíni vizek vízminőségvédelmi vízgyűjtő területe övezetébe tartozik (jelenleg a terv felülvizsgálatát elrendelő 2018. évi CXXXIX. törvény alapján elkészült övezeti térképek még nem elérhetőek). Felszíni vizek szennyezésre érzékeny vízgyűjtő területén keletkező, illetve a vízgyűjtőn kívül keletkezett szennyvizek vízgyűjtő területre történő be- vagy kivezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.

Óbuda-Békásmegyer levegőminőségi állapotelemzése a vizsgálat során rendelkezésre álló adatok alapján:

- A terület levegőminőség-védelem tekintetében Budapest és környéke részeként, az agglomerációs zónába tartozik a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján. Légszennyezettségre vonatkozó átfogó aktuális felmérés és térkép évente készül a területre vonatkozóan (21 mérőponton 24 órás mérések, téli-nyári félévben). Egy ÁNTSZ mérőállomás működik a területben, a Laborc utcában.
- Városklimatológiai szempontból kiemelten védendő átszellőző sávok a következők: Aranyhegyi-patak völgye – Flórián tér, Duna sávja kiszélesedve Budakalász felé az Omszki-tó vonalában.
- Az érkező levegő minősége függvénye a határos területek levegőminőségének. Az északnyugati uralkodó szélirányból a városközpont felé tiszta levegő érkezik, közepes szélesebséggel, ami kedvező hígulást okoz.
- A leginkább szennyező közlekedési vonalforrások, csomópontok a következők: Árpád-híd levezető szakasza, Szentendrei út Aquincumig, Lajos utca, Pacsirtamező utca, Bécsi út, Vörösvári út, Flórián tér.
- A közlekedés mellett visszaszorulóban vannak a termelési, fűtési kibocsátások. Ipari telephelyek közül legnagyobb kibocsátó a FŐTÁV Rt. Észak-Budai Fűtőműve, a BKV Rt. Óbuda Autóbusz Üzemigazgatósága és kisebb mértékben a Révai Nyomda Rt. is.
- A hagyományos felületi diffúz források gyakorlatilag megszűntek a felhagyott bányák rekultivációja, illetve spontán növényzettel betelepülése során.
- Speciális felületi források a hulladékkal feltöltött területek még rendezetlen felületeinek porterhelése.
- Az energiahatékonyság növelése, valamint a környezetvédelmi célok érdekében, a szennyező anyag kibocsátási pontok csökkentésére kell törekedni a sűrűn lakott területeken.

Levegőszennyezettség

A levegőszennyezettség a területben a fő közúti közlekedési útvonalak sávjában jelent problémát. A meglévő szennyezettség oka az autóközlekedés, illetve több esetben panaszodik a lakosság különböző illegális égetésekre (pl. kábel, zöld hulladék stb.), elsősorban Mocsárosdűlő kerületrészről. A főváros levegőjének jellemző szennyezőanyagai a nitrogén-oxidok (NO₂, NO_x) és a por (10 µm-nél kisebb PM₁₀). Ezek esetében fordulnak elő a megengedett koncentrációt meghaladó értékek. Más szennyezőanyagok koncentrációja általában határérték alatti. A III. kerület kén-dioxid szennyezettsége nem jelentős, a szén-monoxid terhelés viszonylag egyenletes értéket mutat. A mérések alapján a kén-dioxid koncentráció-értékekben határérték túllépés nem tapasztalható sem a rövid- sem a hosszútávú határértékekkel szemben. Nitrogén-oxidokat tekintve a 24 órás határértékekkel szemben túllépés nem volt tapasztalható. A levegő minősége a nitrogén-oxid típusú szennyezőanyagok tekintetében megfelelő. Levegőterhelést okozó, helyhez kötött légszennyező pontforrás és diffúz-forrás létesítéséhez, meglévő pontforrás bővítéséhez, rekonstrukciójához, felújításához, korszerűsítéséhez, az alkalmazott technológia váltásához,

működésének megkezdéséhez, működtetéséhez a környezetvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulása, illetve engedélye (más engedélyező hatóság hiányában) szükséges.

Porszennyezettség

A kerület közterületeire jutó por főbb forrásai:

- az építkezések (talajlazítás, homok, szakszerűtlen szállítás, útépitések),
- az utakra hordott sár (építkezések, gyepre parkoló gépkocsik),
- a dízelmotorok koromkibocsátása (ami nem annyira mennyiségi, mint minőségi veszély),
- a por jelentős részben éppen a poros utacról felvert por leülepedéséből származik.

A vizsgálatok során csak az átlagértékeket regisztrálták. Megállapítható, hogy a porkoncentráció alakulása kedvezőbb az általában tapasztalható nagyvárosi értékekhez képest.

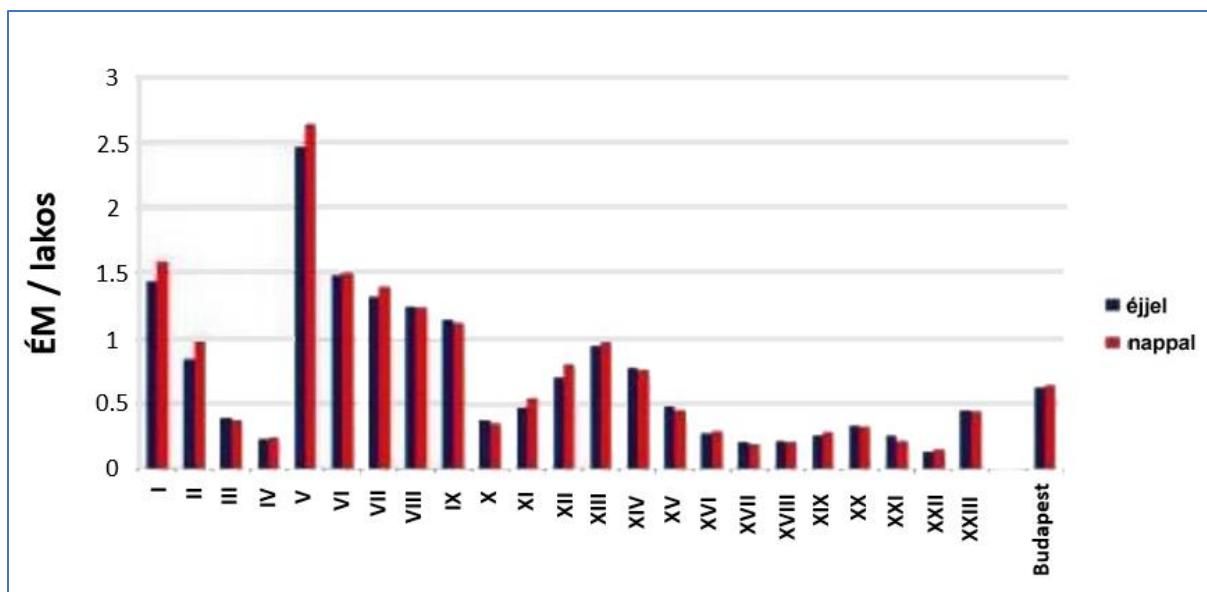
Pollenszennyezettség

A város használaton kívüli, vagy nem megfelelően kezelt zöldfelületein jellemző a gyomnövények tömeges megjelenése. Az allergén növények elterjedésével a levegő pollentartalma növekszik, amely kihatással van a lakosság egészségügyi helyzetére. Különösen meghatározó az allergén parlagfű nyár végi-őszvi virágzási időszakában.

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

A főváros egyik legnagyobb környezeti problémája a jelentős zajterheltség. Budapest stratégiai zajtérképe és a korábbi évek tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a kedvezőtlen környezeti zajállapot főként a közlekedésből ered. Legnagyobb kibocsátó a közúti közlekedés, ezt követi a vasúti és lokálisan a repülőterek közelében érvényesülő légi forgalom zajterhelése. A főváros területén a jelentős zajproblémát okozó üzemek száma, illetve az érintett lakosok száma is viszonylag csekély, így kevesebb problémát okoz az üzemi kibocsátás. Jelentős a zajterhelés a város főútvonalai mellett, ami több órás időtartamot feltételezve már nehezen tolerálható. Néhány fontos útvonal környezetében az Lden zajterhelési szint (egész napra vonatkozó, súlyozott zajsztint) 75 és 80 dB között van, azaz a terhelés a még elfogadható értékénél 12-17 dB-lel nagyobb. Tovább rontja a főváros zajterhelési jellemzőit, hogy az éjszakai és nappali zajsztintek közötti különbség csak 4-7 dB, azaz a magas terhelési szint kiegyenlítetten terheli a lakosságot. Az Lden >68, Léjjel >63 dB-es zajsztint értékek Budapest minden főútjának környezetére jellemzőnek mondhatók. Legkedvezőtlenebb a helyzet a belváros főútjai, az autópályák bevezető szakaszai mellett. Igen kedvezőtlen a helyzet a felüljárók környezetében, így például a BAH csomópont, a Ferihegyi gyorsforgalmi út felüljárói, az Árpád híd budai hídfője, a Nyugati tér, a Róbert Károly körúti, a Bethesda utcai és a Rottenbiller utcai felüljáró térségében.

A zajterhelés problémája leginkább az adott területen érintett lakosság nagyságával fejezhető ki. Az alábbi diagramokból látható, hogy Budapesten határérték feletti zajterheléssel érintett a lakosság több mint kétharmada.

67. ábra Az egy lakosra vetített fajlagos érintettségi mutatók kerületenként
 Forrás: Budapest Környezeti Állapotértékelése, 2017.

Óbuda-Békásmegyer esetében a zaj- és rezgésforrások száma, valamint az általuk kibocsátott zaj és rezgés zavaró hatása nőtt, amit a lakossági panaszok számának emelkedése és zajérzékenységének fokozódása is tükröz. A környezeti zajforrások közül a közlekedés – és ezen belül a közúti közlekedés – a legjelentősebb. 2018 őszén a Vibrocomp Kft. a Városfejlesztési Nonprofit Kft. megbízásából elvégezte a Kocsis Sándor utca és az Ürömi úti körforgalom közötti szakasz jelenlegi zajterhelésének felmérését, illetve a zajvédelmi beavatkozások tervezését. A közlekedési zaj mérését, a mértékadó zajterhelés meghatározását az „A környezeti zaj vizsgálata és értékelése” c. MSZ 18150/1-98. sz. szabvány, a 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet előírásainak és a helyi adottságoknak, forgalmi viszonyoknak, valamint a korábbi mérési tapasztalataik figyelembevételével végezték. A zajmérést 3 helyszínen végezték el a 10.-es főút közelében található, azzal párhuzamos utcákban (52. Táblázat). A 27/2008. (XII.3.) sz. KvVM – EüM rendelet 3. sz. melléklete szerint a közlekedéstől származó zaj egyenértékű A-hangnyomásszintje kertvárosias, kertes mezőgazdasági és gazdasági beépítettségű területen lévő lakóépületek környezetében, az országos közúthálózatba tartozó főutaktól

nappal $L_{AM}^{kő} = 65$ dB

éjjel $L_{AM}^{kő} = 55$ dB

értéket nem lépheti túl.

Szám	Vizsgálati pont	Zajterhelés nappal L _{AM} [dB]	Zajterhelés éjjel L _{AM} [dB]	Határérték nappal [dB]	Határérték éjjel [dB]	Túllépés mértéke nappal [dB]	Túllépés mértéke éjjel [dB]
MP1	1037 Budapest, Jeles utca 79.	47,9	41,7	65	55	-	-
MP2	1037 Budapest, Citromfű utca 7.	46,6	40,4	65	55	-	-
MP3	1037 Budapest, Ürömfű utca 22149/4.	46,1	39,9	65	55	-	-

58. táblázat Mértékadó zajterhelési értékek az egyes mérési pontokon

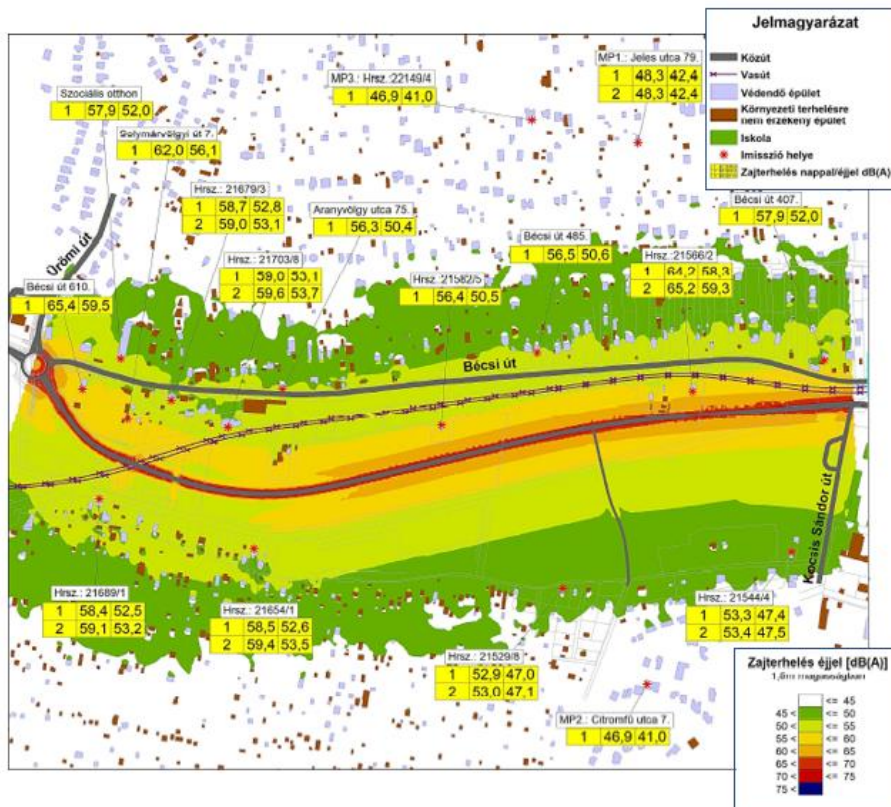
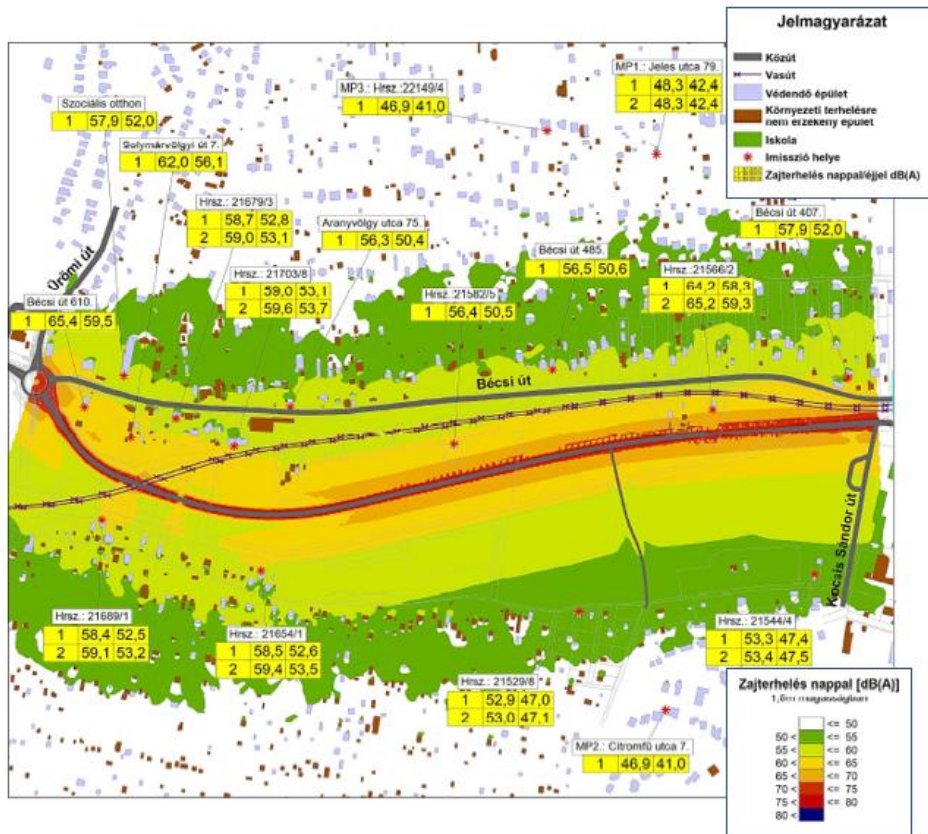
Forrás: 10. sz. főút zajterhelésének felmérése és zajvédelmi beavatkozások tervezése – Zajvédelmi szakvélemény, 2018

A fenti táblázat alapján megállapítható, hogy a mértékadó A-hangnyomásszint a mérési pontokon sem nappal, sem éjjel nem haladja meg a határértéket a lakott területek vonatkozásában. Az alábbi térképek (68. ábra) jól szemléltetik a 10.-es főút menti zajterhelés mértékét mind nappal, mind éjjel a gépjárművek 70 km/órás átlagsebességére vonatkoztatva. Jól látható azonban, hogy a 10.-es számú főút külső szakaszán, ahol a lakóépületek főúttól való nagy távolságának köszönhető, hogy a zajterhelés határérték alatti szintre csökken, a Bécsi út belső szakaszán, Vörösvári út és a volt orosz laktanya között ugyanakkor magas zajterhelésű (71-74 dBA) (forrás: III. kerület, Környezetvédelmi Fenntarthatósági Program 2015-2020.). A kerületben jelentős zajforrás tehát a közúti közlekedés, főként a 10-es és 11-es út átmenő forgalma, utóbbi esetében kiemelendő az Árpád híd levezetése a 11-es útig, amely kiemelkedően magas zajterhelésű (74-77 dBA). A Fővárosi Szabályozási Keretterv passzív akusztikai védelmet irányoz elő a kerületben a Bécsi út, Lajos utca, Pacsirtamező utca, Szentendrei út mentén.

Üzemi létesítmények zajterhelésének határérték túllépése nem jellemző a kerületre: a zajpanasz-bejelentéseket határérték megállapítással, zajcsökkentő intézkedésekkel oldják meg. Konkrét panasz a Zápor utcai Óbudai Fővárosi Távfűtőműre, illetve a Petrov Kft.-működésével kapcsolatban érkezett a lakosoktól.

Az üzemi jellegű zajok (légkondicionálás, szellőzők, különösen intézmény- lakófunkció keveredésénél) szabályozási, ellenőrzési eszközökkel kezelhetők.

Közlekedési, üzemi jellegű terhelés a Kazal utca – Kunigunda utca – Szőlőkert utca – Huszti út által határolt szolgáltató területen figyelhető meg, ahol betonkeverő telep is működik, illetve a szállítójárművek zajjal kapcsolatos panaszokat okoznak a Huszti úton is. Emellett sok panasz érkezett az építkezésekkel együtt járó zajra is.

68. ábra A Bécsi út zajterképezésének nappali (felső) és éjszakai (alsó) eredményei 70 km/h távlat esetén
 Forrás: 10. sz. főút zajterhelésének felmérése és zajvédelmi beavatkozások tervezése – Zajvédelmi
 szakvélemény, 2018.

A kerületet a Budapest-Esztergomi vasúti fővonal kelet-nyugat irányban szeli át. A vasútvonal relatív kisebb forgalmú, a teherszerelvények száma is a fővonalakhoz viszonyítva kisebb, mivel kis területet szolgál ki. Az ingatlanok építésekor már figyelembe vették a vasútvonal jelenlétét, ezért viszonylag kevés védendő létesítmény található azon hatásterületen, ahol még jelentős a zajterhelés. A vasút vonalvezetése és forgalma tehát jelenleg nem jelent problémát a városrész számára.

A kerületben lévő kötött pályás eszközök zaja a következő sorrendben jelent zajterhelést:

1. 1-es villamos,
2. HÉV,
3. Bécsi úti 17, 19, 41-es villamosok,
4. Esztergom – Budapest vasútvonal a Római lakótelep mellett.

A főváros környezetvédelmi programja a HÉV mentén zajvédelmi intézkedést irányoz elő.

A Budai fonódó villamoshálózat építésével a lakosságot átmenetileg nagy zajterhelés érte. A kivitelezés során korszerű pályákat, felsővezetéseket és megállóhelyeket alakítottak ki, ezért a járművek áthaladása is csendesebbé vált. A fejlesztéssel mérséklődött az autósforgalom és a buszok szerepe is nagymértékben csökkent.

A nyári időszakban speciális zajforrásként jelentkezik a szórakoztató ipari létesítményekből származó zajterhelés, ilyenek például a Római-parton levő éttermek, illetve az Óbudai-szigeten évente rendezendő Sziget fesztivál is. Meg kell jegyeznünk, hogy a Sziget fesztivál által keltett zajra nagyon kevesen panaszkodtak. Az önkormányzat egyedi intézkedésekkel próbálja az érintett lakosság nyugalmaát biztosítani, ezt nagyrészt sikerrel is teszi. A szórakozás, vendéglátás, mint üzemi zajforrás, rendeletben meghatározott korlátozása megtörtént. Óbuda-Békásmegyeren 3200 kereskedelmi és vendéglátó egység működik, ebből 120 folyamatosan nyitva van, 110 este 11-ig, 30 hajnali 4-ig 5-ig. Visszatérő és megalapozott panasz 12-15 kereskedelmi egységgel kapcsolatban érkezik a polgármesteri hivatalhoz. A 2006. július 1-jén életbe lépett, a kereskedelemről szóló törvény alapján az önkormányzatok maguk határozhatják meg a 22 és hajnali 6 óra közötti nyitvatartás rendjét.

A repülési zajforrást tekintve a Hármashatár-hegyi Vitorlázó repülőtéren sárkányrepülés folyik, amely nem minősül zajforrásnak. A kerület felett légifolyosó is halad és a Testvérhegy lakosai köréből több esetben is érkezett panasz a repülési zajra.

A 2015 decemberében felülvizsgált Óbuda-Békásmegyer önkormányzata képviselő-testületének 32/2001. (XI.30.) ök. számú Budapest Óbuda-Békásmegyer Városrendezési és Építési Szabályzatáról rendelete alapján a levegőtisztaság-védelem, valamint a zaj- és rezgés elleni védelem biztosítására, a vonatkozó jogszabályokban előírt határértéket meghaladó tevékenységű rendeltetési egység, építmény nem létesíthető. A rendelet 2. számú függeléke a zajvédelmi határértékeket térképen rögzíti.

Az ÓBVSZ a 31.§-ában rögzíti a zaj- és rezgésvédelemre vonatkozó rendelkezéseit, az alábbiak szerint:

(1) Az egyes építési övezetekben a mindenkor hatályos jogszabályban meghatározott területhasználatra vonatkozó határértékeket kell betartani, a 2. számú függelékben rögzítettek szerint.

(2) Üzemi tevékenységből, illetőleg építési munkából származó zajterhelés nem haladhatja meg a hatályos jogszabályban meghatározott határértéket, a 2. számú függelékben rögzítettek szerint.

(3) A meglévő főútvonalak átépítésekor, felújításakor a zajterhelés csökkentése érdekében korszerű zajcsillapító út- és vasútépítési technológiákat kell alkalmazni.

1.17.5. Sugárzás védelem

A szervezetünket érő sugárzás egy részét érzékszerveinkkel érzékeljük, van azonban a sugárzásoknak olyan csoportja, melynek jelenléte csak műszerekkel kimutatható. A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra(nanosievert/óra) körül ingadozik. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják, de függ a tengerszint feletti magasságtól és a talaj típusától is. A közeli XIV. kerületben a sugárzás mértéke 2014. szeptember 2-án 110 nSv/h volt, mely országosan is átlagosnak mondható. Magyarország területén alapvetően négy féle módon jöhet létre radioaktív szennyeződés: úrbaleset, külföldi atomreaktor balesete, szállítással kapcsolatos baleset, hazai atomreaktor balesete.

Az úrbaleset és a szállításból származó baleset következtében fellépő sugárszennyezés valószínűsége elhanyagolható. A Magyarország számára potenciális veszélyforrást jelentő külföldi reaktorok, teljesítményük és Óbudától való távolságuk:

- Mochovce, Szlovákia, (VVER 4*400), 110 km
- Bohunice, Szlovákia (VVER 4*430), 360 km
- Krskó, Szlovénia, (PWR 664), 410 km
- Dukovani, Csehország, (VVER 4*440), 330 km
- Temelin, Csehország, (VVER 2x1000), 450 km

Nukleáris veszélyhelyzetet előidézni képes hazai létesítmények:

- Paksi Atomerőmű Zrt;
- Központi Fizikai Kutató Intézet Atomenergia Kutató Intézetének (KFKI-AEKI) kutatóreaktora;
- Budapest Műszaki Egyetem oktatóreaktora;
- Izotópgyártó A-típusú laboratóriumok;
- 60 Co-os technológiai besugárzó létesítmények, továbbá;
- 137 Cs-os töltetű és laboratóriumi berendezések.

Óbuda-Békásmegyer szempontjából ezek közül a potenciálisan veszélyes nukleáris létesítmény egyedül a Paksi Atomerőmű. A létesítmény körüli szennyezési zónák és azok

határának távolsága az erőműtől: A zóna: 2 km, B zóna: 18 km, C zóna: 120 km, D zóna: 250 km Az erőmű és Óbuda belvárosa között 110 km a távolság légvonalban. Ennek alapján a város a C és a D zóna határán van, ami veszélyeztetett státuszt jelent. Ezt némileg csökkenti az a tény, hogy az uralkodó szélirány észak-északnyugati, tehát éppen ellentétes irányba fúj.

1.17.6. Hulladékkezelés

A kerület tekintetében - jelenlegi információink alapján – csak a 2004-2008-as Hulladékgazdálkodási Terv, a 2015-2020 időszakra vonatkozó Környezetvédelmi Fenntarthatósági Program, valamint a Közterület-felügyelet 2019. évi beszámolója áll rendelkezésre. A helyzetelemzés elvégzéséhez az utóbbi két dokumentumot vesszük alapul. Az életszínvonal emelkedésével, a fogyasztói típusú társadalom térnyerésével fokozatosan nő a szilárd és folyékony hulladékok mennyisége. Általánosságban a hulladékok, közöttük a települési szilárd és folyékony hulladékok jelentik a környezet számára az egyik legjelentősebb terhelést.

Ezért mind országos, mind regionális, mind pedig önkormányzati szinten is meg kell oldani a hulladékgyűjtést és kezelést, valamint komoly lépéseket kell tenni a hulladékok csökkentése irányában.

A 2019. évi Közterület-felügyeleti beszámoló alapján a lakossági kommunális és építési hulladék illegális lerakása továbbra is nagy problémát jelentett. A kerület minden évben – önkormányzati, lakossági segítséggel és pályázati források bevonásával – nagy erőfeszítéseket tesz ezek megszüntetése érdekében. A járőrszolgálat ellenőrzései mellett a kameratechnikán alapuló megfigyelés és felderítési rendszer is kialakításra került. 2019-ben 6 db mobil kamerával figyelték az engedély nélküli hulladéklerakást, a kamerákat a problémák helyszínétől függően telepítették át. Ennek eredményeként sikerült a rendszeresen több száz m³-nyi szemét illegális kihelyezését megakadályozni, a kihelyezett hulladéklerakókat felszámolni és a jogsértések elkövetőinek felelősségre vonását, ezzel párhuzamosan, kezdeményezni. Az elsődleges cél nem a bírságolás, hanem az elkövető kilétének és elérhetőségének felderítése, majd az elkövető szembesítése az általa elkövetett cselekménnyel, ezt követően pedig minden esetben felszólították az elkövetőket az általuk kihelyezett hulladék elszállítására. A lakott területek közelében található és gépjárművel könnyen megközelíthető, kezeletlen zöldfelületek nagymértékben ki vannak téve ilyen jellegű szabálysértésnek. A korábbi bányaterületek elvadult vegetációja sok esetben potenciális helyszínt jelent a lakossági zöldhulladék elhelyezésre, melyet a kihelyező talán nem is gondol természetkárosításnak (69. ábra). A Mocsárosdűlő területén is folyamatos a hulladékeltávolítás, ugyanakkor időnként, főként az erdőszegélyekben, találkozhatunk illegális depóniákkal.

69. ábra: Illegális zöldhulladék lerakó a Perényi út közelében az egykori Újlak II. agyagbánya szegélyén
Forrás: Saját felvétel

A természetkárosítás és az ezzel járó jelentős anyagi ráfordítások elkerülése nagyon fontos feladat a kerületben. A környezettudatosság, a környezeti nevelés erősítése és a társadalmi részvétel növelése, valamint a hulladékbegyűjtés, kezelés javítása, bővítése jelentősen csökkentheti a külterületi illegális hulladék lerakások számát, mennyiségét.

A kerületi önkormányzat évente 2 alkalommal "szemétszüretet" tart (tavasszal és ősszel) és ennek keretében a civil szervezetek segítségével (pl. Csillaghegyi Polgári Kör, Óhegy Egyesület, Mocsáros Egyesület) a lakosok begyűjtik a kommunális hulladékot az illegális lerakóhelyekről.

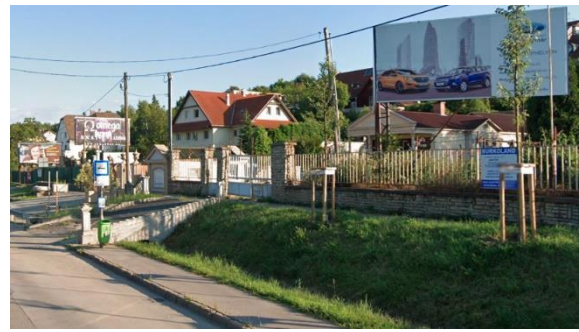
(forrás: III. kerület, Környezetvédelmi Fenntarthatósági Program 2015-2020.)

2020-ban Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata kiemelten nagy hangsúlyt fektetett az őszi lomtalanítási és zöldhulladék begyűjtési akciókra, melyek a lakossággal, civil szervezetekkel és a kerületi köztisztaságért felelős szervekkel való együttműködés terén megvalósulása példaértékű volt. A Közterületfelügyelet munkatársai is bekapcsolódtak a folyamatos közterületi avargyűjtésbe és a meghosszabbított zöldhulladékgyűjtés keretében eredményes volt a program, amely kiegészült a Covid19 miatti köztisztasági feladatok elvégzésével is. Hulladékgyűjtő zsákok, fertőtlenítőszer és komposztkeretek is kiosztásra kerültek a közösségek körében. A lomtalanítási akció során az előző évekhez képest 15%-kal több hulladék került kihelyezésre, összesen 23 330m³ hulladékot és 21 tonna veszélyes hulladékot szállítottak el. Az önkormányzat a lakásszövetkezeteken, közös képviselőkön keresztül készítette elő a programot, felkérve a lakosságot az időben pontos kihelyezésre, hogy elkerüljék a közterületek elszemetelődését és a fosztogatók megjelenését. Az FKF NZrt munkatársai a begyűjtési folyamattal egyidőben végezték a takarítást. A megvalósult lomtalanítási és zöldhulladék begyűjtési akciók gyakorlati bonyolítása megfelelő protokollt mutat a jövőre is.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

Vizuális környezetterhelésről olyan esetben beszélünk, amikor bizonyos épített, vagy emberi beavatkozás hatására létrejött tájelemek látványa zavarólag hat közvetlen, vagy tágabb környezetükre. Gyárkémények, hírközlési tornyok, magasházak, víztornyok, bányák hatása távolabbról is érzékelhető, míg a közművezetékek, nagyméretű földművek, elhanyagolt területek, vagy hirdetőtábla-erdők (70. ábra), döntően közvetlen környezetükben zavaróak.

Óbuda esetében nagy jelentőségű, távolról érzékelhető zavaró vizuális elemként az erőmű kéményét lehet megemlíteni, de ennek kezelésére nincsenek eszközeink, ezért adottságként kell elfogadni. A kerületnek ugyanakkor vannak olyan, főleg ipari és kereskedelmi rendeltetésű területei, ahol a terület általános rendezetlensége, az utcafrontok túlzott mozaikossága, a kerítésre és a homlokzatokra kiaggatott hirdetések, valamint a fás növényzet hiánya miatt igen leromlott képet mutat. Ezek sokszor a főbb bekötő utak mentén találhatóak, ezért az egész kerület összképére vannak kedvezőtlen hatással. Rendezésük, ezért a kerület általános megítélése szempontjából is, szükséges lenne.

70. ábra: A Bécsi út környezetének hirdetőtábla erdeje
Forrás: Google Streetview

A Bécsi út külső része, a temető és a Vörösvári út között, az elmúlt időszakban sokat konszolidálódott a bevásárlóközpontok betelepülésével, de sokhelyütt még továbbra is a 80-as, 90-es évekre jellemző mozaikosság és rendezetlenség a jellemző. Az épületállomány ezeken a részeken gyakran leromlott és a növényzet sokszor teljes hiánya miatt nagyon feltűnő a rendezetlenség.

A Pomázi úton a Bécsi út és az Aranyhegyi-patak között a kültelki viszonyok konzerválódni látszottak. Jelenleg a régi földszintes épületállomány sírköves és egyéb cégeknek ad otthont. Az utcafrontok és a telkek fátlanok, sivarak, gyakran még vásárlói parkolók sincsenek kialakítva. Az autók ezért az útmenti zöldsávon, a sárban állnak.

71. ábra: A Bogdáni út egy szakasza a Dunához közel
Forrás: Google Streetview

Kunigunda utca környéke sokat rendeződött az elmúlt évtizedek alatt. A lábakon álló távhővezetékek, a helyenként megmaradt elemes betonkerítések, illetve a növényzet hiánya egyes területrészek megjelenését azonban most is erősen degradálja. A rendezetlenség a Fehéregyházi út és az Aranyhegyi-patak környékén a legintenzívebb. A Vöröskereszt utca és Mozaik utca közötti rakparti szakasz megjelenését az ipartelepek kerítésének falfirkái és a HÉV létesítményei (kerítések, vasúti pálya, légvezeték) sivár összképe határozza meg. A fás növényzetet többnyire a mindenhol gyökeret eresztő magonc bálványfák képviselik, mely tovább rontja a képet. A központ, a HÉV és a rakpart miatt, funkcionálisan és vizuálisan is el van vágva a Dunától, ami nagy veszteség a kerületnek.

1.17.8. Árvízvédelem

Az árvízvédelmi töltések, a rakpartok, a vízfolyások torkolati és parti sávjai a tájnak és az emberi környezetnek meghatározó elemei, amelyek a településszerkezettel szoros kölcsönhatásban vannak. Az árvízvédelmi művek kiépítése során komplex hasznosításra kell törekedni. Elsősorban az üdülő-, sport- és zöldterületi igények kielégítésére, ugyanis ezek az árvízvédelmi funkció zavarása nélkül megvalósíthatók. A Duna fővárosi szakaszán, az 1965-ös 845 cm-rel tetőző árvíz óta 2002-ben, 2006-ban, 2010-ben és 2013-ban, újabb négy, jelentős, jégmentes árhullám vonult le. 2002 augusztusában 848 cm, 2006. áprilisában 860 cm, 2010. júniusában 827 cm, 2013. júniusában 891 cm volt a tetőzési vízszint. A hidrometeorológiai állapotban bekövetkezett kedvezőtlen változások miatt az elkövetkező években nagy valószínűséggel kell számítanunk a 8 méteres vízszintet elérő és az azt jelentősen meghaladó árhullámok érkezésére is. A 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet szerint árvíz által erősen veszélyeztetett kategóriába tartozik a III., a IV., a XIII., a XXI., a XXII. és a XXIII. kerület kisebb-nagyobb területe. A védett, de az 1%-os valószínűséggel előforduló vízállások által veszélyeztetett területek nagysága (ártéri szigetekkel együtt) 29,9 km², ami Budapest közigazgatási területének 5,7%-a. A kerület árvíz szempontjából veszélyeztetett területei Csillaghegy és Aquincum.

A Duna III. kerületi szakaszán sürgős beavatkozást igénylő védvonalszakaszok Budapest Városfejlesztési Konceptiója alapján:

- Római-parti gát (Pünkösdfürdő utcánál Kossuth I. számú kapu) – ELKÉSZÜLT (15. kép.),
- Királyok útján, – Nánási úton húzódó töltés (Rómaiparti gát II. ütem 1+729 – 4+830 gksz. 3101 fm) – Tervezés alatt, elhúzódó társadalmi vita
- Aranyhegyi-patak bal parti töltéserősítése (1+180-1+790 gksz, 610 fm) – A 2018. márciusában elkészült Mocsárosdűlő fejlesztésének tanulmányterve alapján a töltés magasítás tervezete elkészült, azonban a kivitelezés még várat magára,
- Óbudai rakparti parapetfal, Mozaik utca-Nagyszombat utca között (6+950-9+350 gksz. 2400 fm) - JELENLEG MÉG HIÁNYOS

72. ábra: Római parti gát
Forrás: Saját felvétel

Az árvíz- és belvízi védekezés, valamint a helyi vízkárelhárítás egyes kérdéseit a 47/1994. (VIII. 1.) Főv. Kgy. rendelet szabályozza. Az árvízvédelmi fővédvonalak hossza a bal parton 46,838 km, a jobb parton 42,048 km, amelyből földtöltés 16,09 illetve 19,499 km. Ezen kívül az árvízvédelmet szolgálja még 6,2 kilométernyi másodrendű védvonal is. Óbuda-Békásmegyer kerület mentén a parti sáv keskenysége miatt a Duna mindenkori vízszintjének meghatározó szerepe van a talajvízszint alakulásában is. A magas vízállás esetén a folyó visszaduzzasztja a talajvizet. A hegységperem közelsége magas talajvízszintet eredményez. A Duna magyarországi vízgyűjtőterületének nagysága meghaladja a 40 ezer km²-t, átlagos vízhozama Budapestenél 2 340 m³/s, a minimális 590 m³/s, a maximális 8270 m³/s.

Az árvízvédelem megoldására a Nánási út, Királyok útja melletti árvédelmi rendszer nem biztosít végleges megoldást. A Duna áradása komoly károkat okoz, a turisztikai érdekek figyelembevételével, a fővárosi és a kerületi tervezők jelenleg egy mobil gátrendszer felállítását tervezik. Az árvíz elleni védekezés megkezdésével, illetve a különféle készültségi fokozatok elrendelésével párhuzamosan gondoskodni kell a csatornahálózat és az egyes vízfolyások zárásáról a visszaduzzasztás káros hatásainak elkerülése érdekében, valamint a csatornákon és a vízfolyásokon érkező (szenny)vizek átemeléséről. A kiömlők zárása és a szivattyúzás szükség szerinti megindítása minden átemelőnél, egyedileg meghatározott Duna-vízállás jelentkezésekor történik.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Óbuda-Békásmegyer kerülete lakóterületi vonatkozásban MEGTELT – ezt a kijelentést fogalmazta meg a kerület vezetése 2020 őszén. Célul tűzte ki az ingatlanspekulációk megakadályozását, melyet különadók bevezetésével is nyomatékosítani kíván. A szükséges lépéseket az egyre nagyobb intenzitású beépítések megakadályozása indokolja, amely olyan környezeti nyomást gyakorolnak a kerület teljes területére, melyek kezelése a fenntarthatóságot kérdőjelezi meg.

Óbuda-Békásmegyer területén a fennálló környezeti konfliktusok három jelentősebb csoportba sorolhatók:

TALAJSZENNYEZETTSÉGI KÉRDÉSEK

Négy nagy kiterjedésű agyagbánya (Újlak-I, Újlak-II, Bécsi úti és Csillaghegyi) területén grandiózus mennyiségű építési törmelék, építkezésekből származó föld és – sajnos – kommunális hulladék is elhelyezésre került. Habár a bányagödrök agyagfeküje vélhetően hosszú távon is biztosítja azt, hogy a hegyszoknyákon található volt bányagödrök területéről nehézfém vagy olajszármazék nem jut a talaj- és rétegvizekbe, ezt az eshetőséget nem lehet teljesen kizárni. A talajvízáramlás jelenetős, így a kimosódás veszélye is megvan. Ezek mellett a hulladékban felhalmozott szerves anyag bomlása során a metánképződés sem zárható ki. A befedett bányagödrök területén ma zöldfelületek, egyre inkább beerdősülő térszínek találhatóak. A talajszennyezettség kapcsán még az egykori gyárák talajait és a vasúti, tehervasúti nyomvonalak térségét kell megemlíteni, ahol a talaj potenciális szennyezettsége elképzelhető. A Mocsárosdűlő fejlesztési tanulmánya alapján is elmondható, hogy a terület kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi terület, azonban a nyugati felén potenciálisan talajszennyezett területrész található. (forrás: Mocsárosdűlő fejlesztésének tanulmányterve, 2018. március)

LEVEGŐSZENNYEZETTSÉG ÉS A ZAJTERHELÉS KÉRDÉSEI

Ahogy a levegőszennyezettséggel foglalkozó fejezetből is kiderült, a III. kerületben jelenleg az átmenő forgalom a legjelentősebb környezeti állapotot befolyásoló tényező és ez egyben a zajkonfliktusok legfőbb forrása is. Kisebb mértékben a még működő ipar és a ma egyre inkább fejlődő logisztikai zónák is e kérdéskörbe tartozó problémák. Óbuda és Békásmegyer főbb közlekedési útvonalain ma mindenütt határérték feletti zajjal kell számolni, a levegő minősége pedig különösen szálló por és nitrogén-dioxid tekintetében gyakorta átlépi az egészségügyi határértéket. Jelenleg nincs tudomásunk olyan felmérésről, mely az elmúlt időszak kijárási és közlekedési korlátozásaira vonatkozóan vizsgálta volna a zajszint és a levegőminőség változását. A kerületnek jelenetős emissziós pontja az Óbudai fűtőmű, amely azonban a kéménymagasság és az uralkodó szélirány miatt nem a kerületben okoz légszennyező anyag és üvegház gáz feldúsulást, ugyanakkor jelenetős mértékben hozzájárul az összes budapesti kibocsátáshoz.

FELSZÍNI ÉS TALAJVÍZSZENNYEZETTSÉGI KÉRDÉSEK

A talajszennyezettséggel, a mély fekvésű vagy hullámtéri jellegű lakott, beépített területek létevel és azok további beépülésével, ennek megfelelően azok csatornázottsági állapotával mélyen összefüggő kérdéseket vetnek fel. Ebben a tekintetben a Római-part hullámtéri zónája, a Hajógyári sziget, a Csillaghegyi és az Aquincumi-öblözet a legérintettebb, mint potenciálisan a talajvízre és a felszíni vizekre leginkább veszélyt jelentő területek. Nem kerülhető meg az Aranyhegyi-patakba beömlő felszíni vizek és csatorna kiömlők kérdése sem. A 2008-ban itt lefolytatott tudományos vizsgálati eredmények a nitrit, nitrát és a foszfát esetében is határértéket meghaladó, esetenként többszörös határérték túllépést regisztrálva azt támasztják alá, hogy a kisvízfolyás tápanyagterhelése nagyon magas, mely feltehetőleg a nem megfelelő fokozatú szennyvíztisztítás, illetve az illegális szennyvízbevezetéseknek

tulajdonítható, valamint bemosódással kerülhet a patak vizébe. A szabvány által feltüntetett minősítési csoportokban a kapott eredmények alapján a kisvízfolyás több paraméter esetében jelenleg a szennyezett vízminőségi kategóriába sorolható, amely a Duna vízminőségét is negatívan befolyásolja.

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1. Építésföldtani korlátok

Az alfejezetben taglalt pontokat a 1651/2017. (XII. 6.) Főv. Kgy. határozat a Budapest Főváros Településszerkezeti Terve Szerkezeti tervlap III. kerületre vonatkozó 5. Környezetvédelem, veszélyeztetett és veszélyeztető tényezőjű területeket bemutató térkép melléklete is részletesen bemutatja.

1.18.1.1. *Alábányászott területek, barlangok és pincék területei*

A 47/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzatról 6. számú melléklete alapján a kerület területén található Egyéb területek: feltöltött bányák és összefüggő, alápincézett területek:

- Békásmegyer téglagyári agyaggödör és környéke
- Rókahegy délkeleti oldala
- Bécsi út III. sz. (Drasche) bánya és környéke
- Bécsi út II. sz. (Bohn) bánya és környéke
- Bécsi út I. sz. (Újlaki) bánya és környéke
- Bécsi út – Farkastorki út közötti terület (régii temető) környéke
- Óbuda, Doberdó úti terület

Óbuda-Békásmegyer területén „A”, „B”, „C” és „D” geotechnikai kategóriájú felszínmozgás-veszélyes területek találhatóak. A fenti geotechnikai kategóriák szerinti területeken, ingatlanokon a beépíthetőséget az OBVSZ részletesen szabályozza. Óbuda-Békásmegyer Városrendezési és Építési Szabályzatának (20/2018. (VI.26.) Önk. rendelet) 4 és 5 §-ának a felszínmozgás-veszélyes és karsztos építési korlátozás alá vont területekre vonatkozó különleges rendelkezései:

4. § (1) A felszínmozgás-veszélyes – 5. mellékleten feltüntetett – területeken, továbbá az „A”, „B”, „C” és „D” geotechnikai kategóriába sorolt területeken

a) közcsatorna hiányában – a közcsatornába való bekötésig –

aa) a szennyvizek elszikkasztása tilos,

ab) közműpótlóként kizárólag zártrendszerű szennyvíztároló létesíthető,

ac) korszerű szennyvíztisztító kisberendezés átmenetileg sem létesíthető;

b) építményt elhelyezni, tereprendezést folytatni kizárólag a (2)–(9) bekezdésben foglaltak betartásával és a felszínmozgásra, csúszásveszélyre vonatkozó jogszabályi feltételek betartásával szabad (geotechnikai vizsgálat és jelentés)

c) a geotechnikai kategória besorolását, határát megváltoztatni csak a Szabályozási Terv módosításával szabad.

(2) Az „A” jelű geotechnikai kategóriába sorolt – visszatöltött bányagödör – területen:

a) épület nem helyezhető el, kivéve, ha a Szabályozási Terv vagy a XXI. Fejezet kiegészítő előírása másként nem rendelkezik,

b) a területre felszíni vizet vagy más vizeket rávezetni tilos, azt a területtől való távoltartás érdekében vízrendezési műtárgyakkal el kell vezetni,

c) a terület stabilizálódását mérnöki megoldásokkal és növényzet telepítésével kell biztosítani,

d) nem létesíthető

da) épület,

db) vízhasználattal járó kerti építmény,

e) az építmények közül elhelyezhető

ea) épületnek nem számító építmény, mérnöki létesítmény, műtárgy, köztárgy - a db) pont kivételével - kerti építmény,

eb) szabadidős tevékenységhez, rendezvényhez szükséges, alapozást nem igénylő könnyűszerkezetes, vagy mobil illemhely (mobil WC vagy szaniterkonténer), továbbá

ec) rendezvényhez ideiglenes sátor

ed) közműműtárgy.

(3) Az „A” geotechnikai kategória Szabályozási Terven jelölt (korábbi bányagödör vagy felszínmozgás) határa kizárólag a terület egészére kiterjedő mozgásmérés-sorozat eredményei alapján és a Szabályozási Terv módosításával változtatható meg a vonatkozó jogszabályi feltételek betartásával.

(4) A „B” jelű geotechnikai kategóriába sorolt területen (a Szabályozási Terven jelölt korábbi bányagödör vagy felszínmozgás közvetlen határsávja által érintett területen) épületet elhelyezni, építményt létesíteni, az eredeti terepfelszínhez képest 1 méternél nagyobb magassági eltérésű tereprendezést végezni csak az érintett telek és azon telkek geotechnikai adatainak ismeretében szabad, amelyekre a tervezett építés, beavatkozás hatással lehet, vagy amelyek az új építményt vagy a tervezett tereprendezést befolyásolhatják. Ennek érdekében a vonatkozó jogszabályi feltételek betartásával vizsgált és dokumentált (geotechnikai jelentés) terület kiterjedése az építéssel érintett telek határától mért legalább

a) 70-70 méter,

b) Aranyhegy – Ürömhegy – Péterhegy területén legalább 50-50 méter.

(5) A „B” jelű geotechnikai kategóriába sorolt területen a (4) bekezdésben foglalt geotechnikai adatok ismeretében, azok együttes figyelembevételével

a) telkenként legfeljebb egy, vagy a telek területének 1500-zal való osztásából a kerekítés szabályai alapján számított számú épület létesíthető, kivéve, ha a területre a Szabályozási Terv módosítását megalapozó részletes geotechnikai szakvélemény alapján a XXI. Fejezet kiegészítő előírása másként nem rendelkezik, de az osztószám ebben az esetben sem lehet kisebb 1200 m²-nél,

b) közcsonna hiányában legfeljebb két lakás építhető telkenként,

c) támfalgarázs kivételével önálló kiszolgáló épület nem létesíthető,

d) a tereprendezés és az építés során a földtömegmozgatás az eredeti terepfelszín változtatással érintett vízszintes vetületi területén belül nem haladhatja meg az eredeti terepszinthez viszonyított 3 méteres szintkülönbséget, melynek során a 3,0 métert az alapozás felső síkjától kell mérni

e) pince, támfalgarázs, támfal kizárólag szivárgóval együtt építhető,

f) az e) pont szerinti szivárgók vizét ciszternába kell gyűjteni, melynek vizét szivárogtatni nem szabad, az csak a telek egyenletes öntözését biztosító módon használható fel,

g) koncentrált vízbeszivárgásokat a rendezett felszíni vízvezetéssel meg kell akadályozni,

h) közhálózati csapadékvíz-elvezetés hiányában a csapadékvizet az f) pont szerint ciszternába kell gyűjteni,

i) nem alkalmazható süllyedésre, süllyedéskülönbségre érzékeny épületszerkezet, ezért az épület

ia) zárt alaprajzú legyen, kivéve, ha a süllyedésmentesség az ettől eltérő műszaki megoldással geotechnikai tervre alapozottan biztosítható, továbbá

ib) kis terhelésű legyen, megerősített alap- és földmunkosorú létesítésével, pince esetén vasbeton doboz vagy lemez alapozás alkalmazásával, vagy ezekhez hasonló biztonságot eredményező műszaki megoldással,

j) a tereprendezés során a telken belüli támfalak, szivárgók és felszíni vizek elvezetését is meg kell oldani,

k) a víznyomócsöveket védőcsőbe kell helyezni, a csőcsatlakozásokat flexibilisen kell kialakítani és ellenőrző aknákat kell építeni a csőtörés észlelésére, annak azonnali megszüntetése érdekében,

l) a beépítés miatti zöldfelület-csökkenést a tereprendezéssel és építéssel érintett telekrész közelében megfelelő növényzet-pótlással kell ellensúlyozni.

(6) A „C” jelű geotechnikai kategóriába sorolt területen:

a) épületet elhelyezni, építményt létesíteni, az eredeti terepfelszínhez képest 1 méternél nagyobb magassági eltérésű tereprendezést végezni csak az érintett telek vizsgált és dokumentált (geotechnikai jelentés) adatai ismeretében szabad a vonatkozó jogszabályi feltételek betartásával,

b) az (5) bekezdés szerinti b) - g) pontokban foglalt előírások kötelezően betartandók, a többi pont szerinti előírások figyelembevétele javasolt.

(7) A „D” jelű geotechnikai kategóriába sorolt területen:

a) épületet elhelyezni, építményt létesíteni, az eredeti terepfelszínhez képest 1 méternél nagyobb magassági eltérésű tereprendezést végezni csak az érintett telek vizsgált és dokumentált (geotechnikai jelentés) adatai ismeretében szabad a vonatkozó jogszabályi feltételek betartásával,

b) az (5) bekezdésben foglalt előírások figyelembevétele javasolt.

(8) Az 5. melléklet szerinti karsztos területeken épület közcsatorna hiányában csak zártrendszerű szennyvíztárolóval létesíthető, korszerű szennyvíztisztító kisberendezés nem alkalmazható.

(9) Beépítésre nem szánt, az 5. melléklet szerint az (1)-(7) bekezdésben részletezett geotechnikai kategóriába nem sorolt, csúszásveszéllyel vagy felszínmozgás veszéllyel érintett terület esetében az erdőövezetbe (Ek) és mezőgazdasági övezetbe (Mk) sorolt területen épület nem létesíthető, csak az övezetben elhelyezhető, épületnek nem számító építmény helyezhető el, kivéve, ha az övezet előírása másként rendelkezik.

5. § (1) A karsztos terület barlangtani értékeinek megóvása érdekében a veszélyeztetettség mértéke alapján az 5. mellékleten és a Szabályozási terven feltüntetett „A”, „B*” és „B” zónákban:

a) épületet, támfalat, terepszint alatti építményt létesíteni, bővíteni, a terhelési viszonyokat megváltoztató módon átalakítani, illetve megszüntetni csak a legalább 10 m mélységig hatoló, üregkutatásra is kiterjedő geotechnikai jelentés megállapításainak figyelembevételével lehet,

b) a természeti értékek védelme érdekében közművek kialakítására csak olyan műszaki megoldás alkalmazható, mely kizárja, hogy ivóvíz, szennyvíz, illetve gáz akár meghibásodás esetén is a karsztba jusson,

c) a közműveket vízzáró minőségben, vízzáró csatlakozással, ellenőrizhető módon kell megépíteni.

(2) Az „A” zónába sorolt területen

a) jelentős terepmegbontás nem történhet,

b) beépítésre szánt területen a telek terepszint alatt és fölött beépített, valamint vízzáróan burkolt felületeinek aránya összesen legfeljebb 20% lehet,

c) beépítésre nem szánt területen

ca) vízzáróan burkolt felületek sem a felszínen, sem a felszín alatt nem létesíthetők,

cb) a kerítés kivételével épület, építmény nem helyezhető el,

d) bontást követő új épület vagy vízzáróan burkolt felület kialakítása a meglévő épület vagy vízzáróan burkolt felület helyének igénybevételével történhet.

(3) A B* zónába sorolt területen a telek terepszint alatt és fölött beépített, valamint vízzáróan burkolt felületeinek aránya összesen legfeljebb 25% lehet.

(4) A B zónába sorolt területen a telek terepszint alatt és fölött beépített, valamint vízzáróan burkolt felületeinek aránya összesen legfeljebb 35% lehet, kivéve az Lk-2/SZ-6 övezetben, ahol legfeljebb 50%.

A felszínmozgás-veszély szempontjából minősített „A” és „B” geotechnikai kategóriájú területek – egykori feltöltött bányák, illetve a korábbi mozgásokban részt vett bányaperemi területek – fejlesztéséhez köthető elképzelések, illetve a felszínmozgás veszélyességi kategóriákkal kapcsolatos esetleges változtatási szándékok kérdésében a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Budapesti Bányakapitánysága illetékes.

1.18.1.2. *Csúszás-, süllyedésveszélyes területek*

Az illetékes államigazgatási szerv adatszolgáltatása alapján veszélyforrás típusonként külön célszerű kijelölni a területekre vonatkozó építési korlátozásokat és feltételeket meghatározni. Földtani veszélyforrással érintett területen célszerű kerülni új beépítésre szánt terület kijelölését. E területeket olyan terület-felhasználásba javasolt besorolni, mely mérsékli a földmozgás kialakulásának lehetőségét. Az övezet területén fontos feladat a felszín növényborítottságának megőrzése és növelése.

A 47/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzatról (frissítve 2020. 06.24.) 6. számú melléklete alapján a kerület felszínmozgás-veszélyes térségei

- Pusztadomb – Békásmegyer – Ófalu – Rókahegy térsége
- Ürömhegy térsége
- Aranyhegy és Péterhegy térsége
- Csúcshegy – Testvérhegy – Táborhegy – Remetehegy – Mátyáshegy térsége

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Országos Felszínmozgás Katasztere módszertani kutatás és fejlesztés keretében készült el. A hozzá kialakított térinformatikai adatbázis befogadta a korábbi nyilvántartási rendszer adatait és alkalmas az elkövetkezendő reambulációk eredményeinek tárolására és a felszínmozgással érintett területek térképi megjelenítésére. Az adatrendszer jelenleg az eredeti felvételezés ('70-'80 évek) eredményei alapján, összesen 1205 eseményről tartalmaz információt. Az adatbázis megfelel a 2007-ben, elfogadott európai téradat-infrasztruktúra követelményeknek (INSPIRE direktíva). A 48. táblázat részletezi a kerületben eddig bekövetkezett és feljegyzett csuszamlások listáját.

Sorsz.	Név	Azonosító	Mozgás Típusa	Oka	Megépített védmű	Állapot
1	Ezüsthegy – Északi Városkapu	OEV_0103-000-1	Rétegcúsászás	Átázás	A mozgásban közrejátszó szerkezeti vető mentét lefejtették, a bányaművelést kedvezőbb irányban folytatták. A bányagödör szeméttel feltöltése esetleg ellensúlyozza a mozgást előidéző erőket.	Ismeretlen
2	Józsefhegy	OEV_0103-000-2a	Suvadás	Átázás	Nem épült védmű	Mozgásban
3	Józsefhegy	OEV_0103-000-2b	Suvadás	Átázás	A károsodott létesítményeket kijavították.	Mozgásban
4	Rókahegy	OEV_0103-000-3	Suvadás	Átázás	A Csillaghegyi strand végzett tereprendevezést, parkosítást és biológiai rézsűvédelmet, megoldották a csapadékvíz elvezetését is, megtörtént a vízmosságok kiépítése. az Ürömi út mentén a magasabb térszínen terméskő támfal épült, ezek az Ürömi úttól D-re fekvő terület mozgásveszélyességét megszüntetik. Az É-ra eső beépített területen nem történt szervezett védelem, de szükséges lenne a vízrendezés, csatornázás megoldása, a szennyvízszikkasztás megszüntetése.	Mozgásban
5	Csúcshegy	OEV_0103-000-4a	Suvadás	Összetett Emberi Beavatkozás	Az 1955-56. évi mozgás után a bányafejtést a korábbi helyen megszüntették a mozgásos részt feltöltötték, a terület azóta lassan konszolidálódott.	Mentesített
6	Óbuda hegyvidéke	OEV_0103-000-4b	Suvadás	Átázás	1971 decemberében a bánya-művelést beszüntették. Azóta a hatalmas kiterjedésű bányagödör szakszerű feltöltése lezajlott. A feltöltés anyaga nagyrészt a METRÓ építkezésből kikerülő kőzet. Mellette építési törmelék, szeméthulladék is hatalmas mennyiségben kerül a területre, az összes feltöltés mintegy 1-1,5 millió m ³ -t tesz ki. A feltöltés tömörítéssel rétegzetten történik. A feltöltést megelőzően, illetve azzal egyidejűleg egyéb intézkedések is történtek a területen. így a bányagödör DNy-i részén övások létesült, míg a bányagödörben 1977-ben két egymással párhuzamos ÉNY - DK-i irányú szivárgó épült, ezek vizüket a Kékfestői-árokba vezetik. Mindezek a munkálatok azonban még nem eredményezték a terület stabilizálódását.	Mentesített
7		OEV_0103-000-4c	Suvadás	Átázás	Az 1937. évi mozgás a Jablonka úton 10 épületet veszélyeztetett, ezért a védekezési munkálatokat e szakaszra korlátozódtak. A Jablonka úton mintegy 120 fm övzivárgót építettek. A stabilizálás eredményes volt, elmozdulás azóta nem jelentkezett.	Mentesített

8		OEV_0103-000-4d	Suvadás	Átázás	Az 1966. évi kisebb mozgás után csak a feltört ún. Szent Antal forrás vizét 3 m hosszú és 2 m mély szivárgóval fogták össze és fenékburkolattal ellátott árokba vezették.	Részben Mentesített	
9	Táborhegy	OEV_0103-000-5a	Suvadás	Átázás	A Farkastoroki út feletti mozgást követte helyreállítási és védelmi munka a területen. Egyrészt a Farkastoroki utat áthelyezték, új nyomvonalon építették ki. Másrészt a terület stabilizálása érdekében jelentős víztelenítési munkálatok készültek. A Farkastoroki út hegyfelőli oldalán kb. 6 m mélységben 80 fm mélyszivárgót építettek, alatta 60 cm átmérőjű csővel a hegyfelőli vizek elvezetésére, üreges kőpillérrel erősítették. Az árok mentén további 130 fm hosszban szivárgó ágat építettek ugyancsak 6 m mélységben, felette vízvezető burkolt árok létesült. Hatására a terület kiszáradt, stabilizálódott, a szivárgó rendszer ma is működik.	Mentesített	
10		OEV_0103-000-5b	Suvadás	Átázás	Nem épült védmű	Mentesített	
11		OEV_0103-000-6a	Szeletes Földcsuszamlás, Rogyás	Átázás	Már a harmincas években intézkedések történtek a terület stabilizálására. Ekkor a bányaterület É-i és D-i határán dréncsatorna épült kutakkal, a vizet nyílt árokban vezették el.	Részben Mentesített	
12		OEV_0103-000-6b	Sárfolyás	Átázás	1945-ben a Perényi és Máramaros úti mozgás mentén 95 fm szivárgó létesült, melyet a Perényi úti csőátereszbe kötöttek be, ez a szivárgórendszer napjainkig jól üzemel.	Részben Mentesített	
13		OEV_0103-000-6c	Suvadás	Átázás	Nem épült védmű	Részben Mentesített	
14		OEV_0103-000-6d	Suvadás	Átázás	Nem épült védmű	Részben Mentesített	
15		OEV_0103-000-6e	Suvadás	Összetett Emberi Beavatkozás	A hatvanas években, a Máramaros út mentén korábban bekövetkezett mozgások miatt a területen nagy tereprendezeit és felszíni vízrendezést végeztek.	Részben Mentesített	
16		OEV_0103-000-6f	Suvadás	Összetett Emberi Beavatkozás	1971.januárjában a bányászatot beszüntették. A Máramarosi út alatt az óvoda közeli sávban tervszerűtlen, ötletszerű szemétfeltöltést kezdtek. Ez a tevékenység kellő megtámasztó hatást nem biztosít, ugyanakkor közegészségügyileg erősen kifogásolható. Övások-rendszer és szivárgó épült, hatalmas földmunkával, szakszerű tömörítéssel.	Mentesített	
17		Remetehegy	OEV_0103-000-7a	Suvadás	Átázás	A lezajlott mozgások részben utat, lakóépületet, illetve bányaművelést károsítottak, így több alkalommal is szükség volt	Részben Mentesített

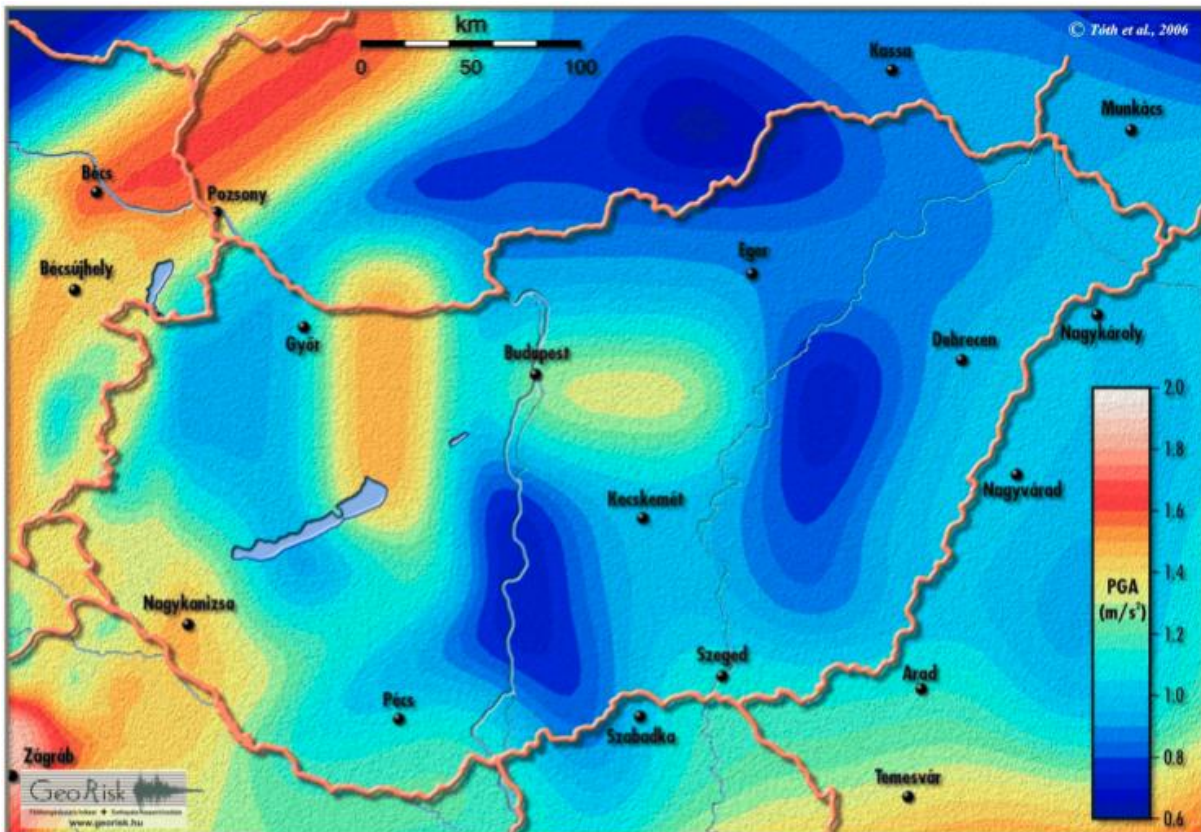
					beavatkozásra. Az 1955. évi felszínmozgást követően a bányaművelést a déli szakaszon beszüntették és a Fővárosi Köztisztasági Hivatal a területet átvette szemétfeltöltés céljára. Ugyanakkor a FTI javaslata alapján felszíni vízrendezés munkálatai is megkezdődtek, mely hosszú éveken át folytatódott.	
18		OEV_0103-000-7b	Rézsúcsúszás	Átázás	A hatvanas évek közepén a Remetehegyi út bánya feletti szakaszát áthelyezték. Az 1968. évi mozgást követően a Remetehegyi út menti mozgás nyugati szélén övások létesült, melynek D-i ágát a Téglá utcai csatornahálózatba kötötték, így rendeltetésszerűen üzemel. Az övások északi ágát azonban a bányaudvarba vezették, mely az agyaggödört áztatja. Ezek az intézkedések a bányaterület biztonságának megteremtésében csak kezdeti lépésnek számítanak.	Mentesített
19		OEV_0103-000-7c	Omlás	Átázás	Nincs védmű	Mentesített
20		OEV_0103-000-7d	Rézsúvhámlás, Csúszás		Nincs védmű	Mentesített
21	Kiscelli fennsík	OEV_0103-000-8a	Suvadás	Összetett Emberi Beavatkozás	Az 1929-30. telén lezajlott mozgások az 1927-28-ban a Bécsi és Végvári utak között megépült ún. Városi házakat veszélyeztette, ezért sürgős beavatkozást vált szükségessé. A mozgások megfékezésére szivárgó rendszert, támfalat építettek, a rézsút rendezték, fenyőfával beültették. A rézsút egyensúlyba került. 1968-ban a Doberdó úti szakaszon a Könnyűipari Főiskola Kollégiumának építésével kapcsolatos földmunka indította el a mozgást, mivel itt is nagy létesítményt veszélyeztetett a lejtő károsodása ugyancsak gyors beavatkozást kellett végezni. Ezen a partszakaszon is szivárgó rendszer és támfal épült, ezen túlmenően jelentős méretű övarkot létesítettek, a rézsút rendezték, füvesítették. A terület stabilizálódott.	Mentesített
22		OEV_0103-000-8b				Mentesített
23		OEV_0103-000-8c				Mentesített
24		OEV_0103-000-8d				Mentesített
25		OEV_0103-000-8e				Mentesített
26	Solymárvölgy	OEV_1301-150-7	Suvadás	Átázás	Felszíni vízelvezetésre övarkot létesítettek, a szivárgó vizet árokkal vezetik a tóba, a termelés irányát ÉNY-ra fordították.	Részben Mentesített

59. táblázat. Az Országos Felszínmozgás Kataszter alapján az alábbi események földmozgások következtek be Óbuda-Békásmegyer területén

Forrás: Országos Felszínmozgás Kataszter adatbázisa – 2020.06.29. állapot

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területek

Bár a földrengések előrejelzése megoldatlan probléma, lehetőség van a földrengésveszély valószínűségi alapú meghatározására. Ez annak kiszámítását jelenti, hogy valamely területen megadott méretű földrengés-hatás (általában gyorsulás vagy intenzitás) adott időszak alatt milyen valószínűséggel várható. Ilyen módon – bár a földrengést elhárítani nem lehet – a földrengésveszély mértékének ismeretében, előzetes felkészüléssel a földrengés által okozott károk és veszteségek jelentősen csökkenthetők. Magyarországon jelenleg 20 szeizmológiai mérőállomás működik, Budapesten egy BUD kódjelű háromkomponenses szélessávú állomás dolgozik dolomit alapkőzetre telepítve. Átlagos zaj- (talajnyugtalanosság) viszonyokat feltételezve a hálózat észlelési küszöbe $ML=1.5-2.0$ magnitúdó körül van. Az ország középső részén valamivel alacsonyabb, a határok környékén kissé magasabb. Ez azt jelenti, hogy a lakosság által érzékelt valamennyi rengést a hálózat nagy valószínűséggel detektálja. A földrengések hipocentrumának számítása során a magyarországi szeizmográf állomások mellett nagyon fontos a szomszédos országok állomásaival, illetve a nemzetközi adatközpontokkal történő folyamatos adatcsere is.

52. térkép Magyarország földrengésveszély térképe

Forrás: <http://www.georisk.hu/Maps/maps.html>

A térképről jól látszik, hogy Óbuda közepesen földrengés biztos helyen fekszik Magyarországon belül. A Kárpát-medencében katasztrofális méretű földrengések nagyon ritkán, vagy egyáltalán nem fordulnak elő. Az epicentrum környékén komoly károkat okozó földrengések azonban a történelem során többször előfordultak és a jövőben sem zárhatók ki.

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

Óbuda és Békásmegyer területének egy része mélyebben fekszik a Duna magas vízállásainál: mentett ártérként vagy hullámtérként funkcionál, attól függően, hogy kiépült-e az idők során biztosítására árvízvédelem. A mély fekvésű pozíció abból fakad, hogy a terület egészen a késő középkorig a Duna egykori természetesen lefűződő mellékágaként funkcionált, amely részben természetes, részben pedig mesterséges úton feltöltődött. A legjelentősebb mesterséges feltöltések az ipari forradalom (gyárák kialakulása, pl: hajógyár) idején, illetve a hetvenes évek házgyári lakótelep építések korszakában (Békásmegyer, Pók utca, Kaszásdűlő) keletkeztek. Békásmegyer, Kaszás-dűlő és Mocsárosdűlő elnevezéseiben is megőrizte a mélyfekvésre utaló pozíciót. Extrém magas árvízi helyzetben védvonalak nélkül vagy azok haváriája esetén a terület jelentős része víz alá kerülne, a mélyebb fekvésű részek akár 3-5 m magas vízborítása mellett. Mindez közel 55 000 ember élet- és vagyónbiztonságát fenyegeti. Ilyen értelemben Óbuda Budapest árvízi pusztításnak leginkább kitett lakott területei közé sorolható, ahol a védvonalak 45% százaléka magassághiánnyal küzd. A leginkább veszélyeztetett területnek az Aranyhegyi-patak vonalától Békásig húzódó, a Pilis hegylábai előtt elterülő terület számít, kisebb mértékben ide sorolható az Óbudai fűtőmű és Kaszásdűlő által meghatározott ún. Aquincumi-öblözet és a Hajógyári sziget egésze.

A 2013-as árvízszint meghaladta az akkori jogilag szabályozott mértékadó árvíz szintjét, az árvizek gyakorisága és a 100 éves gyakorisággal bekövetkező legnagyobb árvizek szintjének emelkedése pedig egy olyan kedvezőtlen trendvonalat rajzol ki, amelyben nem elképzelhetetlen a 10 métert is meghaladó árhullámok megjelenése a térségben. Mindezek miatt jelenleg is zajlik a MÁSZ szintjeinek újraszabályozása, amely során kiderülhet, hogy a teljes kerületi árvízvédelmet újra kell gondolni.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

Belvizekkel Óbuda mélyebb fekvésű területei érintettek. A Pilis felől a felszín alatti vízáramlás folyamatos, amelyet a Duna felszín alatti vizeket visszaduzzasztó hatása a Duna vízállásától függően szabályoz, emel vagy süllyeszt. Ennek következtében a Duna magasabb vízállása jelentős kihatással van a belvizek megjelenésére egyes mélyebb fekvésű területeken, ahol ezekben az időszakokban a felszíni vízvezetés kérdése hatalmas gondokat okoz.

Belvíz szempontjából kiemelten veszélyeztetettnek számít a kerületben:

- Csillaghegy mélyebb fekvésű térsége
- Pók utcai lakótelep
- Mocsárosdűlő
- Aquincumi-öblözet

1.18.2.3. Mély fekvésű területek

A 47/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzatról 8. számú melléklete alapján a III. kerület beépített vagy beépítésre szánt területein lévő mélyfekvésű területek:

- Sport utca és környéke
- Mátyás király út és környéke
- Jókai Mór utca és környéke
- Csermák Antal utca és környéke
- Mocsárosdűlő térsége

Óbuda-Békásmegyer Városrendezési és Építési Szabályzatának (20/2018 (VI.26.) sz. ök. rendelete) 3.§-a alapján a mélyfekvésű – 5. mellékleten feltüntetett – területen közcsatorna hiányában – a közcsatornába való bekötésig –:

- a) az „A” jelű területen
 - aa) új épület nem létesíthető,
 - ab) már meglévő lakóépület a lakásszám növelése nélkül bővíthető;
- b) a „B” jelű területen
 - ba) legfeljebb kétlakásos lakóépület létesíthető,
 - bb) meglévő épület legfeljebb kétlakásosra bővíthető,
 - bc) nem lakás rendeltetés céljából - a melléképítményeken és a kiszolgáló épületeken kívül – új épület nem helyezhető el, meglévő épület nem bővíthető;
- c) az „A” és „B” jelű területeken közcsatorna hiányában
 - ca) a szennyvizek elszikkasztása tilos,
 - cb) meglévő épület szennyvízelvezetéséhez a közcsatornába történő bekötésig csak zártrendszerű szennyvíztároló létesíthető,
 - cc) korszerű szennyvíztisztító kisberendezés átmenetileg sem létesíthető.

1.18.2.4. Árvíz- és belvízvédelem

A közel 11 km hosszú árvízvédelmi szakasz a kerületen belül vegyes képet mutat, árvíz idején a kerületben mindig magas fokú az árvízvédelmi készültség és csak tekintélyes védekezési költséggel sikerül megvédeni a kerületet a nagyobb árvizektől. A védelmi vonal legkritikusabb szakasza az Aranyhegyi-patak torkolati 1 km-es szakasza és az ettől északra eső terület védelme.

Az északi kerülethatár (Barát-patak) és Pünkösdfürdő között, beleértve a Barát-patak töltésvezetését is, mintegy 2,5 km hosszú szakaszon földmű töltés épült ki 1980-ban. A töltés ugyan az előírásoknak megfelelően épült ki, ugyanakkor a háttér területek felé magas vízállásnál az átszivárgás ideiglenes ellennyomó medencék kiépítését követeli meg, építése után többször megerősítésre szorult. Árhullám érkezésekor a Barát-patak torkolati szakaszát általában ideiglenesen betöltik, onnan szivattyúkkal emelik át a patak vizét a Dunába.

A Pünkösdfürdő és Aranyhegyi-patak közötti 3,5 km-es szakaszt (Római-part, Kossuth Lajos üdülőpart) a Nánási és Királyok útján vezetett keresztmetszet és magasságihiányos védvonal védi. Nagyobb árvizek idején a fővédvonalat ideiglenes töltésvezetéssel meg kell erősíteni, a hullámtérben húzódó keresztutcaknál és bejáróknál létesített árvízi kapukat ilyenkor szintén eltömmedékelik. A hullámtéri területek árvízvédelmét a tulajdonosoknak kell biztosítani,

amelyhez a kerület rendszeresen biztosít töltőanyagot és homokzsákokat. A kerületi építésügyi szabályozók kikötik, hogy a hullámtéri területen belül csak olyan építmények létesíthetők, amelyek huzamosabb emberi tartózkodásra alkalmas szintje a mértékadó árvízszint felett helyezkedik el. A hullámtéri ingatlanok veszélyeztetettsége miatt a szabályozók árvízvédelmi célzattal tömör kerítések létesítését is megengedik. Egyes új építésű hullámtéri ingatlanok a telkek feltöltésével védekeznek az árvizek ellen magaspartok kialakításával. A csillaghegyi mentett oldalon az árvizek alkalmával rendszeres a talajvíz megemelkedése a pincékben, utcákban, kertekben, illetve a belvizek kialakulása a jelenetős háttér talajvízáramlás miatt, amely a Duna magas vízállásakor nem tud a végső befogadóba távozni az ellennyomás miatt.

A Barát-pataktól jóval nagyobb vízhozamú Aranyhegyi-patakot árvízi védekezéskor nem töltik be: a patak két partját kiépített 1-1 km hosszú földmű töltés védi. Ebből a déli töltésen, az Északi vasúti összekötő híd miatt, magasan futó vasút kellő védelmet biztosít a pataktól délre húzódó területek (Aquincum, Gázgyár) felé. Az északi töltés magassága azonban egyre kevesebbnek bizonyul: a 2006-os és a 2013-as nagy árvizek során ezen a szakaszon mindkét alkalommal komoly megerősítésre volt szükség a terület mélyebben fekvő részein.

Az Aranyhegyi-pataktól a Mozaik utcáig terjedő két kilométer hosszú védelmi szakaszon kiépített partfal védi a Duna árhullámaitól a Gázgyár térségét. Ennek magassága eddig elegendő volt, de az egyre nagyobb árhullámok távlatosan már felvetik a partfal további magasításának szükségességét.

A Mozaik utcától az Árpád hídig terjedő 1,5 km hosszú védelmi szakaszon, a történelmi Óbuda területén természetes magaspart húzódik. Az Árpád hídtól egészen a Déli kerülethatárig egy további 1,5 km-es szakaszon kiépített földmű (helyenként a HÉV töltése) védi a kerületet az árvizektől.

1.18.3. Egyéb

1.18.3.1. *Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)*

Kedvezőtlen morfológiai adottságok terén a kerület hegyekkel határolt szegélyein találkozunk, ahol a lejtőkiettség, szakadó falak jelenléte helyenként előfordul. Ilyen területeknek számítanak a kerületben:

- Pusztadomb – Békásmegyér
- Békásmegyér-Ófalu – Rókahegy térsége
- Örömhegy térsége
- Aranyhegy térsége
- Péterhegy térsége
- Csúcshegy térsége
- Testvérhegy térsége
- Táborhegy térsége
- Remetehegy térsége
- Mátyáshegy térsége
- Hármashatár-hegy

1.18.3.2. *Mélységi, magassági korlátozások*

A mélységi korlátozás alá tartozó, jellemzően mélyfekvésű területek részletes ismertetését az 1.16.1.3. Felszíni vízrendezés, árvízvédelem c. fejezetrész tartalmazza. A magassági korlátozással érintett területek az 1.16. 3.2. Vezeték nélküli elektronikus hírközlés c. fejezetrészben került kifejtésre.

Óbuda-Békásmegyer Városrendezési és Építési Szabályzatának (40./2019. (XII.19.) Önk. rendelet) 5. számú melléklete Korlátozási és védelmi területek c. tervlapján az óbudai távfűtőművek kéményének tengelyétől indítva több irányba haladó mikrohullámú sáv nyomvonalát rögzítették, a korlátozó szélességével és 60 m-es magassági korlátozásával együtt. Természetesen ez a magassági korlátozás magasabban van a javasolt beépítési magasságnál, tehát tényleges építési korlátozást nem jelent.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósággal további egyeztetéseket tartunk szükségesnek.

1.18.3.3. *Tevékenységből adódó korlátozások*

ÁSVÁNYVAGYONVÉDELEM

Az egyes tevékenységek engedélyezésekor figyelembe kell venni az ásványvagyon-gazdálkodási követelményeket a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (Bt.) szerint.

TERMŐFÖLD VÉDELEM

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. tv. 49-50.§-ai szabályozzák a termőföldön végzett tevékenységek talajvédelmi hatósági eljárásait és feltételeit.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Pest Megyei Kormányhivatal Növényi és Talajvédelmi Igazgatósága, mint talajvédelmi hatóság engedélye szükséges. A talajvédelmi hatóság eljárásokat folytat le, engedélyez, szakhatósági hozzájárulást, állásfoglalást, bizonyítványokat, igazolásokat ad ki a következők során:

- erózió elleni talajvédelmi beavatkozások, ha a talajművelési eljárásokkal, természetű növények szakszerű területi elhelyezésével, a gyeper-, cserje- és erdősávok létesítésével kellőképpen nem lehetséges az erózió ellen megóvni a termőföldet,
- a növények által kivont, a kilúgozás által eltávozott kalcium mennyiségének pótlására, a talaj savanyúsági viszonyainak megszüntetésére, továbbá a savanyító hatású légköri ülepedés semlegesítése céljából történő meszezés,
- szikesedés elleni talajjavítás,
- homoktalajok javítása,
- tereprendezés a felszín hullámosságának és az egyenetlen terepalakulatok megszüntetésének érdekében,
- mélyforgatás, ha azt a talajviszonyok indokolják,
- szennyvíz, szennyvíziszap és egyéb nem veszélyes hulladékok termőföldön történő elhelyezése,
- hígtrágya kijuttatása termőföldre.

VÍZBÁZIS VÉDELEM

Az óbudai vízbázisra tekintettel fokozott műszaki védelmet kell biztosítani az építmények létesítéskor és a tevékenységek végzésekor. A Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Dunavölgyi Kirendeltségének szakvéleménye alapján a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet a védőterületen belül a meglévő létesítmények és az újonnan megvalósításra kerülő projektek esetére is korlátozó intézkedéseket fogantatosít.

Óbuda területe érinti a KTVF: 60894-1/2009. számú határozattal előzetesen lehatárolt Budaújlaki Vízbázis külső, hidrogeológiai „A” és hidrogeológiai „B” védőterületét.

Partiszűrészű ivóvízbázisaink, mint a Budaújlaki Vízbázis, felszínközeli helyzetükből adódóan sérülékeny földtani környezetben található, nagyobb folyóink fiatal, a negyedidőszakban épített kavicsteraszain. Kisebb-nagyobb mértékben veszélyeztetettek is, részben a kitermelt víz 85-90%-át adó felszíni vízfolyás és medrének állapota, a vízfolyáson levonuló lehetséges havária jellegű szennyeződések, valamint a háttérben lévő, potenciális szennyezőforrásként üzemelő területhasználatok és tevékenységek miatt. A Budaújlaki Vízbázis védőidomán fekszik a Tímár utcától északra fekvő terület, Óbuda belvárosi része, valamint a HÉV vonala és a Duna közötti zöldsáv.

A 1651/2017. (XII.6.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott Budapest Főváros Településszerkezeti Terve Szerkezeti tervének 6. Védelmi, korlátozási területek melléklete további területeket jelöl meg, amelyek a hidrogeológiai „A” (Rókahegy) vagy „B” (Csillaghegy, Csúcshegy, Óbuda hegyvidéke, Remetehegy és Mátyáshegy) védőterület alá esnek, amelyet a 40/2019. (XII.19.) Önkormányzati rendelete az ÓBVSZ 5. számú melléklete.

A kerület további vízbázisai a római-fürdői, csillaghegyi és a pütkösdfürdői vízbázis és bár nem Óbuda-Békásmegyér közigazgatási területéhez tartozik, de a Lukács-fürdő és a Margitsziget II. (Magda) kút vízbázisának védőidomai és védőterülete átnyúlik a III. kerület területére. A vízbázisok üzemeltetője a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt. A hidrogeológiai védőterületeinek és védőidomainak kijelölését a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság végezte. A tervezett beruházások engedélyezése csak a szabályozási előírásokban rögzített és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok (Vízügyi és Környezetvédelmi hatóság, ÁNTSZ), valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok és eljáró hatóságok megkeresésével, a szakértő szervezetek pozitív állásfoglalása alapján történhet. A 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete tartalmazza a felszíni és felszín alatti vízbázisok külső, belső védőövezeteire és hidrogeológiai védőövezetekre vonatkozó korlátozásokat.

A vízfolyásokat érintő beavatkozások esetében a kezelő (Fővárosi Csatornázási Művek ZRt.) hozzájárulását kell kérni, valamint az előírásoknak megfelelően el kell készíteni a felszíni vízrendezési tervet, a felszíni vizeket a befogadóig el kell vezetni, a befogadó vízfolyás, befogadó képességét ellenőrizni kell és amennyiben nem megfelelő, a rendezését be kell tervezni, amennyiben a befogadó vízfolyás a beépítésből származó többletvizek befogadására nem képes, a beépítésre kerülő területen belül meg kell oldani a többlet csapadékvíz időszakos tározását, a vízfolyás esetében 33 m parti sáv nem építhető be; a partéltól számított 3-3 m

távolságon belül építményt, fát, kerítést, bármilyen a fenntartást, esetleges védekezést akadályozó létesítményt elhelyezni tilos.

Terepszint alatti beépítéseknel szükséges elvégezni az adott terület előzetes vizsgálatát a földtani viszonyok, a talajvízszint mélysége és áramlási iránya tekintetében. A felszín alatti beépítés megváltoztathatja a talajvíz áramlási viszonyait és környezetében megemelkedhet a talajvízszint, melynek következtében megsüllyedhetnek, megrepedezhetnek a környező építmények, ezen kívül befolyásolhatja a kivitelezés technológiáját is.

Budapest III. kerület területének fejlesztése és nagyobb mértékű beépítése a terület érzékenysége, terepadottságai következtében számos negatív hatással járhat az egyes környezeti elemekre, az élővilágra és az épített környezetre egyaránt. A tervezés, kivitelezés, valamint a későbbi használat során kiemelt figyelmet kell fordítani az alábbi szempontok alapján a káros hatások kivédésére. Az Óbuda-Békásmegyer Városrendezési és Építési Szabályzatáról szóló 40/2019. (XII.19.) számú önkormányzati rendelete (ÓBVSZ) 5. mellékletében feltüntetett vízbázisok és hévíznyerőhelyek védőterületén olyan földmunkával járó beavatkozás, építési tevékenység, illetőleg területhasználat, mely a vízbázisok védőterületét a talaj szennyeződése szempontjából veszélyeztetné, nem folytatható. A feltüntetett vízbázisokat, illetőleg azok védőövezeteit érintő, korábban kialakult szennyeződések vagy a vízbázist érintő veszélyeztető folyamatot a telek, illetőleg a közterület tulajdonosának meg kell szüntetnie.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében be kell tartani a jó mezőgazdasági gyakorlat szabályait. Állattartó létesítményhez trágyatároló nem létesíthető felszíni víztől, ivóvíz-nyerőhelytől számított 100 méteren belül.

Az egyes tevékenységek környezetet terhelő kibocsátásainak megelőzése érdekében a környezeti elemeket terhelő kibocsátások, valamint a környezetre ható tényezők csökkentésére, illetőleg megszüntetésére irányuló, az elérhető legjobb technológián alapuló intézkedéseket az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás során állapítja meg a környezetvédelmi hatóság, mely a jelenleg is üzemelő tevékenységek további üzemelését befolyásolhatja. Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások részletes szabályait a 314/2005. (XII. 25.) Kormányrendelet tartalmazza. Az egységes környezethasználati engedélyhez kötött tevékenységek listáját a hivatkozott rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza.

FELSZÍNI VIZEK VÉDELME

A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások – esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és vízközei élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

Az Óbuda-Békásmegyer Városrendezési és Építési Szabályzatáról szóló 40/2019. (XII.19.) számú önkormányzati rendeletének (ÓBVSZ) 22.§-a alapján a kerület közigazgatási területén áthaladó élővízbe szennyvizet bevezetni tilos. Csapadékvizet csak hordalékfogó műtárgyon keresztül szabad bevezetni.

A természetes vízfolyások közül az Aranyhegyi-patak Bécsi út és a vasútvonal kereszteződésétől nyugatra, valamint a Barát-patak mentén – a Királyok útja és a Duna közötti szakasz kivételével –, azoktól 50 m-es távolságban építmény– a közmű és közlekedési műtárgyak kivételével – nem létesíthető. A források és forrásfoglalások 20 m-es körzetén belül a forrásfoglalás műtárgyai, illetőleg kútépítményei kivételével olyan építményt, mely a forrás táplálását, megközelítését, illetőleg víztisztasági állapotát veszélyeztetné, nem szabad elhelyezni.

Az 1996. évi LIII. Törvény a természet védelméről előírja: természeti területen – a jogszerűen beépített területek, valamint vízjogi engedéllyel rendelkező építmények kivételével – tilos a természetes és természetközeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 50 méteren, tavak partjától számított 100 méteren belül, valamint a vízfolyások hullámterében új építmények elhelyezése.

ERDŐK VÉDELME

Az erdőről és az erdő védelméről a 2009. évi XXXVII. Törvény rendelkezései a mérvadóak.

1.19. Ásványi nyersanyag lelő

A Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat által vezetett érvényes hatósági engedéllyel rendelkező bányászati területek nyilvántartásának 2020. március. 10.-ei adatai alapján a III. kerületben egyetlen aktív szilárd ásványi nyersanyag nyerő hely található, a Solymár II. agyagbánya (Solymár I. téglagyár). A III. kerület területére mintegy 10,5 hektár esik a Wienerberger Zrt. által elnyert kitermelési jog alá eső területből.

A korábban felhagyott bányaterületeken a nagyobb volumenű beruházásokkal összhangban az önkormányzat korábbi terve között szerepelt közparkká alakításuk (2017), ott jelenleg a vegetáció spontán terjedése figyelhető meg. A lakosság ezeket a területeket sport és rekreációs céllal most is használja, azonban a zöldfelületi fejlesztések elengedhetetlenek a minőségi kikapcsolódás biztosításához.

1.20. Városi klíma

A városok meghatározó morfológiai jellemzői, a nagy területen érvényesülő magas beépítettségi szint, a jelentős ipari tevékenység és a nagyarányú közlekedés alapvetően befolyásolják az éghajlat kialakulásáért felelős tényezőket. Ennek következtében a városokban, a környező területekétől jelentősen eltérő, lokális klíma alakul ki. E sajátos jellemzőkkel bíró lokális klíma elterjedtsége és jellegzetes volta következtében – városklíma néven – önálló elnevezést is kapott. A városias beépítés tehát hatással van a város, városrész területén észlelhető éghajlati jellemzőkre, amelyek jelentősen különbözhetnek a szomszédos beépítetlen területen észlelhetőktől. A városklíma legalaposabban tanulmányozott részjelensége a „városi hősziget”. A név arra utal, hogy a városok felszíni hőmérséklete jelentősen meghaladja a település környékén mért értékeket, ami nyáron komoly közegészségügyi kockázatot rejt magában a városlakók számára. Mérések szerint Budapest belterületének évi felszíni átlaghőmérséklete 1-1,5°C-kal melegebb a külterületekénél. A

városi klímában tapasztalt hőmérséklet-különbségek, a városi hőtöbblet keletkezése több tényező együttes következménye:

- a felszín morfológiai adottságai és ezzel szoros összefüggésben a légmozgás módosulása
- a városi felszínminőségek eltérő sugárzás-visszaverő jellemzői
- a por és az üvegházhatású gázok feldúsulása a város feletti légrétegekben
- a csapadékvíz felszín alá vezetése
- a növényzet hiánya
- antropogén hőleadás

Ezen tényezők együttesen jelentősen módosítják a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínekéhez képest. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai például a város légterében kialakult hőtöbblet (ún. városi hősziget), a megváltozott átszellőzési viszonyok és a levegőminőségi problémák.

A helyi klímára kedvezőtlen hatással bíró, a fentiekben felsorolt tényezők részben adottságként, részben problémaként értelmezendők. Óbuda-Békásmegyer településmorfológiai adottságai a lokális klímára gyakorolt hatás tekintetében semlegesnek mondhatók. A térségben jellemző az uralkodó ÉNy-i szélirány, melyet Budapest peremén felerősítenek a Dunazug-hegység jellemzően ÉNy-DK-i csapásirányú vonulatai. Ezek miatt is jelentősek az egyes árkokban – ahogyan az Óbudával szomszédos Pilisvörösvári-árkokban is – létrejövő szélcsatornák, melyek a kerület levegőtisztaságában és klimatikus viszonyainak egyensúlyozásában nagy szerepet játszanak. A városközpont felé tiszta levegő érkezik, közepes szélességgel, ami kedvező hígulást okoz.

Egész Budapest területére jellemző, hogy közlekedési, az épületek fűtési és hűtési és kisebb mértékben a már visszazoruló ipari eredetű szennyezőanyag-kibocsátás részeként nagy mennyiségű aeroszol és üvegházhatású gáz kerül a légkörbe. Az aeroszokok olyan apró, kollodiális méretű részecskék, amelyek kondenzációs magként szolgálnak a csapadékképződésben, így jelenlétük fokozza a levegő pártartalmát. A magas pára, por és üvegházhatású gáz koncentráció következtében a városok felett ezen anyagokat tartalmazó kupola, ún. szmogharang alakul ki, amelynek következtében ugyan jelentősen (15-20%-kal) csökken a felszínre elérő rövidhullámú sugárzás, a hosszuhullámú sugárzás visszatartása által azonban a felszín közelében reked a meleg levegő.

Nagyvárosi környezetben épületek közötti területeken a nagy kiterjedésű szilárd burkolattal ellátott területeken a természeteshez képest csökken a talajfelszín és a növényzettel borított felszínek kiterjedése. Ezek pedig a párolgás és párologtatás fő forrásai. A mesterséges, vízzáró talajfedés akadályozza a beszivárgást, ami ugyancsak csökkenti a párolgást és a tárolt víz mennyiségét is. A mesterséges felszínek kialakításának egyik legfontosabb kihívása a csapadékvíz elvezetése, a csatornázás. A növényzet nélküli felszíneknek kisebb a vízvisszatartó képessége: a lefolyás rajtuk rendkívül gyors. A nyári forróságban az erősen felmelegedett burkolatot csak jelentős mennyiségű (legalább 5-15 l/ m²) víz képes olyan mértékben lehűteni, hogy az a léghőmérsékletet is csökkentse.

A városi hősziget kialakulásában jelentős szerepet játszik a városi földfelszín alacsony sugárzásvisszaverő képessége (albedo). A felhasznált építőanyagok közül kiemelkedően

alacsony az aszfalt albedója, de a beton- és téglafalak is jelentős rövidhullámú sugárzást nyelnek el nappal. Az eltárolt energiamennyiség a tagolt felszín miatt csak korlátozottan tud napnyugta után, hosszúhullámú sugárzás formájában eltávozni, hiszen a kisugárzott hő egy része az épületek, illetve növények felületén ismét elnyelődik és onnan a felszín felé visszasugárzódik. Mindezek következtében a nappal elnyelt hőmennyiség kisugárzása az éjszakai időszakra is áthúzódik, kitolva az esti enyhülés kezdetének időpontját, ami döntő mértékben járul hozzá a napi középhőmérséklet emelkedéséhez, a városi hősziget jelenségének kialakulásához. A tagolt felszín ugyanakkor – átgondolt tervezés esetében, az átszellőztetés lehetőségének megteremtése által – hozzájárulhat a városi hőtöbbletet mérséklő hideg beáramlások kialakulásához.

A városi hősziget kialakulásában szerepet játszik a városokban koncentrálódó lakossági, ipari, kereskedelmi és közlekedési eredetű – fosszilis energiahordozók elégetéséből származó – hőenergiakibocsátás is.

A klimatikus viszonyok önkormányzati szintű javítása a városban főként a kevésbé felmelegedő felszínek arányának növelését igénylik, de szükség van a hőség előli egyéni védekezés segítésére is, például árnyékos felületekkel, a lapos tetők flóratetővé alakításával, a kondicionáló zöldfelületek növelésével, amelyek képesek elnyelni és hasznosítani a beérkező fényt, párologtatásukkal pedig hűtik környezetüket. A közparkok arányának növelése, elsődlegesen Óbuda tömör beépítésű történeti városrészében ennél fogva kívánatos folyamat. Fontos szempont a közterületi vízfelületek növelése, a közparkok vízvételi helyeinek gyarapítása és a gondoskodás állandó működőképességükről. A kisebb növényzettel borított felületek sűrítése, zöld udvarok, zöldtetők mennyiségének növelése az érintett lakosság számára hirdetett pályázatokkal lehetséges. Nem lehet elégszer hangsúlyozni a közterületi fasorok és a lakossági fenntartású zöldfelületek létesítésének fontosságát.

A sötét színű lapostetőkön a fényvisszaverő felületképzések alkalmazásának ösztönzése vagy erre alkalmas szerkezeten az extenzív flóratetők létesítése ajánlott. A csapadékvíz talajba szivárgását és elpárolgását lehetővé tevő vízáteresztő felületek, burkolatok, vízmegtartó zöldtetők gyarapításának kezdeményezése közvetett módon, a csatornadíj kedvezményekben térülhet meg.

A települési önkormányzatokat támogató tervfajta a Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (Sustainable Energy and Climate Action Plan – SECAP), amelynek tervezete Óbuda-Békásmegyer számára 2020 nyarán készül el. A SECAP kettős célt szolgál.

Átfogó célja, hogy segítse az önkormányzatokat a városuk minél klíma- és energiatudatosabb, azaz finanszírozási szempontból jóval hatékonyabb fejlesztésében és ezáltal a pénzügyi és környezeti szempontból egyaránt fenntartható városüzemeltetés, működtetés minél teljesebb megteremtésében. Közvetlen célja, hogy megalapozza az előbbi fenntartható, energiatudatos fejlesztés és működtetés finanszírozását, hiszen ilyen stratégia birtokában, annak alapján válik lehetővé a hozzáférés az önkormányzatok számára az olyan közvetlen brüsszeli EU-s támogatási eszközökhöz, mint pl. az ELENA, vagy a JESSICA. A Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv olyan dokumentum, amelyben készítői felvázolják, hogyan kívánják elérni 2030-ra a CO₂-kibocsátás csökkentési célkitűzéseket. A klíma helyi önkormányzati

szintű védelme, valamint az ezzel szorosan összefüggő települési szintű energiagazdálkodás azok közé a távlatban is nagyfontosságú kérdések közé tartoznak, amelyekben a nyilvánvaló fontosság és a közvetlen anyagi előnyöket is hordozó tartalom ellenére, az elmúlt években Magyarországon csak kevés előrelépés történt. Budapest III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata ilyen téren az úttörők közé sorolható, hiszen egyrészt saját EU-támogatású kísérleti projektjei révén – például a Faluház energiatudatos felújításának esetében (www.faluhaz.eu) – már gazdag tapasztalatokra és országos ismertségre tett szert, másrészt országos szakmai-közéleti szerepvállalásával – pl. az Energia-hatékony Önkormányzatok Szövetségének (www.ehosz.hu) alapítójaként és vezető szereplőjeként – szintén országos ismertséget tudhat magáénak. Mindazonáltal ezen a területen még jócskán akad teendő kerületi szinten is, a kezdetek viszont biztatóak.

1.21. Problématérkép/értéktérkép

A probléma és értéktérkép a Helyzetértékelés fejezet részét képezi.

MELLÉKLET

Szolgáltatási Portfólió

Településüzemeltetési Szolgáltatások:

A Polgármesteri Hivatal Társadalmi Kapcsolatok Főosztálya²³:

„I. Szabályozás-előkészítésifeladatai körében felel:

...7) az önkormányzat tulajdonában lévő közterületek használatáról és rendjéről

8) az útépitési és közművesítési hozzájárulásról

9) az önkormányzat kezelésében lévő közutak nem közlekedési célú igénybevételéről

10) a kerületi zöldterületek és zöldfelületek, valamint a fás szárú növények védelméről

11) a közösségi együttélés alapvető szabályairól szóló önkormányzati rendelet

12) Úthibák javítási szabályzatáról

II. Funkcionális feladatai körében felel:

...50) a környezet- és természetvédelmi, zaj- és rezgésvédelmi, kommunális igazgatási, közterület használati ügyekben teendő hatósági intézkedésekért;

51) belterületen a növényvédelmi, növény-egészségügyi feladatok ellátásáért, a méhészek értesítéséért a védekezésekről;

52) az ebnyilvántartást vezetéséért, az ebtartási szabályok betartásának ellenőrzéséért, az ebtartási eljárások lefolytatásáért, az ebösszeírást elvégzéséért, a Pet-vet Data felé nyújtandó adatszolgáltatásért;

53) a kóbor ebek befogásáért, az állati tetemek elszállíttatásáért;

54) a veszélyes állatok tartásának engedélyezéséért, nyilvántartásuk vezetéséért;

55) a méhészek nyilvántartásáért;

56) az állattartási, állatvédelmi, valamint az önkormányzat hatáskörébe tartozó állategészségügyi feladatok ellátásáért;

57) a közterületek elnevezésével kapcsolatos előkészítéséért, az utcanévtáblák kihelyezéséért, valamint a házszámok megállapításáért;

58) a településképi bejelentési eljárással kapcsolatos II. fokú döntés-előkészítéséért;

59) a közútkezelői feladatok ellátásáért,

60) a díjfizetési kötelezettség érvényesítéséért a közútkezelői hozzájárulás kiadása során,

²³ 5/2020. polgármesteri-jegyzői együttes utasítás Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyeri Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról

61) az útfelügyelői feladatok (burkolatbontás helyreállításának ellenőrzése, kátyúk, úthibák felderítése) ellátásáért,

62) a parkolóhely-építési kötelezettség megváltásával kapcsolatos feladatok ellátásáért,

63) az útépítési és közművesítési hozzájárulásokkal kapcsolatos önkormányzati hatósági feladatok ellátásáért.”

Óbuda-Békásmegyer Közterület-felügyelet

jogszabály alapján közterület-felügyelő hatáskörbe tartozó közúti közlekedési szabályok betartásának ellenőrzése

közterületek jogszerű használatának, a közterületen folytatott, engedélyhez, illetve útkezelői hozzájáruláshoz kötött tevékenység szabályszerűségének ellenőrzése

a közterület rendjére és tisztaságára vonatkozó jogszabályok által tiltott tevékenység megelőzése, megakadályozása, megszakítása, megszüntetése, illetve szankcionálása

a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolvány jogszerű használatának és birtoklásának az ellenőrzése,

a fővárosi önkormányzat által rendeletben meghatározott védett- illetve súlykorlátozás alá eső övezeteiben közlekedő, illetve várakozó járművek behajtási és várakozási engedélyeinek ellenőrzése, (védett övezetek: 1. Óbudai Fő tér és környéke, 2. Római part (Római part, Kossuth Lajos üdülőpart), 3. Óbudai- (Hajógyári) sziget,

közterületen a közúti közlekedés szabályairól (KRESZ) szóló jogszabály megsértésével elhelyezett (parkoló) járművön kerékbilincs alkalmazása, illetve elszállítása

kerékbilincs alkalmazása a díjfizetési övezetekben fizetés nélkül várakozó, a kiemelten védett, védett vagy korlátozott várakozási övezetben érvényes engedély nélkül elhelyezett, illetve a közterületen szabálytalanul parkoló járműveken

a dohányzási tilalomra vonatkozó jogszabályi rendelkezések ellenőrzése

a közterületen történő szeszesital-fogyasztás ellenőrzése

a jogellenes állapot jelzése, intézkedés kezdeményezése, ha a szükséges eljárás más hatóság hatáskörébe tartozik

közreműködés a társadalmi bűnmegelőzési feladatok megvalósításában, a közbiztonság és a közrend védelmében,

közreműködés az önkormányzati vagyron védelmében,

közreműködés a köztisztaságra vonatkozó jogszabályok végrehajtásának ellenőrzésében,

közreműködés a közterület, az épített és a természeti környezet védelmében

közreműködés állat-egészségügyi és ebrendészeti feladatok ellátásában,

közúton hatósági engedéllyel (rendszámmal) nem rendelkező vagy lejárt műszaki vizsgával és közterület használati engedély nélkül tárolt jármű elszállítással történő eltávolítása, amennyiben annak tulajdonosa az eltávolításra történő felszólítást követő 10. napig ennek nem tesz eleget (roncsautó),

üzemelteti a közterületi térfigyelő kamerarendszert

közreműködik az épített és természeti környezet, valamint az önkormányzati vagyon védelmében, a köztisztaságra és kutya tartásra vonatkozó jogszabályok végrehajtásában

közreműködik a zöldterületek és ahhoz tartozó közterületek védelmében, tisztán tartásában (a kerület területén csak kiegészítő jelleggel látja el, segítséget nyújt és mobilitása révén támogatja a váratlanul jelentkező feladatok elvégzésében az arra hivatott szerveket. Így különösen rész vesz: a szemét összeszedésében, fűnyírásban, parlagfű irtásban, zöldfelületek helyreállításában, bozótirtásban, utcai műtárgyak (oszlopok, pollerek, korlátok, padok) javításában, télen a járdák síkosság mentesítésében. Nem alapfeladata a csoportnak a közterületi kukák ürítése, zöldhulladék összegyűjtése, lomtalanítás, parkok karbantartása, favágás, járda- és úttest takarítás)

közreműködik a közterületi rendezvények előkészítésében és lebonyolításában,

közreműködik az ár- és belvíz elleni védekezésben,

Közreműködés az önkormányzat, vagy más önkormányzati szerv, vagy gazdasági társaság beruházásában elkészült új utak, járdák, parkok, vagy más közcélt szolgáló beruházások üzemeltetésre történő átvételében

Közreműködés a park- és zöldterület-fenntartással kapcsolatos feladatokban

Közreműködés a közterületi játszóterek, fitness parkok és sportpályák karbantartásával kapcsolatos feladatokban

Közreműködés a közterületek gyomtalanításával, a kutyaürülék-tárolók kihelyezésével, ürítésével, továbbá a kutyafuttatók karbantartásával kapcsolatos feladatokban

Közreműködés az önkormányzat kezelésében lévő közutak fenntartásával, üzemeltetésével (kátyúzás) kapcsolatos feladatokban

Iskola-szolgálat – a közlekedés szempontjából kritikusabb helyszíneken lévő óvodáknál, iskoláknál végzett demonstratív, baleset-megelőzési, forgalom segítési tevékenység

Piac szolgálat – piacok és környékük folyamatosan ellenőrzése a közrend és a közbiztonság fenntartására. Elsősorban megelőző szolgáltatás (illegális árusítás, parkolás megelőzése)

Illegális szeméterakók ellenőrzése – járőrszolgálat ellenőrzései, a kameratechnikán alapuló megfigyelési és felderítési rendszer. illegális szemét kihelyezés megakadályozása, az illegális hulladéklerakók felszámolása, a jogsértések elkövetőinek felelősségre vonása. Felvilágosítás, tájékoztatás a hulladék elhelyezéssel, kezelésével kapcsolatban, a lakosság egyre szélesebb körének bevonása (megfigyelés, jelzések) vontuk be a figyelésbe, javaslatokat

Szezonális zöldség-gyümölcs, virág és a turisztikai területek ideiglenes kereskedelmi egységeinek ellenőrzése

Sziget fesztivállal, turisztikai szezonnal kapcsolatos szolgálatellátás – Meghatározó helyszínt képeztek az Óbudai-sziget, a Római-part és a Kossuth Lajos üdülőpart, valamint az Óbudai Nyár rendezvénysorozat program helyszíne

Ebtartási jogsértésekkel, városba tévedt vadakkal kapcsolatos intézkedések – állatok védelme és az állattartók segítése érdekében rendszeresen ellenőrzés a kijelölt kutyafuttatókban, parkokban. Részvétel az Óbudai komplex állattartási stratégia kidolgozásában.

Kedvezményes muskátli és burgonyavásárlási akció biztosítása

Év végi ünnepekkel kapcsolatos ellenőrzések – Fő téren megrendezett Advent Óbudán rendezvénysorozat biztosítása

Az engedély nélkül kihelyezett reklámhordozókkal, megállító-táblákkal kapcsolatos intézkedések

A kerület területén életvitelszerűen élő hajléktalan személyek ellenőrzése

Halottak napi- és egyéb rendezvénybiztosítással, helyszínbiztosítással kapcsolatos szolgálatellátás

Térfigyelő szolgálatellátása – 143 fix telepítésű és 7 darab mobil kamera, 24 órás ügyeleti és területi szolgálat (72 bűncselekmény és 2411 szabálysértési észlelés)

Szezonális hajós szolgálat - Óbuda-Békásmegyer illetékességi területéhez kapcsolódó Duna szakaszon

Szociális Szolgáltatások

A Polgármesteri Hivatal Társadalmi Kapcsolatok Főosztálya²⁴:

„II. Funkcionálisfeladatai körében felel:

(...)29) az Önkormányzat fogyatékos ügyel, áldozatsegítéssel és drogmegelőzéssel kapcsolatos feladatok ellátásáért(...)

(...) 33) Ellátja a Polgármesteri Hivatal Esélyegyenlőségi Tervének végrehajtásával és felülvizsgálatával kapcsolatos feladatokat.

34) a Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásával és felülvizsgálatával kapcsolatos feladatok koordinálásáért (...)”

„A Polgármesteri hivatal Szociális Főosztálya²⁵:

I. Szabályozás-előkészítésfeladatai körében felel:

1) a rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban való részesítés feltételeiről, valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásról, azok igénybeviteléről és a fizetendő térítési díjakról

²⁴ 5/2020. polgármesteri-jegyzői együttes utasítás Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyeri Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról

²⁵ 5/2020. polgármesteri-jegyzői együttes utasítás Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyeri Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról

2) a személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális szolgáltatásokról, azok igénybevételeiről, valamint a fizetendő térítési díjakról

3) a Fischer Ágoston Óbudai Szociális Díj alapításáról és adományozásának rendjéről

4) a szociális tanulmányi ösztöndíjról (...)

(...) 6) a szociális igazgatásról és egyes szociális ellátásokról (...)

(...)10) a szociális ellátások nyilvántartási rendszeréhez való hozzáférés biztosításáról szóló belső szabályzat szakmai előkészítéséért. (...)

II Funkcionálisfeladatai körében felel:

1) a döntések előkészítésekor, végrehajtásakor és értékelésekor gyermekjogi szervezeti egységként a gyermekek szempontjai figyelembevételének biztosításáért,

2) a karácsonyi támogatással összefüggő feladatok ellátásáért,

3) az Óbuda-Békásmegyer Idősek Tanácsa, valamint a Szociális Kerekasztal szervezési, adminisztrációs és ügyviteli teendőinek ellátásáért,

4) a szociális és gyermekvédelmi kiadványok elkészítésében stratégiai dokumentumok megalkotásában, felülvizsgálatában való közreműködéséért,

5) a szociális ellátások feltérképezésében, szociális pályázatok felkutatásában és megírásában való közreműködéséért,

6) Szociális és gyermekvédelmi jogszabály változás esetén minisztériumi felkérésre vélemény készítéséért, (...)

(...) 11) a bizottsági és képviselőtestületi előterjesztések készítéséért,

12) A másodfokú eljárás során a döntéstervezetek elkészítéséért,

13) a bizottsági és a képviselőtestületi határozatok végrehajtásában való közreműködéséért,

14) a végrehajtott képviselőtestületi határozatokról havonta beszámoló készítéséért,

15) helyettesítés esetén az Egészségügyi Bizottság, valamint a Szociális és Lakásgazdálkodási Bizottság szociális ügyekkel kapcsolatos ülése jegyzőkönyvének elkészítéséért és a határozat kivonatok az érintettek részére történő továbbításáért,

16) az ellátási és támogatási szerződésekkel, együttműködési megállapodásokkal kapcsolatos feladatok ellátásáért, a szerződések előkészítéséért, a teljesítés ellenőrzéséért

17) a Főosztályra vonatkozó hatósági statisztikák elkészítéséért,

18) a magasabb összegű rendkívüli települési támogatással, a méltányossági támogatásokkal, a speciális ellátásokhoz nyújtott egyedi támogatással, a fejlesztést igénylő gyermekek támogatásával kapcsolatos feladatok ellátásáért,

19) a Főosztály hatáskörébe tartozó ellátások igénybevételeinek lehetőségéről való tájékoztatásért,

20) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezménnyel, a karácsonyi segély megállapításával, a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzettel, az étkeztetési támogatással, a beiskolázási segéllyel, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatással, a szociális tanulmányi ösztöndíjjal, a gyermek nevének megállapításával, a kiskorú gyermeknek az apaság megállapítása iránti perben az anya pertársként való részvételéhez való hozzájárulásával, a képzelt szülő adatainak megállapításával, a családvédelmi koordinációval, a gyámnevezéssel, gyámságból való kizárással összefüggő feladatok ellátásáért,

21) a jogosulatlanul felvett támogatások visszafizetésének figyelemmel kíséréséért, szükség esetén intézkedés kezdeményezéséért,

22) környezettanulmány készítéséért a gyámhivatal, bíróság és az ügyészség megkeresése alapján, valamint más hatóság megkereséséért környezettanulmány készítése céljából.

23) évenkénti rendszerességgel a gondozási díj összegének felülvizsgálatához a gondozási díj fizetésére kötelezett körülményeit igazoló, illetve tanúsító iratok megküldéséért

24) Adatszolgáltatás keretében hatósági bizonyítvány, illetve igazolást (védendő fogyasztói igazolásról, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülés feltételéről) kiállításáért,

25) évenkénti rendszerességgel a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról átfogó értékelés készítéséért, a gyámhivatal részére történő megküldéséért,

26) a „Jelentés a gyámhatóság tevékenységéről” c. statisztika KSH számára történő elkészítéséért,

27) a rendkívüli családvédelmi támogatással, az óbudai betegápolási díjjal, az óbudai gyógyszer-támogatással, az óbudai jövedelem-pótló támogatással, a karácsonyi segély megállapításával, a temetési támogatással, a köztemetéssel összefüggő feladatok ellátásáért,

28) a Szociális Főosztály valamennyi osztályát és a Lakásügyi Főosztályt érintő pénzügyi feladatok ellátásáért,

29) az önkormányzat fenntartásában és működésében lévő bölcsődék, a kerületben működő köznevelési intézmények, valamint az idősek szociális étkezési támogatási igényléseivel kapcsolatos feladatok ellátásáért,

30) a szociális ágazat intézményei központi támogatásainak igénylésével, felülvizsgálatával és elszámolásával összefüggő feladatok ellátásáért,

31) Közfoglalkoztatás tekintetében hatósági szerződés, pénzügyi elszámolás és záró beszámoló készítéséért,

32) a szünidei gyermekétkeztetéssel kapcsolatos feladatok ellátásáért,

33) az újszülöttek köszöntésével kapcsolatos feladatok koordinációjáért,

34) a jogszabályban előírt jelentési kötelezettségek teljesítéséért,

35) a bírósági eljárás költségmentességének engedélyezéséhez szükséges szociális rászorultságról szóló igazolás kiállításával összefüggő feladatok ellátásáért,

- 36) a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv felhívására a nyugdíj-biztosítási feladatok ellátáshoz szükséges adatok határidőben való közléséért,
- 37) a szociális és gyermekjóléti intézményekkel való kapcsolattartásért, munkájukhoz szakmai segítséget nyújtásáért, működésük évenkénti ellenőrzéséért,
- 38) a Szociális és Lakásgazdálkodási Bizottság munkájának szakterületét érintő segítségéért,
- 39) az Önkormányzat idősüggyel kapcsolatos feladatainak ellátásáért,
- 40) a Fischer Ágoston Óbudai Szociális Díj adományozásáról szóló döntés előkészítéséért,
- 41) az étkezési-, szállítási-, gondozási térítési díj elengedéssel, mérsékléssel összefüggő feladatok ellátásáért,
- 42) a szépkorúak jubileumi köszöntésével és a 100. életévüket betöltött kerületi lakosok jubileumi támogatásával kapcsolatos adminisztrációs feladatok ellátásáért,
- 43) az önkormányzati fenntartású szociális és gyermekvédelmi intézményekkel kapcsolatos ellátási és támogatási szerződésekkel, együttműködési megállapodásokkal kapcsolatos feladatok ellátásáért, a szerződések előkészítéséért, a teljesítés ellenőrzéséért,
- 44) a szociális és gyermekjóléti területet érintő lakossági bejelentések, panaszok és hivatalos szervek általi megkeresések teljes körű intézéséért, határidőre történő megválaszolásáért,
- 45) a szociális és gyermekvédelmi intézmények esetében külső ellenőrzések során a Fenntartó képviselétért,
- 46) a Szociális Főosztály és Lakásügyi Főosztály feladatkörébe tartozó ügyfelek kérelmeinek fogadásáért, a szociális támogatásokról és szolgáltatásokról, valamint az önkormányzati bérleményekkel kapcsolatos ügyekben való tájékoztatás nyújtásáért,
- 47) Szociális Főosztály, Lakásügyi Főosztály és az Adóügyi Főosztály megalapozott döntéseinek érdekében, valamint a társhatóságok megkeresése alapján szükséges környezettanulmányok elkészítéséért,
- 48) hatósági bizonyítvány kiadásáért azon ügyfelek részére, akik a hivataltól rendszeres- és eseti szociális pénzellátásban nem részesülnek,
- 49) adatszolgáltatást végzéséért társhatóságok megkeresése alapján,
- 50) adatszolgáltatás végezéséért a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának rendszerében, a Magyar Államkincstár szociális ellátások nyilvántartási rendszerében és a számítógépes ingatlan-nyilvántartási rendszerben tárolt adatok vonatkozásában a Szociális Főosztály és a Lakásügyi Főosztály részére
- 51) a tűzifát igénylő ügyfelek adatainak a Vagyonkezelő felé történő továbbításáért.”

Oktatási Szolgáltatás

A Polgármesteri Hivatal Köznevelési és Kulturális Főosztály ²⁶

„I. Szabályozás-előkészítésifeladatai körében felel:

- 1) a pedagógus kitüntetési díjak alapításáról és adományozásának rendjéről*
- 3) a sajátos helyzet meghatározására, a tanulók iskolákba történő sorsolás nélküli felvételéhez*
- 5) az óvodások és iskolások láthatósági mellénnyel való ellátásáról és annak használatáról.*
- 6) az oktatási céltartalék felhasználásáról szóló belső szabályzat szakmai előkészítéséért.*

II Funkcionálisfeladatai körében felel:

- 1) az önkormányzat által fenntartott köznevelési, valamint a közművelődési és a közgyűjteményi intézmények létesítésében, átszervezésében, irányításában, működtetésében való közreműködésért, 2) az oktatási intézmények (általános iskolák és gimnáziumok) esetében a véleményezési joggal kapcsolatos döntések előkészítéséért,*
- 3) a törvényes működéshez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosításáért,*
- 4) a köznevelési, a közművelődési és a közgyűjteményi intézményvezetők feletti munkáltatói jog gyakorlásával kapcsolatos döntések, intézkedések előkészítéséért, a pályáztatás szervezéséért, a törvényességi felügyelet ellátásáért*
- 5) panasz vagy bejelentés alapján szakmai-törvényességi vizsgálat kezdeményezéséért*
- 6) a köznevelési, a közművelődési és a közgyűjteményi intézményi munkatervek, beszámolók szakmai-törvényességi szempontú felülvizsgálatáért és értékeléséért*
- 7) a folyamatosan változó jogszabályok követéséért, valamint az új feladatok ellátásához javaslatok kidolgozásáért*
- 8) a kerületi és a fővárosi önkormányzat közötti együttműködési megállapodás betartásának figyelemmel kíséréséért, szükség szerint a módosításra vonatkozó javaslat kidolgozásáért*
- 9) a köznevelési, a közművelődési és a közgyűjteményi intézmények alapító okiratának aktualizálásáért*
- 10) a fenntartói minőségfejlesztési rendszer kiépítésével és működtetésével kapcsolatos feladatok ellátásáért,*
- 11) a pályázatok figyelemmel kíséréséért,*

²⁶ 5/2020. polgármesteri-jegyzői együttes utasítás Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyeri Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról

- 12) a Képviselő-testület által elfogadott oktatással/neveléssel és kultúrával kapcsolatos határozatok végrehajtásáért,
- 13) az óvodáskorú gyermekek felvételével kapcsolatos eljárás lefolytatásáért, az óvodai fellebbezési kérelmek ügyében a szükséges intézkedések megtételéért,
- 14) a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai felvételével kapcsolatos eljárás lefolytatásáért,
- 15) igény szerint a nemzetiségi nevelés biztosításáért,
- 16) a pedagógiai programok, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának megvalósulásának felülvizsgálatáért,
- 17) a pedagógiai programok elkészítéséhez szükséges szakértői vélemények biztosításáról való intézkedésért,
- 18) az Óvodai Iránytű tájékoztató füzet szakmai anyagának előkészítéséért, összeállításáért,
- 19) Szülői Fórum szervezéséért, az óvodai felvétellel kapcsolatos szakmai előadás megtartásáért, hatályos jogszabályok ismertetéséért,
- 20) Óbudai Óvodapedagógiai Napok szervezéséért,
- 21) a nyugalmazott pedagógusok jubileumi diplomájával kapcsolatos feladatok ellátásáért,
- 22) a Tiszavölgyi István Díj, a Pedagógiai Érdeméért Díj, valamint az Elismerő Oklevél odaítélésével kapcsolatos teendők ellátásáért,
- 23) a szakmai-pedagógiai kötelezettségek teljesítésének biztosításához szükséges felmérések készítéséért,
- 24) az Oktatási és Turisztikai Bizottság ülésein való részvételért, jegyzőkönyv vezetéséért, az ülésekről hangfelvétel készítéséért,
- 25) a közneveléssel kapcsolatos előterjesztések előkészítéséért az Oktatási és Turisztikai Bizottság, a Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság, a Pénzügyi, Tulajdonosi és Vagyonnyilatkozat-kezelő Bizottság, valamint a Képviselő-testület üléseire.
- 26) az óvodák részére a várható óvodaköteles gyermekekről történő adatszolgáltatásért, (...)
- (...) 39) a fenntartói irányítás elősegítéséhez az Országos Statisztikai Adatszolgáltatás számára továbbított adatokat feldolgozásáért, tájékoztatót készítéséért a képviselőtestület számára.
- 40) a Magyar Államkincstár és más felettes szerv részére készített gazdálkodással és létszámmal összefüggő tervezési és elszámolási intézményi és önkormányzati adatok kimunkálásában való közreműködésért,
- 41) az önkormányzat által fenntartott intézmények helyiségeinek bérbeadására vonatkozó szerződések elkészítésében való közreműködésért,
- 42) az óvodák tevékenységéhez kapcsolódó megbízási/támogatási szerződések önkormányzati döntéseknek megfelelő előkészítéséért,

- 43) az oktatási és kulturális intézmények havi likvidtervének ellenőrzéséért és jóváhagyásáért,
- 44) a részben önállóan gazdálkodó oktatási-nevelési intézmények feladatmutatóit nyilvántartásáért, a teljesítménymutatók kimunkálásáért, javaslatok kidolgozásáért,
- 45) Aktuális tájékoztatás adásáért a jogszabályi változásokról, teendőkről, kerületi ágazatot is érintő hírekről.
- 46) a BURSA Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerrel kapcsolatos feladatok ellátásáért, az Emberi Erőforrás Támogatáskezelővel való kapcsolattartásért,
- 48) az óvodai idegen nyelvi támogatással, az óbudai továbbtanulási támogatással kapcsolatos feladatok ellátásáért.”

Önkormányzati Óvodák:

Ágoston Művészeti Óvoda, (Váradi utca), Kastély Tagóvodája

Cseresznyevirág Művészeti Óvoda, Tagóvodája

Gyermeksziget Montessori Óvoda, Mosolygó Tagóvodája

Óbudai Almáskert Óvoda, (Gázgyár lakótelep), Csicsergő Tagóvodája,

Óbudai Gyermekvilág Óvoda (Arató Emil tér), (Vitorla utca), Kanóc Tagóvodája,

Óbudai Hétpettyes Óvoda, Szín-Kör-Játék Tagóvodája (Solymár utca), Szín-Kör-Játék Tagóvodája (Törzs utca)

Óbudai Meseerdő Óvoda, Pöttömház, (Kerek utca), Szivárvány Tagóvodája (Meggyfa utca), Szivárvány Tagóvodája (Szél utca)

Óbudai Mesevilág Óvoda, (Víziorgona utca), Cseppke Tagóvodája, Vízi Tagóvodája,

Óbudai Százszorszép Óvoda, Színes Gyerekkert Óvoda

Óbudai Vackor Óvoda, Mókus Tagóvodája

Pitypang Művészeti Óvoda (Czetz János utca), (Hunyadi utca), (Ürömi út), Gyöngyforrás Tagóvodája

Magán, egyházi, alapítványi óvodák

Csodavilág Gyermekbirodalommagánóvoda És Bölcsőde

Hétpettyes Katica Óvodai Alapítványkatica Óvoda

Törpike Óvoda

Kisközösség (Pillangó) Óvoda

Óbudai Waldorf Óvoda

Általános iskolák

Klebelsberg Központ Észak-Budapesti Tankerületi Központ által fenntartott iskolák:

Aquincum Angol-Magyar Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

Budapest III. Kerületi Bárczi Géza Általános Iskola

Budapest III. Kerületi Csalogány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Kollégium és Gyermekotthon

Budapest III. Kerületi Csillagház Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Budapest III. Kerületi Dr. Szent-Györgyi Albert Általános Iskola

Budapest III. Kerületi Kerék Általános Iskola és Gimnázium

Budapest III. Kerületi Krúdy Gyula Angol-Magyar Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

Budapest III. Kerületi Óvoda, Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Budapest III. Kerületi Szent Miklós Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Kollégium és Gyermekotthon

Budapest III. Kerületi Zipernowsky Károly Általános Iskola

Csillaghegyi Általános Iskola

Dr. Béres József Általános Iskola

Első Óbudai Német Nyelvoktató Nemzetiségi Általános Iskola /Erste Altofener Deutsche Nationalitätenschule/

Fodros Általános Iskola

Fővárosi Iskolaszánatórium Általános Iskola és Gimnázium

Medgyessy Ferenc Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola /Ferenc Medgyessy Deutsche Nationalitätengrundschole/

Óbudai Harrer Pál Angol Nyelvet Emelt Szinten Oktató Általános Iskola

Óbudai II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola

Óbudai Nagy László Magyar - Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

Pais Dezső Általános Iskola

A kerület alapítványi és egyházi fenntartású általános iskolák:

Andor Ilona Ének-Zenei Általános és Alapfokú Művészeti Iskola - Fenntartó: "TIED A JÖVŐ" Alapítvány

Laborc Általános Iskola - Fenntartó: Megértes Alapítvány

Óbudai Szent Péter és Pál Szalézi Óvoda és Általános Iskola – Fenntartó: Szalézi Szent Ferenc Társaság

Szent József Katolikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium – Fenntartó: Esztergom-Budapest, Főegyházmege

The British International School Alapítvány Óvoda, Általános Iskola és Középiskola – Fenntartó: The British International School Alapítvány

A kerület fővárosi Önkormányzat által fenntartott általános iskola:

Szilágyi Erzsébet Gyermekotthon és Általános Iskola

Középfokú oktatási intézmények

Klebelsberg Központ Észak-Budapesti Tankerületi Központ és az Innovációs és Technológiai Minisztérium által fenntartott állami középfokú iskolák:

Békásmegyeri Veres Péter Gimnázium

Óbudai Árpád Gimnázium

Óbudai Gimnázium

Varga István Kereskedelmi Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola – Fenntartó: Innovációs és Technológiai Minisztérium

A kerület alapítványi és egyházi fenntartású általános iskolák:

Kőrösi Csoma Sándor Két Tanítási Nyelvű Baptista Gimnázium és Szakközépiskola – Fenntartó: Baptista Szeretetszolgálat

Szent József Katolikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium – Fenntartó: Esztergom-Budapest, Főegyházmege

Budapest Táncművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészeti Intézmény – Fenntartó: Új Előadói Alapítvány

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Óbudai Szakgimnázium – Fenntartó: Magyar Máltai Szeretetszolgálat Iskola Alapítvány

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Szociális Gondozó és Ápolóképző Szakiskola Fenntartó: Magyar Máltai Szeretetszolgálat Iskola Alapítvány

Óbudai Zsigmond Liceum Gimnázium és Szakközépiskola – Fenntartó: "TIED A JÖVŐ" Alapítvány

A kerület fővárosi Önkormányzat által fenntartott középiskola:

Budapesti Műszaki Szakképzési Centrum Bláthy Ottó Titusz Informatikai Szakközépiskolája

Művészeti Iskolák

Klebelsberg Központ Észak-Budapesti Tankerületi Központ által fenntartott alapfokú művészeti iskolák:

Aelia Sabina Alapfokú Művészeti Iskola

Óbudai Népzenei Alapfokú Művészeti Iskola

Felsőfokú oktatási intézmények

Állami felsőoktatási intézmények:

Óbudai Egyetem – Fenntartó: Innovációs és Technológiai Minisztérium

Alapítványi felsőoktatási intézmények:

Budapest Kortárs Tánc Főiskola Fenntartó: Új Előadóművészeti Alapítvány

Gábor Dénes Főiskola Informatikai Alkalmazások Intézete – Fenntartó: Gábor Dénes Műszaki Informatikai Főiskola Távoktatási Alapítvány

Milton Friedman Egyetem (Zsigmond Király Egyetem) –Fenntartó: Maimonidész Oktatási Központ

Egészségügyi Szolgáltatások

A Polgármesteri hivatal Szociális Főosztálya²⁷

„I. Szabályozás-előkészítésfeladatai körében felel:

(...) 5) az Óbuda Lakosságának Egészségért Díj alapításáról és adományozásának rendjéről

7) az egészségügyi alapellátási körzetekről szóló önkormányzati rendelet, valamint

8) az egyes bizottsági döntések kiadmányozásáról

9) az Egészségügyi Tanácsadó Testület létrehozásáról és működéséről

²⁷ 5/2020. polgármesteri-jegyzői együttes utasítás Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyeri Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról

„II Funkcionálisfeladatai körében felel:

- 7) az alapellátást biztosító orvosokkal, az egészségügyi intézményekkel való kapcsolattartásért, munkájukhoz feladatkörén belül szakmai segítség nyújtásáért,*
- 8) a praxis-elidegenítéssel, feladat-ellátási szerződéssel, betöltetlen körzettel kapcsolatos feladatok ellátásáért*
- 9) az egészségügyi területet érintő lakossági bejelentések, panaszok és hivatalos szervek általi megkeresések teljes körű intézéséért, határidőre történő megválaszolásáért,*
- 10) az Óbuda Lakosságának Egészségéért Díj adományozásáról szóló döntés előkészítéséért, valamint a Polgármesteri Dicséret előkészítésével kapcsolatos teendők ellátásáért,*
- 11) a bizottsági és képviselőtestületi előterjesztések készítéséért,*
- 12) A másodfokú eljárás során a döntéstervezetek elkészítéséért,*
- 13) a bizottsági és a képviselőtestületi határozatok végrehajtásában való közreműködéséért,*
- 14) a végrehajtott képviselőtestületi határozatokról havonta beszámoló készítéséért,*
- 15) helyettesítés esetén az Egészségügyi Bizottság, valamint a Szociális és Lakásgazdálkodási Bizottság szociális ügyekkel kapcsolatos ülése jegyzőkönyvének elkészítéséért és a határozat kivonatok az érintettek részére történő továbbításáért,*
- 16) az ellátási és támogatási szerződésekkel, együttműködési megállapodásokkal kapcsolatos feladatok ellátásáért, a szerződések előkészítéséért, a teljesítés ellenőrzéséért*
- 17) a Főosztályra vonatkozó hatósági statisztikák elkészítéséért*
- 19) a Főosztály hatáskörébe tartozó ellátások igénybevételének lehetőségéről való tájékoztatásért, 49) adatszolgáltatást végzéséért társhatóságok megkeresése alapján.*

Házi gyermekorvosi ellátás

Házi gyermekorvosi rendelő – Vörösvári út

Házi gyermekorvosi rendelő – Vöröskereszt u.

Házi gyermekorvosi rendelő – Pethe Ferenc tér

Házi gyermekorvosi rendelő – Füst Milán u.

Házi gyermekorvosi rendelő – Csobánka tér

Házi gyermekorvosi rendelő – Óbudai u.

Házi gyermekorvosi rendelő – Ányos u.

Felnőtt háziorvosi ellátás

Háziorvosi rendelő – Váradi u.

Háziorvosi rendelő – Vályog u.

Háziorvosi rendelő – Vasút sor

Háziorvosi rendelő – Szentendrei út

Háziorvosi rendelő – Pethe Ferenc tér

Háziorvosi rendelő – Monostori út

Háziorvosi rendelő – Füst Milán u.

Háziorvosi rendelő – Csobánka tér

Háziorvosi rendelő – Bécsi út

Háziorvosi rendelő – Óbudai u.

Gyermekfogorvosi ellátás

Gyermekfogászat – Vöröskereszt u.

Gyermekfogászat – Pais Dezső u.

Gyermekfogászat – Füst Milán u.

Gyermekfogászat – Ányos u.

Felnőtt fogorvosi ellátás

Felnőtt fogászat – Vörösvári út

Felnőtt fogászat – Vasút sor

Felnőtt fogászat – Szentendrei út

Felnőtt fogászat – Csobánka tér

Felnőtt fogászat – Bécsi út

Óbuda-Békásmegyer Védőnői Szolgálat

Egészséges Tanácsadó – Óbudai u.

Egészséges Tanácsadó – Vörösvári út

Egészséges Tanácsadó – Pethe Ferenc tér

Egészséges Tanácsadó – Csobánka tér

Egészséges Tanácsadó – Vöröskereszt u.

Egészséges Tanácsadó – Ányos u.

Egészséges Tanácsadó – Füst Milán u.

Óbuda-Békásmegyer Védőnői Szolgálat Központ

Járóbeteg szakellátás

Szent Margit Rendelőintézet – Vörösvári úti Szakrendelő

Szent Margit Rendelőintézet – Tüdőgondozó

Szent Margit Rendelőintézet – Csobánka téri Szakrendelő

Fekvőbeteg szakellátás

Szent Margit Kórház

Honvédkórház – MH Egészségügyi Központ

Kulturális szolgáltatások

Köznevelési és Kulturális Főosztály²⁸

„I. Szabályozás-előkészítésifeladatai körében felel:

2) az Óbudai Kultúrájáért Díj alapításáról és adományozásának rendjéről

4) a közművelődésről szóló önkormányzati rendelet szakmai előkészítéséért.

II Funkcionális feladatai körében felel:

1) az önkormányzat által fenntartott köznevelési, valamint a közművelődési és a közgyűjteményi intézmények létesítésében, átszervezésében, irányításában, működtetésében való közreműködésért, 3) a törvényes működéshez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosításáért,

4) a köznevelési, a közművelődési és a közgyűjteményi intézményvezetők feletti munkáltatói jog gyakorlásával kapcsolatos döntések, intézkedések előkészítéséért, a pályáztatás szervezéséért, a törvényességi felügyelet ellátásáért,

5) panasz vagy bejelentés alapján szakmai-törvényességi vizsgálat kezdeményezéséért, 6) a köznevelési, a közművelődési és a közgyűjteményi intézményi munkatervek, beszámolók szakmai-törvényességi szempontú felülvizsgálatáért és értékeléséért,

7) a folyamatosan változó jogszabályok követéséért, valamint az új feladatok ellátásához javaslatok kidolgozásáért,

8) a kerületi és a fővárosi önkormányzat közötti együttműködési megállapodás betartásának figyelemmel kíséréséért, szükség szerint a módosításra vonatkozó javaslat kidolgozásáért,

9) a köznevelési, a közművelődési és a közgyűjteményi intézmények alapító okiratának aktualizálásáért,

10) a fenntartói minőségfejlesztési rendszer kiépítésével és működtetésével kapcsolatos feladatok ellátásáért,

11) a pályázatok figyelemmel kíséréséért,

12) a Képviselő-testület által elfogadott oktatással/neveléssel és kultúrával kapcsolatos határozatok végrehajtásáért,

27) a közművelődési és közgyűjteményi intézmények, valamint a közművelődési alapfeladatot együttműködési/támogatási megállapodás/szerződés keretében végző intézmények működése, valamint a hivatásos és amatőr művészek tevékenységek során felmerülő önkormányzati döntések előkészítéséért,

²⁸ /2020. polgármesteri-jegyzői együttes utasítás Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyeri Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról

- 28) a közművelődési és közgyűjteményi intézmények, kulturális feladatot ellátó civil szerveződések, szervezetek működésének és közművelődési tevékenységének támogatásának előkészítéséért, a helyi közművelődési és közgyűjteményi intézmények névadásával kapcsolatos feladatok ellátásáért,
- 29) Közreműködik a kerületi Kulturális Koncepció módosításában való közreműködéséért, a tapasztalatok és a jövőbeni feladatok megfogalmazásában való részvételért,
- 31) a Civil, Nemzetiségi és Kulturális Bizottság ülésein való részvételért,
- 32) a kultúrával és turisztikával kapcsolatos előterjesztések előkészítéséért a Civil, Nemzetiségi és Kulturális Bizottság, az Oktatási és Turisztikai Bizottság, a Pénzügyi, Tulajdonosi és Vagyonyilatközelítő Bizottság, valamint a Képviselő-testület üléseire. 3
- 3) az Óbudai Fotótárlathoz és az Óbudai Képzőművészeti Tárlathoz kapcsolódó szerződések, felkérések előkészítéséért, az ehhez kapcsolódó honlap és a katalógus szerkesztésében és az ezekkel kapcsolatban felmerülő ügyintézés való részvételért,
- 34) a közművelődési és közgyűjteményi intézmények vizsgálatában, ellenőrzésében való részvételért, együttműködve a minisztériumi szakfelügyelettel és a hivatali belső ellenőrzéssel.
- 35) a közművelődési rendeletben előírt éves közművelődési cselekvési terv elkészítéséért, év végén, a terv alapján végrehajtott feladatokról szóló beszámoló készítéséért,
- 36) az ArtÓbuda-Békásmegyer Adatbázis kezeléséért, illetve folyamatos bővítéséért,
- 37) az emléktábla- és köztéri szobor-állításokkal kapcsolatos ügyintézéséért,
- 38) az ingyenes múzeumlátogatással kapcsolatos feladatok ellátásáért
- 39) a fenntartói irányítás elősegítéséhez az Országos Statisztikai Adatszolgáltatás számára továbbított adatokat feldolgozásáért, tájékoztatót készítéséért a képviselőtestület számára.
- 40) a Magyar Államkincstár és más felettes szerv részére készített gazdálkodással és létszámmal összefüggő tervezési és elszámolási intézményi és önkormányzati adatok kimunkálásában való közreműködéséért,
- 41) az önkormányzat által fenntartott intézmények helyiségeinek bérbeadására vonatkozó szerződések elkészítésében való közreműködéséért,
- 43) az oktatási és kulturális intézmények havi likvidtervének ellenőrzéséért és jóváhagyásáért
- 45) Aktuális tájékoztató adásáért a jogszabályi változásokról, teendőkéről, kerületi ágazatot is érintő hírekről.
- 47) „Nemzeti és történelmi emlékhelyek látogatásának támogatása” pályázat lebonyolításáért.”

Településrendezés, -fejlesztés

„Polgármesteri Hivatal Főépítési és várostervezési Iroda²⁹

„Az Iroda feladatai:

I. Szabályozás-előkészítésifeladatai körében felel:

- 1) A változtatási tilalom elrendeléséről és építésjogi követelmények átmeneti szabályozásáról*
- 2) Az Óbuda-Békásmegyer településképeinek védelméről*
- 3) A helyi építészeti-műszaki tervtanács működéséről és eljárási rendjéről*
- 4) Az Óbuda-Békásmegyer Kerületi Építési Szabályzatáról*
- 5) Az Óbuda-Békásmegyer I. szakasz Duna-parti területére vonatkozó kerületi építési szabályzatról szóló önkormányzati rendelet, valamint*
- 6) Az Önkormányzat Településfejlesztési Konceptiójának és az Önkormányzat Integrált Településfejlesztési Stratégiájának előkészítésével kapcsolatos egyes feladatokról*
- 7) A kerület városfejlesztési feladatainak megvalósításához szükséges együttműködésről a Polgármesteri Hivatal egyes szervezeti egységei között*
- 8) Egyes telkek és építmények rendeltetésszerű használatához szükséges gépjármű-elhelyezési lehetőség biztosításáról szóló belső szabályzat szakmai előkészítéséért.*

II. Funkcionálisfeladatai körében felel:

- 1) A településfejlesztéssel és településrendezéssel továbbá a környezet épített és természetes elemeivel kapcsolatos összehangolásáért, helyi döntések előkészítéséért, végrehajtásuk megszervezéséért*
- 2) A településrendezési tervek készítésére, felülvizsgálatára, módosítására történő javaslattételéért, a településrendezési tervek hatályosulásának figyelemmel kíséréseért*
- 3) A helyi védetté nyilvánítás szakmai előkészítéséért*
- 4) Kerületi Tervtanács működésével összefüggő feladatokért*
- 5) A terület illetve a település egységes táji és építészeti arculatának kialakításáért*
- 6) A közterületeket érintő tulajdonosi hozzájárulásokra vonatkozó döntés-előkészítéséért*
- 7) A telkek kiszolgáló út céljára szükséges részének lejegyzésével összefüggő előkészítő feladatokért*
- 8) A településképi véleményezési eljárások lefolytatásáért*

²⁹ /2020. polgármesteri-jegyzői együttes utasítás Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyeri Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról

- 9) *Egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenység esetén a kötelező szakmai konzultáció lefolytatásáért*
- 10) *A településképi bejelentési eljárások lefolytatásáért, döntés-előkészítéséért*
- 11) *A településképi védelmi kötelezési eljárások lefolytatásáért, döntés-előkészítéséért*
- 12) *Telekalakítási engedélyezési eljárásokkal kapcsolatos szakhatósági eljárások lefolytatásáért, döntés-előkészítéséért*
- 13) *Útépítési engedélyezési eljárásokkal kapcsolatos szakhatósági eljárások lefolytatásáért, döntés előkészítéséért*
- 14) *Kereskedelmi épületek tekintetében rendeltetésmód változás engedélyezési eljárásának lefolytatásáért, döntés-előkészítéséért*
- 15) *Társasház alapítás és rendeltetésmód változás földhivatali bejegyzéséhez hatósági bizonyítványok döntés-előkészítéséért*
- 16) *Külföldi állampolgár ingatlanszerzésével kapcsolatos nyilatkozatok előkészítéséért*
- 17) *A II. fokú közterület-használati ügyek döntés-előkészítéséért”*

A munka készítői

Szcordilisz Flóra
okl. építésmérnök

Kurenkov Vjacseszláv MBA
vezető településtervező,
közgazdász

Kósa Emőke
településtervező,
közgazdász

Körmöndi Barnabás
geográfus

Vaszócsik Vilja
tájépítész

Bauer Ádám
geográfus, közgazdász

Dulicz László
okl. építőmérnök, közgazdász
szakmérnök

Kulcsár Sándor
közgazdász, Smart City
szakértő

Varga Zsolt
okl. építőmérnök, közúti
biztonsági auditor

Vadász Nóra
okl. településmérnök

Dorogi Zoltán
okl. településmérnök

2020 november 30.